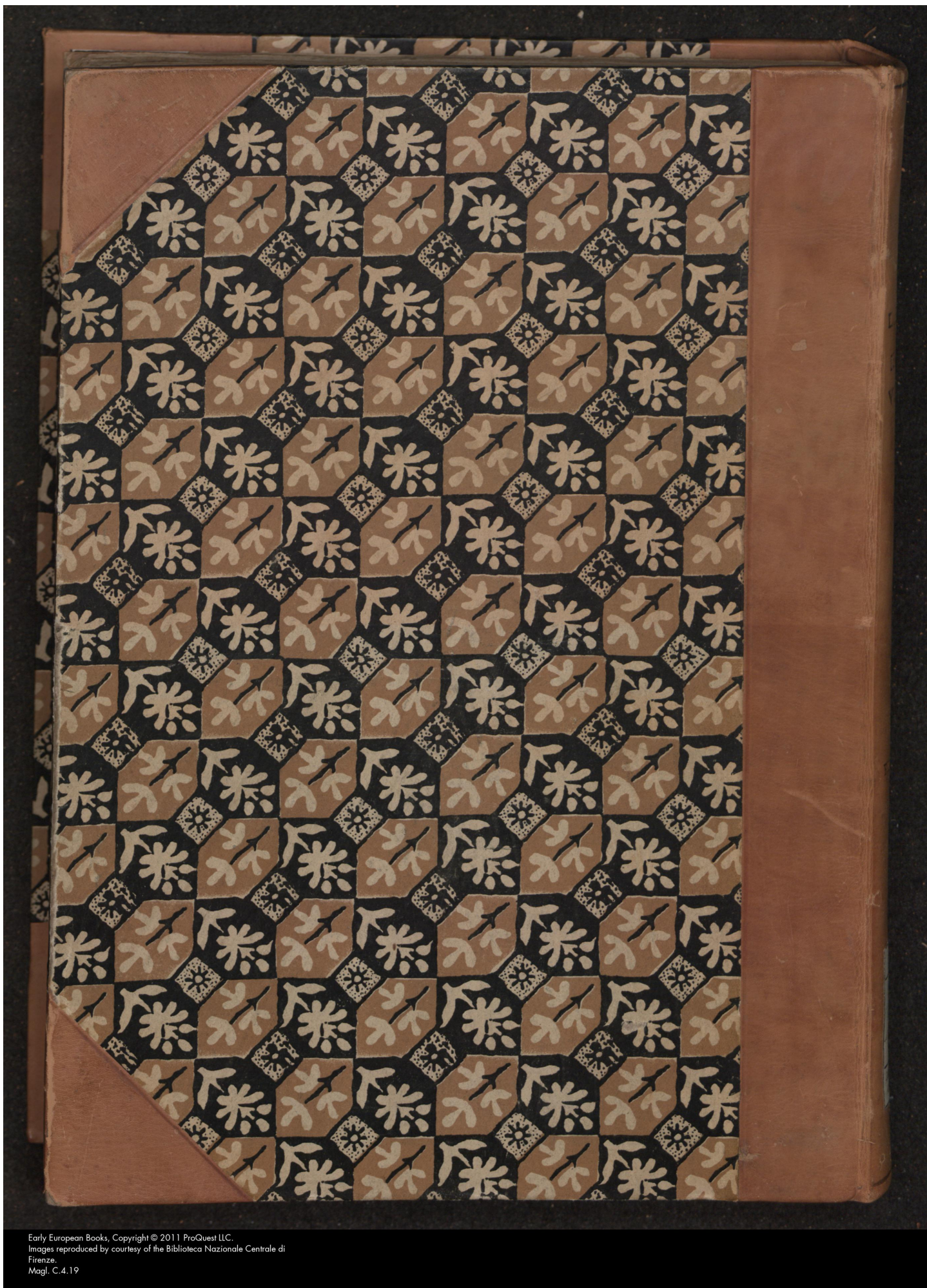

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. C.4.19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. C.4.19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. C.4.19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. C.4.19

INCUNABULI

C

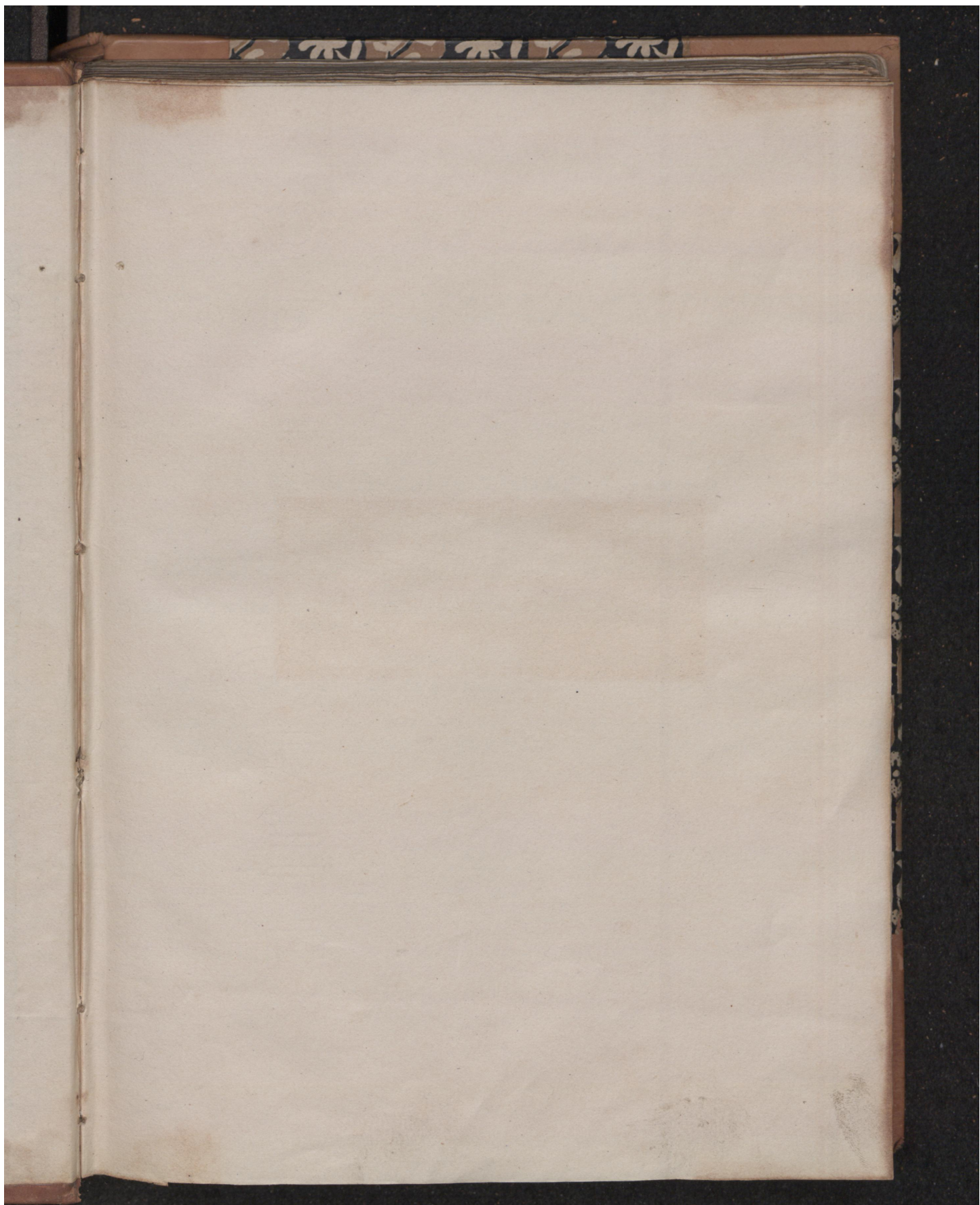
4

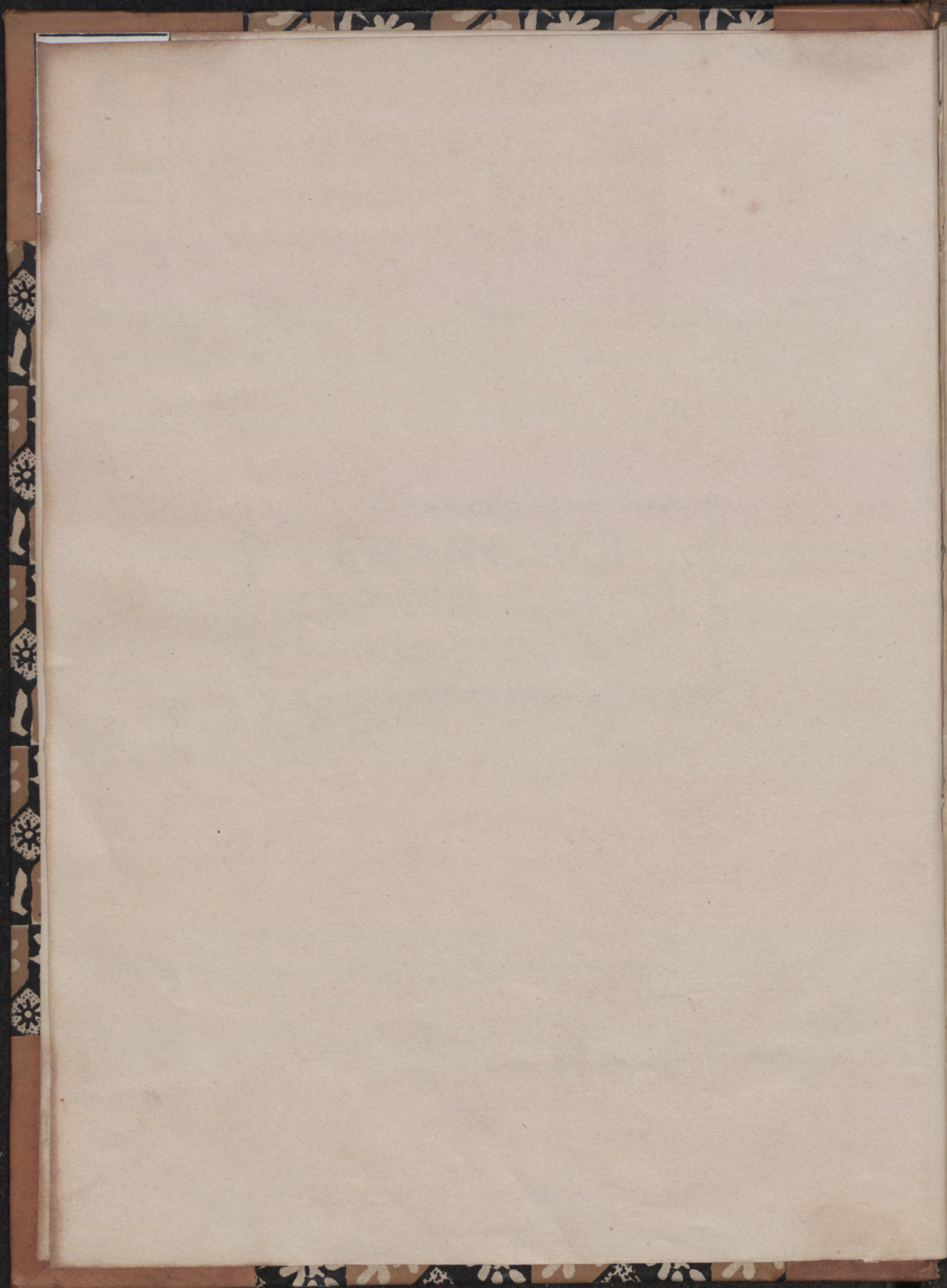
19

Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

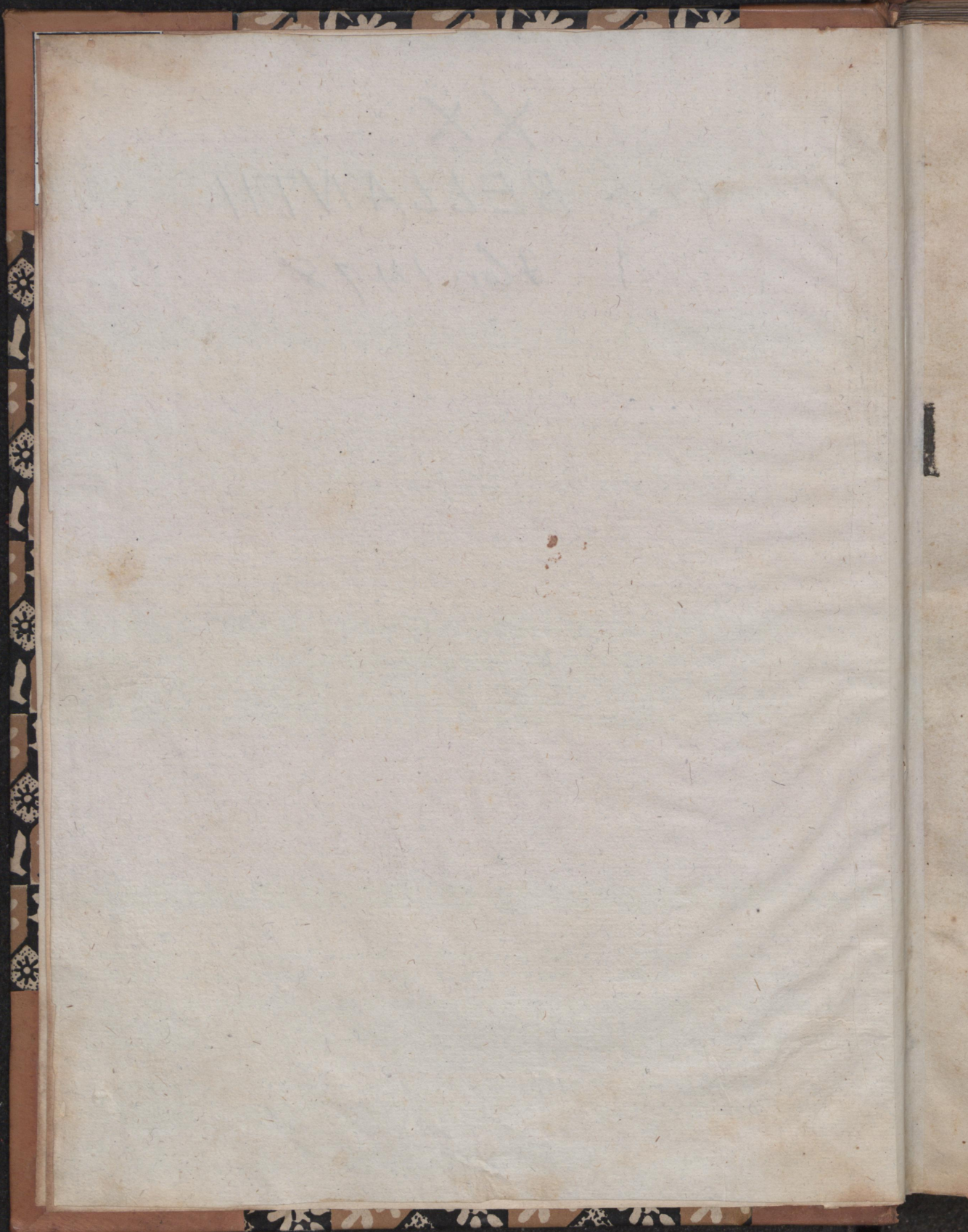
250
FRANCISCI
CAESARIS AVGVSTI
MVNIFICENTIA.

C. 4. 19

XX
L. BELLANTII
Florent. 11198

C. IV. 19

LVCII BELLANTII SENEN
SIS PHYSICI LIBER
DE ASTROLOGI
CA VERITA
TE. ET
IN
DISPV,
TATIONES
IOANNIS PICI AD
VERSVS ASTROLO
GOS RESPONSIONES.

LIBRARY OF THE
NEW YORK PUBLIC
ASTOR LENOX
TILDEN FOUNDATION
125 WEST 47TH STREET
NEW YORK 10019

TABVLA

Tabula questionū & artio-
culorum huius operis.

Questio prima de scientia astrologia
continet articulos. v.

An prognosticatrix astrologia haberi possit.

An predicta scientia sit habita & per mo-
dum scientia tradita.

An astrologia sit theoria uel practica.

An astrologia mathematicis & naturali
sit nobilior.

An astrologia omnis utilis sit ad diuina
cognoscenda & errores euitandos.

Questio secunda de celoꝝ dominio
continet articulos. xii.

An elementa corporibus celestibus subi-
ciantur.

An imperfecta mixta lapides & metalla
calis subdantur.

An plantæ herbaq; calis subdantur.

An calis presint sensitiuæ parti.

An celi predominetur rationi. idest intel-
lectui & uoluntati.

An calum sit uniuersalis uel particularis
inferiorum causa.

An totum calum ad quemlibet effectū
causandum concurrat.

An celorum effectus impediri possint.

An solo lumine calis agant in inferiora.

An calū sit causa mali naturalis seu penæ

An calum in sensus hominis influat que-
dam quibus si assentiret ratio seu uolū-
tas eius peccaret moraliter.

An leges & prophetæ sint a stellis & cele-
stibus corporibus.

Questio tertia de natura partiū calis.
continet. iiii. articulos.

An calum sit substantia fluxibilis.

An omnes calis partes eiusdem sint uirtu-
tis & proprietatis.

An omnes celi partes sint eiusdem speciei
specialissimæ.

An omnes stellæ sint sphericæ figuræ.

Questio quarta de numero spherarū.
continet articulum unum.

An octo tñ nouem uel decē sint spheræ
mobiles.

Questio quinta de primo mobili & p-
tibus eius. continet. articulos. v.

An in primo mobili sint circuli aliis par-
tibus potentiores.

An zodiaci diuissio ex natura ptium eius
aut potius arbitraria sit.

An signorū nomina ratione sint posita.

An domus/exaltatiōes/triplicitates/ter-
mini/facies planetarum in primo mo-
bili sint firma aut rōe stellæ fixarum.

An sphaera nona aut primo mobili yma-
gines & quæ & quot sint.

Questio Sexta de octaua sphaera & par-
tibus eius. continet articulos. vi.

An ymagines octauæ spheræ sint in ipsa ex
natura rei uel ad placitum.

An stellæ fixæ sint planetis fortiores.

An effectus aliarum stellarum a. M. xxii.
quæ ignote dicuntur aliquo modo
possint predictis notis attribui.

An fixæ sint mixtæ naturæ idest plurium
planetarum sapiant naturā & quare.

An fixæ extra angulos operentur.

An felicitates a fixis p endentes plerumq;
in miseria terminentur.

Questio septima de planetis. continet
articulos octo.

An planetæ superiores sint potēiores in
ferioribus.

An Luna post Solem sit potentior aliis,
magisq; obseruanda.

TABVLA

An Sol planetas & alias stellas cōburat.
An Sol comburat signa & domos in qui
bus reperitur.

An retrogradatio maximū sit infortuniū
An fortiores sint planetae in suarū digni/
tatum ingressu q̄ in medio.
An planetae eleuatio in epiciclo potior sit
eleuatione in ecentrico.
An fortuna pessimos effectus producere
possint.

¶ Questio. viii. de spheris circa planetas
& stellas alias. cōtinet articulos. iiii.

An planetae ceteraq; stellae circa se spheras
habeant eiusdem naturae cum corpore
stellae.

An nota sit causa cur unius planetae sphe
ra maior sit alterius.

An semper eiusdē stellae sphaera sit equalis.

An planetae radios Solis intrent s̄m ma/
gnitudinem sphaerae Solis aut intratis.

¶ Questio. viiii. de aspectibus. continet
articulos quinq;

An planetae se aspiciāt distātia qua comu
niter ponitur s̄m tenentes distācias
absolutas. uidelicet. lx. lxxx. cxx. &
clxxx. graduum.

An aspectus accipi debeāt s̄m circulos cir
cum circa protractos.

An aspectus in indiuisibili consistant.

An aspectus boni uel mali sint naturā sui
uel potius aspicientium & radiorū

transmissorum.

An boni aspectus malarum stellarū sem/
per iuuent bonarum uero mali sem/
per noceant.

¶ Questio decima. de anthistiis. conti/
net articulos duos.

An anthistia a gradibus aut planetis pro/
iciantur.

An anthistia in qualibet preparallelitā
smitti possint.

¶ Questio. xi. de coniunctionibus. con
tinet articulos quattuor.

An luminariū coniunctio sit plurifacien
da ceteris aliis.

An post luminarium coniunctionem ea
quae est Saturni & Iouis potior sit aliis
ceteris paribus.

An cōiunctio medii motus fortior sit ue
ra coniunctiōe corporum stellae aut
centrorū epiciclorū q̄ corporū plāetay.

An in coniunctionis figura gradus ubi sit
coniunctio fortior sit q̄ oriens uel me
dium caelum.

¶ Questio. xii. de domibus. continet ar
ticulos quattuor.

An domus s̄m partes horarum; quarum
poli sunt poli mundi sint aliis uenior
res; quarum poli in orizonte locantur.

An domus oēs sint duodecim uel plures
An quedam subterraneae domus quibus/
dam super terram sint fortiores.

An domus maiorem faciant in stellis dif
ferentiam q̄ signa.

¶ Questio. xiii. de principiis uniuersali
bus. continet articulos quinq;

An possit in instanti calogis uis imprimi.

An figura ingressus Solis in arietem sit ea
qua de accidetibus mundi iudicare de
bemus.

An figura ingressus Solis in equatore respe
ctu habitantium sub equatore aut po
tius respectu uniuscuiusq; regionis sū/
menda sit.

Quot modis seu figuris de accidentibus
mūdi iudicari possit aut pluribus uis
pluribusue figuris.

An principales aeris mutationes a lumina

TABVLA

ribus uel ab altera causa sumantur.

¶ Questio. xiiii. de principiis particulis. continet articulos. xii.

An hois principiu nobis possit esse notu.

Qua figura potior sit conceptionis uel natiuitatis.

An egritudinis principiu accidentiu eius significatiuu a sensibili lesioe uel a sensata lesioe uel ab accubitu sumi debeat

An cretici dies a Luna sint.

An primi lapidis aut ligni aut alterius p-
tis materiae artificialis principium sit
significatiuum per caelestia corpora su-
per res artificiales.

An per interrogationis figuram possit de-
re futura aut p-terita preberi iudicium.

De conditionibus bonae canonicaeque inte-
rogationis.

An quandoque caelum sit mendax.

An interrogationis figura sumi debeat a
principio motus sensus aut potius ab
applicatiōe interrogatis ad astrologu.

An interrogantis animus ab astrologo co-
gnosci possit.

An horarum electiones hominibus pro-
desse possint.

An electiōibus possit nō solū malū futu-
rum minui & bonum augeri sed etiā
malum futurū in totum auferri & bo-
num non futurum radicibus tribui.

¶ Questio. xv. de significatoribus. con-
tinet articulos. vi.

An unus solūmodo significator eiusdem
rei elici possit

An primus significator a naturali uirtu-
te significatiui aut a loci significatiōe
uel presentia eiusdem sumi debeat.

An nullis dignitatibus mutatis seu eodē
almutaz permanente eiusdem gradus
ascendentis possit figura sic paululum

mutata. puta per. x. minuta diuersos
habere primos significatores respectu
eiusdem generis significandi.

An idem significator cōtrarios possit effe-
ctus in eundem producere.

An ea quae de alcocoden scientia a quibus
dā astrologis traduntur rōe dicta sint.

An aliquis planeta possit esse hyleg.

¶ Questio. xvi. de uirtute dirigibili im-
pressa. continet articulos. viii.

An uirtus dirigibilis in instanti pducatur
in primo mobili p tempus duratura.

An uirtus dirigibilis impressa aliquo mo-
do localiter moueri possit.

An assignari possit modus quo uis ista sic
uarius in locis reperitur.

An uirtus in impressa predicta pluribus mo-
tibus seu uis moueri possit.

An eisdem modis dirigi debeant planetae
retrogradi & totidem modis quibus
& directi.

An partes omnes dirigi debeant cōtra suc-
cessionem signorum.

An quelibet uirtus in aliquo gradu im-
pressa zodiaci ad quemcūq; alium gra-
dum eiusdem circuli efficaci profectio-
ne dirigi possit.

An gradus in directionibus transeundi
tempus determinatum sibi uelint.

¶ Questio. xvii. De partibus. continet
articulos duos.

An partibus sit fides adhibenda.

An pars fortunae semper a Sole in Lunā
sumenda sit.

¶ Questio. xviii. de triplicitatibus con-
tinet articulos duos.

An domus triplicitatum sūm Albumaza-
rem & Alcabitium & alios fides habē-
da sit aut potius sūm Ptole.

ATABVLA

An terminorum dominium triplicitatis
potestati presit.

Questio. xyiii. de mutua colligatioe
sequentium & precedentium figurarū
continet articulos. ii.

An sequentes figuræ supra precedentes fi
guras uim habere possint.

An precedentes figuræ supra sequētes po
testatem habeant / & patrum super fili
orum genituris.

Questio. xx. de ptibus habitabilibus
terræ & earum respectu diuerso ad eas
dem partes cæli. cōtinet arti. ii.

An aliqua terræ pars ratione superiori in
fluxuum inhabitabilis sit.

An habitantibus zonam alteram uersus
polum alterum astroz uires adeo mu
tentur ut similibus circularum respē
tibus similes uires sibi uendicent pla
netæ.

Finit tabula questionum & articulorū
huius libri.

An terminorum dominium triplicitatis
potestati presit.

Questio. xyiii. de mutua colligatioe
sequentium & precedentium figurarū
continet articulos. ii.

An sequentes figuræ supra precedentes fi
guras uim habere possint.

An precedentes figuræ supra sequētes po
testatem habeant / & patrum super fili
orum genituris.

Questio. xx. de ptibus habitabilibus
terræ & earum respectu diuerso ad eas
dem partes cæli. cōtinet arti. ii.

An aliqua terræ pars ratione superiori in
fluxuum inhabitabilis sit.

An habitantibus zonam alteram uersus
polum alterum astroz uires adeo mu
tentur ut similibus circularum respē
tibus similes uires sibi uendicent pla
netæ.

Finit tabula questionum & articulorū
huius libri.

An terminorum dominium triplicitatis
potestati presit.

Questio. xyiii. de mutua colligatioe
sequentium & precedentium figurarū
continet articulos. ii.

An sequentes figuræ supra precedentes fi
guras uim habere possint.

An precedentes figuræ supra sequētes po
testatem habeant / & patrum super fili
orum genituris.

Questio. xx. de ptibus habitabilibus
terræ & earum respectu diuerso ad eas
dem partes cæli. cōtinet arti. ii.

An aliqua terræ pars ratione superiori in
fluxuum inhabitabilis sit.

An habitantibus zonam alteram uersus
polum alterum astroz uires adeo mu
tentur ut similibus circularum respē
tibus similes uires sibi uendicent pla
netæ.

Finit tabula questionum & articulorū
huius libri.

An terminorum dominium triplicitatis
potestati presit.

Questio. xyiii. de mutua colligatioe
sequentium & precedentium figurarū
continet articulos. ii.

An sequentes figuræ supra precedentes fi
guras uim habere possint.

An precedentes figuræ supra sequētes po
testatem habeant / & patrum super fili
orum genituris.

Questio. xx. de ptibus habitabilibus
terræ & earum respectu diuerso ad eas
dem partes cæli. cōtinet arti. ii.

An aliqua terræ pars ratione superiori in
fluxuum inhabitabilis sit.

An habitantibus zonam alteram uersus
polum alterum astroz uires adeo mu
tentur ut similibus circularum respē
tibus similes uires sibi uendicent pla
netæ.

Finit tabula questionum & articulorū
huius libri.

Illustri ac excellenti dominae Catherinae
Sforzia de Riario For. Ymo. Comi. Luci
us Bellantius Senensis. Phisicus.

medicinam scientiam absque caelesti favore sepius inanem ac noxiam
doctissimi uiri iudicarunt: hoc sepius Ypocras. hoc Galenus in cre
ticis asseruit. ubi Luna & astrologiae affectioes medicos callere deside
rat. Quibus uim tantam tribuit, ut qui negent sophistarum more
posthabendos & deridendos censeat. ad eum igitur pertinere duxi
mus qui medicinam aliis ostendere uelit, astrologiam quoque tenere, ac etiam doce
re. ubi quum praeteris scientiis quam plurimos sepiissime cespitare ac non nunquam ruere
cerneremus: obtectum truncatumque tradendi modum: quo diuinae astrologiae
parci auctores usi sunt: statuimus nouae & nonaginta quaesita (grauiora fortassis)
absolvere tectare: a quibus ceterarum difficultatum penderet solutio. que & si
practicam astrologiam (quam iudiciariam uocant) sapere uidentur, si quis tamen
non somniculose aspexerit, theoriae carere non iudicabit. Iudiciaria tamen inscri
batur: ubi multo plures errare uidere est. quam turpe est medico rerum sine expe
tenti ignorare: quam crisis. hoc est iudicium, ei necessaria sit. Has etiam uigilias meas
tibi soli excellentissima domina multis de causis uisum est dicare. Nulli. n. de
centius archana principum referari possunt, quam his quae eisdem principibus cariores sunt.
quantum uero omnis Sforzia domus caelis mundi principibus cara fuerit cunctis aptum
est. Quantum praeterea praestantia tua que (praeter mulierum ingenium) non modo femi
nae sexus culmen attigit. uerum etiam erexit ad sidera. rarum quidem: spectandum
& admirandum. usque adeo quod alteri non mediocre onus extiterit. Deinde quis
rectius iudicium de re aliqua prebere potest: quam qui (propter eius causas) in se ipso rem
illam clarissimam sentit? Tua uero excellentia caelorum uires (quas nudas facere iten
dimus) felici quidem sorte iam diu experta est. Quis postremo iudex conueni
entior haberi potest, quam qui non tantum eas, que sibi tradite sunt, leges ueneratur &
seruat: uerum etiam (altius introspeciendo) alias excellentiores, maioriq; dignas
ueneratione condidit? Sic quam caeli quaque excellentiae tuae minus fauorabiles fue
rint, in rebus aduersis, ingenio suo, liberoque animo, magnam imortalemque glo
riam sibi parauit, atque in se transtulit. pariter ut eidem corpus sanum. menti sa
nam, quam habet, facilius seruari posset, opus hoc quantumtulucumque sit nuper elabora
uimus atque dicauimus. cui responsiones anneximus in Ioannem Picum Miran
dulam, uirum alioquin & multae lectionis & multi ingenii: decepti tamen
in hac re, uel quod sponte sua uel ab aliis subornatus in astrologos scripserit. impi
um profecto: & (quod pace sua dixerim) inconsultum inceptum: & hominis qui,
quum in hac re non admodum absolutus fuerit: eo tamen nitatur, ut indoctis
& uulgo, eos non uere christianos ostendere, qui astrologiae operam tribuant.
Quod ego falsissimum esse & animo & rationibus non ambigo. primum profecto
arbitrans astrologiam & eius penetralia nosse: modo quis ut christianus que

dat accipiat: non peruertat: non abutatur. ut in opere hoc ostēdīse pro uolu-
minis breuitate crediderim. Plura. n. consulto omisimus: que ad tutandas par-
tes nostras dici potuissent. sed ne aures tuas ac ceterorū in re sapientibus mani-
festa offenderem: breuitati (cui semper studuimus) morem gessimus. Si qua ta-
men nō cōuenientia/ uel lapsu linguæ/ uel aliter forte scripta q̃a me itellecta:
si qua catholica fidei nō ad unguem consentanea essent (quod cōtra animū no-
strum esset. id. n. intēdimus semper orthodoxam fidem tueri/ & pro ea quom-
opus fuerit uitam exponere. quare in rebus arctioribus lo. Scoto ac diuo Tho-
ma ducibus nauigauī) tu inquam cūcta mea quoorsum tēdant decernes. Subi-
cimus. n. nos nostraq; omnia/ & hoc opus presertim Beatissimo. pp. nostro
Alexandro. vi. pont. max. cūctaq; romanæ ecclesiæ. ad cuius uel minimū nu-
tum nostra/ & quæ rata & nō rata diximus: queue scripsimus/ esse uolumus.
Vale presidium ac decus meum: feliciterq; nostra audi: que si te unica in terris
indigna uideantur: animū queso respice: non munus. Quod si tibi non igra-
tum fuisse senserimus: maiora fortasse/ sub auspiciis tuis/ propemodum eden-
tur. Succurrit namq; michi Nasonis illud/ Ingeniū uultu statq; caditq; tuo.

Questio prima de scia astrologia.

Articulus primus

An pnostratrix astrologia haberi possit.

Idetur pnostratricem scientiam astrologiam nullo mō ab

hōibus haberi posse/ naturali lumine inuentā. Si qua enim

uia ad eā cōsequēdam relinqueretur/ ea sola expientia esset: ut cuncti fatentur astrologi. sed hec nulla est. nō. n. similes effectus puidere possumus/ nisi p similes causas/ similesq; celi figuras: sed eiusmōi celorum habitudines/ stellarū respectus nunq; similes sunt: aut post maximū ānoꝝ numerum: cum octauae sphere motuum gratia tum planetarū/ ecētricoꝝ/ epicyclorūq; cā quibus fit ut nostri tēporis figurā celoz antiquioribus iam obſuatis dissimiles sint

¶ Adhuc totali ac sufficiei cā ignorata/ eius effectus nesciri necesse est. inferiorum aut effectū cā totalis & sufficiens totum celū est: nulla. n. celorū pars/ nulla q; stella repiri pōt/ qn aliam ptem/ uel stellam roboret/ aut debilitet/ per corpus/ uel per aspectum/ directe uel reflexe: quāq; non in aliquo signo sit/ in aliq; domo: & sic ad sua significata causāda n cōcurrat. Ignoramus aut totū celum: quū ex in numeris stellis/ non casu factis. M. xxii. tantū mō etiā impfectā noticiā habere affirmant astrologi. ¶ Preterea aut hominis uoluntas est libera/ celis minime subiecta: aut non. Si sic: quū ea sit humanaz opationū principū/ de actibus hominū (circa quos pene omnis astrologia uersatur) non poterunt astrologi iudicare. si nō. ergo oīs electio/ num scī perit: multaq; astrologoz dicta falsa erūt. ¶ Amplius p uniuersalē cām/ pluribus effectibus idifferentē nō pōt aliquis illos demonstrari: demonstratiōes. n. ex ppriis/ & cōuertibilibus causis pcedūt. Celum uero cā uniuersalis est inferiorum

effectū: ex diuersa namq; materia diuerso mō disposita/ idē celū eodem tempore diuersa pducit: ex hac ranas ex illa mures: itaq; in pfectis aīalibus accidit: ut nō sine particulariū disponētiū determinatione nunc canes nunc leones generet. ¶ Item si qua expientia reliqua esset/ quū nullius hominis uita tot tamq; ardua expiri ualeat/ atiquorū obseruātiās cōpēsare necesse erit. verum ille comprehendēdi nō possunt: postq; earū auctores/ nō solū inter se/ uerū etiā sibi ipis mirū in modū auersentur. palam est hoc cōsiderātibus opinionū diuersitatē/ in domibus/ i triplicitatibus/ terminis/ numero spherarū/ motibus octauae/ naturis graduū/ cōiunctiōibus mediis & ueris/ reuolutiōibus annoꝝ mūdi/ itero gatiōibus/ natiuitatibus. & qd est in quo discordes non sint? ¶ Postea ignoratis ueris stellarū locis/ per eas iudicari nō pōt. quū minima qnq; differentia omnē penitus significationē trāsmutet. inter finem namq; eiusdē signi/ faciei/ aut termini gradus &c. et alterius principium/ nihil mediū est: quū nedū cōtigua sed cōtinua sint. Vera aut stellarum loca habere non possumus: quis enim unquā ad digitalē i celo differentia puenisse fateretur: quin etiam eclipses tēpus descriptū nō seruāt: tabulae emēdatiōe idigent: martis motus pscis nō habetur. ¶ Rursus duo pcpue in astrologia cōsiderātur. primū mūdi reuolutiōes. alterum hominū natiuitates. neutrum aut horū nobis cognitū est: aut aliquid/ cuius medio eoz accidētia pnoscantur. infra namq; apte ostendetur/ non esse reuolutiōis figurā ingressus solis in arietē ut modernoz putāt pleriq;. Sed dō patet hoīs principū non esse exitū ex utero: sed aut cōceptionē/ aut animae intellectiue introductionē. et enim cōplexio/ figura/ sexus/ ceteraq; ad hoīs essentiā attinentia/ aut

in conceptione/ aut anime infusione con
sequuntur. quorum unū materie/ alterū ue
ro forme/ ac totius compositi initium est
hæc aut sunt penitus ignota. ¶ Idem oñ
ditur ex natorū qualitate. cōtingit. n. ge
mellos oriri quādoq; in sensibili differen
tia tēporis media: ut exau/ & iahacob acci
dit: quorū tñ cōplexiones/ forme/ mores/
fortunia/ & reliqua maxime dissimilia in
ter se fuere. Alios cōtra maxime similes fa
isse quotidie expimur/ etiā uariis in locis/
tēporibus/ semine ortos: diuersosq; sangui
ne nutritos. quare hæc similitudo a celorū
figurarū similitudine/ nec dissimilitudo
a dissimilitudine pueniēte apte cōcluditur.
Nec obstat si minime discretie temporis
diuersitate illā astrologi tribuant: quum
ad illā cōphēdēdā puenire non possint.
¶ Addendū est nullā differentiā astrolo
gū in mediū adducere posse/ si duorum na
tuitates offerantur/ ex locis uariis exactis
simo instrumento/ q̄ optime calculare/ in
quarū una ascēderit. xx. gra. xxx. m. gēmi
orū. in altera uero eadē die. xx. gra. xxxi.
m. emerferit (quāq; maiore differentiā/ q̄ ge
melli distāt) idemq; iudiciū ambobus/ eq
dem cōficiet. quare sicut gemellis id mini
me cōuenit: nec ēt duobus cōdecens erit.
¶ Vltērius stellarū uires cognosci nō pōs
sunt. ergo nec astrologi iudicare. assum
ptum ostēditur/ nulla. n. stella alicubi ēe
pōt quin alterā imo cōplures comites ha
beat/ & aspectu/ & corporis p̄sentia. Sicut
igitur solā stellā in loco experiri nō possu
mus/ ita nec solius stelle uires cognoscere.
fortassis nempe uim/ quā huic stelle tribu
imus/ alteri comiti dare deberemus. ¶ Pre
terea si sic ergo quum celum nō sit signū
nisi quia causa/ omnium q̄ astrologus cōsi
derat celum erit causa. sicut ergo motus
celestes & ipm celū naturali curū nō pōs
sūt aliter se habere/ ita nec iferiores. oia er

go ex necessitate eueniēt. q. logica natural
moralis/ & diuina iprobāt. ¶ Urge pre
dictis/ nō posse hominē attingere/ quæ dei
sunt p̄pria: futurū uero preuidere solius
dei est. iuxta illud yheremie. Annuntiate
nobis futura/ & sciēmus q̄a dii estis.

¶ Sed cōtra est sapiētū magnus numerus
et auctoritatis ac exp̄ientia testimonium.
Auctoritas quidē nō solū astrologorum/
sed pipateticorū illud cōpbat. ait. n. Ari.
tertio de aīa. Intellectū esse a corpore/ seu
corporeo organo separātū: nisi. n. sic esset
nō omia corpora cognoscere possēt. Intus
enim apparēs extranei cognitionē obstru
eret: sicut color in pupilla de aliis colori
bus iudiciū ipediret. si aut pōt omnia cor
pora intelligere. ergo omnīū corporū ui
res & p̄prietates. essētia. n. subiecti medi
um & eā est cognitiois p̄prietatum. sicut
contra accidētia cōferunt ad cognoscendā
substātiā. ¶ Item humanus intellectus ul
tima intelligētiarū ē/ & spiritalis nature.
igitur nobilitate sua omnē corporeā sub
stātiā supat/ q̄a uero suū dominiū itelli
gentia est/ cōcludi pōt/ ipm omnē substā
tiā corporeā intelligere posse/ & p̄ conse
quēs eius p̄prietates/ teste Arist. affirmāte
ipm esse oia fieri. ¶ Præterea q̄to aliqs ef
fectus diuiniore est/ tanto p̄ altiores causas
congruū est illū adipisci. Preuidere autē fu
tura (quāq; in suis cāis p̄ntia) diuinū quod
dam est. ergo facilius & cōueniētius p̄ ce
lestes causas/ q̄ p̄ iferiores cōsequi poterit.
Sunt autē sciētie cōplures/ futura p̄uiden
tes/ infima respiciendo/ patet in p̄noscicis
medicorū: naturalīū: moralīūq; circa agi
bilia. similiter & in sciētia nauigadi/ atq;
agriculture/ & huiusmōi. ¶ Ad hac iūge
si noster intellectus naturali lumine non
nulla nō mediocria de deo apertissime de
mōstrat: quo magis excogitari nō potest:
qui a sensibus remotissimus est: multo fa

cilium celorum vires agnoscere poterit.
¶ Amplius siue obiectum intellectus nostri
 primum sit ens siue rei materialis quod dicitur/ce
 loque uirtutes/ & proprietates in se continent.
 quum igitur potentia in omnia possit sub
 obiecto suo contenta: quoadmodum uisus in
 omnia uisibilia sequetur intentum. **¶** Item
 contra philosophos astrologiam deridentes
 arguitur. aut celorum substantia cognos
 ci potest aut non. si non ergo falso concludunt
 philosophi ipsam inuestigare: si sic. ergo a fortiori
 vires cognosci poterunt. **¶** Vltimus longe
 difficilius est stellarum motus/ eccentricos/
 epicyclos/ conperisse/ quod effectum inferiorum ce
 lestes causas (sepius obseruando) cognouisse
 si eni eiusmodi circuli in celo sint/ maxima
 intellectus nostri efficaciam concludunt: sin
 autem adhuc maioris quam falsum quoddam
 conperierit/ omni ueritati consonum. **¶** Post
 ea longe ingeniosius/ & mirabilius est/ ce
 los/ stellis/ eccentricos/ epicyclos metiri. quod
 illis cognitis suos effectus in eas causas re
 ducere. Primum namque adeo magnum & ino
 pinabile est/ quod nisi sensu cernerentur eclip
 ses/ ab astrologis prouiderent/ atque premeasurata/
 nullus esset magnus intellectus id fieri posse
 prima fronte assereret. usque adeo quod plerique
 magno ingenio prediti/ quum sensu presen
 tia inspiciunt/ quare astrologi uentura pre
 dicere/ a demonibus reuelatum putent. sed iam
 demonstrationibus certissimis illud concludi
 tur. multo ergo facilius pronosticationis sci
 entia haberi poterit. **¶** Ad primam igitur ra
 tionem incontrarium dicendum est/ illam con
 cludere de perfectissima similitudine. sed quia
 in uniuersali predicunt astrologi/ ideo pre
 fatam indeficientem similitudinem non requi
 runt. **¶** Ad secundam dicendum. illam de no
 tia perfectissima concludere: quia non tantum
 effectum in generali/ sed in propria forma/ &
 secundum omnem modum cognoscitur. nostra
 autem cognitio imperfecta est: quoadmodum in

aliis scientiis semper magis uel minus euenit.
 quare (ut ptolemeus admonet) uniuersalia
 debent esse iudicia: quibus tamen pronostici
 cari ualeamus: quum ea/ quae nobis in caelis
 cognita sunt principaliora putentur ueluti
 signa duodecim: septem planete: duode
 cim domus. fixaeque stelle maioris apparen
 tie/ & uirtutis. cetera enim tamquam ad minu
 cia augentia uel minuenda sunt. hoc est subtili
 doc. testatur. ii. sen. dist. xiiii. **¶** Ad ter
 tiam dicitur hominis intellectum/ et uo
 luntatem caloge uiribus non esse subiectam
 uerum quum homines sensus pene semper
 sequantur/ ad particularia delectabilia ma
 gis mouentes/ qui sensus a caelis (ut infra pa
 tebit) mutantur. ideo/ ut in pluribus ue
 ra predicent periti astrologi. quaque eorum
 dem potius officium sit/ sensus predicere
 imitandos/ quam homines illos sequuturos.
¶ Ad quartam. dicitur caelum quorundam
 effectum respectu esse particularem causam/
 quorundam uero uniuersalem/ ut infra ca
 pitulo proprio manifestum erit: in his igitur
 quorum causa uniuersalis est/ uniuersali
 us iudicium esse debet: & quantum fieri potest
 particulares cause compensentur. in ceteris
 uero magis specialia considerare poterit.
¶ Ad quintam. dicitur quod nec philosophiam
 spernimus/ aut impossibile facimus: quaque
 eius atctores in cunctis pene principalibus
 capitibus discordes sint/ quare a principi
 is (missos faciendo antiquiores) inter pipra
 teticos quidam materiam primam habere
 formas incohabationem. quidam eam esse in
 actu entatiuo/ quidam coeternam quantitati
 quidam usque ad illam resolutionem fieri in
 generationibus & corruptionibus. alii plu
 res posse recipere formas substantiales asse
 runt. alii ipsam cooperari. alii uero in om
 nibus contrarium sentiunt. De elementis
 etiam nonnulli putant/ formas habere in
 tensibiles & remissibiles. alii in mixto ac

QVESTIO

turemanere: alii uero uirtute tantum/ & nullo pacto itensionem aut remissionem recipere sentiunt. & si bene cōsideraueris maiorem inter philosophos comperies diuersitatem/ q̄ iter astrologos. sicut igitur sapiens philosophus falsa a ueris/ magisq; probabilia a minus probabilibus in pluribus excerpere potest: ita & astrologus. Taceant igitur philosophi qui hoc utuntur argumento: aut pariter philosophiam de testentur. ¶ Ad sextam dicitur concedendo digitalem quātitatem in celo/ a nobis mensurari non posse/ sed illa differentiam sensibilem nō causat: nisi i fine unius aut principio alterius dignitatis extiterit. qđ p̄ duas figuras duosq; iudicia/ ac eorū obseruatia cognoscetur/ ut infra questioe de significatoribus articulo. iiii. ostēdetur. sicut etiam medici cura temptatiua procedūt. tabule etiam facilius corrigi possunt. facillimum enim est maximis inuentis minimū quid addere. & ita de martis errore dicēdum. itaq; eius motus correptus est. ¶ Ad septimā dicitur concedendo figurā ingressus solis in arietem modernorū plerūq; mentes obumbrare/ non autē antiquorum: Ptolemei presertim: quem maximi facio: nec eius dicta cōsiderat. & hinc est qđ nostri temporis astrologi sapius i annorum iudiciis falluntur. ut infra de principiis uniuersalibus apparebit. sed his qui figuram reuolutionis ignorant/ duo alii relictī sunt modi iudicandi: per magnas uidelicet cōiunctiones/ quē Reuerendus pater episcopus dominus Paulus theutonicus excellentissimus philosophus/ ac mathematicus/ ac omni genere uirtutum praeclatus recto consilio sequutus est. Alius modus per eclipses & alias coniunctionum. uel oppositionum luminariū figuras/ reuolutionem mundi in medietate precedētes. De natiuitatis uero figura/ conceptio

nis/ & informationis. dicendū quantū ad ea/ quae nato coessentialia sunt/ per cōceptionis figuram/ atq; iformationis illi similem/ ueluti ex causis iudicare debemus. p̄ natiuitatem uero ratione similitudinis/ quā cum predictis habere necesse est. sicut infra in questione de principiis particularibus patebit. unde Ptolemeus ad illā priorem se remittit. quantum uero ad ea/ quae accidentaliter consequūtur/ hominis exitū ex utero/ quom. s. scōrsum uiuere ceperit/ obseruare debemus. ¶ Ad octauā dicitur/ qđ si in natiuitate geminorum potestates significatorum in locis obseruandis mutatae non fuerint: plures significatores per ordinem eiusdem pene figurarū electi/ sic natis cōperabuntur: ut primus significator primo nato/ secundus secūdo tribuatur/ & sic deinceps. Quare si cōtigerit eos esse similiter dispositos/ gemelli similes erūt si uero nō/ cōtrarium: & sic ratio illa parū cōcludit. De aliis autē similibus figuris diuersorum natorum i locis uariis idem elici debet significator: nisi ob minimā illā differentiam causae significatorum eligendorū dignitates & potestates in locis principalibus mutarentur: in quo casu per duas figuras distinctio fieret/ ut dictum est. ¶ Et p̄ hanc solutio ad nonam rationem patet. ¶ Ad decimā dicitur negando assumptum & approbationem/ qđ effectus similis eueniens ab eadem stella in eodem loco cum uariis/ ac uariis stellis in diuersis uicibus comitantibus/ multo magis talem esse uim suam arguit: nam si mutatis pluribus causis/ una remanēte eadem/ uel similiter se habente: similis sequitur effectus: opus ē nō ab illis quae mutatae sunt: uim illam puenire: sed ab ea quae eadem permanet. De fixis uero quare in questioe propria: ibi. n. cōperies quonā pacto unus uirtus/ ab alterius uirtute discernatur.

¶ Ad. xi. dicitur / q astrologi edocti non asserunt omnia ex necessitate euenire. Ptolemeus quidem in quatripartito ait. rursus nec existimare debemus q superiora pcedant inuitabiliter / ut ea quæ ex diuina dispositione cōtingunt &c. ita de iudiciis uerbo primo asseruit. dicens. hec iudicia quæ trado tibi sunt media inter necessariū & possibile. idest cōtīgēs. & hoc nil aliud est / q ea uera esse ut in pluribus affirmare cali quidem nō agunt nisi in dispositam materiam formas imprimendo: aut materiam minime dispositam preparādo. quū igitur ea deficere possit / ac pluribus de causis impediri: celum quoq sua influētia poterit nō agere ut quæstioe. ii. infra declarabitur. **¶** Ad ultimam dicēdum q solius dei futura ut futura sunt ē præuidere: sed ut pſentia sunt in suis causis nō solum circa caelestia corpora astrologia preuidet / ut eclipses / retrocessionēs / & huiusmōi: uerū etiā circa mūdi huius inferiora qn etiā sciētie aliē cōplures hoc idem participant. ut in rationibus incōtrariū dicebatur. Quare optimus immortalis deus diuinitatē suā nos participare apertū esse uoluit: quia iter homines & bruta maxime interest: ea enī preteriti aut futuri tēporis paululum sentiunt. hoies uero rōis iudicio. & preterita retinēt & futura sibi pſentia faciunt.

Articulus. ii.

¶ An predicta scientia sit habita & p modum scientiæ tradita.

Pparet quibusdam astrologiam predictā. & si haberi possit nō tñ habitam ēē: nec ea / quæ ab auctōribus scripta sunt per modum scientiæ fuisse tradita: imo summis pbris eam uicio dedere. Omnis enī scientia per demōstratiōem acquiritur naturaliter loquēdo: sed in ista (quam dicunt astronomiā) demon-

strationes nō habentur: demonstrator. n. quum ex pſe notis pcedat / nō interrogat: sed astrologica predicta nō sunt per se nota / nec ad eadē reducibilia: qnimo a multis dubitata / ac erronea reputata. nullus etiam sane mentis prima facie naturali lumine / eam haberi posse assereret. **¶** Amplius scire est rei causam cognoscere / & qm illius rei est causa / & nō cōtingit aliter se habere. Eoge uero / quæ in astrologia traduntur causas nō habemus. quis enī unq eam ostendere potest / cur retrogradus mercurius bonos musicos faciat: quis cur cancer frigidus / sagiptarius calidus: quis quare octaua domus mortē potius / q altera significet: & sic de singulis. Secūdo nec habitudinem aut causā dependentiam ad effectum cognoscunt: itaq nec qm illius est causa: posito enim hanc uel illam stellam talem effectum producere: penitus tamen ignorant quibus mediis / aut modis causa se applicet. Philosophi aut / si quā substantiam generari cōsiderent qualem etiā materiam / qualem eiusdem dispositionē formamq substantialem concurrere oporteat cōpenabunt. Tertio ea quæ ab astrologis indicantur aliter se habere possunt. teste Ptolemeo i locis preallegatis. **¶** Vterius scientia noticia quādā certa & perfecta est. ea aut quæ in astrologia sciri dicuntur / imperfecte quidem (postq in uniuersali nō euntur) haberi necesse est: cognitio enī in uniuersali imperfecta / nec in propria forma nec ab aliis distincta noticia ē: Vniuersale enim quoddā cōfusum & indistinctū est. Modus aut cognitiōis de astris / & illorū effectibus ē uniuersalis / teste Ptolemeo. uerbo primo. libri fructus. Astrologus debet dicere rem uniuersaliter / sicut q eminus uidet aliquid. **¶** Præterea scientia nō est singulare: sed uniuersaliū: quæ non sunt i sensu / licet a sensibilibus abstrahan-

QVESTIO

tur: corpora uero celestia particularia quæ
dā sunt/ ac sensibilia. igitur &c. ¶ Postea
quom iudicium astrologi faciūt aut totū
cælum considerant/ aut nō. si sic oportet
illud esse cognitum: cuius tamen contrari
um fatentur. si uero partem tantū cōside
rent nil poterunt affirmare uenturū/ quū
in numerā causā obesse possint. Sicut au
¶ Sed contra est excellentium uirorū au
toritas/ ac experientia/ quæ illos ad libros
componendos/ canonesq; comentandos
compulsit/ quamq; diligens unusq; ex
ptor quotidie oculiscernere possit ea quæ
sapissime peritos complectuntur.
¶ Respondo dicendo/ quamq; hæc sciētia
multos habet aduersarios: quorū qdam
zelo xpiane fidei mouentur ob quosdam
latiferos pessimosq; errores q in eius libris
comperiuntur: quos quidam etate nostra
adhuc sequuntur: ut uoluntatem huma
nam celis esse subiectā: cuncta ex motuū
celorum necessitate euenire: religiōes a cæ
lis esse: ex quoq; numero quidā (omne di
uinam substantiam post habentes) celos
primas causas faciūt: quis sic sentiētes phi
losophi nō sint nec astrologi appellari me
reantur. & isti quidem aduersarii/ nō ab
re partem astrologiæ magno odio perse
cuti sunt. Sed sicut propter plures hereti
cas opiniones/ quæ in libris naturalis phi
losophie scripte sunt/ non omnis philoso
phia scientia spernenda est: quibus magis
nostri temporis philosophi harēt: q astro
logi erroribus suis/ ut mūdum ab eterno
fuisse/ nullam habuisse efficientē causam/
in finitis uicibus corruptum & genitū fu
isse casu/ duo prima principia boni maliq;
extitisse/ deum esse diuine uirtutis/ ex nihi
lo nihil absolute fieri posse/ intellectum a
sensu nō differre/ unicum esse intellectum
in omnibus hominibus/ Deum non posse
indiuiduum perpetuare. unde misertus

animātibus generatiuam uirtutem tribu
it. res omnes a prima causa inesse & confer
uari nō dependere/ deum nō curare huius
mūdi inferiora. & huiusmodi complura.
Ita inter quosdam in astrologia errores in
cōueniens nō est/ reliquas ueritates excer
pere/ easq; cariores apud se retinere. Ponti
fices uero quidam ad pericula fugienda
abiciendam dixere/ ac si quis cum formo
sissima mulierum orare prohiberet: nō q
oratio in se mala sit. Alii uero scientiam
istam publice uituperāt/ ut ueritatis ama
tores habeātur/ uulgo obsequātur/ oreq;
nōnunq; quod corde cōprobant/ detestan
tur. sicut etiam cōplures alloquutus sum
hereticas opiniones predicantes/ ut docti
ores uideantur. alii ignorātia causa/ & in
genii inbecillitate/ qua ad huiusmōi secre
ta comprehendenda nequeunt peruenire/
lucro aut inani fastu penitus occupati:
alii presumptione moti se ipsos adeo ma
gnificiētes: ut totum (quod primo intui
tu capere non possunt) putent esse falsum
unde nōnulli adeo temerarii comperiun
tur ut magnitudines celestium corporū
mensurari negent. & sic in uno latere/ uni
us. s. extremi. ii omnes (preter primos) lo
cari possunt: alii adeo uiribus celorum co
hærent. ut cūctas illorum dispōne metiri
putauerint. qui in alio latere & extremo
locari merentur. his extremis relictis. alii
tamen qui rudes/ ignari/ fallaces/ a phi
losophia a lieni/ a quibusdam appellan
tur/ obiurgia post habentes/ ueritatis qui
dem sectatores/ postq uim omnem corpo
reā/ omnēq; transmutationē a corporibus
celestibus causari cognoscunt. sicut etiam
inferiores intelligentiæ per superiores re
gūtur. & quoniam motus primus/ cuius
mōi ē motus cælestis/ cā est omnis motus.
& qm magis accedit calū ad imobilitatē/
quū solo motu locali mobile sit: qui mo

tus prior est tempore natura & perfectione. & quia propinquiora & similia sunt separatis substantiis: & quia sicut se habet immobile simpliciter ad omnem motum: sic immobile. Item quid ad motum talem: Item quem est immobile: quum aut immobile simpliciter omnis motus sit causa. sequitur celum omnis alterationis esse causam. His rationibus predictam conclusionem aperte concludit diuus Thomas. agnas. libro iii. de catholica ueritate. lxxxii. capitulo. concludunt igitur prefati astrologi quod libet corpus quamlibet uirtutem in materia inersam Item operationem corpori unitam itaque quodcumque generabile & corruptibile a superioribus corporibus moueri & alterari sicut ordinem uniuersi decet: quo mundus est unus ut. scilicet. infima summis/minima maximis/imperfecta perfectioribus/corruptibilia incorruptilibus per se uel per accidens regi: atque disponi: non tamen necessario effectus produciendo: quandoque enim agentium particularium defectu/aut materie ineptia/aut casu/uel fortuna/aut libera uoluntate diuina/angelica/uel humana impediuntur. sed ut in paucioribus accidit/ut in omnibus libris testatur Ptolemeus nec putat peritiores astrologi celos posse (nisi per accidens) in intellectum/aut uoluntatem: quum incorporea & in materialia sint. per accides tamen suadent/atque inclinant per motus. scilicet. quos causant in sensus. hoc idem diuus Thomas aquinas confirmat in predicto libro capitulo. lxxxii. & lxxxiii. Damascenus. alii & alii planete diuersas complexiones & habitus & dispositiones in nobis consistunt. & ideo diuus Thomas ex predictis infert. quare indirecte corpora celestia ad bonitatem intelligentia operantur: & sic sicut medicari possunt iudicare de bonitate intellectus/ ex corporis complexione: sicut etiam

Aristote. ii. de anima ex carnis mollitie. tanquam ex dispositione proxima: sic astrologus ex motibus celestibus de eodem poterit sicut ex causa remota. itaque patet Thomam ab astrologis non differre nisi quod celum semper causam uniuersalem. nec unquam particularem tenet. astrologi uero ipsum in multis particularem esse causam opinantur. Deinde uerificari dicit per ea que dicta sunt uerbum Ptolemei. xxxviii. de mercurio in saturni domo. dante bonitate intelligentie. ex quibus Thomae uerbis & in aliis locis multis dictis ab eodem tractari possunt. primum quod celi influant in omnia corpora per se/in intellectum per accidens. Deinde quod per eos influxus iudicare possumus. Postremo uerificatio uerborum & canonum Ptolemei. quem allegando rationibus comprobatur. igitur qui celorum influxus negant/errores solum multorum iure redarguere principaliter intendunt. non enim diuum Thomam aquinatem & Scotum. ii. sen. distin. xliii. Arist. ii. de generatione. & alios reprehendere auderent: qui hanc omnia confirmant. igitur non erubescimus Ptolemeum uirum excellentissimum ueluti ducem allegare & principem imitari. Celorum igitur uiribus sic in confuso cognitis/antiqui ueritatem amatores/ rerum altiorum cognitione se nutriendos/stellarum motus obseruare caperunt: maximam quidem provinciam suscipiendo omnibus relictis/spretis/atque post habitis summo cum labore/ ac diligentia/ longe altius tendendo/ quam qui apum/ aut aliorum animalium obseruabant proprietates. quos motus preter multorum opinionem ubi comperierunt/nil prohibere potuisse putarunt: quin eorum uires in inferiorem mundum facilius cognoscerent/ quantoque magis expectantiam sequebatur/ tanto plures/maiores/incredibiliores uirtutes comperiebant.

QVESTIO

Deniq; cum Aristo. inferiorem mundum a superiori contiguo gubernari senserunt quia uero naturalis philosophus/ut naturalis est/nō nisi ad generalia quidam omniq; celesti corpori cōpetentia se applicare potest/aut si se applicet in perfecto modo cognitionem attingit: quēadmodum de maris fluxu/ & refluxu Aristo. egit: quom in lunam reduxit: nec enī cur maria quādam in breuiori alia in longiori tempore fluant & refluant causam ostendit: cuius quidem rei occasio est/ q; calorū uires p particularia loca/signa/partes cali/ lineas circulos/ pūcta/ retrocessionem/stationē/ directionem/ & huiusmodi/nō mediocrē mutationem recipiūt: quā omnia mathe maticas sapiunt. quā ob causam alterā scientiam ad ista cōtemplanda necesse fuit cōperire. quā nō naturalis/non mathema tica sēt. sed utriusq; saperet naturā: postq; naturale subiectum mathematica formalitate cōtrahit: sicuti perspectiua & musica formalitate naturali determināt: quibus ingētes gratias/nō ob iurgia. referre nedū agere debemus/postq; altissimas ac difficilimas questioēs adeo accurate absoluerūt ut uix id humana uirtute fieri potuisse cre datur Aristo. enim in metaphisica gratias agere nos admonet: non solum iis/qui ue ritatem reliquerunt expressam: uerū etiā iis/qui dubitationes mouerūt. Est igitur dicendum. astrologiam esse scientiam cun ctas habens conditiones ad scientiam reg sitas: habet quidē unum genus subiectū scibile/ut supra. i. corpus celeste s m q; p diuersas cali distantias numeros motuū figurāq; diuersas/ loca/puncta/ lineas/ & huiusmodi uarios effectus in nos produ cere possunt: quā cuncta per unum nomē expressa forent si nomini fuisset impositū. ad ea significāda. ex quibus sequitur astro logiam scientiam/ mathematicam magis

q; naturalem esse: quum a forma potius q; a materia iustum sit denominari. contra de perspectiua & musica censendum est. Ex quo ulterius sequitur non debere rati ones astrologorū adeo a philosophis flo cifieri/ quom non mēre naturales percipi untur: sicut enim scientia ipsa astrologiā media inter predictas est: ita & subiectū ac etiam demōstrationes. Conabor aut in sequentibus speculationibus naturalibus (quātū materia ipsa sustinere poterit) adhe rere: astrologicas non relinquēdo: ut cun ctis apertum sit etiā illas astrologis nō de ficere. utq; libentius aduersarii taceant. Habet etiā predictū subiectū pncipale subiectiuas partes complures & passiones in numeras. legat unusq; Aristotelis co dices ceterorūq; philosophorū: de calorū proprietatibus/ & quāq; philosophica con sideratione sufficienter materiā (ut huma na ratio expostulat) euacuauerint: si tamē conscientia nō aduersentur: fitebuntur q; dem multo pauciora de celestibus corpo ribus/ q; de ir. firmis considerasse. quum igitur nō pauciores pprietates & uires de io biliore corpore cōtēplari possit & debeat: illas per alteram scientiam cognosci opus est non enim ad eas comprehendēdas natu ralia tantum principia sufficiunt: sed ma thematicis & experimentis uti necesse est: & quāq; non explicite astrologiā audo res demōstrationibus utuntur. unicuiq; tamen mediocris ingenii q; facillimum est illas in modo & in figura redigere. si quis enim dixerit socratem loquacem esse quo niam in eius genitura mercurius i martis domo reperiebatur: quom presertim in a scendente atq; ariete constitutus fuerit: cā sententiam sic sillogistice figurare potest. cuiuscunq; natiuitatis mercurius sic se ha buerit &c. natus eius &c. huius natiuita tis pdicta sic se habent. igitur &c.

¶ Ad primam igitur dicendū, q. quādā manifesta sunt omnibus quēadmodū mathematica principia & sciētie cōis: quēdā uero sapientibus tū sicut solē cōpluresq; stellas maioris ēē magnitudis, q̄ tota terra aut dicamus quēdā manifestissima sūt absolute quēdā i genere Itē q̄dam demonstratio potissima est quēdam minime Aristot. aut demonstrationē potissimā intellexit: prima q; principia idemonstrabilia/actu īgre dientia demonstrationē: que si fuerit sciētie comunis/absolute per se manifesta erunt si uero particularis/in eadem scia manifestata erunt: hoc est/nihil in ea manifestius erit q̄q̄ a superiori scientia claritatem suscipiant. ¶ Ad secundā dicitur q. astrologi cognoscendo motus/proprietates/figurasc; celorū/et c. cognoscunt etiā causas effectuum quos demonstrant. per causas. n. agētes discunt pportionata materia sēper subintellecta. aiunt .n. si quis natus fuerit &c. si quid subiectū tali signo uel stella fuerit &c. Itaq; cum conditione loquuntur nec oportet earum causarū querere causā sicut nec quare ignis calefaciat. pariter celestia corpora/hec uel illa producūt/quia talē habet uirtutē q̄lē ab agente primo habere: cognoscunt etiā q. illorū effectū sunt cause/quod nihil aliud est/ q̄ cognoscere hāc uel illā cām huius uel illius effectus esse causam. & quāq; quā dicūtur in argumento de applicatione p̄dicta iuxta mentem Arist. nō sint/adhuc dicendū cōtra astrologos p̄dicta non esse. nam ea media latent p̄ illos i uariis locis exprimūt: media. n. quibus agunt astra sunt motus. de quo uberrime pertractant. lumen quod in naturali phia consideratū supponunt. influentia quā p̄ effectus ostendunt ac si dicerēt magnes ferrū attrahit/per hoc enī scimus magnetem agentē/ferrum patiens: & attractiuam uirtutem mediam esse

quam loco influentia intellige. Aliud est figura. de qua habunde pluribus in locis notitiam tradūt: & licet quā per astra causantur aliter se habere possint: de continenti tamen/ ut in pluribus scientia est. quēadmodum moralis testatur. deinde si presupposita materia subiecta cōueniēt/astrologi loquūtur: quā concludent ex parte celorum proculdubio eueniēt. sicut licet necessarium non sit/ a. ignem. b. aquā calefacere. si tamen fuerit debito modo. a. ipsum applicatum ipsi. b. ex hac suppositione necessario ager in. b. ¶ Ad aliam dicitur scientiam in uniuersali esse perfectā/ & si in speciali uel minus uniuersali ceteris paribus perfectior sit: perfectum quidē positium nō superlatiuum est. ¶ Ad penultimum dicitur in rebus p̄cularibus abstractionem non esse necessariā licet possibilem. de particularibus etiā in corruptibilibus scientia esse potest. quinimo iuxta nominalium sententiam de corruptibilibus particularibus per enūciationes necessarias sciētia est. In astrologia uero quādoq; abstractio fit: ut quom dicitur quācūq; fortuna dignitate sua p̄dita fuerit/ potentior q̄ in calu suo cognoscetur. itaq; in multis aliis accidit sepius etiam nō fit abstractio: ut cum de marte singularem effectū describunt/ aduerte tamen abstractionem fieri posse/ & respectu inferiorum & superiorum corporum. ¶ Ad ultimā dicitur in confuso cognosci posse totum celum. effectus enim maioribus stellis attributi/ propinquis etiā agentibus uel minuentibus tribui debent/ si uero partes cōsideremus distincte cognitās: dicitur obstaculorum compensationem esse necessariā/ quā tamen agentia uel minuentia sunt. quā cōpensationem si quis nō prouiderit/ astrologus appellari nō meretur.

QUESTIO

Articulus. iiii.

¶ An astrologia sit theoria uel practica. Idetur q̄ tota astrologia sit speculatiua. Quelibet. n. scia hitus speculatiuus est. teste Arist. vi. ethi coge. Astrologia uero tota sciētia est. ut ex supradictis patuit. ergo tota ē speculatiua seu theoria. **¶** Preterea practica scientia illa est cuius finis est extrinseca operatio / nō immanens / sed transiens / Finis autem astrologie nō est aliquod opus extrinsecū sed tantū futuri cognitio. ergo &c. **¶** Ad huc certum est ptem astrologia theoricā esse: ea. s. quæ de magnitudinibus & planetarum moribus cōsiderat: unde & theoria planetarū comuni nomie appellatur. si sic. igitur oīs astrologia theorica est. cōsequitio declaratur. nam sicut actio intrinseca / & actio trāsiens dissimiles sunt: ita & theorica & practica: partes aut sciētiarum sunt inter se similes qm̄ cōnexionem & dependentiā habent. theorica igitur & practica nō sunt eiusdē scientie partes: & ex cōsequenti omnis astrologia theorica est si pars eius speculatiua est. **¶** Respondeo dicendum q̄ practica eam scientiam significat / cuius finis est praxis. Theorica aut seu speculatiua eam cuius finis i quem ordinatur est speculatio. Praxis aut significat idem / q̄ humana opatio sive electionem: siue opatio existens in potestate nostra transiens trā. speculatio aut / actio intellectus est nō i praxim ordinata. Vterius aduertendū est scientiā practicā tripliciter sumi posse. Vno qdem mō cōi ter: & sic oīs sciētia quæ finaliter ordiatur ad opus practicum. aut mediante aliquo eiusdem aut alterius generis practica dici pōt. itaq; pbabiliter teneri pōt omnē humanam scientiam esse practicā: quū quelibet talis in hac uita mediate uel inmediate ordinetur ad opus. puta ad felicitatē:

aut aliquid in ea oportunū cōsequendum: bonaq; opera perficiendo: uirtutes morales uberius cōplectendo: uicia detestando deum corde / ore / & operibus laudando. Secundo pprie & sic omnis scientia quæ finaliter ordinatur in praxim / uel ordinabilis est per aliquid sui generis (& si modū operandi nō doceat aut precipiat) practica dicitur. quomō omnem medecine scientiam practicā esse dicendum est. pariter etiā omnis astrologia practica est: quū ambe in praxim uel ordinētur uel ordinabiles sint per aliquid sui generis. uidelicet per alios uere practicos habitus q̄ erga predicta depēdentiā habent. Tercio mō ppriissime & sic sola scientia quæ uel docet modum operandi / ueluti medicine pars practica / modum docens medicandi: uel precipit opationem sicut ars militaris: uel theologie ps: uel etiam moralis / uere dicitur practica. itaq; dico partē astrologie practicā esse: quū doceat operadi modū / quō bonū augere malum minuire possimus. iuxta ptolemei sniam uerbo. v. libri fructus. sicut ē pars electiones docēs: multeq; alie ptes i pnosticatrice astrologia: ptem uero sic nō esse practicā: sicut planetarū theorica: & alia huiusmōi. Speculatiuum ē triphariā sumi pōt. Primū cōi ter: sicq; scientia oīs p demonstrationē acq̄sita siue in praxim ordinetur siue nō / siue modū precipiat operandi / aut doceat siue nō / speculatiua dicitur. & sic quelibet scientia theorica est: quū unaqueq; per demonstratiōē acq̄ratur. Secūdo pprie. itaq; oīs scia q̄ nō precipit / aut docet modū opandi / speculatiua dicitur. & sic asserēdū q̄ sicut i medicina ps qdā sic theorica est / qdā uero nō. quū qdā ps modū doceat opandi / alia uero mime. sic astrologie ptes se habēt. Tercio mō ppriissime & sic oīs scia q̄ nō inmediate uel mediate per aliquid sui generis

PRIMA

in praxim ordinatur: nec modū precipit aut edocet operandi theorica dicitur: quē admodum methaphisicā speculatiuā ap- pellamus. licet enim p alias sciētias & me- dia quādā in opus ordinari possit: nō tam p aliquid sui generis. mediate uel imedia- re. Ex dictis patet. non incōuenire eādē sciētiā diuerso mō sumendo practicū & speculatiuum/esse & speculatiuā & practi- cam. cōcludēdum igitur. q coīter loquē- do de speculatiuo & practico/quelibet sci- entia speculatiua & practica ē. Proprie ue- ro/ quādā sciētia tota ē practica: sicut me- dicina & astrologia/ quēdā tota speculati- ua/ ut mathematica & naturalis/ aut me- thaphisica. nec aliqua istarū ppriam deno- minationē oppositā suscipit. quo mō/ ne- cesse est ut si pars sciētiā cuiusdā specula- tiua/ aut practica fuerit/ piter & total sciē- tia sit. ppriissime uero loquēdo sicut que- dam medicinā pars practica est/ quādāmi- nimine. ita & in astrologia euenit. sed p- priissime theoricum sumendo sicut nulla medicine ps theorica ē: ita nec astrologie.

¶ Ad primā igitur incōtrariū dicēdū. q cōcludit de speculatiuo coīter dicto/ non autē pprie/ aut ppriissime.

¶ Ad secūdā. negetur maior ppositio: pōt enī aliter sumi practicū: sicut defacto iam sumptū est. Deinde dicitur minorem esse falsam. docet qdem modū astrologia ut bonum augeatur/ & habundātius ha- beatur: malūq; a nobis in totum/ aut ex parte semotum fiat: ut superius patuit.

¶ Ad tertiā dicitur negando primā conse- cutionē & ad eius ostensionē negetur ma- ior/ & cōsecutio. Actio enī transiens & im- manens in genere suo assimilatur/ quum ambe pfectiones sint/ nō solum una agen- tis/ altera patientis: uerum etiā utreq; ipsi- us agentis: agens enī inquātum agit pfici- tur. Consecutio etiā peccat/ nam theorice

& practice similitudo ob alias causas pro- cedere pōt q ob finem ipsum/ practicū et speculatiuum.

Articulus. iiii.

¶ An astrologia mathematicis & natura- li sit nobilior.

Vtant nōnulli astrologiā scienti- p am mathematicis & naturali esse ignobiliorem: aut saltim altera illarum. Quanto enī aliqua scientia certi- or est/ tanto nobilior: quā scientia nil ali- ud esse uideatur q per causam certa rei cog- nitio/ sicut & testatur Arist. primo poste- rio. Mathematice aut certissime sunt: quū primū gradum certitudinis obtineāt/ & naturales sequātur eas. igitur &c. ¶ Item nobilior est scientia/ quā necessariorū est consideratrix/ q ea quā in pluribus cōtin- genter euenientiū. Mathematice aut & na- turalis uniuersalia icorruptibilia conside- rant/ quā sunt semper & ubiq; & necessa- ria quādā. Astrologica uero ut in pluri- bus euenientia: pcpue pnosticatrix/ ut ast- rologi testantur. Alia uero pars/ quā de magnitudine & planetarū motu cōsiderat/ necessarium minime cōcludit: qm largo- mō/ & solū prope ueritatē/ nō ipsam ueri- tatem ppsam ostendat.

¶ Amplius pfecti- or est scientia cōtracta/ superior/ subalter- nans/ q cōtrahens/ inferior/ subalternata. philosophia naturalis respectu astrologie superior/ & cōtracta est. igitur &c. Maior patet. quū principia inferioris sumant sue ueritatis cam a superiori scientia: Minor etiā est p predicta satis euidens.

¶ Postea quum fieri nequeat/ ut due sciētie totales eiusdem sint pfectionis: una erit altera p- fectior: media ergo iter extremas pdictas sciētiās oportebit esse altera iperfectiorē: mediū nepe utrorūq; extremorū naturam sapit: itaq; pfectionem mediam obtinet.

QVESTIO

ergo saltem erit astrologia aut mathematica
 reus aut naturali imperfectior. ¶ Preterea no
 bilior est scia que de nobiliori subiecto co
 siderat. sed phia naturalis de primo moto
 re efficiēti primoque mouēte rōe finis ama
 ti. s. & desiderati cōsiderat. qui prima cau
 sa est. Astrologia aut solū de corpore cō
 lesti moto. & qdē ignobiliore igitur &c.
 ¶ Post hec ea scia pfectior & nobilior est
 quā plura considerat. aliis paribus. phia
 aut naturalis. & cōlestia corpora. & om
 nia inferiora speculatur. Astrologia uero
 & si corpora cōlestia intueatur. pauca tñ
 inferiora discernit. quia ea tñ quā ad usū
 hominū ueniunt. ergo idem quod prius.
 ¶ Rursus nobilior scia est quā substantiā
 alicuius subiecti cōsiderat & p̄prietates &
 accidentia. quāq; solū accidentia. sicuti no
 bilior est substantia & prior accidente. et
 natura. & p̄fectiōe. Astrologia uero i cor
 pore celesti tñ p̄prietates speculatur. nō
 aut substantiā. cuiuscunq; enim substantie
 fuerit. simplicis aut cōposita. corruptibil
 uel icorruptibilis. dūmō hos uel illos ef
 fectus p̄ ea cognoscat uētuos iam defun
 cta ē. uerū phia nō solū p̄prietatū & acci
 dentiū. sed etiā ad ipsius calorū substantiā
 cognitionem accedit. ¶ Adde q; pfectior
 est scia & nobilior quā oēs eas considerat
 seu oia causarū genera. & p̄ oia illa demō
 strat. quāq; p̄ unum genus tñ. sed natura
 lis q̄tuor causarū generibus & p̄ cōsequēs
 oibus utitur. astrologia solo genere efficiē
 tis cause igitur &c. Consequētia nota. ma
 ior oñitur. quā certitudo & sciētie nobili
 tas a causa pcedat. quāto plures effectū
 causas cōsideraueris. tāto maior erit certi
 tudo. & nobilitas. mīor nota. igitur &c.
 ¶ Preterea cū speculatio nobilior sit opa
 tione. scia speculatiua nobilior erit scien
 tia practica. & pariter quā maiore obtinet
 speculationē nobilior erit. Naturalis aut

scientia proprie loquendo. tota speculati
 ua est. Astrologia uero p̄tīm practica par
 timq; speculatiua existit. ut supra osten
 sum est. igitur &c.

¶ Respondeo dicēdū quāuis primo de aia
 Arist. alterā scientiā esse alterā nobiliorē
 testetur. aut p̄pter demonstratiōis certitu
 dinem maiorem. aut p̄pter materiā de q̄
 cōsideratio est maiore nobilitatē. preter
 has tñ cās. alie cōplures assignari possunt.
 quāq; p̄dicte potiores sunt. Sed atēq; ad nō
 ua accedamus cōsiderādum est. qd' cūcti
 philosophi cōfirmāt. nobilitatē subiecti
 (qua scientia nobilior efficiatur) nō esse ma
 terialem. sed formale. nobilior. n. scia de
 deo ē. ut omnīū creator. īfinita potētie.
 quā de ipso ut motor. similiter pfectior
 ē scia de sepatīs substantiis. quātū ad earū
 essētiā. quā metaphisicus considerat. q̄
 de eis dē ut motores orbū. & sic de aliis.
 sed si recte cōsiderētur p̄dicta. tria causarū
 genera tñgūtur. uidelicet materia. forma.
 & efficiens. puta diuina substantia. tali for
 malitate cōsiderata. & demonstratiōis ge
 nus. igitur supest q̄rta. q̄ ceteris ignobi
 lior esse non solet. uidelicet finalis causa.
 Duplex aut finis scientiarū cōsiderari pōt.
 p̄ximus. s. & ultimus. p̄ximus qdē sci
 entis ornamentū est. ultimus ut eo ad fō
 licitatem se applicet. Preterea p̄ter predic
 tas causas essentielles. multā accidentales.
 nō parū sciētiā dignitatem augētes cōperi
 untur. ut scibiliū multitudo. ceteris enī
 paribus nobilior est scia quā plura cōside
 rat. unde & dei sciētia cuncta cōplectitur
 quia p̄fectissima & nobilissima est. Secūda
 cā est scibilium occulta & paucis reuelata
 ueritas. Tertia cognitorum difficultas.
 Quarta altitudo. & diuinitas. quā scien
 tia de sciēte demōstrat. quēadmodum ea
 quā ad regem spectare uidētur. nobiliora
 apparent illis. quā ad seruos p̄tinent con

PRIMA

fiderare: & si qñq; æqualis pfectionis existant. Quinta modus sciēdi modo pfectissimæ sciētiæ magis ppinquus. Sexta scientiæ utilitas. ¶ Ad ppositum igitur redeūdo nulli dubium esse pōt astrologiæ subiectum longe nobilius esse his quæ mathematici considerant: in parteq; theorica astrologiæ demonstraciones/aut æquam/aut paululū miore habere efficaciam/his qbus utuntur mathematicæ. esto aut q pnostri catricis partis demonstratiōes æquales non habeant vires: in omnibus tñ quæ subiungunt mathematicas supant. naturaliū uero comperatione haud dubium est/partis theorice rationes longe clariores existere. partis uero practice sic atecellere: qm subiectum ip̄ nō parum formalitate sua excellentius haberi debet: quæadmodum & ea (quorū rōe astrologia cælestia cōsiderat) longe diuiniora sunt. ut supra ostēsum ē. ratione etiā finis potiores existunt: quum illis & maigs humanus intellectus pficiatur. & quietetur. pariterq; cunctis modis facilius felicitatē consequi possit. eodēq; modo pdictis accidentalibus causis astrologica pstant: si enī de uirtutibus super cælestium loqui uoluerimus: quis ambigere poterit multo pluriū de corporibus superioribus astrologiā noticiā tradere/ q̄ philosophia: si uero humana & ifima corruptibilis mundi pēsaauerimus/ quid reperiri potest astrologiæ canones uirtutē effugiens: nihil enī est quin & hominū respectu & sui rōe sub astrologica cōsideratiōe quo quomō contineri possit. quin etiā cōplura præuidet / quæ nulli alteri scientiæ congruum est intelligere. si uero secundā accidentalem cām cōsiderauerimus: haud dubium est/ lōge occultiora ceteris quæ aliæ scientiæ speculātur astrologica arbitrari. si difficultatē añ oculos habuerimus. quis existat difficillima esse/ quæ scientia ista in

tuetur? usq; adeo q̄ eius aduersarii/ eā nullam esse affirmare nō erubescāt. quom uero sequentē in ordine cām pposuerimus/ nudum erit omnibus mortales p eiūsmodi scientiā diuiniores effici: nil quidem diuinus ēē pōt q̄ cælestia corpora ac motus & passiones metiri: hīnc nempe facile haurire possumus/ cælestis nature nos esse participes: diuinæ pprietatis: imortalitatēq; complecti: postq̄ in cælis naturali lumine nostra quoq; cōuersatio est. Sūme deinde sequentē penultimā cām/ & quidē apertū erit/ scientiā istam pponēdā esse. solus. n. deus futura/ ut futura sunt/ sibi p̄sentia facit/ cælos imutat/ atq; metitur: quorū astrologia emulatur excellētiā. Postremo utilitatem consideremus. & nullā egdem scientiā astrologiæ æqualem cōperiemus: nam si animi utilitatē quæsierimus. quæ facultas (naturali uirtute inuēta) ad cælestium diuinarum imortalitūq; substantiarū amorem magis nos trahere pōt? quum hæc sola miram cælestium magnitudinē/ incredibilem supiorū motuū uelocitatem/ inferioris mundi regimen. & p cōsequēs dei altitudinē/ & ineffabilem uirtutē ostēdit. deniq; hæc ifima superioribus cōperāda nō esse demonstrat: hac/ usq; quaq; cælum nos suis uirtutibus afficiat/ agnoscimus: quorū mō interiorē hominē nō attingat. alias electionum regulas nō traderet. itaq; prædictis/ quis hominis sit status facile cōcludi pōt. est enī medium quoddā inter substantias spiritales & corporeas/ utrūq; extremum p̄cipians. quare microcosmos dictus est. i. paruus mundus. quum/ esse cum inanimatis/ uegetari cum plātis/ sentire cum brutis/ itelligere cum angelis cōtineat. & q̄uis phicis cōsideratiōibus idē cognosci possit: non tamen tam apte: t̄q; clare cōuincitur. astrologus quippe apte comprehendit & supponit/ celorū dominū

b

QVESTIO

in rebus corporeis: intellectus uoluntatisq;
libertatē. nullus qdē sane mētis ignorat/
inclinātibus celis & sensibus istigātibus/
uim quādā in se continere p̄dicto influxui
repugnantem. quod tanto lucidius quan-
to nō solum ratione sed experientia p̄cipi-
tur. si uero tēporalia quāserimus quā uti-
lior scientia haberi potest: nam & corpore
humanorū ualitudines/ aduersasq; fortunaf
cetera quā hōmibus accidere possunt prae-
uidet. hac nocua euitari quāunt/ augeri
futura bona & uberius participari. sic igitur
diuinam astrologiā iure p̄dictis ante
ponemus: demōstratiōes siquidem partis
theorice mathematicā efficiātiā habent/ p̄-
tis uero pronosticatricis super magistra re-
rum experientia fundātur. dicendu igitur
q; p̄pter subiecti astrologiā formalitatem
nobiliores/ & ob finem tam p̄ximū q̄ re-
motum/ tam principalem q̄ minus princi-
palem potiores: & quia plura de caelo cō-
siderat: & admirabilia/ occultiora/ diffi-
cilia: magisq; diuina/ ac magis scientem
p̄ficientia & quietem p̄betia/ intellectum
nutrientia: uoluntatē quodā mō faciātiā:
& in primā causā p̄fectiorem cognitionē
ducentia/ & scientis statum/ & conditionē
aptius ostendentia: & in rebus animi/ cor-
porisq; utiliora/ p̄cul dubio p̄positam cō-
clusionem firmā tenere possumus.

¶ Ad rōes incōtrariū respōdetur. Ad pri-
mam quāuis mathematice demōstratiōes
certissimae sint: carent tñ reliquis conditi-
onibus: quā maiore nobilitatē ostendūt:
partis autē theorice parum a p̄dictae effica-
cia discedunt. unde has quoq; naturales
sequuntur.

¶ Ad secundā. dicitur nō omnia quā p̄hi-
considerant demōstrationibus concludi:
immo plerumq; suadentur/ cuius rei innu-
mera dubia relicta testimonia sunt: ea ue-
ro quā demōstrantur a philosophis debi-

liori demōstratione plerūq; concludūtur
q̄ ea quā theorica astrologia declarat. pro-
nosticatrix uero quāq; in pluribus eue-
nientia (ut supra dictū est) concludit: sup-
posita tamen materia/ remotisq; impedi-
mentis/ semp futura manifestabit/ quum
non liberam uoluntatem/ nō fortunam/
uel casum/ non materia ineptiam sic habe-
at obstantia.

¶ Ad tertiam dicitur/ q; quia contrahēs/
aliquid extraneū est comperatiōe subiecti
contracti/ idcirco contigit contrahentem
formam quādōq; cōtracto esse nobiliore:
seu forma contrahente subiectum scientiā
contracte: sicuti in p̄posito euenit. nobili-
or enim est formalis ratio/ sub qua caeleste
corpus ab astrologia cōsideratur/ q̄ mobi-
litas/ aut naturalitas: cuius ratione philo-
sophie subiectum contrahitur. quare ma-
ior uniuersalis falsa est. cōtingit enī per ex-
traneam differentiam/ & ad digniora quā-
doq; & ad uiliora nōnunq; subiectū quod-
dam contrahi: ad nobiliora quidem tāto
magis trahetur/ quanto contractum sub-
iectum inter cōtractā scientiā subiecta par-
ticularia nobiliorem tenuerit dignitatis
gradum.

¶ Ad quartam dicitur. maiorem esse uerā
ubi medium nil perfectionis in se contine-
at/ nisi quā ab extremis tribuitur. si uero
aliunde p̄cedat/ falsa est. in proposito autē
nostro tenemus/ astrologiā per supradicta
sibi propria effici nobiliorem. ¶ Ad quin-
tam dicitur. q; materialis subiecti nobili-
tas sciētiae nobilitatem nō arguit/ sicut for-
malis facit. de motore autē philosophus
considerat ut motor tñ s̄m locum astro-
logia uero non solum motuū p̄prietates/
uoluntates/ & huiusmodi particulariora
considerat: sed alteratiōes sensibiles & in-
sensibiles/ p̄prias aut cōes ituetur: horūq;
efficientes cas: quā quidem multo aptius

antecellunt, q̄ generalis philosophica cog
nitio. ¶ Ad sextam dicitur minorem esse
falsam astrologus quidem inferiora cūcta
considerare potest, s̄m q̄ astris subiciun
tur: pariterq̄ si ad usum hominū cōmodi
tatem, & cōuenientiam inferiora speculē
tur, nil prorsus astrologica cōsiderationē
euadet: homo enim cū omnibus depēdē
tiam habet. est enī animal quo corporalia
cuncta deo seruiunt. cālestia uero uberi
us per eam intelliguntur. ¶ Ad septimā
primū dicitur astrologiam phisicas confi
derationes p̄supponentem, neq̄ determinā
tem, ob eam causam nō esse ip̄fectiorem:
sicut nec etiam theologiam ip̄fectiorem
putamus. imo ob eādem longe nobiliorē
esse dicimus. Deinde dicitur, cognitiōem
quā cālestium substantiāz phī tenent, nō
scientiā sed potius opinionē, aut fidē, aut
dubietatem esse. palam ē hoc, ob diuersa
sibiq̄ cōtradictoria quā phī dicunt, quidā
enī solem putant esse ignem: alii simplicē
substantiam, sicut & ceteras celoz partes.
alii ex materia & forma celos constitutos
esse existimant, quorum quidā eiusdem ra
tionis cum inferiori materiā existere putāt:
quidam uero minime, de forma quoq̄ ua
rie sunt opiniones. nōnulli quidem mate
riam ea forma faciri tenent: quā ob cām
icorruptibiles celos dicunt. alii tamen in
corruptibilitatis cām in defectum cōtrarii
corruptentis referunt. prater hos quidam
celos corruptibiles esse affirmant, iuxta il
lud David & oēs sicut uestimentum uete
rascunt &c. corruptionē uero istam variis
modis adducunt in mediū. quidam s̄m
operationes tm̄ extrinsecas fieri asserunt:
quidam s̄m se totos accidere. alii s̄m par
tem: ueluti elementis accidit. itaq̄ patet
ex his oibus nihil demonstrari: cuncte etiā
hincinde rōes facilem substinent solutio
nem. astrologus uero modum quemdā

(quo in rebus difficilibus cognitu Arist.
utitur) sibi p̄prium facit ad substantiam
cognoscendā. ut. s. hanc esse demonstrat, a
quā eiusmodi uirtutes effluant. ac si dice
remus, ignis substantiam illam esse, a qua
summa caliditas, tantaq̄ lux, & sic de ca
teris, p̄cedat: quēadmodū Arist. ii. &. iii.
de anima p̄cedit. ibi enī substantiā intel
lectus id esse concludit, a quō tali uirtute
tales opatiōes p̄ficiuntur. quē modū in cū
ctis suis diffinitionibus obseruat Lullius
quem si sequi fuerimus, nudum erit om
nibus astrologiā p̄fectiori mō celoz sub
stantiā intueri: quēadmodū eorum uirtu
tes p̄fectiores, diuiniore, plures, cārtiore
q̄ mō palam facit. ¶ Ad aliam dicitur ma
iorem esse falsam, nisi aliis paribus suppo
sitis: methaphisica quidem que p̄ tria tm̄
genera causarū demonstrat est naturali nō
biliore: cetera uero imparia esse, supra ostē
sum est. ¶ Ad ultimā duobus modis res
pōdetur, primo q̄ maior uera ē de pte pra
ctica: uerū astrologia theoricā ē cōplecti
tur. secundo dicitur maiorem p̄ sui uerita
te cetera paria expetere, qua propter theo
logie pars practica mathematicis, & natu
rali nobiliorem esse censemus.

Articulus. v. ¶ An astrologia omnis utilis sit ad diui
na cognoscenda & errores euitandos.
Existimant forte quidā, nō omnē
astrologiā utilem esse ad diuina
cognoscenda, aut errores euitan
dos. nulla enī ars nullumq̄ studiū aberrā
di circa diuina prebens occasionem, utile
ad predicta esse potest: astrologia aut eiuf
modi ē, igitur &c. cōsequētia nota maior
similiter, nil quidem utile est ad aliquid
remouendū q̄ facile incidere facit in illud
nihilq̄ utile ad scientiā est alicuius, cuius
ignorantiā facile gignit. minor ostēditur:
b ii

nam ob astrologiam nonnulli putarunt ca-
lum esse primam causam: quidam celosa nul-
la causa posse impediri: alii humanas vo-
luntates & intellectus illis esse subiecta:
quibus merita ac demerita mortaliu tolle-
retur: nulla essent uirtutes: nullaque uicia:
leges inanes: inique puniētes: uel premia
præbentes: nosterque intellectus a sensibus
non differret: itaque corruptibilis esset: quas
ob causas pontifices complures astrologia
detraxerunt: ne in errores illos facile inci-
deremus. si uero utilis ad prædicta esset nul-
lo pacto pontifices: aut imperatores illa
detestati fuissent. ¶ Amplius sicut distat
ea quæ sunt carnis: ab illis quæ sunt spiri-
tus: sic de corporibus consideratio: & circa
illa occupatio: ab eorum consideratione:
quæ sunt spiritus alimenta: sed corpus con-
cupiscit aduersus spiritum: igitur similiter
consideratio de corporibus: consideratio de
spiritu: diuina autem sunt: spiritalia ali-
menta: astrologica uero corporalia: igitur
&c. ¶ Præterea si qua noticia de diuinis p-
fecta habeatur: ea est quæ in sacris scripturis
per reuelationem continetur: sed ista sper-
nendam suadet astrologia: postquam prophetas
falsos esse ostendit: aiunt enim prophetæ
immediate a deo missos fuisse: non nulla reue-
laturus: quæ suo lumine mortales præui-
dere non possunt: quinimo: ut Esayas testa-
tur: astrorum vires paruifacere: ac damna-
re uidentur: astrologi autem in magnas con-
iunctiones & in naturales causas reducunt
quare si sic esset: non magis prophetam diui-
num quoddam censere deberemus quam bellum
aut epidemiam: aut aliud noxium a celo
influxum. ¶ Item superbia peccatum maxi-
me mortales a diuinis rebus semotos facit
sed istam præsumptionem / elationem /
inanem gloriam astrologia precipue sua-
det: nempe se deos esse putant: futura præ-
dicunt cuncta: & omnem mundi ordinem

comprehendere credunt: quibus fit ut sicut
Lucifer ob sui intellectus perfectionem pri-
mam causam perfecte cognoscere) ut se be-
aret) quasiuit: non autem a deo recognos-
cere studuit: ita & astrologi: quom hac p-
uidere posse putant non amplius deo hu-
militer subduntur: sed in celos respicien-
do se ipsis quærunt omnia comprehende-
re: non solum quæ in præfenti: sed in futu-
ra uita euenire possunt. ¶ Sed contra sunt quæ diuus Thomas ag-
nas adducit. iii. de catholica ueritate. ii. &
iii. capitulo: ibi enim cognitionem crea-
turarum utilem esse ad fidei instructionem
& errores remouendos asserit. utiturque plu-
ribus mediis: quæ omnia efficacius per astro-
logia: quam pro philosophia concludunt. Pri-
mum est quod per artificii considerationem
artificis sapientiam admiramur: modo quæ-
to magis astrologica de celo consideratio-
nes in sapientia diuinæ admirationem: quam
philosophice perducent: si recte quæ supra dixi-
mus considerentur. Ex hoc autem sequitur
secundum: admiratio enim magnæ uirtu-
tis ineffabilis dei in reuerentiam homines
ducit: per astrologica uero: uirtus & potē-
tia diuina maior comprehenditur: magni-
tudo enim calorū inestimabilis: ueloci-
tissimusque motus ipsoque incredibilis: quæ
ad magnitudinem uirtutis & potētiæ dei
concludenda: præcipua sunt: a sola astrolo-
gia cognoscuntur: philosophus autem de
his confusam noticiam habet. Tertium ue-
ro medium est: quia consideratio prædicta
in amorem dei perducit: quom deus opti-
mus cognoscatur excellentius in se uirtu-
te continens: omnium creaturarum bo-
nitates: si enim ait rerum creaturarum pul-
chritudo & bonitas in amorem ipsarum
inducunt: quanto magis in amorem dei
qui plenissime & abundantius omnem
bonitatis gradum continet: Astrologus uero

celos esse meliores, pulchriores, maiorisq;
uirtutis, & inferiorum corporaliū omniū
causas esse comprehendit. Quartū quod
inducit est, q̄ predicta consideratio homi-
nes in similitudinem quandam diuinā p-
fectionis cōducit, ratione cognitionis, & de-
uotē omnia plenissime nouit: astrologus
uero celestia perfectius aliis naturalibus
scientiis comprehendit. Pariter ad remouē-
dos errores, ex ignorantia enim creaturaz
quidam putarunt solē esse deū, aut aliud
caelestium corporū. Astrologia uero mul-
to clarius errorem illū excludere potuit, /
q̄ philosophia: ueluti apertius cognoscēs
solē uel aliud celeste corpus aliis indigere
ab aliis alterari, debilitari, fortificari, et im-
pediri, noscit enim astrologus non nulla
solis impedimenta que ab aliorum radiis
ac influxibus recipit, puta a quarto uel opo-
sito saturni et huiusmodi, que naturalis
philosophia penitus ignorat: et similiter
uires suas fortificari sibi similibus: ex qui-
bus, solē non esse deum apertissime sequi-
tur. Deus enim extra se nō indiget aliquo
astrologus autem compertum habet, ad
non nullos cauendos effectus, solem qui
busdam stellis, ac locis indigere, quā om-
nia a deo aliena sunt: et in idem pene rede-
unt, que secundo, et tertio loco adducit i
medium. Quartum etiam superius diffu-
se ostensum est: quatenus scilicet gradus i
quo homo constitutus est i uniuerso, ml-
to apertius per astrologiam, q̄ per alias na-
turales intelligatur: Sed quia media natu-
ram extremorum sapiunt: astrologia autē
ut ostensum est, media est inter naturales
et mathematicas: opus erit et mathemati-
cis et naturali scientia astrologos esse prae-
ditos: si perfectam intelligentiam uirtutū
astrorum habere uoluerint q̄ si eas ignora-
rint, presertim dialecticā et philosophiā, in

multos errores eos incidere quodāmodo
necesse erit, quā ob eam accidit quibusdam
ambages asseruisse, qui hāc non scientia ui-
cio: Sed potius eorum ignorantia traden-
denda sunt.

¶ Ad rationes in contrarium igitur respo-
deo. Ad primam dicitur negando mino-
rem, et ad eius ostensionem: iam apertum
est non ob astrologiam, sed ob ignorantia
illā sequentium in errores incidisse: quon-
tū nec Ptolemeus nec alii periti astrologi
comprobant. Si uero diceretur errores astro-
logicos perniciosiores esse, ex hoc nil cō-
tra nos haberet ut: nam in theologia erro-
res perniciosissimi sunt. ¶ Ad secundam
negetur prima propositio, seu preposita si-
militudo: species enim contrariorum in i-
tellectu contrarie non sunt: scientiaq; boni
et mali habitus et priuationis uirtutum
et uiciorum bone sunt: quum uerū bonū
sit intellectus. ¶ Ad tertiam negando se-
cundam enunciationem prophetas enim
a celis fieri, nō scientia, sed error est mani-
festus, ut infra palam fiet: quare qui sentē-
tiam istam tenent in ea minime sunt astro-
logi, nec etiam theologi: quomq; theolo-
giam astrologicis rationibus roborare cre-
dunt: illi tamen scie maxime detrahunt.
¶ Ad quartam dicendum, q̄ nihil ē adeo
bonum in natura quin eo peruersa uolun-
tas, et intellectus abuti possint, abusus ta-
men non a bono, sed a mala eorum dispo-
sitione dependet: Sicut igitur perfectio ui-
tuperanda non est, set eius abusus: ita nec
quocq; astrologia uituperanda est, ob eam
causam, quoniam quidā pueri maligniq;
iudicii ea abutātur: aut circa eius obiecta
aberrauerint.

QUESTIO

¶ *Quæstio secunda de calorū dominio.*

¶ *Articulus primus.*

¶ *An elemēta corporibus celestibus sub-
iciantur.*

¶ *Orte concludendum esse.*

¶ *Quibusdam uideretur elemē-
ta non esse celorum uiribus*

¶ *subiecta: agens enim & pati-
ens ut philosophis cōpertum est propor-*

¶ *tionata esse oportet. Cali autē et elementa*

¶ *eiusmodi nō sūt igitur & ce. Consequen-*

¶ *tia nota maior est euidens: minor osten-*

¶ *ditur. ea enim quæ plusq̃ genere differunt*

¶ *minime similia sunt: aut proportionata.*

¶ *Cali uero quia incorruptibiles ab elemen-*

¶ *tis corruptibilibus plusq̃ genere differunt*

¶ *Amplius elementa qualitibus prima*

¶ *tātūmodo alterari possunt: illisq̃ median-*

¶ *tibus et generari & corrumpi: huiusmo-*

¶ *di autem primæ qualitates minime sūt in*

¶ *calis. igitur mediis quibus agere possent a*

¶ *per te carent: non igitur dominium in ele-*

¶ *mentis habere possunt: ¶ Ad huc si sic igi-*

¶ *tur simili elemento similis stella aut pars*

¶ *cali prædominabitur: sit igitur a stella ter-*

¶ *ra prædominans & arguitur sic a nō præ-*

¶ *dominatur: nisi quia agendo assimilatur ter-*

¶ *ram: Sed a fortius agit in aerem sicut in si-*

¶ *bi propinquius igitur fortius prædomina-*

¶ *tur aeri: & idem de igne concludi potest.*

¶ *Sed contra experientia & ratio sunt. Vi-*

¶ *demus enim solo luminarium aspectu ex-*

quenti primas q̃litates ab illis influi & cas-

sari. Idem ostēdit lunæ lumē. nemo q̃dem

negare potest augeri humiditates in cū /

ctis corporibus / eius lumē aucto / minuiq̃

eodem diminuto. Sicut autem qualitas

ista / luna intenditur / seu per lunā augetur

uel minuitur: ita cætera ab aliquibus supe-

rioribus agi necesse est. Solis autē uirtus ca-

lesctiua ex siccatiuaq̃ aperta est omnibus

per cuius propinquitatem superiora elemē-

ta augentur: inferiora uero minuuntur.

Contrarium uero sequitur ob eius disces-

sum uel elongationem.

¶ *Idem ratio demonstrat: nam cum elemē-*

¶ *ta se inuicem alterēt et corrumpāt: nisi in*

¶ *debita mensura uel prope aliqua causa re-*

¶ *periretur cōseruās: uel nimiam generatio-*

¶ *nem / aut corruptionem unius prohiben-*

¶ *do / alterum. s. corrupēdo / uel alterum*

¶ *generando / citius eorum proportio / debi-*

¶ *taq̃ mensura solueretur: huiusmodi autē*

¶ *cōseruans / generans / uel corrupens par-*

¶ *ticularis inferior causa esse non potest: aut*

¶ *enim illa elementum esset / aut ex elemen-*

¶ *tis: neutrum autem horum sufficiens est:*

¶ *quoniam elementum semper sibi simile*

¶ *foueret / et eius generationem auget. Sui*

¶ *uero contrarii augmentum prohiberet*

¶ *mixtum quoq̃ in quo prædominans esset*

¶ *alterum elementorum / a prædominio si*

¶ *militer ageret. Si uero in mixto aliquod*

¶ *elemētorum aut eorundē qualitates non*

¶ *prædominari dixeris: primo complexionē*

¶ *temperatam ad pondus ponere necesse est:*

¶ *quam philosophi et medici negant reperi*

¶ *ri posse: diu scilicet naturaliter māsura.*

¶ *caliditas enim actiua est frigiditate / mi-*

¶ *norisq̃ resistentia: et quoniam nulla duo*

¶ *cōtraria æqualiter possunt cuiuspiam formæ*

¶ *cōuenire: quā diuersos gradus perfectio-*

¶ *nis sibi uelint. nulla igitur forma natura*

SECUNDA

littere sibi expetere potest contrariarum formarum mensuram æqualem.

¶ Præterea si temperatum prædictum cõperiretur: ubicunq; foret cuncta elementa remitteret: opus igitur esset ad elementorum proportionem seruandam huiusmodi temperatũ diuersis locis applicari: aut igitur illa causa applicans celestis erit. & sic haberetur intentum/aut particularis: de qua eadem que stiones moueretur quas de altera mouimus. Itaq; aut in infinitum procedetur i causis temperatibus/aut nulla particularis reperiretur. Si uero prædicta temperata particularis causa inter omnia elementa poneretur eadẽ etiam indifferenter sibi propinqua remitteret/atq; corrumpere: Si uero hic non ibi existeret æque poterit debilius elementum remittere. ¶ Præterea nullum corpus tantæ magnitudinis in inferioribus reperitur. ut magnitudinem elementorum se ipso/aut uirtute sua complecti possit. ¶ Item nisi esset aliquid prædominans superius alterans elementa/ubi semel elementi huius uel illius fieret generatio: ibi semper fieret: ubi uero corruptio ibi semper eadem augetur: et sic idem sequeretur iconueniens. cõsequitio declaratur Continue nempe corrupens elementum fortius et fortius esset: a proportioneq; maiori inequalitatis cõtinue ageret: qm maioris potetie cõtinue esset agens: passum uero cõtinue minoris resistetia. huius autem rei prohibens particularis causa inferior esse nõ põt. ¶ Amplius ordo uniuersi hoc idem expostulat: ut ignobiliora nobilioribus regantur/infima a maximis per media disponantur. Quare celestia corpora mundo inferiori contigua sunt/ ut illorũ uiribus omnis mundi huius uirtus gubernetur: q si in mundum inferiorem agunt celestia corpora/ præcipue in ignobiliora

elementa operabuntur. Minus enim resistere possunt: & pauciorum requiritur in eorum transmutatione corruptio: aut inductio: q in mixtis: cum quia elementum in naturali dispositione existens/ duas/aut tres qualitates primas sibi requirit. alia uero quattuor sibi expetere possunt: tum quia propinquiora sunt materiæ primæ. quæ maxime subicitur. quare multo minoris resistentie erunt. elementa q reliqua mixta. igitur &c. ¶ Adhuc elementa qualitatibus primis alterantur/ generantur & corrumpuntur: huiusmodi autem celestia corpora influunt in inferioribus cunctis: Quis enim negare auderet solem non calefacere/aut desiccare: q si caliditas/ quæ aliis nobilior est qualitatibus primis/ a superioribus pendet: multo magis cetera ignobiliores. in præsentia autẽ intentio mea nõ est astrologorum aut philosophorũ uti auctoritatibus: & ita multis in locis prosequar: sed tantum rationibus manifestis. nec etiam experientiis subtilibus/ seu obseruantis astrologorũ: quas huius scientiæ aduersarii ignorat: sed illis tantum quæ cunctis apparent. idcirco nec maris fluxus a luna pendere (iuxta peripateticorum sententiam) dixi: nec ignem aut aerẽ circulariter moueri/ nec solis motum in obliquo circulo. s. zodiaco perpetuæ generationis & corruptionis esse causam in inferioribus. Ex prædictis sequitur celos habere dominium in materiam primam. Materia enim prima per uarias dispositiones/ uarium subiectum diuersarum formarum accidentalium & substantialium efficitur. Secundo sequitur celos habere dominium in oibus qualitatibus secundis/tertiis/ & quartis & sic deinceps: post q in primis habent dominium a quibus relique resultant. Tertio sequitur celos ha-

QVESTIO

bere domini um in formis substantialibus
quum ille predictis mediantibus generen-
tur et corumpantur / introducuntur uel i
formare desinat / diuersisq; modis operetur
¶ Ad rationes igitur incotrarium dicendū
q; inter agens & patiens nulla alia propor-
tio requiritur q; q; unum agere / aliud pati
possit: hoc autem accidit quoniam agens actu
uel uirtute continet perfectionē q; in pas-
sum imprimat: hec autem impressio quan-
doq; immediate fieri potest / ueluti a prima
causa: quandoq; mediis quibusdam / ut in
ceteris. Celi autē uirtute continent q; x i
inferioribus percipiuntur. Et per hoc solu-
tio patet ad secundam licet enim prima q;
litate in superioribus corporibus actu
non sint / comperiuntur tamen ibide uir-
tute: multoq; excellentiore modo / q; in in-
ferioribus: sicut plerūq; causa / sui effectus
continentur. ¶ Ad ultimam dicitur q; sit
cūt magnes ferrum grauius / nō lignum le-
uius attrahit / ob patientis conformitatem
uel inconuenientiam: actus enim indisposi-
to patiente inducitur: similiter & stella ter-
re predominans non fortius ager in aerem
licet propinquorem.

Articulus secundus.

¶ An imperfecta mixta lapides et metalla
calis subdantur.
¶ Apparet fortasse aliquibus imperfecta
mixta / lapides et metalla superio-
ribus corporibus nō esse subiecta
quod enim potest in pauciora principia cō-
pelli aque conuenienter / frustra per plu-
ra compellitur sed formas ac generationes
mixtorum in ipsa elementa / in materia po-
tentiam / in diuersas dispositiones eiusdem
eque bene reducere possumus igitur et c.
¶ Preterea quolibet causa ex qua neces-
sario sequitur effectus / ea sufficiens causa est

eiusdem effectus: dispositio autē materie
conueniens pro forma introductione hu-
iusmodi est. Igitur predicta dispositio / for-
marū / et per consequens corporum sufficiens
causa est: cetera igitur cause superflue sunt
minor uero prima rationis ostēditur: nam
quū fieri nequeat eandem dispositionem /
complexionem / mensuram uel qualitatem
primarum / & aliarum sequentium duabus
formis specie distinctis conuenire: quoniam
dispositione in materia presente / alicui for-
mæ inconuenienti / eam corrumpi necesse sit
Sequitur formam illam cui predicta dispo-
sicio conuenit necessario introduci / alias e-
nim materia sine forma maneret / quod est
absurdum: predicta igitur dispositio mate-
rie sufficiens causa est formæ sibi conueniē-
tis totiusq; cōpositi. Quum igitur dispo-
sicio predicta a solis elementis pendere possit:
cōplexio enim ex solis q; litatibus elemē-
torum resultat. sequitur corpora celestia
predictis non dominari. ¶ Adhuc forme
predictæ de potentia materie educuntur ab
agentibus particularibus. igitur nō per cor-
pora celestia assumptum manifestum ha-
bent peripatetici. ¶ Amplius forme cūctæ
latitant in materia. igitur idē q; prius asser-
tum arguitur: quoniam si nil formæ gene-
randa in materia preexisteret / quum nihil
materie in substantiam formæ transire pos-
sit / tota forma substantia ex nihilo fieret:
quod naturæ creatæ potis non est.
¶ Sed contra est experientia / quam ratio
comitatur: uidemus enim exalationes / ua-
pores sursum eleuari / ad diuersas calorum
partes uergeri / sicut eorum / cum partibus
celi similitudinem: uapor præsertim (aere
multo grauior) nullo pacto sursum eleuari
posset / nullis flantibus uentis / nisi a su-
perioribus traheretur: ipse enim infra aerē
locaretur / nec ab igne sursum eleuari posset.

SECUNDA

quin potius pelleretur nec ab aqua pelli: quum sit ei similis / nec ab aliquo mixto ubi elementorum qualitates prædominari necessarium est: sic enim argui posset ut in proxima questione dictum est / patet et in comatis stellis hoc idem / quum nō tm̄ ab oriente in occidentem / secundū primi mobilis motum moueātur / sed s̄m signorū successiōem / motum planetarum imitando: quibus generantur / conseruātur / uel alterātur. & q̄ fortius est hoc accidere eui denter apparet quibusdam idiuisibilibus obseruatis / ueluti cōiunctionibus / aliisq̄ aspectibus / stellarumq̄ præsentia in locis uariis: ubi non solum stellarum uires noscuntur: sed locorum & partium calis: unde corpora predicta nō solum eleuari / sed alterari / gigni ab illis sic se habētibus causis necesse est: postq̄ eisdem multiplicātur aut delentur. q̄ autem lapides & metalla eidem dominio subsint / sic ostēditur: qm̄ eorū generationū nullum particulare agens inferius assignari pōt: elementa enī materialiter cōcurrunt potius q̄ effectiue / & si effectiue non quidē principaliter sed instrumentaliter tantū: quum nihil ultra gradum proprium suæ perfectionis agere possit: nisi alterius perfectionis uirtute. cōstat aut lapidem sibi similem nō generare per se existentem / licet per appositionem præm lapidis generare possit / materiā sibi propinquam disponendo: nullum aut inferius agens præter predicta ad eorū generationem cōcurrere posse apertum est: opus est igitur ut in agentia uniuersalia reducātur / postq̄ ad omnē naturalem actionem quattuor concurrunt cause. ¶ Amplius licet tria causarum genera in unum conuenire possint forma. i. finis / & efficiens non tamen materia cum illis conglutinetur / elementa uero prædictorum causa materialis sunt. igitur nec agens esse possunt. cō-

sequentia nota: fieri enī nequit ut idem se ipsum transmutet / idem subiciat / & respectu eiusdem subiciatur. igitur nec etiā idē agens & materia respectu eiusdem esse pōt / sunt igitur calis inter corporalia agentia principalia istorum omnium. ¶ Præterea nonnullæ mirabiles in lapidibus proprietates cōperiuntur / quæ ab elemētis nullo pacto emanare possunt. quemadmodum magnetis attractiua uirtus / quis enī in elementorum uirtutes reducere potest / si magdi proprietatem / qua coitu frangitur / si autem proprietatum sunt cause. ergo & sui subiecti. sicq̄ de plerisq̄ dicere possemus / quæ breuitatis causa missa fiant. quare metalla etiam in certis regionibus generantur / terra enim hanc diuersitatem causare non pōt.

¶ Ad rationes igitur incōtrariū. ad primam dicendum / minōre esse falsam. nam ultra ea quæ per illam exprimūtur / opus est agentem causam principalem considerare. instrumentalis enim aut secunda causa / nō nisi ui principalis aut prime (quæ in effectum plus influit) operari potest. ¶ Ad secundam respondetur / q̄ causam necessariō effectum concludentem uel producētem esse sufficientem / dupliciter potest intelligi: uno quidem modo aliis necessariis causis suppositis / quas natura indeficientes ac firmas statuit & ordinauit: sicut ignis paratus ē semp calefacere aut urere / dumō calefactibile aut cōbustibile adsit: alio modo minime. si primo modo intelligatur maior propositio falsa ē: causa. n. sufficiens cōplecteretur alteram / quam in deficientem ordinauit natura: itaq̄ in proposito predicta materie dispositio sola / sufficiens non est / sed concurrente necessaria altera causa: quam parauit natura: unde si fieri posset ut materia maneret deficiente / bus calis quamq̄ ad prædictorum sbālem

QVESTIO

formam suscipiendam disponderetur: nō tamen illam susciperet: sed aut in nihilū tenderet, aut priorem formam seruaret, quæ ambo minus impossibilia sunt, q̄ formam absq; agente generari: sequuntur tñ dicta incōueniētia ex impossibili p̄dicto.

¶ Ad tertiā negāda est prima enūciatio: nam quædam de potentia materiæ educuntur a solis cælestibus agētibus, deinde negatur cōsequētia: nam esto q̄ p̄ particula educerentur illud tñ instrumentali ter fieret, quia de causa præter p̄dicta principalia agentia concurrere oportet, quæ cælestia sunt. **¶** Ad ultimā negatur assumptum, & ad eius ostēsiōē dicitur, formas nō ex nihilo fieri, uel quia in materia uirtutes seminales existant, uel quia nō generantur absq; supposita materia.

¶ Articulus. iiii.

¶ An plantæ herbæq; calis subdantur.

¶ Idetur plantas nō posse subici cor poribus sup̄cælestibus: naturalissimum omniū animantiū ē quomātatis perfecte fuerint: nec organis aut mediis caruerint generatiue ptis nec sp̄taneā habuerint generationē, sibi simile i specie generare, ut aīa l aīa l, plāta plantam: ergo a plātis plātē, & ab aīalibus aīalia generatur itaq; n̄ oportet corū generatiōem i aliam causam reducere. **¶** Amplius si dicetur, plantas esse plātārū causas disponētes: nō autem principales, cōtrariū ostēditur: calum. n. per diurnū primi mobilis motum aliarumq; spherarū stellis suis, aliisq; ptibus, diuerlis locis, uariisq; respectibus repertis, non parum uires suas uariat: sed quocunque tempore inseratur plātē, aut plantentur, aut herbarum serantur seina redem proculdubio species oriuntur: q; q; fortius est, si hyemis tempore (illis aduerso) seminentur, & artificio, aut fimo, aut

igne, aut tegmine quodam a frigore tueatur, pariter equidem nascetur. hoc igitur generatio a stellis principaliter esse non potest, consequutio arguitur: quoniā si generatio a calis est: uariatis igitur calis generatio predictorum uariabitur, cōsequens falsum igitur & antecedens.

¶ Sed cōtra est experiētia, cui ratio cōcordat, si. n. plantarum herbarūq; genera cōsiderauerimus: earumq; uirtutes, complures in eis proprietates inueniemus, quæ in causas cælestes reduci debere demonstrant, quumq; uarias uirtutes uegetatiue forme sibi uelint, atq; requirant, in cunctis calos predominari cognoscemus, primumq; in nutritiua, & augumētatiua simul uirtutibus ostenditur, sensu. n. apparet: & unus quisq; expertus agricola exploratū habet, plantas, et herbas lumine deficiente lunæ infertas, seu plantatas, nō parum (cæteris paribus) ab earūdem dispositiōibus distare, si aucto lumine lunæ id actum fuisset: pariter si luna in signis terreis reperta, ubi p̄cipue potestates habet plātetur p̄dicta, fortiores radices, potentioresq; partes subterraneas gignent, cōtra si i æreis signis extiterit, ramos amplos diffudent: magisq; sursum in uiuerso, q; sibi deorsum est augentur: simili causa si lune lumine decrecente, uites putentur, breuiiores ramos equidem germinant, contrariū uero aucto lumine accidit, idē experiri possumus in generatiua uirtute, quis. n. motū calis causam non esse diceret? plantarum generatiuam, aut fructuū: postq; plantas cōplures inuenimus, tot annis fructus germinantes, quot diebus a solis cōiunctiōe luna discesserit: quom. f. plātata fuere: ex hoc. n. experimento non solum uirtutes actiuas calorū plantas alterare cognoscimus, uerū etiā & motū illas determinare, ut infra patebit: siq; aut experiētiā istā negare

auderet, plantet arborem granata poma generatricem postq̄ e solis radiis exierit luna: & se ignarū, & dictum uerissime co- periet. quod plerisque similiter accidit: herbe quoq; nō nulle nascuntur folia sua augentes ac minuētes, secundū luminis lune augmentū, aut decremētum. ¶ Ad huc innumeras mirabilesq; herbarum ui- res experiuntur medici: quæ nullo pacto in causam inferiorem agentem resolui pos- sunt. concurrunt igitur celi nec tanquam particulariū istrumēta: sed ut agētia p̄ci- palia: quorum, p̄ticularia disponētia sūt: postquam inferiora uilia sunt: caelestia ue- ro p̄ciosiora habentur: et si quidam putāt uermes celis esse nobiliores: nos enī totale caeleste agens cōsideramus: quod animam uel intelligentiā includit. ¶ Item nullo p̄eunte semine in quibusdam terre regio- nibus herbae planteq; oriūtur ac multipli- cātur: nec a particulare agēte, ut casus po- nit periculo cōprobat: ergo a superiore generari necesse est. ¶ Præterea cælum na- ture sensitiue p̄est ut patet ī cancris & con- chis & ī p̄ximo articulo sequēte demōstra- bitur: multo igitur magis uegetatiue p̄ti. ¶ Ad rationes incōtrariū dicēdum. plan- tas a plantis istrumētaliter generari: ultra p̄terq; cās illas, caelestes principales p̄intel- ligi oportere. ¶ Ad secundā cōcessā maio- re negetur minor. ut enim in questioe ha- bitum est nō parum herbarum uires plan- tarumq; per astra partesq; celi uariantur. quare non solum luna (ut dicebatur) ob- seruanda est: uerum etiā ascendēs, ceteriq; anguli, atq; significatores cōpensari debēt. Suntq; stelle cōplures ac loca quæ recto radio super terrā, & per reflexū sub terra plantarū generationē iuuare possunt. ea uero quæ arte applicantur, lōge debilius illarum uiribus deseruiunt:

Articulus. iiii.

¶ An celi p̄sint sensitiua parti.

¶ Pparet quibusdam rationibus ca- los sensitiua parti non p̄esse. na- tura namq; per plura agētia non facit quæ p̄ pauciora facere potest. sed ani- mal per marem & foeminā generare pōt: nullus enim medicorū, aut philosophorū dubitat quotienscūq; semen spiritu gigni- tiuo decenter fortificatum, in matricē be- ne dispositam infusum fuerit, ex his tanq̄ ex sufficiētibus causis animal generari. igitur &c. minor ostensa est: maior autē ē cla- ra. natura quidē nihil agit frustra nec unq̄ supflua est. De animalibus uero per putre- factionem generatis sic idem cōcluditur. nam si natura p̄ticularis, p̄fecta animalia se sola producere potest: multo fortius animalia ip̄fectiora sicuti sunt quæ per putrefactioem generari dicuntur. ¶ Am- plius quēadmodum omne agens sibi simi- le agit: sic omnis effectus a sibi simili agi- tur. cælum autē aīalibus simile non est, nō enim est animatū quum nec organorū di- stinctionem, nec sensus habere p̄cipiatur: sicut p̄ypatetici exploratū habent. igitur cælū animalia generare non potest. ¶ Præ- terea nihil ultra gradum p̄prium uirtutis sue potest agere: sicut nihil quod nō habet p̄bere potest: cælum autē non habet ani- mā nec uegetatiuā, quā minime augeatur nec sensitiuā ob rōes p̄dictas, nec itellecti- uam, quā eā corpori uniri nō decet: nisi ob p̄fectionē, quā p̄ sēsus acq̄rere pōt. ¶ Præ- terea esto q̄ esset aīatū cælū, adhuc idē cō- cluditur. nō. n. ē eiusdem sp̄ei nec generis quū sit incorruptile nō uegetatiuū: alteri- us motus, substantie, & uirtutis, q̄ aīalia corruptibilia:

¶ Sed incōtrariū exp̄iētia & ratio similiter repitur. uidemus qdē (nullo agēte p̄ticu- lari cōcurrēte) nōnulla aīalia generari: imo mltō plura, q̄ p̄ ppagationē i uita p̄ducit:

QVESTIO

uermes enim cuncti serpentes/pisces/mures/ & huiusmodi/ spontanea generatione/ absq; maris & fœminæ concursu generantur/ licet coitu quoq; pducantur: quodq; fortius est/ ex plâtarum quarundâ foliis/ fructibusq; aues qñq; uel serpentes/ uel uolantes uermes gignuntur/ ubi particulare agens deficere manifestum est: nullâ autē pdictarum particulariū causarū. puta putrefacta materia/ frondes/ fructusue principale agens esse pōt: ea quidē oīa materiales causa sunt: quæ (ut ostēsum est) eiusmodi agentia esse nō possunt/ qm̄ pdictorū perfectiones dignitatis gradum aīaliū in se minime continent: calor etiā in materia prædicta iusus principale agens nō est: nullū enī accidens principaliter substātiā generare potest. ¶ Præterea materiæ dispositiōes ad genus cause materialis phi applicant: nō igitur ad agētem. ¶ Amplius nihil attingens finem quēpiam nō cognoscens eū uirtute propria potest illū attingere/ sed ab alio tm̄ directum/ sinē illū cognoscētem. uerum aīalia agentia particularia nec generationem/ nec corporis pducti organizationem cognoscūt: quin etiā arte mira perficiuntur. igitur pdicta particularia agentia ueluti ab alio cognoscēte directā generāt. eiusmodi autē dirigens non tm̄ pīma causa est: alias nō naturaliter pducerētur aīalia. s̄m q; phi de eorum generatiōe loquuntur. oportet igitur esse eam naturā (pter deum & huiusmodi particularia agentia) pdicta animalia principaliter generātem. ¶ Præterea cælum est cā oīs alteratiōis/ ut superius conclusum est. igitur & generatiōis. & hoc ē quod Aristot. ii. primi naturalium ait. sol & hō generāt hominē. quod si in hominis generatione concurrat: multo magis in aliorum concurrere necessariū est. & si sol cōcurrit. igitur & aliæ calorū partes. Idem. ii. de generatione. motus

solis in circulo obliquo. i. zodiaco/ est cā omnis alterationis. ¶ Præterea celi elementis & qualitibus primis pdominatur. ergo & cōplexionibus: & ex consequēti humoribus/ mēbris/ & spiritibus/ & opationibus. hec aut sunt naturalia corporibus aīalium/ ut aīalia sunt. igitur &c. ¶ Item quum ex eisdem sint aīalia ex quibus nutriuntur: uescūtur aut ex humoribus/ humores uero calorū uiribus subiciuntur: quod cretici dies declarant: in quibus materia morbi contra uirtutem & uirtus contra morbum insurgit. cretici uero dies/ ut infra aptum fiet/ nō nisi a luna principali ter aliisq; cælestibus causis emanant. ¶ Ad huc in sensitiua uirtute uegetatiua includitur sicut trigonum in tetragono/ sed celi dominiū habent in uegetatiua parte. ergo in sensitiua/ ex parte saltem. ¶ Sed ostēditur etiā in totū: sensitiua enī uirtus corporea ē: organū. s. cōplexiōarū: unitum: & tali cōpositione confectū: sed huiusmodi organum p nutritiua/ augumētatiua/ & generatiua disponitur/ generatur/ & cōsuatur: hñs igitur i pte uegetatiua dominiū/ illud etiā habet in sensitiua. Ex prædictis sequitur cælus in cūctis corporeis rebus inferioribus habere dominiū. ¶ Item incōueniens est aīal pfectius. s. hominem nō esse principalem agentē hoīs: bruta uero sic. igitur sunt bruta tm̄ disponētia materiam. ultra quæ oportet esse principalia ut prius.

¶ Ad primā igitur rationē incontrariū dicendum/ agentia picularia nō ad omnem generationem cōcurrere: ut in supradictis exemplis patuit: quando etiā cōcurrunt/ agentia non esse principalia/ in quæ reduci tandem oportet: ueluti in finem picularia dirigentia: nec frustra picularia uersalibus iungūtur. duplici de causa. Prima: qm̄ licet nō picipalia sint in quibusdā/

SECUNDA

tamen necessaria sunt secunda. nā & si necessaria nō sunt / id tñ accidit. ut predictis inferioribus nō solū esse sed et causare tribueretur. quā in re maximā primā causā assimilari cupiūt: sicut et licet Deus inferiora se solo dispōere possit: statuit tñ ut superioribus gubernaretur: sicut etiā i spiritalibus euenit / ut inferiores intelligentie superioribus illustrentur. & ad id quod de imperfectis animalibus adducitur dicendū qd animalium ex putrefacta materia generatorū quedā uim generatiuā habēt / ut mures. & de his oībus sicut de aliis dicitur. quēdam minime & ob hec consequitio nō tenet / nam particularia agētia deficiunt: si quoq; nō deficerēt adhuc nil cōcludit argumentatio: qm̄ agens illud et debilius est. habēt aut duplicē generatiōis modū qm̄ ea intermedia sūt / inter pfecta & imperfectiora animalia: unde quia nō perfecta sunt / ideo putrefacta materia cū causa celesti agente sufficiunt illa generare. & qm̄ inter imperfecta primū tenet pfectionis gradum / idcirco generatiuā uirtutē habent: nec illis membra generatiua deficiunt: & ob hoc apte cognoscitur nō semp cælum inferioribus mediis agere / qā illis indigeat.

¶ Ad secundam dicitur qd apud philosophos dubiū est celos esse animatos Augustinus et sub dubio reliquit. an Sol & Luna aliq; celestia corpora spectēt ad illam ciuitatem supernam. quare argumentum concludere non potest: sed siue animati sint celi / siue non / nihil contra predicta conuincitur. Parum enim interest interponētes eos esse animatos: & illis solum intelligentias ut motrices applicatas esse. Vbi considerandum est / perfectiores intelligentie nullo pacto corpori uniūtur sū naturam. infime uero quę humanę animę sunt / materię applicatur tali lege ut ipsis multiplicentur: operatiōes quas

dam sine corpore perficere non possint / quasdam uero comunicanti corpori uires exerceant: alias tamen nullo organo aut principio corporeo concurrente perficiant: puta speciebus intelligibilibus ex aliis elicitis speciebus. ut i summa nostra demonstrauius: medie uero intelligentie sunt / quę in materia aut corporibus imerse nō sunt / nec illis esse tribuūt / nec ab eis ē esse quoquo modo suscipiūt: sed sū naturam suam ut motrices applicantur: utq; uires nō nullas corpora per illas exerceant: et he celis applicantur: quare / licet non sint animati: animalia tamen uirtute intelligentie & sui / producere poterunt. Qui autem substantias seperatas nō generare dixere / de prioribus loquuti sunt. Quia uero cælum non esse animalium demonstrari non potest: ideo ad rationes in oppositum dicitur / uegetatiuū necessarium esse sēsituo corruptibili / ob generationem: augmentum & nutritionem. Non autem incorruptibili / sensus etiam habere possunt / unde partium diuersitatem percipimus in Luna / i aliis stellis inter se: in nebulosis / tenebrosis / partibus lucidis / uia lactea / ut infra patebit. Figuras etiam (substētabile est) diuersas in cælis reperiri. philosophi etiam cōplures / mūdum animali cōparauere. Secūdo dici potest huiusmodi animam nō ratione intellectus perficiēdi unitam esse quę se sola perfici potest: quoniam non est in pura potentia: sicut intellectus humanus: sed inferiorum producendorum causa. quare sensibus non indiget. Et per hec solutio patet ad tertium: perfectius enim cælum cum intelligentia est inferioribus: & si animatū nō est.

¶ Ad ultimā dicitur illud de generatione uniuoca tñ concludi. in qua agens simile in specie est actō: non autem equiuoca.

Articulus. v.

¶ An celi predominantur rationi idest intellectui & uoluntati.

¶ Idetur qd celi intellectui: & uoluntati humane dominantur. uoluntas enim non nisi in bonū precognitum per intellectum tendit: sicut igitur intellectus mutationem immutatur uoluntas. sed intellectibus humanis celi dominantur igitur &cet. Consequentia nota: minor declaratur. nam ut prehabetur. ergo & intellectus. consequentia tenet. nam omnis intellectus notitia habet ortum a sensibus: & necesse est intelligentem quemcūq; fantasmata speculari/ seu singularium similitudines. uariatis igitur fantasmatibus species intelligibiles uariari necesse est. & ex consequenti actus intelligendi. quod est intentum. **¶** Preterea si qua fuerit uirtus omnino libera/ ad utramq; contradictionis partem/ indifferenti flecti necessarium ē: quum penitus indifferens & libera sit. humana uero uoluntas/ semper aut frequenter ad celorum inclinationem se applicat. igitur libera esse non potest. si uero non libera. igitur nec immaterialis. & per consequens celis subiecta est. **¶** Amplius non minorem habet celi supra uoluntatem & intellectum dominium: q̄ humores/ uel cibi/ uel complexiones: sed omnia hec uoluntati dominantur. quis enim in ira maxima uoluntatem liberam expit? quis in ebrietate? quis in frenesi? ergo &cet. **¶** Adhuc nulla mere naturalis causa libera est. quia natura semper eodem modo operatur: & sicut ultimum sui posse. sed intellectus possibilibus/ & agens sunt mere naturales. non enim est in arbitrio intellectus presenti/ bus cāis intelligere: & nō intelligere. igitur &cet. **¶** Preterea anima intellectiua sim-

plicis est substantiæ indiuisibilis. igitur aut tota in materia immergitur. aut nihil eius. sed aliquid eius in materia immergitur. ut patet de partibus sensitiuis & uel getatiuis. igitur & tota immergitur: & ex consequenti celis subditur. quia nil aliud esse corporeum/ q̄ materia non eleuari: seu in ea immergi. **¶** Item dictum est supra intelligentiam orbi applicatam esse si celi non sint animati. sed aggregatum ex substantia celorum & intelligentia/ perfectius & superius est anima intellectiua. igitur illi subicitur anima intellectiua. **¶** Preterea intelligentia superior inferior intelligentiam illuminat. igitur intelligentia applicata orbi intellectum humanum mouebit: nō solum per accidens per fantasmata. sed per species intelligibiles/ uel actum intelligendi/ uel utrumq; & si in intellectum agit ergo in uoluntatem. quum ratio quare uoluntas ponatur libera/ sit eius immaterialitas.

¶ Sed contra est. potentia rationalis est ad opposita. Preterea si non/ nulla esset prudentia/ nulla leges/ nulla consilia/ nulla uirtutes/ aut uicia/ nulq; astrologorum electiones/ nil laudandum/ nilq; uituperandum hominibus.

¶ Similiter testatur etiam experientia clara: & apertissime etiam rationes. primum nempe unusquisq; in se ipso experiri potest esse aliquod principium influxibus celorum omnino aduersarium. ut si quis coititantes celis ad homicidiū/ ad iram. uim quādam cōsideret influxui contradicentem. illa itaq; eorū uiribus minime subditur. Si enim obsequium prestaret celis/ iam eorum inclinationibus & potestatibus pareret. quod tamen patet esse falsum. Vnde in hoc passu aperte cognoscitur humanus intellectus. se uirtutē habere incorruptibilem. Omne enim corruptibile

SECUNDA

cælis subdi opus est. ut supra: siq; uirtus quepiam intellectus/incorruptibilis est. ergo & ipsius intellectus substantia.

¶ Rationes etiã complures idem demōstrant. ¶ Circa quod aduertandū q; cælū agere &c. pōt intelligi uno mō ut ipsum corpus cæleste (supposito q; aiātū nō sit) agat nulla actiua uirtute ab intelligentia agita pter motū: quo nō agūt nisi ut debite applicetur & deferatur & sic modifietur cetera uires. ut infra. Alio modo ut non solum corpore cælestium uirtute agat: sed etiam uirtute intelligētiā itaq; ex utrorumq; uirtute fiat unum agens totale. Primo igitur ostendendū est: cælos primo modo nō posse per se in intellectu nostrū aut uoluntatem agere. postremo uero idem de secundo concludendum.

¶ Primum multipliciter ostenditur. natura enim intellectualis superior & nobilitior est omni corpore nullum aut nobilius ignobiliori subditur ordine naturæ igitur &cet. ¶ Item intellectus temporis non subditur quum in sua operatiōe perfectiori a tempore abstrahat. ea uero quæ cælestibus corporibus subduntur motui subduntur. ¶ Adhuc qui dominatur cūctis animalibus & sensitiuæ parti liber esse debet: alias iam nō dominaretur. homo autem per intellectum est huius.

¶ Adde si hominis intellectus uel uolūtas subderentur &cet. tunc omnia inferiora subderentur & nihil contingenter illis accideret. auferre autem contingens est logicam destruere. que de necessario & contingenti potissime considerat. ut de necessaria propositione & discursu. similiter naturalem: quæ de casu & fortuna & aliis multis. pariter moralem quæ de actibus hominum regulādis tractat. eodēq; modo mathaphisicam: quæ de ente per se & per accidens noticiā tradit. Et multo

magis diuinā. quum uicia & uirtutes per illud tollātur. ¶ Item nullū corpus agere pōt nisi motu mediante. intellectus aut immobilis est. immo quom a motu semotum se facit. prudēs efficitur. est aut immobilis quia nec est corpus nec uirtus in corpore. iii. de anima. ¶ Preterea nihil pōt mouere intellectum nisi sit imateriale uel imateriali mediante. cælmu aut non est huiusmodi. nec aliquid imateriale uirtute continet. intellectui pportionatū igit. &c. ¶ Ex quibus facile concludi pōt uoluntatem illis quoquomodo nō posse subici. uolūtas. n. pariter imaterialis est. est enī inclinatio intellectualis naturæ. ¶ Preterea oīs celorū actio naturalis est. sed uolūtas nō eligit aut uult naturaliter. quia duo sūt picipia agētia. ppositū & natura. nō unū idē. ¶ Itē quæ naturaliter eueniūt plerūq; recte eueniūt. uolūtatū aut electiōes nō sic se habēt. ¶ Preterea nulla uirtus agētis trāscēdit ad ea: quæ naturā agētis excedūt. uelle aut oēm corporale speciē trāscēdit sicut & intellectus. ¶ Amplius uolūtas nō ē arētior intellectu. quimo q; intellectus intelligit. pōt plerūq; uelle et nolle. si igit. intellectus a cælis liber ē. ergo & uolūtas. ¶ Rursus cuiusq; intellectus dñatur eidē uolūtas nō subditur: sed intellectus cælis dñatur. qm̄ sua uirtute eos intelligit. pēsat. m̄surat. illis utituri. igit. &c. ¶ Nūc uero ostēdēdū ē cælū una cū intelligētiā nō posse mouere intellectū & uolūtatē. aut. n. cælū ī tali motiōe cooperatur aut nō. si nō habemus intētū. quū nō cælū sed intelligētiā moueat. si sic aut eius actio attingit intellectū: aut nō. si nō ergo idem qd̄ prius. si sic: ergo corporale agit. in in corporalia cōtra. Arist. & pipateticos & pdeterminata. Si aut diceretur q; sola itelligētiā ageret. hoc fieri posse nō negatur q; imprimat. s. in intellectu p sensus saltem cū

quod theologi cōfirmant: aīas hūanas & inferiores itelligētiās p supiores illustrari. sed ex hoc nō seqtur uolūtates hūanas subici. quū nō cogatur rebus itellectis as sentire. nec itellectibus dñari calos/ quū cali nihil ad eā rem faciāt: sed ad euidētiā modi quo cali possūt in itellectū & uolūtate hūanā sciendū ē. q si sensus iferiores iordinati fuerint & idispositi. ad actus suos causandos/ itellectus deordinatur etiā ut in lunaticis/ ebriis/ freneticis/ egrotātibus/ iratis/ i qbus fāsmata cōfusa sūt: & sic itellectus p accidēs ipeditur & alteratur. Volūtas ē dupliciter alteratur p accidēs primo ad alterationē itellectus p dīctā. Secūdo qā sicut sensus i cognoscēdo deordinari possūt: ita & appetitus sensitiuus. uolūtas uero rōnalis p statu isto ad sequēdū illud iclinatur/ q magna efficacia cōcupiscitur. pōt tñ aduersari cōcupiscētie sua libertate: & hec ē Scotus. ii. sē. dist. xiiii. cōfirmat. sanctus Tho. i. iii. de catholica ueritate. idē omnino sentit: ob quā affinitatē itellectus cū sensu & uolūtatis cū appetitu/ astrologi i pluribus uera p dīcūt: ut supra oñsum ē. sed hoc nō ē aliquid in itellectu aut uolūtate imutare aut pducere sicut fieri pōt in sensibus. q uirtutes corpales sūt materie iūcte. ¶ Ad rōes igit. i contrariū. dd. est/ ad primā q fāsmata sufficientes cāe mouēdi itellectū nō sūt. opus est. n. ut p itellectū agentē abstrahatur spēs itelligibiles: quā p nullū corporale pducī possūt: nisi uirtute spiritalis. ut patet p bīs. ista igit. imutatio nō est p se itellectui itrinseca nisi p accidens. patet. n. q p sentibus fāsmatibus nō sufficit itellectū moueri. ¶ Ad secundā dicitur maiore esse falsā/ q. i. in differēter flectatur: sed q indifferēter possit flecti cōceditur: quātū ad illa/ quā nō necessario uult. qre aut ad sēibilia magis

et sepius se applicet ostensū est. ¶ Ad tertiā dicitur negādo minore: & ad eius declarationē dicitur ipedimētū illud esse p accidens. ut ad primā rationē dicebatur. ¶ Ad qrtam dicitur. q nos qrimus libertatem quā ē nō subici corporibus superlestibus/ rō aut de ea loqitur sm electionē ppriā quā ad ppositū nō est. quare maior absolute falsa est sm q de libertate loquimur. ¶ Ad quintā dicitur. q licet tota anima esse materiae sue pbeat: illiq misceatur ut actus: nō tñ imersa dicitur. qm diuisibilis ē sm uirtutes: quāz quedā imerse sunt: quedā minime. ¶ Ad sextā nego cōsequētiā. qm nec iferior itelligentia alteri supiori subicitur licet illumietur ab eadē. ¶ Ad ultimā tenēdo opiniōē quorūdā scotistarū/ angeli iprimere aliquid i itellectu nostro (pro statu uite nostre) nō possūt. sed solū p signa & fāsmata sicut hō hōiem docet. & sm hāc uia maior in itellectus libertas cōprehēditur. & uolūtatis. Alii uero tenēt q sicut angelus supior/ pōt angelū iferiore illumiare qui in telligibilis natura & nobilior ē. ita & mēto fortius humanū itellectū. sed hoc nō est domiari. tū qā/ nō ex necessitate sed arbitrio id fit. tū quia ex pte patientis/ pōt multis modis ipediri. tū ratione sensuū i pediētū. tū rōe itellectus/ i actu diuerso. tū rōe uolūtatis i perātis. unde sicut discipuli itellectui pceptor nō dominatur/ ita & in pposito euenit. Consequēter ad dēdū ultimā cōsequētiōē nō tenere: qā & si possunt in itellectū nō tñ in uolūtatem liberā. imaterialis uero natura nō ē causa libertatis quā ē libere agere sm electionem se ipso: sed libertatis quā est calis nō subici/ aut alteri corpora uirtuti. ¶ Articulus. vi.

¶ An calum sit uniuersalis uel particu

SECUNDA

laris inferioris causa.

Uidetur quod calū regis inferioris uel is causa sit: quacūque enim causa quae non modo in diuersis temporibus sed in eodem instanti se ad plures effectus extendit, causa est uel is: calū autem sic se habet igitur. & c. minor sic declaratur. nam calū totū, oīsq; pars eius ad plures effectus se extendit, de toto patet: de parte ostenditur in eodem tempore/loco, respectu eiusdem subiecti. Iupiter enim non modo diuitias, uerum & religionē lenitatē largitatem praebet. **A**mplius causa indifferēter uariis materiis uarios effectus producit, uel is est: calū oīsq; pars eius huiusmodi est: nam hac materia rana illa muscas generat. **D**einde oīs causa per particulare determinabilis, uel is est: calū eius modi est: nam canis semine canes, leonis leones generat. **I**tem oīs causa in qua plures uniūtur effectus, uel is est: quilibet calū pars sic se habet: nam in eandem calū partem effectus complures uariis in locis, temporibus, subiectis, perducti reducuntur, & uniuntur, ergo & c. **P**reterea causa plures fines attingit uel is est: nam particularis causa intentio est ad unū, oīs pars calū plures fines attingit. scilicet pluriū locorum respectu: & ratione eiusdem. scilicet effectus perfectione. cum prima causa uidelicet sui similitudinem, uniuersiq; ordinem. **S**ed contra experientia est & ratio. experimur quidem elementa imperfecta mixta, lapides plures, aialia, nullo particulari agente principali concurrente, a calis generari, ut supra. particularibus, nam effectibus particularibus cāerēndū ē. **R**espōdeo particulare eam uno modo contra uel ē predicatione distigui. ut Plato, sua forma, materia & c. Alio modo eam quae ad unicū effectū producendū cōcurrit. itaq; a. ignis. b. ignis generati causa ē. uel is cōtra diuisa, quae ad plures cōuenit, ut solis lux, deus & c. Tercio modo particularis dicitur, quae quicquid ad plures cōcurrat, sic tamen ad hunc se applicat, quod (nulla altera particulari

coeūte ipsam determinate & indifferētia eius cōtrahēte) talē effectū producit: aut si qua altera cōcurrat ab ea disponitur & regulatur in eundem finē. & hac respectu eius, modi effectus particularis causa ē. **U**el is uero causa sic contra diuisa ea ē, quae particulari contra hēte causa indiget ad hūc potius quam ad illū effectū. sicut calor solis quae indifferēs est ad muscas uel ranae uel aues instrumentali ter producedos. Ad propositū igitur calū uel is causa primo modo dici potest. sicut: hoc calū seu sic se habens particulare. sed hec ad propositū non sunt. Secundo modo uel ē uel particulare sumēdo, siue per calū oīm superiore sphaera coelestē intelligamus, siue sphaera, aut orbē, aut stellā, aut alterā quancūque uolueris partē, calū particularis causa esse non potest: ut per primā cōtrariū rationem clare ostenditur. Sed tertio modo intelligēdo dico, calū respectu quorūdam effectū uel particularis causa est. Quis aliorum pluriū respectu uel is causa esse possit. patet in oībus superius adductis in mediū quae spontanea generatiōe producuntur. patet etiā in quibusdam effectibus accidentibus, iduiuis super additis: qui a sola caelesti causa effluunt. sicut si iouis uirtute mediate (aliis cōtradictōibus signatoribus) ad mores persequēdos natus icaretur. & sic de aliis in numeris astrologis aptis: quae & si in solā determinatā materiā agere possint, cōcurrētibus aliis quibusdam: puta cōplexiōe spiritibus, humoribus, & aliis extrinsecis: sicut preceptoribus cōsuetudine & c. hac tamen oīa per iouem in casu disponuntur ad finē predictū: potius quam per illas ad hoc uel illud effectum genus contrahatur.

Ad rationes igitur cōtrariū rōndēdū ē. Ad primā iam respōdū ē, quod de secundo modo loquitur, sumēdi uel em causam, nos autem tertio modo sumimus. **A**d secūdā dicitur prius quod non quilibet calū pars sic indifferēs ē ad hoc uel illud producendū. sunt enim cōplures de

ciii

QVESTIO

terminate cause. hos & non illos effectus
pducere potētes. alias q̄libet ps quēlibet
effectū causare posset. itaq̄ cōf. se essent ca-
li uires. quod fieri nō pōt. Secūdo dicitur
effectus quos astrologia p̄uidet / supposi-
tum subiectū p̄supponūt: quare materie
diuersitas nō est ad ppositum aduersarii.
Tertio dicitur argumētū nullā mētione
de accidentalibus effectibus ficere: circa q̄
p̄cipua ē astrologica cōsideratio. q̄re defi-
ciēs ē oportet. ¶ Ad. iiii. dicitur / cōcedē
do totū. usq̄ ad ptē illā. & sic de ceteris
nam licet in aliquibus ac multis illud acci-
dat: respectu tñ quorūdā locū nō habet.
ut ostensū ē. quare argumētū ondit calū
esse cām ul̄ em. nō aut ipsū nō esse cām pti-
cularē. cōcessum ē aut & ostēsū utrūq̄. s.
ipsū esse & ul̄ em & p̄ticularē cām diuerso
rum respectu. ¶ Ad. iiii. sicut ad primā
dicitur. ¶ Ad ultimā dicitur maiore esse
falsā. p̄ticularis. n. cā efficiēs / & effectū in-
tendit / & formā motū terminatē / & sp̄i
cōseruationē & sui p̄fectionē / & decorem
uniuersi. quāq̄ hōz unus p̄cipal ē & ul-
timus.

Articulus. vij.

¶ An totū calum ad quemlibet effectū
causandum concurrat.

Idetur q̄ calū ad omnē causādū
effectū pducēdū cōcurrat. Sicut
enī inferior mūdus corruptibilis
depēdet a supiori inesse & cōseruari. ita &
inferior sphaera a supiori & reliq̄a p̄rio mo-
bili. nullus aut effectus inferius sine primæ
sphaeræ influentia pducī pōt. igit. nec absq̄
aliis. ¶ Rursus quolibet calī ps aut simi-
lis ē agentī principalī. aut dissimil. si pri-
mū effectui uigore p̄stabit. & eius q̄titatē
aut uirtutē augebit: si secūdū eundē debilē
faciet: quūq̄ effectus hic tātē. uel tātē p̄fe-
ctionis exittat. ¶ Amplius q̄libet calī ps
ī aliqua domo: duodeci necessario cōsti-

tuitur. igitur effectus illius domus cau-
sat. sed oēs domus agunt ī eundē effectū.
igi. &c. aūs huius ultime consequitiōis re-
putāt astrologi manifestū. ¶ Postea sicut
in animali euenit: ita & in aliis effectibus
euenire necesse est. nec cā diuersitatis appa-
ret. sed in aīali quodlibet signū dominū
sp̄iale habet. quēadmodū eius membra
demōstrāt Aries. n. specialiter capiti p̄do-
miatur taurus collo &c. ergo quodlibet
signū habet in inferioribus dominū & po-
testatē. sed q̄libet ps calī aut signū ē aut
in aliquo signo. s. in q̄ in polis zodiaci iū-
guntur. ergo &c.

¶ Incōtrariū arguitur. p̄rio qdē ex pte re-
cipiētis. elemēta. n. & ignobilia. corpora
qualitates aut p̄prietates excedēs q̄lita-
tes primas nō habēt: has aut a multis stel-
lis adipisci possunt. frustra igitur p̄ quēli-
bet calī ptē acq̄rerētur. ¶ Præterea nul-
lum inferius corruptibile / susceptiuum est
omniū superiorū uiriū. alias equidē plu-
res p̄fectionis gradus in se cōtineret q̄ certa
calī pars. quū multe celoz ptes suas iui-
cem uires h̄ p̄cipēt. nec natura nec aspe-
ctu. aut altera cā. ¶ Amplius effectū p̄-
fectionis ī cā sua magis uniūtur q̄ ī p̄tis ef-
fectibus: qm̄ ab uno multa p̄cedūt & plu-
ra in unū reducūtur: sed nulla calī pars
uires oīum p̄tū cōtinet. multo igitur mi-
nus / inferior effectus cōtinebit. sed oīs ef-
fectus sue cāe cōtinet aliquid p̄fectionis. er-
go nō oēs calī partes cōcurrūt &c. ¶ Rur-
ius ex parte dantis qdā sunt stelle q̄ nullā
habent significationē. nihil igitur inferi-
ora influūt. cōsequētia nota assumptū patet ī
conuulsis stellis Ptolemeo teste ī quatri.
¶ Item sicut planete inter se minime alte-
rātur / suis radiis ac uiribus nisi se aspe-
rint / sic quoq̄ nil in inferioribus causabūt.
nisi significatores aspiciat: sed sepius acci-
dit nōnullas stellas loca significatiā aut

SECUNDA

stellas non respicere. igitur &c. ¶ Post hac quā quādā stellā ac celi partes aliā sibi in uicem cōtrariā sint: atq; aduersentur: cōtinget sepius unius radiū adeo debile/alterius uero adeo potētem esse: ut oīs penitus uirtus debilioris deleatur q̄re debili/ or nullo pacto operari poterit. ¶ Praterea sicut in mīori mūdo cōtingit ita in uniuerso: sed in hōie cor spūs pducere pōt & cerebrū tēperare. nullo mō cōcurrente pedis digito. igitur &c.

¶ Pro dubii solutione/ quedam proutanda sunt distinctiones. prima. totum calum ad aliquem effectum concurrere duobus modis itelligi pōt. uno quidem mō positiue aliquid. s. in effectū sue uirtutis imprimēdo: & illud reliquendo. ac si diceretur louē hanc p̄prietatē reliquisse. Saturnū alterā & sic de aliis celi partibus quibuscūq;. Secūdo mō priuatiue. uel corrūpendo uel debilitādo aliāq; p̄tiū uires. ac si diceremus saturni radios/ iouis uirtutē (quā in subiectū isflueret) uel minuire/ uel in nihilū redigere. Secūda distinctio hec est. influentiū quoddā directe isfluit in certum subiectū. sicut pars celi in ascendente aut medio celo reperta/ aut in altero loco p̄dicta aspiciēte: quoddā uero reflexe: ut si qua stella: aut altera celi pars in alterā & illa alia in alterā. & sic uno uel pluribus modis isflueret. Tertia distinctio: agētiū quoddā sensibiliter agūt in subiectū: quoddā insensibiliter. exēpla patent. Quarta distinctio. agentīū circa aliquod subiectum quoddā intrinsece agūt/ aliquid intrinsece imprimendo/ uel remouendo: ut sūt ea quā sanitati/ pulchritudini/ robori/ uel alicui huiusmōdi cōueniūt. quoddā uero extrinsece: ut sunt agentia circa diuitias/ fratres/ filios/ uxores & huiusmōdi. hac tñ distinctio ad priorē reduci pōt. Quia agētiū p̄dictorū quoddā agūt s̄m plures sui uires:

quoddā s̄m pauciores. fieri. n. pōt ut. a. agēs uirtutibus. xx. pluribus uiribus agat in b. passum. q̄. c. agens uirtutum. xxx. contingit etiā agens in se cōtinens uires decē diuersas quāq; oībus: quāq; uero quibuscūq; ex illis opari. uel p̄pter maiore aut mīore subiecti capacitātē: uel ob maiore uel minorem stellā isfluendi potētiā accidētali ter auctā uel diminutā. Sexta distinctio: effectūū p̄ductorū quiddā sūt idiuidue substantiē. sicut naturalia cōposita aut ipsorū formā: quiddā uero accidentia in subiecta recepta. sicut forma pulchritudinis cōplexio issequēs materiā uel formā lenitas/ ira/ & huiusmodi. Septia distinctio p̄dictorū effectūū quiddā sūt p̄fectiores: quiddā ip̄fectiones/ quiddam mediū/ exemplū primorū aīalia p̄fecta: secūdorū plātē/ tertiorū elemēta.

Octaua distinctio. uirū stellāq; aut aliāq; celi p̄tiū: quoddā sibi inuicem aduersē sūt. sicut martis iniquitas/ & iouis iusticia. quoddā uero: mīme cōtrariē sūt: licet dissiles & nō parē diuersē. sunt. n. quoddā uirtutes & p̄prietates nec cōtrariē nec siles: sicut color & odor. quā etiā earū tēperies & dispositiones/ duobus cōtrariis associātur: ut de odore suauis/ cū albo & nigro reperto patet: & sic de inuēris aliis. sic etiā iter stellarū uires/ quoddā sic se habent/ ut nec aliis quibuscūq; aduersātur nec similes sunt nec ab aliā cā p̄duci possūt. ¶ His intellectis ad quāstionē rñdetur dicendo primū quod totū calū ad effectus p̄fectissimos aut p̄pe/ sicut hoīes sūt positiue/ aut priuatiue directe uel reflexe/ sensibiliter uel insensibiliter/ intrinsece uel extrinsece cōcurrūt. patet. hoc quod libet enim signū determinato membro dominatur. signa autem totum calum cōprehendūt. ¶ Praterea quolibet domus sua totali uirtute in illos operatur/ intrinsece aut extrinsece: ipse aut omnem calorū machinam comple-

QVESTIO

Et utur, ab eisdem quoque membra dominatur igitur idem quod prius. ¶ Preterea nulla celi psaut stella repiri potest, quia quantum ad aliquem effectum sibi propinquas stellas & partes ac et eas quas aliquo afficit aspectu, non fortificet aut debilitet, & illa altera, & sic deinceps, quare si quod fuerint subiecta aliquid uirum omnium primum idonea recipere, illa necessario eandem suscipiet. Secundo dicitur licet totum celum ut deum concurrat: non tamen secundum omnem eius aut primum suam uirtutem concurrat: tum quia tale subiectum non omnium uirtutum & impressionum capax est: tum quia non ubi quodlibet specialis uirtus huius uel illius stellae reflexe sufficit in passum aliquid imprimere: tum quia non in quocumque statu idem agere potest, ut patet in combustis aut retrogradis. Quis per aliam uirtutem alteri stellae simile uel contrariam uigorare aut debilitare possit. Tertio dicitur quod in effectibus imperfectioribus causandis non quilibet celi partes: nec secundum omnem illarum uirtutes concurrunt. terra, enim, ceteraque elementa ac imperfecta mixta dispositiones qualitates primas excedentes non regunt: alie igitur excellentiores nihil operantur, quid enim in terram influere asserendum est uim, qua sensus hominis perficiuntur: aut aliquid huiusmodi ad terre naturam minime attinens? Si iter huius uel illius mixti proprietates, non nisi a parte celi uirtute illa continente produci possunt. cetera igitur partes proprietate illa carentes nihil ullo pacto in hunc effectum operari poterunt. Quarto dicitur quod mediocri perfectionis effectus quique unius quique alterius extremi conditiones participant. ¶ Ad rationes igitur quis responsio ex supra dictis pateat, particulariter tamen respondendum est ut uniuscuiusque uires appareat. ¶ Ad primam dicitur solum concludere omnes sphaeras concurrere, quod conceditur in omnibus effectibus sed non quolibet sphaerae partem. ¶ Ad secundam concedendum est totum positum uel priuatiue.

¶ Ad tertiam dicitur non in omnibus effectibus positum quilibet domum operari quia non in ignobilioribus. ¶ Ad quartam negatur similitudo & causa diuersitatis est, quia plura ad perfectius produciendum, aut fortius, reguntur, quam ad imperfectius. ¶ Ad alias propter contraria dicendum negando ultimam consequentiam: quia perfectius agent plura quam pauciora. ¶ Ad secundam dicitur concludere solum, quod non omnes uires suas quolibet parte celi exerceat, ad illa producienda, quod est concessum. ¶ Ad tertiam dicitur ipsam concludere quod nullum inferius potest omnes uires omnium superiorum recipere, non autem quod non possit aliquid ab omnibus haurire. ¶ Ad quartam dicitur stellas combustas insensibiliter operari: aut debilitari: aut mediante sole, eius uires accipere. ¶ Ad v. dicitur: quod necessario quilibet parte celi aut aspiciat locum, aut aspiciat aspicientes: & sic deinceps, preterea si non aspiciat: adhuc, non concludit, quoniam per partem ante partem ut deum operari possint. ¶ Ad vi. dicitur quod concludit positum. ¶ Ad ultimam dicitur priuatiue digitum concurrere, nam si amputetur digitus, opus non erit aliquot spirituum quantitate ad illud transmittere & delegare quibus sensibiliter uel insensibiliter fortius aut debilius ageret.

Articulus. viii.

¶ An celorum effectus impediri possint. ¶ Idem celorum effectus aut uires impediri non posse, quoniam sicut motus eorum &c. aliter se habere non possunt: ita & illorum effectus. Ea, enim, quae a deo ordinantur impediri non possunt, quoniam nec ab ipso: quum se ipsum non possit impedire, nec ab aliis: quum nulla secunda causa tamen potentie esse possit, ut prius possit esse obstaculum, sed celorum motus & uires a deo ordinati sunt, quum a prima causa celum & tota natura dependeat, secundum peripateticos, omnesque approbati philosophi idem confirmant, iuxta illud

David & opera manum tuarum sunt caeli.
¶ Preterea quomodo caeli partes se inuicem impediunt: non ob eam causam effectus celorum impediri dicimus. non enim effectus partialis causae respiciamus sed totalis. si igitur impediretur. aut hoc a superioribus causis. aut ab inferioribus eueniret. non a superioribus. quia non nisi secundum diuinam uoluntatem superiora disponuntur. uoluntas autem diuina nullo pacto nature cur sui aduersari potest: quum nil aliud natura sit quam quod a deo ordinatur: nec est ab inferioribus: quum inferioris non possit superius superare.
¶ Adhuc celorum effectus non nisi ad sibi subiecta se extendunt: quoniam siquidem libera ab eorum influxibus fuerit. puta spirituales sibi penes illud predictorum effectus mensurari non debet sed calis subiecta nullo pacto eorum uim effugere possunt alias subiecta non esset. igitur &c.
¶ Amplius si celis resistere possumus hoc non nisi calis mediantibus euenit: sicut in electionibus patet: sed hoc non est calos impedire: sed potius est: ipsos hoc uel illud non producere. igitur &c.
¶ Sed contra sunt experientia/autoritas & ratio/ea etiam quae superius demonstrata sunt. Experientia quidem cernimus. agriculturam arte non nulla naturaliter producenda adeo uariari: ut ea quae celorum cursu illis eueniret. minime contingat. inserendo/seminando/plantando/abscindendo. circa elementa quoque simile alterationem patet euenire. circa pecora etiam interficiendo/mare cum femina iungendo/testiculum dextrum uel sinistrum abscindendo/ut masculi uel femine generentur: quae omnia si solo celorum influxui relinquantur. perfecto exitus diuersos consequuntur. mutantur autem ab ea causa quae caeli non subditur: a qua & fortuna & ars & consilium sequuntur: duorum resultat principia. natura. scilicet & propositum. ut supra. **¶** Auctoritates innumere adduci possunt: non modo theologorum/ac philosophorum/necessarium & contingens po-

netium: moralium quoque uirtutes & uicia & cetera predicta: uerget astrologorum. Propter enim ubi supra haec inferiora calis non inuitabiliter affirmat euenire: sicut quae diuina uoluntate. in libro fractus: etiam afforif. v. Potest huius scientiae professor multos effectus stellarum euertere. &c. idem. viii. Animus sapiens caelesti potestati coopatur. sicut optimus agricola mudando &c. Idem. x. xiiii. xviii. xx. xxi. xxii. xxvi. xxviii. xxxvi. xli. liiii. lv. lvii. preterea omnes electionum scientiae: quae a cunctis astrologis conceditur/ huic scientiae concordat. non enim possent electiones prodesset/aut obesse: nisi celorum effectus mutari possent. **¶** Ratio etiam idem ostendit. nulli enim dubium esse potest: calos a libera causa sibi non subiecta impediri posse. Ad cuius rei notitiam. aduertendum est triplex genus causae: quod celorum effectus uariare potest. Prima quod causa est diuina uoluntas: cuius uirtute conditi sunt caeli: multo enim maioris potentie absque ulla proportionem Deus est in agendo: quam caeli in resistendo/qui quum liber sit alias non esset dignus ut esset Deus: calos destruere/nec dum ordinem & uires eorum mutare poterit. si cut. n. orologii faber/quam tali tempore horam nona pulsandam ordinauerit. quam facillime & plures & pauciores et nulla pulsari ordinare potest: ita & multo facilius caeli & ordo a prima causa immutari possunt: quum praesertim cuncta diuina sustentatione egeant. **¶** Simile substantiis seperatis continere potest si sola eorum uirtute & caeli resistentiam considerauerimus. & hoc duplici uia Primo ex parte celorum: intelligentia. n. applicata: aut celorum anime (si animati sint) non ex necessitate nature agunt. sed semper regulariter agunt: quoniam melius eligunt: sicut igitur homo suorum actuum dominus est: ita multo amplius intelligentia. potest igitur caeli intelligentia cuius uirtute multa producuntur illa uariare.

secundo ex pte patiētis. possūt. n. intelligē
tie subiecta amouere. et multis mōis uari
are: qbus cælog: uirtutes uariis modis su
scipiant: aut nō suscipiāt. Nō tñ oīa impe
dire possūt. tū quidē ppter plura: quæ in
telligētibus manifesta sūt. similiter) licet
debilius) a tertia cā: quæ libera uoluntas
hūana est: euenire pōt. patet p oīa quæ su
perius ostēsa sūt: ac inferius palā fient. ex
cuius opatiōibus fortuna seqtur. quom
aliquē effectū uenturū cognouerit hō po
test iseriores cās iuuantes aut ipedientes:
& ex cōsequēti remouentes effectus futu
ros amouere: p̄bere: ministrare uariis mo
dis: nō solū in sibi extrinsecis. ut exēplū
adductū ostēdit: sed intrinsecis. ut instigā
tibus sensibus ad aliqd opandū: pōt libe
ra uolūtas sensus iteriores. s. imutare. Si
militer q̄s fortūatus in diuitiis libera uo
lūtate pōt terrā fodere & thesauro repire:
sic igitur humana uoluntas aut hō p uo
luntatē liber: inferiora diuerso mō appli
cando: cælog: influxus imutare pōt: angeli
ea uero similiter & ulterius quedā ex pte
cælog: uariare. diuina aut omnino influ
xus & causas influxuū omni mō imutare
pōt. ueg: ē tñ q̄ remotis his ipedientibus
causis: suppositoq: cælog: ordine pticula
ri. oīa ex necessitate euenirent: sed uniuersali
ordine pticularis euertere pōt.

¶ Ad rōes igit. icōtrariū dicēdū. q̄ a Deo
ipediti possūt & ab aliis. primo. n. a Deo
ut dictū ē: & ad rationē incōtrariū. Deus
se ipm nō ipedit: cōceditur: si celos ipedit
nec ordinē uniuersalē ipedit: quo inferiora
superioribus subici uoluit. q̄re etiā a libe
ra creata uolūtate poterūt ipediti. ¶ Ad
secūdā dicitur q̄ a superioribus cælis & ab
humana uolūtate quæ superior ē ipso cor
pore cælesti. & ad rationē de Deo dicitur
q̄ cū eo quod argumētū cōcludit stat ip
sum in particulare hūc uel illū naturæ parti

cularis cursū euertere: licet: quid qd agat
positiuū: natura sit. ¶ Ad tertiā dicitur.
primo: q̄ aliquid reperitur cælis subiectū
hoc. s. mō ut nihil p̄ter Deū illi domine
tur. sicut aeris dispositiōes & alia multa:
quedā uero & alteri causæ subdūt. pla
netæ. n. & bruta & hominū sensus nō so
lum a cælis p se moueri possūt: sed a libe
ris hoibus an intelligētis. planta. n. du
ratiua diu: a libera uolūtate icidi pōt aut
cōburi: eiusq: nutrimentū in pte aut ito
tum amoueri &c. Similiter istigātibus ce
lis interiores sensus ad homicidiū imedi
ate uel mediate ut infra. pōt hō libera uo
lūtate & intellectu & rōe: ab ea cogitatōe
illos amouere Deū laudādo orando &c.
si mti cōpos fuerit. ¶ Ad ultimā dicitur
q̄ argumētū ueritatē cōcluderet si cæli se
ipsis sic se applicarēt ad effectū quēpiā im
pediendū. sed hoc ueg: nō ē. nā huius ap
plicatiōis principiū est hō: aut libera crea
tura: qua in re p̄cipuā hoīs supra celos po
testatē cernimus ut cælis ipsis: cælis obsta
re possimus. ac si quis aduersarium armis
suis superare possit. Secundo dicitur: q̄
non semp cælis: cælis resistimus: sed qñq:
corpus supfluos hūores malos mūdando
futurā egtitudinē cuitamus: qñq: subie
ctum amouēdo sicut supra dictum est.

Articulus. viii.

¶ An solo lumine cæli agāt in inferiora.
¶ Idetur cælos solo lumine in inferi
ora agere. si. n. aliis mediis age
rent maxime motu & influentia
oparetur: sed hoc nō cōtingit. ig. &c. mi
nor oñ dicitur. primo. n. motus localis acti
uus nō: sed ubi: suo mō fluēs. influētia ue
ro si reqreretur: hoc ideo eet q̄a lumē suf
ficiens nō esset iseriora pducere: cōseruare
&c. sed arguitur lumē esse sufficiens. lumē
enī in se q̄litates primas cōtinet de calidi:

SECUNDA

tate & siccitate, patet in lumine solis uirtute cōtineri, de frigiditate & humiditate: patet in lumine lunæ icludi p̄cipue s̄m astrologos. si igitur qualitates primas cōtinet, ergo & alias ab illis effluētes; & cōplexiones elemētōz; & mixtoz; & materiarum p̄ formis suscipiēdis seruandis & generandis dispositiōes; poterunt igitur cæli mixtorū formas de potentia materiæ educibiles generare, solo lumine medio.

¶ Preterea si formas s̄bāles lumen pōt in strumētāliter pducere; multo fortius ocultas p̄prietates materierū uel mixtorū producere poterit; quā quocūq; accidente substantia nobilior sit; sed si influētie necessarie ponātur, maxime ad huiusmōi p̄prietates saluādas ponūtur, igit. &c.

¶ Sed incōtrariū est exp̄iētia/auctoritas & ratio. Videmus, n. luminariū aut aliarum stellaz oppositione, maiorem alterationem in inferioribus causari, q̄ luminis augmentū exspectat; siquidē solo luminis augmentō eueniret; nō quom Luna sub terra est; nec etiā cum in oppositiōe Luna tardissima est motu, sed potius quom sup̄ terram aut duobus uel tribus ante diebus, q̄n. s. uelociōri motu plus luminis acquirit Luna. Hoc idem in aspectu quarto euidentius cernitur; & luce clari⁹ in Luna cum stellis aliis cōiunctionibus, aut aspectibus, quare cælum aspectu illo, distantia, seu figura agere necesse ēt; cuius mediū paruā habent philosophi notitiam.

¶ Preterea sub terra alicubi animalia generantur ex putrefacta materia; quo lumen aut illius uirtus nullo mō puenire pōt, ut patet in locis multū subterraneis, opus est igitur altero medio, s. influentia; cælū agere.

¶ Hoc idem magnetis uirtus nobis declarat puenit, n. uirtutis radius eius ad ferrū, lignis & aliis densioribus corporibus intermediis; quo lu-

minis radius minime pueniret.

¶ Preterea nō nullas p̄prietates in corporibus inferioribus uidemus, que in lumen aut eius uirtutem reduci nō possunt, sicut lapidum mirabiles uires, & plantarū, fortius animalū potissime, taceo archana que soli astrologi cognoscūt, ut q̄ tali tēpore natus ad turpes mores incitetur.

¶ Rursus sēsu uidemus plātas quasdā (ut supra dictū est) tot annis fructus pducere, quot diebus Luna a Sole discesserit, igitur motus Lunæ a Sole, illius est cā, nō. n. ab aspectu accidere pōt, quia q̄nq; nullo inter luminaria aspectu existente, effectus similis accidit, nec ēt ab acq̄sito lumie, quia potius cōtrariū cōtingere deberet, ut, s. paucioribus ānis (uirtutē plāte lumine Lunæ uigorata) fructus pduceret, igit. illius effectus, motus primū mobilis luminariū respectu, cā est.

¶ Hoc idē astrologis aptissimū est, uirtutē in radice natiuitatis impressā s̄m uarios cælogz motus mutari cernētibus. Sūt igit. q̄ttuor media quibus agūt cæli lumē, influētia, figura, & motus.

¶ Hoc idē ratio declarat, distinctio qdē effectū ex causaz principalū uel instrumētaliū distinctiōe p̄cedit; q̄re fieri neq; tot inferiores effectus solo lumine causari, lumina, n. stellaz nō talē inter se differentia habēt, qualē inferiores effectus uidemus habere.

¶ Amplius quā nihil frustra agat natura, si solū cælogz motus ordinati fuissent ad agentia deferēda, ad luminā, s. p̄cipāda a diuersis terre regionibus, egdē augiū motus, stellarūq; fixaz, trepidatiōis & nona spheræ (s̄m ponētes .x. sphaeras) ep̄iciclogz, ecētricogz quoq; sup̄fluerēt, quum nihil pene plu lucis aut minus p̄ eos motus determinate ptes terre p̄ticipent.

Sūt igit. p̄dicti motus uarii ob uarias cælogz influēcias, uariosq; effectus producēdos a prima causa ordinati.

Q.VESTIO

¶ Ad rōnes igitur in contrarium respon-
dendum est. ad primam cōcedendo mo-
tum non esse actiuam formam per se. sed
coactiuam: itaq; si per possibile uel impos-
sibile lumen & influentia a cælis auferren-
tur. motus nil penitus in inferiora causa-
ret: & similiter de figura dicendum est.
Sed coactiue formæ sunt. per figuram enī
uariam. uarias sibi uolunt uirtutes calo-
rum. ut infra patebit. per uarios motus
uario modo aquiruntur augentur uel di-
minuuntur uires stellarum. aliarūq; par-
tium cælorum. Quare predictæ formæ
motus uel figura. alias duas scilicet lumē
& influentiam modificant ac determināt
per se uel per accidens. ipse enim motus
causa est: qua tanto uel tanto. tali uel tali
tempore effectus per alias producantur:
significatores per corpus uel aspectum ap-
plicentur. per anthistia. per partes. p. pfe-
ctiones. per directiones ad loca. stellas. p-
tes. cuspidēs. figurasq; significationes per-
ueniant. Et tunc aliis coadiuuatibus cau-
sis effectus pducatur. dicitur ulterius lu-
men nō sufficere ad materias disponēdas.
quā quattuor qualitates primas nō conti-
net. lumen enim Lunæ calefactiuum est
sicut & quodlibet aliud: unde & noctes
in plenilunio calidiores ceteris paribus
dicuntur. Opus est igitur influentiis calefa-
ctiuis aut infrigidatiuis &c. ad complexi-
ones itroducēdas. ulterius dicitur. sicut
medici. tenent quedā esse complexiōes in-
sequētes formam: ut quæ ex qualitatibus
primis resultant: quedam uero insequen-
tes materiam: ut occulte dispositiones cæ-
lestes: quibus sanguineus uerbi gratia est
fur: sic iacobus forliuensis exemplificat.
Tenendum igitur est (uiribus cælorum
per astrologica cognitis) non omnes for-
mas in materia introduci. & educi sola
complexione insequente formam cōcur-

rente. sed in quibusdam. altera cōplexio
una uel plures materiam insequentes re-
quiruntur. Ex quibus patet q; si lumē pri-
mas qualitates & cōplexiōes insequentes
formas uirtute contineret. nō tñ materiā
ad quācūq; formam recipiendā sufficeret
disponere. **¶** Ad secundā negetur cōsequē-
tia quare sicut leo leonē generare possit.
nō tñ mures aut plātas: & huius causa est
quia instrumētales causa sūt: nō aut prin-
cipiales. lumen uero instrumētalis causa
est. agentia aut principalia pter primū cō-
uenientibus mediis agunt.

Articulus. x.

¶ An cælū sit cā mali naturalis: seu penæ
pparet cælum nō esse cām natura-
lis mali. puta egritudinū mortis
mōstruositatum &c. hec. n. oīa
manifestā habent cām pricularem inferi-
orem sufficiētem. igitur inferioribus nō
superioribus tradēda sūt. cōsequētia nota
quū malū & defectus potius causa debili-
ori & iperfectiori: q; fortiori & perfectiori
tribuenda sint. assumptū oñditur. egritu-
dines. n. q; optime a medicis in causas su-
as naturales. nō naturales. reducuntur &
ppter naturā: sicut elemētōrū discrasiam.
nimiāq; alterius habūdātiā aut defectū.
cōplexionem debilem aut fortē. humore
abundantiā uel defectum. et sic de ceteris
naturalibus nō naturalibus & ppter natu-
ram causis p se & per accidens. sunt et ex-
trinsēce cause agētes. ut soluta cōtinuita-
tis. quis enī negare pōt libera uoluntate
hominē. aialia bruta. plantas &c. interfici-
cere aut corrumpere posse. uenena quocq;
niniū calorem frigus & sic de aliis. quæ oīa
sufficientes egritudinū & corruptionum
cause sūt. mōstruositatē uero in seminis
defectū. aut spiritus gignitiui reducunt.
aut matricis uel menstrui indispositionē.

SECUNDA

C Amplius si effectus causis inferioribus diutius durare conseruariue posset: celestis autem causa illud corrumpere: calum proculdubio inuidum esset & iniustum: quum presertim iuuenes quique auferantur: senesque retineantur: iusti egritudinibus opprimantur: iniusti sanitate fruatur: consequens fieri non potest.

C Rursus si sic igitur nature opera imperfecta sunt: consequens falsum consequitio ostenditur nam ex perfecto imperfectum generare: imperfectum quoddam est: sed quum aialia corrumpuntur illis imperfectiora generantur: cadauera. scilicet. igitur. &c.

C Preterea si sic igitur calum imperfectum est: consequens impossibile: consequitio declaratur: nam aut calorum effectus: putant aialia sanitas boni sunt: & sic imperfectum est illos amouere: si non igitur idem quod prius.

C Item quomodo monstrum generatur: aut potest calum absque monstruositate generare: & sic esset inuidum ut prius: aut non: & sic ab aliquo impeditur: itaque impediens illud: non calum: monstrum generabit.

C Adhuc dicere effectus calorum esse propter eorum aut motum: intentionem est ineptissimum: sed malum preter intentionem agentis causatur: si enim omnes philosophi igitur mali effectus non sunt a celis: prima propositio patet: nam imperfecti agentis est aliquid prater eius intentionem causare.

C Incontrarium experientia: auctoritas: & ratio est: uidemus. nam. experientia egrotos mortuos in luminariu aliarumque stellarum aspectibus alterari: grauiori morbo affici: ac tandem mori: copertum est habere astrologi monstra quibusdam partibus calis obseruatis generari.

C Auctoritates astrologorum non est opus querere: quoniam omnes una uoce idem asserunt: usque adeo quod si quis sententiam istam negaret: omnem astrologiam ruere necesse esset. Sed missis astrologorum auctoritates faciamus: & ad philosophorum theologorum excellentissimorum dicta nos conuertamus. Scotus. ii. secundum. dist. xiiii. quod. ult. ait. Habent. nam. calia aliquam

actionem dispositiuam in remittendo qualitates & huiusmodi. & sic est conueniens & necessarium quod bonus medicus habeat scientiam astrologiam: possunt. nam. propinare aliquo tempore medicinam quae interficit: & tamen alio tempore liberaret. beatus Thomas. in multis locis hoc idem asserit.

C Sed ratio cum illis sentire nos cogit. supra. nam. ostensum est: celos elementis: qualitatibus primis: mixtis: imperfectis & perfectis: denique cunctis corporeis uirtutibus domari. Ex quibus aptissime sequitur elementa complexionum: humores: membra: spiritus: & uires: calis alterari. & per consequens sanitatem & egritudinem: & mortem.

C postea calum & presertim luna humoribus dominatur. igitur eorum mutationum causa est. & sic idem quod prius. assumptum ostendunt ceteri dies. in quibus uirtus a superioribus stimulat et humores mouetur.

C Preterea sepius aerem tali qualitate affectum experimur: ut homines et bruta subito in egritudines inciderent similes: subitoque moriantur: aut altero communi morbo laborarent. hec autem aeris dispositio aut alterius corruptentis infectio: non a qualitatibus primis (quibus se inuicem alterant elementa) procedit: quum maiori seu intensiori caliditate: frigiditate &c. existentibus id minime accadat. quum et qualitate illa uenenosam pannum seruari: aialia interficere potentem uideamus.

C Amplius omnis alterationis calum causa esse potest. ut cum beato Thomas. conclusum est supra. igitur & egritudines & mors. sicut autem egritudo in complexionem a calis pendere potest: ita et in compositione qua monstra egrotant.

C Preterea mixtorum forme materiales uirtute continentur in stellis. ut supra. sed inter istas nonnullae uenenosae mortifere reperiuntur. respectu complexionis & sanitatis hominum & brutorum. igitur & stellae ille rationabiliter hominibus erunt aduersae.

C Item sicut in mundo inferiori causa particulares opposi

QVESTIO

torum reperiuntur sic & in superiori: alias superior inferiori inspectior esset: sed in inferiori quia reperiuntur sanitatis productiua etiam egritudinis cōperiuntur. igitur similiter in superiori: ubi sanitatis causæ continentur.

¶ Amplius inferioris mundi ordo a superiori ordine pcedit: quo ordine mundus est unus. sed in inferiori ordo est: ut elementa ob mixtorum generationem corrumpantur. plantis animalia & herbis uescatur: animalia cōplura tam aquatica q̄ terrestria q̄ uolantia raptu uiuentia animalibus uiuant. homo tandem & plantis herbis & p̄dictis com pluribus animalibus nutriatur ubi corruptio & mors necessaria est. igitur talis corruptio a cælis causatur.

¶ Rursus: quid? q̄l causa est cause: et causati causa est. sed celū ē cā generatiōis in inferioribus. igitur & corruptiōis. quā generatio unius sit cā corruptiōis alterius hæc cōclusio est Aristoteli. de generatione ut superius est adductū.

¶ Quia uero nō t̄mp alterationes cōplexiōis & q̄lilitatū primarum egritudines in corporibus causantur in complexionibus: quia sequitur q̄ in cōplexiōe idē accidere pōt: posita scilicet uirtute debili: aut nimia. itaq; nōnullis aliis modis. quos unusquisq; sani capitis phus cōprobat: sed et aliis cognitu difficilioribus modis: mortē ac egritudines corporibus accidere apte obseruantes colorū uires cognoscūt. sicut hunc suffocari: illū gladio perire: & sic de aliis. ideo opus est in his occultū modū inuenire: quo id accidere possit. Duo igitur supponenda sunt iuxta philosophorum sententiā. Primū ratio re similitudinis complexionū & morum primo intuitu hominem quēpiā alterū diligere: aut odio habere: nullis p̄euntibus beneficiis: aut iniuriis. quin etiam quādoq; inferentem iniuriā ui quadam diligimus. beneficia uero odio habemus. Secundū est cōplexiōes distemperatas ac multum

a temperamēto lapsas. malarum seu imperfectarum operationū esse causas. sicut enim temperata cōplexiōe perfectissimas operationes perficit anima: aut ipsum cōpositum: ita multū lapsa: deficientes. hinc est q̄ pueros simul: eiuſdemq; complexionis homines: plerūq; amicitie uinculo teneri uidemus. ita per cōtrarium dissimilis: hinc etiam collericos ad pugnam p̄nos: melancolicos ad uindictam: auariciam: uilitatē: & huiusmodi deditos esse dicimus. Astrologi uero altiore causam querendo apertum habent ex luminiarum permutatione: signorumq; obedientia: ac etiam aliis cælestibus cōformitatibus: amorem & odium: cōcordiam & discordiam puenire. quæ tamē causæ prioribus nō aduersantur: imo plerumq; eaz sunt causæ: similiter Saturnum quibus p̄est melancolici effectus p̄bere ac p̄prietates: Martē uero collerici: ex quibus sequuntur mores p̄dicti. sed hoc inter astrologos & philosophos interest. q̄ philosophi omnes pene predicta causata in complexionem isequentem formam reducunt. scilicet collericam sanguineam &c. Astrologi autem postq̄ sanguineum furem comperiunt. in cuius naturitate infortunam predominari in rebus diuitiarum comperiunt: & per oppositum melancolicum liberalem. flegmaticum intrepidū. collericum uel sanguineum effeminatū. collericū religiosum. sanguineum malorum morum: celos obseruando: in illis causam inueniunt p̄ complexionem materiam insequentes. ut periti medici tenēt & affirmāt.

¶ Ex his sequitur natum suis moribus: operibus: ac oblectationibus in hoc potius q̄ in illud mortis genus incidere: sequitur secundo q̄ non solum ratione morū: sed quandoq; nullis precedentibus uiciis aut malis operibus: q̄ primū potēti huic uel illi

SECUNDA

fiat obuiam in eius odiū incidat. & nō solum odium. sed etiā in hoc uel illud tali uel tali modo potentiorē incitans ad offensam aut premium per contrarium. ¶ Ex his patet qualiter cælis mediātibus homines uel animalia uel alia corpora & eorū corruptiones ipīs subiciātur. Et sicut de naturā bonis & malis dictum ē ita et de fortunā bonis dicendum: ac etiā in reliquis que discurrentibus relinquuntur. Non est igitur mirandum si (hac uel illa cæli parte influente) natus hic ad ignem/ alter ad suffocationem/ alter ad diuitias/ alter ad paupertatem inclinatur. & ita in ceteris. Est igitur dicendum s̄m philo/ sophos: q̄ cælum per accidens ē causa boni uel illius mali. quia bonū non potest esse p̄ se causa mali. & omne agēs agit p̄pter finem & bonum: Sed s̄m astrologos dicendum esse uidetur cælos esse causas mali particularis per se. nō tanq̄ finem ultimo intentum. s̄. gratia cuius: sed quo uniuersi perfectio & alia multa bona consequuntur ut dictum est.

¶ Ad rationes igitur incōtrarium: dicendum ad primam: q̄ licet omnia predicta ab inferioribus solum causis pendere possint. illud tamen in paucioribus accidit. plerumq̄ n. predicta omnia a superiori/ bus causis immutantur. sicut supra ostensum ē. ad nimium n. coitum/ crapulā/ exercitium immoderatum/ gladium &c. nōnunq̄ hominum sensus incitantur: tā ex parte agentis q̄ patientis. similiter debilis uirtus a conceptionis figura plerumq̄ pendet: quā tamen nō succumbit nisi ob fuerint cælestia. magis enim uidemus debile corpus resistere q̄ forte: licet huius effectus causa particularis non desit. ¶ Ad secundam dicitur negando consequenti/ am: & hoc quia cæli principaliter nō p̄ticularē bonum huius uel illius intēdunt:

sed totius uniuersi quā in diuersitate consistit & quosdā defectus ex necessitate materie non eundit: quod autem de iustis & iniustis adducitur: aliam esse uitam in qua cuncta compensentur opera demon/ strat/ supposita dei necessaria iusticia. nec iniuste genus aliqd' mortis obire pōt hō.

¶ Ad tertiam dicitur negando cōsequentiā: & ad eius ostensionem dicitur: q̄ p̄fecta corrumpere per accidens/ ut iterum eque p̄fecta uel p̄fectiora generari possint. & ut uniuersi consonantia seruetur. non est imperfecti operantis: sicut in p̄posito euenit. si enī semper ex imperfectis p̄fectiora generarentur/ tandem sola p̄fectiora in uniuerso reperirentur: & sic uniuersi ordo solueretur/ & consonantia. si cut enī in cetera necessarie sunt & graues/ & acute corde: & incōsonantia uoces: ita & in uniuerso diuersi perfectionum gradus. ¶ Ad quartam dicitur. q̄ effectus boni sunt: sed melior est uniuersi p̄fectio. Secūdo dicitur bonū ēē hos effectus esse/ nō semper/ sed tali uel tali tempore. Tertio dicitur. q̄ licet effectus boni sint: post illorum tamen corruptionem meliores generari possunt. ¶ Ad quintam dicitur/ q̄ monstrum quandoq̄ generatur ex defectu femellæ/ & plurimum in ea re/ si torum/ quādoq̄ ex maris defectu/ & seminis eius. sed plerumq̄ ex debilitate partū cæli/ in cōceptione p̄dominārium: quā p̄tunc meliorē effectū pro ducere non possunt. partes. n. cæli non parū in cūctis p̄prietatibus uariatur. unde illud impediri/ est non posse amplius. has uero debiles p̄tes statuit natura. malum. n. suo loco positum/ eminentius cōmendat bona. ut ait Augusti. ¶ Ad ultimam dicitur. q̄ n̄ preter cælorum/ aut eorū intelligentiæ cognitionem effectus eueniunt: licet preter intentionem esse possint. aliud enim est

d ii

QVESTIO

cognitio: & aliud intentio. argumētum aut de cognitiōe pcedit. faber enī quom ferram ferream facit/contrabendam rubiginem cognoscit: nō tamē intendit. sicut phis clarum est.

Articulus. xi.

¶ An cælū in sensus hominis influat quædam: quibus si assentiret ratio/ seu uoluntas eius/ peccaret moraliter.

Xistimant nōnulli/ cælos nullo pacto in sensus hominis influere posse ea: quibus si uolūtas assentiret peccaret: si enim sic res se haberet/ cæli causæ uicioꝝ moralium essent. consequēs inconueniens. quum cælestia a uiciis aliena esse debeant. cōsequitio clara est: quū sensibus instigantibus uoluntati peccādī prebeatur occasio. ¶ Item. quod in inferiori natura uituperabile est: multo amplius in cælesti: sed ad malum morale instigare homines/ in homine uicio dandū est: multo igitur amplius in cælis: presertim si astrologos putantes pro maiori parte cælos animatos esse. ¶ Amplius: siue cælum animatum sit/ siue ab intelligentia motrici motū/ id agit/ q̄ primæ causæ placet: quum imprudētissimū sit/ putare cælestia preter diuinæ uoluntatis ordinē operari: sed deus nullo modo causa peccati/ mali/ seu deformitatis esse potest. igitur nec cæli. ¶ Preterea quum nihil agat nisi in uirtute primæ causæ/ si cæli sic influerent primā causam cooperari necesse esset. sed iniqui domini ē/ seruum ad iniuriam sibi inferendam prouocare: quom presertim/ uindictam sumere malefactorum statuerit. igitur deus esset iniquus. quod est nefandum. ¶ Adhuc: quanto persona gubernans sapientior est/ tanto si bi subiecta magis ab erroribus semota fa-

cit: sed cælestia principia gubernātia sapientiora sunt humanis: igitur si quidam homines ab operibus suis & regimine/ errores omnes excludunt. & errorꝝ occasiones. multo amplius cælestia.

¶ Adde prioribus: quanto agens perfectius est/ tāto passum magis sibi simile facit sed cælestia inferioribus perfectiora sunt. igitur suis operibus/ inferiora magis sibi similia faciunt: quum igitur superiora uiciofa non sint. nec etiā ad uicia inferiora inclinare/ aut instigare poterunt. ¶ Poſtea. aut cæli sic influendo peccāt: aut nō. si sic: uiciofa sunt cælestia: quod est absurdum. si nō. igitur iuste agunt sic influendo: sed iustis rebus aut suasiōibus uirtus est coherere. igitur uoluntas assentiēs merebitur. qd est impossibile. ¶ Preterea/ aut Deus cælos potest inuocuos facere: aut nō. si sic: & noluit facere. ergo iuidus. si nō. ergo non est omnipotens. consequentia uera esse non possunt: igitur nec illa ex quibus sequuntur. ¶ Vltorius oīs causa prima plus influit q̄ secūda: sed si cæli si instigent sensus/ prima causa erunt peccati (si uoluntas assentiat) igitur & grauius peccabunt. ¶ Preterea si sic similiter brutorum sensus alterarentur: & multo fortius. quum penitus subdantur. hoc autē nō apparet. igitur &c.

¶ Incontrarium tamen est experientia a pertissima: auctoritas non solum astrologorum: sed medicorum/ ut ostendetur infra. Et rationes clariſſime complures. Videmus enim lunaticos/ seu luna multum subiectos/ homines scilicet quosdam/ qui dum luna/ aut a solis opposito/ quarto/ uel combustione/ aut ab altera quam uolueris causa patiat/ malorum morū existere: accidia/ inuidia/ ira maxima affici: usq; adeo/ ut presentibus letitiæ causis inferioribus/ ima emittant suspiria. itaq;

SECUNDA

nonnunquam etiam aduersis accidētibus, spontanea leticia incredibili sunt affecti, quem effectum siqui philosophi in sanam uel egram complexionem reducerent. obicitur illius complexionis calum esse motorem & causam, quam rem aperte cognoscent si tunc temporis calorū dispositiōem obseruauerint. nec tanta complexionis mutatio apparet (si tamen modo inferiora inspexerimus) quam ex illa tantā morū & cogitationum uarietas effluere possit. Videmus etiam Marti subiectos, bellum precipue petere, ad iram, uindictam, homicidium, depredationes, stupra, & huiusmodi a ratione fugienda pronos esse. Saturno uero subditos, inuidios, feneratores, auaros, fetidos, imūdi coitus, uindicatores, & huiusmodi, quod siqui in solam complexionem collicā, aut melancolicam reducere uelint, adducatur in medium aperta experientia, quandoque Saturno subiectos sanguineos esse, aut collicricos, aut alterius complexionis; Martiales uero flegmaticos, aut sanguineos; quibus inspectis in aliam causam reduci potest opus erit. ¶ Astrolgorū auctoritates hic suspecte sunt, sed ad medicorum dicta accedamus, ex quibus aperte intentū sequetur. Apertissimum quidem in medicina scientia est, spiritibus animalibus, sensuum operationes perfici; quibus alteratis operationes quoque uariabuntur, patet hoc non solum ex diuersis operibus diuersarum complexionum, a principiis generationis contractarum; uerum etiam ex complectionibus etatis cursus; similiter ex uitiis egritudinibus, ex abundantia diuersorum humorum causatis; ubi spiritus similiter alterari plerūque accidit. si igitur humores uarii, uarios spiritus, et hi uarias operationes, appetitusque causant.

proculdubio celi predominantes, & complexionibus, & elementis, & humoribus & spiritibus, appetitus, motusque uarios interiorum sensuum producet in hominibus, igitur sicut discrasata complexio, compolitio, & sensus, & spiritus, ad illecebras concupiscentias, & operationes rationi contrarias inducunt, ut apertum est omnibus, ex sanguineis, ad amorē, collicricis ad iram, melancolicis ad predicta sibi conformia, pueris, iuuenibus, senibus, maniacis, & huiusmodi, in quibus omnibus mores, & appetitus, & operationes non mediocriter uariantur, & ad nonnulla nefanda uario modo incitantur, similiter etiam proculdubio; ab intemperatis stellis spiritus, complexionibus, & humoribus, & sensus immutari tales aut similes inclinationes suscipient. Nunc uero ad theologos nos conuertamus, beatus Thomas aquinas, iiii. de catholica ueritate, lxxxii. capitulo sic ait, quia uero ad corporalia pertinent, siue exteriora, siue interiora sint in usum hominis uenientia, a Deo mediis angelis, & corporibus celestibus dispensantur, quum igitur hominum sensus eiusmodi sint, opus erit ut a celis immutentur, & si in bonum, per convenientem ac similem influentiam sensus a celis immutari possunt; etiam in malum per disconuenientem influentiam immutari poterunt, ut ex supradictis manifestum est. ¶ Deinceps idem auctor, lxxxii. capitulo concludit, corpus celeste causam esse omnis alterationis, & ulterius, esse causam omnis motus in inferiori mundo. ¶ Amplius Scotus, ii. sententiarum distinctione, xiiii. questione, iii. ait, stellas actione atque dominium habere in elementis in mixtis inanimatis, & animatis, & in sensitiuis, nam organa sensuum, quae sunt corpora d. iii.

QVESTIO

mixta possunt imitari & alterari ad alium quem gradum conuenientem illis, ut nata sunt esse organa sensuum: & etiam ad disconuenientem sensui: & ita possit organum corrumpi & laedi. & per consequens possunt habere aliquam actionem, quo ad intellectum quodammodo: quia si deordinantur sensus in actu suo, per consequens deordinatur intellectus ut puta in freneticis & lunaticis: in quibus est ymaginatio confusa: & etiam quo ad hoc potest esse causa deordinationis in uoluntate: potest enim appetitum sensitium alterare ut magis inclinetur ad hoc quam illud: & quia in uiatore uoluntas rationalis inclinatur ad prosequendum, quod efficaciter appetitur ab appetitu sensitiuo, ideo hoc modo inclinant uoluntatem plane: & alia corpora caelestia in nullo tamen necessitantur absolute uoluntas propter hoc: sed ex sua libertate potest contraire. hec ille. deinde subdit. & per istam pronitatem ad sequendum appetitum sensitium contra dictamen rationis: quam pronitatem causant corpora caelestia: accidit frequenter astrologos uere pronosticare de moribus hominum. puta quod erunt luxuriosi uel huiusmodi per constellationes natiuitatis: non quod ita eueniat necessario: quod non possit aliter esse de his quae pendunt a uoluntate rationali: si homo uellet magis sequi per uoluntatem legem rationis quam sensus: sed cogitationes hominum prone sunt ad malum genesis. viii. Ex quibus uerbis nostra conclusio apertissime inferitur. nec solum inferitur: sed explicata continetur in illis. ¶ Sed iam ad rationes nostras accedendum est. Mundus enim inferior superioribus uirtutibus gubernari necesse est: iuxta Aristotelis sententiam. iuxta etiam ea quae supra demonstra-

ta sunt. complexiones igitur mixtorum & simplicium inferiorum, in superioribus uirtute continentur: igitur sicut in inferioribus quedam sunt extremae, quaedam mediae cuiusque extremi respectu. ita in superioribus sunt extremae uirtutes. & mediae. extremae autem sicut sibi subiecta competentia conseruat. ut ignis maxima caliditate seu intensissima, & siccitate conseruatur: ita mediae, & in altero extremo collocate per illas corrumpuntur: & in actionibus deprauantur, leduntur, & diminuuntur. Itaque actiones lesae diminute, corruptae, ablatae sequuntur. stella enim ignem conseruans aquam per se corrumpit. & ita de aliis mixtorum dicendum: humana autem complexio licet magnam habeat in se latitudinem media est & temperata respectu plurimum animalium & plantarum. licet temperatior sit respectu operationum perfectarum. per stellarum igitur in uirtute distemperatarum, actiones, incorporeales uirtutes, & membra, & sensus hominum necesse est uariari appetitus sensitiuos, & mores. ¶ Hucusque naturalibus rationibus, astrologorum sententiae conuincuntur. sed adhuc specialem alius de eisdem influxibus concludi potest. Quum equidem sapientibus compertum sit immateriales substantias in sensibus posse producere species sensibilium: ut patet in pueris in phrygia, aqua plena respicientibus: in pregnantibus in ungula inuncta intuentibus: non solum de uisibilibus speciebus aliis perfectioribus: uerum etiam aliorum sensibilium: propter quoque in celorum animabus aut intelligentibus motricibus, & corporibus calorum uirtutis erit, illarum productiua immediate: non solum spiritibus animalibus mediantibus: hec enim forma sensibilis in diaphano

SECVNDA

aut organo a sensibili multiplicata & p
ducta non maioris perfectiois est: q̄ non
nulla alia in uirtute celorum contenta.
quare non incoueniret etiam a stellis spe
cies istas generari: nec mediantibus spiri
tibus: licet enim spiritus necessarij sint ad
actionem illam: tamen sic perficitur quā
doq; ut primum species uel similitudi
nem causent celi: uerum eiusmodi speci
erum ac noticiarum causa ad malum in
citare non possunt. aliter enim intelli
gentia aut animae celi uicia sequerentur
incitant tamen per accidens suam uim
influyendo in corpora sibi proportionata
sicut etiam caro concupiscit aduersus spi
ritum.

¶ Ad rationes igitur in contrarium dicē
dum est. ad primam quidē negando con
sequentiam: & ab eius probationem: ne
getur consequentia: non enim quaecunq;
peccandi occasio, ad malum incitatio: il
licitum uē dici debet. alias Deus qui pul
cherrimas mulieres fecit: uinum dulce:
& huiusmodi peccaret. quod est falsum.
sunt enim creata aut producta ut debito
modo illis utamur: similiter in propo
sito sensibus aduersus spiritum concopis
centibus resistendo meremur. uirtus enī
in infirmitate perficitur. propter quod no
luit Deus a Paulo carnis stimulum amo
uere quamuis ter rogatus. ¶ Ad secundā
dicendum q̄ celi non nisi per spiritus &
alia corporalia supradicta incitant: sicut
etiam complexio collerica aut sanguinea
sic autem homo incitando non peccaret:
puta si corpus restauraret medicus: quare
ueneris moueretur: non esset tamen in
culpā dū medicus: directe autem ad ma
lum incitare & cum intentione mala
non celorum, aut anime ipsorum, aut
intelligentiae motricis proprium est. sed

demonum. ¶ Ad tertiam dicitur simi
liter: & additur q̄ i peccato sunt duo cō
sideranda. & actio quae bona naturaliter
est. & deformitas seu recessus ab ordine
debito. quod est priuatio & nihil. primi
deus est causa. non autem secundi. ¶ Ad
quartam dictum est qualiter cooperetur
Deus. deinde dicitur: quod p̄ sensus nō
puocatur homo: quum presertim amo
nitio precesserit: & libertatis clipeo con
cesso se ipsum tueri possit: sed potius ad
pugnam uictoriamq; est militem muni
tum armatū exponere. noster enī gradus
perfectiois corpoream naturam & spi
ritalem cōplectitur: ex cuius natura cor
porali ex necessitate talem rubiginem cō
trahit. ¶ Ad quintam dicitur non esse si
mile de homine cōsiliante: & celesti prin
cipio instigante: nisi quom ab itelligen
tia species producerentur. ut supra: ubi
nulla est ad uicium incitatio. dicitur se
cundo q̄ celum nullum errorem cōmit
tit in actionibus suis naturalibus quae ad
propositum attineant. sicut nec medicus
uirtutem fortificans. ut supra. ¶ Ad se
xtam dicitur q̄ assimilatio effectuum in
feriorum a cælis, nō est in moribus: qui a
uolūate intrinseca depēdent: sed in aliis
essentialibus & accidentibus. mores qui
dem ab astrologis cōsiderantur: solum in
principiis corporalibus: quae sūt comple
xio insequēs materiā & formam corpo
ris & membroꝝ & humorum & spiri
tuum. ut sic autem nō sunt uirtutes aut
uicia. sed ut a uolūate libera depēdēt.
¶ Ad septimā dicendum q̄ nō peccant
& q̄ celi iuste agūt naturaliter. homo autē
iniuste assentiret moraliter. ¶ Ad octauā
dicitur q̄ s̄m ordinem quem uidemus
celi non possent esse alterius naturae: &
dicitur q̄ sūt optimi & ualde boni: nec

per hoc dicitur Deus nō omnipotēs sicut nec etiam / quia nō possit errare / aut hominem essentialiter perfectiorem facere aut binarium esse ternariū. quia eius omnipo tētia / per possibile absolute cognoscitur. ¶ Ad ultimam conceditur cōsequens in ductum. & ad obiectionem dicitur q̄ nō apparēt adeo eorum sensus alterari: quia imperfectiores sunt. nec tot possunt reci pere differentias / quot hominū sensus: ob eorum inbecillitatē. quoniā quanto aliquis effectus incorporalibus nobilior est: tanto pluribus indiget. econtra est in spiritalibus. unde pluribus modis defice re possunt hominū sensus / q̄ brutoz.

Articulus. xii.

¶ An leges & prophete sint a stellis & caelestibus corporibus.

¶ Idetur leges & prophetas a cor poribus caelestibus procedere. Si enim homines ad malos mores p̄ sensus ab influxibus motos incitantur. ut supra habitum ē: multo magis ad bo nos / & leges obseruandas / & conficiun das. ¶ Item Saturnus religionem suadet nisi male se habuerit. Iuppiter multo ma gis. igitur si seperati (quum fuerint signi ficatores particularium) sibi subiecta / ad religionem prouocant / coniuncti simul poterunt complures in idem cōpellere. tum uel precipue quom alicuius uniuersalis figuræ predominatores extiterint.

¶ Amplius si homines ad leges & religi onem / p̄ homines disponātur: inconue niens nō est / q̄ per caloz / formas nobili ores / Deoz uiciniore disponātur. antecedens patet de Moyse. ¶ Vtcrius experiē tia testatur. in cōiunctionibus maioribus prophetas ortos fuisse & leges innouatas: sapere q̄ huius uel illius planetæ naturā.

puta mofaycam Saturni. &c. ¶ Item si cut ad bella uniuersaliter incitantur ho mines / quæ sunt plena malis: ita multo amplius ad religionem.

¶ Respondeo dicendū. q̄ falsi ppheta a caelis esse possunt. modo quo supra osten sum est. inuidos / elatos mente & huius modi ab animali natura intempatis stel lis impressa / prouenire: eorumq; leges eo modo a superioribus pendent. quo inui dia fastus & eiusmodi. sed hominum ad illas applicatio minime. quum diuerfas nimis genituras & temperamenta habe ant. Sed hi quidem propheta non sunt. Veri autem propheta a caelis esse non pos sunt. ut aperta ratione ostendetur. Prius tamen aperiendum est experientiam nul lo pacto demonstrare potuisse / a caelis pro phetas & Cristi legem ortum habuisse.

¶ Licet enim experimētum principium sit artis. ut Aristot. testatur. & id in quo habetur fiducia. & Auicē. facit nos esse certos. & sequendū est ratione contra dicente. fallax tamen est. ut ait Ypocras: nisi quedam obseruentur. quorum unū est. eiusdem reiteratio. ex multis enim memoriis cognitio colligitur Cristi autē legis exordiū per Moyse tradita: p̄ Cristū perfecta sepe obseruari nō potuit. ig. &c. Legis uero Maumeth inuentio a libera uoluntate pendere potuit. a caelis etiam. ut supra: sed hominum comunis consen sus nequaquā. non enim sponte creuit er ror ille. sed minis / armis. atq; ui. quæ me dia aggressoribus nō deficiūt. cui nunq̄ pe ritus phūs / quāq̄ ea nutritus adhesit. sed potius (ut Auicē. demonstrat) uitupauit. Cūctis. n. palā esse pōt ob gloriā / famā / ac dominiū / rudes populos illexisse: nullo diuinitatis signo in uita adhibēte / aut in morte aut post mortē / p̄ ipm Maumeth

SECUNDA

ant suo nomine per alios: nullis enim p̄
dicentibus oraculis aut profetis: dogma/
ta etiam non adduxit in medium: quæ a
mediocri ingenio institui non possent.
& uera falsis miscuit. temporalia bona
pollicendo: lac & mel. s. quæ porcis poti
us q̄ intellectus libus substantiis cōpetunt
quare ueluti iniquum quoddam comune/
malum: a cælis esse non potuit. sicut Chri
sti lex ob eius supernaturalem perfectio
nem: ut infra apertum fiet. ¶ Secundo o
stenditur idem ratione defectus quarun
dam considerationū: quæ necessarie sūt
etiam secundum astrologorum auctori
tem: nam post coniunctiones (in quas ip
si reducant) tot annis lex instituta est per
Moysen & Christum perfectā: ipsorumq̄
natiuitates ut per medias atq̄ minores ex
poni (ut uerbis Aly utamur) oporteat: q̄s
si quis inspexerit nullo pacto concordēs i
ueniet. quare aut ipsi necessarias considera
tiones posthabuerunt: aut leuissime & in
eptissime extraq̄ suos canones de illa iu
dicarunt. Tercio hoc idem ostenditur ex
earum rerū uariis opinionibus: atq̄ aucto
rum discordia. quidam enim in Solem
quidam in Mercurium Christi legem re
ducunt. unde experientia ista multum de
bilis est. Ptolemeus etiam ista prætermi
tens & nihilificiens astrologorum periti
fius: latenter nullā esse opinionem istam
suadet. ¶ Idem ratioibus efficacissimis cō
uincitur. Aut enim lex per Moysen tra
dita uera est: aut non. si non. igitur a cælo
esset hominū deceptio: si cælum (ut aiūt)
ē illius cā. Itaq̄ multos hōines fragiles cæ
lū illuderet: deciperet: defraudaret: & in
fallaciam duceret. quod est iniquissimum
& aueritate alienum. si sic igitur & uera
sunt quæ in ipsa continentur. continetur
autē in ea a deo imediate & supra rationē
humanam & naturæ potentiam conditā

esse legem: ac signis cōfirmatam igitur &
cet. ¶ Vltorius aut Moysis & Cristi. una
est lex eadem: aut due. si duas esse dixerit
quæ in ueteri ac nouo testamento tradun
tur: non intelligunt. Moyses enim & Ia
hacob & alii propheta complures Chri
stum uenturum legem perfecturum dixe
runt. Christus etiā se legem ad impletu
rum asseruit. Paulus apostolus. non no
uam legem prædico uobis: alibi multifa
riā multisq̄ modis & cet. Sic igitur falsa
essent ab illis prolata: & sic idē sequeretur
inconueniens: si uero una lex est. non igi
tur quælibet magna coniunctio diuersas
leges instituit. ¶ At bestiales isti astrolo
gi dicent q̄ licet non noua lex statuatur:
nouis tamen ceremoniis reformatur: sed
isti sibi ipsis aduersi sunt: quanta enim in
ter causas diuersitas reperitur: tāta in effe
ctibus affirmari debet. modo ipsi met alte
ram traditionem & prophetam in Satur
num reducant: alteram in solē uel mer
curium. quæ quantum distent: ipsis con
siderandum relinquatur. ¶ Præterea si le
ges a coniunctionibus pēdēt: igitur sicut
plures coniunctiones esse possunt: ita & le
ges: quod ipsi concedunt. tunc ultra aut
una sufficiens ad hominum salutem est:
aut non. si sic ceteræ igitur superfluent:
natura ergo frustra ager: & deus. si uero nō
nulla igitur harum per se sequenda est.
nec etiam omnes simul: quū adeo aperte
sibi aduerse sint. ut ipsi latentur. Sed
qui sic aiunt nulli legi fidem adhibent in
corde suo: & sic cælum crudeliter illude
re mortales cōsistentur. quod sapienti
bus iusticiam Dei considerantibus est im
possibile. ¶ Adde i omnes leges a cælo
sunt: igitur pariter illis adhibenda fides
est. aut igitur omnibus. & hoc non: quia
aduersantur inter se. ut dictum ē. aut nul
li. & sic idem quod prius

QVESTIO

¶ Item fieri nō potest ut cælum aliquid efficiere intendat: & tñ actione illa contrarium producat. hoc autem ex dicta positione sequitur. nā si leges a cælis sint, nil aliud intendere potest cælum: q̄ homines ad bñ/beateq̄ uiuendum ducere. contrarium huius tamen credendi manifesta traderetur occasio: nam (sic rebus se habentibus) lex non super naturaliter tradita est. & prophetarū dicta falsa sunt: eā super naturaliter traditam esse affirmantiū. Itaq̄ non pluris uenerationis/aut obseruantie lex esset: q̄ bella/rixe & huiusmodi a cælis pendentia: quod est absurdū. **¶** Adhuc si sic. igitur propheta nil p̄dicere possūt/quin per astrologū possit p̄dicī: itaq̄ astrologi prophetae essent. & si docti & furore afflati fuerint/non tantū generalia sed etiā particularia predicere poterunt: quum igitur astrologi cōplures/& oī tempore cōperiātur: non ē opus horū prophetarū aduentu. Est igitur dicēdū Christi legē/quæ a mundi principio i cordibus hominū scripta fuit: post per Moysē tradita: per Christū perfecta/sup̄naturali lūine fuisse traditam/a d. salutem hominum/in altiore finem ordinatorum/q̄ humana fragilitas possit experiri:& ne hæc casu esse facta quisq̄ putare posset/quæ uentura erant/per prophetas/etiam inopinabilia(p̄ter spem omnem mortalium) particularia predicta fuisse. miraculis postea per Moysen roborata circa terrena. reserata tandē per Christum: non solum in uita/ sed in morte/& post mortem: per se & per alios/non solum circa inferiora: uerum et circa cælestia corpora: ut Christum dominum celorum offenderent. caueant igitur etiam atq̄ etiam caueant. ne in hunc latiferum pelliculumq̄ errorem incidant. tam leuiter promulgatum. tam pueriliter inuentum. tam inepte ignareq̄ conclusum:

in quem facile philosophi/ ac fidei lumine carentes/ causas cognoscere cupientes inciderunt.

¶ Ad rationes igitur incontrarium dictum/negando antecedens & consequentiam: ut ex supradictis patet. **¶** Ad secundam dicitur coniunctiones illas/ hōines ad bene uel male uiuendum posse incitare sed precipue per significationem particularem natiuitatum aut reuolutionum. nō autem posse ad hanc uel illam religionem inducere. ob multa superius adducta.

¶ Ad tertiam dicitur q̄ conueniens est nō ab homine/ sed per hominem/ hominem instrui in rebus fidei/ Deo iubente ac ordinante: non autem intrinsecus insensibiliter induci: sicut etiam caduca & uitiosa quandoq̄ insurgunt. **¶** Ad quartam dicitur illud potius a regione hebreos omnū dos aliunde/q̄ a lege pendere. q̄ multarū proprietatum dictarum in alias causas referri possunt. Ad ultimam dicitur primo negando consequentiam. quia ad bella incitatur corporibus cōmotis: ut superius declaratū fuit. ad leges autē/ tot sup̄naturalibus cōfirmatas/sup̄naturali agēte illuminari & dirigi debuit homines. quare ut Augustinus ait. ut homo. fidentius ambularet ad ueritatem/ ipsa ueritas Dei filius instituit atq̄ fundauit fidem.

Quæstio tertia de natura partium cæli.

Articulus primus

¶ An cælum sit substantiæ fluxibilis. **¶** Idetur q̄ cælum sit substantiæ fluxibilis: non autem solidæ. Quanto enim aliquod corpus leuius est: tātō rarius & etiam. q̄tō at rarius/ tanto fluxibilius: sed celū ē leuissimū. quū locū

TERTIA

sursum sibi uidebitur: igitur & cet. si autem
 negaretur corpus rarum & densum esse ca-
 lum. audiatur Aristotelem dicentem stellam
 partem sui orbis densiorem esse. ¶ Prate-
 rea si celi habet materiam, secundum philoso-
 phos coples & precipue iuxta sententiam theolo-
 gorum: & soliditas corpore ubi est materia /
 ubi etiam non est porositas, non potest esse cum
 paucitate materiae: multitudo quoque mate-
 ria: in longa distantia uisum impedit. & radi-
 os multiplicat & reflexos & refractos facit
 hac autem in caelo non appareret. Igitur flu-
 xibilis est substantia. ¶ Item sol est fluxi-
 bilis suastaria ergo & alie partes. consequen-
 tia concederetur ab omnibus. antecedens
 ostenditur. sol ignis proprietates habet.
 ergo est ignis. consequentia nota quoniam id
 est unumquodque, quod proprietates illius rei
 habet: & operationes perficere aptum natum est.
 assumptum arguitur. quia lucet/calefacit / ignem
 generat / & animalia gignit ex putrefactione: quod
 omnia igni propria sunt: & ignis fluxibilis est
 substantia igitur & cet. Nec obstat si dicere-
 tur celum circulariter moueri: alementa autem
 motu recto: quia licet ignis extra spheram mo-
 tu a medio moueatur: in sphaera tamen circa me-
 dium seu circulariter mouetur. aer est si-
 militas ut fitetur philosophi ac experientia
 in impressionibus. meteorologicis. ¶ Incon-
 trarium manifesta ratio experientia comp-
 barta concludit. Videmus. n. eiusdem orbis
 partes aequaliter a se inuicem distare: sicut oli-
 uia clapsa tempora scripture comprobant di-
 stasse: si uero fluxibilia essent, hoc fieri non
 posset igitur & ce. consequentia nota. maior
 ad sensum. minor declaratur: aut. n. in caelo
 est aliqua resistentia ad motum aut non. si non
 igitur moueretur celi in non tempore. sicut de
 simpliciter graui concludunt philosophi mo-
 ueri in uacuo: nisi diceretur non secundum ulti-
 mum sui posse mouere calorum intellige-
 tias quod non est naturale. si sic igitur uaria

existere resistentia / & eadem motiua potentia
 uaria ac diuersa uelocitas motuum sequitur:
 & resistentia uaria est / & motiua potentia a-
 ctua eadem. igitur prout sic se habentium non po-
 ssunt esse aequae ueloces motus. consequens. fal-
 sum igitur id ex quo sequitur: quod autem
 potentia mouens sit eadem unusquisque concedit /
 siue anima sit celi / siue impressio / siue appli-
 cata intelligentia: & quod resistentia uaria sit ap-
 te ex hoc apparet. nam eiusdem octauae sphe-
 ra partes sunt in omnibus proprietatibus uarie. pa-
 tet in luciditate & diaphanitate / & opaci-
 tate & obscuritate / densitate & raritate / ca-
 liditate & frigiditate: & sic de ceteris prop-
 rietatibus. igitur & in una maiore quam altera
 ad motum aptitudinem resistentiam copiri nece-
 sse est: eiusdem tamen pararelli partes uidemus
 aequae uelociter moueri: licet diuersae resi-
 stentie sint. igitur opus est quod aut sit solida
 substantia: ad hoc ut aequae uelociter moue-
 atur: aut quod intelligentia mouens continue in
 aequali distantia & eodem situ partes continet /
 at: quod non est philosophicum. ¶ Amplius
 si celum sit fluxibilis substantia: & diuerso
 modo sint partes ad motum apte: diuersaeque
 resistentiae: sequitur quod dictum est. si uero dice-
 retur omnes esse equalis resistentie. sequitur sal-
 tum quod infinitis modis & infinitis applicaret uis
 sua infinitis partibus intelligentia mouens. conse-
 quens falsum & inconueniens. consequentia decla-
 ratur. nam in infinitum modice uelociter moue-
 tur aliqua pars celi uersus polum. ergo in
 finitum modicam uirtutem applicat intelligentia
 diuersis partibus celi: aut erit opus partes dis-
 solui: & inequaliter distare ut prius. quod
 est contra experientiam. ¶ Vltius celum nullo
 modo est corruptibile secundum philoso-
 phos. secundumque theologos habet formam
 facientem materiam. si autem celum fluxibilis esset
 substantie corruptibile esset: nam signetur ce-
 lum luna seu sphaera eiusdem tota ex sua to-
 ta materia & arguitur sic unum est celum & hinc

QVESTIO

ad horam non erit. ergo est corruptibile aliquo modo: quia quod definit esse: uel habet nō ēē post esse corruptibile ē. q̄ aut hinc ad horā nō sit. possibile ē. si sit fluxibilis s̄bē. quia pōt pars eius a toto separi: quare residuū nō erit idē totū. ¶ Adhuc si sic. igitur ē cōdensabile & rarefactibile & per cōsequēs grauius & leuius effici potest s̄m diuerfas ptes. ex quo p̄dcā sequitur incōueniētia. dicere aut celi s̄bām bipedalis q̄tutatis cōdensatā ad pedale extēfionē / qua medietas eius extendebatur / esse eiisdē resistentie: & ad motum similiter aptam. est ineptissimum.

¶ Ad rōes igitur incōtrariū dicendū. s̄m Aristō. q̄ in cālo nō est grauitas aut leuitas. & q̄ sursum & deorsum p̄prie sunt ī mūdo corruptibili. Secūdo r̄ndetur tenēdo in celo esse materiā negādo secūdā propositionē. s̄. quāto aliqd ē rarius tāto fluxibilius / sunt. n. quādā ieq̄ua rara: & tū nullū illoꝝ fluxibile ē / sunt ēt quādā solidā substantiā rariora & leuiora certis datis aq̄s aut hūoribus fluxibilibus. ¶ Ad secūdā dicitur negādo soliditatē exigere maiorem q̄tutatem materie q̄ aliquod fluxibile ut dictū ē. negatur etiā q̄ longa distantia in maxime diaphanis radiōs īpediat refrangat reflectat &c. ¶ Ad tertiā negatur assumptū primū. & ad p̄bationē dicitur solem non actū sed uirtute qualitates & uires illas excellentiore modo cōtinere: alteriusq̄ speciei. generatio etiam ignis a sole equiuoce est: ignis aut ab igne uiuē. dicitur etiā ignem motu raptus in sphaera moueri. ad quem ē indifferēs. celi aut motu p̄prio mouentur circulariter & s̄m naturam.

Articulus. ii.

¶ An omnes celi partes eiisdem sint uirtutis & proprietatis.

Videtur dā forte asserendū uidere: q̄ tur oēs celi partes esse eiisdē uirtutis: & p̄prietatis. quāto. n. corpus simplicius est / tanto in eo minor diuerfitas reperitur: sed celi simplices sūt īferioribus cōpositis ex elemētis: igitur in eis minor partiū diuerfitas reperitur q̄ in īferioribus. repiūtur aut īferiora quādā mixta / partes habentes / nullā distinctiōnem aut īsensibile / uirtutis continētes. si cur homogenea. lapides &c. ¶ Præterea si celi materiā & formā habeat: quū uirtutes uarie a uariis formis p̄cedant: sequeretur / uarias partes uariarum uirtutū diuerfas habere formas. cōsequēs falsum ē. quia eiisdem sphaerā unica forma est / aut saltim eiisdem orbis. si aut nō habeat materiam / sed sit essētia simplex: sequeretur eandē sphaeram uel orbem diuerfas s̄bā simpliciū habere distinctiōem in se. q̄ est falsum. qm̄ minus esset simplex quam ex elemētis cōpositū sit. ¶ Amplius maior in celis differentia reperta / illa est quæ inter astrum & alias ptes dyaphanas reperitur. sed astra s̄m Arist. eiisdē sunt nature cum corporibus in quibus sunt. igitur multo magis relique. ¶ Item quæcūq̄ habent similes potiores p̄prietates / ēt alias similes (quæ ignobiliores sunt / & ab illis causate) habere debent: sed astra & alie ptes celi. habent simile motum & lucem solum. n. s̄m magis & minus differunt: quæ non uariant speciem. igitur &c.

¶ Incōtrariū est expiētia. & rō manifesta uidemus. n. quasdam partes esse lucidas: quasdam tenebrosas / quasdam dyaphanas / quasdam opacas. ut luna est. quasdam calidas / quasdam frigidas: & ita de ceteris: patet p̄dicta de sole / luna / stellis tenebrosis / occultis / nebulosis / lucidis / uia lactea &c. similiter de aliis uiribus occultis. ¶ Idem rōnibus concluditur diuersa enī

accidentia multū distantia in perfectione diuerſas uirtutes ſeu uires demonſtrant: quum unūquodq; ſm ſuas formas ſbā/ les uel accidētales aut gradum actus/ quē inter entia obtinet operetur: quare ſiquid accidens huic nō illi parti cōuenit/ uariam illius partis uirtutē oſtendit. ¶ Item diuerſa instrumenta actiones & agētia potentia uariant. ſed inter accidētia/ nōnulla tanq; instrumenta ſunt ipſius agētis ſubſtātie: ſicut calor ignis: frigiditas aque igitur his accidētib; uariatis uariātur habentiū illa & p illa operatiū potentia. in partibus aut celi diuerſis/ ſūt diuerſa accidētia actiua ſenſibilia. ſicut calor/ frigus &c. & inſenſibilia ſicut huius attractiua expulſiua motiua & ſimilia. igit. &c. ¶ Preterea ſi oēs ptes celi eiſdem eſſent uirtutis/ fruſtra celi mouerētur. qd ē abſurdum. cōſequentio aperta eſt. nō quidem ob alium finem mouentur celi niſi quia aut diuerſa agētia/ diuerſis terrę partibus aut alterius elementi/ uel corporis deferantur. calefactio nempe motum ſequens: ē effectus p accidens: ſequēs partiū ſubtiliū a groſſioribus diſſolutionē: iuxta ea quę p hi de motu cōſiderant/ aut (ſicut aſtologus noſcit) nō ſolū corpora celeſtia/ aut eiſus partes p motū deſſeri: uerū etiā & ipſarū uirtutes. ut iſra in quęſtione de uiri/ bus ipreſſis palā faciemus. modo ſi calogę partes eiſdem eſſent uirtutis: quidqd p unam partē/ palā quoq; fieri poſſet: itaq; incallum mouerētur celi. ¶ Amplius ſi ſolum motus uariis calogę/ ob ſtellas deferendas ordinatus eſſet: non aut ob alias celi partes: tunc ſequeretur qd aut primi mobilis motus fruſtaretur: aut ob alias inferiores ſpheras mouēdas ſolū eſſet ordinatus: & ſic primus eſſet rōe poſterioris/ quę icōuenientia ſunt. cōſequentio ſic reſeratur. quum in primo mobili iuxta aſtro

logogę ſententiā aſtra nō ſint/ iam motus eiſus eſſet ſupfluus. ſi uero ob alias ſtellas deferendas moueatur: ſecūdū ſequeretur incōueniens. ¶ Adhuc quę ſunt diuerſi motus/ uarias habent uirtutes agendi in iſeriora. cū quia diuerſo mō patientibus applicantur: tū etiā quia uario mō uires ipreſſe deferuntur: ſed pauce calorum partes motū habent: eque uelocem/ aut ſimilem/ per ſimilia ubi. ut patet intelligentibus. ratione motuū uariis ſphæris cōpetitiū. igitur diuerſas uires habent. ¶ Rurſus ſm uariam diſtantiā ptiū celi interſe. & ad alia celeſtia/ uarias acquirunt ſibi uires. ſed iſte cōtinue uarie ſūt: reſpectu pologę/ equatoris/ zodiaci. & alia. igit. &c. ¶ Ad rationes igitur icōtrariū dicendū qd corpus ſimplex dicimus/ nō ob accidētium/ aut uiriū paucitatē: quia ſic anima intellectiua minime ſimplex eſſet: ſed ob ſbāz (ex quibus componatur) minorē numerum: aut actū. aut ſaltē in uirtute/ uel potētia: ſm igitur opinionē ppriā dico: celū eſſe cōpoſitum ex materia & forma faciente materiā illam/ habente in ſe plures uires/ per diuerſas partes diuerſo mō diſpoſitas exercendas/ unde q̄tum ad numerum cōpoſentiū/ celū elemētis nō eſt ſimplicius: ſed ſimplicius dici poſſet q̄tū ad componentīū id diſſolubilitatē. q̄tum uero ad uirtutes ſuas longē maiorem numerū uiriū habet: ſed illud minus ſimplex celū nō facit. ex his patet qd ad maiorem: quid ēt ad minorem dicendū ſit. ¶ Ad ſecūdā dicitur negando maiore qd mēbroz hoīs ſunt diuerſe materie diſpoſites et uirtutes uarias ab unica ſimplici forma ſubſtāciali ſortiūtur: ſecūdū aliam opinionem negāda eſt maior. ¶ Ad tertiam dicēdūq; Ariſt. itellexit naturā eandem genericā: aut ſpecificā quę diuerſas uirtutes cōpatitur. ¶ Ad ultimā dicitur

QVESTIO

q̄ astra in luce & reliquis cū alijs partibus & inter se / similia sunt / similitudo aut nō est omnimoda: tñ etiā differunt in motū quia alter altero uelocior: diuersis polis: diuersisq; modis uariantur.

Articulus. iiii.

¶ An omnes celi partes sint eiusdem speciei specialissime.

Vcenfet fortassis nōnullis omēs celi partes eiusdē esse speciei specialissime: & p̄sertim de his quæ eiusdē spheræ sunt partes. quecunq; sunt unū numero sunt etiā unum sp̄. sed oēs partes eiusdē spheræ sunt unū numero: quia oēs partes sunt suum totū / quod est unum numero. igitur &c. **¶** Preterea species distīcte motus habent distīctos: sicut operatiōes: sicut etiā uirtutes: & essentias. sed omniū celestīū unus ē motus. s. circularis. igitur &c. **¶** Item quæ sūt diuersarum sp̄. sunt diuersarū figurarū sicut in inferioribus patet maxime in p̄fectis. sed oēs celi / astraq; omnia sunt eiusdē figuræ sphericæ. s. ergo &c.

¶ Incōtrariū ē expientia. & ratio illā cōfirmat. uide mus. n. sensu diuersas partes celi / uarias habere proprietates. quedam enī lucide sunt: quedā minime. quedā lumen recipere / ueluti dense sicut in stellis euenit. quedā uero tanq̄ opacē. ut patet in luna. alique calide sunt alique frigide. **¶** Amplius indiuiduorū pluralitas in eadē sp̄. est ad illius sp̄. cōseruationē ordinata: in corruptibilibus igitur illud supflueret. quēdmodū celi sunt: sicut ē in substantiis spiritalibus contingit: de p̄tibus aut eiusdē totius integralis p̄ unā formā aliter dicēdū ē. ipse. n. nō differūt sp̄. nec numero p̄prie. q̄a nō sunt actu p̄ se existētia sicut indiuiduū requirit. cui maxime rō unius cōuenit. s. esse a se indiuisum & diui-

sum a quocūq; alio. sed differūt accidēta / liter / sicut aīalis mēbra: quare s̄b celestes quæ differūt numero ēt sp̄. differūt. p̄tes uero eiusdē totius / nec sp̄. differunt / nec sunt eedem sp̄. nec numero differūt / nec sunt idem numero / p̄prie loquendo.

¶ Ad rōes igitur incōtrariū dicendū. Ad primā. rōdetur q̄ licet omnes p̄tes simul (iuxta nomīaliū sentētiā) sint ipsum totū ex hoc tñ nil aliud haberi pōt q̄ q̄ oēs p̄tes simul sint unū tertiū qd̄ numero est unum: nō tñ q̄ sint unū inter se. quod requiritur ad ueritatē antecēdis. **¶** Ad secundā dicitur. Primo q̄ prima p̄positio est falsa. quia lapis & terra nō habent motus specie distīctos. Secūdo dicitur q̄ & si uera esset minor falsa est: motus. n. c. / log: multipliciter distinguūt. q̄a quidam ē naturalis: quidā idifferēs sicut rap- / tus: quidā simplex / quidā ex pluribus re- / sultans / quidā ab oriēte in occidēs / quidā p̄ polos zodiaci: quidā uelox / quidā tar- / dus &c. **¶** Ad tertiā dicitur maiorem esse falsam. elemēta. n. spherica sunt & multa mixtoꝝ. Secūdo dicitur minorē esse falsā sicut infra imēdiate apertum fiet.

Articulus. iiii.

¶ An oēs stellæ sint sphericæ figuræ.

Vdicant pleriq; p̄hi / atq; astrologi oēs stellas esse eiusdem figuræ sphericæ. s̄sus. n. bene dispositus nō decipitur circa obiectū suū / sed sensus iudicat illas esse sphericæ figuræ. igitur ita sūt. **¶** Preterea quū celestia corpora multum uelociter moueātur oportuit figurā illā habere quæ ad motū aptissima est. sed spherica figura est ad motū mouentis ap- / plicati aptissima igitur. **¶** Amplius p̄fectio ri corpori p̄fectior debetur figura. huiusmodi aut spherica ē / capacitatis. n. maxi- / me est / & cōtinentiæ / unīq; supficiæ cō-

TERTIA

tenta. prima etiam figurarum omnium.

¶ Rursum calii manifeste sphericarum figurarum sunt astra quoque patet in luna circulariter immen recipiente. ¶ Item sicut Arist. argumetur in libro de celo/astra nata non sunt moueri per se. igitur natura dedit illis figuram imminime aptam ad motum per se/in quo necessaria est membrorum distinctio. ut patet in animalibus.

¶ In contrarium arguitur. natura in omnibus diuersitatem intendit in qua totius mundi perfectio consistit: quare tot innumeris stellis difficile est naturam dedisse figuram eandem.

¶ Postea diuersarum figurarum diuersis actionibus uario modo deseruiendo magis conueniunt: quum uario modo linee radiique fortificati agant: quia autem uariis stellis uarie uires & actiones deseruiunt: sequitur intentum.

¶ Etiam generabiles & corruptibiles forma inferioris mundi superioribus subduntur ut ostensum est: sed iste sunt semper pene diuersarum figurarum. igitur & ille superiores. ¶ Adde resultans differentia ex minori diuersitate: multo magis ex maiori resultare debet: sed in inferioribus ex diuersitate numerali diuersa resultat figura igitur ex specifica celestium: maior resultat re debet. ¶ Item uarie substantie uaria accidentia & terminationes sibi uolunt. superiores autem multum uarie sunt in substantia. igitur & cetera.

¶ Amplius celestia corpora uiua sunt. sicut eorum nobilitas expetit: sicut astrologi putant. Aug. sub dubio religit dubitans an ad ciuitatem supernam sol & luna aliaque astra pertineant. sed uiua organica sunt. subiectum enim aut materia anime organica est. igitur non sphericarum figurarum. ¶ Adhuc si figura accidens sit: sicut plerique philosophi tenent: uidetur necessario dicendum ipsam uariari ad suarum substantiarum (a quibus pendent) diuersitatem. stellae autem specie differunt. igitur substantiae sunt diuersae.

¶ Videtur igitur rationabilius dicendum stellas diuersarum esse figurarum. & quam rationes ad hoc ostendendum minime demontrent. sed nec pauciores nec debiliores sunt primis. ideo ad alias respondetur. ¶ Ad primam igitur dicendum est. quod ultra predictas sensus dispositiones requiritur non solum obiecti presentia. medietate debita dispositio: sed etiam distantia debita. quod in casu deficiit. ¶ Ad secundam dicitur. quod Arist. contrarium sumit ad aliud ostendendum. scilicet figuram sphericam esse minime ad motum aptam. sed quidquid senserit Arist. respondetur dicendo. quod maior uera est de corpore circulariter mouente partes aut alia in eo inclusa. & circulariter moto. astra uero mouentur ad motum alterius affixe sphaerae/ orbis/ aut annulo: quare eque bene poterunt moueri/ si qualiscunque figure fuerint. ¶ Et si militer eque uelociter sicut patet si annulus tali uelocitate moueatur nihil inter est si lapillus triangularis/ aut sphaerica figura fuerit. & per hec solutio patet ad tertiam. ¶ Ad quartam dicitur: non esse dicendum nullum astrum esse sphericarum figurarum ymo defacto de multis asserendum uidetur. sed quia argumentum non concludit: quo utitur Arist. in libro de celo. ideo respondendum si quis uellet oppositum tenere. ratione distantie contingere/ radios angulares ad oculum non peruenire: ideoque sphaerica apparent si figurarum/ sicut etiam in inferioribus patet. lumen aut ignem aliquantulum distans apparet sphaerica figurarum.

¶ Ad ultimam quae est Arist. dicitur primo quod negari posset astra non esse animata. nec in contrarium ratio ulla concludere potest: ut supra habitum est. secundo dicitur quod licet inanimata essent/ adhuc non sequitur intentum aduersarii: quoniam licet sphaerica figura ad motum animati sepius esset/ quod negari posset. tamen

c ii

QVESTIO

non omnibus astris tributa est / ob alias causas & rationes superius incontrarium assignatas.

Cluc usq; cū philosophis nostra disputatio fuit: cum his quoq; qui fundamēta astrologiæ noscere cupiūt: quibus & eam esse scientiam / recte q; repertā ostēditur: cælos nō mediocriter in rebus inferioribus habere dominiū: lōgeq; maius, q̄ pleriq; philosophorū putent cōuincitur: partēq; intellectiua / & ea quæ ad illam per se attrahunt ab illorū uiribus eē libera apitur. q; bus quot etiā mediis cælum agat (ultra ea quæ philosophiæ sunt propria) nudū fuit qualis etiā soliditatis uariet; uirtutis sint cæli declaratum fuit: ut eccentricorū epicyclorūq; motus nō ab re (diuino lumine participato) recte astrologos statuisse itelligatur. **P**ost hac agrediēda iam sūt ea / que astrologis ppria sunt. quibus in rebus si quis proficere uoluerit: sensumq; nō negare / opus erit philosophica nō parū transcendere: & astrologi personā induere / re. duplici quidē de causa: prima quoniā hec scientia naturalis non est. ut supra. secunda qm̄ ea lege nostrā astringimus fidē pluribus in locis / sic nostrum sermonem texere: ut soli qui ad astrologiā animū applicuerere intelligant: ne tā facile ariquo rum labores / maxime industriæ / & icommoditatis / in se transferant aduersarii: atq; possideant: sunt equidem complures qui omni diligentia / atq; industria querūt astrologiæ secreta: deinde ut obsequium prestent aliis / illi publice detrahunt. simili causa in responsionibus ad argumenta Ioannis Mirandulensis eodem modo pcedetur / quandoq; .n. sola argumenti enodatione satisfactum putabitur: & si causa dictorum minime afferretur in medium. aduersarii quidem respōdētis officium est / argumētum in totū euacuare.

Questio quarta de numero spherarū.

Articulus primus.

An octo tm̄ / nouē / uel decē sint spheræ mobiles.

Credunt pleriq; octo tm̄ esse spheras. Quanto .n. aliq; corpus nobilius est / tanto nobilioribus partibus exornatur. corpus aut cæleste superius nobilius est. igitur debet nobilioribus partibus exornari. sed in inferioribus stellæ cōperiuntur: quæ maxime sunt uirtutis inter alias partes. igitur & in superioribus esse deberent. cōsequēs falsum ut patet experientia. **I**tem si diceretur / in nona sphaera esse stellæ: sed nobis nō apparere: cōtra aut hoc accideret rōe debilitatis lucis: aut rōe distantie. sed utrūq; istorū de / sedum arguit stellæ illæ: quā aliarum spherarū stellis nihil illorū accidat. **P**reterea si qua ratio ad ponēdam nonā superiorē / precipue ea esset / quæ cōiter adducitur in mediū. q. unius corporis cælestis unus tm̄ motus pprius est. motus aut diurnus nō est pprius octauæ spheræ: quā alio motu moueatur. ut patet obseruationibus fixarū loca: quæ nō semp equaliter a capitibus arietis & libræ / aut equatore / aut polis distant. erit igitur pprius alterius spheræ. nō quidē inferioris / quā superiora ab inferioribus nō regulentur in motu: sed potius econtra. sed hæc nulla est demonstratio. qd̄ sic aperte ostenditur.

Queritur ab his. quom stellatū cælū per illos mouetur motu diurno / quo patet mouetur. dicent motu raptus: rapit enī primū cælū cæteros ob cælorū cōtiguatatem. sic igitur uis illa mouens primū mobile / mouet etiā raptu cæteros inferiores. sed totū illud quod ipi ponūt extrinsecū ponemus intrinsecū. sicut .n. uis illa

QVARTA

superioris mouētis in inferioris cōpatitur. ita & uim motoris p̄sentis compati poterit. ¶ Preterea alio mō p̄dictam rationē dissoluemus. dicēdo opus nō esse corpus ab intelligentia motū esse continuū. si enim corpus aerē / ab intelligentia formatū & assumptū / ab ea mouetur / debilis intellectus esset dicere: q̄ ad hoc / ut ab eadem moueri possit / necesse sit illud esse cōtinuum. sic in spheris dicimus planetarū: eccentricos & epiciclos ab eadem intelligentia posse moueri. sicut animal unū brachio / rum sursum alterum uero deorsum mouet. ¶ Deinde auctoritate Genesis posuit eas deus in firmamēto celi. igitur celum stellatum est firmamētū. ¶ Deinde arguitur esse decē: auctoritate modernorū ac ratione. primus. n. motus simplicissimus esse debet / in quem pluralitas motuū unitur & reducitur. talis autem non est octauarū motus. igitur alia superior requiritur. & qm̄ octaua & motu diurno / & motu super polos zodiaci / & super paruīs circulis mouetur. ideo a simplicissimo motu causatur motus raptus octauarū diurnus. restant igitur duo: quorū unus sibi p̄prius est tñ: alter a nona esse oportet: & sic aut motus per polos zodiaci p̄prius erit octauarū: & trepidatiōis a nona. aut cōtra. sic igitur erūt decem: quod decentissimū esse suadet. ut prima unico fatum / nona duobus / octaua tribus motibus moueatur. ¶ Respondeo dicendū. intentio p̄sens nō est numerū spherarū planetarū ostendere. aut orbū aut epiciclorū: sed cū Ptolemeo: & aliis (supposita celorū soliditate / uariarū planetarū distantia in lōgitudine latitudine / & eleuatione a centro mūdi: nō solū respectu fixarū: sed inter se) tenendo septem esse spheras planetarū iuxta il-

lorum numerū: intentio est uidere an supra octauā spherā sit una uel plures. dico igitur. q̄ nō sunt plures sphere ponende nisi apta ratione cōcludatur. septem aut spherarū uere cōcluduntur. octaua etiā similiter. supra aut octauā aliam esse oportet. quod sic ostenditur. primū rōe incōtrariū adducta p̄ illis qui tenent spheras ēe decem: motū. n. primi mobilis oportet esse simplicissimū. motus uero octauarū huiusmōi nō est. Et huius opiniōis Ptolemeus fuit. cui tamē falso cōtraria opiniō ascribitur. ut melius infra patebit: Auicēna & Scotus. ¶ Circa quā materiā aduertendum est q̄ cōis astrologorū scola / firmiter tenent Ptolemeum nō habuisse de nona spherā notitiā ullam: de signis. n. xii. loquens in quatri. ac eorū nominibus / & ymaginibus / apte de his quā octaua sunt loquutus est. ut patet ibi inspiciētibus. Sed cōtrariū oīno cōuincitur rōibus pluribus. In. ii. quatri. ca. viii. uel. x. quom de anni principio loqueretur. ait. iiii. puncta. duo. s. solstitialia. duorū eq̄noctialia semper obseruāda esse. ex hoc arguitur / p̄dicta p̄dicta in quacūq; spherā infra nonā mobilia sunt: nec eadem inferiorū spherarū esse possūt aut subire queūt. igitur quā dixit Ptolemeus obseruāda in superiori q̄ octaua sumēda sunt. quū ymaginaria esse nō possint. ¶ Amplius Ptole. signa diuidit in. xxx. p̄tes equales & inter se. & respectu p̄tium aliorū signorū. sed signa octauarū longē dissimilia sunt in q̄ritate & magnitudine. igitur de signis octauarū loq̄ nō poterat. ¶ Deinde hoc idem aperte ostenditur / ex his quā in capitulo de triplicitatibus exp̄ssit Ptolemeus. diuidit enī in triāgulos eglateros &c. q̄ ymaginibus octauarū conuenire nō possunt. ut manifestū ē. Sic igitur ex his quā dicuntur a Ptolemeo apertū ēe pōt / ipsū nonā spherā attigisse.

ciii

QVESTIO

¶ Amplius idem apertissime cōvincitur ex uirtute quā planeta p̄cipue sol in quibusdam determinatis p̄ctis sibi uendicat sol. n. cū in solstitiis fuerit: aut in equinoctiis libus punctis: uim significatiuā suscipit: totumq; calū nō mediocrē potentiā significandi assumit. ut cūctis astrologis apertum est: ergo necesse est q̄ uim illam suscipiat aut ab ymaginariis punctis: aut ab octaua sphaera: aut ab altera planetarū aut a superiori sphaera. nō ab ymaginariis fictitia. n. nō possunt talem tantq; uim prebere. quia nō ens nihil effectiue pducere potest. nō ab octaua. nam sol in punctis p̄dictis nūq̄ sub eisdem p̄ctis octaua reperitur: ut patet intelligētibus: ob eius motum trepidationis: atq; sup polos zodiaci. n. l. toq; minus ab aliquo septē sphaera p̄cto. quā nedū sub eisdē aliq; sphaera p̄ctis repiatur. sed nec ē sub eisdem p̄ctis suorū orbiū. ob augiū motū. reliquitur igitur q̄ a superiori sphaera uirtus illa p̄cedat. ¶ Preterea poli mūdi nō iniuria imobiles omnino esse debent. sed si supra octauā nulla ēet sphaera mobilis poli eius ēset poli mūdi. ergo ēsent imobiles cōsequēs ad sensū falsum est. igit. illud ex quo sequitur. ¶ Deinceps si diceretur uim illam ab empireo calo aut sphaera quadam immobili p̄cedere: sicut qdam astrologus mihi respōdit hoc nihil esse demonstratur. qm̄ uim istam sol & alia celi ptes agnūt. qnq; in unius regiōis meridie: qnq; in ascēdente. & sic de infinitis aliis locis accidere possēt. quare aut uis illa in sphaera immobili ubiq; reperietur. & sic in ea nulla erit distinctio. nec distinguere poterit. nisi ab altera cā cōtracta: aut nūq; aut ī mobili nona. ¶ Deinde dicitur nō ēē plures sphaeras pōndas: cuius rō p̄posita est nō. n. cōgūt nos rōes aliq̄ illā p̄cere. ut ī rōsiōe ad argumēta patebit. q̄cunq; n. motus appa-

rent in nonā & alias saluari possunt.

¶ Ad rōes igitur incōtrariū dicēdū est ad primā: q̄ si in nona stellā fuerit: nō p̄pter hoc minoris efficacie sunt (& si nō uidentur) q̄ alia stellā uisibiles: Et ad rationem secūdā: primā fortificat ē dicitur negādo miorem. tam respectu stellarū quā uideri possunt: q̄ absolute. nō. n. sequitur: stella ista nō uidetur. igitur minoris uirtutis ē q̄ altera quā uidetur. fallaciā ostēdunt occultā & nebulosā stellā magnae uirtutis. deinde nec sequitur hec stella in a. distantia nō uidetur. igitur debilior est se ipsa in b. distantia: in qua uidetur: fallaciā ostēdūt supiores retrogradi. quom maioris magnitudinis apparent. non enī uisibilis radius potētior est uirtuali. si uero in nona sphaera stellā nō fuerint. sunt tñ partes & uires potētiores nō nullis stellis. si quoq; primi mobilis uirtus oīs consideretur: maior inuenietur q̄ totius sphaerae solis: quīs sol quacūq; parte per se sumpta nobilior sit. ¶ Ad tertiā dicitur. q̄ illa nō est ratio potior. quia per supradicta patet nō incōuenire eundē motore diuersas partes uariis motibus mouere: sed potior est quia primi mobilis motus simplicissimus esse debet. sicut omnis pluralitas & multitudo in monadem seu unitatem reducere oportet. Potissima uero ē uirtus quā in determinatis punctis stellā significationē acquirunt. ut supradictū est. Et solutio ē rationis (quā dicit ratio tertiā esse potiorē) cōcedimus: plures. n. āgeli in eodem loco esse possunt. licet enī nō possint esse cause totales eiusdē effectus: possunt tamē esse respectu diuersarū opationū. & fortassis respectu eiusdē partiales esse possunt: & similiter de secūda solutione dicēdum. ¶ Ad auctoritatē Genesis dicēdū q̄ per firmamētū omnē caloz sphaerā itellexit. ¶ Ad aliam quā. x. esse sphaeras com-

QVINTA

cluditur negata modernorū & Burbachii auctoritate dicitur cōcedēdo rationem: quā concludūt octauā nō esse primū mobile. & deinde negetur ppter uarios motus octauae oportere nonā & decimā ponere. sicut. n. eidē sphaeræ planetarū plures sunt motus distincti suarū partiū. ita & in octaua accidere potest. quare trepidationis. & super polos zodiaci. octauae sunt motus. nō esse quoq; necessariū dicēdū ut prime sphaeræ unicus sit motus. secunde duo; tertie tres: qm̄ hūc ordinē i aliis feruari nō uidemus sphaeris planetarū. inferioribus.

Quaestio quinta de primo mobili & partibus eius.

Articulus primus.

¶ An in primo mobili sint circuli aliis partibus potentiores.

Xtra omnē rationem tenēt quidam indiuisibilia in calo posse reperiri. aut sūm latitudinem. aut ēt sūm lōgitudinem alicuius uirtutis. multoq; minus maioris esse potētiae q̄ quadā calox partes determinate. Et primo arguitur rōnibus nominaliū quibus posse cōiūci putant indiuisibilia nō dari. q̄ si nō sint indiuisibilia ergo nec superficies. nec circuli nec lineae. nec puncta. & ita uim ullam nō habent. ¶ Deinde. supposito q̄ darētur arguitur nō posse esse eius (quam p̄dicāt astrologi) uirtutis: qm̄ nullū indiuisibile agere pōt i corporalibus sed circuli & lineae & puncta & circūferentiae & intersectiones p̄dictorū. sūt indiuisibilia. ergo nō possūt agere. & per cōsequēs nec uim planetis influere. ¶ Deinde siue circulū sūm p̄specti uos siue sūm geometras sumpseris. in eo nullum p̄dictum. nullāue lineā. principi

um mediū aut finem signāre posses. ergo nec in sphaera circulū. cōsequētia aperta ē. qm̄ sic se habet circulus ad corpus (si superficies ipm̄ dixerimus) sicut ad circulū linea. uel p̄dictus. si circūferentiā esse uolueris. assumptū patet nō solū p geometras uerū per ptolemē i quatripartito. ¶ VI. terius quū cuncte stellae actualement uirtutē habeant. actūq; sint: siqui circuli. stellis quibusdā potentiores cōperiuntur. illos actū. nō tm̄ potentia reperiri necesse est: sed in circulo nullus est p̄dictus actū. sed in potentia: ergo in sphaera caelesti nullus circulus. nullaq; linea actū repiri potest & sic aliis actū existentibus nō erūt fortiores. ¶ Deinceps si diceretur circulos istos stellarū causa nobiliū potentiū. in eis repperitū esse potentes: sicut de zodiaco asserūt astrologi. hoc nihil est. tum quia paucae stellae in ecliptica sunt eiusmodi: tum etiā qm̄ plures designari possunt circuli. nobiliores stellas intersecantes ut patet a parte: qui tamē eam uirtutē nō habent. ¶ Interea zodiacus nō p̄stet uirtute aliis: igitur nec alii circuli: cōsequētiā concedent astrologi. assumptū on̄ dicitur. si zodiacus sic potēs esset maxime uideretur hoc accidere eclipticae gratia. sed hoc nō. p̄bō qm̄ si ecliptica eiusmodi esset maxime hoc esset ratioe planetarū & solis precipue sub ea delatorū. hoc aut falsū ē. nullus. n. circulus ab aliquo planeta describi pōt qui eclipticae idē sit. q̄a si sic maxie sol ēet ille sed Sol sequēs octauae trepidatiōis motū nūq̄ eundē circulū describit. ut patet auctoritate: & expiētia manifestissima. alii uero planete nō parē ab ecliptica declināt. ¶ Sed in contrarium sapientum experientia & ratio est: uidemus enī solē principalissimum parum ab ecliptica declinare: aliosq; planetas inter ceteras stellas principales non multum distare. quare si

QVESTIO

caput & cauda ut experientia testatur / ob hoc scilicet quoniam intersectiones sunt uiarū luminariū tam magne sunt uirtutis multo amplius zodiacus / sub quo uel penes quē omnes planete feruntur / mis / fas facio stellas fixas cōpures prope hunc circulum . nonqdem mediocris uirtutis .

¶ Ratio autē in quare sub illo feruntur planetæ / & finis eius itentus est concedēs a partibus terræ uirium ipsorum partici / patio ut . s . generationes / & cetera altera / tiones in inferioribus causentur : est igitur ac si esset uirium planetarum iusta distri / butio : ¶ Rursus ille circulus potens est multum . qui maximus existit uel & ratio ne alicuius motus . talis autē ē zodiacus ratioe none / secundū ponētes decimā : ra / tioe motus octauē . ratioe oīum planetarū qm̄ autem ceteri planetæ preter solē / per aliquot gradus ab ecliptica nonā quæ pro / prie zodiacus appellari potest declinant / hinc est / q̄ solus zodiacus latitudinē ha / bet . ut illa oīs uiagē ipsorū continētia com / plectatur : quāuis Mars infortuna pagē li / mites exeat ¶ Sed preter predictū circulū alius est maximifaciūdu : & hic equator est . circulus . s . maximus / descriptus p̄ mo / tū primi mobilis : equaliter distans a po / lis . equaliter zodiacū p̄cipās : atq̄ in du / as secās medietates : similiter totū celū a / qualibus p̄tibus diuidit . æque distā a sol / stitiis : ad oēs celi p̄tes indifferēs : a quo pa / rum declinat zodiacus : per quē stellarū effectus / ad hanc uel illa tempora determi / nari cernimus : quas ob causas magna uir / tutis esse oportet . usq̄ adeo : ut plerique astrologorum primum fecerint . ¶ Qm̄ uero ecliptice termini in sui declinationi / bus obseruandi sunt . hi autē circulos du / os describunt solstitionum . s . ideo preter / predictos hi duo obseruandi sunt . ¶ Po / li quoq̄ super quos motus reuoluuntur

aut mobilia / non parue sunt obseruantia : quum igitur ultra mundi polos zodiaci poli reperiantur / illi quoq̄ aduertendū sunt . qui quū circulos quosdā describāt . illi etiā circuli non sunt post habendi .

¶ Protinus quoniā predicta pūcta . s . po / li mundi principales / solstitia & equi / noctialia / ex equatoris zodiaciq̄ intersect / ione causata respectum habent inter se cō / decēs est ut circuli duo : nihili faciēdi nō sint qui . s . per polos mundi solstitiāq̄ de / scriptus est quiq̄ per polos eosdē & equo / ctialia notatus est a sapientibus . sic igitur octo erunt obseruandi circuli p̄cipue . v . zodiacus : æquator : duorum solstitia / lium paralleli : duorumq̄ polorum zo / diaci : duoq̄ per polos mundi & duo sol / stitialia & per polos eosdē atq̄ equino / ctialia : quæ duo coluri appellātur . ¶ Vi / tra hanc quodāmodo celi essentialia / al / ter accidentalis magnificandus est / ori / zon . s . qui partem celi uisam / a non uisa / segregat : celumq̄ in duo emispheria diui / dit . qui circuli i infinitum uariari possūt sicut etiam pūcta terræ respectu quorū sūmūtur . unaqueq̄ igitur regio nouē hē / bit circulos / p̄cipue aduertendos .

¶ Ad rationes igitur incontrarium respō / dendum . primum dicitur nō teneri (p̄ / cipue in mathematicis) nomialiū opinio / nes . hic etiam questio ista enodanda nō est . nec in philosophia absoluitur : idcir / co secundum utramq̄ uiam respondere uolumus . si pūcta indiuisibiliaq̄ alia nō dentur dicēdū est / uim illam esse a ter / minis quos nōinales corporibus attribu / unt . secūdo q̄ a fine unius p̄tis alterius naturæ / & p̄ncipio alterius accidere pōt / q̄litercūq̄ p̄ncipiū & finē sūpsint . si uero secūdam reales posuerimus indiuisibilia dicēdū p̄rio indiuisibilia ratioe p̄tū q̄s ter / minat / agere posse sic q̄ illis significetur .

secundo dici potest nec ab re huiusmodi
indiuisibilia n̄ agere: sed i illis celestium
ui significatiua sūmi. sicut isra patebit p i
diuisibilia sūmi debere. & hec n̄ tñ ex na
tura signatorū: sed etiam primi mobilis.
¶ Ad secūdā dicitur q̄ circuli geometri
ce sūpti n̄ habēt pūctoz differētiā p̄ci/
pii/mediū/aut finis: sed ut naturalū cor
poz i materia existētū termini sunt/ ob
m̄ta p̄cipiū sūmi pōt. q̄re & Pholeme
us i quatripartito/ quattuor pūcti obser
uāda dixit. ¶ Ad tertiā dicitur q̄ signifi
catiua uis n̄ ēa lineis. sed a p̄tibus ul res/
pectibus ul terminis partiū rōne m̄toz
supradictoz. & isra melius explicandoz
nona questioe. p̄terea dici pōt ad minorē
lineas esse i actu existētis. licet nō i actu
termiatio p se existētis. ¶ Ad quartā di
citur q̄ causa ip̄a p̄cipal̄ uirtutis zodi
aci n̄ sūt fixe: sed uirtutū planetaz crebra
pticipatio: ac etiā p̄tiū primi mobilis uir
tus: stelle etiam fixe licet sub eliptica p̄ci
se n̄ sit: sūt tñ p̄pe. alii ēt circuli/ stellas
pl ures itersecātes/ aut tagētes/ respectus
alios ad planetaz uires ad polos equato
rē & cet. similes habere non possūt. ideo
nec curandi sūt. ¶ Ad ultimā dicitur. q̄
nullus ē circulus/ q̄ magis indifferēs sit ui
is solis/ & p̄p̄quus oibus/ q̄ ecliptica: ideo
etiā rōne solis/ sic potēs efficitur. sed ul
tra causā istā sūt alie superius assignate.

Articulus. ii.

An zodiaci diuisio ex natura p̄tium eius
aut potius arbitraria sit.

Isputat qdā arbitrarie factū esse.
d ut illū/ quē zodiacū appellāt cir
culū/ i duodeci p̄tes. quas signa
uocant secetur: etiā ista i. xxx. quas gra
dus dicūt. hāzq; unāq; i. lx. quas secūda
nūcupāt: & sic de iceps. partes. n. ille. xii
tali ordine locāt ut primū igneū. deide
terreū post aereū. ultimo aqueū situetur

sed ordo iste icōueniēs ē. igitur salti (si qua
diuisio ex natura rei fieri possit) ea/ quā ce
lebrāt astrologi n̄ ē. minor onditur. n̄ qdē
p̄fectiois ordo ē. quū terreū aereū p̄cede/
re n̄ possit: nec ēt elem̄toz ordinē p̄tes il
le sequūt ur. quū tñ n̄ minus cal̄ astia q̄e
lem̄ta ordinata sint. nec etiā sexuū ordi
nē suāt: qm̄ nobiliori masculino nobi li
us femininū iūgi debet: ergo n̄ igneo ter
reū: Itē quū ex extremis/ tēpatū itēdatut
igneo aqū applicari debebat. ¶ Conti
nuo iūgitur q̄ nō minor tēpies esse debet
i passiuis q̄ i actiuis qualitatibus. sed cali
do frigidū adheret. igitur & siccō humi
dū. & humido siccū/ coherere debuerat.
¶ Vterius cōplexioēs & uires qbus agūt
n̄ sūt ordinate igitur nec partes. cōsequitio
itelligētibus patet. prior. n. cōplexio tēpa
ta ē: deide sanguinea. nulla at hāz cōtinet
aries. ¶ Adhuc leuiter posita sunt q̄ fixa/
mobilia/ & comunia: ob hec q̄ (sole
i illis ul sub illis existēte) t̄poris qualitas
moueatut/ figatur/ aut medio mō se ha
beat: & ex hoc i alias significatiōes trās/
lata. ut in aliis rebus fil̄ es dispositiōes si/
gnificēt. qm̄ i ani t̄poribus illud (n̄ ex na
tura (signoz) sed ex qualitatū primaz na
tura accidere māifestū ē. caliditas. n. i ue
re citius frigiditatē hyemis corrūpit. q̄ hu
miditatē. tū q̄ caliditas magis frigiditati
aduersatur: q̄ hūiti tū ēt qm̄ siccitas solis
n̄ adeo itēsa ē/ sicut caliditas. & sic patet
per ordinem in aliis partibus. ¶ Præterea
ut isra patebit. partes iste planetis in do
mos tribute sunt ob mutuā cōuenientiā:
sed Taurus ueneri nō conuenit. nec scor
pius Marti nec Aquarius Saturno & sic/
de aliis/ præter luminariū domos. igitur
aut predictē partes/ domus hoz planetaz
non sunt/ aut partes non bene diuise sūt
¶ Item nō dicuntur signa calida fri. hu.
aut sic. nisi quia similes in inferiora plane

QVESTIO

re & sol præcipue sub illis producant : Sed sol in sagittario caliditatem quidē nō producit : saltem respectu nostrū : nec frigiditatem in Cancro . sed secundum ap- propinquationem solis ad zenit illud euenire apparet . igitur & cet . ¶ Rursus similem respectum Aquarius habet respectu aliam zonam in colentium . quem leo respectu nostrū & ita de aliis . sed leo respectu nostrum calidum & siccum est . ergo & Aquarius respectu illorū . igitur non absolute talis sunt cōplexionis : sed respectiue . itaq; sequitur / secundū diuersa climata / & partes terræ / opus esse diuersitatem maiorem uel minorem confiderare . itaq; illis partibus attributa iconuenientia sunt . & similiter ea / quibus attribuuntur . ¶ Deinde maiorem diuersitatem habent gradus unius tauri cum altero gradu eiusdem signi : q̄ certus geminorum & alter tauri . patet de terminis eiusdem planetæ / i multis proprietatibus cōuenientibus duorum signorum . & de gradibus eiusdē signi q̄ diuersos plāctarū sūt termini ac in proprietatibus diuersi sunt . si igitur gradus & alter Tauri sunt melanconice complexionis fri . & sic . mlt̄o amplius gradus geminorum . ¶ Amplius in gradus diuisio signi / arbitraria apparet . certum est enim maiorem gradum cum gradu affinitatem habere : q̄ certi gradus medietas / aut altera portio / cum reliqua eiusdem gradus . mirabile enim uideretur si præcisæ æquales partes diuideretur / in proprietatibus diuise . nam calorū partes nebulosæ / mediocri modo lucidæ / sensu / non sic per ordinem cernuntur esse diuisas . patet in uia lactea / & aliis . patet etiam terminos planetarum inæquales esse / iuxta modū quem magis approbant astrologi : igitur non sic æqualiter partes iste diuidende sunt . ¶ Deinceps

ita ē de diuisione per gradus sicut de diuisione gradus in minuta . & minorum i . ii . & sic de aliis : sed iste aptissime sūt ad placitū . ob computi scilicet cōmoditatem igitur . & signi in gradus . ¶ Ad huc si sic maxime id esset qm tantundem sol / principalissimus in una primi mobilis reuolutione graditur : sed hoc est falsum : qm sol quandoq; plus q̄ quandoq; minus uno gradu perambulat . secundum q̄ magis ab auge discedit : uel ad eā adheret & c . ¶ Sed contra est experiētia creberrimis uicibus . obseruata ratio etiam ostēdit . cognouerunt nēpe obseruantes huiusmodi naturæ secreta / signa seu partes / quas eiusdem triplicitatis esse dicimus / eiusdem esse cōplexionis : quomq; anguli significatores fuerint / similes producere qualitates . q̄q̄ secundum magis & minus : ab aliisq; causis aucta / uel diminuta potestate : planetas quoq; in illis existentes simili qualitate nos afficere . quæ res aperta sit in luminarium figuris obseruandis : aptius / quom tres superiores similia signa incolunt . ut infra de aeris mutatione agetur . patet etiam in hominum conceptione : ubi natū similis cōplexionis cognoscitur / si simile ascendēs fuerit . aliis pēfatis causis / hoc etiam nō mō i particularibus effectibus euenit : s̄ uniuersalibus puta cliatū regionū / ciuitatū / alterationibus huic uel illi signo subiectis / terrēis causis cōtradictētib; : & hæc q̄tū ad . xii . ptiū zodiaci complexionem . ¶ Quantū uero ad numerū ptiū . xii . s̄ . q̄tuoꝝ pūctā . duo . s̄ . solstitialia duoq; eq̄ noctialia / uel qdē n̄ mediocrē hēre maifestū ē ab aliis distictā : sūt . n . plāctarū respectuū extrēa / & i differētia media : præcipue præcipui solis qdē p̄ uarias stellarū mutationes i illis cōprehēditur . similiter (licet n̄ tam itensam) uirtutē percipimus in quolibet tertia parte predictarum quartarum

QVINTA

inter prædicta .iiii. puncta contentarum: præcipue in solis ingressu in has partes, deinde lunæ. & aliorum. quam mutatione unusquisq; mediocriter introductus comprehendere potest. quantum uero ad diuisionem in gradus dicitur similiter, hoc experientia inuentum fuisse, tum in facie / bus. tum in terminis. tum etiam in ipsis gradibus suisq; sinibus: per directiones aliasq; uires mobiles impressas: quæ p gradus noscuntur: de aliis uero diuisionibus i ptes minores concedimus. & si diuersitatem i gradibus reperiri cõdecens est: illa tamen nobis nota non est: quare ut concludit argumentum ad computi cõmoditatem repta ē. q; si minias heremus pprietates particulares / perfectiori modo astrologiã teneremus. ¶ Pariter experimur. .iiii. puncta prædicta / signaq; sequentia maximam in rebus causare mutationem: non solum in anni temporum qualitatibus: sed etiã i aliis perficiendis rebus: sed tẽporũ mutationem notiozem astrologi in medium adducunt. ¶ Ratio dictis concordat. primum de .iiii. punctis si enim planetarum distantia / ad zenith propinquitas maior uel minor obseruanda sunt: ex consequenti maxima distantia / minima / ac media p cipue erunt aduertende: ille enim extreme sunt / per superabundantiã & defectum segregate. ubi magna diuersitas uirtutis apparere debet. alie inter medie: & qm idifferetes sunt prædictis & polis / ac circulis aliis parallelis. ac etiam quibuscumq; p tibus terrar: & in circulo potenti equatoris. ¶ Quia uero maioris uirtutis sunt ideo duos effectus celeriter producant & perficiunt: citiq; complementum prebetur illis tale uel tale / secundũ significatoz diuersas uires: Ex quo sequitur q; seqntia signa contrariã dispositione sortiuntur / ob contrarias cas: his uero succedentia: qm iter me

dia sũt iter fixa / atq; mobilia id circo cõia sũt. ¶ Qm uero quattuor zodiaci partes iter. .iiii. pũcta prædicta cõtẽta / minie sufficeret tot uarias dispones i inferiora producere: qm et magna uarietate iter ptes iparũ repimus idcirco (uirtutes illas obtrudendo) tripartitas esse cognouerũt antiq. quadiuisione facta. n solum expiẽtia cõcordes i uenerũt. sed roni. sic luinaribus duo do / micilia tribuũt: aliis planetis duo: ut melius ifra / secundũ eorũ nam / ad solẽq; ppig tatem. signa quoq; eiusdem complexiõis meliore aspectu afficerentur iuice. sicut si mile fili oblectatur. quæ uero solũ i acti / uis cõcordat exagona irradiatiõe se inuicẽ fortificarent. q uero calida sũt & p cõse qns masculinũ sexũ sapiũt. frigidis adhererẽt femineis: ut ex illis qdã germinadi armo / nia resulter: quã generatione p cipuã calũ intendit. ¶ Et qm hõ puus mũdus est uirtute i se cõtines mũdi pfectiões: id circo omniũ uirũ / principalis pferi circuli pti cipem esse oportet. adeo distinde ut ptem pars capiat. hic ē q; aries caput zodiaci caput hõinis afficit specialiter: itaq; de aliis dicẽdũ. ex quo simil significatio hauritur ex ascẽdẽtis initio licet debilius. sicut etiã tale signũ nõ absolutũ: sed respecti iuũ est. Dicẽdũ igitur q; qualitercũq; signa sumpseris / siue solum in primo mobili / siue in octaua / siue omne spherã complectantur siue usq; ad centrum mundi. eorum diuisionis qdem ex natura rei in calis reperitur. ¶ Diuisionis uero partium istarum / quas signa appellamus in .xxx. partes quas gradus uocamus / hic sumpsit rationis originem. Sol enim in mundo principalem inter astra locum tenet. primumq; mobile inter sphas. horum motus igitur maximæ potentia & a se inuicem pendentes in uirtute. sunt quantũ igitur in cõpleta reuolutiõe primi mobilis ul nonz

QVESTIO

sol graditur, tantū gradū scilicet solis principalissimi portionem segregatā facimus: ab initio signorum exordium diuisionis sūmendo. sed quoniam motus solis & eius delatio sub zodiaco dupliciter cōsiderari potest. uno modo respectu primi mobilis, uel terræ. quod pene idem est. & sic quoniam sol inæqualiter transiit æquale zodiaci spaciū. secūdū istam diuisionē non erunt gradus æquales. licet si a principio signorum initium sūmatur, parumper ab ea discedat. alio mō in suo ecētrico & sic quoniam æquales partes in æqualibustē poribus pertransiit. magis secundum hūc motū erit partium æqualitas.

¶ Ad rationes igitur in contrarium respondendū est. q̄ tali ordine locata sunt a deo signa, ut inferiora cōmodius, quæ causanda sunt ab ipsis, effluant. unde inconueniens est, ut illa ab inferioribus sūmant ordinem. quin potius horum ordo ab illis procedit. nec est opus ad hoc ut calidum & siccum uirtuali temperetur frigido & humido, ut eiusmodi temperans sibi propinquum sit. magis enim sextili, aut altero aspectu temperari potest: q̄ per dictam propinquitatem. ¶ Ad secundam dicitur q̄ quia passiuæ minus actiuæ sūt. ideo non inconuenit, duo signa similes habere qualitates passiuas illa enī duo nō multum ab actiuitate unius signi, actiua qualitate affecti, discedunt. ¶ Ad tertiam dicitur in mixtis complexionem temperatam, non nisi ex extremis resultare. quare non est opus in signis seorsum temperatā complexionem reperiri. nisi in suis extremis causis. de sanguinea autem dictum est q̄ ordo locorum non comitatur ordinem perfectionum respectu hominis, respectu etiā simplicium primum elementū igneū est: sed ista non sunt efficacia. ut in response ad primum patuit. ¶ Ad quartā p̄-

tuit supra. q̄ non solum in anni qualitatibus: sed in aliis perficiendis rebus mobilitas, fixio, & comunis natura cognoscitur. ¶ Ad quintam dicitur q̄ conuenientia precipua non est in qualitatibus primis non enim omnes conuenientie, aut discōuenientie in qualitates primas reduci debent. sicut non nulli credunt. sed precipue in alias uirtuales uires & insensibiles influxus. ¶ Ad sextam negetur minori licet ratioe radii minus p̄pendicularis minuat. ¶ Ad septimam dicitur q̄ licet sit idē respectus rōne distātiæ. n̄ tñ uirtutis. & q̄ si signorum uirtus in illis absolute est: nō respectu tantum. licet fortius perpendiculari agent, ceteris paribus. ¶ Ad octauam dicitur q̄ illa maior conuenientia non in qualitatibus primis est. sed in aliis influentis insensibilibus. secundo dicitur, n̄ esse icōueniens in signo calido reperiri quosdam gradus frigidos. sicut in animali calidissimo sunt ossa frigida. ¶ Et similiter dicitur ad nonam. ¶ Ad decimam dicitur negando similitudinem. concessum ē alias diuisiones in .lx. esse uoluntarie repositas, ad computi cōmoditatem. ¶ Ad ultimam conceditur prima consequentia. & ad consequentis falsitatē dictū est qualiter a sole pluribus modis accipi possint.

Articulus.iii.

¶ An signorū nomina ratione sint posita ignorum nomina quorundam aures ottundunt, his mediis ea, prater omnem rationem inuēta putantium: & si prædictarum partium distinctio ex natura rei in calis reperiretur ¶ Nomina enim prædicta signis nona principali ter cōpetere debent: quum ipsa principaliora sit. sed illis n̄ cōpetūt. taurus qdē terreæ complexionis non est neq̄ uirgo. tum quia humanæ. tum quia iuuenilis. ¶ Præ-

rea signorum naturā elementorum poti
us q̄ mixtorū naturā sapiūt: duas enī qua
litates tm̄ non. iiii. participare dicūtur si
gna. ergo mixtorū nōina non cōueniunt
¶ Confirmatur quoniā extremis uirtua
libus extrema actualia produci possūt: &
media per illoꝝ refractionē. non aut per
media extrema ipsa. ¶ Itē si sic igitur col
lericiora aīalia. magis q̄ sāguinea & cet.
magis conueniūt. sed multa aīalia. leōne
collericiora sunt & ita de aliis dici pōt igi
tur & cet. ¶ Adhuc nihil in cēlis fictum
est: sed sagiptarii figura ficta est. igitur.
¶ Amplius per Ptolom. i. quatri. arietis
primā ptes pluuias inducūt. mediā infri
gidat & cōgelat. taurus suis ptibus medi
is humectat. cācer serenitatē & calorem in
ducit. quā oīa nōinum naturis aduersan
tur. ¶ Vterius sicut i p̄dictis signis hu
mana cōtinetur natura: ita & sēlitia aīa
liū. ac uegetatiua plātārū omniū. alioꝝq;
inanimatorū mixtorū & simpliciū. igitur
sicut humana figura. nominaq; illis attri
buita sunt ita & alioꝝ. saltim generalia at
tribui debebat. quod nō ē factū.
¶ Cōtra est astrologorū auctoritas. oībus
pene phylosophis fani capitis confirma
ta. ac expientia patet methaphorā cōue
nirē. dd. qdā putāt nomina signorū prius
ymaginibus octauē fuisse imposita. dein
de p̄ has ad signa nona trāslata: & per hoc
putāt uerius & p̄prius signis octauā. q̄
nōa cōuenire. Sed lic octaua p̄s cognita fu
gerit q̄ nona: ac etiā signis octauā prius for
tassis nomina imposita fuissent. uerius ta
men & principalius. attributa p̄ nōina p̄
dicta significata. cōpetūt nōa signis. q̄ oc
taua: cuius causa est. qm̄ a primo mobili
uires ille in octauam influuntur. potius
q̄ contra. ¶ Ostendendum igitur est pri
us q̄ signis imobilibus. seu signis nona
p̄prie cōpetāt: primo. n. patet. itelligēti

bus atq; obseruantibus ealorum uires.
cancrum in frigidare & humedare & na
ture esse aquee quamuis stelle sub illo
tempore Pro. reperte serenitatē inducant
patet i principiis significatiōum. p̄cipue i
aeris mutatione. & in reliquis oībus. scor
pionem similiter. & piscas. quāuis cancri
stelle. & scorpionis & pisciū nō pay. diffi
miles sint. in piscibus. n. naturā iouis. in
scorpione Martis sapiūt ex quibus conclu
di potest naturā illā potius signis nona q̄
octaua. cōuenire. secundo q̄ ista nōina eiū
dem triplicitatis eandem aqueā cōplexio
nē ostēdūt. aīalia. n. p̄dicta flegmatice sūt
cōplexionis: sed ultra proprietates il
las inqualitatibus primis. in multis qdē
aliis cōuenientia cernitur. ut p̄dicta
aīalia a p̄dictis signis p̄cipue. mirū i
modum. ^{super}eretur. ut a scorpione scor
piones. cancro cancri. piscibus pisces. tri
plicitatis quoq; igneā nōina similiter con
ueniunt. nā leo multū collericū aīa est.
aries nō tm̄. sicut illud signū decet. sagip
tarius similiter. ratioe uelocitatis: & a
lioꝝ cōpluriū. sunt q̄ cōplures cū his aīa
libus insignis similitudines. nā p̄cipue
leonine proprietates in leone signo uigēt
in ariete arietum. in sagiptario duplex na
tura. anterioris ptis. f. humane iouialis.
posterioris uero bestialis. siluestris. tripli
citatē aereā nōia caliditatē & hūiditatē o
stēdunt. cōplexio. n. humana. iuxta con
munē medicorū. sētētā. ab aequali ad pon
dus per calidū & humidū ē lapsa. modo
geminorū. libre. & aquarii. hūanā po
nūtur figurā. habent ēt cōplures p̄prie
tates signa p̄dictē triplicitatis. ut patet a
strologis: quā occultari debēt. huius scien
tiā aduersariis. Restat aliquod dubiū de
terreā triplicitatis nōinibus. ubi notādū
ē. q̄ n̄ sēp ad cōplexiōis similitudinē res
piciēdū erat ipositoribus. aliud. n. ē id. a
f

QVESTIO

quo nomen iponitur ad significandum : aliud qd' nom' iponitur ad significandum taurus igitur dominiū nō solū in bobus habet: sed in aliis pecoribus i quadrupedibus generalius. uirginis signū ob eius sterilitatē. quā melācolica cōplexiōi cōgruit illi assimilātū fuit. ē ēt uirginitatis cōseruatiū. capricornius uero nō solū cū capris. & sibi similibus similitudinem habet & cōsortiū: sed etiā ad alia aīalia se trāssert illius uirtute. lege astrologorū codices: iuenies habentē capricorniu ascēdētē aliquid in facie sile capre habitū. qd' se pissime piculo cōprobaui. inuenies: oculos dētes nasū. os emīnēs p̄dicti effigie habere. & ita de ceteris multis pprietatibus quā nō ē nūc narrādi locus. iprāsētia sufficiat. hoc uerū esse. q' sēper ab aliqua notabili proprietate sūpta sunt signorū nōina qnq; a cōplexione īsequēte formā. qnq; īsequēte materiā. qnq; ab utrisq; . quātōq; plures erūt pprietates similes tanto melior erit attributio

¶ Ad rationes igitur icontrariū ad primā patet quare. quoq; modo assimilentur. ¶ Ad secūdā dicitur. q' p̄lemēta nō potuisset nisi cōplexiōis īsequētis formā si / militudo significari p̄ aliorū uero similitudines cōplures pprietates exprimi possunt. elemētōrū ēt p̄ lapsū ab aequali ¶ Ad tertiam dicitur q' melius in mediis apparent extrema: q' media in extremis. ¶ Ad quartā dicitur negādo cōsequētiā. q' ob multa alia / similitudo sūmitur: q' i aliis aīalibus nō iuenirētur ¶ Ad qntā dictum est quare fictū aīal sūptū fuerit ob multiplicē illius significationē. ¶ Ad sextā dicitur q' Prol. de stellis octauz & eius ymaginibus p̄cul dubio loquitur ¶ Ad ultimam dicitur q' i aīalibus plātaz & aliorū uirtutes continētur. sicut īsensiti / nauēgetatiua: sed i plātis nō possēt nō nul

la notari: q' i aīalibus cognoscūtur

Articulus. iiii.

¶ An domus. exaltationes. triplicitates termini facies planetaz in primo mobili sint firma: aut ratiōe stellaz fixarum.

¶ Ildetur qnq; dignitates essēciales planetaz i signis / ratiōe fixarum existere. sicut. n. est i leone signo solis domo: ita & in aliis: sed i leone stella fixa primā magnitudinis de natura solis ē cor leonis appellata. igitur ratiōe huius solē uigorātis uidetur leonē i solis domo miciliū traditū fuisse. idem i scorpiōe de corde scorpiōis accidere patet. idē ipiscibus de stellis pisciū de natura louis ¶ Preterea quū planetaz in his dignitatibus mīrū i modū fortificētur atq; i oppositis debilitētur. hoc ob eā causā euēire oportet q' i celo potētiōr ē: quū planete primum dignitatis locū teneāt: sed signa sūt ueluti materia & corpora / stella uero ueluti forma & aīa. igitur a stellis nō a signis enīre opus est. ¶ Ad huc si fixe & immobiles essent nō tāta de illis uarietas opinionū reperiretur q'ta iter nostra & atiquorū tpa reperitur. q' erroz astrologorū eā esse uidetur.

¶ Sed cōtra est expiētia auctoritas & ratiō: expiētia. n. nos certos facit. easdē esse p̄dictas plātaz potestates: cōiter qdē opantes / imo omēs erme easdē / quas antiqui posuere obseruāt. si uero firme nō essēt nulla ēēt astrologorū iudicia. mirabileq; dici deberet / tāto tpe manifestos errores expatores obūbrasse & tñ easdē nō ēē. sed uera iudicia (quoz noscūtur p̄cipia) cōpiuntur. ¶ Videmus ēt solē lunā aliq; astra i ingressu hoz dignitatū mutatiōem non mediocrē causare. ¶ Auctoritates etiam partem istam declarant. Ptolomeus quidem totum arietis signum solis exaltationem dixit / quamuis decimum nonum

QVINTA

gradū principū faciāt moderni. sed non totū signū exornatus ē stellis sibi simili-
bus. ¶ Deinde i capitu de triplicitatibus diuidit zodiaci circulū i triāgulos equila-
teros. quā res fixis cōuenire n̄ pōt. ¶ Pra-
terea ratio quare Saturno aquariū & capri-
corniū tribuūt in domos est: q̄a ifortūa ē:
cui opozita luminariū domus cōueniūt. nō igitur ratioe fixarū illud accidit. ¶ Am-
plius luminariis / cācer / & leo / i domos
tribuūtur: eo q̄ zenit capiti uiciniora sūt
ergo nō ratioe fixarū. q̄ si domus / potes-
tas principalis / nō ratioe fixarū est: neq; et
alie potestates erūt. ¶ Vltorius ipe Ptol-
aliā rationē adducēs solis exaltatiōis. ait.
qm̄ tūc incipit accedere ad altiorē circuli
medietatē. septētrionālē. & per oppositū i
libra. & per cōtrariū de saturno ait. ¶ Itē
ōnino i faciebus apparet. qm̄ secundū pla-
netarū ordinē sūmūtur: nō autē sic stellae
locātur: ut aliqua illarū potestati ab illis
effluere possit. ¶ Adhuc nō i quolibet si-
gno / stella de natura qnq; planetarū nora-
te sunt. igitur ab illis termini sūmi n̄ pos-
sūt. nec et in duabus zodiaci medietati-
bus / quā luminariis p̄ terminis tribu-
untur sūt p̄ totū similes illis stellae. ¶ De-
inde sol in leone haberet terminos & i ali-
is signis. ubi stellae similes repiūtur. ¶ Itē
si ratioe fixarū illud euenisset: nō solū gra-
dus / sed etiā minuta notassent: quum &
gradus & minuta fixarū cognouissent. p̄-
tinus sicut fixe plerūq; mixtae sunt nature
ita filiter i idē gradus pluriū planetarū ter-
mini exaltatiōes & ce. esse potuisset. ¶ In-
terea si sic n̄ sepe fere ultimi signorū gra-
dus / ifortunarū termini essent. ¶ Postea si
sic nulla fuisset inter astrologos determi-
nis aequalibus caldeorū disputatio. quum
fixe ordine illo i celo nō sint. ¶ Post hanc
si sic nō magis approbasset Ptolemeus ter-
minos libri uetustissimi: cuius maior pars

prae uetustate cōsumpta erat: quom ad ma-
nus eius peruenit. qm̄ q̄to antiquior tāto
deterior / ob fixarū diuersitatē. ¶ Iunge
ofidē nō magis approbasset: eo q̄ planeta-
rum dignitates terminorū / in summa se-
cundum numerum annorum maiorū ēēt
¶ Adde si sic igitur sicut in natura fixarū.
cōcordes erāt. ita i terminis. & ita patet.
q̄ qui rem istam dubiam faciūt: nec ex pi-
entia notitia: nec auctoritatū sensu pra-
diti sunt. ¶ Ratio quoq; idem demon-
strat. dignitates enim iste. nil aliud esse a-
pertū est: q̄ planetarū potestates / quas ue-
luti in regno rex. in domo dominus i ma-
gisterio artifex habet. ob naturalē iter ea-
similitudinē. p̄tiū. s. cali cum planetis:
ut i fra. hac autem cōformitas p̄pter duo
i primo mobili sūmi debet. primū: qm̄
primū mobile conuenientius / & dignius
planetarū domicilium & habitaculum ē.
q̄ octaua sphere partes. Secundo qm̄ fixe
stellae potius coagentia sunt planetarū iu-
uantia uel ipedientia: q̄ ipsorum domici-
lia. ¶ Rursus conuenientius actuale uir-
tuali iungitur q̄ actuale actuali: qm̄ ac-
tuale & uirtuale ueluti principū & prin-
cipiatū. actuale uero & actuale. iā inter se
distincta sunt. sicut stellae se habent inter
se. ¶ Dicendum igitur secundum maio-
rem uel minorem planetarū cū partibus
primi mobilis similitudinem / uarias re-
sultare potestates. quas essetiales appellāt
ob eā scilicet causam. quando in his sem-
per locis sic potentiores efficiuntur. Nec
mirum si rebus humāis praedictae potesta-
tes aequiperantur. tum quia eas uires (so-
lum ut in nos influunt) consideramus: tum
etiam quoniam in homine omnes
perfectionum gradus quodammodo con-
tinentur. ¶ Ex dictis sequitur. fixas forti-
ficari / ac debiliores effici / secundum q̄ in
potestatibus / aut casibus uel detrimentis
fi

QVESTIO

uel aliis adeursis aut similibus locis planetarum sibi similibus extiterit: quecumque enim uni tertio conueniunt. etiam inter se conueniunt.

¶ Ad rationes igitur in contrarium. ad primum dicitur negando similitudinem debiliter enim ex paucis stellis ad omnes discuntur. ut patet uim stellarum intuitibus. **¶** Ad secundam dicitur signa esse nobiliora stellis dicuntur autem materie & domicilia & cet. ob naturalem maiorem conformitatem planetarum cum partibus primi mobilis. maioremque unionem. possibilem. dicitur etiam planetas retrocessionis causa maioris detritum acquirere: quod per aliquod primi mobilis signum aut aliam celi partem. **¶** Ad tertiam dicitur quod discrepantia in terminis fuit in inuentione ipsorum & uera conprobatione: non autem post inuentum ueritatem uirtutisque uarietatem. error autem modernorum ob ignorantiam figurarum principiorum causa. **¶** ut infra de anni principio fiet apertum.

¶ Articulus. vi. **¶** An in sphaera nona aut primo mobili

ymagines & quae & quot sint. **¶** Apparet quibusdam in primo mobili. quam nonam sphaeram dicimus non esse ymagines: quod enim aliquid ad omnimodam primam simpliciter tatem magis accedit. tanto perfectius. & econtra. sed nona superior sphaera perfectior est octaua. quod ad modum locus eius super premium ostendit. ergo simplicior. sicut eius motus declarat. sed quum ymagines ex diuersitate partium consurgat ubi erit maior simplicitas. ibi minor ymaginum diuersitas apparebit. igitur minus sunt in nona quam in octaua ymagines. sed in octaua non sunt ymagines nisi ad placitum ut infra ostenderetur. igitur

minus in nona. **¶** Item quum nona sphaera uisui nostro percipi non possit: arbitrarie dictum est ibi ymagines esse nisi ratio nos cogat: sed nulla ratio nos cogere potest. quoniam quicquid uirtutis ab illa procedere potest: absque ymaginum distinctione saluatur. fabulosum igitur dictum est: quod in quibusdam montibus. ob aeris claritatem ymagines & characteres percipiuntur.

¶ Præterea diuersae ymagines eandem partem celi figurare non possunt: sed si dicta antiquorum seruentur: illud necesse est dicere: quoniam primo una ponitur totum signum occupans. deinde in qualibet facie ponitur altera. postremo in quolibet gradu iuxta non nullorum sententia. igitur & cetera. maior sic aperitur. nam aut ymagines eiusdem partis omnino similes sunt: & sic altera superfluit. aut omnes præter unam aut dissimiles atque diuersae omnes quod esse non potest nam aut equalis sunt equalis sunt potentiae. & sic una alteram impediret: aut una potentior alia: & sic debilius auferretur uirtus in totum.

¶ In contrarium est astrologorum mira expitua diligens obseruatio: quae in re missa faciendo quae ab antiquis obseruata & inuenta sunt. quadam in medium adducenda sunt: quae ætate nostra comprobata sunt: hæc quidem secreta quibusdam per ymagines reuelata fuisse Cupere quendam ethiopum anplexum. cordis dolore maximo opprimere alium. si albis uel timentis. aut rubeis circumdaretur. alium lubens nudum incedere. Alium magna letitia affici quoma lacrimas biberet. alium curua genua habuisse: hæc nobis sensata fuerit: similes unus quisque quotidie experiri posset proprietates multas sed quoniam non nulli astrologi aperte de ymaginibus predictis locuti sunt. Ptholomeum uideamus qui latetius eas explicauit.

Verbo enim nono libri fructus ait: uultus huius seculi & cet. lxxxv. ut id quod ascendit ex gradu & cet. quibus secundum ex greco translatione parumper a predicta seten- tia deuiare uideatur. subdit enim elementarii utitur ingressus stellarum & cet. stella autem ad stellam proprie non est ingressus. Item fixe nil pene extra angulos operantur ut isra. ¶ Præterea mores non pendent principaliter a fixis quum sint hominibus improprio- nate ut isra. sed a planetis & ymaginibus aut signis. ¶ Item cooptantia coorientia et non sunt principalia. ¶ Ratio ostendit se est enim superius uires signorum esse diuersas in primo mobili exaltationes etiam terminos facies similiter ex naturali conformitate cum planetis. gradus quoque diuersitatem habent in uirtute. igitur quicunque oriuntur aut coorientur uires uaria in sibi subiecta improprio- munt. Hæc autem uirium quædam aptiores sunt sicut calefactiua uirtus & huiusmodi: quædam uero occulta. & has per signorum y- mages expresserunt atque: quædam uero occultiores & magis particulares. & his paucis referre uoluerunt. quomodo eiusmodi declarant uirtutem: truncata pragnantia uerba proferunt. & he proprie ymagines appellantur circa quas præsens speculatio est. Sicut igitur iter partes eiusdem signi conuenientia est. & ab alterius signi partibus distinctio. ita conueniens est ut totum signum generali totalique ymagine signetur. sicut et generaliter conueniunt in uirtute. deinde quoniam eorundem tertias partes quas facies uocant. distinctam habent proprietatem. per alias magis particulares ymagines significari conueniens fuit. postremo quoniam graduum distinctio ad huc magis particularis est. ideo illorum uirtutes per speciales ymagines exprimere congruum fuit. sicut conciliator fecit. quoniam autem minorum diuisionem ad placitum. & computi commoditatem in

uentam tenemus. ut supra: ideo libri titulum Habraam patriarchæ. falsum iudicamus. sicut etiam plerique alchimiste beato Thome Aquinatis. ac Raimundo falso alchimie opera attribuunt: non enim uiciorum occasionem præbisset beatus Thomas ob eius sanctitatem. Raimundus quoque Christianæ religioni deditissimus in arte magna ait. unde flere possunt alchimiste & cet. similiter de minorum obseruatione dicendum. nam. xxi. miliarium & sexcentum minorum obseruatio hominibus naturali calle haberi quodammodo non potest. sunt igitur primo ymagines totius signi. deinde facierum. postremo graduum: quas scimus. alias quoque reperiri ex natura partium celi non est negandum. sed iam dictum est nullam completam scientiam ab hominibus haberi.

¶ Ad primam igitur in contrarium dicendum. sicut supradictum est. diuersa accidentia & partium proprietates in eodem toto posse reperiri. abique substantia simplicis diminutione: quantum enim ad substantiam simplicitatem. celi æque simplices sunt: secundum omnem uiam: sed uarietatem querimus uirtutum: quæ in corporalibus uariis partibus exprimuntur & perficiuntur. econtra in spiritalibus sicut homo plures uires partes organa ceteris animalibus continet. in octaua quoque sphaera sic ymagines sunt. sed perfectas distincte. in primo mobili ex natura partium celi uirtutes uarias habentes. ¶ Ad secundam dicitur rationem cogere & experientia uarias uires in partibus primo mobilis esse ponendas non autem uisu perceptibiles sicut in octaua. ¶ Ad tertiam dicitur. quod sicut oculi suam formam habent: & caput: & totus homo. nec se impediunt: quoniam unum alterius pars est non autem totales sicut etiam in predic-

QVESTIO

tis euenit. qualiter autem predictae partes
uarie similes diuerse. aut in uirtute com-
trarie inter se esse possunt. omnibus patet

Questio. vi. d. viii. sphaera et ptribus eius
Articulus primus.

¶ An ymages octauae sphaerae sint in ip-
sa ex natura rei uel ad placitū.

¶ Pparet non nullis ymages octauae sphaerae in ea esse ex na-
tura ipsarum. a summo opi-
fice institutas. non solum
humana cogitatione inuen-
tas. supius. n. cōclusū ē ymagines none nil
aliud significare. q̄ determinatay priū uir-
tutes uarias. mō nullus negare pōt. i. ima-
ginibus octauae uarias cōtineri uirtutester
go quū i nona ymagines sit ex natura rei.
et i octaua erūt. **¶** Præterea aut stella eius-
dē cōgerie i sūt iter se si les aut dissil' es. aut
qdā si les qdā dissil' es. si primū una alteri-
us actionē uigorat. & sic ex oibus sit unū
agēs totale. si secūdū ergo una actionē al-
terius remittit. & sic agēs totale ex illis re-
sultat. si tertiū ergo idē qd' prius ex prie-
dictis siml' iūctis ratioibus. itaq; sepe erūt
coagētia ex natura rei. qd' ē ēē ymaginē.
ex natura rei. **¶** Item stelle eiusdē ymagi-
nis sūt pene eiusdē naturae. imo qui dicūt
tas iūctas arte. causā assignāt. ut naturas
eay distinctas hēremus. sed ista naturae idē
titas a cōditore ē ex natura rei. s. ergo &
cet. **¶** Sed cōtra ē. q. ea q̄ ab uno testudo
nūcupatur & figuratur. ab autore alio gal-
lina uel altero mō significatur. similiter ge-
minorū & aliorū. **¶** Præterea maior yma-
ginis pars stellis caret. nō ut bestialis poe-
ta huius rei causā assignat. ne scilicet mū-
dus combureretur principales quoq; par-
tes sepius indēscripte relinquuntur. **¶** Itē
si sic non relinquerentur quædam inclu-
se stellae in parte caeli. circūcirca pene de-

scripta. extra signatam ymaginem: sicut
uidemus in facto de stella Asmiet abame
& de non nullis aliis. **¶** Amplius si pro-
prietates stellarum consideraueris. in pau-
cis conuenientiam in natura inuenies. ue-
rum harum figuratores quātum fieri po-
tuit. propinquas stellas similis naturae iū-
xere. quoniam autem nō nūq̄ id suari nō
poterat. cōmoditati figurae parebāt. **¶** Vl-
terius fixe nil pene extra agulos aut cuspi-
des opatur. ut infra manifestū fiet. ymago
aut si ex natura rei ēēt p ptes suas oparetur
& o's i toto coagerēt. **¶** Adhuc si le de fi-
xis uidetur. dd. qd' de plāetis. q̄tū ad p se
existētiā. si sic igitur stelle ab aliis ptribus cali
distinguentur. ac cōtigue n cōtinue erūt sūt
igitur p se existētia ex qbus i act u existētibz
n sic unū nisi p aggregationē. q̄ unitas. ad
ymaginis unitatē n sufficit. nec deficit ta-
lis unitas si arbitrarit figurate sit. **¶** Dein
de plus cōueniūt plerūq; ps ymaginis uni-
us. & ps alterius ppiq q ptes eiusdē yma-
ginis. nec adeo magnis ptribus diuēdū
erat calū. postq̄ i tā pua q̄ritate diuersita-
tē n pua iūcimus. **¶** postea effectū i feno-
rū mltitudo cāz mltitudine requit licet
nō tā magnā. hic aut ymaginū nūs mltū
aparet deficiēs. uolūtarie ergo iūcte sunt
Habraā unusq; nom & ymaginē seu
figurā ad placitū mutare pōt. sed ob mul-
tas cōmoditates fuisse iūctas manifestatur.
pma. utilitas idē oritur. s. locoz stellay
cognitio. cognoscimus. n. p figurā illā lo-
cū ubi stelle situantur ex q̄ seqtur secūda. s.
unius ab altera discretio. ex qbus seqtur
tertia. s. nomē quo p prie appellari possūt
Tauri. n. oculus et aldebrā idē significāt
qbus sic figura circū loqutis n oibus facili-
or redditur eay itelligētia. Ex his seqtur
q̄ta. qm. s. facilius earū nās cognoscere
possumus. paucas excerpto. nā i multis
ymagibus. eadē repitur natura distincta.

Ex quibus o'bus sequitur potissima: quæ huius inuenti finalis causa fuit. ut. s. facile memoria teneatur. est. n. ueluti localis memoria: qua quisq; facile & nomina & loca & naturas retinere pōt. si. n. M. xii. stellaz sparsim loca naturas & nomina retinere uelles nō mediocri labore afficere/ris. si quis igitur ordine alio stellas figurare sibi sciuerit: ut ex figuratione illa hec p'cipaliter intenta facilius & cōmodius sequatur illa quidē melior reputanda est figuratio. qua in re tria aduertēda sunt. s. p'pinq'uitas: & ob hoc multū distārium stellaz cōgeries nō est sumdena figura. & quātum fieri possit figura ymaginata cōpleatur. & naturæ similitudo. qbus quicq; predictæ cōmoditates sequūtur.

¶ Ad rōes igitur incontrariū dicendū ad primā: q' p'ces magis coagentes/non sunt s'm ymaginū p'dictaz distinctionē distinet. sicut in primo mobili sunt. si. n. cooperātes obseruare uellemus. coorientes stellas figurare opus ēet. simulq; celū mediantes. atq; occidētes. & sic unusq; in horizonte suo uarias sibi ymages figurare deberet. ¶ Ad secūdā dicitur q' si argumentū cōcluderet. stellaz oppositōz signoz duodecīq; domoz ad eandē pertinerent ymaginē. & plerūq; totum calū. sed ob alia p'dicta inuente sunt. in actiōe autē sensibilibiter simul agentes & patiētes p'ces etiā cōsiderare debemus. in p'rium distinctione. ¶ Ad tertiā dicitur primo: q' arbitrio similes sumptæ sūt q'tum fieri pōt sed qm plerūq; deficiūt a similitudine. ideo paret ad figuræ congruētiā & alia p'dicta fuisse considerata.

Articulus. ii.

¶ An stellæ fixæ sint planetis fortiores. Eputat pleriq; astrologi fixas fortiores planetis. ac nobilioris nature. quāto. n. corpus nobilius

fuerit tanto nobiliorē locū in natura obtinet. sed magis sursum est nobilius igitur fixæ sūt nobiliores planetis. ¶ Item. quā primū mobile sit p'fectior sphaera: aqua inferiorēs sūmunt potestātē motū simpliciorem requirit. itaq; quod simpliciōri motu mouetur. illud inter celestia p'fectius est. sicut solis motus comprobatur. sed fixe aut octaua sphaera simpliciōri motu mouentur q' planete. ut patet o'ibus astrologis. ig. &c. ¶ Preterea si natura p'fectionē uniuersi itendit. quāto magis multiplicatur certa natura. tāto uidetur ēe p'fectior. sicut plura sūt mixta q' elemēta. sed fixæ innumera sūt. igi. ¶ Amplius quāto aliqua stella tardioris motus est. tanto effiacioris uirtutis. qm quāto tardius mouetur. tanto diutius certam p'tem uiuificat & sic suis subiectis maiore uim imprimit. sicut pōderosoz cōiunctiones ostēdūt. fixe autē lōge tardioris sunt motus. ¶ Vterius stellæ fixæ dant dona grādiā modū excedētiā. & s'm aliā translationē mirabiles & ultra rationem felicitates attribuant. alter addit quod non faciunt septem planetas.

¶ Sed cōtra sūt expiētiā. auct'oritas & rō Expiētiā qdē comperimus fixas extra angulos parum aut nihil opari. circa subiecta p'cipue p'ue duratiōis. qd' nō ē fortioris agentis. planeta autē nō tantā loci fortitudinē expetūt. ad suos effectus p'ducendos. ¶ Item uidemus plāetas i locis suis effectus pene semper p'ducere: nisi ab aliis planetis īpediātur. sed sepius acciderē neccē ē. ut a fixis corpore uel aspectu repugnātibus īpediātur igi. &c. ¶ Auct'oritas autē idubitata ē. Solē ēe p'cipalissimū o'ium. ut infra aptū fiet: Lunam deinde. ¶ Item Ptolemeus in quat'ripartito fortiorē astrologiæ p'tem p'cedētē esse de Sole & Luna & quinq; erraticis &c. ¶ Prete

QVESTIO

rea uerbo. lxxxvi. ait Solem originē esse uirtutis uitalis. aliosq; planetas aliarum. nobiliorum huius mundi uirtutum.

¶ Ratiōes et manifeste idem cōcludūt: q̄to. n. aliquod corpus nobilius & p̄fecti-
us est. tanto maiore de ipso curā & solli-
citudine habet natura. hoc manifestū est
cūctis. de planetis autē specialē curam ap-
paret habuisse. ubi unicuiq; nō mō suum
cælum distinctum: uerū etiā plures orbes
epicyclos dederit. fixas autē unico cælo in-
numeras unoq; motori dedisse patet: quē
admodū plures seruos idem habitaculū:
herum uero semotū locū habitare cerni-
mus. ¶ Item nobiliori corpori nobilior
incedendi uia debetur: at planetis sub zo-
diaci circulo feruntur. multe autē fixæ nō
nullas p̄tes zodiaci nedū inhabitāt: uerū
nec aspiciūt nisi q̄to. ut quæ sunt p̄pe po-
los zodiaci. zodiacū autē esse principalio-
rem ostēdimus. nec incōuenit ex nobili-
tate planetarū aliis rōnibus ostēsa. zodia-
ci nobilitatē aperuisse: nūc autē contra. si-
cut et nec inconuenit causam p̄ effectū &
cōtra demonstrare. ¶ Amplius specialiter
idem onditur de fixis. quæ sub zodiaco
ferūtur. q̄to. n. cā ad plures eque nobiles
aut nobiliores effectus se extendit. tanto
uniuersalior. & nobilior. & fortior. sed
planete sūt eiusmōi. qm̄ quū sepius zodi-
acum p̄transeāt in quacūq; t̄pis parte uo-
lueris. sepius et zodiaci uires recipere influ-
ereq; pōt: & ita plures uarios p̄ducere ef-
fectus. ¶ Adhuc fortior ē stella quæ om-
nē cæli p̄tē sua uirtute afficere pōt: & ita i-
feriora om̄iū uirtutē alterare. q̄ q̄ nō. pla-
netæ autē sunt huiusmōi ut oēs cæli partes
possint aspicere nō autē fixæ. igit. &c. ¶ De
inde: nobilior stella ē cuius rōe inferiora
magis uariatur: q̄ea quæ cōtrario modo
se habet. planetis autē longe magis uarian-
tur generabilia. ut uerbo. L. testatur Pto-

lemeus. utq; rō cogit. qm̄ aut planetarū
diuersi motus frustrantur. aut diuersitas
motuū ipsorū diuersitatē in effectibus p̄-
ducit. causa. n. uario mō applicata. neces-
sario effectus uarios aut essēcialiter aut ac-
cidentaliter facit. ¶ Vltorius p̄pinquum
agens fortius est. q̄ remotū. planetas autē
propingores esse. nemo exitat. nobilitatē
autē nūc q̄rimus n̄ tm̄ in se. sed respectu i-
fluxuum & aliorū: quæ in nos causant.

¶ Postea. quæ maioris sunt lucis & mag-
nitudinis ceteris paribus nulli dubiū nō
biliores esse debent. Sol autē est huiusmōi.
Luna etiā ob eius p̄pinquitatem & delati-
onem uirtutū aliorū illū seguitur. ¶ Post
hec Sol est nobilior omnibus ut infra.
igitur & alii planete. cōsequētia uidetur
tenere: qm̄ magis planete oēs assimilātur
inter se. & in pluribus p̄prietatibus. q̄ ali-
quis ipsorū cum fixis: ¶ Protinus. fortior
planeta est. qui sepius locum (quē semel
qualitate sua affectus) uiuificare pōt: q̄ qui
rarissime: & fortasse semel tantum. p̄ cor-
pus p̄cipue. planetæ autē respectu fixarū sic
se habet. igit. &c. ¶ Item effectū bonum
in malum terminare uirtutis defectum
ostendit. agens. n. fortius. diutius quod
producit cōseruat. fixarū autē dona & reli-
qua bona plerumq; finiunt i malum. ut
astrologi & experiētia testātur. planetarū
uero nō sic. igit. &c. ¶ Inter ea. stellæ quæ
circa nobiliores effectus se extendunt in
mundo. nobiliores sunt aliis. sed plane-
tæ circa hominum mutationes uerlantur
fixæ autē p̄prie circantes magnæ durationis
ut castella ciuitates portus & huiusmodi
igitur. quum homo nobilior aliis in mū-
do sit inferiori. sequitur intentum.

¶ Ad rōes igitur in cōtrariū dicendum
primo q̄ argumētum p̄cedit. de toto cor-
pore modo nō inconuenit octauā spherā
totā perfectiorem esse totali sphaera solis.

Heet Sol. quilibet fixa nobilior sit: Secundo dicitur negando minorem. tum quia plerique philosophi sursum & deorsum proprie in mundo corruptibili ponunt: ut Albert. ponit. tum quia concessio in caelis sursum & deorsum respectu distantie ad terram. adhuc negare possumus nec iniuria magis sursum esse locum nobiliorem pater enim solē esse Saturno nobiliorem. qui tamen Sol inferius est.

¶ Ad secundam dicitur primo quod simplicitas motus non est causa sufficiens. ad perfectiorem substantiam. aut causam celestem concludendam. quia si sic tres superiores equalē perfectionem. aut nobilitatem possiderent quod est erroneum. alia igitur cause concurrunt assignatae ad planetarum nobilitatem.

¶ Secundo dicitur non inconuenire aliquod celum esse nobilioris substantiae in se. non tamen respectu inferiorum effectuum. sicut respectu hominis compositi perfectiora contingit esse elementa quam metalla. sicut etiam perfectiores intelligentiae inferiora non mouet naturaliter. imo ut supra applicate motrices intelligentiae. mediae sunt inter perfectiores. & animas humanas. sic in proposito. stat primum mobile esse absolute perfectius. minus tamen efficaciter causare. quare signa ueluti corpora. planetis tanquam animabus suis cooperantur. ¶ Ad tertiam negetur maior plante. non plures sunt hominibus & sic de aliis multis. ¶ Ad quartam negetur maior pro ratione uero ad eius probationem: quare in questione. vii. in articulo an planetae superiores sint potentiores. ¶ Ad aliam dicitur primo. quod plerique terminant in malum secundo dicitur quod solum in angulis illud faciunt. Tertio quod est in paucioribus subiectis circa pauciores se extendit. ex quibus negari debet consequentia.

Articulus. iiii.

¶ An effectus aliarum stellarum a. M. xxii.

quae ignota dicuntur aliquo medio possint notis predictis attribui.

¶ Firmat omnes quod fundamenta huius scientiae ignorant effectus fixarum ignotarum nullomodo ab hominibus cognosci. scia enim effectus ex noticia suae causae pedit primo posteriorum. primo primi naturalium ignoratis igitur causis. effectus cognosci non poterunt. saltem ut a sua causa pederet: fixae aut suorum effectuum causa ignota sunt igitur. &c.

¶ Rursus inconueniens est effectum quaequam causam longinquam in scientiis tribuere. quia demonstratio ex propriis conuenientibus est. multo igitur magis alicui quod non sit sua causa.

¶ Preterea incongruum est quidem effectum in causam contrariam reducere: sed fixe plerique quum natura diuersitate intendat. contrarie & sibi aduersae sunt. tam nota quam ignota.

¶ Igitur &c. ¶ Idem argui potest precipue: quoniam multae ignotae simul fortiores sint notis atque contrarie. ¶ Adhuc sicut in inferioribus ex puritate corporis minor uirtus argui non potest. adamas. non longe maioris uirtutis est quam terra maioris quantitatatis. sic et in stellis contingit: sunt igitur complures stellae fixae minoris magnitudinis. maioris tamen efficacitiae quorum effectus. notis minoris uirtutis & dissimilis tribui non possunt.

¶ Sed contra est astrologorum omnium operatio. prime nempe magnitudinis stellae secundae & tertiae. nebulosae. occultae. ab eis obseruantur alias et notas post habendo. compliunt. non experientia. stellas minores. minoris etiam esse uirtutis. ita quod habent uires. maiorum influxibus minime obfunt. ¶ Idem ratio apertissime ostendit. prius tamen supponendum est. has quarum notitiam habemus esse potiores: maioris quoque uirtutis. quoadmodum obseruantia demonstrauit. Vltius aut ignotae similes sunt in uirtute aliis: aut dissimiles. non tamen aduersae aut contrarie se inuicem expellentes.

QVESTIO

mens est principalibus actionem tribuere. alie igitur iuuantes ignotæ erunt coagētia quorū actio principalibus agentibus allcribi potest. si secundū in actionibus una cū altera nō cōueniet. si tertiū. quum ignotæ debiliores sint. notæ uirtus puallebit. sed quā alia aduersantes aliqd magnitudinis effectus abstulerūt. ideo p̄dicti effectus. ab utrisq; causis sic pēdentibus. cōuenientius potentioribus notis stellis pualentibus tribuetur. & quā priuatiue cā in causa totali. ignotæ cōtinetur. idcirco quod a notis & ignotis simul effluit. nō iniuria notis. positiue agentibus ascribuntur. uerbi gratia. si calido ut. viii. potētiæ. xx. in b. passum calefaciēdo agente. c. frigidum ut. vi. impediret ne in hora sumā caliditatē induceret. sed ubi. c. nō impediret in. b. passo in hora. tali applicatiōe caliditatē ut. viii. iduxisset. c. impediret caliditatē ut. v. induxit. effectus totalis hic. s. caliditas ut. v. ab utrisq; causis pender. quā. c. non cōcurrēte. totalis effectus alius fuisset. s. caliditas ut. viii. attamē nō ab re calido agēte. effectus ille tribuetur totalis ¶ Sed hic restat querēdū quonam pacto uirtus fixæ discerni possit. ad quod respōdēdū est. q̄ p angulos puta in orizonte. si uero accideret plures sil' oriri tūc duplici uia illæ uirtus (nō quidē paruo tēpore) segregare possumus. prima in diuersis orizontibus. ubi nō simul oriūtur. secūda in diuersis angulis. oriūtur. n. qñq; simul nō tamen occidūt. nec ealū mediant. quecūq; n. stellæ i orizonte obliquo. simul oriūtur. fieri nequit ut simul medient celū aut occidant. imo cōtingit duas stellas simul oriri. & tamen cum una in occidēte erit. altera mediū celum occupabit. ut in nostra poli eleuatione de caudis pisciū settentrionalis & meridionalis extra zodiacum patet. ¶ Ad primā igitur ratio-

nem dicēdum. q̄ argumētū de causis positiuis & p̄cipalibus pcedit. qd nō ē cōtra intentū. & supra determināta. ¶ Ad secundā dicitur. q̄ nō sic attribuitur ignotæ effectus ipsis notis. ut quod specialiter ad unam attinet alteri tribuatur. uel contra. sed totalis effectus causæ potiori. tanq̄ positiuæ & principaliori. in quo tñ priuatio ab altera cōtinetur suo modo. et b̄m modū istum quidā totius celi notitiā nos habere affirmāt. effectus fixæ. n̄ solum huic uel illi notæ ascribendo. sed oibus p̄pinq̄uis sensibilibus coagentibus. Ex quibus sequitur nō esse easdem stellas sensibilibus coagentes in quocūq; angulo contingit. n. cōplures simul oriri. non tamē occidere. aut celum mediare. ut supra. quare. a. & b. stelle in oriēte coagēt. in occidēte aut minime. p̄cipue quū p̄agē extra angulos operentur. ut infra. ¶ Ad tertiā dicitur similiter sicut ad primā. & ad secundā. ¶ Ad cōfirmationem dicitur notas esse fortiores. sicut quidem ignotæ parue se fortificant. ita & notæ per aspectus &c. ¶ Ad ultimā dicitur cōcedēdo quasdā minores certis maioribus esse fortiores. nō tñ minime seu ignotæ aliis notis. p̄sertim maioribus. sicut dictū est. & experimētum ostēdit.

Articulus. iiii.

¶ An fixæ sint mixtæ naturæ. i. plurium planetarū sapiāt naturā & quare.

Redūt multi fixas stellas mixtā naturā nō habere. Planetæ enim omnē inferioris mūdi p̄fectionē includūt. tum quia principales stelle. signorū & partiū suarū domini. tū q̄ fixas uires. suas p̄cipare dicimus. & nihil uiriū fixis tribuitur. quod planetis nō sit attributū. tūc ulterius. septē plāctæ omnē inferiorē uim cōtinent. ergo nō plus fixæ oēs

SEXTA

continere possunt. igitur. vii. planeta uni-
uersaliores causa sunt fixis. plura pducē
res. Ex quo sequitur q fixa mixtae nature
non sunt. si. n. mixta essent natura iam
plures effectus q planeta producerent.
¶ Preterea qd aliqd commune a pluribus
diuerso mō picipatur: tanto pticularius
& distinctius: uis aut productiua octauae
sphaera a pluribus fixis picipatur: q pla-
netarum a planetis. ergo &c. ¶ Amplius q
to causa plura cōplectitur: tanto pfectior
ceteris ptibus: sed fixa sunt planetis imp-
fectiores. ut supra ostensum est. igitur nō
plura cōplectitur: aut pluriū sapiunt na-
turam. ¶ Vltius fixe nullomō possunt
esse eiusdem nature. igitur nec pprietatis
cū planetis: apertū est assumptū: postq di-
uersae speciez esse cōiungitur. diuersosq
scilicet orbis motus &c. sortiūtur.
¶ Sed contra est Ptolemei & aliorū aucto-
ritas: approbatq; experientia. ¶ Ratio
ries etiā idē ostendūt. Prima. n. ex fine su-
mi pōt: Natura nāq; diuersitate & multi-
plicationē effectū itendens. septē plane-
tas: i paruo qdem numero: ea lege dispo-
suit: ut sui magna uirtute: propingitate:
multis ac uariis (quia oibus) celi partibus
se applicantes: diuersas dispōnes tribuen-
do: ac recipiendo: tum iter se: tum respe-
ctu fixarū totiusq; octauae sphaera: tū respe-
ctu primi mobilis partiū: suisq; potestati-
bus: debilitatibsq; uariis motibus: ue-
loci tardo mediocri: recte incedendo er-
trocedendoq; inferioris mundi effectus
cūctos producere possent. cum oibus his
adeo uelocē motū pprium fixarū respectu
sortiti sūt. ut sepius ac sepius reiterari cō-
tingat: anteq fixarū motus compleatur.
quomq; fixarū motum ob nō nulla pdu-
cenda tardū statuerit: defectū hunc mul-
torū cōperatiōe sic necessario assequutum
suplen congruit. ut. f. (unico peruentu)

pluriū planetarū uires deferrent. Secunda
causa extrinseca efficiens est. fixa. n. sem-
per propinque sunt aliis uirtutem suam
sibi inuicem imprimētes semper a nōnullis
aspiciūtur sua qualitate afficiētibus quo-
lit. ut semper naturā illarū idē efficienter sapi-
ant. hoc aut planetis nō euenit. qui semper
alio & alio aspectu se respiciūt: diuersisq;
modis coeunt: quare si quā recipiunt. qd
nō diu māsura ē accidentalis reputatur. fixa
aut semper seruare necesse est.
¶ Ad rōes igitur incōtrariū dicendum q
argumentū pluribus modis peccat. Pri-
mo enī deficit: qm posset fixa. a centum
Mercurii uiribus decē haurire: a mille So-
lis uiginti. quo casu nō erit uniuersalior
causa. Secūdo qd licet omnium uires sape-
rent. nō tñ adeo intense. quod tñ ad pfe-
ctiorem cām requiritur. Tertio qm uir-
tutum pluralitas. nō ex sui sola natura:
sed ex aliis aspiciētibus accidentāliter pen-
det. ¶ Ad secūdā dicitur sicut ad primā.
participatur. n. distinctius qm nō tot cō-
plectitur uirtute sua licet plurium sapiat
naturā. ¶ Ad tertiā dicitur negādo maio-
rem: nam pter ea quae dicit. uirtutis intē-
siō requiritur. quae maior est in planetis.
ideo cetera paria nō sunt. deinde negetur
cōsequētia. ut supra ostensū est in respon-
sione prima ad primū argumētū. ¶ Ad
ultimā dicitur. q nō sunt eiusdē substan-
tie sed pprietatis. nō quidē pprii quarto
modo cū subiecto conuertibilis: quare si
ab eadem causa contrarii effectus diuerso
modo sequūtur: secūdo primi naturaliiū
& a contrariis idem uel similis: sicut frigi-
dum calefacit: & calidū frigefacit pacci-
dēs. ita multo amplius diuersa substātie
nō cōtrarie poterūt similē effectū pduce-
re. uidemus ēt aerem & ignem calefacere
que tamen diuersae sunt speciez. & aquā
& terrā inrigidare.

Q.VESTIO

Articulus. v.

¶ An fixæ extra angulos operentur.

¶ Paret fixas stellas extra angulos (sicut planeta faciunt) non posse operari. fixæ. n. respectu effectuum magis duratiois potiores sunt planetis. sed planeta extra angulos operatur in effectibus suis. igitur. &c. maior superius ostensa fuit minor euident. ¶ Rursus quemadmodum fixe de natura planetarum sunt: ita similiter operatur. quia a natura operatio egrediatur sed planeta extra angulos operantur: quoniam ubique. igitur. &c. ¶ Preterea fixæ se inuicem respiciunt. sicut & planeta. ut infra: ipsis igitur in. ii. uel. vi. domo existentibus: ita quod de aliis locis dici potest stellam in medio celo respicere poterit. atque illic operari.

¶ Amplius sic se habet aliarum domorum cuspidum suorum significatio respectu: uti anguli suorum cooperatione. palam est hoc: effectus. n. secunde domus a stellis in medio celi principaliter esse non possunt. quod si ab illis esset: principaliter ab stellis in ea presentia existentibus esse deberet: sed in angulis agunt fixæ igitur & in cuspidibus ¶ Adhuc expiatio cernimus fixas (quomodo ad eas significatores uitæ peruenierit) iter facere: si de natura fortunarum fuerint ubicunque fuerint. sed interficere operari est: igitur &c.

¶ Incontrarium est astrologorum communis opinio. Haly quoque in libro fructus idem ponit: quomodo dixit: & maxime si fuerint in ascendente uel medio celo. ¶ Circa materiam istam dicendum est: fixas operari sensibilibus bonum uel malum solum in angulis aut cuspidibus. cuius ratio sunt complures. primo enim recte considerantibus patet: ut si fixæ extra predicta loca fuerint: non nullas alias fixas in angulis aut cuspidibus: propriis repiri: quoniam aut fixæ diuersarum sunt proprietatum. alie aduersantes in angulis aut cuspidibus ob po-

testate: quam per situm sibi uendicat: potiores effectus uirtute primarum impediunt. itaque aut parum aut nihil operantur. ¶ Amplius fixæ rebus multum duraturis proportionate sunt. ut Ptolemaeus testatur: in libro fructus uerbo. xxxvi. Exerce stellas fixas &c. Albumasar de magnis conjunctionibus. &c. infra patebit: & per eandem causam non multum cum rebus parum duraturis affinitatem habent: ac etiam medio modo permanens. igitur sensibile uim super sibi subiecta effundere non possunt: nisi in miculis coadiuantibus quibusdam. hec autem precipua sunt loca potentiora. sicut sunt anguli aut cuspidum: aut planetarum conformationum conjunctiones. ¶ Adde: causa quare planeta in medio aut fine domorum & signorum operantur. est eorum uis maior: atque sphaera circū circa se maioritas. quod quomodo in medio fuerit domus cuiuspiam sphaera sua omnem penes domum occupat. fixæ autem nec adeo potentes sunt ut super. nec adeo magna sphaeram obtinent ut infra. igitur ad hoc ut operentur. opus est ut aut in cuspidibus aut prope reperiatur. ¶ Item cum planeta nobis sint propinquiores poterunt efficacius ubicunque fixe operari. ¶ Deinde: quomodo planeta in fine fuerit domus aut in medio: poterit autem: teque effectus esse desinat: plerumque redire semel ac pluries ad uiuificandum principium ac locum priorem: & omnes partes domus: quare quod prima uice defecit: secunda supplere poterit. fixe uero in milibus annorum illud facere possunt.

¶ Ad rationes igitur incontrarii dicendum. ad primam quod licet in effectibus duraturis fortiores sint fixæ planetis. non tamen fortiores sunt aliis fixis impedientibus: existentibus in cuspidibus. ut prima ratio demonstratum est. ¶ Ad secundam dicitur quod non aequaliter licet similiter in generibus effectuum quos produciunt. modi tamen sunt longe diuersi in magni-

tudine duratione facilitate &c. ¶ Ad tertiam dicitur concedendo totū: sed operatio principaliter ab altera simili pcedet, in angulo uel cuspide existente. ¶ Ad quartam concessum est totū. possunt. n. in cuspibus opari: quamq̃ nō tam efficaci uirtute quāta in angulis. ¶ Ad ultimā conceditur totū. sed ille effectus est per conuersionem significatoris ad u aut uirtute quod est potentius q̃ in cuspide uel angulo reperiri. poterūt igitur sensibiliter operari in conuersione cū significatoribus: in angulis: & cuspibus.

Articulus. vi.

¶ An felicitates a fixis pendentes plerūq; in miserā terminentur.

¶ Respondendū existimāt quidā. fixarū felicitates nō in malū aut miseriam terminaturas. quoz rōes iste sunt. quāto. n. effectus melior est. tanto meliorem finem fortiri necesse est. alias iā nō esset effectus melior. qm̃ a fine iustum est unūquodq; denominari. sed dona fixarum ultra rationē & modum excedentia sunt. igitur &c. ¶ Amplius. q̃to significatores a sibi cōformibus magis fortificatur tanto durabilius bonū pducūt. sed fixa a similibus fixis coadiuuatibus semel respicientibus semp respiciūtur: nec unq̃ iuuari desinūt. nō aut planeta. igit. &c.

¶ Item quāto aliqua causa bona diutius super effectū influit. tanto super eodē subiecto meliorem ac durabiliorem laudabilemq; magis effectus finē relinquit. Fixa aut huiusmōi sunt: quum uita hominis spacio/eundem gradū afficiat. igit. &c.

¶ Incontrariū est. ptolemei auctoritas. uerbo. n. xxix. ait sed plerūq; terminatur in malū. & fm̃ aliam trālationē a Saturno intercipiūtur felicitates a fixis tribute. Experiētia ē. nō solū ab antiquis: uerū etiā

nostris tēporibus obseruata idem ostendit. uidimus. n. cōplures imeritos sceleratos uiros honoribus auctos. diuitiis felicitatos. in quoz genitura ipotentes fuere planetarū (a fixis tā eoz fortuna pendente) tandē miserimā mortem obire. Ratio ē. idem nobis offert. superius. n. pluribus mediis ostensum est. fixas extra angulos parū uel nihil opari posse. ppter ea q̃ earum motus nobis iproportionatus est: q̃ re sibi subiecta uim impssam diu retinere nequefit. & ueluti calefacta aqua. calefaciente remoto. ad pristinā & intensiorem frigiditatem redit. ¶ Item: una ex principalibus causis. quibus superius ostensum est planetas esse fixis fortiores. fuit. eo q̃ planetarū locū in quē impsserūt uim. a principiis rerū acquisitā. sepius uiuificare possunt. fixa aut minime. ut in rōe nona dicebatur. ex his sic pceditur. fixe locū suū nō uiuificant. igitur felicitates suas male termināt. ¶ Preterea quom fixarū locum quemdā relinquūt nōnulla fixa dissimiles succedere necesse est: quaz p̃sentia. oīs priorū fixarū effectus destruitur: & qm̃ fixarū dona prebētia. fortunaz naturā sapiunt. ideo sibi aduersas. infortunaz uirtutem deferre opus est: ex quo finis malus sequitur. licet aut planetis fixa etiā succedant: tñ illis raro preualere possūt. ¶ Amplius fixe mixtā naturam & uirtutem habent: inter uires aut diuersorū planetarū distinctio est prioris & posterioris. tum rōe suscipientis. potentis prius unius effectus recipere q̃ alterius. tum stellaz uirtutum cā. fortius unā q̃ alteram p̃cipatistum cooperantium rōe: fieri pōt. ut i principio. causae ad sint. Veneris effectus iuuantes. deinde Martis. quibus si acciderit. ut fixa aduersantiū sibi. naturā possideant. meliorisq; stellaz uis prius imprimatur. prius effluat. prius iuuetur. in principio

uirtutis alterius aduersa priorem effectū
frāgi in totūq; desturi accidet. ¶ Rursus
fixarū effectus foelices / sepius a Saturno i-
tercipi possunt pluribus de causis: igitur
plerumq; terminatur in malū. cōsequitio
nota est. assumptū arguitur. Primo. n. ra-
tione p̄pinq̄uitatis Saturni ad fixas acci-
dit. ut p̄ corpus / uel aspectū / aut uim im-
p̄ssam mobilē / uires illarū debiliorū fran-
gere possit. Secūdo rōe tarditatis Saturni
magis illis similis / & agere potentis rōe
p̄portionis. Tertio rōe maioris īp̄ressiōis
qua Saturnus tarditate sua afficere pōt.
Quarto rōe magni īfortuniū. Saturnus
quidem maius īfortuniū est totius celi.
Causa aut̄ cur n̄ semp̄ finis sequitur pess-
mus est. qm̄ pluribus causis fixarū uires
fortificari possunt. sicut plures possunt ēē
stellarū / qbus p̄ corpus uel per aspectum /
uigorem possunt haurire. ¶ Ac si contra
diceretur pariter planetarū effectus / a Sa-
turno ītercipi debere. & multo amplius
qm̄ sepius illis corporaliter iūgitur ac p̄
aspectū. multoq; tardior eius morus est
respectu planetarū. ac ēē p̄ radium ab ipso
in nos fortiorē / planetarū uires destruere:
ecōtra in fixis euenire. ¶ Respōdetur. pla-
netarū uires magis resistere / ueluti fortio-
res: in cōiūctione similiter qnq; supatur:
per radium aut̄ intermediū corporis posse
magis extremum impediri.
¶ Ad rōes igitur īcontrarium. dd. est. ad
primā qdem. q. magnitudo bonitatis ef-
fectus. a pluribus pendet circūstantiis: v.
numero. ut plura p̄sunt paucioribus. in
tensione. ut maior sapientia minori p̄po-
nitur. duratione. sicut diutius duratura
his anteponūtur. que breuiore tempore
mansura sunt. Secūdo dicitur malum fi-
nem fixarū. ab extrinseco p̄cipue pendere
sicut in tertia & ultima rōe ostensum fuit
ex his duobus patet. quo pacto effectus

fixarū dici possit melior: qualiter ēē mala
terminatio ab illis pendet: ¶ Ad tertiā
dicitur. primo q. sicut ipse fixarū a suo loco
mouentur motu p̄prio. sic etiam & oēs
alie respiciētes: Secūdo dicitur q. effectus
illarū est simul ab ipsis oībusq; ipsis respi-
cientibus. quare p̄ aspiciētes fortificatio
uirtutis / ultra eam quā primo īprexerat /
exspectanda non est. ¶ Ad tertiā dicitur
negādo maiorē: nisi cetera paria sint. sed
planete sphaeras habent maiores. uim p̄ci-
puam: atq; sepius redeūdo uiuificāt. quā
omnia fixis deficiūt.

Questio septima de planetis.

Articulus primus.

¶ An planetarū superiores sint īferioribus
potentiores.

Incendū esse uidetur. q. quan-
to planetarū superiores. tanto
p̄stātiores sint. arguitur. n.
de Saturno & loue aliog; res-
pectū. Sicut enim Saturnus
maius īfortuniū ē. ita & Iuppiter maius
fortuniū. de Saturno patet. qm̄ maior in
fortuna planeta. q̄ fixa iudicatur ab om-
nibus. de loue similiter qm̄ Venerē sup̄e-
rat. de Sole aut̄ (de quo dubiū esse posset)
ostēditur qm̄ Sol per corpus p̄ oppositū /
& quartū / malus & īfortuna est: quod
Ioui nō cōuenit. sed esse maius īfortuniū
maiusq; fortunium. est efficaciores esse in
mūdi significatiōibus. igit. &c. ¶ Item su-
p̄ius cōcessū ē stellas tardioris motus cete-
ris paribus esse potiores / superiores aut̄ pla-
netarū sunt huiusmōi. igit. &c. ¶ Deinde ea
a quibus accidētia mūdi pēdent magis &
diutius / potētiora sunt. sed Iuppiter & Sa-
turnus huiusmōi sūt. quū illog; cōiuncti-
ōnes maxie. CM. annis efficaces. esse affir-

metur. minores saltim. xx. quod Soli nō
cōuenit. cui p annū solū reuolutiōis tra
ditur significatio. p eclipses uero. quā a
solo Sole nō pendēt. xx. anni tribui non
possunt significatiui.

¶ Incontrariū est auctoritas Ptolemei &
aliōꝝ ponētium Solem principalissimū:
ut infra patebit. Lunā deinde magis ob
seruādā ceteris. Rationes ēt cōplures no
bis se offerūt. Circa qđ cōsiderādū postq̃
superius ostēsū est planetas ēē fixis po
tiores) quis planetarū potentior sit. ¶ Di
cendum igitur Solem esse pīcipalissimū
omniū. quod quidem pluribus mediis
ostendi pōt. primo quidē rōe magnitudi
nis. est. n. eius pportio ad totam terram
sicut. c. lxxi. atq; trigesima ad unū: q̃ qui
dem magnitudinē nullū ceterōꝝ astroꝝ
attingit. ¶ Secūdo rōe lucis: nō solū ali
is astris luce prestat: ueꝝ ēt aliōꝝ lux ab
illa Solis sola luce dependet quod eorū
luminis debilitas & Luna declarant.

¶ Tertio minus (quibus ceteri planetā i
fēti sunt qñq;) ipedimētis afficitur. v. re
trogradatiōe / a qua liber est. & uelocitate
& tarditate. paululū quidē uelocius aut
tardius eꝑles ptes zodiaci circuit tam cen
tri mūdi q̃ centri ecentrici sui cōperatiōe.

¶ Quarto qm̃ iter planetas (uirtute po
tiores) mediū locū tenet. ueluti in regnō
rex. & in aīali cor. ¶ Quinto: planeta a
quo regulā & ordinē ceteri capiūt / meri
to. principalior est. huiusmōi aut Sol est
patet ut in Luna mediū motus Solis cen
trum epīclicī Lunā & augē ecentrici eius
mediat. uel simul uel in opposito āboꝝ.

¶ Sexto qm̃ sui presentia astra cetera ui
res āmittunt. cōburuntur: & signa & do
mus uiuificantur. ut infra manifestū fiet
quod absq; uirtutis excellētia esse nō pos
set. ¶ Septimo: qm̃ distinctionū tempo
rum anni (quibus cuncta generabilia pī

cipaliter alterationē suscipiūt) istrumen
tale principiū est. ¶ Octaua nam p eius
presentiā in punctis principalibus nō so
lum in accidentibus mūdi: sed etiā in na
tiuitatibus significatores uires suscipiūt.

¶ Nono quia lunā (cuius potestas n̄ me
diocris est) qua cūcta uiuentia maxime in
inferioribus alterātur: omnē ferme signi
ficationem tribuit. ut solū in sensatos la
tet. ¶ Decimo qm̃ eius defectus lumīs
maximas in mundo producit mutatiōes

¶ Undecimo. nam eius īgressus in signa
maiorē imutandi uim inferiorā demō
strat ut cūctis obseruātibus nudū ēē pōt.

¶ Duodecimo qm̃ per eius motū omni
um stellaz / signoz / domoz / uirtutes &
efficacie determinatur: patet in directio
nibus / profectiōibus / & aliis similibus.
nō nulla alia īmediū adduci possent. ut
de pte fortunā / antistitiis &c. sed qm̃ ea so
lū piti cōprehēdūt. hic missa fiāt.

¶ Erit
igitur ueluti candela lumen / oculus. cor
gubernator / rex mūdi / tēpoꝝ dispositor
cetera astra illuminas / mouens / uiuificās
cōburēs / dirigens / retrograda faciens / ori
entalitatem / occidentalitātē tribuens
aliis. utq; in lumine antecellere apparet:
ita in influentiis occultis cēscere oportet.

Congruū igitur est dicere. q̃ sicut iuxta
Alberti magni sentētiā / diuersi uariiq; cō
lores. nil aliud essentialiter / q̃ lumen sūt
tali uel tali reflectente opacatū magis uel
minus. ita stellaz aliāz lux īfluētiāq; / p
maiori saltim parte / Solis lumen & īfluē
tia sunt / diuerso modo reflexa / diuersoq;
suscipiente alterata. ac reflectente trans
missa

¶ Ad rationes incōtrarium. ad primam
dicitur negando maiorem. Saturnus. nā
plures effectus bonos producit. ut īgeniū
profunditatē: grauitatē: modestiā: agri
culturā: dominiū: architecturam: uitam

QVESTIO

quum sit aleocoden, quedā uero fixe ut gorgonis caput: uultur cadens & huiusmodi a quibus tot bona, quot a Saturno pendere nō possunt. ¶ Sed illa maiori concessa: quamuis maius infortunium respectu plāetaz solū diceretur Saturnus adhuc nō sequitur cōsequens inductū: quā Sol fortunium & infortunium aliorum continet. tum rōe diuersoꝝ mediogꝝ quibus bonū & malū agit particularibus. puta sextili uel triino, bonum: quarto uero uel opposito: uel et cōiunctione, malū: tum etiā rōe uirū, quas aliis p̄bet ut dictum est. Tertio dici pōt: q̄ Saturnus maius infortuniū dicitur ob hoc: quā sepius nocet cum quo tñ stat. Solem intensius nocere posse. Quarto dici pōt. q̄ si nō intensius: nec sepius nocet Sol, q̄ Saturnus nocet tñ pluribus: sicut pluribus p̄dest. ¶ Ad secundā dicēdū, q̄ maior falsa est quā ob multa p̄dicta cetera nō sunt paria & quā oīa mensurā quādam sibi p̄fingūt aqua qualitercūq; labatur ip̄ficiuntur agētium actiones. sicut et nimia quantitate spiritū uirtus nō melius p̄ficit nōnullas operatiōes, sic et de eisdem loci affectu dici possēt, sed argumenti gratia dictum sit. ¶ Ad tertiā dicitur q̄ maior uera est si sic p̄feratur: id esse potētius a quo &c. magis dependēt. nō aut si diutius dicitur. quare negetur a cōiunctiōibus magnis magis p̄dere &c. licet diutius. i. longiori tempore: stat: n. aliquid magis duraturū ēē debilius. Secūdo dicitur huiusmodi cōiunctiōes reuolutiōes. & eclipses a Sole recipere determinatiōes: sicut a media maxima: & a minori media cōiunctio. & sic de aliis. q̄re a Sole tādē p̄dētiā habēt.

Articulus. ii.

¶ An luna post Solem sit aliis potētior magisq; obseruanda.

¶ On ilo. ¶ Oncludi creditur a quibusdam in cōi. Lunam post Solem nō esse maiorem uirtutis. Luna. n. plures defectus habet a quibus alii planeta & stelle sunt alieni. igitur &c. cōsequitio clara. assumtū ostēditur. sola. n. uerā eclipsim sustinet. Solis quidem eclipsim apparet: nō ob luminis defectum: sed obstaculum respectu nostrū. p̄ter Mercurium etiam minor omnibus. similis. pene Veneri. luminis. quod a Sole recipit. uarias mutationes retinet. minus et simplex apparet: ut eius ymago demonstrat. Venus autē & Mercurius: aut lumen per totum inbibunt: aut sua illuminata parte semper ad nos radios emittunt. ¶ P̄terea id astrum quod in breui tempore cōplura infortunia iēmoditate sue patitur debilius esse uidetur. Luna autē huiusmodi est. quum quolibet mēse. ultra cōbustionem quam a Sole. & uia cōbusta suscipit. lx. infortuna malignosq; influus a planetis sustinere pōt. ultra ea quae a fixis innumeris omnibus. s. i. temperatis per corpus uel per aspectus saltim cōiunctiōes suscipere potest. igit. &c. ¶ Amplius nobilius est uim suam trāsmittēs: q̄ deferens uim illam transmissam. Luna autē aliogꝝ uirtutes deferendo potētia sumere dicitur: quare prestatiōes erunt ceteris stella. ¶ Vltērius nobilioris & fortioris est. suam retinere uirtutē firmā atq; stabilem: q̄ mutabile habere. facileq; ab aliis causis. tum impediri. tum mutari posse. quum fortioris sit. magis resistere. Luna aut huiusmodi est uarietatis: quā cōiuncti naturam bonam uel malam sapiat.

¶ Sed in contrariū est Ptolemei auctoritas in libro fructus. Luna maxime assimilatur corporibus. in quatuor. lumina. tria plurifacienda esse demonstrat. ceteri

etiam astrologi Lunam semper partici-
pem significatricem faciunt. Experientia
quoque quanti sit Luna declarat. quum
per illius aspectus ad alias stellas precipue
Solem diuturne alterationes magnæ p-
cedant. Rationes quoque idem demonstra-
tes non deficiunt. ¶ Prima quidē est quā
inter omnia propinquior nobis est. cate-
ris aut paribus propinquius agens forti-
us agit. ut articulo. ii. precedentis questio-
nis dicebatur. ¶ Secunda est luminis eius
magnitudo. quæ uim maiorem influen-
tem ostendit. preter. n. Solē cetera astra
nō tñ luminis influunt in inferioribus.
¶ Tertia est. quā preter luminaria omnes
alii planetae retrogradi sūt. quā re mul-
tum uirium amittunt. ut infra. hoc aut
in luna nō euenit quamuis epicycli causa
motus eius tardior fiat. ¶ Quarta ē quā
ob similitudinē quam cum corporibus
habet quā Ptolemeus testatur. & eius lu-
minis augmentum & decrementū ostē-
dit. corporum lubricitati similia non parū
corporibus dominatur. ¶ Quinta nam
experientia testatur Lunā in rebus liqui-
dis fluxibilibus aqueis precipue magnum
habere dominiū. & ita per consequens in
humoribus. & sic in mēbris animalium
quod maris fluxus & refluxus ostendit.
aquarū multiplicatio. humiditatum au-
gmentū & decrementum. spermatum
seminūque omniū. ouoꝝ. plantarū incisio
plantatioque. cancri & cōchilia cuncta de-
mōstrant. ex quibus ulterius sequitur in-
crementum. ¶ Sexta post Solem Lunæ reuo-
lutio mensalis tribuitur. & illi prebetur
significatio. ¶ Septima quāuis aspectus
alioꝝ planetarū cum Sole in quibusdam
determinatis significatiōibus. efficaciores
reperiuntur. nō tamē uniuersaliter ī cun-
ctis rebus sicut Lunæ reperiūtur potētes
¶ Preterea planeta ille qui uelocius cir-

cuit. pluries uarias signorū domorū stel-
larumque aliarum influentias suscipit. ac
influit. oportet quidē sepius contingere
ut alioꝝ significatiōibus pmanētibz illi
us significatio mutetur. quare eaz muta-
tionum ipse erit causa. itaq; sepius coope-
ratur sepiusque transmutat. ¶ Vltimus a-
strum in quo omniū aliorū uirtutes quo-
dammodo uniūtur. omibus aliis certo mō
potētius fit. Luna autē sic se habet ali-
arum stellarū cōperatione. quare tabella-
ria dicta est. ¶ Deinde. quantum altera-
tionis in inferiori mundo afferant eclip-
ses cunctis apertum est. eclipsis autē. aut
ipius ē. aut ab illa causata. Est igitur post
solem plurifacienda. quāuis in certis de-
terminatis significatiōibus unaqueque stel-
la per se. eam superare possit.

¶ Ad rōes incōrariū. dd. ad primā nege-
tur cōsequētia. deinde ob clariorē intelli-
gētiā primo dicitur. q. alii planetae quos-
dam defectus patiuntur. a quibus Luna
semota ē. ut puta retrogradationē. Secū-
do Luna & si plures defectus hēt. habet
et plures dignitates & potestates. Tercio
nō solū dicimus planetā potētiorē. quia
plures habeat uires positue pducendo.
sed et priuatiue remouēdo. quare magis
attendenda sit. Quarto licet Sol lumen
nō relinquat. deficit tñ ī nos tunc īflue-
re. quare subiecta patiūtur. astra uero cō-
siderātur ut effectus pducunt in inferiori-
bus. Ex his patet responsio ad oīa obiecta
per primū argumētū. ¶ Ad secūdā dici-
tur ipsam cōcludere esse magis attendēdā
quā nō solū ob eius essentielles uires. sed
etiā accidentales multū opetur. ¶ Ad ter-
tiam dicitur. q. deferre uim certā. ē igno-
bilis q. illā īfluere. sicut ignobilis est
esse cām secundā aut istrumētalem. q. pri-
mā aut principalem. sed deferre uires om-
nium. potētius est. q. hanc uel illam par-

QVESTIO

ticularem transmittere. ¶ Ad quartā di-
citur cōcedēdo maiorem ceteris paribus/
sed Luna sepius recepit uires / & si sepius
amittit: multa ēt p̄dicta imparia sūt. qm̄
aliorū uires suscipit &c. preterea quanto
magis instabilis eius uirtus est tanto ma-
gis attendēda: quum p̄sertim sepius sig-
nificationē reassumat.

Articulus. iiii.

¶ An Sol plāctas & alias stellas cōburat.
Ariones cōplures se offerūt / qui
bus p̄bati uidetur / Solē nō pos-
se ceteras stellas cōburere. Quā-
to enim uiuificans p̄pinquius est uiuifi-
cato / tanto maior est uiuificatio. qm̄ uiuifi-
catio nō nisi per similitudinē & cōformi-
tatē sequi pōt. Sol aut̄ aliorū uiuificantis-
um est. sicut cor mēbrorum. sicut illu-
strat oculus. sicut rex potestātē & digni-
tatē tribuit. igi. &c. ¶ Preterea si sic. igi-
tur quāto magis planetā & alia stella p̄-
pinquiores erūt Soli: tanto magis erunt
cōbusti. cōsequēs contra astrologos. dicē-
tes. Lunā p̄minutū Soli cōiunctā muli-
eri uiro dēpōsata assimilari. ¶ Amplius
stella quādā naturā solis sūt similes. oēs
ēnt quātum ad influentiā / ab illo receptam
illi assimilātur: quum semp̄ effectus cau-
sis suis similes sint. sed simile nō destruit
simile: quin potius uigorat / cōseruat / &
auget. ergo Sol illas nō cōburet. maior ē
euidens. patet de corde leonis / de alterā
in cancro. quā asinus appellari solet. & o-
culo sagiptarii & sic de aliis. ¶ Item licet
manifeste qualitates prime sibi contrarie
sint. nō tñ uirtuales & actuales. patet in
aqua calefacta: caliditatem actuale / ac uir-
tualem frigiditatem continente. ergo pla-
netā stellasq; ceteras / actu qbusdā afficiun-
tur qualitatibus. quā tñ suas uirtuales q̄
litates cōpatiuntur. uirtualis ēnt qualitas

stellas: a uirtuali solis corrumpi nō pōt.
¶ Deinde stelle magis nocentes potenti-
ores sunt / quātū ad effectū illum. sed cō-
busti significatores magis nocent. patet
enī si quis louem significatorem i radice
habuerit: in reuolutiōe aut̄. aut i eadem
radice cōbustus fuerit / nō p̄desse. imo ob-
esse. quū significationē / quā secundam in-
fluisset aduersam emittat. ¶ Vltērius sol
signa uiuificat. ut isra. igitur & planetas.
consequitio clara. quum nulla diuersita-
tis causa in medium adduci possit. ¶ Po-
stea Ptolemeus libro fructus. uerbo. L.
ait. C. xx. seu s̄m alia litteram. C. xviii.
planetarū cōiunctiones ēnt. a qbus genera-
tiones & corruptiones i mūdo pendent
inferiori. ubi apertū est. binariā / ternariā
& usq; ad septenariā cum Sole cōiunctio-
nes cōtineri: quibus planetā cōbusti sūt
igitur significationem nō relinquunt.
¶ Post hec. sicut parū lumē. p̄uulq; ig-
nis a magno lumine / aut igne nō destrui-
tur. ymo unū ab altero uigorat. ita in
Sole & aliis accidere debet. itensius lumē
est / potētioreq; ignis / ex maiori minori-
q; resultās: q̄ maius tñ mō. ¶ Vltio argui-
tur si sic ēnt. aut hoc accideret rōe radiorū
se ipedientiū. & hoc nō. qm̄ sensibiles lu-
cis radii se inuicem penetrāt. patet i pluri-
bus lucidis undiq; manētibus i totū me-
diū radios mittētibus. multo igi. magis
isensibiles spiritaliores se inuicem nō ipedi-
ent. Aut ēnt rōe dispōnis subiecti: ad uim
illā suscipiendā requisita. quā cōtrariā dis-
positionē nō cōpatēretur. & hoc nō. qm̄
dispōnes filēs / aut nec similes nec contra-
rie / sed diuersā. se inuicē i eodē subiecto
prio cōpatiuntur. sicut calor & sapor. itaq;
ulter nō saluaretur combustio. Aut rōe
planetā alterati a Sole uirtutē liquentis
& hoc nō. qm̄ corpus celeste solū mobile
est s̄m locū: s̄m p̄pateticos. Aut rōe ab

latiōis significatiōis / in cōbustiōe a Sole
potētiore assumptā: & a planeta ablata
& hoc non contingit. n. planetam i suis
essentialibus potestatibus reperiri pluri/
bus etiam. solē autem in casu aut exaltati
one sua ubi solis debilitate alterius q̄ for
titudine sol superabitur. ut si sol Satur /
no in aquario iungatur. igitur nullo mo /
do combustio saluari potest.

Incōtrariū ē oīum auctoritas ab experie
tia sumpta. Ptole. præsertim in q̄triparti /
to uires planetarū sub radiis existētiū post
habētis. multoq̄ magis fixarū. expientia
quoque quotidie illud testatur. plane /
te. n. quomodo radiis solis exeunt uires assū
mūt & hoc est apertissimū in aeris mutati
one. ac si prius per ingressū in illos reliquisset
cuius rei obseruatio infra de spheris pla /
netarū apertū fiet. Ratio etiā idē cōcludit
primo q̄ tū ad manifestas q̄litates. sicut lu
men. & caliditas. & quæ illas sequuntur
quis aut comune sit illud aristotelicū. for
tiores motus debiliores impediūt. hic tū
speciali diligentia. qualiter eueniat consi
dera ndū est qm̄ communiter q̄ facillimum
putatur stellarū combustione saluare mibi
uero difficile fuit. ¶ Hoc autem pluri /
bus uiris ostenditur. prima ratiōe uirtutū
stellarū a sole pēdētiū. ut supra. licet. n. uires
solis i diuersis corporibus uario mō re
cipiatur: quo fit ut naturā mutet & p̄pri
etate. p̄ cōiūctionē. tū adeo potētes emit
tūt radii. ut solis naturam solū contin
cant. q̄re causa diuersificans uires. diuer /
sa scilicet recipientis natura. imbecilior
relinquitur. ne uim transmissam ualeat
uariare. erit igitur soli operatio tribuen /
da. ¶ Amplius ad sensum sic ad alias stel
las semper pene se applicat Mercuriusq̄
mixtæ naturæ ut eius stellæ p̄prietatē idu
at. n. qdē ob aliud q̄ ob eius debilitatē par
uitatem indifferentiā: alterationisq̄ susci

piende facilitatem. sed multo magis cæ
teræ stellæ soli sic subiciuntur. q̄ Mercuri /
us aliis: igitur idem qd̄ prius. ¶ Deiceps
radii oppositi se inuicem frāgūt. & q̄q̄ in /
medio se compatiuntur. experientia tam
difficultatem & repugnantia qdā demon
strat. similiter cōiūctio facit. respectu
enim superiorū eadē ratio est quasi: quæ i
oppositiōe: quum a sole sursum a superio
ribus deorsū radii piciātur. qui oppositi
fiūt. respectu uero inferiorū. ratione ma
gni excessus uirtutis radiorū solis. idem
quasi accidit. duobus igitur pugnatibus.
potentius pugna obtinebit. ¶ Ex quo alia
ratio sequitur idem demonstrans. potesta
tes. n. influētiarū insensibiliū. quæ potio
res sunt. præcipue p̄ aquisitam significati
onē in figuris. agūt i sibi subiecta ut infra
ostēdetur. significatio autē in principiis ag
ritur. per dominū unius significatoris su
per alterū. sicut patet: de louis & Saturni
elevatione. in suis coniunctionibus. sed
sol oībus aliis præstat in quocunq̄ loco
fuerit. ut ex supradictis potest esse manife
stum. igitur oīum significationē usurpat
Itaq̄ a significatione alios destitutos reliqt
¶ Interea autem solis influentia similis ē
influētie sibi cōiūcti: aut diuersa: aut cōtra
ria. si similis. ex superabundantia uirtu
tis solis. actio illa soli attribuetur. q̄ noni
am maiorem latitudinē sufficit induce
re sol. q̄ alter & sic terminus alterationis
ad quem. ex sola uirtute Solis effluet. si
diuersa. ex efficaciori Solis ipressione red
detur subiectum ineptum ad alterā reci
piendā. quāq̄ sub diuersis gradibus lati
tudinis p̄manere pōt. si cōtraria p̄culdu
bio Solis potētiore supabit. itaq̄ semp̄ So
lis significatio preualet. quare altera suc
cumbit.

¶ Ad rationes igitur i ncontrarium dicē
dum. ad primam negando maiorem: om

nia enim terminum sibi prefigunt. aquo
qualitercunque labatur ipse est finis in
tentus. sicut ignis uitam conseruat incer-
ta distantia: conburit tum propinquius rex
etiam quis a longe multa per media gu-
bernet. sua tamen presentia aliorum ui-
res aufert. ¶ Ad secundam dicitur negan-
do auctoritatem illam: ex qua plura inco-
uenientia sequuntur. ¶ Ad tertia dictum
est qualiter similis significatione auferat.
¶ Ad quarta dicitur quod licet in combustis
remaneat uirtualis qualitas. sicut in aqua
calefacta. eo tamen tempore actualiter
uim illam influere non potest. & hoc suf-
ficit. non enim tenendum est omnem uim
absolute deperdi. ¶ Ad quintam dicitur
quod priuatiue nocent. quoniam scilicet quod
debet influere/definunt emitte. sicut p-
nauta carentia nauis sumergitur. ¶ Ad
sexam negetur consequentia. & causa di-
uersitatis in sequenti articulo nota fiet.
¶ Ad septimam dicitur coniunctiones il-
las esse attendendas/præcipue ob uirium
combustorum priuationem. ¶ Ad octa-
uam negetur similitudo/præcipue quoniam si
gnificatio omnis aufertur. ¶ Ad ultimam
dicitur quod id accidit ratione omnium dict-
orum quattuor. qualiter autem id accidat
ostensum est. in rationibus in corpore quo-
nis. & ad primam partem dicitur quod licet
se penetrent & compatiantur. una tamē
alterius actionem impedit. sicut uirtualis
aquæ frigiditas/actualis actionem minuit
Et ad secundam dictum est qualiter contrarie
& diuersa influetia/& similes a sole supe-
rantur. Ad tertiam partem. quod corpus ca-
leste est etiam alterabile/ad uarios lumi-
nis & influentia gradus. nec est contra pe-
ripeteticos. quod de alteratione qualitatū pri-
ma actualiū/in generationem & corrupti-
ordinatarū loquuntur. ¶ Ad quartam di-
citur quod ob prædicta sol aliis iunctus ubi

cunq; fuerit prærit quod in detrimento & c.
quoniam alie causa plus promouent ad digni-
tatem & dominium. quod solis depressio loci
obstet.

Articulus. iiii.

¶ An sol comburat signa & domos in-
quibus reperitur.

¶ Olem comburere signa & domos
pluribus rationibus concludi uide-
tur. planeta. n. forrioris sunt in-
fluxus quod signa. quum planeta ueluti for-
ma sint: signa uero sicut materie & corpo-
ra. sed planeta ab eo comburuntur. igitur/
& prædicta. & ita de domibus concludi
potest: postquam signa absoluta sunt. domus
autem respectiua. ¶ Protinus aut sol in-
signo similis complexionis est: aut contra-
ria/in ambabus qualitatibus/aut in alte-
ra tantum. si primum. aut æque inten-
sas qualitates habet aut non. si sic. igitur i-
ter illa actio fieri non poterit. si secundum
aut sol remissiores habebit: itaque non pote-
rit agere in signa. aut intensiores: & sic si-
gni complexionem/ & eius terminum/
aduersam ducet. si uero contraria fuerit
complexionis in una uel duabus. quum
manifestum sit unum contrarium aliud cor-
rumpere sequitur idem inconueniens. nullo
igitur pacto signa uiuificare potest. ¶ Rur-
sus nulla mala causa uiuificare potest sol
autem per corpus & per quartum & op-
positum malus est/ secundum astrologos
igitur & cetera. ¶ Amplius nihil est agens
& patiens respectu eiusdem. sequeretur eni
idem actu & potentia eandem respectu eiusdem
quod fieri non potest. signa uero primi mo-
bilis in omnia inferiora influunt. igitur non
sol in illa. ¶ Postea sol in secunda domo sub-
stantias dissipat. abligurireque facit. hoc au-
tem est bonum illius domus effectum destrue-
re igitur. & c. ¶ In contrarium est astrologorum aucto-
ritas experientia roborate nobis ostendete

solem in ariete exaltari. in leone fortifica-
ri: in triplicibus & faciebus potentem fie-
ri in medio celo dominari. in nomq; lateri.
¶ Ratio quoq; idē aperit. sol. n. ad mun-
dū totū cōperatur. q̄admodū cor ad ipsū
al. ut. ex supradictis patet ut etiā Ptole-
meus testatur libro fructus uerbo. lxxxvi
qua generali similitudine ulterius cōside-
radū est. q̄ loca planetis cōuenientia. nō
sunt sub sole aut supra. in quibus conbu-
rūtur ob nimia caloris influētia: sicut & in
aiali si quod mēbrū propinquius esset cor-
di. q̄ sibi cōueniret. a tempāto suo rece-
deret. sed bene soli tota eius sphaera locus
cōueniens est. Itaq; semper cōueniēter a
primo mobili distat. sicut cor. licet dila-
tationis motū moueatur & constructiōis
conueniēter lōgiqua mēbra uiuificare
pōt. sic quoq; q̄admodū cor calidū spiritū
ad cerebrū mēbrū frigidū transmittēs ipm
nō corrūpit. nec distēpat. licet a sua coessē-
tiali cōplexiōe iumutet. sed potius uiuifi-
cat. perficit. & ad eius operationes pfici-
endas aptum reddit. & sic de aliis mēbris
ita sol in cācro signo aqueo aut aliis signis
existens. suo calore lumine aut influētia
p̄dicta uiuificabit & pficiet. ¶ Præterea ei
mēbra quæ spiritum et calorem non gene-
rāt. nec sua uirtute cōtinēt per cordis spiri-
tū transmissū magis uiuificatur ceteris pari-
bus. q̄ quæ spiritus uirtutē participāt hec
ē manifesta. sicut magis indiget uiuificatio-
ne manus q̄ epar ceteris pibus. sed planete
& stellæ uim suā uiuificā. ultra eā quāq; a
sole recipiūt habēt. nō sic autē primi mo-
bilis partes igitur & cæt. ¶ Ulterius lon-
giquius mēbrum a calore. eo magis
indiget. & per cōsequēs quū illū ppinquū
ihabet magis pficitur. huiusmodi autem
sunt primi mobilis signa stellæ cōpatiōe.
¶ Amplius id agēs qd' lōgiori distātia i
aliqud' subiectū ageret debet. fortiori idi-

get istrumētū & uirtute. huiusmodi autē
sunt signa p̄dicta i inferiora agere debentia
respectu stellarum igitur per a p̄p̄rio
nē ad illa pficiūt. ¶ Rursus si signa sic
comburentur quom sol sub illis peram-
bulat. igitur & semper & omnia combu-
rerentur. consequens nefandum. cōsequē-
tia ostenditur sol. n. respectu distantie. q̄
a primo mobili semotus est insensibiliter
mouetur per sphaeram suam de lat us ut pa-
tet cunctis. quæ distantia respectu stellæ
præcipue planetarum. non parū uariatur.
¶ Item sicut rex sui præsentia domum &
urbē suam illustrat. q̄q; dominos sibi sub-
iectos inferiores ostendat. ita sol signa cō-
lustrabit sub quibus reperitur licet stellas
debiliores reddat. q̄ Posthac sicut parua
ferri q̄ritas in igne conbuitur. magna ue-
ro ligni resistit. ita stellæ. quæ ut p̄dicta
considerantur. cōperatione signorum
resistent. & si equalis stellæ pars signi mi-
noris esset resistentia. æquæ etiā propinquæ
¶ Deinde planetæ sunt sicut formæ & stel-
læ. signa autē uelut materiæ & corpora &
perfectibilia. materia autem appetit for-
mam. non sic forma formam. ¶ Simili-
ter igitur de domibus dicere oportet. qu-
um domus nil aliud sint. q̄ certe cali par-
tes. talem respectum habentes ad hūc ul-
illum p̄nctum terræ. ¶ Ad rationes igi-
tur dicendum. ad primam. q̄ quis tanta
primi mobilis pars q̄ta stellæ est debilior
esset. non tamen signum totum. secundo
esto q̄ esset debilius. nō cōcludit cōsequē-
tio. quoniam signa ut materiæ sunt formā
expetentes. non autem stellæ. quæ iā su-
am actualement perfectionem habuere. tam
essentialē. q̄ accidentalē per conceden-
tem distantiam a sole. tertio his post habi-
tis distantia nō est similis ut supra. ¶ Ad
secundam dicitur. q̄ sicut cor suo spiritu
mēbra calida frigi. humi. & sicca uiuificat

QVESTIO

quis tēperie i ipis aquirāt & appropriationē sic sol se habet respectu signorū / quā alio modo recipiatur calor / lūm / & influxus adiuersis signis. Et ad formā dicitur q̄ habet intēsiōrē caliditatē / & nō nullas alias pprietates. sed negetur consequentia. igitur ad discrasia cōducet & ce. qm̄ ad signi perfectissimā opatiōem / requiritur solis i fluxus & calor & c. Dicitur ulterius q̄ inter solē & ptibus celi / quq̄ est cōtrarietas q̄tū ad uirtutē respectu nostrū. & sic agūt & repatiūtur. ¶ Ad tertiū dicitur. q̄ sol sic est malus / respectu planetarū & stellarū ob ratioēs predictas. nō autē respectu signorū primi mobilis: licet p aspectū quartū & oppositū obsit signis ut iſra. ¶ Ad quartā dicitur negādo maiore. q̄a aliqd ē agēs & patiēs respectu eiusdē: sed nō secū dū idē ut patet in aqua & igne / agētibus & repatiētibus / per frigiditatem & caliditatē. ¶ Ad ultimā dicitur. q̄ sol erogat substātiās: sed ē largitur: quare meliōrē in substātiis pducit effectū q̄ pducī possit

Articulus. v.

¶ An retrogradatio maximum sit infortunium. ¶ Retrogradationē qdā putare posset non esse pessimum. his rationibus. cōbustio est maximū infortunium. igitur nō retrogradatio. cōsequētia nota assūptū ostēditur. cōbusti. n. omnē pene significationē ad miserūt: retrogradi uero magnā (licet malam uel bonā) habēt. modo sicut nihil deterius non ente est. ita nil deterius q̄ nullam habere uim. ¶ Præterea q̄to planeta propinquior est terræ tātō uim maiore influit ceterisq̄ paribus: sed superiores sic se habēt quom retrogradi sunt igitur & cet. ¶ Vltērius q̄to aliquid motui pfectissimo primo magis assimilatur tātō suo motū potētiōr ē:

retrogradi magis primi mobilis motui assimilatur igitur & cet. ¶ Itē minus intrinseca unicuiq̄ aduersatur q̄ extrinseca. sed retrogradatio. ab itriseco epicicli motu pcedit. cōbustio ab extrinseco. ergo magis cōbustio q̄ retrogradatio planetæ aduersatur. ¶ Deinde superius dictū ē: motū in inferioribus determinare proprie tēpora / lūm autē / & influentia / & figura / effectus talibus / uel tantis tēporibus duraturos. igitur motus proprii retrocessio nō effectus sed tātū tēpora mutabit. qd̄ nō ē maximū ifortuniū & plāetæ debilitas. ¶ Incontrariū sepiissime mihi & aliis fuit experientia. quā apertissime comperitum est retrogrados planetas nullū bonū prebere. si qd̄ autē prebere incipiunt citius magna cū patientis iactura illud auferūt / mala etiā influentia subiecta sua afficere idem testatur Beten uerbo primo. Ptolomeus latenter uerbo. lxxiii. ¶ Rationes etiam ad idē aperiendū nō deficiunt. Quanto. n. planeta magis a fine suo atq̄ perfectionē remotus est: tanto magis infortunatus: peiusq̄ dispositus est. retrogradi huius sunt igitur & cet. cōsequitio clara. prima propositio aperta. secunda ostēditur omniū. n. spherarū stellarū ferentium / motus proprius / p quem ppriā sui perfectionē & finē consequuntur / est secūdu signorū successionē quē motū. (lūnaria pfectiora / nūq̄ amittūt. cōstat autē p retrocessionē maxime ab illo motu alienos fieri. ¶ Itē tūc magis imperficiuntur planetæ / quom a pfectioribus magis elongantur & dissimiles fiunt. huiusmodi autem retrocessio est. quoniam in aliis conueniunt. in epiciclo enim cum luna. i cecentricum cum ambobus assimilantur. solum in retrocessione dissimiles sunt igitur & cet. ¶ Amplius sicut Saturnus uel iupiter / quom magis eleuatus ē in cog. cōnūctio

ne uim significatiuā aquirat. in qua dispo-
sitione directi sunt. nō enī dixit Ptoleme-
us ad uertēdā minore depressiōe: sed ele-
uationē maiorem. ita per oppositū maxi-
me deprimi necesse est. ¶ Cōsiderādū igitur
est. propriū esse primo mobili sua na-
tura moueri ab oriente i occidēs: motu q-
dem simplicissimo/ regulatissimo/ iuaria-
bili. quem motū/ accidētali causa raptus
spheræ cūctæ inferiores sequūtur. sūm quē
pfectionē quādā picipiant/ iuxta eorum
oportunitatē/ sic ut qualibet die terram
circuant. motus uero predictis spheris p-
prius/ & cōuenientissimus. quo p-riū finē
unaqueq; attingit/ circulatio est. sūm sig-
nōz successiōe. a quo maxime per retro-
cessiōem ipediūtur: siquā ēt uim (recte
incedendo) influere/ p motū retrogradum
auferre aut minuire iapiūt. simile igitur
planetis retrocedētibz accidit. quod ne-
gociatori/ urbē quāpiā pficiēti/ quom
ipediēte causa retrocedit. quo motu lō-
ge magis/ q̄ p icōmodas uias incedendo/
a fine picipali suo semotū se facit.

¶ Ad rōes igitur icōtrariū dicendū. ad
primā. combusti planetæ ppter plurima
minus ifortunātur. primo qm̄ nō in to-
tum uires amittunt. Secūdo qm̄ nō tan-
tum rēporis cōburūtur. Tercio qm̄ & si
amittunt: nō tamē mala noua afficiūtur
qualitate. quā in sibi subiecta influant. Et
ad pbationē assumpti dicitur. q̄ i stellis
defectum in se nō querimus: sed respectu
operationū/ quas in nos pficiūt. quare pe-
ius dispositi sūt planetæ/ quom uires ma-
las in nos influūt: q̄ quom nec bonam nec
malam exercent/ aut insensibiliter talem.
licet fortasse plus pfectionis aquirant stel-
la/ quom quoquomodo i nos influant. q̄
qm̄ minime. sicut etiā unusq; concedit
petus: dispositam ifortunam: q̄ certa ca-
li pars/ nec bonum nec malum sensibi-

liter producat. ¶ Ad secundam dictum
est supra maiorem esse falsā. qd' eleuatio
superiorum postendit: ¶ Ad tertiam ne-
getur maior si absolute itelligatur: sed so-
lum conceditur in his/ in quibus uere na-
tum est aliquid altero assimilari. si. n. &
quus bipes fieret. non per hoc homini bi-
pedi pfectiori magis similis fieret. ¶ Ad
quartā negetur maior. magis. n. cōueniēs
est a sole caliditas mēbro pter natura/r
ad frigiditatem lapsō: aut etiam a princi-
pio generationis q̄ ipsa frigida discrasia.
¶ Ad ultimam dicitur. q̄ motus est per
se causa temporalium determinatiōum.
diuersitatum aut influentiā & aliāz uiri-
um/ est causa per se non primo. qm̄ uario
mō deferendo agens/ uario modo influit

Articulus. vi.

¶ An fortiores sint planetæ in dignitates
eorum ingressu an in medio.

¶ Idetur planetas potentiores esse
in medio potestatum suarum/ q̄
in principio. planeta enim ut ex
supradictis patet fortior est indignitati/
bus suis/ ob maiorem sui cum parte celi/
similitudinem/ & conuenientiā. igit. ubi
maior conuenētia est inter planetam & p-
tē celi/ ibi potentior est. sed in medio po-
testatum pdictāz maiorem habet conue-
nientiam. quum undiq; conformes par-
tes sint/ & similes: q̄ qm̄ ab uno tantū la-
tere ¶ Preterea fortior est. planeta qm̄ qm̄
bet sui pars in parte cōformi ē. q̄ qm̄ solū
medietas. i ingressu uero (qm̄ a cētro stelle
sumitur) solū medietas cōformitatē otti-
net. i medio aut oēs ptes igit. & c. ¶ Am-
plius sic se habet planeta extra suā digni-
tatē existēs sicut al' extra nāralē sui dispo-
sitionē: quæ est egritudo: sed corpus egrū
nō pōt ad sanitatē mutari nisi per neutrali-
tatē transeat quæ dispositio media est.

QVESTIO

quum ire nō liceat de extremo ad extre-
mū nisi per mediū . ergo nec etiā plane-
tā a dispositione disconueniēti ad cōueni-
tiorē. ¶ Vltērius planeta / secūdu omni-
um astrologorū sentētiā / in dignitati-
bus suis / hōinibus i magisteriis domibus
aut regnis suis / recte assilantur . sed rex in
medio regni . artifex in medio magisterii
& cet. fortiores sunt igi. & cet. ¶ Deinde
si qua dispositio bona fuerit / tāto melior
est q̄to magis fixa & firma est . ut de gradi-
bus sanitatis patet . qm̄ tāto magis resistit
aduersis . sed in medio dispositio magis ē
fixa . quum undiq; partes similes iuuent .
atq; uim prabeant igi. & cet. ¶ Rursum
nulla latitudo subito acquiri pōt : quum
ōnes diuisibiles sint in infinitum . itaq; pri-
us prima pars q̄ secunda acquiritur . igitur
planeta non pōt in principio esse fortissi-
mus qm̄ cōtinue ante debilis fuit. ¶ Inte-
rea ita euenit de aliis potestatibus sicut de
exaltationibus . sed planeta nō est fortissi-
mus in principio sue exaltatiōis . sed i me-
dio p inclusionē . ut iupiter in .xv. cancri
sol in .xviii. arietis : & sic de omnibus a-
liis igitur & cet. ¶ In contrariū sunt non nulla quæ in as-
trologia apertissima sunt : ex quibus sequi-
tur aperte (ut deducetur) planetas fortio-
res esse in principio q̄ in medio . primū Pto-
lemeus ponit / solem in .iiii. pūctis æqui-
noctialibus & solstitialibus potentio-
rem esse : maximasq; causare alterationes : non
solū autem uim & significationē mutat :
sed etiā alios mutare facit & ex superiori
inferius & contra effici . simili modo quū
planete in auge aut opposito / & precipue
stationarij sunt . idem euenit . Maior etiā
significatiōis uariatio sēsu apparet / qm̄ pri-
cipia signorū intrant sol & alij q̄ in medio
pariter quom planeta cōbustionē ingre-
diuntur : aut exeunt mutari significatio-

nes apparet. ¶ Cuius rei apertissima ratio
succurrit . Tūc . n . stellā quāpiam maiore
habere uim dicimus / quom maiores mo-
tus & alterationes causat i inferiora . hoc at
i ingressu in p̄cipia dignitatū & potesta-
tū contigit & nō solum dignitatum / sed
aliarū dispositionū bonarum uel malarū
quū semper p̄ p̄cipia / iudicemus media
atq; fines . nō aut per finem mediū aut pri-
cipium nec p̄ mediū principij in reuolu-
tiōibus annorū mūdi / & nati . in natiuita-
tibus ægritudinibus electiōibus . in opi-
bus perficiendis : aut confectis . sēper pri-
cipij : repimus metrū mediū & finis . prius
q̄ principio tribuendū cernitur q̄ totius
residuo. ¶ Præterea a principio pendet q̄
sequitur nō aut ecōtra . igitur principij /
maximifaciendū est. ¶ Adhuc tūc maio-
res cāntur motus & alterationū differētie
qm̄ maior apparet signatorū & cāz differē-
tia . sed hæc in principiis potestatū & alio-
rū apparet . qm̄ de dispositiōe cōuenienti
ad icōuenientem . uel uerso modo mu-
tantur . in medio autē ex simili intensiori
uel remissiori : ad simile remissiorē uel in-
tensiorē mutatur solum . igitur & cet. ¶
Deinceps planeta in potestates suas in-
grediētes / regi assimilatur q̄ ab alieno pro-
fectus regno / suum ingreditur : modo u-
nusquisq; fateretur maiorem alterationē
animiq; latitiam / & gaudiū / lenitatē / ac
largitatē regi competentia esse in ingressu
q̄ in medio. ¶ Sed ad apertiorē dictorū in-
telligentiā cōsiderādum est . q̄ planetam
fortiorē aut . potentio-rem ēē duobus mo-
dis intelligi pōt . uno quidem mō . quom
intensiorē qualitatem in determinatum
sibi subiectum potest iducere . puta si Sa-
turnus frigiditatem ut .vi. posset causare
Mercurius uero . ut .iiii. tantum / eo casu
Saturnum potentiorē diceremus . Alio
uero modo / quom ad plura alteranda /

pensanda / causanda concurrunt: cuiusque figura celi magis obseruanda sit: qua dominium capit significandi / ueluti sequentia omnia / modum & terminum & formam dependentiaque suscipiant. primo igitur modo planeta in medio potestatis sue potentior est ceteris paribus: aut esse potest sepius: ut non nulle rationes contrarium primo adducte conuincunt. Sed secundo modo. proculdubio in principio dignitatis potentior est planeta. remotis impedimentis: aut ceteris paribus. Itaque experientia. ususque astrologorum omnium nos docet. initiorum figurarum metrum esse eorum quae sequuntur. mediorumque & finium. qua figura cetera & iudicatur & comprehensantur. ut patet de his quae nato accidunt. per natiuitatis figuram. & quae fecerunt. per conceptionis celi dispositionem. sunt. nisi illis dispensata. a radice principii. per figuram alias cooperatrices perfectam. Patet etiam plus principii figuram operari: quam stellae peruenit ad loca significationis nisi ad illa per predictam figuram conformitatem & attributionem habuerint. iuxta illud astrologis commune. nil operatur planeta &c. Ad rationes igitur contrarium dicendum. ad primam quae concludit de potentiori primo modo. secundo autem modo maior est falsa. quam cetera non sunt paria. quam principii figura / medii & finis origo & causa est. in primis in illa. non e contra. ut supra pluribus rationibus ostensum est. Ad secundam dicitur similiter concedendo de fortiori primo modo: non autem secundo. ex supradictis. Ad tertiā sunt plura dicenda. primum. concessa similitudine quae posset negari: quoniam disponēs & uires celestia sumunt in instanti. tamen dicitur primo ex ui argumendi: quod non est necessarium ad egritudinem per neutralitatem transire. si fixio requiratur ad dispositionem predictam. ut patet in medicis. sed etiam illo concesso. di-

citur quod neutralitas eius est: quomodo circumferentia corporis terminum attingit. sanitas uero quomodo centrum eo peruenit. tali modo. ita quod illud pluribus modis assignari potest. ut patet intelligentibus. Ad quartam responsum est per ultimam rationem in corpore questionis & per alias resolutiones supra. Ad quintam dicitur quod similiter de primo modo fortioris concludit. Ad sextam dicitur. negando maiorem. nam albedo per uiam sequele in corrupto generata. intensa subito acquiritur. similiter intellectus in instanti format scientiam tante uel tante perfectionis non successiue. similiter lumen in instanti producit tante uel tante perfectionis & intensiōis. ut in nostra summa demonstrauimus. Ad ultimam dicitur. quod auctores terminos potentiores primo modo notant. quod non est contra intentionem.

Articulus. vii.

¶ An planeta eleuatio in epicyclo potior sit eleuatione in eccentrico.

¶ Idestur planetam potentiores esse quomodo ceteris paribus. in eccentrico magis est eleuatus. ea. n. eleuatio potior est. quae in nobiliori circulo. sed eccentricus eiusmodi est. igitur. &c. consequentia apta est. maior manifesta. minor ostenditur. quoniam nobilior est deferens: quam delatum. sicut agens passio. totum quam pars: sed epicyclus a deferente defertur. epicyclum etiam continet. Adhuc. ceteris paribus qui tardioris est motus. fortius imprimat. sed deferentis aut tardioris est motus. igitur. &c. Preterea potentior est illa eleuatio quae fit in circulo. secundum cuius motum potest omnis zodiaci uires suscipere: quam contrarium: sed eccentrici motus est huiusmodi. igitur. &c. Amplius ea eleuatio est potior quae fit in circulo maiori tota terram ambiens: quam quae non. sed eccen-

tricus est huiusmodi. ¶ Item ostenditur eccentricum esse potiore circulum. quoniam ob illum ordinati sunt superior & inferior orbis. ¶ Deinde ea eleuatio potior est. quae nobilissimo planeta competit. sed eccentrici eiusmodi est. quia Soli tribuitur. non autem epiciclus. igitur. &c. ¶ Postea ea eleuatio potior est cuius oppositum minus nocet. sed eccentrici est huiusmodi quoniam epiciclus superiorum in opposito augis retrocessionem causat. non autem eccentricus maior patet ex hoc. quoniam perfectius ceteris paribus est. quod nihil habet obstaculi contra reperiendum suum. quod quod habet illud. ¶ In contrarium est ratio apta. quae pluribus uis nobis ostendit potiore esse in epiciclo eleuationem. Primo namque ex supradictis arguitur. illud in caelo potentius est. quod maiores alterationes & differetias causat. sed epicicli motus. partes & respectus sunt huiusmodi. respectu eorum. quae sunt eccentrici. igitur. &c. maior in precedenti capitulo apta fuit. minor declaratur. planeta. n. per epiciclu magis eleuatur. uelocitatur retardatur motu stationarius fit. directus. & retrogradus. quae omnia maxime sunt alterationum causa. ut patet intelligentibus. ¶ Preterea finis nobilior est his quae sunt ad finem. sed eccentrici motus ob epicicli & planeta motum est. tanquam in finem igitur. &c. maior manifesta. minor quoque sanum habentibus caput. ¶ Adhuc si eleuatio in eccentrico esset potior. igitur magis ad hominem attineret eius differetia. consequentia patet. quoniam principaliter respectu hominum & per attributionem ad ipsum subiecta particularia in astrologia considerantur. sicut in medicina alia ad corpus humanum sanabile &c. considerantur. tunc ulterius si sic. igitur eius motus magis hominibus perportioatus est. consequens falsum. quoniam auxeccentrici. fixae motu sequitur. qui motus

ut ostensum est supra. hominibus & rebus multum duraturus inportioatus est. ¶ Ad rationes igitur in contrarium. de ad primam negando minorem. & ad eius ostensionem negatur assumptum. nullus. n. dubitat Solem eccentrico esse nobiliorem planetam quam epiciclus. deferens. n. propter delatum est. sicut equus propter hominem. ut in secunda ratione dicebatur. Secundo dicitur quod uerum & proprie agens & mouens est intelligentia. non deferens. licet ad illius motum epiciclus & stella moueatur. Tercio dicitur quod quoniam orbis & epicicli contigua sunt. epiciclus aut planeta non est pars integralis. Secundo principaliter dicitur quod maior necessaria non est. non enim inuenit & ab intrinseco & ab extrinseco planeta. maiorem habere significationem planeta in ignobiliori quam nobiliori loco. sicut & plus potest rex in debilibus quam potentibus. quare poterit planeta plus in epicicli eleuatione. ¶ Ad secundam dictum est supra planetas esse potiores fixis. & Solem Saturno. & Saturnum uelocem quam tardum. quoniam cetera paria esse non possunt. ¶ Ad tertiam negetur minor. quoniam in epiciclo eleuatio potest in qualibet parte zodiaci fieri. & si maiores differetias. & si obiceretur. quod hoc est ab eccentrico. negetur. sed ab intelligentia esse consequatur. ex quo non sequitur nisi oppositum eius quod concluditur. sicut in resolutione ad primam dictum est. ¶ Ad quartam dicitur negando maiorem. de ambitu quoque dicitur epiciclu motu suo terram ambire. & motu diurno. & motu delationis ab intelligentia per eccentricum. ¶ Ad quintam dicitur. quod licet ordinati sint orbis superiores & inferiores in eccentricum. eccentricus postea est ordinatus in epiciclu. & epiciclus in planeta. ¶ Ad sextam dicitur. Sole alius habere excellentias. quibus omnibus fess. cum quo tamen stat alios planetas alii

quid habere excellētius certa Solis pprie
tate: sicut linx hoīe īpfectior, post mon/
tē uidet, p species in aere reflexas: quibus
ydoneus est oculus eius īmutari. Secun/
do dicitur, q licet sol perfectionē illam
& maiorem consequatur per ecentricum
aut per alia media, planetā tamen īper/
fectiores, per plura media eandem aut si/
mitem consequūtur. ¶ Ad ultimam ne/
getur maior, sicut etiā in moralibus quā/
to maior est uirtus: tanto maius uicium
oppositum, ad eiusq; probationē dicitur
esse uerum assumptū, aliis equalibus: sed
multa concurrunt, quā cōiecturam faci/
unt, alia nō esse paria, sicut latitudinis in/
equalis perfectio: uis acquirenda signifi/
catua maior, ob maiore diuersitatē &c.

Articulus. viii.

¶ An fortuna pessimos effectus produce
re possint.

Pparet fortūas pessimos effectus
posse producere. Fortunā. n. cau/
sa sunt necis hominū, sed mors
pessimus effectus est, ergo &c: maiorem
aperit Ptolemeus afforismo. xvi. libri fru/
ctus affirmans impedimenta octaua do/
mus a iustis pendere, quom fortunā im/
pedita illi domui prefuerint, sed octaua
impedimentū est mors, minor ostēditur
quoniam priuatio perfectioris entis est
quid pessimum: mors uero hominis pri/
uatio est eiusmodi &c. ¶ Deinde sicut in
inferiori mundo complexio unius corpo/
ris est alterius uenenum interficiens cor/
rumpens: nedum in his quā diuersarum
sunt species, hoc accidit, uerum etiā īter
indiuidua eiusdem speciei, ut quod uni/
cibus est, alteri uenenu sit, ita ī superiori
mundo: cuius formis generabiles forma
subiciūtur ut supra, igitur fortunā tem/
peries uni conformis, alteri aduersa peni

tus reperitur, cuius respectu mortem &
alios effectus pessimos inducere poterit.
¶ Amplius, hominis complexio magnā
latitudinē habet: usq; adeo q una extre/
ma, corpus alterius extrema complexio/
nis ad mortem pduceret si subito ad eam
transmutaretur, ut medicis & experiētia
patet, igitur louis complexio & insequēs
formā, & insequens materiā, quāuis uni/
cōueniens sit, alteri tamē erit penitus cō/
traria, & sic idem quod prius. ¶ Idem ar/
gui potest de cōplexionibus a principiis
generationis cōtractis extremis, ut de col/
lericissimo, & flegmaticissimo, idem quo/
q; de etate pueritiae & primi senii. ¶ Rur/
sus deterius est ab intrinseco omnem bo/
nam qualitatē amittere q ab extrinseco/
seu per actiōem extrinseci, sicut deterius
est nullo extrinseco tentante uiciosum fi/
eri: q instigatione precedente, sed fortu/
nā per retrogradationē (quā ab intrinse/
co procedit) omnē uirtutem bonam ad/
mittunt, igitur per priuationem illā pes/
simi fiunt, quum infortunā per aduersā
loca in quibus reperiūtur deteriores fiāt.
¶ Incontrariū est comunis astrologorū
opinio, triplex genus planetarū distingue/
tium: fortunarū, s. infortunarū, & medio/
rum, exemplū primi, Iuppiter & Venus
secūdi Mars Saturnus, tertiū diuiditur,
quedam enī media sunt se ipsis: ut Sol,
qui sui natura bonus est aspectu bono,
malus malo corporeq; quidam uero ra/
tione alterius inficientis, aut afficientis,
ut Luna & Mercurius, qui per mixtiōē
cum bonis boni, cū malis mali efficiūtur
Ex his arguitur sic, nullius latitudinis ex/
trema eque malicie aut bonitatis ēē pos/
sunt: nec etiā ad gradum perfectiōis alte/
rius unum attingere potest, igitur &c.
¶ Preterea sic se habent ad ifortunas for/
tunā: sicut ad fortunā infortunā, sed in
h ii

Q. VESTIO

fortuna in sui optima dispositio, ad fortunam in optima dispositione existentium perfectionem non possunt peruenire, igitur nec fortuna in pessima dispositione existentes ad pessimos infortunarum effectus accedere. ¶ Item si sic igitur plus in fortunam & mali in celo reperiretur, quam fortunam & boni consequentia clara est, quam infortunam minime sic perfici possunt, ut ad fortunam bonitatem accedant, per aduersarios autem fortunam pessime fieri possunt nec raro: quum maximum infortunium per predictam retrogradatio sit, consequens potius non est, cuncta enim quae fecit deus ualde bona fuere, alias enim infinita potentia sapientiam, & bonitatem non ostenderet, quod fieri non potest, malum nepe & ab infortunis, & fortunis, & per consequens mediis praecedere posset, bona autem non nulla a solis fortunis aut uix mediis effluerent. Mars quidem religionem mansuetudinem & iustitiam prebere non potest. ¶ Demum capitis amputatio, suspensio, crematio, suffocatio, membrorum incisio, infamiae, furta, homicidia, stupra, luxus imundi, ceteraque nefanda moraliter, ac etiam naturaliter, nunquam a fortunis praesse recte sunt, similiter nec bella, epidimiae, caeteraque uenenosa, perperacuta egritudines, cronice quoque. ¶ Ad rationes igitur in contrarium dicendum, ad primam quod sicut commune bonum particulari bono potius est, pariter commune malum particulari deterius gradibus in suis latitudinibus correspondentibus, quare quam infortunam mala, communiora sunt fortunam: tum quia pluribus subiectis, tum longiori tempore, ac uicibus pluribus accidunt, sequitur infortunam mala deterius esse, & si particularia mala a fortunis pessima sequuntur. Secundo dicitur in mali magnitudine, non modo principa-

le amissum bonum respici debet, sed amittendi modi & circumstantie, sicut etiam in boni acquisitione, quare quoad modum, qui diuitias facile, breuique tempore, a uite principio, concitium cum gratia, sibi parat, diuitiusque seruat, maius quidem bonum adipiscitur, quam qui easdem oppositis modis consequeretur: simili modo qui mortem cum uita commutat, sed sine animi corporisque molestia, dedecore, & aliis reprobandis abiciundisque circumstantiis, minus malum obit, quia omnia fortuna operantur.

¶ Ad secundam dicitur, iam responsum esse per primam responsionem, nam licet quorundam, uis fortunam corruptiua sit, non tamen in pluribus, sed ut in paucioribus, raro etiam perfectioribus subiectis obfunt, ob earum temperiem: sicut homines sunt, quos praecipue accidentia querimus praecognoscere, nec etiam eisdem circumstantiis, ut supra. ¶ Ad tertiam dicitur primo, per omnia predicta respondetur, quibus argumenti uel plene satisfieri potest, sed ulterius ob clariorem intelligentiam dicitur primo Iouem & alios planetas magnam uirium suarum suscipere differentiam in diuersis climatibus, cum eleuationum diuersarum causa: tum etiam ob uariarum partium terrarum dominium, ut Ptolemeus notat in secundo quatripartiti, quare eadem subiecta sua, alio & alio modo in diuersis terrarum partibus operari poterit, itaque diuersis complexionum gradibus, equaliter esse in diuersis regionibus. ¶ Pariter de uariis complexionibus hominum a principis generationis contractis, aut ratione etatis, non tamen negari potest similiori influxu in unum quam in aliud subiectum imprimere, & per hoc patet ad quartam solutio. ¶ Ad quintam dicitur quod eodem modo ab intrinseco infortunarum latifere qualitates procedunt, quo etiam fortunam, sic, n. per retrocessio-

OCTAVA

nem ut supra maximas calamitates decernunt. non enim malignitatem sicut bonitatem retrocessio amovere potest. quin etiam detrimentum detrimento addit. Secundo dicitur quod omne earum proficuum uirtutem fortunae per retrocessionem exuant: non tamen moras adeo saltem malas hauriunt. Tercio quod si similes effectus principales faciunt non tamen simili modo ut prius dicebatur.

¶ Questio octaua de spheris circumcirca planetas & stellas alias.

Articulus primus.

¶ An planetæ ceteræque stellæ circumcirca se sphaeras habeant. eiusdem cum corpore stellæ naturæ.

Utant quidam stellas non habere circumcirca se sphaeras eiusdem naturæ cum corpore eae. Iuxta enim astrologorum omnium sententiam stelle ueluti puncta in caelo ymaginatur. quare in calculis solum centra stelle considerantur. quod minutorum secundorum ceterorumque diuisiones ostendunt. ex quibus arguitur corpus planete & si plura minuta occupat solum ut punctus consideratur: circumferentiaque partes post habentur. multo amplius sphaera misse facienda sunt. ¶ Preterea si sic igitur planetæ illas haberet maiores quum sint efficacioris uirtutis. ut supra. consequens falsum. igitur illud ex quo sequitur. consequentis falsitas ostenditur. fixæ enim respectu sphaeræ octauæ a principio creatio: nis semper in easdem sibi propinquas partes influxerunt. respectu etiam primi mobilis longe diutius. igitur maiorem sphaerā

causarunt. consequentia tenet sicut enim igitur maioris ceteris paribus sphaerā circumcirca se causaret. quom longiori tempore calefecisset. ita & stellæ. hæc autem planetis non competunt. ¶ Amplius si sic. ergo ubi stellæ sphaera reperitur. ibi natura planetæ notari deberet. consequutio clara consequens falsum. nam existente Venere in .xx. viii. gradu libre. primo scorpionis oriente. non Veneris. sed Martis potius proprietates apparere cernimus.

¶ Incontrariū est non solum paucis reuelata auctoritas sed etiam experientia. & ratio uidemus enim effectus quosdam duorum planetarum uel aliarum stellarum in coniuncti onibus suis aut oppositionibus. uel aliis aspectibus tantum puenire: ut absque protergia in alias (quæ sphaerarum) causas reduci non possint. In luminariū enim coniunctio aut oppositio duobus ante diebus effectus apertissime cernimus. effectus autem prius quæ causa esse non potest. quare huius presentis effectus causa presens. aut precedens esse oportet. que ut infra sola sphaerarum coniunctio esse potest. id est uirium undique stellarum corporibus emissarum. ¶ Ratio idem nobis ostendit. forme quidem celestium corporum non minus actiue sunt. quæ elementorum aut mixtorum forme aut corpora. sed elementa circumcirca se radios uirtuales potententes emittunt. similium effectuum per diuersos instrumentales suis causis a quibus effluunt. igitur & cetera. minor patet in omnibus inducendo. iuxta enim aqua frigida & humiditas habundat. aque naturam & proprietatem sapientes. eiusdem productiua. ignis quoque qui maxime corporibus celestibus assimilatur sensibilius sphaeram circumcirca se causat. per quam non solum calefacit. sed comburit. Magnes etiam multique lapilli aliaque multa potent hui

QVESTIO

res mirabilesq; undiq; radios / species / seu similitudines suas effundunt. pariter igitur in caelestibus corporibus euenire dicendum est. ¶ **U**terius. nūquā forma desistit ab operibus suis: p̄sertim simplicium corporum: ubi nihil intrinsecum actio: nem impedire pōt: quæ sunt species emittere / passum assimilare: contrarium contrāpere simile per se / fortificare. ¶ **Q**uā autem agens fortius in partem p̄pinquā q̄ remotam agit. ymaginari possumus latitudinem quadam qualitatis spheræ. a n̄ gradu usq; ad agentis simillimū terminatam. quam uniformiter difformē esse nō repugnat. Ex dictis sequitur: quāuis infiniti sint gradus diuersæ intensiōis: quibus infinitis modis corpora stellarum applicari possint: tamen tres precipui sunt: in quibus effectū sensibilis uarietas apparet. v. corporis planetæ ad corpus planetæ. corporis ad spheram / aut econtra: & spheræ ad spheram. quorū primus secūdo ualidior est: & secundus tertio. Iste autem applicationes uariæ / causæ sunt / cur in luminariū coniunctionibus & oppositiōibus: duobus ante diebus. uaria aeris mutatio ab ea / quæ punctalis coniunctiōnis figuram sequi debet / sentiatur. ut patet his qui secreta huius scientiæ cariora retinent. ¶ **A**d rationes igitur incōtrarium dicendum est. ad primam. q̄ eo quia centrales radii potiores sunt / & p̄cipaliores: ideo ut puncta stellæ in cælo considerantur. cui tamen minime repugnat / centrales p̄tes operari / ac etiā spheras. cuius rei clarā intelligentiā habere possunt. qui Ptole. mei. astorismum. xxiiii. libri fructus gustauerint. ¶ **A**d secūdā conceditur cōsequutio prima: negetur etiā consequens esse falsum. & ad ostensionem dicitur. q̄

fixæ aduersantes / tantūdem temporis obfuere. fixæ quoq; determinatā esse uirtutem. qua hucusq; non ulterius attingere possint. ¶ **A**d tertiam conceditur pariter prima consequutio. & negatur consequens esse falsum. ad cuius probatiōem dicitur quod & Martis & Veneris in ascendente uirtus comperietur: potentius aut̄ p̄ualere oportet: potest aut̄ pluribus de causis Venerem Marte effici potētiorē. & uer̄ sauiæ Martem Venere.

Articulus. ii. ¶

¶ **A**n possit assignari causa cur unius planetæ sphaera maior sit alterius.

Vllam causam haberi posse putaret quispiam / cur planeta unus maiorem altero spheram habet. nam si sic. aut illa esset stella p̄pinquitas. & hoc non: qm̄ Mercurius maiorem q̄ Saturnus spheram teneret. aut corporis planetæ maioritas. & hoc nō. qm̄ Luna nō tantū Venerem excederet. aut magnitudo uirtutis uaria. & hoc minime. qm̄ quum sol adeo maiorē uim alius habeat / non tam parua p̄portione maioris sequalitatis aliæ spheras excederet spheræ suæ. talis enim p̄portio spheræ ad spheram esset: qualis uirtutis ad uirtutem.

¶ **R**espondendū est. q̄ causa / quare tot / uel tot graduum sit / hec uel illa sphaera huius uel illius planete / a nobis naturaliter cognosci non potest. sicut nec stellarū uires metiri possumus. In cōfuso tamē hāc illa maiorem esse cognoscere possumus & eius rei causam. dicendū ergo omnes predictas tres assignatas / unam cōstitūere ad eqtā causā / sufficientē / totalē maioritatis spheræ uel mīoritatis. nulla tñ scorsū sufficiens est. ut argumētū ostēdit. sicut nec Sor. aut Plato sufficiunt nauim trahere.

Sed quoniam sol potentissimus est maximus non multumque distans, idcirco maximam spheram obtinet. cuius obseruatores xxx. gradum diametrum statuere. deinde quoniam Luna propinqua multum est & per magnum angulum emittens radios. magneque uirtutis extrinsece. quum aliorum uires deferat. ideo post Solem Lunam spheram posuere diametri. xxiiii. posita quoniam Mercurius propinquior est aliis excepta Luna minimi tamen corporis. sed non parue uirtutis. quum preferatim facile ad alias se applicet. & minoris sit resistencie. & sic facilius impeditur ob paruam eius magnitudinem seu quantitatem. minorem spheram obtinuit. non tamen secundum eius corporis paruam quantitatem: ob eius non paruam uirtutem. ut dictum est. continet igitur sue spheræ diametrum .x. gradus. quoniam uero superiores longinqui sunt. licet magni corporis præsertim Iupiter & Saturnus. ideo mediam quantitatem obtinuerunt inter maiorem & minorem. uia autem ad prædicta cognoscenda sola experientia est. quoniam quum illa tria compensari oporteat. cognita magnitudine. ac distantia: ignoratur. tertium scilicet uirtutis terminus. & mensura ideo ad experientiam recurrendum est. quia non difficile esset prope ueritatem terminos ponere. et quoniam fixe debiliores & longinquiores sunt planetis ideo minores spheras habent.

¶ Ad rationem quæ non est opus respondere. quoniam in questione solutio patuit. Ad ipsum tamen dicitur. quod unaqueque prædictarum causa est maioritatis uel minoritatis spheræ: sed non est causa sufficiens. aut totalis. sed solum partialis. totalis autem causa sunt omnes simul. sicut supradictum est.

Articulus. iiii.

¶ An semper eiusdem stellæ sphaera sit æqualis. redit plerique sphaeras istas quas citantes sibi determinatas præfixisse. primo enim de spheris eius modi ab auctoribus obseruatoribusque nihil habemus distinctiōis. ut maior sit uno tempore quā altero. Igitur nec nos asserere debemus. ¶ Præterea supradictum est rationem deficere: quia earum magnitudinem metiri possumus. multo igitur amplius deficit ad cognoscendum an eadem quādoque maior quādoque minor sit. quoniam particularius est ueritatem istam terminum magnitudinis earum cognoscere. ¶ Item eodem agente existente. & eiusdem uirtutis. magnitudinis. & pene distantie idem sequi debet effectus: sed planetæ aut aliæ stellæ sunt eadem. uirtus eadem. distantia insensibiliter ferme uariatur. igitur eadem erunt magnitudinis spheræ: ¶ Incontrarium est ratio apertissima. quoniam ut supra ostensum est. tria concurrunt pefanda in spheræ magnitudine. primum propinquitas uel distantia. & hec non paru uariatur in planetis. sed magis inuenere quā in aliis ob magnum epicicium. deinde in Luna ob maiorem propinquitatem. quia eadem differentia maiorem proportionem acquirit. aut deperdit. deinde superiores postremo Mercurius. ex quo sequitur. quod spheræ magnitudo uirtualiter mutetur & si non actu. quoniam eadem existente spheræ magnitudine. plus respectu nostrum primi mobilis occupat. in quo aspectus pensantur & coniunctiones. ut infra notum fiet. quod est in uirtute esse maiorem quā. scilicet planeta & eius sphaera propinquior nobis est. sicut etiam si Luna in sphaera ignis poneretur aut aeris. maiore angulo ad nos piramidaliter radios uirtuales traheret.

QVESTIO

smitteret: licet spheralliter etiam. maioris
 q̄tatis appareret. plusq; primi mobilis o
 ccuparet. & a maiori parte eiusdem perpē
 diculares radios susceperet. secundum est
 corporis planetæ magnitudo aut alterius
 stellæ. & hæc inuariabilis est. tertium est
 uirtutis q̄titas. & hec (licet quæ ab intrin
 seco sunt minimæ uariantur) uariatur ta
 men & ratione diuersarum stellarum as
 pectuum: quibus maior aut minor uir
 tus acquiritur uel amittitur & ratione ma
 ioris uel minoris. cum partibus primi
 mobilis conuenientia: sub quibus feruntur
 & aspiciuntur. sicut fortior est uirtus so
 lis in leone (itaq; de aliis) uel ariete: q̄ in li
 bra: uel aquario. quare. opus est uirtutē
 istam stellarum non mediocriter uariari.
 quoniam propinquitas & aspectus ad so
 lem & alias stellas mutari necesse est: ratio
 ne utriusq; & respicientis & respecti. &
 pariter conformitatis cum primi mobilis
 partibus. Igitur maior erit stellæ sphaera
 quom propior erit. a pluribus iuanri
 bus stellis aspecta. & sibi similibus: & for
 tioribus existentibus: & in parte mobilis
 primi sibi conformiori extiterit. sicut in
 domo uel exaltatione & cet. q̄ in opposi
 tis locis. & ob eam causam obseruatibus
 apparet unius uel duorum graduum ua
 riatio & differentia. hinc etiam quidam
 lunæ spheræ diametro: xxiiii. quidā. xxii
 quidam. xx. gradus attribuunt itaq; in a
 liis planetis: q̄ diuersitatis causa ab hiis
 qui speculari nesciunt ignoratur.

¶ Ad rationes incontrarium dicen dum
 ad primam q̄ obseruatores antiqui. non
 torum quod comperiere scriptum relin
 quere uoluerunt. aut si reliquerunt ad
 nos non peruenit. aut potius q̄tate me
 diam poluere sperarum iter maiorem &
 minorem. ¶ Ad secundā dicitur. q̄ eadē

distantia non manet: nec eadem uirtutis
 q̄titas ut dictum est.

Articulus. iiii.

¶ An planetæ radios solis intrent. / secun
 dum spherarum magnitudinē solis. aut
 intrantis.

Idetur q̄ quando sphaera planetæ
 uel ad quē sol se applicat: uel eius q̄
 ad solem se applicat spheram al
 teram tangit. tunc radios ingreditur. in
 gredienim radios nil aliud esse potest. q̄
 uirtutem planetæ comburi / occupari op
 primi a radiorum solis uirtute: sed q̄ pri
 mum sphaera spheram subintrat inmedia
 te post aliq; gradum corrumpitur uirtutis
 debilioris a uirtute prædominante solis a
 proportionē maioris inequalitatis agen
 ta igitur & cat. ¶ Deinde quodcumq;
 planeta soli coniungitur. tunc comburi
 dicitur. sed q̄ primum sphaera spheram tan
 git iure coniuncta corpora dici possunt.
 igitur & cōsecutio aperta est: maior ma
 nifesta. quoniam coniuncta dici non pos
 sunt duo. nisi quom aliquo contractu aut
 corporis aut uirtutis iūcta sūt. quomq; uir
 tute tanguntur. actio sequitur postq̄ in
 æquales & uarias habent uires: minor. e
 tiam euidens apparet ex hoc. quoniam sic
 de coniunctione dicere debemus. q̄admo
 dum in ceteris aspectibus. sed in illis ap
 paret per sphaeras fieri contactus. postq̄ in
 indiuisibili cōsistunt ut infra igitur & c.

¶ Præterea & si actio spheræ ad spheram
 efficax non est ad stellæ combustionem.
 tamen quom solis sphaera stellæ corpus.
 attingit. tunc comburi incipiet. alias.
 sola corporis ad corpus coniunctio con
 bustio dici posset. quod omnes negant ex

perientia q̄testatur esse falsum. consequē
tio patet. quum triplex coniunctionis ge
nus superius distinctum sit. ex quibus se
quitur q̄ saltim per .xv. graduum distā
tiam. planetæ & stellæ omnes cōbūrūt
C Incontrarium experientia est apertissī
ma qua uidemus planetas resūmere ui
res distātia quadam a sole. pariterq̄ depo
nere. secūdu quum nec spheræ ad sphe
ram cōtactus sit. nec spheræ solis ad stel
læ corpus adhesio resultat. Mercurius e
nim quamprimum per .v. gradus a sole
discesserit manifestas alterationes causat
uires assūmēdo. quomq̄ quinq̄ gradum
propinquitatem attingit. uires deponit.
luna similiter per .xii. gradus. quæ distā
tia nulla predictarum est. C Respondeo
sicut superius dictum est & infra dicitur
triplex aspectus genus distinguitur. sphe
ræ ad spherā. spheræ ad corpus. & corpo
ris ad corpus: itaq̄ triplex coniunctio.
& pariter triplex combustio distinguitur
C Quia uero propriæ combustio non so
lu n̄ dimiutiōem importat sed sensibile
lesionem & ablata uirtutis. sicut agritu
do sensibilem lesionem importat. id. cir
co nō quecunq̄ uirtutis stelle comburen
de debilitas. cōbustio dici debet. alias pa
riter in aliis cōiunctionibus & aspectibus
& præsencia in locis multis combustiones
nuncupari possent quod est falsum. ut a
pertum est. Experientia autem demon
strat. i cōtactu spheræ ad spheram nō tan
tum uirtutis comburendam stellam am
mitteret. ut ea re significationem & uim
depoat. nec etiam quom spera solis attī
gere incipit corpus. comburenda stellæ:
sed solum quom spheræ comburendi cor
poris corpus solis attigit. ut Mercurii cō
bustio per .v. graduum distantia fiet. lu
næ. xii. & cet. cōbustiōem igitur fieri di
cendum est quom spheræ minor cōburē

di solem attigit. tūc. n. & spheræ ad
spheram contactus includitur. & spheræ
comburentis ad corpus comburendi. &
spheræ combusti ad corpus comburentis
præter quas cōiunctiones. cōiunctio qdē
sola corporis ad corpus relinquitur. Ex
quibus dictis. cum his quæ in precedenti
articulo dicuntur inferri potest. non
semper æquali distantia planetas eosdem
comburī. duplici de causa prima quoniā
spheræ quandoq̄ minor quandoq̄ maior
est ut supra. tum solis tum comburen
di. secunda quoniam non semper æquali
ter a corpore solis & a cētro mundi com
burenda stellæ. ac etiam sol ipse distat.
C Ad rationes incontrarium solutio pa
tet. quoniam combustiones alie aut inen
sibiles sunt. aut insufficientes.

Quæstio nona de aspectibus.

Articulus primus.

C An planetæ se aspiciant distantia. qua
cōmuniter ponitur. secundum tenentes
distācias absolutas. uidelicet. lx. xc. cxx.
& clxxx. graduum. B missi opinione tenētium
aspectus respectiue ad circu
los se habere. disputādum
est. an distantias. quas cōmu
niter ponunt astrologi. lx.
.xc. & cxx. & clxxx. graduum planetæ
& alia stellæ se aspiciant. primumq̄ pro
negatiua pre arguitur. planeta. n. fortior
ad maiore distantia potentiorē radium
trāsmittit q̄ debilior. sed planetæ et stelle
oēs iāq̄lē hnt uirtutē. tū essēcialiter tū ac
cidentaliter. tū ab extrinseco. tū ē ab intri
seco. igit. qñq̄ ad maiore qñq̄ ad minore
distātia trāsmittit radios n̄ at ad p̄dictas p
cise. sed aspici nil aliud ē q̄ radios p̄dictio

QVESTIO

¶ Præterea esto q̄ planete æquales hēret uires. adhuc impossibile uidetur ad prædictas præcisas distantias radios proiceret quod sic ostenditur primo enim de quarto & trino ostenditur in quo quanto inferior fuerit planeta respiciens. tanto propinquior est planetæ. quem respicit. & gradui primi mobilis. in quo & sub quo planeta ille respectus reperitur. in sextili uero nunq̄ eadem distantia se possunt aspicere. sed quandoq̄ maiori quandoq̄ uero minori. secundum planetarū maiorem distantiam a primo mobili. igitur & cet. patet has lineas protrahentibus a Ioue respiciēte Saturnum. aut a sole aut Mercurio & cet.

¶ In contrarium auctoritas pene astrologorum omnium est sed præcipue experientia qua procul dubio quisq̄ facile comprehendere potest iuxta prædictas graduum distantias stellas se respiceret. & uirtutem in mutatam ostendere. maximeq̄ in luminarium aspectibus. quū enim luna a sole .xc. gradibus distauerit aeris qualitas uariatur. secundum figuræ uirtutem. ita q̄ in aliis apparet. quam uis quādoq̄ apertius quandoq̄ latentius. quare sic correspondent aspectuum uires. ac si stellæ omnes in eadem essent superficie concentrica mūdo. ac eiusdem quantitatis uirtutis. **¶** Ex prædictis rationibus apparet speculanti. bus. quæ nam possit ēē causa quicquid. modus quibus stelle se aspicere possunt. dicendum igitur (supposita experientia quam uidemus) q̄ stellæ quom fuerint in gradibus uel sub gradibus prædictis longitudinibus distantibus. necesse est dicere. si radii sic proiciuntur potentes. sicut per aspectus uolumus significari. q̄ illud a planetis aut inter illos distantia. nō possit procedere. tanq̄ a causa sufficienti. sed ratione alterius. Et hoc nil aliud esse potest

q̄ aspectus partium sic distantium in primo mobili quod sic aperte demonstratur. Quotiescunq̄ in productione alicuius effectus plures causæ considerantur. quæ una eadem permanente ac eodem modo disposita aliis mutatis & pluribus modis uariatis. similis producit effectus. tunc necesse est effectus illius similitudo. a causa illa quæ eadem in uariata permanet. nō ab aliis mutatis prouēire. diuersitas enim causarum diuersitatem effectuum demonstrat. sicut identitas identitatem. & similitudo similitudinem. sed uariata uirtute efficaciq̄ stellarum. in utraq̄ distantia inter stellam & stellam tum respectu nostrum. tum etiam inter se. eadem tamen manente distantia graduum. sub quibus sunt stelle. idem uel similis sequitur effectus. uidelicet radiorum potēs projectio atq̄ uirtutis ad illam partem influxus. qui dicitur aspectus. ergo aspectus non ratione stellarum principaliter neq̄ distantia inter se. sed ratione partium primi mobilis se inuicem aspicientium procedere. necesse est. respiciunt se inuicem igitur. stellæ. quoniam partes primi mobilis. quas recte suis uiribus afficiunt. & quibus perpendiculariter afficiuntur. se aspiciunt. nam gradus & stella sub illo agunt & participant iter se. ideo ex illis quodammodo fit unum agens. conueniens cum omnibus his. cum quibus alterum illorum cōuenit. sicq̄ solis uel alterius uirtus. in primo leonis. per primum eiusdem. ad primum libræ & cet. transmittitur. & cōtra stelle in primo libræ ad primū leonis per primum libræ. **¶** Sed adhuc est dubium nam si sol lunā respiceret eo q̄ lunā & sol sunt i gradibus se respicientibus ex hoc sequi uidetur q̄ sol existens in primo arietis. respicere poterit stellam in tauro uel piscibus. uel uirgine. in correspon

dentibus gradibus. si enim lineam protra-
xeris a sole per stellam, in aliquo prædicto
rū loco existente usque ad primū mobile
apertū fiet, q̄ sol & luna i aliquibus gra-
dibus prædicto modo conuenient, inter
se respicientibus & per consequens se a spi-
cient; postq̄ per lineam illam sic agunt &
patiuntur: sicut supradictum est de pla-
netis sub aliquibus gradibus existentibus
in gradus illos influentibus, & ab illis gra-
dibus inmutatis. ¶ Ad quod respondetur
astrologos aspectus stellarum non consi-
derare, qui fiunt respectu partium cæli
respectū nō habentes ad terram nisi forte
reflexe sic de. vi. & ii. domo dici potest i
medium cælum, sed solum respectu terræ
quibus inferiora inmutatur, respectu. n.
diuersarū partiū cæli, nullæ sunt stellæ in
ter quas quilibet aspectus semper non sit
semper quidem iter solem & lunam ē cō-
iunctio sempq; oppositio, trinus, quartus
sextilis: dum nepe respectu terræ cōiunctio
est, respectu intermediū puncti i orbe Mer-
curii oppositio est, & quom respectu ter-
ræ oppositio est, respectu puncti in orbe Sa-
turni cōiunctio est, & sic de cæteris. ¶
Ad rationes in contrarium dicēdū ad
primam q̄ aspectus nō causatur ex maio-
ri aut minori uirtute q̄tum ad loca i qui-
bus reperiuntur, sed solum respectu par-
tium primi mobilis se aspiciēt iū ob figu-
ræ naturam ut infra, a stellis tñ radius ra-
lis uel talis uirtutis emittitur, sed ad talē
uel talem distantiam, per primū mobile
fit ut supra. ¶ Ad secūdā similiter dicitur
q̄ arguunt cōcludere se solū aspectus rō-
ne distantia inter planetas fierent, sed q̄li-
ter fiat & per quæ media dictū est.

Articulus. ii.

¶ An aspectus accipi debeant secūdū cir-
culos circūcirca protractos

idetur a spectus a circūcirca stelā
aspiciētē p̄ circulos sūmi posse, & p
mo auctoritate eorū q̄ respectu o-
ris otis & aliorum circulorum aspectus a-
ccipiūt. Habraam hebreus ait se expertū
fuisse aspectus in zodiaco fieri, itaq; cūcti
moderni sūmere solent. ¶ Sed magni ui-
ri teutonici excellentissimi auctoritas est, q̄
prædictos modos nō reprobando aliū cha-
riorē ponit, quē sepius experientia cōpro-
bavit, & hic modus circūquaq; planetas
tres circulos considerant, quibus planeta
piciens radios aut stella ueluti centū po-
lus, aut axis terminus existit, cuius rei rati-
ones succurrūt. ¶ Prima planeta ad tāā
distantiā ubi nullā habet potestātē radios
proicit igitur a fortiori ubi nō parū au-
thoritatem habet per æquale distantia pro-
cit. Sed ubi nullam habet potestatem
pars zodiaci est, ubi uero habet, extra zo-
diacū & oriōntē, & alios respectiuos cir-
culos, igitur extra zodiacū & prædicta a-
lia respicere poterit, & si sic igitur circum-
quaq; proicere potest: quum nō maiori ra-
tione in unam q̄aliā partem extra zodiacū
cum proiciat, q̄ autē extra zodiacū possit
& c. patet ubi reperiatur, stellæ sibi cōfor-
mis effectū experientia auctū uidebimus
& potestātē. ¶ Præterea nulla ratio assi-
gnari potest ut si planeta ante & retro pi-
ciat cur nō possit ūdiq; picere, si præcipue
sphericæ sunt figure, sicut cōmuniter te-
netur, pōt. igit. aq̄liter, q̄tū ex se ē radios
proicere. ¶ Deinde quom planeta extra
eclipticam est: aut radiū tantū proicit in e-
cliptica, aut nō, sed extra ē. si extra qua-
ratione ad tantam distantiam extra eadē
ad omnem, si non igitur planetæ extra e-
clipticam non poterunt aspici, quod est
contra omnem opinionem. Itaq; apertissi-
me sequeretur, q̄. a. planeta, b. planetā
respiceret, b. tamen non respiceret, a.

QVESTIO

Prolemeus. libro fructus uerbo. xxviii. lunam duobus planetis iuncta i radice fortificare docet per fixas utrorumque planetarum naturam sapientes. at si tantummodo in ecliptica id fieri posset unus esset afforismus. ut patet intelligentibus. igitur. & c. ¶ Item non solum accipi debere ut supra patet experientia his quod luminarium aspectuum uires obseruant. Dicendum igitur stellas circūcirca se distans tribus circulariter radios. prout tres circulos: aut tres yrides distans. scilicet. lx. xc. & cxx. graduum. ac si quis stellam i zenit haberet. predicti circuli hoc pacto locarentur. ut. scilicet. circulus quarti aspectus orizontis sit. trigessimus uero almucantarith circulus erit sextilis aspectus. trigessimus uero antipodis almucantarith. erit circulus trini aspectus. ratione. scilicet. partium primi mobilis. aspectus. non. ratione figure. ab illis procedunt. similiter si stella sub polo mundi reperiretur. aquator esset circulus quarti aspectus. sicque de aliis suo modo.

¶ Ad rationes. dicendum ad unam quod non solummodo non repugnat. tamen efficacior est modus noster. ¶ Ad secundam dicitur quod ea quae dicuntur sequentes habraam sunt pars eorum quae diximus.

Articulus. iiii.

¶ An aspectus indiuisibili consistant. ¶ Apparet aspectus stellarum non consistere i indiuisibili. effectus. nam ante causam efficiet esse non potest. sed nos effectus aspectuum uidemus ante quod ad indiuisibile punctale distans proueniat aspicientes. igitur & cetera. ¶ Deinde qualibet stella pars quilibet parte stellae aspecte aspicere potest. igitur non consistit aspectus eorum i indiuisibili. quoniam aut id est aspiciet est indiuisibile. & hoc non: quoniam non esset actiuum. aut diuisibile & sic habetur positum. ¶ Præterea stellarum aspectus sunt

sic uel sic potentes non solum diuersae naturarum aspectuum causas sed etiam ratione transmissi radii sed radii transmissi indiuisibiles non sunt. quoniam si essent ueluti lineae. iam non essent actiuum. quum ad reale actionem non minor uis requiratur quam ad spiritalem sed species uel radii indiuisibiles non mutant per lineam: sed per pyramidem igitur & cetera.

¶ Sed contra. aspectus partium caeli ratione figure ipsius caeli sunt. figura autem indiuisibiles sunt per se. igitur & cetera. Prima propositio sic ostenditur. omnis pars caeli per alteram trium aliquarum distantiarum. in primo mobili. ut supradictum est. & ut experientia testatur ab alia distans. aspiciet illam & ab illa aspicietur aut igitur hoc accidit ratione figure. quia sic caelum per triangulum diuiditur: aut ratione uirtutis planetarum. aut radii transmissi. aut ratione partium primi mobilis. aut aliquid aliud alterius a figura. si primum habetur intentum. non secundum. quoniam diuersa causa uarios effectus producere debet. modo planetarum neque essentialiter neque accidentaliter similes sunt. quia similitudine ad eandem distantiam uis transmitteretur. nec aequalis sunt potestas ut prius. Non tertium: quoniam radii uarii sunt. secundum causas transmittentium uarietatem: nec etiam ratione partium primi mobilis. quoniam partium eius sic se aspiciet non mediocriter uaria uirtus est i omnibus. Et si obicitur superius conclusum esse. planetas & stellas se aspicere ratione partium primi mobilis. dicitur quod partes tandem predictae ratione figure se aspiciunt. quare figura prima causa est aspectus. ¶ Præterea arguatur ut in capitulo precedenti figura eadem manente. puta triangularem uel exagonam & cetera. uariatis omnibus aliis scilicet partibus primi mobilis omniumque sphaerarum distantia. ac efficacia stellarum. aspectus similis sequitur. igitur

aspectus solum a figura ē: quāuis ipius q̄
 lificatio a stellis & radiis sit. figura igitur
 in primo mobili causa est quare stellæ se
 aspiciunt. q̄lis aut natura radiorū sit uel
 aspectus a stellis / patet infra in capitulo
 proprio. Qd̄ aut figura indiuisibilis sit.
 per se patet p̄his. ¶ Ex prædictis sequitur
 planetam uel stellam / i primo arietis exi
 stētem nō necessario alteram in primo ge
 minorum / aut cancri / aut leonis aspiciere
 qm̄ si contigerit alterum illorum habere
 latitudinē / nō tali prædicta distantia pun
 ctali distabunt: & sic nec ēt se aspicient.
 ¶ Ad primam igitur rationē dicendū. q̄ ap
 parentia effectus a te pūctalē coniunctio /
 nem uel aliū aspectū / ratione corporis &
 spheræ magnitudinis ē. qbus spheræ sphe
 rā / corpusq; aspiciere pōt. ¶ Et per hoc so
 lutio patet ad secundā. quolibet. n. pars
 aliam aspiciens per indiuisibile seu puncta
 lē inuariabilēq; figurā aspiciat. aspectus tñ
 stellæ ad stellā secundū cētra consideratur.
 ¶ Ad tertiā dicitur q̄ a radiis ūdiq; forti
 ficatis aspectuum qualificatio est. sicut su
 prædictū est: sed aspectus est a figurā aspi
 ciēs aut diuisibile diuisibile aspiciat p̄ diui
 sibles partes in indiuisibili figurā
 Articulus. iiii. ¶ An aspectus boni uel mali sint natu
 ra sui uel potius aspiciētū & radiorum
 trāmissorū. ¶ Idetur aspectus bonos / uel ma
 los nō esse. nisi aspicientiū rōne
 i mathematicis. n. n̄ ē bonū & p̄
 cōsequens nec actio. neq; finis quū actio om
 nis / bonū quoddā & finē appetat: sed as
 pectus sunt mathematica aut saltīa ma
 thematicis esse sūmunt scilicet a figuris. i
 gitur bonitatem ipsorum ex natura sui n̄
 procedit sed a radiis solum pendet omnis
 bonitas ipsorum aut malitia ¶ Præterea

si ratioe figuræ id accideret quāto figura
 p̄fectior esset / tanto melior esset aspectus.
 sed exagona p̄fectior est triāgulari: tum
 q̄ triāgularē continet. tum q̄ circulo si
 miliar. igit. sextilis esset p̄fectius trino.
 cōsequēs falsū. igitur id ex quo sequitur.
 ¶ Item oīum astrologorū sentētia est. as
 pectū trinum ad infortunā retrogradam
 maleq; dispositā esse nocuū. hoc aut non
 esset si ratione figuræ bonitas uel malitia
 aspectus p̄saretur. nā trini sēp boni cun
 ctiq; boni ēēnt. ¶ Itē si sic igit. quibet oppo
 siti & quarti aspectus mali esset & nocui
 consequēs cōtra oēs astrologos ponentes
 oppositū Iouis salutifex ac Veneris quū
 bene se habuerint. ¶ Incontrarium arguitur. ab eodem res
 esse sūmit: & gradū p̄fectiōis esse sui &
 per cōsequens bonitatis. sicut ab eodē ha
 bet esse caliditas triū gradūū: & q̄ tātē sit
 p̄fectiōis / quū qua talis priuatio tātē op
 positi boni particularis reperitur. sed a
 figura habent stellæ aspectus uirtutem.
 igit. & p̄fectiōis suę gradū. & malitiā ex
 cōsequētī. quæ priuatio ē pticularis boni
 ¶ Respondeo q̄ sicut planetarum aspe
 ctus / n̄ solū a figura depēdēt: aspectū capi
 edo p̄ totali actiua uirtute / qua stelle se a
 spiciētes / seu occurrētes / ad aspectū ope
 ratur: sed et a radiis / q̄lificatibus trāsmis
 sis: ita bonitas uel malitiā aspectuum / n̄ so
 lū a natura figuræ ē: sed potissimē a pprie
 tate sensibiliū uel insensibiliū radiorū. Vbi
 cōsiderādū est: q̄ figuræ aspectū bonita
 tē uel malitiā hnt ad maiore uel miore bo
 nitatē uel malitiā hanc uel illā / specificā idi
 uidualē / p̄ nāras & pprietates diuersas ra
 diorū cōtrahibilē. Ex quo seqtur. q̄ p̄ hu
 iusmōi contractionē / & cāq; mixtionē p̄
 dictæ bonitatis uel malitiæ / altere illoz
 ab altero deprimi contigit. adeo q̄ quq;
 magis adhereat effectus uni generi causæ

quod uero alteri sicut tepidū quod frigidū
quod calido magis coheret. Hinc oppo-
situs louis ueneris uel ad lunā bonus effici-
tur. Hinc trinus lunā ad retrogradū mar-
tem malus ad eundē in capricornio uel arie-
te in. xi. domo luna in tertia in rebus belli
eis bonus resultat dignitates. n. ifortunas
efficientes earundē malitiā minuūt. Secū-
dum q. causae hec uel ille bonae uel malae
preualēt. aspectus. n. figura bonae maleq.
reperiūtur piter & radii boni maliq. expiū-
tur. Sed ulterius nō nulla pēfada sūt ex
parte figurarū: alia uero quedā ex parte ra-
diorū. Ex parte figurarū cōsiderādū ē quae
causae bonitatis uel malitiā esse possint.
Qua i re dico q. quū quattuor sint figu-
rarū species. y. sextilis quadrate triangula-
ris & oppositi: cōiunctio quidē pprie aspec-
tus dici nō debet: opus est eorū pprietates
inuestigare. primo de malis loquēdū. &
prius de oppositi figura. dē igitur q. si q.
recte oppositi figurā ispererit minime mi-
rabitur ipsā ēē malignā et nocuā. radii. n.
lineaeq. cōtrarie sūt oppositae. si q. n. a po-
lo incentrū moueatur alter a centro i po-
lum eundē pculdubio motibus cōtrariis
moueātur terminorū cōtrariorū sūt igitur
radii oppositi seu cōtra se positi sibi
in uicem aduersantes. quare domus detri-
mēta hnt opposita signa. exaltationes ca-
sus. itaq. i terminis existimādū est aliqua-
lem oppositionē repugnantiaq. reperiri
i oppositis partibus. quā minus sensibili-
ter siue ratione qlitatis occulte siue ma-
nifeste. & sicut potestas in loco minuitur
ita & detrimentū in opposito. Est igitur
inter quascūq. pres oppositas naturalis re-
pugnantia aut simpliciter aut ex parte.
Ex quo segitur reuelatio cāa cur aspec-
tus quartus medie inimicitie & repugna-
tie dicitur. fit. n. in pūcto equā distantē a
predictis maxime repugnātibus terminis

itaq. utrorūq. naturā sapit i quē pūctū ali-
quid malitiei repugnātiue p̄dicte trans-
miti necesse ē: & sic mediū erit & p̄eque dī-
stātiā & p̄ participatiōē. cuius medii pūti
malignitas tāta est ut et ad pūctū mediū
ex p̄sentia demōstret iter p̄fixū opposi-
tū. & p̄dictū mediū iterduo opposita
uirtus trāsmittatur similis (licet debilior
sit) uirtus. Ut si quis primū arietis & pri-
mū libræ opposita p̄fixerit. nō solum
primū cancri mediare inter ea & p̄iceps
fieri cōpiet: uerū & xv. tauri finis aut. xvi.
principiū simile: licet debiliore qualitatē
p̄cipare uidebit. Quod ptolemus ex
partus. ad me pūctū mediū iter primū &
xv. alterius signi p̄cipē facit ut patet uer-
bo. Lx. libri fractus. in quo circulū cali-
in. xvi. equales p̄tes diuidere docet: dies
creticos faciētes uel idicātes. Sed quartus
aspectus potior & efficacior ē. Trinus
āt talē rōnem habet: a triangulari figurā
cōsurgens: supposita nēpe spherica aut
circulari figurā triangularis prima relin-
quitur. inter oēs rectilineas: quae ceteras
nō p̄supponit: sed p̄supponitur ab illis
ubi trinus agulorū numerus. principiū
medii ac finis similitudinē gerētes. p̄ quā
numerū coacti sunt phylolophi qdā dēū
uenerare etc. nimirū igitur si eius modi fi-
gure aspectus bonos cant. Ex p̄dictis se-
gitur appentie cāe bonitatis sextilis figu-
re. cur et mediae amicitiae & bōitatis appel-
letur. Sic. n. se hēt sextilis figura. ad triā-
gularē: sicut qdā ad opōsitā erit igitur
terminus sextilis punctus medius inter
utrosq. terminos triangularis figura p̄ p̄-
cipationē uirtutis: nec nō p̄ eq̄ distantia.
Restat postremo cōiunctionis naturā
inuestigare. qua i re dicendū cōiunctionis
aspectū bonū uel malū esse nō rōne figu-
ra: quū respectu nostrū (ubi omnis astro-
logica cōsideratio consistit) non figura

sed in eo & idēitas quedā ī cōiūctiōe cau/
latur qñq ab unitate & idēmitate p̄dicta
declinat tantū nōminis p̄prietatis & effi/
caciā sibi subtrahitur. Sed eius bōitas aut
malitia / ab altera tantūmō aspectus cau/
sa aspiciētibz. s. & radiis p̄dere necesse
est. Hic aut effectus duplici modo depē/
det. Vno qdem. ex bonitate uel malitia
radiorū aut stellaz. sicut dicimus / fortu/
naz cōiūctiōne bonā infortunaz uero
malā / fortunaz cū mixtis bonā infortu/
naz cū eisdē malā. fortunaz fortiorū ī cir/
culo cum ifortunis debilioribus bonā &
si remisse. infortunaz fortiorū cū fortunis
debilioribus malā. Alio aut mō rōne dis/
p̄portiois agētis cū patiēte aut dominio
nimio fortioris agentis cū debiliore patiē/
te aut ī solis cōiūctiōne cū oibz aliis ac/
cidit. Coniūctio igit. bonitatē uel mali/
tiam suscipit nō a figura. sed ab aspicienti
bus uel radiis ipsoz. ¶ Rōne uero radio/
rum aut aspiciētū dē ē. oportere radios
semp naturā & p̄prietatē corporis trāsmi/
tentis habere & secū deferre. sicut effectus
sue cāz similitudinē gerit / quare si quis ra/
dius intēsā bonitatē habuerit. sicut lo/
uis radii plerūq cōtinent in malā figurā
aspeū / ob eiusdē malignitatē effectus bo/
nitas / superās tū / aligēisper minuetur. &
in effectus boni quāritate. & ī adipiscēdi
retinēdiue modis. tribuet. n. iupiter p̄
oppositū radiū / nō tantū boni: sicut per
trinū: illud ē qd tribuet nō sine difficul/
tate & labore p̄bebit. Cōtrario mō trinus
aspectus radii malignitatē minuet. malū
enī tributū minori molestia / minus etiā
sequetur. Sicut igit. p̄fanda sunt utriusq;
generis cāz. & figurā cōpatione: & radio/
rum. hōz quoq; & bōitas & malitia: que
oēs generali trāsmodo a nobis cognosci
possunt. nō. n. ad gradus pūctalē notitiā
atingimus. mēsuradi. ¶ Ad rōnes igit. in

cōtrariū. ad primā dicitur q; mathemati/
ca cōsiderātur nō ut sunt ī materia: iō sic
nō possunt esse alicuius actionis principiū
aut modus. astrologus at. que mathema/
ticus sic abstrahēdo cōsiderat / ī materia ce/
lesti speculatur: ubi talē uirtutē habere
cernimus. & ī hoc passu cognoscit intelle/
ctus astrologiā mathematicā sapere & na/
turalē. ¶ Ad secūdā dicitur q; ī hoc nō gri/
mus cōtinerē p̄fectionē. ut argumētū tā/
git: sed prioritatis. s. m quam una cū aliis
quas ignoramus causis distātia & figura il/
la sic possūt ī inferiora īprimere. ¶ Ad ter/
tiā respōsū est ī corpore q̄stionis q̄liter &
figura & stellaz radii obseruādi sūt. ¶ Ad
quartā siliter dicitur q; bonitas uel mali/
tia ab utrisq; p̄cedit suā uī īprimētibz.

Articulus quintus.

¶ An boni aspectus malaz stellaz semp
iuuēt bonaz: uero mali semp noceant.
¶ Idetur q; aspectus boni siue for/
tunaz siue ifortunaz fuerit sem/
p iuuēt. supra. n. dictū est / aspe/
ctus bonos malitiā radiorū frāgere. & mo/
dis qbusdā bonis malū p̄bere. sed hoc iu/
uare est. ergo & c. ¶ Deinde q̄libet stel/
la aliqd habet boni uirtualiter respectu no/
strū: cūcta. n. sūt ualde bona. augustinus
ēt deus quū sit sūme bonus nullo mō per/
mitteret mala esse. nisi esset adeo bonus
ut bene faceret ēt de malo. q̄libet igit. stel/
la quolibet aspectu iuuare poterit multo
ig. āplius aspectus boni. ¶ Itē q̄libet stel/
la alicui īferiori forme assimilatur. cuius
respectu uultus dicitur. ig. illius respectu
poterit effectus bonos p̄ducere. & sicut
de stelladicitur sic de figuris & aspectibus
dici potest. ¶ In cōtrariū est auctoritas &
expientia. trinus qdē retrogradi Martis ī
oibz nocet. trinus eiusdē nō retrogradi
ī qbusdā iuuat ī qbusdā nocet siliter nec

QVESTIO

semper mali nocent. oppositus nepe Iouis ac Veneris/ quom bene dispositi fuerint & similiter quartus iuuat. ut cūctis aptū est. ¶ Respondeo q. licet questio de bonis malis & malis bonis loquatur: tñ de eis uniuersaliter loquēdū ē. dico igit. q. aspectus boni: & piter iuuamentū pluribus modis itelligi pōt. Vno quidē mō quom bonitas aspectus solū rōe figuræ pcedit. Secūdo quom solū rōe radii transmissi. Tercio qñ utrorūq; cā sic sunt boni uel mali. Item iuuamētū pticulare(qñ de uniuersali nō loquimur/ tñ quē oīs cālorum actio iuuat) pluribus modis dicitur: qā. s. aut aliqd mali remouēt / ipediendo agens cōtrariū: aut positiue aliquid boni influūt: aut nō solum pdicta facit: sed et effectū bonū denominari facit. Dicēdum igitur. q. si aspectū bonū quocunq; mō sūpserimus iuuamētū primo mō pducet. qñ saltim malū radii transmissi minuet: p aliquā circūstantiā. Si uero iuuamentū secūdo mō sumpseris/ bonū aspectū quoq; secūdo mō. aspectus bonus sēper iuuamētū pstitabit. transmissi qdē radii semper suæ causæ similitudinē gerūt. & effectū sibi similē iducunt. Sed si aspectū bonū tertio mō accipias. tertio et mō iuuamētū inde sequetur: qñ & rōe figuræ/ & rōe transmissi radii illud fiet. & hoc quātū est ex pte sui. nisi fuerit extrinseca aduersa cā. remoto. s. ipediūto. Si uero bonus aspectus primo mō sūmatur/ opus ē ut malus sit rōe radiis. tūc qdē malitia pualebit ī denōiatione. sicut aspectus bonitas solum rōe radiis. ubi tñ malitia figuræ reperitur ipi malicie bonitas perit. Sed si ex pte utrorūq; malignitas ēet. malū oīno seq. necesse ēet. ¶ Quare nec sēper bonos primo aut secūdo mō iuuare. nec malos nocere necesse est. si iuuamētū tertio mō sumpseris. Si uero bonitas uel

malitia solū rōe radiis fuerit huiusmōi bonitas uel malignitas oppositā sibi qñlitate a figura pendētē supabit. licet aliqd mali a figura bona/ & bona mala si gura minuat. *Stellæ autē de antihistia*

¶ Ad rōes icōtrariū. ad primā & secūdā patet ex dictis cōcedendo totū. Ad tertiā dicitur q. iuuamentū uel nocumētū attēdimus respectu nostrū. s. hominū. de aliis nō loquimur principaliter nisi p attributionem ad nos ut sepius dictum est.

Questio decima de Anthistiis.

Articulus. i.

¶ An Anthistia a gradibus aut plaretis proiciantur.

Stellis solū anthistia proici concludi posse uidetur. nullo a pte pte. n. astrologorū de anthistia uerba fecit. qbus cōpōndi posset a gradibus primi mobilis pici. Ptolemeus et libro si uetus affonit. Lxxviii. sepe opatur planeta. ipsi cite & plāetay cōpatioe/ de eis loquutus est. Sed nostri tps astrologi nō tante sūt diligētiæ/ ut nedū iuentis addere: sed nec ad iuentorū noticiā pueniūt. ig. de anthistia solū ut astrologi loquūtur nec aliter asserendū ē. ¶ Vltērius si sic. igit. in quolibet gradu duplex uirtus reperitur. sui. s. & anthistia. hoc aut nō ē ab aliquo cōcedendū. qñ semper uarie uirtutes ī eisdē gradibus contringeret repiri. ¶ Rursus anthistia nil aliud uidetur q. quoddā aspectū genus: aut multū eis simile. sed aspectus pncipaliter a plāetis ē: licet p gradus primi mobilis & figurā dicitur. n. trinus Iouis. qrtus Martis &c. pariter ergo Martis anthistia (ut fertur) recte dicitur. ¶ Preterea si sic. ergo qlibet gradus similis ē gradui æque a solistio distātī: cōsequēs con

tra experiētia est & auctoritates omniū.
quātū. n. xxv. cancri. vi. et gemioꝝ simi
les sint inter se patet p̄ eoꝝ cōplexionē/ do
micilium/ exaltationem. & sic de singu
lis potestatibus.

Incōtrariū ē rō aptissima/ qua qdē con
fiteri oportet. anthistia fieri. ulterius ē p
gradus primi mobilis proici. co pacto/ ut
eiusmōi p̄iectio & uirtutis transmissio/ a
gradibus primi mobilis sit/ quātū q̄ p̄i
citur a stellis ēē possit. **A**d cuius rei cui
dētiā. dd. ē. q̄ anthistiū ab anthi dicitur
grece quod latine cōtra significat/ & sta
tis statio. q̄si cōtra statio/ solstitia ī mediis
ūdiq; reliquēdo. & q̄ rāq; cōiter dici solet
ea cā anthistia fieri. qm̄ Sol in illis gradi
bus dies facit eq̄les/ hoc tñ si ut cā itelliga
tur/ falsū est. nihil. n. dieꝝ eq̄litas ad rem
istā attinet. si uero ut signū itelligatur ue
ra est. qm̄ quā a polo hoc uel illo eq̄lites
distent equaliter eleuētur. Sol ī illis dies
equat. sed huiusmōi uirtutū affinitas cā
est. qm̄ gradus isti eūdē circulū parallēlū
aliis/ rōe primi motus describūt. Tūc sic
p̄ceditur. q̄cunq; duo p̄cta/ uel p̄tes eū
dem circulū describūt/ p̄ eādē uia p̄ce
dunt/ eādē naturā sapere necesse est/ &
eoꝝ uirtutē quodāmodo m̄sceri. sed gra
dus cōtra se sic stātes eiusmōi sūt. ig. &c.
Deide. si caput & cauda intersec̄tōes ui
agē lumīariū talē ac tantā uim hñt. & si
tantū p̄dicte uia a se distant/ multo āpli
us isti gradus unā similitē causabūt. q̄ i ea
dem sphaera repiūtur/ & oēm circulū eun
dem/ unusq;sq; describit. illa uero equal
distātia a solstitiis solū cā antistioꝝ est in
cognoscēdo. q̄ cā signū dici pōt. **E**x q/
bus segtur q̄ nō oportet/ si plāeta/ cuius
anthistiū p̄icitur/ ī primo gradu tauri re
periat/ q̄ solū p̄iciatur anthistiū ī ulti
mū leonis. qm̄ ē ī quocūq; p̄cto paralel
li sui. seu descripti circuli p̄icitur. **S**e/

cūdo segtur. q̄ nō oportet anthistiū solū
p̄ici a gradibus zodiaci/ uel p̄ gradus eius
dem uel stellis sub eodē. sed ē p̄pe polū
trāsmitti pōt. sicut ē p̄pe polū parallēli
describūtur. **T**ertio segtur. q̄ ī quacū/
q; p̄te cali/ ab hac uel illa stella anthistiū
p̄ici pōt. **Q**uarto segtur/ q̄ cā quare
de anthistiis in zodiaci gradibus/ apud
auctores tātūmō sermo sit. est/ qm̄ zodia
ci p̄tes ut plurimū fortiores sunt. tū se ip
sis/ tū fixaz gratia/ tū p̄cipue plāetaz sub
illo delatoꝝ. **Q**uinto segtur. q̄ nō so
lū a plāetis anthistia p̄ici possūt. p̄ anthi
stia nō loca cōtrastantia/ sed uires ad loca
cōtrastātia/ aut ad p̄cta parallēli cōtrastā
tia itelligēdo/ sed ē a stellis fixis. & ab ip
sis p̄tibus cali/ a qbus uires n̄ mediocres
emittūtur. **E**x his ulterius cōsiderādū
est/ rōe cuius anthistia p̄iciātur. qua in re
dd. ē q̄ rōe primi mobilis p̄cipalr emit
tūtur. cuius rei ueritas sic apparet/ quom
uirtus plāetaz uel alterius stellaz ad aliqū
gradū emittitur/ uel aliū locū p̄ paralel
lum circulū/ duo cōsiderāda sūt. u. stelle
uirtus/ & eius delatio/ uel delationis cā.
uirtutē stellaz/ nemo ābigere pōt ab aliis
n̄ p̄cedere q̄a stella & aliis respiciētibus/
si alterius uim trāsmitteret/ sed delatiōis
uirtutis ad quālibet p̄tem circuli p̄dicti/
stella ip̄a cā esse nō pōt. qm̄ eius uirtutis
ad totū circulū delatio ab ea cā necessario
p̄cedit/ qua circulus ille describitur. sed
p̄ motū primi mobilis talis circulus de
scribitur. ig. per motū primi mobilis aut
p̄tes motas circulū cōtinentes talis dela
tio fit. **D**eide. stella existēs ī primo p̄
cto gemioꝝ/ anthistiū p̄icit ī ultimo can
cri/ sed uulla stella ad anthistium/ seu an
thistii locū p̄ motū diurnū puenire pōt.
ig. uirtus illa a stella emittente uirtutē il
luc trāsmitti nō pōt/ p̄saūt primi mo
bilis talē circulum describūt/ & ubi una

pars fuit altera reperitur. maxime mixta ponemus/ponentiū spherā supra primū mobile nō motā. igit. &c. ¶ Amplius si rōe stellaz influentiū uis influxa ad ea loca deferretur/uariatis stellaz uiribus/ & motu uariaretur anthistia. cōsequēs falsum igit. ex quo sequitur. ¶ Preterea aspectus planetaz & aliaz stellaz/ rōe ptiū primi mobilis/ & eaz figurā sit: sed anthistiū ē qdam aspectus quū sit attingere terminū quēdā uirtute sua. igit. pariter anthistia/ rōe ptiū primi mobilis/ sic circulū describentiū fiet. nec pōt cā diuersitatis sufficiens assignari. ¶ Est ergo. dd. planetas fortissima anthistia per primū mobile/ ut dictum est/ posse causare. deinde fixas. potestremo ptes primi mobilis. unūquodq; ēt hoc/ quāto potentius extiterit/ & paralleli p sibi cōformior/ tanto i illa/ potentior anthistii uirtus reperietur. ¶ Ad rōes incōtrariū. dd. ad primam. ¶ astrologos pfectio magnā cōtinet latitudinem. illis aut qui i gradibus intensioribus reperiūtur/ ex his quē ab auctoribus uelate dicūtur/ ne oēs eiusmōi secreta participent/ discurrere possunt i suis causis. quā plerūq; nostris tēporibus post habetur. ¶ Ad secūdā dicitur cōcedēdo cōse/ quētiā & cōsequēs iduētū primum. negeturq; esse icōueniēs. qm i eodem loco duplicē cōtingit uirtutē reperiri/ sicut ēt nō incōuenit/ Lunā & uim suā coessentialē/ & uim a sole ipsam/ & uires aliaz stellaz continere. ¶ Ad tertiā dicitur/ q; ēt aspectus rōe figurā ptiū primi mobilis sit. ut i ultima rōe p ueritate ostēsū fuit. ¶ Ad qrtā dicitur. q; illa similitudo nō omni/ moda est. sapit. n. naturā alienā ppriam tñ preualet ideo diuersaz cōplexionum &c. expertiuntur.

Articulus. ii.

¶ An anthistia in qualibet pte paralleli transmitti possint.

¶ Conclusum ē supra i quālibet ptem paralleli circuli anthistiū pici. uidetur tñ illud fieri nō posse. primo si sic. igit. in qualibet pte/ i qua anthistiū repiri pōt/ erit uis alterius ptis eiusdē circuli. & nō maiori rōe unius q aliterius. igit. omniū ptiū uirtus/ i quālibet pte reperietur. cōsequēs falsū. esset. n. cælum chaos quoddā/ & cōfusio maxima. ¶ Item anthistiū dicitur/ quasi cōtrastans ut supra. sed multe sūt ptes circuli nō cōtrastates multis aliis ptibus eiusdē. qm ps una unicā habet cōtrastātem pte. s. oppositā. igit. uirtus illa anthistiū dici nō pōt. ¶ Adhuc/ ponatur i casu. planetam uim aliquā i certo gradu iprimere. & ante q uis illa ad locū cōtrastantis p ptes primi mobilis & motus eaz pueniat/ planetā offēdat/ aut uirtutē stelle fortioris aduersantis/ quo posito. uis illa penitus destruetur. & sic anthistium non transmittetur.

¶ Respōdeo dicēdo. anthistiū bifariā sūmi pōt. Vno qdē mō cōiter. sic q̄cunq; licet debilis/ ipsū in zodiaco/ aut alia cālī pte facta p circuli reuolutionē/ q̄ locus ille aliena qualitate afficitur. siue eiusmōi uis ordinaria sit/ siue i principiis aquis ita/ siue potens/ siue debilis fuerit anthistiū dicitur. Alio mō pprie. itaq; solū illa uirtus sic multiplicata circulariter p parallelum/ anthistiū dici debet/ quā i principiis significationū/ siue i figuris significatiuis puta i radicibus/ aut reuolutiōibus/ aut cōiūctiōibus/ agitur. quā uirtutē i ferius dirigibile cōdemus. & hoc uis ē/ quē si a stella pcesserit i gradu remanet ipsa. quā qm natura nihil frustra agit tam diu seruari pōt/ q̄ diu. s. in sibi subiectū per uim

agilita i figura imprimere poterit. & huius
modi uirtus illa est. quæ remanet. primi
uero modi uirtus facile deletur. nec ob
seruantiam expetit.

¶ Ad rões ergo icòtrariū. dd. ad primā.
q̄ uires debiles aut nō deferūtur: aut iter
cipiūtur. & a cōtrariis occupātur: aut nō
diu retinētur. Fortes uero q̄a post signifi
cationē i sibi subiecta. & terminationē uir
tutis acquisita per figurā significatiōis. de
lentur: sicut significatoris uis aufertur.
ideo nō multū retinētur. quare celū non
erit caos aut confusio: quā p̄cipue p̄sens
uirtus alicui gradui solū in subiecta ope
tur si per significatiōis figurā fuerit agilita
¶ Ad secūdā dicitur q̄ aliud ē quod nō
men significat. ut alias dictum ē: aliud a
quo nomen significatiōē sūpsit. unde li
cet a cōtrastantia sūperit nomen. diffun
ditur tñ ad omnē similit̄ uirtutē in toto
parallelo. patet nā si aliter sūmeres iam
nullus gradus geminorū alicui cancri an
thistiū esse posset. nec sagiptarii alicui ca
pricornii. ¶ Ad tertiā dicitur. q̄ totū cō
cedendū est de anthistiū uirtute comuni
ter sumpti: nō aut proprie.

Questio. XI. de cōiunctiōibus.

Articulus. i.

¶ An luminarium cōiunctio sit plurifa
cienda ceteris aliis.

¶ Concludēdū uidetur. cōiun
ctionē luminariū nō esse po
tissimā. Cōiunctio lumina
rium crebrius fit. q̄ aliorū. si
igi. maximifaciēda esset. ab
ea maximi effectus pcedere deberēt. cōse
quēs falsū. qm̄ ea quæ maxima in mūdo
eueniūt nō semp. nō frequēter: sed raro
contingūt. ¶ Item experētia docet con

iunctiōes superiōrē esse maioris efficacit̄
qm̄ semp post tales maiores. aut medias
cōiunctiōes supiorū. aut miores: aliquid
magnum inuari apparet unde magne con
iunctiōes appellātur ab oībus. hoc aut
in cōiunctiōibus luminariū nō uidemus
euenire. ¶ Preterea Ptolemeus afforif
mo. L. libri fructus ait. Nō obliuiscaris.
c. xx. esse cōiunctiōes planetarū &c. dein
de de supioribus duobus. louis. s. & Sa
turni. specialem sentētiā dixit. oportet af
picere &c. de luminariū aut cōiunctiōi
bus uerbū nullum. quod quippe nō fuit
set si luminariū cōiunctiōes plurifecisset.
¶ Deinde aut luminarium cōiunctio est
fm̄ solam longitudinē: nō aut fm̄ lati
tudinem: aut est fm̄ utraq; differētiā si
primū. igitur iam dicta cōiunctio debi
lis est. quoniā a uera cōiunctiōe per lati
tudinem declinat. si secūdum. igitur fit
eclipsis. sed omnis eclipsis mala est: ma
lum aut bono pponi nō pōt. ig. &c.

¶ Sed incontrariū. est quod Ptolemeus
ait libro fructus afforismo p̄allegato. L.
fm̄ grecam translationem. ubi ait. Ne p̄
termiseris. cx. viii. planetarum cōiun
ctiones &c. in quo loco patet ipsum unā
ex omnibus pretermisse: postq̄ omnes si
mul ad numerum. cxx. attingūt. aut igi
tur nobiliore: aut ignobiliorem reliqt:
quoniā mediam relinquere ineptissimū
fuiſſet. nō ignobiliore. igitur nobiliorem
& potiore reliquit: hec autē duorum
supiorū esse nō pōt: quāuis ob eius nobili
tatem specialem mentiōem fecerit. nam
patet eius librum quatripartiti intuenti
bus. semper luminaria maximifecisse. pre
cipue Solem. cuius respectu cetera stellæ
omnem ferme uim suam hauriūt. ut su
pra oīsum est. Lunā quoq; ob causas su
pius pmissas. in. ii. quatripti. capit. iiii.
ait. fortior narratio acciderium mundi

QVESTIO

ex luminiarum coniunctione uel oppositiōe contingere. deinde clarius subiūgit dicēs nec non ex locis motuū planetarū in ipsis horis. ubi pater: q̄ tū quia prius de Sole & Luna uerba fecit. tū quia dixit fortior narratio. regulam sūmere docuit ex horis luminiarū coniunctionū uel oppositiōtionū. & ita ī capitulo de anni principio & p̄ter in cūctis locis. igit. ea coniunctio quā pretermisit luminariū est. de qua in quatrip. abūde uberrimeq. loquutus est. ¶ Preterea sup̄ius ostēdū ē Solē ac Lunā aliis esse potētiores. sed potētiorū fortiores sunt coniunctiōes ceteriq. aspectus. igit. &c. ¶ Sed ad clariorē dictōrū intelligentiā & obiectōrū solutionē sciēdū est. q̄ sicut ab eadem causa. puta a substantia stellæ martis plures effectus. specie diuersi p̄cedere possunt. ita ēt a diuersis causis idem effectus sp̄e seq̄ pōt. nō. n. existimādū est oēs hoīes a sola stella aut p̄te celi p̄ducī. quū nulla sit p̄s celi. nullaq. stella principalior. quin ea. ī figura p̄ualente. hoīes isti ul. illi orti sint. aut oriri possint. itaq. de aliis. dd. est. ¶ Prime. p̄pōnis cā ueritatis ē. qm̄ uniuersales cāe sūt stellæ. mō quo dictū ē supra. & plures p̄fectiōes uirtute cōtinēt. Secūde uero. cā est. stellarū cōueniētia ī q̄busdā generalibus p̄prietatibus. licet unāquāq. suas p̄prias passiōes habere necesse sit. & sicut de stellis dictū est. ita de signis. & domibus. dd. His tñ sic se habētibus opus ē. quālibet effectū īferiorū specie. p̄cipalē ac simillimā habere cām. alias nihil ēet ī cālo distictū. et qd̄libet. quodlibet p̄ducere posset. sicq. nulla differētia īter p̄tes celi reperiretur quod sup̄ius īprobatū ē. quod Ptolem̄us preallegato afforismo tetigit. uultus huius seculi. uel iuxta translationē ex greco. forme quæ generātur &c. Ex q̄bus seq̄tur nō icōuenire. duorū coniunctiōē aliis

esse fortiorē. oībus cōpensatis: & tñ circa quosdā effectus aliis stellis uel cōiunctiōnibus p̄p̄iis. minus repiri potentem: ob p̄dictā causarū distictionē. quare qm̄ luminariū cōiunctio ī plures & p̄cipaliores effectus īfluit: q̄ louis & Saturni. ad plura qd̄ se extendit. qm̄ ad aeris aliorumq. elemētōrū mutationē. plātā. populorū regum. p̄tisq. uegetatiue. & sensitiue (ut exp̄iatur quottidie. q̄ alicuius mēbri debilitatē patiūtur) atq. illos obiectos ī strumētōrū & mediōrū. puta humorū spiritū &c. ut supra. idcirco p̄dictam luminariū coniunctiōem aliis antepōndam dicimus.

¶ Ad rōes icōtrariū dicitur ad primā. q̄ a Solis & Lunæ cōiunctiōnibus & p̄ui & mediocres & magni effectus depēdēt. licet sepius primi q̄ ultimi: & sepius hec ab illis depēdent q̄ a Saturni & louis coniunctiōe. quāq. raro qdā p̄ticulariores effectus. ēt p̄ luminariū figuras determinabiles a sup̄iorū coniunctiōe dependant. ¶ Ad secūdā patet solutio ex dictis & ex īmediata respōsiōe ad primā. ¶ Ad tertiam dicitur. q̄ siue. cxx. siue. cxyiii. dixeris cōiunctiōes &c. tamen longe specialius clariusq. de luminariū potestate & anthonomalia loquutus ē ī quatripti. ut supra patuit. ¶ Ad aliā dicitur cōiunctiōes parua cū latitudine multo āplius excellere ī uirtute. eclipsiū quoq. uires potentissime ī suos effectus. qui licet mali: tamen maxime obseruandi sunt.

Articulus. ii.

¶ An post luminariū coniunctiōem ea quæ est Saturni & louis potior sit aliis ceteris paribus.

¶ Aturni & louis cōiunctiōē apparet ceteris p̄ter luminariū coniunctiōē nō p̄stare. Nam inter

Iouem & Saturnū nulla pene similitudo
reperitur. patet ī moribus. ī cōplexiōe. &
oībus aliis pene. inter Iouē uero & Mar/
tem aut Saturnū & Martem aut Iouis &
Veneris minor reperitur cōtrouersia. igit.
minor repugnātia. obstaculū minus. mi/
norq; actio. cōtrariū. n. cōtrarii uirtutem
frangit simile uero uigorat. ¶ Preterea q̄
to planetā similiores sūt luminariibus ta/
to eorū cōiūctiōes cōiūctiōibus lumi/
nariū similiores sunt. sed Iuppiter & Ve/
nus similiores sunt Soli & Lunā. patet ī
quātitate prius. quantitas. n. Veneris eū/
lis ferme ē quātitati lunā. Iuppiter uero
calidus in quātitate quoq; inter alias ma/
ximus. Iuppiter diurnus. masculinus. Ve/
nus nocturnus. feminina. ¶ Item Mars est
igne cōplexiōis sicut Sol. Mercurius frigi/
de & hūide. licet q̄q; deficiet magnā.
q̄ pportione supra Mercurium habet si/
cut pene Sol supra Lunā. eademq; distan/
tia sphaerā distat. igit. eorū cōiūctiōes si/
miliores erūt. ut prius dicebatur. ¶ Pre/
terea fortior ē cōiūctio Iouis. martis. ue/
neris. mercurii. & lune. q̄ saturni & Iouis
hoc unusquisq; astrologus cōcederet. igit.
tur illa nō est potentissima. nec aliis ppo/
nēda post luminariū cōiūctiōe. ¶ In cōtrariū ē Ptolemeus in libro centū
afforismorū. ubi speciale mētiōe de supe/
riorū cōiūctiōe fecit. alias & in quatri.
& ibidē simul reliquēdo. ¶ Ratio ēt suc/
currit ad idē ostendēdū. ea. n. cōiūctio
potior est. cuius significatio maiori tēpo/
re durat. & plures effectus producit. eius/
modi autē ē supiorū cōiūctio. cuius effe/
ctus nouē cētū annos (si maxima fuerit)
durant. ¶ Item quāto cōiūctio maiori
tēpore durat. ēt maiores effectus sequun/
tur. cuius rei ueritatē. Luminarium eclip/
ses ostendunt. quarū effectus. sūm horarū
eclipsis duratiōe. mēsurātur. sed superi

orū (in ceteris pter luminaria nobiliora)
cōiūctio diutius durat. quū q̄ttuor dies
cōtingat eos ī cōiūctiōe in eodē minu/
to morari. igit. &c. ¶ Rursus quū Iuppi/
ter magnū eūfortuniū sit maximūq; dep/
to Sole. Saturnus uero īfortuniū. quom/
cōiūgētur. unus alterq; p. eleuationē &
alia requisita supabit. sed qm ī tali supā/
tione. uis significatiua acquiritur. ut infra
patebit. idcirco unius uires p figurā sum/
mētur āple. per aliū uero deponētur. ita
q̄ unus alteri aduersari nō poterit. quin
uincens abūdē suā uim effluat. ideo aut
magna & multa bona. uel magna multa
q̄ mala sequētur. hoc autē ē significatiōe
magis obseruari debere. potētiorq; fieri.
¶ Ad rōes cōtrariū dicitur. ad primā. q̄
q̄a sibi aduersatur ideo uicens & superās
significatiōe alterius aufert. q̄re itensio/
ris bōitatis uel malitiā sequūtur effectus
¶ Ad secūdā dicitur q̄ nō oīs similitudo
pōt efficiam simile ī quātitate cōclude/
re. sed sola uirtutis & quātitatis eiusdem
similitudo. illud posset ostendere. quam
negamus. in aliis uero. neganda ē prima
ppositio. ¶ Ad tertiā dicitur primo ne/
gādo cōsequētiā. similiores sūt. a. & b.
īpis. c. & d. ī cōplexiōe siue occulta siue
maīesta. q̄. e. & f. igit. si. a. & b. sūt potē/
tissima. c. & d. illa sequūtur in potentia
qm stat dissimile esse potētius simili. exē/
pli gratia. caliditas itēcissima potētissima
est aliarū trium qualitātū primay. cate/
ris paribus. cui caliditas ut quinq; magis
assimilatur. q̄ frigiditas ut octo. imo fri/
giditas ut octo dissimilis est omnino. &
tamen frigiditas ut octo potentior est ca/
liditate ut quinque. Secundo dicitur q̄
sunt dissimiles Sol & Mars in qualitati/
bus occultis magis. & cetera. ¶ Ad ulti/
mam cōceditur totum. sed nos loqui in/
tendimus de binariis cōiūctiōibus. in

QVESTIO

ter quas duos superiores dicimus potentiorem excepta solis & lune coniunctione.

Articulus.iii.

CAn coniunctio medii motus fortior sit uera coniunctione corporum stellarum. aut centrorum epiciclorum: quam corporum planetarum.

Idetur coniunctionem centrorum epiciclorum: uel secundum lineas ueri motus centrorum epicicli quam ipsorum planetarum esse potentiorē. Totus enim epiciclus cum stella inclusa perfectior & nobilior est ipsa sola stella: quoniam omne stellae uirtutē continet & ad huc aptius. igitur eorum coniunctio nobilior & plurifacienda est. sicut supra ex nobilitate & potestate maiori stellarum: maior coniunctionum ipsarum arguebatur. **I**tem arguitur auctoritate quorundam hebreorum coniunctiones solum mediam uel centrorum epicicli obseruantes. & illas aliis preponentes.

Contrariū est ratio clara. medius motus debiliore motu uero quod ipsius rei uocabulum ostendit. medius motus. imperfectum motum significat. uerus uero motus. perfectus. igitur. &c. **P**reterea ea quae sunt ad finem ex fine necessitatem sumunt & per consequens ignobiliora sunt ipso fine. iuxta Aristoteli sententiam primo suorum moralium. sed epicicli motus. est propter planetarum motum: ut cuncti concedunt: nec ob aliam causam inuenti. cognitiq; fuere epicicli: nisi ob planetarum motum. & ad apparentias de motibus planetarum saluandas.

Item in orbibus & epiciclis nulla consideratur partium diuersitas. propter quod delatae stellae ad alias partes. stellam autem nobiliorem potest esse nemo dubitat. omnis ergo dignitas omnino differentia ob planetam esse debet. **A**dde epicicli ab astrologis non adeo considerantur. ut uere & necessario sic in caelo reperiatur: sed ad melius breuius

faciliusque apparere & differentias motuum planetarum saluandas: aliis tamen modis saluari possunt. ut patet intelligentibus. quos (non ab re) post habemus. quoniam natura per plura principia & media non faciat quod per pauciora consequi poterit. ne superflua & imperfecta sit. attamen si istud hoc non demonstrat. Sed propter incertum certum non debemus postponere. est autem coniunctio ueri motus certa. lineae uero motus ueri epiciclorum. non certa. igitur. &c. **S**i autem epicicli uere sint in caelo. tenendum esset omnino centrorum illorum coniunctionem non paruam habere uim. quauis planetarum coniunctionibus iequalē ac debiliorem. nam si sic sint epicicli. planetas includunt eorum motum uariant. fortitudinem & debilitatem eorundem causant. **D**einde si uis luminarum coniunctio potens experitur per caput & caudam notate. et centrorum epiciclorum. **D**einceps. nullus punctus in caelo repiri potest ad quem planetae hic uel ille semper idifferens sit. quam centrum epicicli: non ergo iniuria uis magna illi tribuenda est. **A**d rationes contrarias dicitur. ad primam. quod et totus orbis deferens. perfectior est epiciclo planetam includente. & sphaera tota hoc uel illo orbe: ideo negetur consequentia. quoniam et aliorum motus propter planetarum motum instituta sunt: planeta et non est pars essentialis epicicli. nec illi continuus. sed contiguus. & per aggregationem. sicut adamas lapidis alterius includetis. ideo diuersum finem sibi expetere potest. **A**d auctoritates hebreorum dicitur primo. quod si quam efficaciam inuenerunt: illa principalis non est. Secundo dicitur semper pene eiusmodi uiri hebrei rudis esse ingenii.

Articulus.iiii.

CAn in coniunctionis figura gradus ubi sit coniunctio. fortior sit quam punctus oriens uel medium caelum.

Idetur q. gradus ascendens hora
 u. cōiunctionis cū suo significato/
 re potentiora sint: q. gradus ubi
 fit cōiunctio cum p̄dominatore suo. po/
 tentior est illa uis quæ firmior manens
 minus uariari potest: minusq. debilitari.
 sed ascendens uel medium cælum cum
 p̄dominatore suo sic se habet. igitur &c.
 minor ostenditur: nam si cōiunctio in ali
 quo p̄dictorū angulo fiat: potentissima
 est. si in succedētibz minus. si i cadenti/
 bz adhuc minus. si sub terra minus. tā/
 toq. minus quāto in ascendēs uel mediū
 cælum debilius ifluxerit: & usq. adeo sub
 terra debilitatur. q. Ptolemeus eclipses
 sub terra post habeat. sicut planetas ab
 ylegia potestate. ascendēs aut. & dñs eius
 semp. significationē nō parua retinet. ig.
 &c. ¶ Deinde i quacūq. significationē: fi
 gura cæli principalior est. igit. & suus p̄do
 minator. sed suus p̄dominator nō ē nisi
 anguloz. ergo idē quod prius. primū af/
 sumptū sic declaratur. nam in oī signifi/
 catione: totius cæli forma principalior est
 parte. quā p̄cipue quodāmo totū cælum
 ad oēs pene cauſandos effectus cōcurrat.
 ut supra. gradus uero cōiunctionis p̄ciu/
 late quoddā est. ¶ Preterea nulli dubiū
 est: cōiunctionē potētiorē esse i angulis q.
 succedētibz. & succedētibz q. i cadenti/
 bz. igit. maioritātē fortitudinis ab angu
 lis acquirit. sed ppter quod unūq. illud
 magis est. igit. anguli fortiores sunt.
 ¶ Incōtrariū ē Ptolemei auctoritas. capi
 tulo. v. secūdi quatri. ubi maxime poten
 tem locū eclipsis facit. eadē aut. rōe. q. lu/
 miariū cōiunctio gradū eiusdē potētiorē
 facit. eadē cætere cōiunctiōes facere debēt.
 ¶ Idem rōe ostenditur. q. libet uirtus dire/
 cte ipsa in aliquē locū fortior est. q. eadē
 reflexe. sed uirtus cōiunctioz i gradu p̄prio
 directe in gradū illū influitur: in angulis

uero reflexe. aut etiā debiliori mō. si hūc
 uel illū angulū n̄ respiciat. igit. &c. ¶ Ad
 huc si quā significationē habet angulus i
 cōiunctiōis effectibus illa a cōiunctiōe p̄cul
 dubio p̄det. sed cā potior ē cāto: p̄cipa
 tū p̄cipate. ig. &c. p̄ia p̄positio sic ostēdi
 tur. nam posita cōiunctiōe ponitur anguli
 significatio talis: remota remouetur. au
 cta augetur. minuta minuitur. uariata
 uariatur anguli quidē significatio in con
 iunctiōibz naturā cōiunctiōis sapere ne
 cesse est: & ab illa regulari. ¶ Deinceps
 fortius uirtus i primatur i partē eandē uel
 penes eādē manentē: q. in aliā lōge ma
 gis uariabilē. sed ascendens multo magis
 uariatur cōiunctiōis loco: patet. nam dū
 in eodē minuto cōiuncti. plāta p̄manēt
 i ascendēte gradus. signū. & totū cælum
 mutari pōt. patet. n. supiores q̄ttuor di/
 es in eodem permanere minuto. igit. &c.
 ¶ Amplius ceteris paribus planeta i p̄pi
 gorem p̄tem fortius agit: ceteris paribus
 q. in remotiorē. sed cōiuncte magis ab aliis
 locis distant q. a gradu i quo cōiungūtur
 ut manifestū ē cūctis. si. n. lineā a q̄cūq.
 stella in gradū sub quo reperitur p̄trax/
 ris: breuissimā iueneris. igit. idē qd. prius.
 ¶ Ad maiore rei euidētiā cōsiderandum
 est q. licet absolute potētior sit cōiunctio
 nis locus. q. ascendēs figura: posito q. idē
 nō sint. nil minus ob p̄ticulārē huius rei
 noticiā. opus est distinctionē uti. Dicēdū
 igitur iuxta Ptolemei doctrinā. secūdi q.
 triptiti. quattuor de uiribus cōiunctiōnū
 querūtur. primū locus est. i quo. s. loco
 in qua regione. effectus futurus accidere
 debeat. Secūdū ē t̄pus. qn. & quātū dura
 turus sit. Tertiū ē subiectū seu materia re
 cipiēs i que. s. subiecta apparere debēt. pu
 ta i quo aīali uel plāta. Quartū ē species
 uel maneries effectus. an. s. bonus uel ma
 lus: & an hac uel illa bonitate uel malitia.

QVESTIO

Uterius distinguendum est de ea, quedam, n. causa principalior dicitur: qm primo ab ea fluit uirtus efficiens. alio mo: qm ab illa immediatus imutatur subiectum. exemplum primi & secundi. sicut si directio ad Lunam significatricem natum interficeret. Luna immediate ledente diceremus principalem causam: qm. s. immediate ledit. hac uel hac sua significatione: & hoc secundo modo. alio mo. s. primo modo: sole primam causam dicere possumus: qm ab eo uis ois penes effluit atq; dependet. Ad propositum dicendum est. q. sumendo cam principalem primo mo gradus coniunctionis quantum ad qualitatem seu manerem effectuum: & quantum ad locum: & quantum ad subiectum: principalior est. quoniam s. bonitatem uel malitiam coniunctionis: aut preualentis effectus boni uel mali sequuntur. ascendens est in nullum subiectum sic uel sic insueret & dominus eius nisi per uim a gradu coniunctionis acquisitam directe uel reflexe: similiter loca ascendenti subiecta non alterantur. nisi precedente s. naturam saltem alteratione coniunctionis. Sumendo uero principalem cam mo p. dicto eodem. ascendens principalis ea est temporis determinationis patet hoc experientia testante. quantitate temporis. a distantia loci coniunctionis ab ipso ascendere summi. sicut in luminariis coniunctionibus sumere docet Ptolemeus centiloqui uerbo. xxiiii. Sumendo uero principalem cam mo secundo. sic contra dicitur q. respectu loci subiecti & maneris. i. bonitatis uel malitie plerumq; ascendenti primo tribuuntur licet aliter euenire possit. & respectu temporis gradus coniunctionis terminat.

Ad rationes contrarias. dd. ad primam. q. ascendens uirtus uariatur et s. gradus coniunctionis uarietate. qm quanto minus potens fuerit coniunctionis gradus tanto est

minore ascendens obseruati sibi uult. de inde in tertia ratione in corpore questionis ostensum est magis uariari ascendens q. gradus coniunctionis.

Ad secundam dicendum. q. si gura celi q. principalior habet angulorum predominatorem: q. q. uero gradum coniunctionis. s. uariam in diuersa subiecta potestate angulorum uel gradus coniunctionis. nisi contingat in p. dictis angulis coniunctionem fieri.

Ad tertiam dicitur q. maiorem potestate acquirit uel habet aggregatum ex uis significatione utriusq; q. unum illo. pprie autem ipsa coniunctio non est potentior. sicut bicubitus dicimus maius cubito. non cubitus esse maius cubito. cui cubitus additur.

Questio. xii. de domibus.

Articulus. i.

An domus s. partes horarum quarum poli sunt poli mundi sint alius ueriores. quarum poli in horizonte locantur.

Idetur q. domus s. partes horarum: quarum poli sunt poli mundi sint potiores aliis. ille enim modus uerior est. qui diutius expertus uerus comprobatur. sed hic est huiusmodi.

Item ille modus uerior. iuxta quem quilibet stella queritur et celi pars in quacumq; domo esse potest: q. modus iuxta quem. postquam natura diuersitatem intedit. sed domus cuius poli sunt poli mundi sunt huiusmodi. ut patet. non autem alie quorum poli in horizonte sunt. igitur. &c.

Preterea modus diuidens circulum transcurrentem per zenit est potior q. diuidens circum equatoris. igitur. &c. assumptum arguitur qm quanto aliqua stella propinquior est zeniti tanto potentior est: radii. n. magis perpendicularares sunt. igitur. circulus transiens per zenit est potior: respectu eorum quibus zenit

tangitur. ¶ Preterea fieri nō pōt ut pluri
bus modis ueritas repiatur. igit. questio
uana est. assumptū onditur. qm̄ si sic. er
go cuspides eaz̄ i diuersis lineis situatur
aut locis. ad bonū sensū. sed hoc ēē non
pōt. nā sint. a. b. c. tres cuspides. s̄m tres
p̄dictos modos duodecime domus nati
uitatis Platonis. aut alterius principii. &
arguitur sic. idem significator. aut eadē
pars celi duo contraria simul & semel si
gnificare nō possunt. aut causare respectu
eiusdē. puta amicitia & inimicitia. q̄a sic
duo cōtradictoria iesse p̄duceret. quod fi
ri nō pōt. hoc aut ex p̄dicta positiōe sequi
tur. igit. & c. & cōsequitio declaratur. sit. a.
cuspis duodecimae uersus ascēdens. b. ue
ro media. c. uersus undecimā domū. &
arguitur sic. a. inimicos significat. igit. b.
.c. amicos. consequitio clara. qm̄ s̄m pri
mi mobilis motū. ex duodecima i unde
cimā imēdiate puenitur. fortasse diceret
aduersarius. ultra cuspides. quicq̄ rema
nere gradus. eandē sapientes naturā. p̄di
cte aut lineae nō tāū iter se distare. itaq̄ i
illis gradibus cōtinētur. qui eiusdē sūt si
gnificatiōis. sed ista respōsio nihil ē. qm̄
uti. a. quicq̄ gradus habet post se uim suā
retinētes. ita. b. & c. quero igitur de ter
minis. a. b. c. & arguatur ut prius.

¶ Respondeo dicēdo. q̄ tres modi p̄ci
pui & efficaces reperiūtur obseruādi. pri
mus cōis per ptes horaz̄. & hi polos mū
di domibus attribuūt polos. Secūdus ē
ponētū polos domoz̄ in horizonte. ubi
mediū celi linea horizontē iterfecat. dein
de equatoris medietatē super emispheriū
nostrū existētē in. vi. ptes equales. & ita
inferiorē diuidentū. & p. vi. circulos. p̄
p̄dictos polos in horizonte existētes. tran
seuntes. duodeci domos figuratiū. Terti
us modus cū secūdo i polis conuenit. sed
ubi secūdus semicirculū eq̄toris diuidit

in. vi. ptes equales. hic aliū circulū simi
liter diuidit. & hic circulus transit p̄ equi
noctialia p̄ct̄. & zenit capitis. Hoz̄ mo
doz̄. secūdus ē efficator. qm̄ arduum est
affirmare stellā. lxxx. gradibus sub orizō
te dep̄ssam situari in decima domo. p̄ cō
trariū. alterā per totidem super orizontē
eleuatā in quarta domo repiri. sicut opus
ē fateri. ponētibus modū primū. ¶ Am
plus domus respectiue uires sunt. ad di
uersas terre ptes. expetūt igitur polos res
pectiuos. poli aut mundi absoluti sunt.
¶ Item si sic. igit. i quibusdā terrā ptribus
ab azimuth nō distinguūtur. contra eoz̄
rōes formales. ¶ Cōueniētius igit. uide
tur esse dicēdū. q̄ ubiq̄ in quolibet emi
spherio. vi. domus repiūtur. a se iuicem
distinctae. est ēt secūdus modus efficator
tertio. sicut equator p̄cipalior circulus
est. q̄ transiens p̄ equinoctialia & zenit ca
pitū. hic. n. circulus licet terminos habeat
potentes. s. equinoctialia & zenit. eius tñ
ptes nō sic se habēt. sicut de equatoris cir
culo dici pōt. primus etiā modus tertio
fortior ē. quo cōiter utūtur astrologi. ob
circuli p̄dicti ibecillitatem. ¶ Sed q̄ oēs
isti obseruādi sint. experiētia sola. qua ēt
directionū cognoscimus uires. demon
strauit.

¶ Ad primā igit. icōtrariū dicēdū. q̄ mo
dus secūdus & tertius ab antiquis ēt rep
ti fuere. p̄ modernos. puta lo. de re. mō.
& alios reassumpti. sed dato quod noui
ter essent inuenti. facile est antiquoz̄ di
ctis. nōnullas ueritates a diligētibus ob
seruatoribus reperiri. & addi. ¶ Ad secū
dam dicitur. q̄ mediū quo utitur potius
cōtrariū cōcludit. nam maior stellaz̄ di
uersitas i domibus repitur. si non nullis
stellis i unaquaq̄ domoz̄ repiri potenti
bus. alie huiusmōi sint. ut nō i qualibet
domoz̄ situari possit. ¶ Ad tertiā dictū

K

QVESTIO

est q̄ licet p̄ctus zenit potens sit multū
circulus tñ equatoris potētiō est circulo
illo p̄ zenit trāseunte. quare negāda ē cō
sequētia pbans assumptū. ¶ Ad quartā
negetur assumptū. qm̄ iam dictū est i stel
lis diuersis similit̄ reperiri uirtutē. sic etiā
in circulis. quāuis unū potentius sit alte
ro. & ad pbationē dicitur. q̄ duodecima
domus usq; i finē. c. cōtinetur. Secundo
dicitur. in mediis inter diuersas domos.
q̄q; media rep̄i p̄ participationē. ut q̄
uni simus (rōe unius) amici. rōe uero alte
rius aduersarii: uel uno tempore amici:
alio uero inimici. uel nec hoc nec illud.

Articulus. ii.

¶ An domus oēs sint. xii. nec plures.

Pparet dicēdū domos nō esse p̄ci
se duodeci. que. n. diuersorū sūt
generū diuersam sibi aquirū p̄
sectionē. quāritatē. & numerū. oīa. n. cō
sistūt in numero. p̄dere. & mēsurā. do
mus aut̄ a signis n̄ pagē distāt. ¶ Ea quoq;
quā diuersa sūt p̄fectionū. nō merētur
eodē mō. eadē causā. eadē diuisionē & cō
tinētiam sortiri. sicut i elemētis. & celis.
& aliis: sed subterraneae domus debilio
res sunt his. quā supra terrā sūt. quū re
flexe tm̄. alie uero directē influant. ig. nec
equales nec similes esse debent. ¶ Prete
rea quāto aliquid maioris uirtutis est. tā
to longius uirtus eius multiplicatur: sed
ascēdens & mediū cælū potētiōra sunt a
liis domibus. igi. distātius uirtus eorū de
bet reperiri. cōsequēs q̄q; apparet esse fal
sum. iuxta cōm opinionē duodecim do
mos ponentem.

¶ Incontrariū est cōis opinio. i numero
duodenario contenta. licet diuersis mo
dis illas constituat diuersi auctores. ut di
ctum est. Ad huius igitur rei euidētia cō
siderandū est. primo q̄ orientis angulus

specialē hēt efficaciam. ut supra dictū est.
qm̄ de tenebris ad lucē. de reflexo ad re
ctum aspectū. de nō apparētia ad apparē
tiam. & quodā mō de nō esse ad ēē p̄cedit
ideo illi. principii uirtutē attribuūt astro
logi. nō minus q̄ Aristō: primū motorē
in oriente rōe posuerit. quā sentētia opē
ferre uidetur p̄dictis. Angulus aut̄ occi
dentis: qm̄ cōtrarias hēt dispōnes. signi
ficationē finis accipit. iuxta Ptole. sentē
tiam uerbo. lxxxi. mediū uero cælū. ob
sui p̄pendicularitatē. equalēq; aspectū ad
p̄dictos angulos. eminetia. ac continētia
magnā sibi uēdicat potestātē. & p̄ oppo
sitas quasdā cās. quasdā ēē similes. media
nox nō parua uirtutē hēt. significatiuam
deinde sicut superius. spacia iter quēcūq;
duo p̄cta q̄ttuor principaliū. s. eqnocti
aliū & solstitialiū. in tres ptes diuidenda
dictū ē. & ex p̄tentia cōprobatū. ita p̄for
miter spaciū iter hos angulos contentū.
in tria: quāuis altero mō. ut oñ sum est.
sicq; xii. domibus cōstitutis. duodecim
p̄titionibus: eas efficaces. mirabilesq; ui
res uarias in se cōtinere sensu cōptū est. si
cut ēē planetarū. unusq; plures in se con
tinet uires. & pariter unūquodq; signū.
sed qm̄ obsequiū ueritati p̄stare debemus
nō tm̄ auctoritati. ideo dicēdū uidetur.
plures esse posse sectiones circuloz: a qbus
uarie significatiōes hauriri possint. & hāc
puta esse cām: cur tot uarie significatiōes
eodē domui tribuūtur: quā nullam per e
dependētia hūt iter se. si quis quidē alias
sectiones experiretur. p̄culdubio quarū
dam eiusdē domus significatiōnū distin
ctionē rep̄iret. Contra quā huius sciētiae
aduersari q̄ primū i mediū adducēt astro
logia ip̄fectionē. qbus statim responde
mus. medicos quotidie calcare simpli
cia: quoq; si uires cognoscerēt. p̄fecto pe
ritiores haberentur. ut supra dictum est.

quum omniū scientiā ipsefectionē cōces-
simus. quā Ptolemeus ceteriq; nō temera-
riū nō nimis astrologie ascribentes cōfisi-
tentur.

¶ Ad rōes igitur icōtrariū dicendū. ad
primā cōcedendo. diuersa specie & gene-
re. diuersos pfectionis gradus obtinere.
negetur tñ nō posse eūdem. numerū ha-
bere. unus. n. ē Sol. unus mūdus. unus
Deus. q̄ttuor elementa. q̄ttuor tempora
quattuor etates. q̄ttuor distēperatē cōpo-
sita cōplexiones. quattuor humōres. q̄t-
tuor qualitates primā. hec autē specie dif-
ferunt. similiter nō icōnuenit lapides di-
uersas specie. eadē habere magnitudinē
¶ Ad secūdā dicitur primo q̄ sicut supra
dictū ē qñ de fixis agebatur. quedam cor-
pora iniora mioris uirtutis ēē possunt.
q̄ certa maiora ita nō icōnuenire diuer-
sas uires habētes esse eiūsdē quātītatis. &
hoc argumēti gratia. Secundo dicitur do-
mus itensiuē uirtutē habere. maiore uel
minorem in stellis & p̄tibus celi. illis ex-
istentibus. nō autē uim diffusiua radijs. si-
cut p̄tes celi habēt & stellæ. ¶ Ad tertiā
similiter patet r̄sio per secūdā. concedi-
tur tñ. nō rōe maioris uel minoris uirtu-
tis. sed rōe circulo. diuidentiu. & diuer-
sas partiū horarū. domus esse inequales.

Articulus. iiii.

¶ An quedā subterranea domus. qbus-
dam sup̄ terram sint fortiores.
¶ O. nus sub terra debiliores esse
d. o. his que super terrā sunt. apparēs
ratio suadet. quā enim sub terra
sunt reflexe tñ in nos influere possūt. quā
uero supra. directe. sed reflexus radius de-
bilior ē directo. ig. &c. ¶ Idem arguitur
auctoritate Ptolemei. capitulo. x. tertiū
quatrip. tantū planetæ sub terra detrahē-
tis. ut in significatione uitæ nullā asserat

habere uirtutem. ¶ Idem quoq; argui-
tur de eclipsibus sub terra post habitis.

¶ Incōtrariū est auctori opinio. usus. &
experiētia. ponentes quitam & quartā &
tertiā fortiores esse duodecima. Ratio ē
idem suadet. nam p̄tes celi in quinta do-
mo existētes. ascendens aspiciūt trino aspe-
ctu plerūq; duodecima uero. nō aspicit.

¶ Item anguli sunt aliis fortiores. igitur
quarta. duodecimā. ¶ Preterea ea domus
fortior ē alicuius respectu. quā magis cir-
ca essentialia sua. uim habet. quā rōe ascē-
dens est. potissimū. qm̄ super corpus hēt
dominiū. & uitam. sed sic est q̄. qnta do-
mus super filios habet. duodecima super
inimicos occultos. ig. &c. ¶ Amplius ea
domus a qua plura hauriūtur significata
maiore uirtutē habere ostendit. sed a qn-
ta plures significatiōes habentur q̄ a duo-
decima. patet hoc itelligētibus. igit. &c.
& hoc argumento cōcluditur de extensi-
ua efficacia.

¶ Ad rōes incōtrariū. dd. ad primā. q̄
quedā sup̄ terram. ascendētem primā do-
mū nō respiciūt. sub terra uero sic. quare
magis reflexe agent. si aliā respiciētē res-
picerent. q̄ quā aspiciūt ipsū ascendens
unde dici nō debet duodecimā ascendēs
aspicere. ob hoc qm̄ decimā aspiciūt. quā
decima ascendens aspiciūt. ¶ Ad secūdā
dicitur. q̄ ad uitam significandā tam ma-
gna supra subiectū potestas requiritur. ut
nō possit stella significationem illam adi-
pisci. nisi & super terram fuerit. & in qui-
busdam determinatis locis. quare. neq;
octaua. neq; duodecima domus ydonea
est. ¶ Ad tertiā dicitur. q̄ quū eclipsiū
effectus magni. p̄nosticis p̄dicētur. opus
ē ut sup̄ terrā influēs repiatur. qm̄ ut dī-
ctum est. locus cōiunctiōis preualet ascē-
denti. non tamen negatur aliquam habē-
re uirtutem. nō etiā puam.

Kii

QVESTIO

Articulus. iiii.

¶ An domus maiore faciāt in stellis differētiā / q̄ signa.

¶ Idetur domus nō posse q̄q; maiore differētiā in stellis facere / & magis uirtutem uariare q̄ signa.

¶ Nulla. n. dignitas / aut potestas accidēt / lis / fortior est essentiali. sed (ut oēs fatentur) potestates quas plāete i domibus habent / accidētales sunt: quæ uero in signis essētiales. ig. &c. **¶** Amplius domus nullæ sunt / nullaq; esse possunt. ergo idē qd prius. assumptū ostenditur. idē asserēdū est de uirtutibus radiis: quod de sensibilibus manifeste concluditur: qm̄ nulla cā differentia assignari pōt. quū p̄cipue per sensibiles / isensibiles radii deferantur: sed sensibiles radii i ascendēte debiliores sūt: in medio aut̄ cælo fortiores. ac ē in nona domo. sicut calor ipsorū declarat. igi. fortior erit duodecime influxus / & octauæ q̄ ascendētis. aut septimæ. itaq; nullas esse domos ab astrologis prefixas apparet.

¶ Preterea non pōt de extremo ad extremū nisi p̄ mediū pueniri: sed de ascendēte / potentissimā s̄m astrologos / & optiā / qm̄ uitā significat: ad duodecimam / que debilior aliis sup̄ terrā ē. ac diuersa multum: peruenitur: & ita ex nona in octauam: sexta in q̄ntam. igi. &c. **¶** Vltērius si sic se haberēt domus ut cōiter ponūtur. igi. eodē mō se habet. vi. domus ad mediū cælū. sicut ad ascendēs quita: qm̄ ambe trino aspectu aspiciūt. igitur sicut q̄nta domus oblectatiōis ē uitæ: ita sexta in regimine & dominio: cōsequēs falsum apud oēs: **¶** Deinde sic distant effectus si eut causa. sed q̄nta domus & sexta nō distant. nullū. n. mediū iter est. igitur &c.

¶ Rursus ad domorū uires cognoscēdas / sola exp̄ctia pduxit: sed exp̄imētū hoc nullū est: qm̄ nō tam diuerso mō a diuer

sis auctoribus situarētur domus. **¶** Amplius aut̄ domorū circuli sūt sup̄ primū mobile: aut in primo mobili aut it̄ra. nō sup̄. qm̄ aut in sphaera nō mota. & hoc nō s̄m phōs tenētes oēs corpus mobile ē: sed astrologi domorū iuētores p̄b̄tuerē neq; ēt / s̄m ponētes empireū cælū. illud dici pōt: qm̄ uirtus cuiuslibet domus / & p̄tes eius / in qualibet p̄te reperiretur cælū illius: & sic esset cōfatio maxima. cōsequētio palam est: id enī p̄tū / quod uni mediū cælū est / alteri octauæ cuspidis est. alteri sextæ. & sic de aliis oibus. nec in nona. qm̄ sicut nona cōtinue mouetur. ita domus illæ. cōsequēs cōtra domorū rōnē quæ respectu determinate p̄tis terræ imobiles sūt: nec ēt infra. nam ut dictū est i / mobiles sunt: sphaera aut̄ oēs mobiles inferiores. **¶** Item si ifra nonā essent: nonā signa nō essent i domibus. sed potius domus in p̄tibus nonā. sicut nec gradus nonā in Sole aut sphaera suæ p̄te. sed Sol & p̄tes sphaera eius in gradibus nonā. **¶** Deinceps nullū respectiūū potius est absolūto. sed planetarū in signis potestates absolute sunt. domus uero respectiue. ig. &c. **¶** Incontrariū arguitur. domorū significatiōes sic se habent ut ex uita & corpore nati ad inimicos sine medio transeant. ex inimicis ad amicos & quorū rōes penitus cōtrarie sunt. & ita i aliis apparet sic ēe dicendū: iuxta uires ab inuentoribus illis attributas.

¶ Respondeo. dd. sicut sup̄ ostensum est plāetæ & cælī p̄tes duplici radio agūt in inferiora. sensibili. s̄. & insensibili. de sensibilibus / opus est fateri: ut quāto magis ad p̄pendicularitatem accedūt / tanto potentiores sint. hoc. n. ad sensum patet. Nō aut̄ sic de insensibilibus euenit. quos influētiās appellant. hec. n. uirtus longe ab actuali uirtute distat. patet in efficacia

genere subiectoꝝ / cōtinentia significato
rum plurium / temporibus effectū / in
stantanea illa uariatiōe. sicut infra ques
tione de principiis. ¶ Cuius experte ue
ritatis ratio succurrit. quāto. n. i aliquo
plures uariæ uires includūtur. tanto ma
gis (in rebus corporalibus) uariari pōt: li
cet in spiritalibus cōtrariū eueniat. patet
hoc de hominis uirtutibus / & lapidis / aut
elementis: quum imperfectius. p. paucio
ra mutari possit / q̄ perfectius. cuius latitu
do perfectionis maior est / plures uirtute
continens gradus / q̄ imperfectioris. quare
quā in ascendēte de latentia ad apparē
tiam / de reflexo ad rectum / & quodā mō
de nō esse ad esse pueniatur. hinc tantam
sibi uendicat potestatem. itaq; de medii
cæli angulo & aliis dicendum. septimus
enim finem significat. sicut ascendens in
itium. quod Ptolemeus testatus ē. i cen
tiloquio afforismo. lxxxi. alias uero oc
cultas pprietates aliæ domoꝝ / experiē
tia docuit. licet. n. ratio apiat uariari pos
se uires domoꝝ: nō tamē nobis ostende
re potest quo pacto uariantur nisi ab esse
tū seu experimento: quo cernimus / qm̄
cunq; stellæ uel aliæ cæli ptes / talē respe
ctum ad hanc uel illam terræ partem ha
buerit / hanc uel illā uim acquirūt: aut po
tius ea (quā in potentia p̄p̄inqua retinēt)
uti p̄nt influendo. Im̄ igitur reales phōs
pars ista cæli tali respectu agit: nō aut sine
sicut pprie agens nō solū ab actione quæ
est in passo denominatur agēs. sed ab acti
one actiua in ipso agente. iuxta uero no
minaliū quorūdam sententiā ipsa stella
quom tali radio / taliter / tali pte ifluxerit
talem effectum pducere potest. qualiter
aut cælū / per partes suas / diuersis figuris
& aspectibus respectibusq; uariis / uarios
effectus agere possit: difficile nō ē uidere
predicta considerentur: siq; ea quæ de prin

cipioꝝ uirtute & instantanea acquisitione
significationis inferius dicetur itelligan
tur. hoc idem i aspectibus accidere patet
quottidie. natura etiā per principiū diffi
nitur: quod ad principiatum refertur. iux
ta Aristot. sententiā. ii. primi naturaliu.
Tempus cōpatiōe ad intellectū mensurā
tem. locus cōseruatiuus similiter. forma
liter sumptus similiter ad aliquod imo
bile. Cōmentator etiā primā spheram p
centrum mūdi locat &c. Ex quibus seg
tur immobiles esse domos respectu eiusdē
terræ partis. qm̄ sic nō aliter talem habēt
respectum.

¶ Ad rationes cōtrariū dicendum. ad
primā. q̄ ex eo dicte sunt accidentales po
testates. qm̄. s. p. motum primi mobilis
de potentia p̄p̄inqua in actū / & e contra
exeunt. quo uarios respectus acquirunt.
itaq; sepius sic uariari uidentur. Essentia
les uero qm̄ p. motum p̄p̄iū similibus
uel dissimilibus iunguntur. quare poten
tiores uel debiliores efficiuntur. non aut
ex hoc. q̄ unū de essētia & substantia pla
netarum: aliter accidentaliter extrinsece
adueniat. quare nō segtur intentū. ¶ Ad
secundam dicitur negando assumptū: &
ab probationē iterū negetur antecedens
seu similitudo. qm̄ dissimiles sunt nimis
nec p. sensibiles in sensibiles radii deferun
tur. sed simul mittūtur. imo qm̄ q̄ in sen
sibiles locū attingunt quē nō attingunt
sensibiles. ut patet i locis multum sub
terraneis. sicut superius dictū est. ¶ Ad
tertiā dicitur. q̄ illud antecedens uerū
est / qm̄ extrema / formæ sunt posituæ me
dio p. participationē mediate: non aut in
aliis. patet in priuatiue oppositis / q̄ sine
medio ex uno in aliud puenitur. sicut ē
inter cōtradictoria. uires aut domoꝝ nō
sic cōtrarie sunt: quāuis diuersæ. Secūdo
dicitur. q̄ gradus medii inter principium

Kiii

QVESTIO

unius & finem alterius / naturam sapiunt extremorum: quom. s. inter domum & domum / aut inter illarum significata / repugnantia predicta repitur. sicut de duo decimo & undecimo. & de quinto & sexto dici posset. ¶ Ad quartam negetur prima consequutio. quoniam termini aspicientes varias habent potestates. quidam uero concedunt ex parte similitudinem. ut uidetur uoluisse Prole. uerbo. xxxviii. centiloqui. dicunt etiam scientiam. curaque omnem dominorum / in seruis sibi parandis uersari: oblectationes alias / in diuitiis parandis locant. sed istorum similitudines claudicant. ideo primam responsioni adhibendum est. ¶ Ad quintam dicitur quod distantia illa non localis: sed uirtualis est. quare nihil concludit argumentum.

¶ Ad sextam dictum est sepius / diuersitatem opinionum nihil concludere. in hoc autem loco dicendum est. quod opinionum uarietas est ob causas rationesque potentes superius assignatas. quibus nulla eorum mentitur. ¶ Ad septimam dicitur. quod circuli illi solum ymaginarii sunt. quoniam partes terminant / hunc uel hunc respectum habentes: quare continue alia & alia sunt. sed circuli isti stellis & aliis partibus celi non prebent uirtutem. quinimo ipse partes / propinqua potentia / illam continet quare talem respectum habentes: uel tali radio afficientes. actu consequuntur. & actu imutare possunt.

Questio. XIII. de principis uniuersalibus.

Articulus. i.

¶ An possit in instanti calor uis imprimi.

¶ Virtutem caloris in instanti produci non posse sic ostendi uidetur. ¶ Quelibet. n. stella fortius imprimit in longiori tempore / quam in breuiori. quod superius ostensum est: quoniam planetas tardiores ceteris paribus fortiores dicti sunt. ex hoc arguitur. quolibet stella in tempore finito quatuordecim magno finitum effectum producit. igitur in instanti nihil uirtutis producere potest. consequutio clara est intellegendis. quoniam indiuisibilis ad diuisibile nulla proportio est. ¶ Preterea omne agens fortius in partem sibi propinquam agit / quam in remotam. igitur totum subiectum (nulla qualitate) in instanti equaliter afficere potest: consequutio clara. assumptum ostenditur. nam si eque potenter in remotam sicut in propinquam partem agere potest. igitur qua ratione distantia ista. nil uirtutis agentis impedit: eadem nulla impedire potest. quoniam causa diuersitatis assignari non potest. itaque in infinitum uirtus illa multiplicabilis esset. quod fieri non potest. ¶ Amplius omne agens prius agit in propinquam partem quam in remotam. igitur idem quod prius. assumptum ostenditur. quoniam si non. ergo distantia ista non impedit eius actionem. & arguatur ut prius / quod uis illa in infinitum multiplicari posset. ¶ Idem ostenditur alia ratione. nam quolibet qualitas in subiecto influenda / dispositionem requirit in subiecto: si ab ipso recipi debeat. sed dispositiones iste non possunt in instanti produci quoniam diuisibile in infinitum latitudinem continet / per partem ante partem in infinitum acquisibile. non autem in instanti. igitur &c. assumptum apertum sic per propria parte. dispositiones enim predictae / aut sensibiles sunt / aut insensibiles si sensibiles iam non producantur in instanti. ut intellegendis patet: quoniam non datur primum istas motus. si insensibiles / illas non potest subiectum

q̄ primū recipe. n. n. dominiū / opes. fili
os. & alia huiusmōi: quē p̄fluētias cōse
quūtur / ifans ydoneus est recipere. & sic
idē quod prius. ¶ Preterea oīa quā sunt
in tēpore / tēpore mēsurantur. corpora ue
ro cuncta in tēpore sūt. igitur eadē tem
pore mēsurātur. dum quoq; sūt tēpore
mēsurātur. nō sic aut. ut futura p̄senti
aut preterito mēsurentur: aut p̄terita fu
turo / uel p̄senti: aut p̄sentia p̄terito / uel
futuro: sed solum correspōdenti. ex hoc
sequitur. q̄ totum ēē corporaliū / a toto
tēpore in quo est mēsuretur. igitur ab eo
dem disponitur: ergo nō solum a princi
pio disponitur. ¶ Deinde. si a principii
figura reliqua pensarētur. igitur sequētes
aut p̄cedentes figurā. nihil sup̄ figurā p̄
dictā subiecta operari possent. cōsequens
contra astrologos & experiētā. ¶ Vltē
rius si in istanti figura celi significatiōē
aquirat. ergo sicut infinita in potētia sūt
instātia / infinite erunt figurā significati
uā: hec aut sūt ignote. ¶ Deinceps. post
principium stellā nō sūt mīoris uirtutis
q̄ ante / aut tūc ī principio. igitur aut post
similē uel dissimilē significatiōē aq̄rent:
aut prius nō aq̄suerūt. utrūq; uero cōtra
astrologos ē. & ab eis absurdū putatū. ¶
Incōtrariū est omnium astrologorū in
dubitata ac cōprobata auctoritas. quā ue
ritate sublata / nulla sunt astrologorū ex
perimenta: nullā figurāq; uires / nullaq;
iudicia. figuris. n. iudicamus. quā nil ali
ud sunt. q̄ cælum / seu celi sic indiuisibi
liter se habentes. ¶ Similiter etiā si nō p̄
indiuisibile: sed successiue per motum cæ
lorū cōtinuū / uis illa significādi aquirere
tur: nulla figura effectuum futuroꝝ pos
set esse causa. ex cōsequēti etiā nec signū:
quibuscūq; paucis casibus exceptis. ut ifra
patebit. ¶ Itē sūmatur figura pricipii / ue
lo istanti aut ī p̄ceptibili t̄pi cōrindētis.

de q̄ queratur. aut huius figure uirtus (ul
tra istās p̄dictū) aliquāto t̄pe durat: aut nō
sed solū p̄ istans. si primū: eadē rōe q̄ com
cedis / indiuisibile uim habere p̄ tēpus di
uisibile: ad qd̄ nullā hēt p̄portionē. ea
dem coactus es concedere. q̄ idē p̄ maius
maiusq; tempus accidat / s̄m figurā signi
ficātis potestatē. & subiectā naturā. si se
cūdum sequitur. q̄ ad iudicādū effectus
per quod uolueris tēpus / opus erit infini
tas habere figuras significatrices: ī finitis
pūctis tēporis illius correspōdentes. ¶ Si
diceret aduersarius. q̄ p̄ unam / pōt signi
ficata mille sibi p̄p̄iquaq; similiū. haberi
significatiōē. ¶ Cōtra negari tū nō pos
set / qn̄ ī die mille salti figure erigēde esset
itaq; difficultas / in ip̄ossibile uerteretur.
¶ Itē sicut linea ex pūctis nequa q̄ cōstitu
itur: nec ex istantibus tēpus: ita nec ex si
gnificatiōibus istantiū significatiōes tēpo
rū. ¶ Rursus nō mīoris spiritualitatis est
radioꝝ īsensibiliū emissio / multiplicatio
& opatio: q̄ sensibiliū. imo maioris / tāq;
potētiore / magis. n. a corporalibus cōdi
tiōibus aliena sūt. sed emissio radioꝝ lu
cis: aut uisibiliū colorū sp̄s. ī instāti p̄
ducūtur. ut ī sūma nostra demōstratū est
& ī eodē istanti opātur: qm̄ diafanū illu
mināt. & uires alis p̄fici faciūt. puta uisi
uā. p̄ter ergo īfluētie. ¶ Adhuc pricipiū
q̄libet aut ē cā īfluēs ī principiatū: aut
causa sine qua nō possūt quā sequūtur eue
nire. ab utroq; aut istorū / media / & fines
depēdentiā habēt. ¶ Adde si principia se
quentiū dispositiōē suscipiāt. lōge plu
res effectus seq̄ possūt ī natura / q̄ si n. igit
quū natura pluralitatē effectūū itendat /
oportet pricipia signatiōē p̄dictā susci
pere. cōsequitio apta. minor ē. maior re
seratur. si quidē pricipia uim p̄dictā n̄ ha
beant / opus est stellāq; motus & actionis
successiue disponere. in qua successione

QVESTIO

apparet consideranti respectu eiusdem p-
tis terræ / minor effectuum dissimilitudo
aut pluralitas posse p-ducī: si quid. n. ex
figura ascendentis. xxviii. arietis gradus
initium esse sumpserit / per succedentes
stellarum motus & actiones / parum aut
nihil diuersum esse potest / ab eo: quod
per primū tauri esse cepit. nulla. n. iter il-
la causæ diuersitas apparet disponentiū
predictarū q̄ gradus unius. uel minuti. ut
poni pōt in casu. quæ differētia / qm̄ per
aduersariū nō sibi assumpsit significatio /
nem disponēdi / nihil pene diuersitatis af-
fert. In sequētibus uero in oībus sūt pene
simillima. ¶ Preterea nō solū illud icon-
ueniens sequitur ex tam pua distantia inter
unū & alterū ascendens: sed ē iter ortos
eadem die: diuersi s̄q; diebus id quidē mo-
dicū tēporis / i quo nō similiter disponū /
tur / quum i residuo simili mō se habeāt /
nihil sensibile diuersum causat. ¶ Conti-
nuo iūgitur si diceretur. p principio / par-
uum tēpus esse tribuendū. contra. quæ ra-
tione pūm hoc tēpus in futuras dispo-
sitiōes uim habere pōt: eadem & i subdu-
plo / & sub quatruplo. & sic in infinitū.
nec assignari pōt causa / cur tanto tēpore
significatiōē aquirat. nō aut in duplo /
aut in subduplo. quatruplo / aut in subq̄-
truplo. ¶ Postea nil aliud iconueniens
adducūt in mediū / qui principii significa-
tiōē auferūt / q̄ q̄ causa non simul sit cū
effectu suo. quare nō bene capere possut.
ut pteritū supra futurū potestatem habeat
aut idiuisibile supra diuisibile. sed in idē
incōueniēs (si incōueniēs foret) inciderēt
qui quo tēpori / nō instāt / uim illā tribu-
unt. quātum ad causæ p̄sentia cū suis ef-
fectibus. quātū ē ad utrūq; patet eos nō
bene sentire. licet enī celū nō sic postea se
habeat sicut quom in idiuisibili significa-
tionem assumpsit: qm̄ figura mutata est.

supra r̄n dictū ē / aliis mediis agere calū
remanēt. n. stella & significatores iidem
uires &c. quare nō ē corrupta cā. itaq; cā-
li figura plus i uiriū assumptiōē requirit /
q̄ in actionibus in subiecta. ¶ Protinus.
si eiusmodi significatiua uis in instanti nō
p-duceretur / ageretur / & influeret in sibi
subiecta: nulla esset cōplexio nisi tēpera-
ta. nihilq; naturaliter sibi p-riū seruaret
consequēs ipossibile. ergo antecedēs. con-
sequitio sic aperitur. nam qd̄ caliditatis i-
duxit aries in principio. taurus sequēs re-
mittit: & gemini siccitatem: cancer uero
utrasq; & sic deinceps. similiter de stellis
dicendū. Nec obstat si diceretur calidita-
tem actiuorem frigiditate. qm̄ saltim se-
quitur / omnes cōplexiones esse similes:
itaq; de aliis p-rietatibus quæ a calis sūt
ut superius ostensum est. quidq; n. ab
una cā tribueretur ab altera aduersa aufer-
retur & e contra. ¶ Est igitur dicendum
primo q̄ calum quasdam p-rietates i in-
stanti p-ducere pōt. eque intensas sicut &
in tempore. patet hoc de radio sensibili
minus spiritali. tantū. n. itensum lumē
Sol in a diafanum in instanti p-ducere pōt
quātum ipso quiescente. uel per horam in-
fluente radios. Secundo dicitur aliud esse
in hoc influere / aliud uim influendi signi-
ficatiuam sibi uendicare. in principiis au-
tem / significatores aut omnē uim influ-
unt quā possunt influere: si subiectum ca-
pax sit: aut uim significatiuam / & domi-
nium / & potestatem significadi usurpāt.
aut simpliciter / aut s̄m quid. per totum
tempus aut per partem. totaliter uel par-
tialiter. quāq; postea iuxta uim acquisitā
influant.

¶ Ad rationes incōtrariū. ad primā dici-
tur. q̄ stella diutius influens his modis
fortius imprimat. Primo qm̄ diutius cō-
trariis causis uim influxam opellantibus

resistit. Secundo quoniam quicquid significatio fini-
retur in instanti acquisita quae tamen per perma-
nentiam reassumitur. Tertio quoniam non semper
subiectum ydoneum est omnem uim in instanti
suscipere. quare opus est successu uel fluxui &
intendi. quauis significandi & alterandi
subiectum uis in instanti acquisita sit. ut deum
est. & per hec patet ad primum responsio.
¶ Ad secundam dicitur. quod argumentum de in-
sensibilibus fluxu uis non concludit. sed solum
de qualitatibus primis actualibus quae non
sunt ad propositum. ille. n. a uirtualibus pe-
dent. quae in instanti produci possunt. nec
enim concludit de potestate significandi in in-
stanti acquisita: & si significator successiue
imprimatur. ¶ Ad tertiam dicitur. maiorem esse
falsam Sol. n. in instanti ad hanc uel illam
distantiam radios transmittit. similiter ra-
diu uisuales. ut apte demonstratum est ubi
supra. ad probationem dicitur. quod argumentum
concluderet si eque intense simul in distans
sicut in propinquum ageret. quod negatur
sed concessio toto. adhuc nil sequitur con-
tra instantaneam significationem suscipiendam
ut in responsione ad secundam dicebatur.
¶ Ad confirmationem dicitur. primam enun-
tiationem esse falsam quia tunc dispositio
num essent dispositiones: postquam forme acci-
dentales sunt. itaque in infinitum prederetur.
ad alia patet per predicta. ¶ Ad quartam di-
citur. quod mensuratio illa a principii figu-
ra dispositur. qualificatur. & determina-
tur. quare argumentum nihil concludit.
¶ Ad quintam negetur consequentia. quoniam
sequentes augentes sunt uel minuentes &
quicquid superates. sicut est particularia per uniuer-
salia superantur. ut Ptolemeus in secundo
quatripartiti testatur. figura quidem aliae
principales causa sunt. ¶ Ad sextam dicitur
quod argumentum concludit in quolibet instan-
ti significationem sumi posse. non tamen quod su-
matur in quolibet instanti. sicut nec etiam

subiecta sunt infinita: quorum significatio
sumi possit. ¶ Ad ultimam dicitur. quod qua-
tum ad uim significationis suscipiende po-
testas stellae solum in principiis sumitur.
in aliis uero temporibus: puta in peruentu
ipsae ad loca significationis. uim habent
ob efficaciam quam locus in principio sibi as-
sumpsit. siqua et alia habet significandi
uirtutem. illa principalis non est: sed aliis
significatoribus a principiis elicitis. dis-
ponitur & contrahitur. Secundo dicitur.
quosdam influxus per tempus mensurando
conseruari: quauis non nouiter acquiratur.

Articulus. ii.

¶ An figura ingressus Solis an arietem sit
ea: qua de accidentibus mundi iudicare de-
bemus.

¶ Solis ingressum in arietem cõiter te-
neretur esse punctum cuius figura de
accidentibus mundi iudicare pos-
sumus. quod sic ratione ostenditur. Circulus
zodiaci (ut supra) principalior est aliis. igitur
eius punctus potentior maxime obser-
uandus est. ¶ Item Ptolemei auctoritate
& antiquorum tenentium quattuor puncta obser-
uari debere. scilicet arietis & librae/cancri & ca-
pricornii. inter quae arietis punctus princi-
palior est: quoniam tunc ad zenit capitis nostri
ab equalitate accedere incipit. ¶ Item au-
thoritate Ptolemei. ca. x. ii. quatripartiti.
quod ex Solis existentia in ariete &c. Item au-
thoritate omnium pene modernorum eiusmo-
di ingressum obseruantes. ¶ Preterea signa in
primo mobili potētissima sunt. Sol autem
inter astra. ergo huiusmodi Solis ingressum in aliquam
istarum partium accidentia inferioris mundi com-
pensari debent. inter has autem duodecim
partes principalior nostrum comperatio-
ne est aries. ¶ Incontrarium est experientia. auctoritas &
ratio. Experientia quidem: quoniam nostri tempo-

ris astrologi/principia natiuitatū/ electio/
nū/initioꝝ ēt alioꝝ habētes/ facile mul-
ta uera p̄dicūt. in reuolutionibus aut an-
nos mundi/ semp ferme decipiūtur: men-
tiuntur: & sibi & astrologia scientia de-
trahunt. Auctoritas Ptolemei ipromptu
est. ait. n. q̄ttuor tropica puncta obseruā
da esse i anni figuris: capitulo pallegato
p quattuor aut puncta tropica, nil aliud
recte itelligere possumus: q̄ duo egnocti
alia p̄cta/duoꝝ ab equatore maxime di-
stantia. sed nullū egnoctialiū arietis prin-
cipiū esse p̄t in Sole. igit. nō (sicut uerba
sonant) asserere debemus/ ingressū Solis in
arietem. principium & anni figuram esse.
¶ Huic aut sententia rō suffragatur. nā
quū graduū ac minutoz zodiaci sectiōes
fm lōgitudinē/ latitudinē cōtinēt equa-
tori nō sint parallela: necesse ē/ q̄ qñ sol/
p centrū/ egnoctiale ingreditur/ in ariete
nō sit fm lōgitudinē. quā cōsequitio sic
demonstratur. Suppono primo motū tre-
pidatiōis accessus & recessus octauaꝝ sphe-
ra. quē nō solū auctoritates Tebit Hur-
bachii/ & omniū pene astrologorum opi-
nio cōfirmat: sed ēt expiētia demonstrat.
nō. n. equales sūt maxima Solis ab equa-
tore declinatiōes oēs in cancro. imo sensi-
biliter maiores uno q̄ altero tpe uel an-
no. quā minore declinationē ab altero la-
tere uersus capricorniū demonstrant. hoc
aut a nulla altera cā puenire p̄t/ q̄ ab eo
quē obseruarūt antiqui/ motū trepidatio-
nis. si q̄s uero eleuationē solis maiore uer-
sus zenit nostrū/ & minore/ nō crederet.
experiatur: & inueniet esse uerissimā. hoc
motu supposito: dicitur q̄ Sol sequens
motū istū/ eclipticā octauaꝝ propriā (quā
multi uocāt ipropriam) exire nō p̄t: hec
aut ecliptica octauaꝝ/ sub alia nonaꝝ eclip-
tica p̄cise esse nō p̄t: nisi bistm in p̄fecta
circulatione/ motus trepidationis. tūc ēt

p̄diuisibile manet. sempꝫ caput arietis
octauaꝝ a capite arietis i equatore in nona
per semidiāmetrū puoz circuloꝝ distat.
itaq̄ nūq̄ existens Sol i egnoctio esse p̄t
rit in capite arietis nonaꝝ. nisi bis in cōple-
to trepidationis motu q̄i septē milibus
annoz cōpleri dicitur. in aliis. n. locis tūc
p̄ctis q̄n erit in ariete nonaꝝ: cuius sectio
nō est in equatore fm latitudinē. nec i li
parallela/ n̄ erit i ariete octauaꝝ. ut ap̄rū ē
si. n. Lunā aut alius planeta i ariete fue-
rit in primo p̄cto/ & latitudinē habue-
rit quicq̄ graduū/ certū ē illā in equatore
nō reperiri. qm̄ sectiōes seu p̄titiōes gra-
duū equaliter a polis zodiaci distant. nō
aut a polis mundi. ¶ Postea tunc maxie
Sol potens est in mūdo/ & circa eius acci-
dētia: quom̄ magis idifferens est oī mūn-
do. hoc aut euenit dū in equatore Sol re-
peritur. igit. &c. ¶ Deinde ille p̄ctus for-
tissimus est/ in quo circuli potentissimi iū-
gūtur/ & se itersecāt, quod capitis & cau-
da luminariū uires ostēdūt. sed in equa-
tore quotienscunq̄ Sol fuerit/ zodiacus
octauaꝝ equatore itersecat/ potentē circu-
lum. nō aut i arietis sectione ubi fuerit la-
titudō. igit. &c. ¶ Interea Sol in mundo
maxie cordis similitudinē in aīali tenet.
sed cordis locus p̄prius cōueniēs/ est me-
dium/ centrū. s. igitur cōueniēter in me-
dio uirtus talis reperitur. hoc aut sub equa-
tore est. igit. &c. ¶ Item locus p̄prie regi-
cōueniēs medius ē: ob eius ad alia idiffe-
rentiā. talis aut ē p̄dictus. ¶ Ex p̄dictis
segitur. q̄ dictū cōc astrologoz Ptolemei
quoq̄ in. x. c. ii. quatrip. v. q̄ reuolutio
est reditus Solis seu initiū reiterationis ad
idem. s. p̄ctū. nō ē ueꝝ: nisi ad itellectū
p̄missū. s. ad eundē circulū equidistātem
ac mūdo indifferentem. nō enim contin-
git ad eundem punctū redire Solē: nisi
in septem milibus annis bistātumodo.

¶ Sequitur secundo. q. astrologus ille qui equatorem iuestigare uoluit p. mediu. equi distant a Solis maximis declinationibus theoricā & experiētiā ignorabat octauā & Solis motū. ¶ Sequitur tertio. q. quum semidiameter paruorū circulorū eorūq. uelocitas i. motu. plene cognita nō sint: nec ēt an pui p. dicti circuli mobiles. uel imobiles sint: si autē mobiles. ita q. p. zodiacū ferātur/ubi sint eorū centra: i. deo multiplici cā/errare opus esset: s. m. eiusmōi causae uarietate. & ob hoc ēt tutius est in equatorem querere ingressum. ¶ Sequitur ulterius. q. uia ad inueniendū p. dictū Solis ingressum cōueniētissima. est magni istru menti exaetissimi mediu.

¶ Ad rōes icōtrariū dicitur. ad primā. q. bis tantū in septem milibus annorū reperiri pōt Sol in capite arietis nonā. non habens latitudinē. quum uero latitudinem habet. uis equatoris maior est. ideo sub illo existētia solis querēda ē. ¶ Ad aliam dicitur. q. intentum pbat. ratio de quattuor punctis obseruādis. equinoctium enī tantūmodo i. equatore fieri pōt. ¶ Ad tertiam iam dictū ē qualiter dictū Ptolemei itelligendū sit. ¶ Ad quartam dicitur q. aries nonā in sua ecliptica potētiore esset. sed in aliis locis cū latitudine. potentior est equator ob rōes p. dictas.

Articulus. iiii.

¶ An figura ingressus Solis in equatorem respectu habitantiū sub equatore. aut potius respectu uniuscuiusq. regionis sumēda sit.

¶ Idetur. q. respectu regiōis efficacior sit. quanto. n. aliqua uirtus uniuersalis magis contrahitur. tanto pfectior est. cōtinet enī quidqd cōtractū pfectiōis habet: & adhuc amplius p. pria enim icludūt comunia. sed figura

respectu regiōis huiusmodi est. ut patet igitur &c. ¶ Post hec nullus negaret figuram respectu regionis si alteri cōtraria foret bonitate uel malitiā remittere alterius. ex hoc arguitur sic. secūda respectu regionis. primā remittit. igitur potētiore est. cōsequitio tenet: nam a p. portione minoris icqualitas actio nō fit. ¶ Amplius totius mundi accidentia nō nisi accidentia suarū partium sunt. he autē sunt regionēs. igitur &c.

¶ Incontrariū arguitur per omnes supra dictas ratiōes. tunc enī solū i. differens est mundo. in medio. in equinoctiali puncto. in itersēctiōe zodiaci octauā & equatoris. quom respectu habitantiū sub equatore. quibus equator esse zenit. Sol fuerit igitur &c. ¶ Interea figura comunis potior est p. ticulari. ut supra & multis rationibus & auctoritatibus patet. sed figure regionū. sūt respectu alterius p. ticularēs. ut patet igitur. &c. ¶ Dicēdū igitur figuram ingressus Solis in equatorem esse efficacissimā respectu habitantiū sub illo. dein de respectu regionis. deinde ingressus Solis in arietem. quā figurā (qm̄ parum a se distant) facile contingit. ut eundem significatorem habeāt: ideo qnq. astrologi uera p. dicunt: si uero cōtigerit esse discordes. & uarios habere significatores: effectus priore apparebūt. tertia minuēte.

¶ Ad rōes igit. icōtrariū dicēdū est. q. potētia illa p. ticularis p. maiori pte ab uniuersali p. cedit. quare: & si maiori minus addatur. resultansq. maius p. dicto maiori efficiatur. nō ppter hoc minus additū debet maius appellari. ¶ Ad secūda dicitur latitudines potentiā & resistentiā ēē diuersas qre frigidū ut qnq. calidū ut octo remittere poterit. ¶ Ad aliā dicitur q. ultra p. ticularēs figuras est una generalis potior que totius uim gerit.

QVESTIO

Articulus. iiii.

¶ Quot modis seu figuris de accidentibus mundi iudicari possit. aut pluribus uiis. pluribusue figuris.

a Paret de mudi accidentibus nō posse pluribus uiis/aut figuris iudicari: diuersæ enim & contrariæ causæ similē (nedū eūdem) effectū pducere nō possunt. nisi forte una p se: altera p accidens. de quibus p accidēs causis. nō ē astrologica cōsideratio: sed diuersas figuras difficile est nō esse cōtrarias. & uarios nō habere significatores: quorū unus effectum quēdā pduceret: alter uero nō. qm̄ diuersas pprietates habēt: ig: &c. **¶** Preterea accidētia mudi/aut bona/aut mala sunt. picularia. s. ad sensū astrologorū superius datū. sed p eclipses nō possunt nisi mala iudicari. iuxta Ptolemei sentētiā in libro cētū uerborū uerbo. xxiiii. igitur uia p eclipses nō est sufficiens. **¶** Preterea Ptolemeus in quatriptito iudicare docet p figuras quattuor pūctorū: licet picularia. p luminiū cōiunctiones & oppositiōes discernat: igitur aut nō sūt alii modi: aut unus aliū minime cōpatitur: aut ipse insufficiens est.

¶ Incōtrariū ē Ptolemei auctoritas/ pluribus i locis. ubi diuersos modos apit iudicandi. qui oēs in numero tres sunt. Primus: per magnas cōiunctiōes. Secundus p eclipses. Tertius per figurā reuolutionis mundi. s. ingressū Solis in egnoctialē. in libro cētū afforismorū uerbo. lxiii. primū modū posuit. alios uero in quatriptito. Ponit ēt uerbo. xv. iudicādi modū p figuram dogmatis/ quod de legibus humanis intelligi debet. ut greca translatio ostendit. q̄ debilis est modus. Quis autē modus prior sit potestate/ & efficacia/ uidendum est. deinde qualiter se inuicem/ modi p̄dicti plures cōpatiātur. & primo

a debiliori inchoandum: qui p magnas cōiunctiōes p̄ficitur. **¶** Dicendū igitur superiorū cōiunctiōes/ magnas causare differētias. natura enī plerūq; i corporali bus/ quod in uno deficit in alio supplet. quum igitur tarde iungātur superiores: grauitate & potestate cōpēsabitur. **¶** Vltterius Saturnus magnū ifortuniū ē. Iupiter uero magnū fortuneū. quom ergo iungūtur: unus alterū superat: itaq; signi ficandi uim acquirit: ab altero eandē aufe rendo. itaq; magnæ differētia effectuum sequūtur. quæ obseruāde sūt. & iudicari per illas possumus. **¶** Deinde quod plū neta ifluxit in principio/ aut ifluere cepit sua tarditate melius cōseruare & itende re pōt. huiusmōi sunt superiores. igitur. **¶** Rursus quāto maiori tēpore cōiuncta corpora manēt/ tanto maiore effectū pro ducūt/ ceteris paribus. sed superiores nō pag: tēporis manēt i eodē minuto. ut supra ig: &c. **¶** Secundus modus/ per eclipses est. qui modus ex triplici causa sūmitur. Prima qm̄ luminiū ostensum est cōiunctiōes esse potiores. Secūda causa est nam quom eclipses fiūt: tunc uere sū lō gitudinē & latitudinem iuncta sunt. sed efficax cōiunctiō sū utrūq; modū fieri debet. Tertia autē causa: priuatio luminis est: qua. s. nō nulla mala sequūtur. quæ de causa nō mediocriter obseruāde sunt. he etiā eclipses per accidens pdesse possūt quod enī uni obest/ alteri prodest. sicut unius mors alteri parat diuitias. nō autē per se. nam malū per se nō iuuat. **¶** Tertius uero modus est per anni reuolutiō nem: quam qdem Ptolemeus significari uelle uidetur/ nō unica figura: sed quattuor. q̄uis moderni/ sū ascendētis fixiō nem/ comunitatē/ aut mobilitatē/ unam duas/ uel quattuor figuras erigāt. hec autem figura (ut ex supradictis patet) princi

paliora quedā in mūdo comitatur. uide
licet solem: primi mobilis pūctum circu
li medii/zodiacum octaua illum interse
cantem/zodiaco nona p̄pinquum. p̄ti
culares quoq; figurā/cōiūctiōes/uel op
positiones luminariū sunt: qbus uniuers
ales p̄dicte/determinātur: quā cōiūcti
ōes & oppositiōes iter alias p̄tētissime
sunt. ut supra. ¶ Modo dicendū est/ q̄s
hōz triū modoz efficacior sit. dico igitur
si (ea quā superius ostēsa sunt memo
ria teneantur) opus est dicere. reuolutio
nis figurā esse potiorē. eam. s. quā in eq̄
torem īgressum ostendit. respectu eorū q
bus equator est zenit. nam huius figurā/
causa potissima sūt in cālo. s. sol. primū
mobile/equator/ua solis in octaua. lu
minariūq; cōiūctiōes uel oppositiōes
determinātes āminiculā. cuius significa
ta potiora sunt. sicut etiā supra ostēsum
est/ luminariū figurā esse potiores. q̄ alio
rum planetaz. Post hanc sequitur lumina
rium eclipsis: quā quāq; aduersa signifi
cata decernūt: minusq; bona cōplectūtur
sunt tamen adeo potentia/ aliāq; superā
tia. ut secūdū locum obtineant: superio
rumq; cōiūctiōne p̄cedant in uirtute.
Tertius & ultimus modus/est superiorū
cōiūctiōum: ob p̄dictas ratiōes satis
potens. qui q̄dem. & si efficacia/circa sibi
subiecta/ceteris paribus/elipsū nō supe
ret. p̄est tñ illis ī multitudine subiectoz
ab illo patientium/uel īmutatoz: bona
quoq; & mala p̄ se p̄noscari p̄t. ¶ Cō
sequēter aperiēdum est quo pacto se inui
cem cōpatiātur modi p̄dicti. ut unus al
teri nō aduersetur. quā in re dicendū est
oportere oēs pensari. si enī ad determinā
dis uniuersales/p̄ticulares figurā regun
tur. multo amplius/minus uniuersales
(principatū certū tenētes) erūt obseruan
da. pariter si in anni reuolutiōibus p̄ticu

lares īgressus Solis in signa/p̄ticularesq;
cōiūctiōes respiciēde sunt ueluti augē
tes/aut minuentes effectū s̄m sui quali
tatem: qm̄ alias iam respiciēde nō essent
postq̄ nec minuere/nec augere possēt uni
uersalis figurā significationē. opus erit q
dem alios generales modos p̄ncipaliter
intueri. si qua uero repugnātia significa
toz repiretur/eius (qui fortior est) uirtu
tem p̄ualere teneatur. s̄m eius sup̄ alterā
sibi aduersam dominiū. ¶ Ex qbus sequi
tur. q̄ si quis alterz modoz posthabuerit
debile erit iudiciū eius & fallax. ¶ Ex
quo ulterius sequitur. q̄ plerūq; astrologo
rum iudicia uana sunt. tum q̄ nō toti
guras ante oculos tenent/quot idigent
tum p̄ciue qm̄ p̄ncipaliore figurā igno
rant. ¶ Sequitur ulterius ex dictis. q̄ nō so
lum tres iste figurā p̄ncipales/a quibus
tres generales modi sūmūtur inspicēde
sunt: sed etiā eaz āminicule oēs. erūt igitur
omniū cōiūctiōnū superioz figurā
a maxima p̄xima p̄cedēte usq; ad tempo
ri iudicii p̄piorē mediā uel minorē/qui
bus maxima determinatur. ut afforismo
lxy. Ptole. testatur ī centiloquo. & ita de
aliis aliōz modoz āminiculis figuris di
cendū. quibus magna cū diligētia pensa
tis: ardua puincia iudicandi generaliter
sūmi p̄t.

¶ Ad rōes incōtrariū. ad primā patet ex
dictis qualiter repugnātes figure s̄m alte
rius dominiū subsint. ¶ Ad secūdā di
ctū est/elipsū modū/ ītensua magnitu
dine p̄ualere. nō subiectoz multitudine
aut generū effectuum pluralitate. ¶ Ad
tertiā dicitur. q̄ Ptole. qd̄ in uolūbro
amissit/in alio exp̄ssit. nec iconueniēs est.

Articulus. v.

¶ An p̄ncipales aeris mutationes a lu
miaribus uel ab altera causa sumātur.

QVESTIO

Strologi cuncti ferme putant aeris mutationē a luminariis pendere: & in iudiciis suis alias causas post habent. primo. n. auctoritates ante oculos habent Ptole. & afforismo. lxvi. & lxvii. libri fructus docentis nos a luminariis significationē eiusmōi sūmere. ¶ Amplius cōtinua experiētia demonstrat luminariū aspectus / p̄cipueq; cōiunctiones ac p̄uentiōes. ut duobus diebus ante aerem mutant. distantia. s. tali quali ceteris stelle nullū causarent effectū nullūq; potestātē habere demonstrarēt. igitur luminariū aspectus potētiores imo potentissimi sunt: itaq; cetera debiliores cause obesse nō poterūt. qn̄ s̄m luminariū dispositiones aeris mutatio sequatur. ¶ Vltterius ostensū ē luminarium inter cetera potiora esse. igit. maxime dominatur corporibus. & p̄cōsequēs p̄cipue elemētis. qm̄ inter alia ignobiliora sunt / & ip̄fectiora. ¶ Preterea Luna maxime rebus corporeis humidis aqueis fluxibilibus dominatur. ut supra ostensū est: sed elementa cūcta p̄ter terrā fluxibilia sunt. igit. &c. ¶ Postea magis aerem mutari dicitur penes nubiū & pluuię p̄sentia. earūq; absentiam: q̄ p̄ alia / quātū ad p̄positū p̄tinet. sed hec p̄cipue lunę subduntur. patet in fluxu refluxuq; maris. in fluminibus fontibus & similibus. ¶ Amplius ignea cōplexio Soli subditur / patet itelligētibus aquea lunę. aerea uero terreę ex utroq; q̄ qualitibus cōsurgunt. quare & uenti ceterę exalatiōes calide sicceq; cōplexiōnis a Sole generari cōuenies est: pariter caliditatem & serenitatem a luna uero uapores / nubes / pluuias / niues / & similia. ab his aut / aut ex his / omnis aeris mutatio consurgit. ¶ Incōtrariū diligentū exptor̄ obseruatia ē: quā p̄ceptor meus Cuitus mihi aperuit.

quā in paucis elapsis annis / bis ser. si bili experiētia p̄cepi / qualitātē aeris asserētis: precique potissimeq; a tribus supioribus pendere. ¶ Ad cuius rei euidentia dicendū est. q̄ qualitates istas magis ab hac uel illa causa pendere. duobus modis intelligi potest: uno quidē mō. ut p̄ magis pendere / sepius / frequētius i tempore / cursu principaliter p̄dere itelligamus. itaq; p̄cul dubio aeris mutatio a luminariis pendet. quā crebrius simul corpore uel aspectu iungūtur / q̄ tres superiores. tum rōe maioris uelocitatis motus: tum ē ratione mioris numeri. difficilius. n. (ceteris paribus) tria / q̄ duo cōueniūt. & sic raro principaliter rem istā significant. Alio mō p̄ magis pendere / si intelliges fortius ac potentius qualitibus istis aerem afficere / ceteris paribus / longioreq; tēpore. sic equidē aeris qualitates a tribus supioribus pendere dicendū est. nō cūcūq; dispositi fuerint: sed quom. s. in eadē triplicitate oēs reperi fuerint. quantūq; melius dispositi / suisq; potestatibus uigorati / tāto potentiori modo in aerem imprimēt: quo casu parū uel nihil q̄ppe obesse poterunt / luminariū aduersę significationes. huius rei ueritatē docuit experiētia anno salutis. M. cccc. xci. i quo maxime uigebat frigiditas uniuersalis p̄ orbē terrarū: eodē enī tēpore Saturnus in capricorno. Iuppiter in cancro potens. Mars ē in capricorno similiter potēs. anno quoq; M. cccc. xcvii. quibus tēporibus maxima siccitas uniuersalis cōperta est. Saturnus in ariete fuit. Iuppiter in sagittario potens. Mars in capricorno potens: simili mō opabuntur si duo i eodē signo: sed magis in duobus eiusdem triplicitatis aspectuq; altero tñ nō obstante: quāuis minime fauente: licet lōge minus opētur. cui rei ē rō succurrat: & opitulatur. Centū est enim

cunctos planetas quales primas uirtutes habere quibus elementis & aliis dominatur ut supra. sed propter luminaria. tria superiora potentiora sunt. & quia tardius circulant. tardiusque zodiacum peragunt. diutius eiusdem signi uires influunt & imprimunt in elementa ac mixta. igitur quia tres sunt. & potentes. tardi diutius simile qualitate recipientes atque influentes ideo sic potenter imprimunt. in luminariibus autem non sic predictas proprietates recipiuntur.

¶ Ad rationes igitur contrariarum dicendum. ad primam quod Ptolemeus eas causas ostendit. alias non reprobando. modus est iste ex dictis suis elici potest. puta afforis. L. & lxxiii. ¶ Ad secundam dicitur illud accidere ob sphaeras luminarium magnas de quibus supra loquutus est.

¶ Ad tertiam dicitur ob plura luminaria esse potentiora. cui tamen minime repugnat. tres superiores secundo modo potentiores esse.

¶ Ad quartam dicitur lunam seorsum superius maxime predictis dominari. cui non obest. ut tres simul potentiores sint. luna sola. aut et sole. ob assignatas causas.

¶ Et per hec solutio patet ad quintam. ¶ Ad ultimam dicitur argumentum concludere omnia illa a luminariibus posse pendere. quod quidem conceditur. cum quo tamen stat tres simul superiores. modo predicto. maiorem habere efficaciam & dominium maius.

Questio. XIII. de principiiis particularibus.

Articulus. i.

¶ An hominis principium nobis possit esse notum. Pparet hominis principium non posse nobis esse notum. Principium hominis non est nisi quomodo homo incipit esse. sed tunc incipit esse. quomodo autem intellectus in materia infunditur disposita. de foris

effectiue. i. ueniendo iuxta Aristotelem sententiam. quoniam tunc hic homo est. & non immediate ante fuit. ergo hic incipit esse. in qua premissa propositio resoluitur. tale autem principium penitus ignotum est. nec experientia nec ratio. nec auctoritate percipi potest. igitur &c.

¶ Postea conceptionis figura haberi non potest igitur &c. antecedens autem sic deducitur. nam si haberi posset. aut hoc esset. primum coitus observatio. aut per uiam natiuitatis. sicut & natiuitas per conceptionem cognosci putant. iuxta ceteros operantium sententiam. sed uterque modus insufficientes. quod sic ostenditur. primo quidem. quod multi eres custodiet. aut quis custodiet ipsos custodes. Secundo auctoritas Ptolemei. uerbo. Li. libri fructus non est ad propositum. quoniam in greca lingua. sic habetur. ubi est luna in natiuitatis tempore. illud signum ascendebat in conceptione &c. Codicibus uero grecis fides adhibenda est. quoniam temporibus Ptolemei in alexandria lingua greca floruerit. postea longo tempore. & apud eodem librum fructus ediderit.

¶ Deinde principium exitus ex utero haberi non potest. igitur nec per ipsum iudicari. nec conceptionis figuram per illud sumi. assumptum sic declaratur. quoniam si sic. aut hoc esset per uiam conceptionis. aut per instrumenta. solis uel aliarum stellarum altitudinem mensuratio. sed nulla predictarum sufficiens est. igitur &c. antecedens ostenditur. primo per primam. primum quoniam conceptionis initium habere non possumus ut ostensum est. deinde quoniam conceptionis exordium per natiuitatem comprehenditur. ut aduersarii affirmant. ergo natiuitas notior nobis est. notius autem per ignotius cognosci non potest. Postremo. quoniam simul cum alio cognitum. non est per illud cognitum. oportet. non premissas per cognosci conclusionibus.

¶ Secundo patet non posse per instrumenta. ex li figura comprehendi pluribus de causis. prima. ex pre instrumentorum inspectione

QVESTIO

posito. n. exactissimū esse instrumētū. nō
pōt defectu carere. primo qm̄ in eo nō mi
nuta nedum secūda apparere possūt. sed
infinite modica distantia figurā signifi
cationem qm̄q; uariat. patet inter finem &
principiū potestātū p̄dominatorū. Horo
logia uero astrolabio imp̄fectiora esse ne
mo dubitat. & ita de reliqs. ¶ Vlt̄erius
aut instrumētū est puū. & sic gradus uix
possunt discerni. aut magnū. itaq; umbra
uel radius nō habetur nisi cōfusus. ¶ Se
cūdo qm̄ uia quā dicitur solis in astrola
bio. ecliptica est nona; sub qua sol mini
me deferri potest. ob motū trepidationis
ut supra patuit. solū. n. in septē milibus
annorū fere simul esse possūt. aut una sub
alia; quomq; sic iungitur nihilo tēporis
p̄manent simul: sed solū indiuisibili per
manētia. sic igitur p̄dicta differētia nota
ri nō pōt. ¶ Secūdo principaliter idē ex
p̄t̄e celorū ostēditur: qm̄ cali differētes
specie; nō tm̄ numero. uariam materiā p
portionē sibi uolūt. & quātitatē. sub ex
tensione eadem. itaq; diuersa raritate aut
densitate afficiūtur. sicut et stella pars dē
sior orbis fui. ab Arist. dicta ē. quo possi
to. uisibilē radiū frangi necesse est. sicut
in uirga (cuius medietas in aqua sit. alte
ra uero in aere) patet euenire: alibi igitur
q̄ appareat situātur astra. ¶ Item radius
per mediū densius fortificatur. ob eius re
flexionē ac multiplicationē. cali autē den
si sunt: quia solida substantia. ut supra.
¶ Preterea idē ostēditur de stellis. aut lu
minariis p̄p̄e oriuntē per. xv. uel cir
ca gradus. tūc. n. ob uapōrū eleuationē a
terra. fit spēs reflexio: qua re cōtingit lu
minaria sub terra existentia uideri ambo
sicut uasis fundū i certa distātia nō uisū.
ob lateris ip̄dimētū. si tū aqua. uas implea
tur. uidebitur quippe. ac si in aqua super
ficie locatum ēet. tūc igitur diuersa (ab ea

quā sensu percipitur) erit altitudo. ¶ Rur
sus si per uiam cōceptiōis natiuitatis prin
cipiū haberi possit. aptissime inde seque
retur. duos hoīes sic nasci nō posse. ut per
decimā p̄tem horā. unus post aliū oria
tur in eadem urbe. ubi nullā notare pos
sunt differētiā longitudinis aut latitudi
nis. aut poli eleuationis. hoc tm̄ quortidie
experiri possit: qui partus in urbe magna
obseruaret. Oriatur igitur trēs hoīes in. a.
b. c. punctis in una quarta horā inclusis.
Et altera ex p̄te Socrates oriatur in. a. pū
cto. sed putatiua natiuitas eius astrologo
offeratur. p̄ horā distans ab. a. figura. qu
tur igitur an huius principiū p̄ cōceptiō
nis uiam cognosci possit. dicent. equidē
astrologi. q̄ si sic. pariter idem coacti sūt
p̄dictū ascendens in. b. c. pūctis. ortis as
gnare. qd̄ icōueniens & absurdū ē. ¶ Po
stea sit fetus ad ortū disponēdus disposi
tionibus. ut. centū. queratur deinde. an
medicina s̄teriorūq; cāz dispōnes p̄dictā
riuari possint: uel ne. si nō. igit. agentia p
ticularia suis passis cōuenienter applicata
nō agent. quod est cōtra omnē p̄hiām. si
sic. iuuetur igitur p̄ cās p̄dictas ut duo. et
arguitur sic. a. fetus prius erit dispositus
ad ortū p̄ decimā horā. exēpli gratia. be
neficio medecine: q̄ sine illa fuisset. igit. p̄
decimā horā orietur ante. sed in eo tem
pore luna ascendēti natiuitatis & cōcepti
onis nō cōcordabit. nec ecōtra. patet qm̄
post per decimā horā. cōcordes fuissent.
igit. quū multis de causis p̄ticularibus iu
uari ac impediti possit. patet p̄ oēs natu
rales. nō naturales. & preter naturā i me
dicina scientia discurrendo. igit. p̄dicta
uia inefficax est omnino. ¶ Interea iunge
si sic. ut p̄dicta rō cōcludit. medicina be
neficio &c. sequitur p̄ emplastri appositio
nē. aut alterius medicinae applicationē.
hominē dirari posse: miserum fieri.

naturali morte perire: aputari: suffocari: & ita de cunctis aliis: quæ p natiuitatis figuram in mūdo hauriūtur. pter etiā celorum naturalem ordinē. patet si accelerari atq; retardari pōt natiuitas.

In cōtrariū cōclāmāt oēs astrologi. Experiātiq; cūctis obseruantibus affiūmāt: quū facile (mediocriter itroductus astrologus/ antiquoꝝ laboribus) multa ac miranda futura p̄dicat. quæ res minime sic se haberet si principii figura ignota fuisset mihi quidē eiusmōi regē fides nō est. sed apta sensatq; scientia. extant cōplures/ uiuūt adhuc/ quibus astroꝝ uires genitūris quibuscūq; mediātibus aperui. unū silētio p̄tereundū non est. certiorē fecit uirū suum/ mulier quēdā/ amici absētis uxor se citius parituram: quare ut rediret rogabat. respōdit amicus astrologia p̄ditus (qui iam horā coitus obseruauerat) nō ē opus cara uxor reditu meo. nam usq; in ralem diē talēq; horā nō paries. tūc tñ paries masculū. & ita rei ueritas fuit.

Respondeo. i materia ista duplicē personā induere uolo. uidelicet ueritatē huius rei aperientis: & deinde rōes contrarium euacuantis. quas sic inter se differre placet. ut quom ueritas apietur: sic sententie pferentur. ut solū astrologiā uenerātes capere possint. quom uero ad argumēta i oppositum respōdebitur: hoc tantūmodo cōtentus ero. ut rōis uis euacuetur/ enodetur/ absoluat. **Q**uātum ad primā. dico cōceptiōis principii/ atq; natiuitatis posse cognosci. conceptio. n. fūmi debet/ hora casus seminis/ & supple retentionis/ in matrice. qui casus atq; retentionis triplici uia cognoscitur. prima ex uirge a matrice suctione. secūda ex accidētibus mulierum. puta sensibili imutatione/ uomitu & similia. Tertia per uiam natiuitatis. ut infra palam fiet. **N**atiuitas

quoq; pluribus modis manifestatur. Primus est per astrolabiū p̄fectū. aut aliud instrumentum lineis uisibilibus usum. Secundus est p̄ perfectū horologium. cui credimus nubiloso tempore. Tertius est p̄ directiones & p̄fectiones. quo nō solū punctalis ferme figura principii noscitur. sed illo alii modi moderātur. Quartus est. per ammirodar/ quāuis modus iste qñq; deficiat. uide nec solo uti debemus. Quintus per uiam conceptionis. qui afforismo Li. Im arabicā lram a Ptoletheo t̄gitur **E**x omnibus his modis tutiores sunt primus & tertius simul iuncti. per astrolabiū nēpe perfectū. gradus p̄cisus sumi q̄ facile pōt. possunt ēt & minuta cōprehendi. & hoc a quibuscūq; obseruatum est atq; p̄fectū. sed per directiōes & p̄fectiōes ad certā mensurā pueniri potest. Omnia tñ facilia sunt & aperta p̄ter ultimū. Pro cuius noticia aduertēdū. q̄ Ptolemei lingua p̄pria greca fuit quæ in alexādria eius patria uigebat: ideo putādū est rationabilius i greca edidisse libros q̄ arabica. eo p̄fertim/ q̄ apud rodum scripsisse asseritur dubiū est aut apud astrologos/ qbus cōdicibus magis fides adhibenda sit: sed tenendū est q̄ grecis: ueꝝ qm̄ in codice greco afforismus. Li. de signo non de gradu loquitur. ideo cōsiderandū. q̄ sententia illa de gradu ascendētis & lunæ loco i natiuitate: in conceptione cōmutatis. hermetis fuit. & Mercurii quæ uel a Ptoletheo ampliata/ p̄ signū uerificata fuit/ uel lra incorrecta est. sed siue hermetis/ siue alterius prius extiterit ab arabicis latinis quoq; experientia cōprobata est. quāuis nō a multis itellecta. **A**periēda igitur hic plura sunt. modo tamen ut astrologia ad uersarii rem istam nobilem attētiōne dignam nō capiant. quam ob causam fieri potuit. ut uera existente graduum p

mutatione: per signū duntaxat fuerit ex
pressa. Primo igitur opus est, ut natiuitas
hominis sic cōprobanda: uiolenta nō sit
a casu. uel libera uolūtate pendēs. uerbi
gratia percussione incisione & huiusmodi:
nec etiā septem/aut undecim mensiū. ex
quibus elice/sententiā nō esse necessariā.
sed in pluribus eueniētem. quēadmodū
etiam cetera pene astrologice sententiā.
¶ Secundū necessariū ē. q̄ nō gradus ubi
luna est intelligi debet: sicut pleriq; pu/
tāt astrologi. sed locus. quibus uerbis in
arabico reperitur exp̄ssus afforismus. lo/
cus igit. lunā erit in ascendente. quāuis al/
ter gradus in ecliptica cooriat. ab eo in
quo est. quom latitudinē habet. ¶ Huc
usq; attingunt moderni. sed illa quidem
nō sufficiūt ad ueritatem iueniendā. sed
duo alia oportet itelligi. quā generaliter
aperiam. adeo ut amatoribus astrologiā
nō difficile cognoscere ualeant. Primum
igitur est. q̄ ratio cur luna dominiū tale
in natiuitatibus habet. est eius efficacia:
quā supra ostēdimus: & qm̄ rebus humi/
dis p̄dominatur: sicut sunt omnia. quā
oriri incipiūt. & qm̄ maxime corporibus
assimilatur. ob eius augumētū. & decre/
mentū: & quia uegetatiue parti multum
dominatur. quā in ortu hominis potens
est ualde: contra sensitiuā & intellectuā
cōditiones. Ex his argue sic. possibile est
lunam adeo debilem esse tempore cōcep/
tionis. aut cōbustione. aut parte zodiaci
aut loco figurā. aut maligna qualitate
stellā (cui iuncta est) affecta. q̄ uim istā si/
gnificandi proculdubio deponet. uersa
uice etiam planetam alium reperiri. adeo
ad uitam tuēdam &c. bene dispositum:
puta fortuna ī domo. in angulo. uel ascē/
dens respiciens amicitie aspectu. & sic de
aliis potestatibus suo modo. ut uim illā
quam luna sibi uendicare solet plerumq;

alter intercipiat. qui loco lunā sumēdus
est. & hoc uicibus pluribus expertum est
directionibus & p̄fectionibus postea cō/
firmatum. sed nō tantum ascendētis
angulum discurrere expeririq; oportet. si
cut ī greco habetur uel eius oppositum.
¶ Secundū est. non tantum Luna uero
motu suo consideranda est: nec tantū me/
dio motu. sicut plerumq; faciunt cōplu/
res: se utroq; uti oportet. qualiter autem
hoc fieri debeat. & si ab aduersariis diffici/
le est cognosci: non tamen a peritis. que/
re igitur & inuenies talem. inter se cōcep/
tionis & ortus figuras habere dependen/
tiam. ut simul cognite esse possint. & una
ab alterā concordantia media. Pater igitur
ex dictis astrologis modos nō deficere
quibus hominis principium. ortus. atq;
cōceptionis cognoscant.
¶ A rōes incontrariū. ad primam cōcedi/
tur. q̄ illud ē principiū esse hominis: nō
fieri hoīs: neq; principiū quo p̄ se uiuere
incipit. quā duo principia. ut in sequēti
capitulo patebit ab astrologis obseruan/
da sunt. sicut patet de primo lapide proie/
cto: de primo ligno subposito in constru/
ctione domus uel nauis. & nauigationis
initium. aut habitationis. illud. n. obser/
uatum principiū est fieri: nō rei facte p̄i/
cipium. ¶ Ad secundā patet per supradi/
cta: quot modis haberi possit. & ad aucto/
ritatem Ptole: dicitur. q̄ siue gradū siue
signum exp̄serit. in gradu uerificatur &
minuto. sed nō semper p̄pter ea. quā ob/
esse possunt supius enarrata. in cōditioni/
bus requisitis. quare tutior ē modus per
instrumentū: nisi per directiones & pro/
fectiones uerificetur. quā per natiuitatem
sumūtur. nec ē obmissis quā ultimo lo/
co dicta sunt uerificatio iuenitur. ¶ Ad
tertiā similiter dictum est. quot qui/
busq; uis nōscatur genitura. quare negā

dum est assumptum. ad eius probationes respondetur ad primā. q̄ initium cōcep-
tionis haberi potest. ut dictum est. Dein
de q̄ per natiuitatem cognosci potest: si-
cut contra natiuitas per conceptionē. ubi
aduertendū. q̄ non sic unum istorum p̄
alterum cognoscitur/ut uno prius cog-
nito/ad alterū cognoscendum accedamus:
sicut supponit argumentum: sed sunt si-
mul cognita/ sicut etiā correlatiua simul
sunt naturali intelligentia. cognoscūtur
aut per eorū concordantiā. tantum utri-
usq̄ figuram mutādo/ut cōcordes simul
appareāt. sicut si duo ambulātes nō quies-
centes se iuicem aspicere uellent. uerum
qm̄ p̄dicta concordantia/aut non sine cō-
cordantibus haberi pōt/aut ipse res con-
cordantes est/ideo pprie ad utriusq̄ noti-
ciam/utrumq̄ p̄dicto modo cognosci
oportet. Ad postremo aductum dicitur
q̄ simul cum alio cognitum ē etiā per il-
lud cognitū. licet non tanq̄ ab adequata
causa. ¶ Ad ea quā de instrumentis addu-
cuntur: ad primam dicitur. q̄ non deest
modus per astrolabium cognoscendi mi-
nuta. Ego uero instrumentum confeci:
quo usq̄ ad. v. secunda distincte percipie-
bam. minuta quidem cognoscere facile
est. Sed his qui modum istum nō habent
magnum instrumentorū. directiones
& p̄fectiones suppleant. & ita de horo-
logiorū correctione dicendum. Instrumē-
ta quoq̄ magna nō umbra. nec radio me-
diante p̄ficiuntur. sed uisuali linea. ¶ Ad
aliud qd̄ de eclipticā nonā & octauā dis-
tantiā obicitur. dicitur differētiā illā nō
esse sensibilem nisi in principiis/ ubi p̄do-
minatores mutantur. quo in casu/ ad du-
plicem figuram cōfugiendū ē. ¶ Ad aliā
ex pte calozū dicitur. q̄ etiā uaria raritate
& densitate in cælis concessa: adhuc nihil
concludit argumentū. quoniā reflectun-

tur & frangūtur radii/ quom. f. sic diuer-
se rara aut densa media/ nō sunt sūme di-
afana sicut cæli: sed si sūme fuerint diafa-
na/ minime illud accidit: contingit autē
certum corpus densius magis diafanum
esse. sicut adamas aqua densius est/ & ma-
gis transparens. & per hoc patet ad sequē-
tem rationē solutio. ¶ Ad aliam de stel-
lis prope horizontem respondetur altitu-
dinem debere sūmi a stellis ī medio cælo
uel p̄pe (quātū fieri potest) existentibus.
nam ut recte cōcludit argumentum alti-
ora apparent astra prope orizontem exis-
tētia/ magis uel minus sūm uapozū leua-
torum densitatem & multitudinē. sed si
cōtigerit a sole sūmi oportere ī die. opus
est astrologum uapores considerare/ ac p̄-
pinq̄uitatem ad orizontem: & sūm exigē-
tiam aliquid altitudinis amouere. quā
res quia certa non est. idcirco ad p̄dicta
presidia confugiendum est. ¶ Ad aliam
sequentem dicimus apertissimum esse/ nō
in quocunq̄ p̄cto oriri posse hominem
in uita mansurum. nec est contra phylo-
sophos: sed supra phōz uires/ uel saltem
ultra. nec cōtrariū experiri potest. si quis
etiam natiuitates urbū magnāz obserua-
uerit cōperiet in quibusdā p̄dictis cōplu-
res nasci. aliis aut horis nēminē. sed si p̄-
dicta aduertātur/ palā erit/ qnq̄ minorē
distantiā temporis in putatiua natiuitate
iudicium impedire. ¶ Ad aliam de dis-
positione fetus dicitur casum admitten-
do. sed dicitur. q̄ ex illis centum. cælum
influit nonaginta. gratia exempli. qua-
re. licet decem ex parte inferiorum cau-
sarū requisita adfuerint: & ulterius qnq̄
que & quinq̄ non cōcurrente influentia
uirtutis nonagita/ nil fructus afferēt. me-
dicinā uero tūc profunt. quom influen-
tia concurrente inferiora deficiūt. Consi-
derandū tamen/ posse fieri. ut influentia

QVESTIO

precedens uim suā impresserit: ubi deficientibus inferioribus dispositionibus, nō est se, quanta genitura: Postea uero coadiuuantibus causis inferioribus fetum educere sufficiunt. sed raro in uita permanebunt. ut sepius oculis cernimus. ¶ Ad ultimam dictum est, quo pacto inferiora prodesse possint: quom. s. celestis influentia non deficit, aut eius uirtus. a qua fortuna uel infortunia pendet. sed ad maiorem intellegendam ulterius dicitur. q. si quis libera uolūrate. aut fortuna (nō dico casu: nisi si p. casum fortunā intelligamus) fetus uel ex utero educeretur in aliquo pūcto, ubi aliqua sufficiens cōcordantia partium celestium reperiretur ad nati uitam tuendā ex arbitrio hominis felicitas pueniret. nō quidem per se: sed p. accidens. sicut etiā aperiens fenestrā/ causa est illuminationis medii phibens remouēdo. sed sicut Sol aerem/ aperta fenestra / per se illuminat. ita celū/ per uim ifanti extrahēdo/ fortunū uel ifortunū pbet. Si obiciatur. igit. aliquo modo predicta a libera uoluntate dependent. conceditur. sicut etiā & hoīs plantatio/ & potius isto q̄ illo tempore. sicut etiā electionibus iuuari possūt opera stellarū/ sicut per optimū agricolam. ut afforismo. viii. libri fructus habetur.

Articulu. ii.

¶ Quā figura potior sit cōceptionis uel natiuitatis.

Idetur figuram cōceptionis p̄stare figurā natiuitatis. supius. n. ostensum est a primo principio cetera dependentiam sūmere. sed cōceptionis principium primū est. igitur alia puta natiuitas &c. ab ea pendeūt. & ex consequenti potior erit. ¶ Amplius. fortius ē quod super essentialia & coessentialia significationē habet/ q̄ q. super accidē

talia: sicut essentia & quā sibi propinquiōra sunt/ potiora sunt accidentibus. sed cōceptionis figura supra corporis cōplexionē/ cōpositionemq; elemēta/ mēbra/ humores/ spiritus/ & per cōsequens operatiōes/ sexum/ efficaciam habet: quā essentialia sunt homini: aut coessentialia. figura aut ortus super diuitias/ amicos/ inimicos/ fratres/ filios &c. uim habet. quā quidem accidentalia sunt omni nato.

¶ Preterea principū solū supra principiatum uim habet. sed in cōceptiōe principiatum est corpus nō homo. ī natiuitate iam incepit etiā homo. igitur solū anime infusio obseruandā est/ pro hominis principio.

¶ Respondeo dicēdo. q. tria sunt hominis principia. Primum est principium fieri eius. & hoc est seminis in matricem emissio. Secundū est esse hominis facti. & hoc ē animæ intellectuæ infusio. Tertium est exitus ex utero. in quo natus p. se / nō in alio/ nō ueluti alteri annexum uiuere incipit/ & mūdum incolere. quorū triū/ mediū. s. animæ intellectuæ introductio nis. nō est obseruādum. quod sic ostenditur. nam animæ introductio a primo principio pendet: qm̄ s. materia dispositiō nem ad formā suscipiendā/ formā itroducitur: ergo s. m. p̄dominatōr potestatem una cū inferioribus agētibus/ uario mō. uarioq; tēpore materia disposita erit. predomiatōres aut fieri hoīs & p̄uie dispositiōnis materia/ a cōceptione sūmūtur. itaq; ipsius animæ itroductio finis generatiōis est. quoniam finis generatiōis est forma principium aut fieri est dum factum non est. qm̄ quod sit nō ē. primo primi nataliū Arist. postq̄ aut homo ē in uentre. adhuc/ nō tanquam indiuiduum/ per se existens uiuit: sed ueluti alteri annexum Quom uero ex utero exit/ iam mūdum

in colere, & p se quoddā ab aliis distinctū esse incipit: quod est unius & indiuidui propriū, ab ipso igitur principio quæ sequuntur sumenda sunt. Restant ergo duo hominis significatiua principia. primū, scilicet conceptionis, quod ut deductū est, & cōplexionem, & ea quæ sequuntur ad ipsam dispositionem, & cōpositionē & sexū, & alia quæ ad corporis dispositionē sunt necessaria. natiuitatis uero principū ea mensurat, quæ homini cōpleto & p se uiuenti accidunt, sicut sunt quæ uitæ accidunt cōmoda uel icōmoda. Quoniā uero forma secundum dispositionē materiæ introducit, & ab eisdem, uel similibus p dō mīatoribus materia cōpletur, disponi a quibus disponi cepit, ideo opus est principiū animæ infusionis, principio cōceptionis cōrūdere: & illi simile esse, quare si quis figurā illā uidere possit, pculdubio simile aut in signis, aut stellis, aut utriusq; iueniret priori, sed quā postq̄ esse cepit homo, nō statim posset in uita per se pmanere: nec suas opatiōes p se perficere: nec nutrimentū cōueniēs sibi reperire: nec cōtrariis cōrūpentibus resistere: ideo opus fuit in uētre mēbra & cōplexionem & alia fortificari quibusdā amīniculis, quæ fortificatio nō nisi p similes q̄litates, similesq; significatores p̄ficitur, quare opus est p̄dictas tres figuras similitudinē & cōformitatē habere inter se, & hinc est q̄ effectū quorūdā uni figuræ p̄prioris, p alterā iudiciū sūmimus, sicut per natiuitatis figurā formam sexum efficiēmq; significamus: sed quā ueritate efficere possit, hac etiā de causa Prole. ca. vi. tertii libri quatri. sexum uerius cognoscendū p cōceptiōis figurā asseruit. ¶ Consequēter iuestigandū est, qd̄ istos principios potius sit, dico igitur, q̄ licet in uentre homini essentialia cōsequantur: quia tñ p̄dicta essentialia, p acciden-

talia disponuntur, limitantur, augentur, minuuntur, quis, n. robusta cōplexio temperata uel sanguinea a principiis generationis cōtrahatur: p egritudines, uulnera, casus, paupertatem, carceres, & huiusmodi complura p natiuitatis principū cōsequuta i debilem mutabitur, morsq; natiuitatis citius occupabit, & sic apertū est a natiuitatis figura, nō nulla determinari: q̄ p primam cōceptiōis cōsequuta erat, hac igitur causa, secūda plurificiūda est. ¶ Adde q̄ nō nulloq; natiuitatis principū significatiū est quæ p priorem cōceptionis figurā nullo pacto significari, aut determinari possunt: nō enī pōt i diuinitis paradis cōceptio: nō in fratribus, nō i filiis, nisi forte ut sequenti similis, igitur p̄esse iustum est natiuitatis principium.

¶ Amplius moralibus, uita miseria est, nisi ea quæ ad felicitatem attinent cōsequatur: q̄re magnanimitas uiri mortē, misere uita pposuere, eiusmōi aut sine quibus nō cōtingit hominē esse felicē, potius per natiuitatē q̄ p cōceptionē adipiscuntur, aut saltim uariari cōtingit, raro, n. essentialia mēbra ceteraq; p̄dicta deficiūt, sed sepius alia fortunæ bona uarietate suscipiunt magis attēdēda. ¶ Vterius ab astrologis p̄ponēdū principū est, quo futura magis i suis causis p̄uideri possūt, plura magisq; uaria, sed p cōceptiōis figurā pauciora, quæ ēt p̄terita sensu p̄cepta, minusq; uariata noscūtur, p natiuitatē uero ifinita cōphendi possunt, sicut ifinita uni possunt accidere, igitur, &c. ¶ Ceterum uitam bonam iudicant omnes cuius est finis bonus, malam uero cuius malus, sed eiusmodi finem per natiuitatem, nō sic autē per cōceptionem percipiemus, igitur, &c. ¶ Postremo, ea figura p quā plus temporis, & notabilioris operationū est significatrix potior est astrologis, sed natiuitatis ē

QVESTIO

huiusmodi. qm̄ tempus in utero post habetur. solūq; annotatione digna sint per totūq; residui uitae spaciū: quā post natiuitatem eueniūt. ig. &c.

¶ Ad rōes contrariū dicēdū. q; a principio ea sequētia disponūtur. quae illi principio attinent: quaeq; ab alio fortiori significatore nō intercipiuntur. sed non sic euenit i proposito. qm̄ natiuitatis figura illi p̄est. ut dictum est. ¶ Ad secundam iam dictum est quo pacto. prima per secundā aut potius tertiā figurā contrahatur. &c.

¶ Ad tertiā dicitur. q; cōceptionis figura pōt super hominē. qm̄ homo principiatum est. nō corpus. quia homo est quod fit. nō corpus. cōpositū. n. pprie fit: non materia/ quā dicimus corpus. nō formā corporis actū. Dicitur ulterius. q; licet iam fuerit homo: nō tñ prius per se uixit quod est ratio illi principio significandi quatenus autem anime infusio nō sit ob seruāda: nec obseruari possit dictū est.

Articulus. iiii.

¶ An egritudinis principium accidetium eius significatiuum a sensibili leſione/ uel a sensata leſione/ uel ab accubitu sumi debeat.

¶ pparet egritudinis principium nō a sensibili leſione sumi debere. tunc. enī sumendū est/ quom̄ q; a sanitate discedit: ac si quis equum amitteret pūctū quo amisit quereremus. sed hoc est insensibilis leſio/ aut neutra dispositio s̄m̄ medicos. nō sensibilis leſio. igi. &c. ¶ Item sensibilis leſio est quādo sentitur. sed ob multa impedimenta pōt quis piam diu egrotare. nec tñ sentire leſionē patet in epatis pulmonis & aliorū mēbro rū egritudinibus. patet et id contingere posse ppter sonnum/ dolorē/ gaudiū cui/ usq; alius. ¶ Demum ab accubitu i lecto

principium sumi debet. igi. nō a sensibili leſione. assumptū sic palam fit. nam tūc de ſtirmo iudiciū sumi debet/ quom̄ homo quā ad sanū ptient relinquit: & in manibus aliorū deuinctum se prebet: & quae ad infirmum attinent consumat. sed hoc fit quom̄ lectum ingreditur.

¶ Contrariū ostenditur a p̄ssime. ab eo principio significatiua potestas sumi debet. a quo ē cretici dies egritudinis indicatiui sumuntur. hēc itelligentibus manifesta est. sed cretici dies a sensibili leſione sumuntur. ut infra ostendetur. atq; oēs medici sumunt. ergo. ¶ Vltius de egritudine. quidem iudiciū sumi fō potest nisi quom̄ ipsa esse incipit. quod principium est suū fieri: prius aut neutritas fit. ad sensum astrologorū. sed egritudo tunc esse incipit quom̄ sensibilis leſio in operatiōibus incipit. ig. &c. maior aperta est: postq; per principium saquecia iudicamus. minor ē nota. qm̄ nil aliud egritudo est q; dispositio/ quā imediate operatiōes uiui corporis lese sensibiler proue niunt. licet quidā esse fixum: & nō ad placitū remoueri posse/ addant. ¶ Item egritudinis figura ab aliquo sequentiū principiorū sumi necesse est. aut ab infirmi iudicio: quo se esse ifirmū iudicat. aut ab accubitu i lecto. aut a sensibili leſione. sed neutrum duorū primorū. igitur tertiū principium est obseruandum. cōsequētia nota maior patet/ qm̄ nullus alius a p̄dictis ab auctoribus sumendi modus assignari solet. minor apitur. primū ut nō ab infirmi iudicio. qm̄ apertū ē ob multa egrotum nō se iudicare ifirmū anteq; moriatur. patet ob somnū/ ob apoplexiā/ epilepsiam/ melācolicos spūs/ & accidetia ai. eius ita q; egritudinis nō posset p̄cipiū sumi. q; rude ē. neq; etiā ab accubitu accipi debet. nam sepius accidit ifirmum mori anteq;

rubiculum torumq; ascendat.

¶ Ad rōes incōtrariū. ad primā negetur maior: negetur ēt similitudo. ut p secun dam rōnem p ueritate aptū est. ¶ Ad se cū dā dicitur negādo maiorē. qm noīa ter minata in bile aptidīnē dicūt nō actū. un de stat aliqd esse sensibile. & nō sensatum ¶ Ad tertiā negetur aiūptū. ad pbatio nem cōceditur prima ps maioris. & dici tur q quom q; sensibilibiter in opatiōibus ledi incipit / quā sani corporis sunt relin quit. cetera uero quā in maiori addūtur accidentalia sunt. ideo nō curanda.

Articulus. iiii.

¶ An erici dies a Luna sint.

¶ Rerici dies a Luna nō esse uiden tur. nā si a Luna penderent / quā to luna potentior esset / tātō ma iores motus creticos causaret. qm quātō causa principalis & adequata potentior ē tanto maiorem effectū facit. sed cōsequēs falsū est. igit. antecedēs. cōsequētis falsitas sic oñditur. cōtingit. n. crisim fieri. in lu na detrimēto casu: in i fortunā cōiuncti one. tarditate motus: lumine diminuto uacuitate cursus. & oibus aliis lunā debi litatibus. in oppositis etiam dispositioni bus mīme ergo. ¶ Item quātō astrū po tentius ē tātō i ferioribus magis domina tur. ergo soli potentissimo cūcta corpora & per consequēs humores maxime subi ciūtur / mēbra. cōplexiōes & reliqua. igit. quū crisis n sit aliud q uirtutis & morbi / aut causā morbi motus ob ifluentiā insti gantē. seqtur q a Solis differētiis (nō lu nā) crises sūmende erūt. ¶ Amplius si cri sis est morbus uel materie morbi motus cōtra uirtutem & ecōtra: oportet crisim diuersificari sūm materie dispositionē. nā in crisi salubri aptitudo ad expulsiōem consideratur. in mortali malignitas eius

dem attēditur. sed beneficio medici / aut causā i feriorū motu uel applicatione / potest materia quā ad expulsiōem apta esset hinc ad diem / esse disposita prius p diem / uel horas / sic ēt per oppositum re tardari / & malignitatē augeri. igit. crisis respectu eiusmodi i feriorū causarū fiet. & per cōsequēs nō respectu lunā. ¶ Deīde medicis expertis (quibus credendū est) pa tet creticos dies esse. iiii. vii. xi. xiiii. & re liqui. sed hec determinata tempora a lu na esse nō possūt. qm q; uelox / q; tardā est motu. & ex consequēti q; citius q; tardius ad loca signatiua puenit. igit. a luna nō sunt. ¶ Postea si essent a luna iam apertū esset quo motu / quo puentu luna illos causaret. alias sciri nō posset ip sos esse a luna. hoc aut nescitur. patet per diuersos motus atq; circuliōes / quibus medici uario mō sūmūt crises: qdā a mo tu lunā sūm solis aspectus. quidā a uero motu lunā a loco primo / qn cepit egritu do. quidā a medio motu lunā creticos dies capiūt. ex quo patet rem istam nō ēe manifestā. ¶ Deniq. quū ad materiā ex pulsiōem aptam / certa dispositiōnū latitu do requiratur. pariter ad hoc ut uirtutē sua malignitate irriter. retardata ergo eiusmodi latitudinis agsitiōe. aut accelera ta crisim: retardari / aut accelerari oportet sed hoc a multis cāis nō solū i ferioribus sed supioribus fieri pōt. patet enī hylec / et mortis significatōrē / aut egritudis / aut figurā. uel ascendētis pdominatōrē nō pagē eiusmodi uariare. igitur ab inferiori bus & a superioribus crises fieri poterūt / aliis a luna. q aut accelerata uel retardata tali dispositiōe materie crisis acceleretur apparet ex hoc. nam si presente tali quali tate uirtute quoq; sufficiente / ut supponi tur / crisis nō fieret. sequeretur agēs debi te passo applicatum non agere.

QVESTIO

Incōtrariū est Ptolemeus libri fructus afforismo. lx. In egrotis respice creticios dies & locū lunæ i angulis figuræ. xvi. la terū. uel fm aliā trāssationē. Albarharim &c. ubi cretici dies in Lunā redigit: medi ci ēt approbati obseruatores in Lunā re/ ducūt. Et quāq̃ hoc experiētia cōprobari pōt. qua sepius p̃ceptorē meū excellētissi mū Franciscū ninū amiracione cōmoui. tamen id rōe cōcludatur. ¶ Primū tñ oñ dendū est huiusmōi dies esse a causis sup celestibus non aut inferioribus. qm̃ si ab inferioribus causis penderēt. igitur fm ua rias egritudines, uariosq̃ hūores, uariāq̃ mēbra, uario modo sumendi essent creti ci dies: sicut quidā i experti iam sūmunt. uario modo i tertianis/ quartanis, uel cō tinuis febribus, sed hoc est aptissime fal/ sum. ut sepius p̃ceptorī meo ostendi. cui etiā causas erroris calis mediātibus decla rari: quod unusq̃sq̃ (postquā quæ in hac materia dicētur cōsiderarit) experiētia cō periet. oportet igitur nō ab inferioribus causis, sed a cā quadā sic se habente, ut in p̃dictis tēporibus alterationes determīa/ tas suscipiat. hec aut non est nisi celestis. qm̃ si inferior esset nulla alia esse deberet q̃ quæ morbo aut egro itrinseca sunt. qd̃ ostensum ē esse falsū. ¶ Nunc uero aperi endū ē eas crises a Luna fieri. Cretici dies sepius in mense accidūt. ut patet oibus: sed nullū astrū p̃ter Lunam i tam paruo tēpore/ tot uarias alterationes suscipere po test/ atq̃ i pressioes. igitur a Luna eos mo tus causari necesse est. minor etiā clara est astrologis. his quoq̃. qui siderū cursum cōtemplauerint. ¶ Interea fm humorū alterationē uirtutem stimulantū. crises apparent fieri. licet nō adequate. sed hu/ moribus fluxibilibus maximā Luna pre domiatur. ut superius deductū ē: omni busq̃ aqueis rebus. p̃pter p̃pinq̃uitatem

delationē aliāq̃ uirtutum: motus ueloci tatem: & naturā humidā. ut aī alia aqua/ tica dēmōstrāt ut supra. igitur fm Lunā dispositionē sūmendi erunt cretici dies. ¶ Sed ad apertā huius rei itelligentiā cō siderāda sunt duo. Primū an semp a Lu/ na cretici dies fiant. Secūdū qua ratiōe & quomodo fiant. ¶ Quantū ad primū p̃ mittendū est. Crisim p̃prie esse uehemen tem motū morbi uel causa eius i uirtutē & ecōtra. uehemēs aut motus a Solis i se/ rioribus causis fieri non pōt. oportet. n. aut uirtutē ab ifluxu uigorari ad materiā expellendā: aut uirtutē eādē multum a malo ifluxu egroto aduerso irritari/ si/ mulq̃ materiā mala affici qualitate. alias causa assignari non posset. cur. a. materia peiori qualitate iſecta in sorte. q̃. b. mate ria in platone simul egrotare icipiētibus eodem tñ tempore uirtutem utriusq̃ irri taret. nec etiā cur si. a. materia sufficiens est tanto motu/ ifirmi uirtutem irritare/ cur p̃ mediā latitudinē excessus qualita/ tum illaq̃ aduersariū/ prius nō sufficisset in minori p̃portione instigare. Iste aut iflu xus nō est/ nisi potentis astri sup ifirmū/ aut ifirmitatē/ uel morbū. uel cām. cōue nientia sua uirtutē fortificās. aut iconue niētia sua uirtutē stimulas & irritās. qua re quū astra cōplura sup uirtutem huius uel illius egri/ magnā habeāt potestatem imo cōtingit multo maiorem habere/ q̃ luna certo tēpore hēat. ut patet de hylec & alijs superius dictis i figuris radicū aut reuolutionū &c. seq̃tur aptissime ab alijs astris q̃ a luna creticos dies posse p̃cedere. ¶ Seūdo seq̃tur. q̃ sicut Luna generali/ ter sup oīa corpora pōt: ob p̃dictas rōes/ ideoq̃ p̃ticipem p̃dominatricē facimus: ita & generaliter ab illa cretici dies proce dunt. ¶ Tertio seq̃tur. iter quoscūq̃ cre ticos dies rōe Lunæ causatos/ intercidere

posse alterū / creticū aliarū stellarū causa /
quos medici omnino ignorāt. ¶ Quarto sequitur q̄ medici hoc ignorātes / faci /
le in die cretica farmacū exhibebūt; quo ca /
su facile est egrorū perire. ¶ Quinto se /
quitur q̄ medici Ptolemeusq; de creticis /
diebus loquētes: solū de his / qui a luna /
ordinarii / sunt sermonē fecerūt. de aliis /
uero qm̄ determinātū tempus nō habēt: /
nec sine labore cognosci possūt: sed solū /
ab his qui in scientia ista mediocriter sal /
tim introducti sunt / cōprehendūtur / uer /
bum nullū fecerūt. ¶ Sexto sequitur. q̄ /
causa cur medici s̄m uarios motus lunæ /
dies creticos iuestigabant. alii s̄m uarios /
parocissimos. est qm̄ extra creticos motus /
quos a luna fieri uidebāt: a lios pter spem /
omnē experiebātur / quoq; causas ignora /
bant. ¶ Septimo seqtur. q̄ medicus ut /
medicus / est hec scire nō pōt: nec canone /
aliquo ab aliis tradito supponere / tantū /
modo quia est cognoscendo. ¶ Quātū /
ad secūdū. prius de his crisi bus quæ a lu /
na causantur dicendum est. postea de his /
quæ ab aliis. Quātū ad primū p̄ prin /
cipio sūmēdum est. quod supra diximus /
Lunam. s. multū humoribus dominari /
ex quo seqtur q̄ s̄m uariam lunæ ipressi /
onem / humores p̄cipue alterātur: & uer /
sa uice / quom humores alterantur / luna /
in aliquo gradu / nato seu ifirmo plerūq; /
aduerso / repitur. ¶ Idem ostenditur alia /
rōe / nam quū in celo cuilibet nato cōplu /
res gradus aduersi correspēdeāt: quūq; /
luna citius p̄dictos gradus icolat: stante /
corpore neutro / causisq; egritudinis ante /
cedentibus / supueniēte lunæ (sub aliquo /
locoq; p̄dictoq;) mala influentia corpus /
egrotabit. quare gradus ille non iniuria /
egro aduersus iudicatur. ¶ Preterea qm̄ /
luna in omnibus p̄iceps significator est. /
gradus ille in quo luna est in principio /

necessario super infirmitatē dominiū aq /
rit significandi & iprimēdi. iam igitur ha /
bemus primū gradū / aut omnino esse ad /
uersum: aut uim habere significatiuam. /
¶ Ex hoc facile sequūtur reliqua / quæ de /
ducenda sunt. nam si gradus iste sic se ha /
bet. igitur quom luna ad oppositū gra /
dum puenerit / nō parū ifirmū & humo /
res imutabit. cōsequitio clara / ex supradi /
ctis de aspectibus. Pariter quom ad quar /
tum aspectū / mediū. s. p̄ participationē /
& eque distantiā inter opposita. puenerit /
.s. ad gradum. lxxx. gradibus distātem /
a primo / corpori egroto magna alteratio /
sequetur. Et per similem rōnē qm̄ ad gra /
dum mediū inter ista. s. ad gradū. xlv. di /
stātem a primo. similiter imutabit. quāq; /
nō adeo potenter. sed ad oppositum gra /
dum luna ferme in. xlii. die puenit. gra /
dum mediū inter opposita (ubi quartus /
catur aspectus. distāte. lxxx. gradibus /
a primo) i. vii. die / attingit fere. & ad me /
dia inter p̄dicta puncta. in. iiii. uel. xi. /
& ita de aliis post. xlii. dicendū. igitur p̄ /
dicti dies cretici iure appellātur. qm̄ luna /
in his locis malo aspectu figurā primū ad /
uersum gradū egroto / aut saltim obser /
uandū significatiōe sua / respicit. ¶ Ex p̄ /
dictis primo apparet causa. cur quarta di /
es septimæ indicatiua dicitur. qm̄ debili /
or est: & a gradu per quartum respiciente /
gradum primū influentia afficitur. & ēt /
a primo. pprietatem ergo septimi sapit: /
& eam indicat. ¶ Secūdo sequitur. q̄ si /
cut luna qnq; citius / qnq; tardius ad p̄ /
dicta loca peruenit: ita nō equali tēpore /
p̄dicti cretici dies mensurandi sunt. sicut /
medici / ut medici / mensurant. ¶ Tertio /
sequitur. cur medici octo tm̄ dies creticos /
in lunæ reuolutione faciunt. Ptolemeus /
uero sexdecim. medici. n. principales /
sumpserūt: quibus fortes motus fiunt:

& uere crises & pprie. Prole. aut octo alia intermedia puncta posuit: quæ indicatiua ab astrologis dicuntur. tum quia etiam ceticos dies cõiter sumptos descripsit. tũ etiam qm̃ in pacutis egritudinibus & pper acutis, p̃dicta puncta obseruãda sũt. Puncti quidem qui in cronis. non adeo uirtutẽ (subito saltim stimulatnibus egritudinibus) inmutant. in perperacutis multum alterãt: ob materie malignitatẽ ad uitatem: uirtutisq; grauatiõẽ & molestiam maiore. ¶ Quarto sequitur. q. si cut plures stellæ cãa crisiũ esse possũt. ita & plura puncta in quibus si luna fuerit idicatiua dici poterũt. ea. s. quæ inter stellam significatricẽ & aliã sũt uel gradũ in quo luna fuit i principio egritudinis. ¶ Quinto seqtur. q. ad recta remedia applicanda cursus & pprietates stellarũ cognoscere oportet. tum qm̃ cauere possimus ne tempore crisiũ exhibeatur farma cum. tum quia futuras alterationes preuidere ualeamus: & antea corpus adeo munire. mũdare. fortificare. ut futurã aduersam alterationem sustinere possit. ¶ Sũt igitur sũm astrologos in circulo. xvi. obseruanda puncta. viii. indicatiua. & .viii. cetica. sũm medicos. viii. quorũ .iiii. indicatiua dicuntur. .iiii. uero cetica. nec sibi cõtradicunt isti modi. qm̃ astrologi. ueltra ea quæ medici ponũt. alia addunt uelre obseruãda. ¶ Sed hic dubiũ relinqtur queret. n. quispiã. post cõpletam circuli per lunã reuolutionem an pariter secundauice secundaq; reuolutione similiter cetrici dies sũmẽdi sint: Ad quod respõdendum est. q. licet luna in p̃dictis punctis non parua significationem habeat ppter causas p̃dictas. uis tamen significandi ab sole sublata est: & sicut prius lunam obseruabis. ita postea Sol obseruandus est. Pariter post solis completã reuolutio-

nem. si egritudo durauerit Saturnũ respiciã. & huius pmutatiõis causa est. ¶ Nã lunæ primo significatio attribuitur. qm̃ maxime dominatur humoribus. deinde soli. qm̃ absolute potentissimus est. Postremo Saturno. qui grauis est motu. seu tarde circuit: melancolice cõplexionis. si cut plerũq; contingit humores post tempus longũ effici: a quibus subtile resolutum est grossio remanente. ¶ Sed adhuc dubiũ oritur. an Solis uel Saturni reuolutio a puncto sũmẽda sit: i quo. tẽpore principii egritudinis reperiebatur. aut potius ab eo. i quo post p̃cedentis significatoris reuolutionẽ reperiuntur. Ad quod dicendũ est. q. a puncto ubi post cõpletã reuolutionem p̃cedentis reperiũtur. ichoandum est. cuius ratio patet quoniã tunc temporis significationẽ sibi uendicant.

¶ Ad rões in cõtrariũ dicendũ. ad primã negatur prima cõsequutio. qm̃ Luna adeq̃ta cãa crisiũ nõ est. sed gradus pprietas aut alterius puncti. ad illũ respectum habentis. ¶ Ad secundã dicitur. q. Sol omnibus cõpensatis est potentissimus. cui tamen minime repugnat lunam specialiter habere in humoribus dominium. ¶ Ad tertiam dicitur. q. uirtus materiã expulsiõis aptam successiue nõ subito expellit. nec uehementi motu: nisi calistis cõcurat isfluxus. similiter maligna materia uirtutem debiliter stimulat respectu imitatiõis qua mouet cõcurrente celesti stimulante aduersaq; influentia. quare sine isfluxu entia crises nõ pprie sequẽtur. pprie. n. magnũ & fortem motũ icludunt. ¶ Ad quartã dicitur. q. medici grosso modo p̃dicta tempora p̃uident & m̃surant. nisi astrologia p̃diti fuerint. ¶ Ad quintã dicitur. q. & si medicis dubiũ ẽ. quo pacto a luna sũmi debeant. apertũ est tamen peritis astrologis. quoniã pprie. sicut dictũ

est sumēdi sūt cretici dies / s. a Lunæ circu-
latione respectu gradus in quo erat i egrī-
tudinis principio. sed ēt nō puā significa-
tionē habet luna respectu Solis. patet in
cōiunctiōibus oppositiōibus & quartis
debilis aut ē mediū motus lunæ significa-
tio. ¶ Ad ultimā dicitur. q. ultra predi-
ctas dispositiōes materie / īfluxus celestis
requiritur / quo sine paulatim motus illi
sequuntur & tardi. concessum est ēt supra
ab aliis causis celestibus q̄ a Luna crises
posse fieri.

Articulus. v.

¶ An primi lapidis aut ligni aut alteri-
us pris materie artificialis p̄cipium / sit
significatiuum per celestia corpora super
res artificiales.

Idetur q. per p̄cipiū fundamē-
ti uel prime portiōis materie si-
tuationē / nō possit de rebus arti-
ficialibus p̄cipiatis dari iudiciū. puta ca-
stellis / urbibus / domibus / nauibus / & si-
milibus. Sicut. n. quæ arti diuine subici-
untur aut naturæ creatæ. s̄m dei uolūta-
tē / aut naturæ instinū p̄cedūt / & dispo-
nūtur. ita ēt quæ hūanæ arti subiecta sūt
sue uolūtati subici debēt. sed hūana uo-
lūtas libera minimeq. calis subiecta ē. igitur
& artificia sua a celoz īfluētiis erūt
absoluta. ¶ Amplius accidētalis trāsmu-
tatio potior esse nō pōt substantiali. sed
quodāmodo fieri nō pōt. ut tot ligna di-
uersis i locis diuersisq. tēporibus orta cō-
tēporaneā generationē habuerit. igit. cor-
p̄ n̄ erit unus finis / unaq. dispositio. nec ēt
p̄accidētālē alterationē artificialē / pote-
rūt diuersi fines / p̄ eoz uaria p̄cipia cōse-
quēdi / i unū cōcordare. ¶ Preterea lapis
aut lignū quom ex uno loco i aliū trāffer-
tur / puta ex mōte in fundamēti locū. nil
aliud agere pōt q̄ diuersū locū diuersūq.
ubi. sed per neutrū istoz pōt eius dispo-

sitio mutari: finisq. uariari. igit. &c. minor
ostēditur primo de materiali loco. i. ulti-
ma sup̄ficie ambiēte. nā si eius diuersitas
sic uariā sortē cāret. finē / fatū. &c. īfinita
segrētur icōueniētia. postq̄ flate uēto / aut
aqua mutata / q̄ i illis & ab illis locantur
sic uariari oporteret. postq̄ etiā oīa uiua
sic localiter mouentur. multaq. alia casu
locū mutāt. nec ēt forma ubi id efficere
pōt ob easdē rōes: & qm̄ respectiū quod
dā ē extrinsecū: minime actiū. ¶ Vteri-
us fieri cōtingit ut domus cōstruatur / &
tū primus lapis nullo pacto mutetur: si-
cut accidit. his q. lapidē magnū in fundamē-
to cōueniūt eleuatū: iuxta artificiatī cōmo-
ditatē. nullo. igit. nouo īfluxu affici pote-
rit lapis ille primus. & ita. neq. huiusmo-
di p̄cipium erit significatiū. ¶ Postea
aut īfluxus i re ista recipitur inquātū arti-
ficialē quoddā ē. aut inquantū naturalē
materiā hēt. nō secūdū. q̄a p̄cipiis ge-
nerationis res illa īfluxu recepit. nec pri-
mū. qm̄ res artificialis n̄ est nisi p̄artificia-
lem formā. quæ figura ē. sed ista tota ē in
toto: nō aut tota in pte: aut ps i pte. igit.
i primo lapide / ligno. &c. nō erit ullo pa-
cto / nec s̄m se / nec s̄m aliqd sui forma ar-
tificiatī. igit. nec īfluentiā recipere poterit.
¶ Continuo iugēdū ē. si sic esset. &c. tūc
segrētur ut effectus causā suā trāsmutaret
pensaret / & disponderet. cōsequēs fieri nō
pōt. qm̄ cā effectū trāsmutat. &c. cōsequ-
tio sic apitur. subiectū. n. suoz accidētū
cā est / & finalis: quū ob subiecti ornamē-
tū & p̄fectionē accidētia sint: & efficiens
postq̄ a subiecto accidētia emanant nedū
coia sed ēt pp̄ia: & material: qm̄ illi sub-
icitur. si aut ex artificiali forma subiectū
illud cōburatur. exēpli grā. seqtur iterū.
¶ Desceps. si p̄cipiū operis uim p̄dictā
cōsequitur. ergo n̄ primus lapis. sed prima
fossio fundamētoz obseruāda ē: quū ab illa
m ii

fundatio depēdeat. ¶ Proinus de ciuibus urbē icolentibus aut hoibus domū habi-
tātibus p pncipiū habitatiōis iudicatur
sed urbis accidētia pene oīa ul domus ip-
sore habitantiū uel icolentiū sūt. nō enī
dicimus urbē passurā epidimiā: aut eius
caput āputari. aut penuriā habitura: nisi
qa hoies icolētes illa passuri sunt. igit. nō
sūm lapidis fundatiōē. sed pncipiū ico-
lendi iudiciū erit. ¶ Itē influentia nō solū
in artificiali forma suscipi pōt: tum qa cō-
tingit illā quotīdie uariari: tū qa accidēs
est minime eius receptiū: sed ēt in mate-
ria naturali qua ars utitur. ergo sūm mate-
ria uarietate uariis influxus recipietur.
qm susceptiōne diuersitas/susceptibiliū
diuersitate ostendit. si sic. igit. postq iacto
primo lapide p pncipio. adhuc uariari
pōt opus. & materia diuersificari: in quā
titate: in ordine: in materia: & aliis mul-
tis. puta maiore. uel minore urbē. sic ul
aliter figuratā. hic uel alibi situatā: terreā
latereā/marmoreā/uel ligneā fieri: opus
erit influentiā receptā uariari. & p conse-
quēs eius influxus. igit. pncipiū iam aliū
ptū/nō uariabile/nō uariatū/nō erit arti-
ficiati significatiū. Deinde quom primus
lapis aut lignū sumitur: aut ifluētia solū
in eo recipitur: aut ī aliis ēt p mille milia
ria distare potētibus. si primū. igit. nō urbs
sed lapis ille respiciendus ē & obseruāus.
itaq p eius euulsionē/abstractionē/cōbu-
stionē. &c. quā de urbe uel alio dicebā-
tur iplera sūt. quod ē ridiculū. si ēt ī aliis
quū artifex de illis nō cōsiderare cōtingat
casus ac fortuna/illa ad hēdificiū deferri
aut in oīa mūdi ligna uel lapides diffūde-
tur. quod ē bestiale dictū aut in nullū. &
sic idē quod prius. ¶ Rursū artificialia nō
distingūtur uel pōt nō distigui a natu-
ralibus: igitur p artificialē trāsmutatio-
nē nō pōt uis illa i primi postq nulla mu-

tatio sequuta est. assūptū declaratur. qm
hec nō distingūtur a naturalibus. & hec
sunt uel esse pōt artificialia. igit. &c. pa-
tet assūptū. ponēdo sphericā pilā ex mar-
more cōficiendā: uel quā fieri pōt ab arte/
p subtractionē: a natura fieri p partiū ex-
tremā: cōsūptionē. patet. n. q eadē ma-
teria eadēq figura qm eadē superficies ē. si
ab arte pficiatur: ac si a natura. qm q pri-
us ī potētia erat. actū superficies sit. ¶ Itē
eadē forma simplex ī diuersis substantiis
genere distinctis recipi nō pōt: hoc aut se-
quitur si figura a re figurata distinguitur. ut
patet. ¶ Queritur ēt an domus uel ur-
bis forma subito uel successiue agratur nō
subito. qm urbs tota. domusq tota in in-
stati fieret. si successiue. igit. diuisibilis ē.
qd est falsū. ¶ Demū si figura a re figura-
ta realiter distinguitur. igit. poterit Deus
illā segregare & segregata seruare. igit. illa
forma domus erit sine materia. & illa ma-
teria domus erit sine sua forma. cū tēctū
& parietes. & cetera oīa similiter bēt.
¶ In cōtrariū ē Ptole. auctoritas libri su-
ctus. afforis. xxxvi. liiii. & lv. omniūq
astrologorū eo mō iudiciū. ¶ Hoc idē
experiētia testatur. qdā. n. domus adeo
ifortunate expiūtur/ ut sepissime habita-
tores horrendis calibus afficiāt. pariter na-
ues & alia eiusmōi. simili mō particula-
res ifluxus sup eadē ciuitate seruari cerni-
tur. qui p pncipiū hēdificatiōis ul cōstru-
ctiōis pūsi fuere. ¶ Ratio aut ex supradi-
ctis sumi pōt. qm mediore & finii dispo-
sitiones ex pncipio regulā sumunt & mō-
dū. sed urbis/ aut domus/ aut nauis. &c.
pncipiū est in primi lapidis uel ligni uel
alterius materia prima ptis situatiōe. igit.
&c. maior supius clara apparuit. mior sic
ōnditur. qm aut domus initiū est prima
fundamētore fossio: aut primus cōstitutus
lapis. n fossio prima: qm fossio nihil essen-

tiale est domui: sed tñ impedimenti remotio. Item nō est nisi locus ptis domus, s. fūdamēti: locus aut nō est aliqd locati: sed oīno extrinsecū: igit. principiū erit primi lapidis/aut ligni cōstitutio. quo alia significatur & moderatur. ¶ Prererea id est alicuius principiū. qđ ē primū ipsius ad eiusdē essētiā ptinēs. tale aut ē primus lapis aut lignū &c. ¶ Postea unūquodq; ita icipit ēē/ sicut icipit ēē unū. unū. n. & ens cōuertitur. sed domus aggregationis unitas p primū lapidē/ & ita de aliis suo mō dicēdū/ ēē icipit. ergo &c. ¶ Itē artificis actio/ p principiū pspērū ul' aduersū iuuatur ul' ipeditur. ut afforis. p allegato affirmatur. s. Liiii. ut ē aptissima expientia demōstrat. quā ob rōnē relinquētes/ ibecillitatē intellectus onduūt. igit. & in artificiatū pōt. nō. n. ipediti pōt aut iuari artificis actio qñ hedificiū uel artificiale iuuatur aut ipeditur. ¶ Et quāuis heratioēs debiliores prioribus in oppositū uideatur. experientia tñ tātū pualet: tātūq; nō uirtutis signi icatiue a stellis suscepte fupius demonstrata efficax ē/ ut cetere rōes incōtrariū posthabēda sint. pserti ab his qbus rñsiones nō desūt. nec icōuenit plura falsa ueris probabiliora esse. ¶ Ad rōes icōtrariū rñdendū. ad primā. q illa sil'itudo nō ē oīmōda. qm dei artificiatā penitus ei subdūtur/ hūana aut artificiatā quātū ad eorū figurā & artē subdūtur arti & rationi artificis: nō aut quātū ad felicē aut infelicē successū &c. quā astrologus p principiū puidet. & calum sui uirtute iprimis: sed ab arte pfecta i naturae manibus relinquitur. Nā sicut ab arte multa naturalia mutari destrui iuari possūt. ut plātā abscindi: ita & multo fortius q ab arte fiūt a natura destrui/ seruariq; possūt. ¶ Ad secūdā. dd. q maior uera ē quātū ad itrinseca. nō. n. itrinsece

accidens substātia ē potior. sed quātū ad aliqd extrinsecū/ falsa ē. p aliqd. n. accidens pōt a stellis significatiua uirtus suscipi: de q supra actū ē. qua uirtute seruabitur uel destruetur/ hoc ul' illo mō/ substātia illi accidēti subiecta: nō aut destruetur p eius essētiā uel seruaretur. ¶ Ad tertiā dicitur. q nil aliud apud phōs aqrit. sed bene apud astrologos: qui quedā discernūt/ phōs naturales lātentia. quare ifluētiā ifensibilē aqrit. p uim significatiua aqritā ab astris/ sic influere tūc potenti bus. ¶ Ad qrtā dicitur. q nisi lapis ille affixus p subtractionē mutetur. ille nō erit primus lapis a quo sūmitur significatio. sed erit aliquid cui domus heret. ac si monti cohereret: uel lapidibus aut terrae sub fūdamēto existētibus. ¶ Ad qntā dicitur. q ifluxus recipitur rōe utriusq; & q forma domus/ ē ptialiter i potentia p pinqua in primo lapide & hoc sufficit: nō ad hoc ut influxus i urbē uel domū recipiatur: sed ad hoc ut astrū uel calū significationē sibi uendicat: q postea in domū totā & quālibet ptē ifluere pōt. ¶ Ad sextam dicitur. q trāsmutatio illa a principio accidētis pēdet: nō ab accidēte/ nisi tā quā a cā sine q nō. principiū aut ē pūctus sub quo icipit. & ille celū est sic se habēs. qre a cālo trāsmutatur sbā. ¶ Ad septimā patet ex dictis qre fossio nō ē picipiū obseruādū. ¶ Ad octauā conceditur. q principiū habitatiōis uim hēt nō medio crem. cui tñ nō repugnat picipiū fūdatiōis uim suā ad icolentes diffūdi. ¶ Ad nonā cōceditur/ specialiter uariari uirtutem sūm uarias materias. sed nō generaliter. unde licet hēc lignea domus facilius destruat: q lapidea/ hec etiā forte igne cōburatur. lapidea fulminetur. eodē tñ tēpore (si idem habuerint principiū) destruentur: & ab icolentibus eodē passiōes

QVESTIO

boni uel mali sustinebuntur? possibile est etiam eadem qualitate diuersa genere affici. ut hominem uel plantam comburi.

¶ Ad decimam dicitur. q. per principium uirtus imprimendi a predominatoribus acquiritur: quia & in partem presentem & futuram priori annexam: uel quomodo erit annexa influere poterit. ¶ Ad undecimam negetur assumptum: ad probationem dicitur. q. non erit artificiale nisi ab arte dependeat: quoniam ars & natura duo principia sunt. quare principia erunt diuersa.

¶ Ad aliam dicitur. q. figure primo in superficiebus oibus substat: sicut numeri forma in suis unitatibus. & p. superficies in substantia: quare nullum sequitur inconueniens. maxime in tenentes subiectum inhesionis esse materiam. ¶ Ad aliam dicitur. q. sicut forma substantialis in instanti introducit: licet eius generatio seu prima materie dispositio successiue agratur. & sicut gradus latitudinis in instanti acquiritur: quauis latitudo successiue agratur: ita est: licet domus successiue constructatur: subito tamen eius forma acquiritur. ¶ Ad ultimam dicitur. q. forma domus sine quantitate separari est impossibile. cum quantitate uero admissa separatione: nec materia est domus: nec illa forma est forma domus. sed erat uel esset.

Articulus. vi.

¶ An per interrogationis figuram possit de refutata aut preterita. preberi iudicium.

¶ Pparet per figuram interrogationis astrologum non posse iudicare de his de quibus questio fit.

Interrogationis quidem morus. aut a uoluntate est: aut a cogitationis appetitu. si autem ab intellectu & uoluntate dependeat: quum uoluntas libera sit ab influentia celesti: nullo modo cum illa similitudinem habere oportet. si uero ab appetitu

sensitivo procedit: seu cogitatio: postquam ipsa cogitatio ob affinitatem: & propinquitatem eius cum intellectu parte: rationis inferioris appellatur: quam comentator Auenoio circa particularia discurrere ponit: sicut intellectus circa uniuersalia: idem sequetur intentionem. ¶ Preterea esto q. a calis moueretur interrogans non debet astrologus per interrogationis figuram iudicare: quoniam illi notum esse non potest an a calis extrinsecis motoribus: uel potius ab intrinseco motore procedit. summum quidem temeritatis genus est in re dubia perferre sententiam. ¶ Amplius celum sic nobis signum est quoniam inferiora ea respicientes. non in celis futura presentia in suis causis habent. ut supra habitum est: quoniam solius dei est futura ut futura sunt per uidere. sed interrogationis figura non potest esse rerum causa. de quibus interrogatio fit: tum quoniam interrogatio fieri potest de re futura antequam eius principium significatiuum extiterit: itaque nulla causa futuri precessit. tum quia pariter interrogatio fieri potest de preteritis: quorum causas celestes precessere: & in nihilum uersae sunt. nullo igitur pacto celum rei de qua queritur causam esse potest: ergo nec signum. ¶ Deinde indifferenter & uera & falsa interrogata esse possunt. alias unusquisque ad questionem facile respondere posset animum confirmando interrogatis: quolibet est interrogatio uera succederet: sed celum non est mendax. quoniam a rebus celestibus mendacium debet esse alienum: quum demonibus conueniat. qui mendaces sunt & patres mendacium. ¶ Denique aut celum mouens interrogantem uerum est: aut mendax. si uerum iam questio uera in interrogantis sententiam teneri potest. si mendax. igitur. non potest astrologus per ipsam iudicare. & per consequens quodlibet astrologi iudicium secundum adherentiam interrogantis scire deberet.

¶ Incotrarium est Ptolemei auctoritas. affirmatio. Lxiii. secundum grecam litteram uel. Lxv. secundum arabicam. & xciiii. in multisque aliis locis.

cis idem cū ceteris astrologis sentit. experientia quoque in medium adducere non est opus: quā nīl aliud ad canones scribēdos auctores peritissimos incitarit / quā etiam quisque experror calogū uirum re ipsa comprehendat: quo medio nō modo preteritos ac futuros effectus puidere possumus sed etiā que in animo sunt interrogantis. ut infra.

¶ Respondeo dicendū. q. sūm predicta conclusa: necesse est canonicē interrogantis figuram / rege futurarū ac preteritarū ēē significatiuā. ostensum est supra / cālū elementis / mixtis / omniq; corporearū naturā p̄dōminari. iterū sensibus. quum corporearū quedam uirtutes sint. ut. ii. de aīa Arist. demonstrat. Ex quibus arguitur. cālū hominis sensus interiores mouet. & cogitatiuā / sūm omnē modū: & eius spiritus: & actiones ut ostensum est. igitur per cognitionem / uel media (quibus cognoscitur) mouere potest. siquidem solum qualitatibus primis moueret. iam nō moueret cogitatiuā ut cogitatiua est. quod superius fieri posse demonstratū ē. quom cālū generare brutorum sensus declaratum fuit. ¶ Amplius si diuersi spiritus complexionēs / humores / uarios conceptus causant: sicut melancolici / maniaci testantur: pariter astra predictorū motiua. ¶ Sed ad maiorem predictorū intelligentiam argumentorūq; solutionem cōsiderandum est / quo pacto interrogatiōis figura (quum rerum de quibus interrogatio est / raro sit cā) eas res nobis significare possit. quo in loco duo aperienda sunt. Primū. quo pacto cālū quando causa nō est alicuius / signum esse potest. Secundum quo modo quādoq; etiam causa esse potest. Quantū ad primum dicendum est. q. multo minus cālū ē. sensus ad aliū quid considerandum mouere / q. rem illā

in esse producere ut plurimum. ideo figura quedam / similis preterito uel futuro effectui / poterit illum sensibus facere cōgnitum / quando sufficiens non erit effectum illum producere. ob similitudinem igitur quā habet figura mouens sensus cum preterita uel futura de re illa cogitationem impressit. ob eandem etiam similitudinem effectum predictum sūm sui dispositionem & qualitatem / futurū iudicare poterimus: aut preteritum: si uero contigerit cālū non sic se habere / ut similitudine sua nobis possit figuram p̄ductiuā / aut producentem / aut causā quā iam produxit palam facere: tunc effectum non uenturum uel non preteritū dicemus. Sic igitur interrogatiōis figurā non se solis nec imēdiate aut directē (ut ita loquar) significant. sed aliis mediātib; quas determinatas non habet ante oculos astrologus: quibus interrogatiōis figura assimilatur. itaq; mediāte & reflexe significationem habet. ¶ Nunc uero ad secundum accedendum est aperiendum dicendum breuiter. q. si effectus in tempore interrogatiōis esse ceperit. uti facile contingit / eandem figuram / & effectum producere / & sensus mouere: nulli dubium est eandem esse causā utrorumq;. si etiam euenerit ut (effectu iam in esse producto) post eius radicem aliqua particularium figurarum priorem determinantium / iuuantium / uel impredientium similis priori mouerit interrogantem. puta figura reuolutionis / aut coniunctiōnis luminarium / & similia. tunc predicta figura proculdubio causa erit & interrogantis motus: & particularis nō principalis coartans / effectus. Pariter si precesserit figura effectum longo tempore: eo q. per alias figuras particulariores uis eius compleri oporteat. tunc quoque si contige

QVESTIO

rit ut aliq̄ priorū figurarū p̄cedentiū / effe-
ctū post tēpus p̄ductiuarū / iterogātē mo-
uerit: palā est figurā illā & iterogatiōis ēē
cām: ac ēē effectus futuri / nō dū iesse p̄du-
cti. Cōcludēdū igitur iterogatiōis figurā
ēē effectū tā futuri / q̄ p̄sentiū / q̄ ēē p̄te-
ritorū / quesitorū posse esse causā.

¶ Ad rōes in cōtrariū. dd. ad primā. q̄ ca-
nonica bona iterogatio / a uolūtate nō est
quā libera est: nec ēē a cogitatiua. ut a uo-
lūtate mouetur / nec ēē ab eadē ut a se mo-
ueri pōt multis de cāis. nec ut ab aliq̄ itri-
seca cā aīali p̄senti / mouetur ut sūt humo-
res spūs & huiusmōi. nec ab aliq̄ p̄ticula-
ri cā extrinseca. sed solū a corpore celesti
ut ista patebit. Cogitatiua. n. motorē ha-
bet itrinsecū. principalē & istrumētālē.
ut uolūtas / & appetitus / & hūores / & spi-
ritus istrumētāliter. & extrinsecū. & hoc
p̄ticulare & uniuersale esse pōt. ut infra.

¶ Ad secūdā dicitur q̄ astrologus nullo
mō absolute p̄ iterogatiōē respondere
pōt aut debet. qm̄ ut cōcludit argumētū
certus esse nō pōt. an canonica fuerit itero-
gatio uel ne. nisi ipse se ipsū iteroget. aut
rectius loquēdo tēpus motus sensuū sū-
mat: pōt. n. modis plurimis decipi. Pri-
mo ob iterogātis ignoratiā. Secūdo ob
eiusdem malitiā. pōt. n. q̄s in ludibrium
horā sūmere cōtrariū ueritatis significati-
uā: & tūc tēporis p̄pria electiōe iterogare
quare sic debet astrologus p̄ferre sētētiā.
si recte iterogasti nō aliter talia futura pre-
uidētur. ¶ Ad tertiā patet r̄sio ex ulti-
mo notato. ¶ Ad quartā dicitur q̄q̄ cæ-
lum esse mēdax. quō aut hoc cōtingat in-
fra oñdetur. Ad ultimā dicitur. q̄ si cælū
mēdax n̄ fuerit ad sensū astrologorū: utra-
q̄ cōtradictiōis p̄s iudicari poterit. s̄m sui
significationē. ubi finis uēturus uel ne si
gnificatur. si uero mēdax fuerit debet ast-
rologus faciē suā a figura auertere. puta.

quum Mars in scorpiōe in angulo fuerit:
aut aliquid huiusmōi.

Articulus. vii.

¶ De cōditionibus bonarū canonicarū in-
terogationis

Idetur quēcūq̄ iterogatiōis mo-
uētū / p̄ iudicio sūmēdo astrologo
sufficere. ¶ Virtus qdē cognosci-
tiua q̄stiois / & eiusdē formāda appetitus
sensitiua ē necessario. igit. celis subiecta. iu-
xta supius determināta. motus igitur eius
a celis ē. & ita p̄ motū illū cæli dispositio-
nē explorare poterimus. assūptū declara-
tur. q̄stiones. n. de singularibus fiūt: nō
enī q̄ritur an hō generabitur. sed an hic
uel ille / huius uel illius filius generabi-
tur: an hic uel ille morietur. &c. sed sin-
gularia a solo sensu cognoscūtur. uniuersa
uero ab itellectu. quū itellectus ima-
terial̄ sit: & a cōditionibus idiuuatiuis
abtrahat. ergo. ¶ Preterea quelibet idiffe-
rēs cā ad utraq̄ p̄tē cōtradictiōis supueni-
ente determināre ad unā / ad illā se appli-
cat. sed uolūtas (si sit idifferēs ut supra) p̄
sēsus mouetur / q̄ ad unū celis determi-
nātur. ut sup̄ igit. eidem uolūtas adherēbit.
itaq̄ eius libertas nullo pacto oberit / qm̄
iterogatio efficax sit. maior oñditur: qm̄
ex se cā illa idifferēs ē. tātū igit. uirtutis ad
unā p̄tē hēt ut flecti possit: quātū ad aliā
alia ergo supueniēte ad nuū pellēte / ma-
ioris potētie erit uirtus ad illud uergēs q̄
altera itaq̄ supabit. ¶ Amplius si aliq̄-
bus cāis sēsus ab cælogē motu & influētia ī-
pediri possūt / ille cā sūt p̄ticulares. puta
quom astrologū offēdero / aut astrolabiū
uidero & similia. sed istz quoq̄ celis sub-
dūtur / ut aiūt astrologi: q̄bus nihil respe-
ctu celestiu cāz fortuitū ē: sicut theologi
respectu diuine sapiētiā. igitur ille obesse
nō poterunt. qm̄ s̄m cæli dispositionem
astrologum offendam. &c.

¶ In cōtrariū ē manifestissima rō. siqdem hō p rōnālē ptē liber est. & dñs actū p rōis illius nullo instigāte cālo. ad aliqd interogādū moueri poterit. tūc eqdē tēporis nulla celoz uirtute uti poterit astrologus. ¶ Si lter si fortuna n̄ nulla fiat. a libera cā p accidēs sequētia. eoz i celis nulla cā reperiri pōt. ergo nec p interrogatio- nem de eisdem iudicari.

¶ Rūdeo. q̄ interrogatio canonica: qua possit astrologus iudicare. ea est quā a celis bene dispositis solū cātur. ad huiusmodi aut pcessiōnē cognoscēdā pluribus modis signisue uti oportet. nisi. n. cālū fuerit mouens sensū interiorē s̄m aliquā similitudinē ut supradictū ē: n̄ poterit de re quesita dari iudiciū. cōplures autē causas mouere possūt sensus. tali similitudine nō existēte. nec ullo a celis sensuū motu cōcurrente. igit. nō quēcūq̄ iterogationis tēpus apud astrologū significatiū est. Ea autē quā mouere possūt pter cālū. sūt hec primū uolūtas que oīno ab influxu celesti libera est. una cū intellectu. p intellectu cōe quoddā itelligendo ad sensitiuā iteriorē & intellectuā. Secūdū appetitus sensus siue irascibilis siue cōcupiscibilis: q̄ cognitionē sensitiuā & formā sensibile ipsam sequitur. quā ipso. multis casis (pter q̄a celis) causari pōt. Et primū hōz sua libertate. q̄buscūq̄ cōtradictibus rōibus. libere eligit. dēptis his ad quā necessario inclinatur. Secūdū qd̄ i electiōe. libez esse pōt a celestibus sensus ē. pōt. n. moueri a naturali iclinatiōe i rem delectabile aut odibile. a frequenti cogitatiōe. a rememoratōe multaz iferioz cāz. i noticiā q̄stionis sensū ducentiū uel intellectu. ab intuitu sensibiliū iferioz similiter mouentiū. quibus casibus nihil ueritatis i se cōtinet interrogatiōis figura. ¶ Preter hec oīa ad uertendū est. q̄ quom primo q̄s iterogare

de liberat uel se solo uel alterius suasu. si cōtigerit interrogatiōnē nō esse canonicā. qm̄ ab altera q̄ celesti cā moueatur. tunc anteq̄ canonicē interrogari possit. opus est unā cōplērā reuolutiōnē expectare: & tāto āplius. quāto luna ad simile figurā locum (i quo prius repiebatur) pueniat. ne minus simile cālū moueat. anteq̄ similis redeat. ¶ Deinde cōgruū est. post iterogadi deliberatiōnē. i hac expectēda reuolutiōe sepius ac sepius q̄stionē cogitare. p reiteratā nāq̄ iterogatiōnē. sit hōis cogitatiua disposita ad magis influxū recipiendū: qua dispositiōne deficiente. raro fieri pōt regulata petitiō. magna. n. & celoz similitudo opus erit ad sensū mouendū ut plurimū. quāuis si fieret illa ēet efficacior. ¶ Ultra p̄dicta aliud requiritur ex pte patientis iterogatis. u. ut iterogatis sensus ad ueritatē & motū cāz ueritatis suscipienda. iēpti nō sint. qd̄. n. uni tēpamētū est. alteri discrasia ē. sicut igit. apri sensus bonaz. s. cōpositiōis & cōplexiōis mēbri bñoz. & spiritū. a cālo (similitudine sua) significatio sic disponitur. sic p cōtrariū. mala cōpositiōis cōplexiōisq̄ sensus. altera cā. mō altero ac tpe alio discōuenienti mouebitur. & i hoc passu cognoscit intellectus. cur quidā sepius ueritatē futurā i somniis preuident. alii uero nequāq̄. sed sepiissime. iordinateq̄ mouentur. ¶ Ad primā rōnē icōtrariū dicitur. q̄ sensus pōt a pluribus moueri i trinsēce & extrinsēce. supius autē cōclusū ē. sensus a celis posse moueri: n̄ aut q̄ ab aliis cāis imitari nō possint. q̄tū ad singularia uero cognita p sensū. dicitur q̄ etiā ab intellectu cognoscuntur. ut alibi disputatum est. ¶ Ad secūdā dicitur. q̄ ex falsa ymaginatio pcedit. supponit. n. uirtutem uoluntatis in duas ptes esse diuisam: quarū una ad ptem affirmatiuā. altera ad nega-

Q. VESTIO

tiuum uergat: sed dicendū uolūtate se to-
ta ad hanc uel illā prem flecti. & ad hūc
sensum negāda est maior. ¶ Ad tertiā di-
citur. q. ē principii petitio. qm̄ causae ille
exteriōres & si calis moueri possunt. mo-
uētur ēt libera uolūtate. & fortuna. deīn
de dicitur maiore uniuersaliter esse falsā.
qm̄ ab intrinsecis causis puta uolūtate &
aliis moueri possunt. quae uolūtas ēt insti-
gatis se sibus libera ē. ut patet in cōtinēte.

Articulus. viii.

¶ An qm̄ calum sit mendax.

Elum esse mendax nefandū ap-
paret: si quidē spiritalia pducit
calū: quū sit corpus solū itelli-
gentiae uirtute ea possunt pducī. sed mo-
uere sensus ad hanc uel illā cognitionem
spiritalē quoddā est. igitur a sola applica-
ta itelligentia id poterit puenire. sed mē-
daciū a substantiis spiritalibus nō repro-
bis alienū est. ig. &c. ¶ Preterea in rebus
bellicis Martē respicimus: i rebus aut agri-
culture Saturnū. sed ut uidetur mēdaciū
ab intēpatis stellis solū pcedere pōt. igi-
tur in rebus p̄dictis nō poterit esse mēda-
ciū. hoc aut uoluntarie dictum omnino
est. q. si in aliis rebus. nō in istis possit esse
mēdaciū. ¶ Idem seqtur si diceretur mē-
daciū ab isfortunis fixis emanare qm̄ si-
cut intēpatā sapiūt Saturni & Martis na-
turam: ita & belli & agriculturē signifi-
cationem.

¶ Incōtrariū est Ptole. auctoritas afforif
mo. xiiii. libri fructus. Idem quoq. affir-
mat afforif. cvi. Almanforis Auerte oculos
a figura &c. in qua Mars fuerit in an-
gulo. maxime cū fuerit ascēdēns scōpio

¶ Rñdeo dicendū. calū duobus modis
mendax esse pōt. uno qdē mō ex pte sui.
altero ex pte nostri. Ex pte sui. quom. s.
sic se habet. ut distēperate stellae potētio-
res sint in figura. mouētes intērogātis sen-

sus. tūc eqdem: & cōplexio sensuū. & mē-
brog. distēpatur: & hūores. & spūs. q.
bus sic a tēperamēto lapsi. a uera rectaq.
operatiōe deficiunt: inde quidē corrupte
sensus operari cōtingit. patet hoc nō solū
ex supradictis. xi. ca. qstiois. ii. sed experi-
ētia aptissima. pgnātes enī mulieres cōp-
te sūt: quae ob mēstruor. retentor. mali-
gnam q̄litate. uariis bestialibus appetiti-
bus afficiūtur. terrā. puta comedētes ua-
riis positiōibus. aut filibus manentes. &
sic de inumeris filibus accidentibus. hoc
ē melācolici. maniaci testatur. qre si su-
pra aptū fuit hoies p̄dicto mō ad diuersa
uicia p se sus incitari. puta homicidiū fur-
tū &c. idē de mēdacio dici dēt. mēdaciū
enī. aut supbiā p̄se fert. aut ininicitiam.
distēperatas uero stellas. nō mō. quas sui
natura sic ē cognoscimus itelligere debe-
mus: sed eas quoq. q̄s accidentali modo
hominū opatiōibus aduersas cōphendi-
mus. quēadmodū retrogradū louē. in ca-
su cadētē diceremus itēpatū. qua de cā
recte dixit Almā. ubi supra. figurā nō ēē
ispiciēdā in qua Mars fuerit in angulo: p̄-
sertim scōpioe ascēdente. tū qā scōpius
domus Martis ē: quo potētior redditur.
tū ēt qm̄ i eo cōbusta uia repitur: ubi cō-
plures fissae naturā Martis possidētes sūt.
qbus tanta discrasia imutatur itērogātis
sensus: ut ad falsū excogitādū ducatur:
sicut ēt maniaci cōceptus plerūq. falsi sūt

¶ Secūdo ex pte itērogantis idē accidere
pōt. quīs tandē i stellas reduci possit. &
hoc ē si sensus itērogātis a tāpata cōplexi-
one. aut debita cōpositiōe non pag. sint
lapsi. aut etiā hūores. & spūs. cō nēpe ca-
su si temperatay. stellay influētis moue-
atur. in p̄portionato quidē sibi radio affi-
cientur. quo casu similiter lesa perueniet
operatio. quod enī temperato cōgritudo
est. distēperato sibi sano sanitas est. &

hec ex parte interrogantis moti, atq; cæli mouentis. ¶ Sed preterea alio mō cōtin- git interrogatiōis iudiciū esse falsum. s. ex parte iudicantis. sicut quidē iterogātis sē- sus p̄ quasdā cæli dispositiōes, falso imu- tantur pariter & sensus astrologi iudicare debētis moueri pōt. quare licet pprie fal- sum dicere deberemus iudicē. quoniā tñ falsitas ista a cælis est; hoc etiā modo ab illis esse mendacium. quamuis iproprie. dicere possemus.

¶ Ad rōes incōtrariū dicendū est. ad pri- mā. q̄ etiā corpus modo p̄dicto mouere possunt sensus. sicut melancholici spiritus menstrua, egritudines quoq; faciunt. sed esto q̄ ab itelligētia sint motus isti p̄ ac- cidēs; responsū est supra in ca. p̄allegato secūde q̄stiois. ¶ Ad secūdā dicitur, men- dacem sensuū motū in ifortunay signifi- catiōibus, aliter sūmi debere in rebus in fortunis ppriis. ut militia, & agricultura sunt. quoniā ab ifortunay in figura pote- state iudiciū haurire debemus. q̄ Et simi- liter ad tertiam dici debet.

Articulus. ix.

¶ An interrogationis figura sūmi debeat a principio motus sensus: at potius ab ab- plicatione interrogantis ad astrologū.

Empore quo iterogans ad astro- logum petendo se applicat, figu- ram multi notant astrologi. ubi ratio nō deesse uidetur. Sic. n. se hēt q̄stio- nis in iterogante cōceptio, ad ipsius exp̄- sionē. sicut hoīs cōceptio ad natiuitatē. sed de hoīe iudiciū sūmi debet a natiuita- te potius q̄ a cōceptiōe. ut supra, igitur. ¶ Postea interrogatio actus est iterogā- tis in interrogatū ut patet. hoc autē sola fā- tasie imutatiōe p̄fici nō pōt. igitur neces- saria est animi exp̄sio. &c. ¶ Amplius p̄- leuem debileq; causā, nō pōt astrologus

recte tuteq; iudicare. quū cōtingat pluri- bus causis debilibus aduersantibus sen- sus mouentibus, fortiorē oppositā p̄do- minādo effectus suos causare. sed ad sen- suum mutationē, debilis ē causa suffici- ens ē. ad applicationē uero ad astrologū fortis. nam appetitus querēdi intensus, applicationis & exp̄sionis cā est. igit. &c. ¶ Preterea si quis astrologū adeat peten- di animo. nec post applicationem petat. etiam si per alium eius animus questio quoq; astrologo aperta essent. nō deberet astrologus iudicare. cuius causa est. qm̄ n̄ nulle potentiores aduersantes cause ob- fuisse potuerūt. multo igitur minus p̄ sē- sus solā imutationē. sicut cōiter operan- tur astrologi.

¶ Incōtrariū est ratio apertissima. appli- catio enī multis causis nō celestibus uari- ari pōt, retardari, atq; accelerari: & si de- bito modo sensus (ut supra dictū est) mo- uentur. causa autē ista sunt. cita uel tarda deambulatio, oīa ēt quæ p̄fectionem & iter impedire possunt. casus fortuna & re- liqua. si ergo p̄ applicationē iudicaret nō cælogi motibus, sed aliis deter minanti- bus iudicaret astrologus. quod est incon- ueniens. ¶ Preterea si detur oppositum ubi per uiginti miliaria uel decem dista- ret iterogans ab astrologo: cōtingens est post omnē cæli significatiuā uirtutē astro- logum iudicare. ¶ Item ponatur Sor. ab astrologo per. x. miliaria distare. Plato- nē nero familiarem. & quero an cælū eo- dem instanti utrūq; ad eadē rem querēdā mouere possit. & certū ē q̄ sic. quo posito Plato statī petitionē formabit. Sor. uero post tres horas. sic ergo de eadē re, p̄ duas figuras tm̄ iter se distates, astrologus iudi- care coactus est. & diuersa iudicia forma- re. quod est nefandum.

¶ Ad istam demōstrationem non nulli

QVESTIO

respondent negādo casum: cōcedunt. n. quod negari si pōt/ cælum similiter se habens/ plures ad idem petendum mouere posse. sed dicunt q̄ sicut cælum eos ad petendum mouet: ita et non p̄mittit in diuersis repugnātibz figuris iterrogatiōes fieri: sed adeo istos disponet. ut simul petant. unius motū uel iter retardando: alterius uero accelerādo. ¶ Sed q̄ fatua sit ista responsio cunctis sane mentis apertū est. ex illa. n. sequitur cælū adeo petenti/ bus ministrare: ut illum/ qui ppe ē (quē magis mouere pōt/ maiori sua cum illo si militudine) minus moueat: alterū distātem magis/ minus tñ sibi subiectū. ¶ Secundo q̄ si p̄pinquus distans esset/ & distans p̄pinquus quē iuuabat impedit & uersa uice. ¶ Preterea quis negare poterit in itinere seu spacio. xx. uel. xxx. miliarium libera uolūtate post principiū/ tarde uel uelociter moueri posse? aut igitur nūquā libera uolūtate uti poterit in toto itinere. aut nulla pene canonica petitio ab absente fieri poterit. ¶ Item retardare & accelerare/ eodem tempore/ circa similiter disposito susceptibili/ eodem influxu/ eiusdem generis/ sūt effectus cōtrarii: igitur per se ab eadem causa p̄cedere nō possunt. p̄ accidens aut applicari nō dicerēt aduersarii. qm̄ iam ista deficere posset. & sic illis idem sequeretur inconueniens. ¶ Amplius aut ad bonam efficacēq̄ iterrogatiōis figurā/ sola cōceptio a celis causata sufficit. aut aliquid aliud requiritur/ si primū. habetur intentum. si secundum ergo nō poterit astrologus se ipso querere. consequens cōtra omnes astrologos. non enim pōt sibi ipi applicari. sicut nec distare. ¶ Si diceretur q̄ per applicationē/ in/ distantiā itelligūt. cōtra/ moueatur astrologus ad rem quāpiam querendā. moueatur distans ēt p. v. miliaria & patet q̄ si

plicatio distans recta est. q̄ motu astrologi sumendus nō est. ¶ Adhuc. quera/ tur qua tatiōe cælum interrogantē moueat. & patet q̄ nulla causa ēē potest/ p̄terq̄ cōformitas/ & p̄dicta cū principali similitudo. si sic ergo per illā poterit dari iudicium. si nō igitur non recte mouebit querentem.

¶ Ad primā rationē in cōtrariū dicendū illa q̄ per bella similitudo mille pedibus claudicat. ostensū est supra quare p̄dictus ortus significatiuus sit. & patet q̄ huc nō cōpetit. Deinde esto q̄ similitudo bona esset: adhuc nihil cōcluderet. nam cōceptio quantū ad essentialia. & coessentialia. principalis significatrix est. ipsa etiā est naturalitatis regula plerumq̄. quare si huius cōceptionis questionis essentialia quesierimus. nostrū sequeretur intentū. ¶ A secundā dicitur q̄ questionē cōtingit extrinsecus exprimi & cōtingit nō exprimi. nō expressa tamen questio est. motus enim intrinsecos sensuū attendimus. unde si fieri posset. ut moto sensu absq̄ expressione illius/ astrologus motū illum cognosceret iam per illius temporis figuram iudicare posset. quinimo quamuis raro accidat. si astrologus cognoscat fortem motum ex arrupto p̄ter spem factū in sensum alicuius/ per figurā illius temporis positionē. & intentionē cogitantis. & finem cogitationis preuidere poterit: uelit/ noluit sic cogitans. ¶ Ad tertiā dicitur. q̄ licet applicatio fidem faciat/ motum fuisse fortē nō tamen per illam iudicandū est. sic etiā per alia signa. puta interrogantis uehementiam &c. cognosci pōt motus fortitudo. ¶ Ad ultimā neganda est enūciatio prima qm̄ p̄ motū celestem p̄cedentē iudicare possumus: licet aduersates causā sequatur. qm̄ ēt post applicationem/ eiusmōi/ sibi aduersae causae sequi possunt.

Articulus. x.

¶ An interrogantis animus ab astrologo cognosci possit.

hominis animū ab astrologis posse cognosci falsum & erroneum esse uidetur. Solus. n. Deus scrutator ē cordiū: p̄ hominū corda animus itelligendus est. ¶ Preterea animus hoīs a uolūtate mouetur / suoq; discursu: & in finitis causis uariari pōt. sed īfinita a nobis cognosci nō possunt. ergo nec causæ q̄bus moueri pōt: & p̄ consequēs nec eius motus. ¶ Preterea sicut una itelligentia spēs alterius intuens: nō p̄pter illud conceptum illius cōphedere pōt: qm̄ quo pacto illi utatur ignorat. ita similiter / quāuis has uel illas spēs celū in sensus influeret: & astrologus illas in genere cognosceret. nō p̄pter hoc animū eius cōprehēderet: qm̄ scire nō pōt. quatenus rōnalis p̄s inferior aut superior illis utatur. ¶ Preterea huius uel illius cogitatio singularia seu particularia quedam sunt: sed astrologus ad particularia non descendit. ut supra. igitur &c.

¶ Incōtrariū ē Ptolemei auctoritas libri fructus uerbo. cxiiii. Locus potētioris p̄domiatoris / significat ea que ab interrogāte intendūtur. uel s̄m arabicā lram locus fortior significatoris in iterogatiōe significabit quod ē ī aīo interrogantis.

¶ Respōdeo dicendū. q̄ animus in p̄posito apphensiuā uirtute interiorē cognoscentē significat. hec autē ī homīe duplex est sensitua / & itellectiua. Si p̄ animū intellectiuā uirtutē cognoscentē itellegeris quum p̄s illa īmaterialis (p̄supius dicta) libera sit ab influxu / non pōt astrologus illum cognoscere. itaq; solus Deus eius / modi animi scrutator ē. si uero p̄r animū sensitiuā uirtutem cognoscentē itellegeris / siue fantasiam / siue cogitatiuā: sic

quum ista a celis moueri possit / ut supra s̄m causæ mouētis dispositionē: per illū motū causamq; mouētem / poterit astrologus effectū ipsum. s. genus motus / cognoscere. ¶ Sed qm̄ s̄sus a pluribus causis intrinsecis & extrinsecis moueri possūt idcirco diligentia uti oportet. anteq̄ astrologus iudiciū p̄ferre audeat. nisi quidem quedā obserauerit / fallax & mēdax erit eius iudiciū. Si uero cōsiderauerit causas sensus mouētes nō ē cōplexionē. nō humores / aut spūs / nō cibum uel extraordinariū potū / nō fixam de re querēda cogitationem: & ita de particularibus causis. cumq; his oībus / nullo p̄eunte discursu ex arrupto / q̄primū / forti cogitatiōe / prioribus dissimili / s̄sū moueri cognoscat. quæ quidē gestibus & faciei motibus cōprehendi possunt. tunc motū illū / a celesti corpore p̄cedere putandū ē. Cui cogitatiōi si rō cōcordet nō p̄pter id minuetur celi significatio: sicut nec ēt eius similitudo qua mouit. ¶ Ex quo seq̄tur aliquē motū uolūtariū esse. quo mediante p̄causæ dispositionē / rei (quæ animo uoluitur) iudiciū sūmere possumus. nō ut a libero motore est / uel ut illi liber motor assentit: sed ut a celesti corpore effluit.

¶ Sequitur secūdo. q̄ sobrii / casti / saniq; corporis somnia / plerūq; talia esse debēt. ut si tēpora. quibus fiūt / noscerētur / posset p̄ illa rectius astrologus / q̄ p̄ interrogationes / iudicare. ¶ Sequitur tertio. q̄ si cuiuspiam discurretis / loquentis / sensus absq; aliqua similitudinis ratione / statim p̄ter spem magno affectu: faciei oculorūq; mutatione nō mediocri / sermone interrupto / sileat. tūte poterit astrologus figuram erigere / & genus cogitationis interruptis cognoscere. & illius rei cognite finem / euentū / exitum p̄uidere.

¶ Ad rōes incōtrariū dicendū. ad primā

Q. VESTIO

dictū est per corda itelligi debere intelle-
cti uam cognitionē: aut sensitiuā ut a pre-
rationali pcedit. ¶ Ad secūdā dicitur. q
motus sensuū a uolūtate aliisq; cāis. post
habēdo: solum ille qui a celesti corpore
effluit cōsiderari debet. ¶ Ad tertiā dici-
tur cōcedendo totū: sed nō est contra in-
tentum. nō equidē rōnalis partis superio-
ris cōceptū obseruamus. sed iserioris ptis
ut a cālis est. ¶ Ad ultimā dicitur. q de
sorte plures cōceptus haberi possunt par-
ticulares. s. & comunes ut cognoscēdo ip-
sum esse hunc hominē: hoc animal: hoc
corpus: hanc substātiā: hoc ens. simili-
ter astrologus supposita huius sēsus mo-
tione ipsam in confuso & in comuni co-
gnoscere poterit

Articulus. xi.

¶ An horarum electiones hominibus p-
desse possint.

Pparet horarū electiōes ad aliquā
suscipiendā puinciam homini-
bus pdesse nō posse. Nil. n. ope-
ratur planeta in subiectū aliq; quod nō
pmiserit in natiuitate. iuxta Ptolemei sē-
tentiam afforismo. Lxxviii. libri fructus
s. arabicam lram: qsi planete nil opera-
ri possunt. multo minus fixe: sed electio
si uerā fuerit a uolūtate libera & scientia
astrologi pcedēs: nō est s. natiuitatis
uirtute n seu radice: nam si ab eiusmodi
cāli dispositiōe causaretur iam nō ēet nisi
apparenter electio: qm nō s. liberā acti-
onem hominis: illa fieret. ¶ Preterea aut
electiōis figura similis est ei: quā rei pre-
dominatur ob quā cōsequendā uel uitā-
dam electio fit: aut dissimilis. si similis.
iam idem figura pdicta radice fortior se
sola pduxisset: quod p electiōis figurā
cōsequi sperat. si uero dissimilis fuerit: n
poterit subiectū ad opratū finē pducere.

qm minoris est potestatis. sicut testatur
Ptolemus. libri fructus afforismo. vi. ubi
dicit q si contraria fuerit electio radici nō
conducat &c.

¶ In cōtrariū tñ est eiusdem auctoritas.
loco pallegato: tunc diez atq; horarū ele-
ctio confert: quom &c. Idē elici pōt ex.
viii. afforismo. x. xiii. xviii. xx. xxi. xxii.
xxvi. xxviii. xxxvi. xl. xliii. Liiii. lv. lvii.
& in infinitis locis. idē habetur ab aliis.

¶ Respondeo dicendū. q necesse est dicē-
re electiones posse iuuare sepius. ac ēt ob
esse: iuxta uarios modos qbus homo stel-
lage uirtutibus utitur uel ab utitur. pdes-
se quidem duobus modis. s. malū pphē-
do: & bonū augēdo: pariter duobus mo-
dis obesse. s. bonū remouēdo: et malū au-
gēdo. ¶ Ostensū est supius. q picipioz
figurā uim significatiuā usurpant: & me-
dia & fines metiuntur. quare qm p electi-
onem possūt operā uel actiones humane
cālo sic uel sic se habenti applicari: pote-
runt ēt subici. ergo s. m. cāli dispositiōe
subiectiq; recipiendi potentiā. influentia
recipietur. ¶ Preterea cālum naturaliter
agit: aut saltim eligēdo melius: sic semp
agit ac si naturaliter ageret: nec cessat uim
suā influere. igitur si naturā cursu: i aliqd
initium sūmendo: cāli figura illi corres-
pondens: influere nō desinit. & suā dispo-
sitiōe metitri. pariter ergo. si arte uel li-
bera uolūtate cuiuspiā rei: principiū tali
tempori dederimus: influentiā suā impri-
mere in illam nō cessabit. ¶ Amplius tē-
porales significatores: uirtutē significato-
rum radice augēt uel minuūt. iuxta Pto-
lemei sentētiā libri fructus afforismo.
xliii. sed per electiones stella temporales
significatrices fiunt. igitur uim planetā-
rum uel alioz significatoz radice augere
uel minuire poterunt. ¶ Vltērius in cor-
poralis spritalisue natura (uniuersi ordi-

ne) corporali dominatur: & illa uti pōt: sed itellektiua uirtus ac ēt uolūtas imaterialis ē. ergo poterit cēlis uti & frui: licet frui pprie ad uolūtatē spectet. hoc autē p electiones fit. ¶ Rursus sicut in rebus inferioribus, una est alterius fomentū, alteri uero uenenū corrūpens. simile uel cōtrarium. ita pariter cēli figurā poterūt aliis figuris obesse, & fauere, sicut ipse similitudinē seu cōueniētiā: aut dissimilitudinē seu discōueniētiā. sicut igitur uenum distans, huic applicato in hoc agit. ita res ista huic principio subiecta a cēlis imutabitur. ¶ Deinde. sicut optimus agricola, licet a natura tali tempore plantas, herbas, fructus pducere cognoscat poterit, eas cōuenientiōri tempore prius aut post terius plantare seminare, inferere, mūdare: ita & astrologus quedam cēlis uentura preuidens. principium eiusmodi rei accelerando uel tardando huic uel illi cēli figurā subdere poterit. quibus hoc uel illo modo influetur in passum. ut Ptole. afforismo. x. asserit libri fructus.

¶ Ad ratiōes incōtrariū. ad primā dicitur qd sicut arabicam lram illud habetur: non autē sicut grecā. cui magis adherendum est ait. n. in greco sepe numero planeta operatur i loco ubi operationē nō habet. ita ut questū pter spēm nato afferat. quā sententia maxime a prima distat. quā teneatur Ptolemeū de anthistis loqutū fuisse. Sed esto qd sicut arabicam lram sūmamus qm bonū sensū habere potest. ut i comēto meo sup Ptolemei centiloquio seu libro fructus declarauī. dicitur qd p nil parū debemus itelligere. nihil ēt. nisi qbusdam coadiuuatibus causis, oparetur &c. ideo electionibus utendū ē. ¶ Ad secundā dicitur. qd si cēlū malū futurū mineatur. electionibus minui pōt uel quātum ad subiecta, uel quātū ad tempus, uel ad

mali extensionē quātitatiuā uel intensiōnem. & sic de aliis mali circumstantiis. Si uero bonū futurum pmittat. electionibus augeri poterit. sicut optimus agricola terrā aridam fimo subleuat, malas herbas mundat &c. pinguem uero fortificat bona igitur electio & si nō pdesse bonum tribuēdo, quom radice aduersam habet. prodest tamen malum minuendo.

Articulus. xii.

¶ An electionibus possit non solū malū futurū minui: & bonū augeri: sed et malū futurū in totū auferri, & bonū nō futurū radicibus tribui.

Idetur electionū figuras futura uel per alias figuras radices solū posse modificare. s. minuire, aut augere. Et primo auctoritate ptolemei uerbo vi. ubi ait qd si contrarie fuerint natiuitatis figure. aut radices. electio supple ad bonū nō cōducet. ¶ Preterea figurā quā sicut cursū cēlorū aliqua sibi subiecta faciunt, sicut sūt figurā radices aut reuolutionis, potentiores sūt: his quā per artē eliguntur. igit. quū si quis effectus a radice pderē nō pōt: radix eius effectui pdicto dissimilis & aduersa ē. ergo nō poterit ab electionis figurā pducere sicut nec superari. pariter si quē effectū pducere debet, electionis figurā illū ipedire nō poterit.

¶ Incōtrariū est Ptolemei auctoritas afforismo. v. pōt huius scientiā pfeffor multos effectus stellarū euertere, qm nec naturā stellarū ignorat & alibi. Sapiens. n. dominabitur astris.

¶ Respondeo dicendo. qd p electiones nō solum augeri & minui possūt radice effectus. sed et qm in totū auferri. & bonū nō pmissum pducere. quod sic ostenditur. sit a. cēlū naturaliter se ipso pducens. b. effectum futurū. & sit. c. cēlū p electionē

n ii

Q.VESTIO

sumptū aduersū. b. effectui bono uel malo. & arguitur sic. per superius ostensa. c. ē aliquante uirtutis / qua minūere pōt uel augere bonū uel malū effectū. f. b. & sit c. exempli grā uirtutis ut duo. tūc sic. c. habet uirtutem ut duo minuendi ipsum b. sed uirtus. a. pducendi ipm. b. minor ē q̄ ut duo. igitur uirtus. a. pducēdi. b. ab. c. uirtute superabitur & in nihilū re / ducetur. consequitio nota. maior casus ē: minor est possibilis. igitur & cōsequens. possibile. quod est intentū.

¶ Ad rōes incōtrariū dicēdū ē ad primā. cōcedendo q̄ si natiuitas cōtraria sit ele / ctioni raro ad intentū pducet. & illud ēt cū difficultate fiet. ¶ Ad aliā dicitur. li / cet radices in pluribus effectibus. electio num figuris fortiores sint nō tū in oībus nec omnes: contingit. n. in q̄busdam ca / sibus electiones maiorem significationē suscipere.

Questio. XVI. de significatoribus.

Articulus. i.

¶ An unus solūmodo significator eius / dem rei elici possit.

¶ Idetur q̄ rei significator uni / cus sit. Significator enī nil aliud est q̄ stella aut celi ps / dominiū habens in pducē / da re uel pducta / cōseruāda uel corrūpenda: & uniuersaliter disponē / da aut disposita. talis aut nō pōt esse nisi una. ig. & c. consequitio aperta est. maior diffinitio significatoris est. minor sic ape / ritur. nulla stella dominium habere pōt si altera sit inferior: uel debiliore: quū qd' p suphabūdāriā dicitur uni soli cōuēiat licet regnū duos nō capit. equales autem duo significatores in potestate ēē nō pos /

sunt. tū q̄a natura effugit semper eq̄litate & diuersitate cupit. tū q̄a stelle diuersae sunt spēs & pprietatū. earūq̄ uires quo / libet suo motu in infinitū uariātur. nec p / manent nisi p istans in eadē p̄cisa uirtute tam in essentiali dignitate q̄ in accidē tali igitur similes in gradu saltim p̄stere nō possunt. ¶ Preterea si fieri posset / ut due stelle eque potentes essent. adhuc seqtur intentū. nā nulla illarū significatrix esset. sicut nulla alteri p̄ualeret. ¶ Item figure significator almutaz est figura. sicut ascē / dentis significator almutaz est ascenden / tis. sed almutaz. i. p̄dominator qui plures potestates habet. unicus est. ut eius diffi / nitio declarat. ig. & c.

¶ Incōtrariū sunt ea quae superius deter / minata sūt. ostensū est. n. plures figuras necessarias esse ad rectū iudiciū: cum libet aut figurā unus saltim significator ē. igit. plures sup eadē re significatores sūt neces / sarii. ¶ Amplius in eadem questiois figu / ra duo adminus significatores eligendi sunt. querentis. i. & rei quesite. ¶ Itē in interrogationis figura. certū est p̄domina / torē sumi ipsius iterogātis: est et alius cli / gēdus iudicātis astrologi. qm̄ septimū & eius dominus: ut testatur Ptole. affionis. xiiii. pariter in egioti figura medicū signi / ficat septima. altera ex pte egritudinis fi / gura ab altero loco sūmitur. igitur. & c.

¶ Preterea quāto figura maioris est uirtu / tis / & pluriū significatiua: tāto ceteris pa / ribus plures significatores habere debet. hec ē manifesta. ergo si iterogatiōis figu / ra debil' plures habet p̄dominatores. mul / to fortior figura radices potentior. ¶ Po / stea quū una stella totale agens ēē nō pos / sit effectus inferioris. alie. n. coadiuuāt. im / pediūt aut minuunt. Im stellarum & si / gnorū & aspectuum plures significatiōes opus est ut aliorū uires etiā considēctur.

¶ Preterea ascendēs & mediū calū ex se
fluūt. & obseruādi sūt, eorūq; domini.

¶ Respōdeo dicēdū. tribus modis sūmi
pōt significator. Primo cōiter. quelibet
cali ps/ uel īpressa uirtus/ uel dispositio/
uel pprietas/ p quā/ aliqd notitie capere
possumus/ significator appellari pōt. itaq;
plāeta/ fixe/ signa/ ymagies/ āthistia/ aspe
ctus/ uires dirigibiles/ ptes/ domus. oīaq;
a qbus caloz significaciones hauriuntur.
eiusmōi dici possūt. Secūdo mō. pprie. sic
dicimus solū ptem illā siue stellam esse si
gnificatricē; quā ad aliqū pducendū ef
fectum īfluēdo p se cōcurrit. quomō/ do
mus/ ptes/ āthistia/ dirigibiles uires/ aspe
ctus/ significatores dici nō debēt. Tercio
mō. ppriissime. itaq; planeta solū. plures
potestates habens/ sup re cuius significa
tio queritur sic nuncupari meretur. Hic
aut duplex ē: uniuersalis. s. & picularis.
ul' is figure pducator ē. picularis uero pla
neta/ qui ī loco piculari huius uel illius
rei/ sūmum tenet potestatis locū/ sic dici
debet. Quartus modus prioribus a qui
busdā iungitur: quē ppriissime sūptū uo
cant. ut. s. significator ille sit/ qui totale
īfluxū cōplectitur. & hic esse non pōt nisi
calū totū. aggregatū uidelicet ex oībus
spheris & ptribus īfluētibus. qd' unū p se
ēē nō pōt. quā cōtingit nō cōtinui sint cā
li/ cāli quidē unū sūt unitate ordinis: &
qū ad actiōes/ effēcialiter ordinati.

¶ Ad rōes igit. īcontrariū. dd. ad primā.
q si p dominiū maiore potestate intelli
gas. illa qdem significatori. tertio mō sū
pro tātū mō cōuenit. Si uero p dominiū
significādi uirtutē aut īfluxū quo mouē
tur īferiora ītelligas. sic plures ēē possūt.
Et pariter dicātur illa duo si equalē pote
statē haberēt. q. tertio mō pdomiatores
n sūt. aliis tñ mōis nihil phiberet. ¶ Di
cendū quoq; similiter ad tertiā. quare pri

me rōes de pprie significatore cōcludūt.
alie uero de aliis.

Articulus. ii.

¶ An primus significator a naturali uir
tute significatiua/ aut a loci significatiōe
uel presentia eiusdē sūmi debeat.

¶ Utandū esse uidetur primū signi
ficatore a naturali uirtute plane
te significatiua sūmi seu elici de
bere. Maiore. n. habet potestātē q p natu
ram aliqd cōsequitur: q qui accidentali cau
sa: natura enī nūquā a ppria opatione de
sistit/ sicut ignis p naturā calidus calidior
est/ q q per picipationē calidus est. sed si
gnificatores alii/ qui a loco sūmūtur. acci
dentales sūt: qm nūc quidē illud signifi
cant/ nūc uero minime igit. &c. ¶ Posthec
uidetur q p pntiā significator aliis for
tior sit. sicut. n. extraneus uiator ī domo
alterius existens absente dño uim habet
in illa maiore. q absēs dominus. ita simi
liter psens planeta ī loco rei significatiuo
absente domus dño/ potentior tūc tem
poris dicendus erit.

¶ Incōtrariū arguitur pprius significator
fortior ē cōi. sicut ē fortior ē pcipe. sed
significator p naturā nisi p locū ē signifi
cationē assūmat/ cōis ē & piceps. alter ue
ro pprius. igitur nō ex natura: sed ex loci
affinitate pcpus pdomiator eligēdus ē

¶ Deinde fortior ē significator ille q sem
per potestātē habet sup aliquo loco. q il
le: quē cōtingit/ in eo loco deprimi & de
bilitari. sed q dominus ē domus aut exal
tationis &c. sic se habet respectu eius q in
loco rei repitur. qm cōtingit Saturnū in
ariete Martē ī cancro repiri. in domo rei
significatiua. & sic de aliis. igit. &c. ¶ Ad
huius rei euidentia cōsiderādū est. sic eli
ci debere significatores. q ī applicationi/
bus pluriū & ī unū cōueniētia. tres diuer

QVESTIO

si significatores sūt eligendi. ut gratia exempli. si medicus ad infirmū se applicet. ascendens significator est infirmi. septima medici. & infirmitatis ē altera. similiter si quis astrologū cā querēdi adeat. alia celi ps querentē alia astrologū altera questionē significat. similiter i coniugiis. similiter in interrogatione de occulta re. Ptolemeus xc. affori. libri fructus. sex & plures significatores elicere docet. sed qm̄ supius on sum ē plures esse posse diuersage rerū significatores. licet nuicus sit aliqz potentissimus. modo uero aperire itentio ē quo pacto eiusdē rei diuersi significatores sumi possūt ideo p̄dicta relinquēdo. dicēdū ē. eiusdē rei plures posse significatores elici. ubi tali distinctiōe utendū ē. significator cōsequēde rei. aut passiū ē. aut actiū. p̄ passiū n̄ mere passiū itelligēdo. sed minus actiū. sicut ē humiditatē & siccitatem passiuas q̄litates dicimus. & ita de actiū itelligēdū ē. si passiū. illud ps primi mobilis est. puta ascēdens. mediū cālū & huiusmōi. si uero actiū. sūperis. illud triplicem inuenies. aut. n. significatiōe illā a sui natura cōtraxit. sicut lupus piter religionem significat & sbām. Mars bellū. Venus amōres. et ita de ceteris. aut hoc habet a loco. ubi significatio exordium sūmit. & hoc duplici mō fieri cōtingit. Vno mō p̄ dominium. quod aliqua stella habet in locū rei cōsequēde. Sicut enī corporis uires ab anima fluūt. licet in hac uel illa pte sūmatur origo. puta uisus uirtus in oculo. auditus in aure. ita similiter licet ēe substantie significāde a se cūda domo originē trahat. & in hoc de terminato loco. ad bonū sensum. initium sūmat. expletur tamen. & pficitur. & de terminatur. per dominū eius. qui ad illū (ut supra ostensū est) uelut anima ad corpus cōperatur. & dominus ad regnum.

Sicut etiā agri dominus. de segetibus suo modo disponit. quāuis a terra sibi subiecta originem sūmant. ita & in pposito. Aut erit ex p̄sētia stelle i loco p̄dicto siue per corpus siue per aspectū. siue directe in illam partem influēdo. siue reflexe influendo in influentem directē. Sic igitur habemus quattuor significatores generā in unaquaqz re. primū est passiuum magis q̄ actiuum. quoniā per stellas disponitur. s. partes primi mobilis. Secūdū est p̄ naturā significator. Tertius per dominū loci a quo significatio sūmit originem. Quartus p̄ p̄sētiā uel contactum uirtutis directe uel reflexe p̄ corpus uel aspectum. contingit tamen plures p̄dictarū p̄p̄statum in uno & eodem significatore reperiri. ut si Sol i Leone nullo aspectu planetarū affecto. reperiretur. Horum aut significatores primus principalior esse non potest. omne. n. agens in quātum agens nobilius est passio. planetarū aut tanquā agentia. forme. & domini sunt hage uel illarū partium. similiter qui in loco rei reperitur in quātum huiusmōi. principalior significator esse nō pōt. contingit. n. locū illū esse illius planetarū de p̄sētiā casum & detrimentū. hec ē p̄sētia multū accidentalis est. continue. n. uariatur. nūquā quiescit. nō sic aut de dominio euenit. quod in determinatā ptem primi mobilis habet stella. ¶ Dubiū igitur restat. quis aliqz significatores p̄sēt alteri. an. s. qui per naturam significat rem illam. aut potius. q̄ dominus est loci. ubi originē sūmit significatio. in qua materia primo supponēdū ē. sicut experientia nobis notitiā dedit ignem esse calidum. aquā frigidā. generale corrūpi &c. ita ē eadē louem religionē substantiā. Saturnus agriculturā &c. & pariter sola experientia competentū est. domos has uel illas habere significatiōes

dominos et eas precipuam sibi uendicare potestatem. Dicendum est igitur iuxta experimentum & auctoritates ab experimento exortas. quod significator rei per dominium quod habet in loco ubi significatio sumitur est potentior. ostensum est enim supra domos maiorem causare in stellis accidentale diuersitatem ad sensum datum quod signa & stellas maxime per huiusmodi domos uariari. igitur potissimum & intensissima uirtutis illarum ex proprio secundum domos disponetur. predominabitur ergo dominus domus substantie aut eius almutaz planetarum qui rem illam per naturam significat. in loco rei potestatem non habenti. ¶ Hoc idem Ptolemeus latenter asserit in quadripartito quod si illos dispositionem & alios quae homini accidunt a domibus sumi & elici docet. In libro fructus afforismo. xxxviii. xli. xlii. xlviii. xlviii. liii. lv. lvii. lxxiii. lxxv. lxxvi. lxxviii. lxxx. lxxxviii. xc. ¶ Item superius ostensum est insensibiles radios per loca principaliter & maxime uariari. sed principaliter planetarum & significatorum potestates insensibiles sunt. igitur idem quod prius. ¶ Preterea dare uitam non mortem. & mortem dare non uitam maxime differunt. igitur causa huius diuersitatis potentior est ea quae non tanta uariatio sequitur. sed per ascensum uita datur. per octauam mors. & causa huius diuersitatis sunt domus diuersae. igitur domus iste principia sunt aliis diuersificationibus causis actu influentibus. stella igitur quae domui predominabitur uere significator primus & predominator appellari meretur. Dubium tamen non est stellam per naturam significantem aliquid si contingit esse predominatorem loci quod efficacior eius sequitur effectus. plus enim potest ceteris paribus diuitias nato parare Iuppiter quomodo domui substantie presuerit quam Mercurius aut Luna aut Mars. sed hec contra determinatur

nata non est. comparamus enim potestatis latitudinem unius ad alteram alterius. gradusque intensissimos. quare quoniam plus diuitiarum affert Venus domus substantie domina optime disposita. puta in tauro uel libra in secunda domo. quam Iuppiter in cancro. aut in piscibus & in octaua sexta uel duodecima ut experientia testatur concludendum est maiorem auctoritatem habere posse loci predominantorem in quantum talis quam planeta ex natura illud significans in quantum talis. Sic igitur sunt ordinandi in potestate significatores. ut primum locum teneat loci predominator. Secundum planeta rem illam per locum significatam naturam suam significans. Tertium planeta qui aut in loco per corpus aut per aspectum directum uel reflexum reperitur. Quartum uero significator passiuus. primi scilicet mobilis pars. ¶ Hec autem omnia intelligenda sunt ceteris paribus. quoniam contingere potest significatorem primum adeo debilem in figura existerem ut a secundo bene se habente superetur. exempli gratia. sit Venus domus substantie domina. repiaturque Saturno coniuncta retrograda in ariete uel scorpio. aut uirgine in cadenti. Iuppiter autem in medio caelo directus. aut ascendere in piscibus in sagittario in cancro. & patet quoniam cetera paria non sunt Iouem potiore in substantiis habere significationem quam Venus. itaque in aliis casibus dici potest.

¶ Ad rationes igitur dicendum. ad primam. quod per naturam quilibet est planeta ob dominium quod habet in domo uel domus signum. ob mutuam illorum convenientiam significat ea quae a domo hauriuntur. a qua origo trahitur actu illis significationibus quare non dicuntur accidentalia significata eo quod ueluti accidens significationem illam agitat & amittat. sed quoniam sepius uirtute quam a natura habet in tali caeli parte uariatur & nunc actu influere potest nunc uero

QVESTIO

nō. significatio aut altera dicta est p natu-
ram talis: qm minus tali mutatione uari-
atur. ex quo tñ nō sequitur esse potiorē: &
magis potentē. sicut ēt q̄ optimo exēplo
demonstratur in inferioribus accidere. nul-
lus. n. dubitat potentiorē uirtutē & for-
mā in magnete esse ferri attractiuā. q̄ eius-
dem colorē. nil minus eius calor nūquā
fere uariatur. eius tñ uirtus uariatur q̄ fa-
cillime: & ipeditur. patet si qs aut cepas
propas posuerit aut allea. aut eoz suco
magnetē inūxerit. tūc. n. colore q̄scence
uirtus eius intrinseca in actu suo pficien-
do ipeditur. ¶ Ad secūdā dicitur negan-
do similitudinem. & rō qm̄ domus illa/
ubi absens planete dominiū habet. uigo-
re nō caret: pars enī primi mobilis in illa
existens magne uirtutis ē. quare plus po-
terit eius dominus absēs respiciens. q̄ ex-
traneus p corpus pfens: & pariter domi-
nus absens nō respiciēs. q̄ extraneus aspi-
ciens.

Articulus. iiii.

¶ An nullis dignitatibus mutatis. seu
eodem almutaz pmanēte. eiusdē gradus
ascendentis. possit figura sic paululū mu-
tata. puta. per. x. minuta. diuersos habe-
re primos significatores. respectu eiusdē
generis significandi.

Idetur q̄ non mutatis dignitati-
bus essentialibus p tam puā dif-
ferentiā nō possint primi signifi-
catores repetiri diuersi. respectu eiusdem
generis significandi. Significator. n. ut su-
pra ostensū est. sūmi pōt. aut p naturā. &
iste nō mutatur in casu. aut p potestates
quas in loco rei habet. & hūc titulus q̄sti-
onis nō mutat. aut p p̄sentia eius in loco
siue p corpus siue p aspectū: & hic simili-
ter. in casu nō uariatur. aut a parte primi
mobilis & hec insensibiliter mutatur. nō
ē pōt ēē primus. ut supra. igit. nullo mō

primus significator in una mutari pōt in
altera. Eundē. n. significatorē habebūt si-
gura: cuius ascendēs fuerit. xx. gra. & mi-
nuta. xx. geminorū & altera figura. cuius
ascēdens sit idē gradus & xxx. geminorū
minutū. exempli gratia. ¶ Preterea aut
significatores potestātē suā significatiuā.
quā habēt. p tēpus retinēt. aut solū p in-
stans. nō p instas. qm̄ sic infinities muta-
ri oporteret: qm̄ ēt. nullū possemus per
celos dare iudiciū. quū uerā punctalem
figurā celi quodāmō haberi nō possit. igit
tur p tempus uim significatiuā retinent.
in eo igitur tempore nō erit questio ppo-
sita possibilis.

¶ Incōtrariū latet Ptolemei sententia li-
bro tertio alabra. ca. vii. ubi de gemellis
& pluribus natis agit. si qs. n. subtiliter
inspexerit. aperte noscet. q̄ figura mini-
me uariata. q̄tū ad loca significatiua. aut ef-
fentiales potestates. aut acciderales haiz.
plures ab illa significatores p̄dominātes
elici debent. & hoc in speciali casu. si enī
plures nati sic se habent. ut unus post al-
terū oriatur. & ipceptibile nobis sit tem-
pus mediū. uti Exau. & labacob. euenit.
nulla facta potestatum mutatione. aut si-
gnorū. aut domorū dominis: adhuc fieri
potest. ut plures in ea primi significatores
sint eligendi. ibi. n. apparet pluralitatem
plāctaz. ascēdens uel luminariū loca oc-
cupantium pluriū natōz esse causā. nō q̄
dem p̄prie: ut de causa masculinitatis su-
perius dictū est. quā i cōceptionē reducē-
da est. ut Ptolemeus amonet: sed per si-
militudinem. quoniā illa longe potiora
sunt in figura conceptionis. natiuitas. n.
solum signum esse potest non causa pluri-
um natōz. qm̄ iam in utero plures sūt.
quāq̄ eoz planetaz pluralitas. cā ēē pōt
eur simul sic in p̄uo tēporis spacio orian-
tur. sed oriri nō poterūt nisi prius cōcepti

sint. In eo igitur casu primus figuræ signi-
ficator, primū almutaz, primo nato tri-
buendum est: secundū secūdo: & tertio ter-
tium. Cuius rō est nam primus oriēs for-
tioris uirtutis esse oportet. ideo fortiori
pdomiātori corrūdere debet: itaq; de ali-
is. si uero cōtigerit significatores illos cō-
uenire/gemelli similes erūt. si uero dissi-
miles cōpientur dissimiles. Duplici igit.
causa contingit gemellos esse similes/aut
dissimiles. Prima est si unus in fine signi
unius oriatur: alter uero i principio alte-
rius: ubi ppter significatoz mutationē/
magna resultat uarietas. Secūda est eius/
dem pene figuræ pluriū significatoz or-
do in potestate ut dictū ē. & his duabus
causis cōtingit similes & dissimiles fieri.
sunt igitur eligendi plures significatores
respectu tñ diuersoz subiectoz. in eodē
genere signatiōis. puta natiuitatū. respe-
ctu tñ eiusdē subiecti. hoc fieri nō pōt.
¶ Ad rōes incōtrariū dicendū ad primā.
q; licet unus absolute sit potētissimus si-
gnificator: qā plures potestates habet. i lo-
co &c. respectu tñ pluriū subiectoz plu-
res sūt pdomiatores. qm̄ quod primus si-
gnificator habebat excessus. in primo sub-
iecto euacuauit: & secūdū secūdo corrū-
dentē reliquit. & ita de aliis. ¶ Ad secun-
dā dicitur q; p tempus retinēt uim signi-
ficatiuā: quā in instanti acquisiuit. sed sup
suis subiectis nō aut aliis. qbus nō pporti-
onatur: nempe respectu cuius uim signi-
ficatiuā agunt eoz respectu ēt retinent.

Articulus. iiii.

¶ An idem significator contrarios possit
effectus in eundem producere.

¶ Contrarii effectus cōtrarias causas
requirūt: si p se pducātur. Qui
libet. n. effectus similitudinē ge-
nit suā causā p se. ergo si contrarii fuerint

effectus cōtrarie erūt cāe p se. de causis aut
p accidēs nullū est dubiū. ¶ Item sicut
effectus ēē. a cā est: ita & eius unitas. igit.
distinctio. distinctio ergo effectus cām cō-
mitatur. ¶ Item ab uno i quātū unū nō
pcedit nisi unū. igitur ab eadē cā. cōtrarii
effectus ēē nō possūt. ¶ Preterea quā q; cō-
trariā q̄litates sub esse remisso citra mediā
latitudinē idē subiectū iformare pūt: nō
tñ sub esse intenso. quēadmodū q̄ttuor
graduū caliditas. iiii. gradus frigiditatis
cōpatitur. nō tñ sūma caliditas frigidita-
tem sūmam: sed actiones stellaz. quantū
ex se est. in sūmo sūt: qm̄ tota uirtute sua
agūt. igit. quātū ē ex se nō poterūt cōtrarie
illaz uirtutes i eodē recipi subiecto.

¶ Incōtrariū ē tñ apta rō. nullus. n. ne-
gat facilitatē & difficultatē esse cōtraria.
bonū & malū ēē cōtraria. sed idē plāeta
trino aspectu. circa idē natū. bonum esse
dū pducere pōt: quarto uero uel opposi-
to malū. trinus facilitatē iducit. q̄rtus uel
oppositus difficultatē. ¶ Deinde eadem
ascendētis directio atq; pfectio si ad ma-
lum perueniat natū sibi subiectū ledit. si
bonū offendit. iuuat atq; fortificat. quā
quātū ex se est eadē est. ergo idē qd prius
¶ Vltorius. si cōtigerit ifortunā esse alco-
coden. aptū ē iā spaciū uitz nato tribue-
re: quā tñ i reuolutione & directionibus
aliis cōcordantibus. s. amotis defendenti-
bus p̄fidiis eūdē natū iterficiet. ¶ Prete-
rea Sol p corpus cōburit & destruit aliāz
stellaz uires. & ifluxus i nos. p aspectū ēt
quartū & oppositū obest. p trinū aut &
sextilem pdest mirū in modum.

¶ Respōdeo dicendo. eandē causam con-
trarios effectus producere circa subiectum
pluribus modis itelligi pōt. primomō p
accidēs. & sic fieri pōt. ut ab eadē causa
contrarii effectus pducantur. Et hoc plu-
ribus modis cōtingit. Primo ut unū sua

QVESTIO

coessentiali uirtute unū faciat. aliter: aliena. ut luna sua uirtute humectat. aliena uero exsiccare potest. sua uero mobilitate inducit. aliena stabilitate quicquid. Secundo modo si cut uirtute propria. nix. n. & frigefacit & calefacit. per antiparistasim. & ita de aliis multis dici potest. idem accidit per causa presentia & absentia. quoniam nauis salus & summersio sequi potest. ut secundo primi naturalium dicitur. Alio modo per se. itaque dicendum eandem rem. in uno subiecto. unum causare in altero uero contrarium. sicut lutum exsiccat Sol: ceram liquefacit. Idem etiam facit circa idem subiectum. sed in diuersis temporibus. ut Mars natiuitatis tempore annos perbet: aut est Saturnus. aut Sol. in directionibus uero & perfectionibus interficit eundem natum. directus felicitate retrogradus aut combustus aduersitates decernit. Idem quoque sequi potest ab eadem causa. in idem subiectum. in eodem tempore. respectu diuersorum membrorum & significatorum. Sol. n. aut Venus caput fortificabit per trinum: aliud membrum debilitabit. similiter scientiam perstabit: substantiam auferet. Idem quoque sequitur in idem subiectum. in eodem tempore. respectu eiusdem partis. uel significati: sed non erga idem Venus. n. aut Sol aut Iuppiter amorem nunc in socrate erga fratres inducet. contra parentes uero omnium. Idem preterea sequitur a causa totali. ut si. in idem subiectum. eodem tempore. respectu eiusdem partis uel significati: non est erga diuersos. ut arietis signum totum: suis partibus uarios & contrarios effectus in caput fortis in. a. instanti producit. sicut duabus manibus homo uulnus & opem in eandem partem membri huius uel illius in eodem tempore. sed ista causa sic considerata ad equata non est. At predictis non obstantibus fieri non potest. ut eadem causa adequata. in eandem sui uirtute. in idem subiectum primum. in eodem tempore. respectu eiusdem significati. erga

idem duos contrarios effectus producere possit per se.

¶ Ad rationes omnes per prima parte dicitur. quod concludunt id quod in ultima conclusione dictum est. ¶ Ad omnes alias paltera parte dicitur. quod id concludunt quod in prioribus conclusionibus ostensum est.

Articulus. v.

¶ An ea quae de alcocoden scientia a quibusdam astrologis traduntur ratione dicta sint.

Idetur quod canones quos quidam auctores tradunt de significatore alcocoden. ueri non sint. Et primo

Prole. auctoritate ca. x. tertii libri alabrab ubi uite spacium ex hylec & intersectoribus inuestigare docet. ubi patet nullam fieri mentionem de alcocoden. seu annorum datore.

¶ Amplius natura nihil frustra agit: sed significatio alcocodis sepius me frustratur igitur illa non est naturalis. consequentio clara secunda enuntiatio referatur. quoniam raro uel nunquam contingere solet. ut annos (quos dicitur per alcocoden tribui) natus attigat: quoniam ab intersectoribus. perfectionibus intercipiatur. ¶ Preterea quod scientia de predicto significatore alcocodis haberi potest. illa tamen non est habita. ut auctorum discrepantia demonstrat. non solum quidem differetis opinionis sunt. quoniam quidam illud ponunt. alii minime illi consentiunt. sed etiam annorum quantitate. quos perbere dicunt non pauci discordes inueniuntur.

¶ In contrarium est contra astrologorum opatio: iam longo tempore obseruata patet per Alcabitiū & alios antiquiores. mirum autem est ut in re tam frequentata tam diu error iste detectus non esset.

¶ Respondetur dicendum. quod necesse est dicere in caelo esse uirtutem quadam. quae in natos sibi subiectos tantam. uel tantam durationem. seu durabilem uirtutem imprimat. quam quidam durationem appellant. ab

eadē nempe causa ē. q. res sit & q. sit una
& quū ens bonū sit appetibile. s. sequitur
inde inclinatio ad bonū hoc seruandum
tuēdūq. omne. n. ens pmanere appetit.
cuius signū est. q. unūquodq. ens corrū/
pēti resistit. sicut aut appetitus resistēdi a
suis causis imprimatur mediate uel ime/
diate: ita quodq. & uis qua resistere pōt p/
betur. alias iam frustra resistendi appeti/
tus esset. quāuis presente qñq. appetitu re/
sistētie. p illam resisti nō possit. sed a pla/
netis esse imprimatur & causatur. aut for/
mā suo modo generando. aut materiam
pperando cōseruādūq. ut cunctis phylo/
sophis placet. Ptolemeus etiā afforif. no/
no affirmat. igitur & eius cōseruādi ap/
petitus. & uirtus ab illis est: huiusmodi
aut planetam influentem alcocoden dici/
mus. qui ab hylec sic distinguitur. hylec
enim uite significator est sū sui qualita/
tem fortunū uel infortunū. alcocoden
aut durabilitatem tantam uel tām illi
prebet: sicut gradus hylec hanc uel illam
qualitatem tribuit. ¶ Preterea ab eadem
causa est esse forme & suo contrario repu/
gnare. unum. n. cōtrarioq. alterq. expellit
& naturaliter corrūpit. sed forme quibus
aliā in materia sustentatur cōtrariā sūt
inter se. s. prime qualitates. ergo aduersā/
tibus resistunt impressa predicta uirtute.
¶ Idem ex lulli principiis ostēditur. que
cūq. causa alicuius entis est cā. suoz prin/
cipioz ē causa: plāta uero esse causā sūt.
ut supra. igit. & durationis. ¶ Amplius
quod a causis inferioribus in effectū ipri/
mitur. a superioribus principalibus ipri/
mi necesse est. quū in illas eādem reducā/
tur. sed a causis secundis inferioribus. spū/
gignituo mediate & cōplexione & aliis:
elementoz unio & materiā & formā for/
tiori uel debiliori modo iprimatur: quū
in melancolico nō tam pfecta elemētōz

unio facta sit. sicut in sanguineo aut tem/
perato. qui difficiliter ab alteratibus mu/
tatur. igitur idem a causis celestibus pce/
dit. quod si sic est. quū planetā potiores
sint causā. ab illis euenire oportet. uita
enī hominis nobilissimū ē in inferioribus
sunt. n. homines quodāmodo finis omniū
ut etiā Arist. testatus est. quā rem cōside/
rans Ptolemeus. asseruit planetam ēt sub/
terra nō posse esse hylec. in tam nobili re/
ueluti uita est. ¶ Deniq. ultra & pter hy/
lec alius pro uita significator dandus est.
sed illud nō pōt ēē nisi alcocoden. igit. &c.
cōsequutio apta est. minor ab oībus con/
ceditur. maior sic declaratur. hylec enim
semp aliq. gradus est primi mobilis. pa/
tet de ascendente. loco ptis fortunā. & p/
uentionis uel cōiunctionis ante natiuita/
tem. de luminaribus autē. imediate post/
palā fiet in sequente ca. sed gradus primi
mobilis uelut materie sunt & corpora: il/
lis igitur planetā. ut formā & animā iū/
gendi sunt. talis aut erit alcocoden.
¶ Ad rōes in cōtrariū. ad primā dicitur.
q. Ptolemeus eos uite significatores po/
suit. qui nō solū i uitā influūt. sed etiā p/
illos pōt tute de hoīs uita iudicari: sed al/
cocoden eiusmōi nō ē: qm ab itēfectori/
bus tēpus tributū rūpi cōtingit. alii autē
nō solū taliū pdomiatoz cōditiōes & no/
ticiā tradere uoluerunt. sed ēt eoz quoq.
terminus ultimus ab eis dē tributis pte/
riri naturaliter nō nō pōt. & hic est alco/
coden. cū suis coadiuuatibus. ¶ Ad secū/
dā negāda ē prima deductio. licet. n. i p/
tibus terre cētralibus. uis motiua deorsū
nō moueret: nō tñ frustra i ea reperiretur
licet ēt in illo nō deducatur ad actū dedū/
citur tñ i alio. aliud. n. ē ipediri aliud est
esse frustra. ¶ Ad tertiā sepius dictū ē dī/
uersitatem opinionū: nō ipotētiā. sed
difficultatem ostendere.

QVESTIO

Articulus. vi.

¶ An aliquis planeta possit esse hylec.

¶ Paret primo intuētibus planetas posse esse hylec. quidqd enim pōt inferior uirtus pōt ēt superior/ & amplius: sed primi mobilis gradus uirtus/ inferior est uirtute planetæ. ergo si ipi hylegiam significatiōē sūmere possūt multo amplius planetæ. ¶ Additur nobilioribus causis (nō ab re) nobiliores effectus attribuūtur: sed semp pesse uita nobilius est/ q̄ in īstanti uim aliquā duraturam imprimere/ postea autē nihil influere sicut alio eodem facit. ig. si uis secūda planetis nobilioribus tribuitur: etiā prima tribui pōt. ¶ Adhuc Ptole. ca. x. iii. libri quatripartiti. Solē & Lunam & ascēdens & partem fortunæ asserit esse hylegia. ig. & planetæ hylec esse poterūt.

¶ In cōtrariū est itelligētū opinio/ & auctoritas. cui rō succurrit. multo. n. maioris significatiōis circa uitam gradus Solis uel lunæ est. q̄ gradus partis fortunæ. quum fortunæ pars a luminariis pēdeat: & ab iporū efficacia multum declinet. igit si gradus ptis fortunæ hylec esse pōt. gradus quoq; Solis hylec ēē poterit/ quū maiore uim recipiat a luminariis p̄sentia. q̄ ille a pte fortunæ. ¶ Preterea simile iudiciū de gradu luminariū sūmendū est/ qd de coniūctionis uel oppositiōis gradu eorundem ante natiuitatem: de illo uero a parte affirmant omnes gradū esse. nō enī dicūt oppositiōē uel coniūctionem sed gradū coniūctionis uel oppositiōis igitur similiter in gradu luminariū in natiuitate dicendū. ¶ Post hec si luminaria essent hylec. tunc sequi oporteret: q̄libet intersectoris ad luminaria directiōē interfectoriā ēē natū. cōsequēs falsū. & cōtra expientia. igit. illud ex quo sequitur. ¶ Item si sic. igit. eius motus esset. motus Solis &

Lunæ. sed quolibet mense aut anno oīa celi īfortunia offēdūt. aut in parte maiori tpe. quolibet igitur anno. mille necesse nato offerrent. dicendū igit. gradus luminariū nō luminaria posse esse hylec. qd si nullū luminariū hylec esse pōt. ergo nec alius planetæ. consequitio clara ē apud astrologos.

¶ Ad rationes in cōtrariū. ad primā. dd. hylec esse uite significatiōē passiūū/ receptiūū/ alterabilem/ qualificabilē/ s̄m afficiētūū qualitātē: ideo magis primo mobili q̄ planetis cōuenit talis significatio.

¶ Ad secundā dicitur. q̄ mior uera esset si cetera essent paria. qm̄ illud semp pesse passiūū est. ut dictū est: & susceptiūū. alio eodem uero significatio aliorūq; planetarū tēporalem. luminariū uero in gradus illos influentiū/ rōe cuius īfluētie idonei sunt ad hylegiam significatiōē. actiue sunt: quare nihil cōcluditur contra itentum. ¶ Ad aliam dicitur. q̄ Ptolemeus & alii auctores pēnti. p̄ Solem & Lunā gradus in quibus sunt intellexerūt.

¶ **Questio. XVI. de uirtute dirigibili impressa.**

Articulus. i.

¶ An uirtus dirigibilis in īstanti pducatur in primo mobili p tēpus duraturæ. ¶ On ab re cēsendū esse uideatur. ¶ Tur. uim nullam in īstanti in aliquam primi mobilis ptenit/ ab celestibus astris īprimi possēt. maxime potentissima qualitas & ab astro potentissimo īprimeretur. sed hec ē Solis lux. quæ sic īprimi nō potest. igit. & c. cōsequitio clara. enunciatio prima similiter/ secundam uero duabus

partibus declarari oportet. primo q̄ illa Solis sit lux / aut lumen. secūdo q̄ īprimi nō possit. primū sic ostēditur apertū esse. supponēdo solē p̄esse ceteris. illa enī ē potentior uirtus quē cōtinue totū cælū afficit. q̄ illa quā solū determinātas ptes. hec uidetur manifesta. p̄ lucem aut (lumen emittēdo) totū cælū semp̄ illuminātur. p̄ alias uero solū ubi p̄sentia / aut aspectuū uirtute repitur. igitur lux aut lumē trāsmissum nobilissima uirtus est. q̄ aut īprimi nō possit sic aperitur. nam in quocūq; alio & alio instāti aliud & aliud lumen regenerari oportet / nec manet lumē idē numero nisi p̄ instās. ig. &c. alit̄p̄tū arguitur. lumen a corpore luminoso / a sua. s. causa in esse & cōseruari dependet sicut intrinsece accidentia a substantia uel subiecto suo. quod patet nā medio interposito inter luminosū & diaphanū / q̄ primū lumen corrūpitur. causa igitur uariata / adequata. s. uariari effectū necesse est. quare quā quom radii a spherico corpore multiplicātur / potētissime ptes emittentes radios / centrales sint. & he cōtinue uarie sint: & ex cōsequenti ēt ceterae partes. quod patet saltem ob ecētrici motū: quo nō semp̄ eodē modo a cētro mūdi distat ex quo sequitur q̄ cōtinue alia & alia pūcta p̄ centro solis nobis se offerant. sicut eētro ecētrici cōtinue sūt eadē. p̄cipue si ī sole motū corporis p̄p̄riū n̄ ponamus quē quidā affirmāt ī ortu & occasu sensu p̄cipi. uariū igitur erūt radii emissi. qm̄ iā causa uariata est. ¶ Item clarius hoc deducitur. partes oēs simul nūc radiū emittentes ad hanc p̄tē / nō imēdiate post hoc emittēt. ig. &c. assumptū arguitur. nam sicut cōtinue uaria sūt pūcta quā nobis centra sunt Solis. ita cōtinue uariae solis partes sūt ad hanc terrā p̄tem radiū multiplicantes: & cōtinuā ptes quedā multi

plicare definūt: quē dā uero emittere incipiūt. sic igitur totale agens cōtinue uariatur. ¶ Preterea si diceretur talem radiū in instanti p̄duci sed retineri uirtutem. cōtra minoris resistentie minorisq; p̄fectio / nis & durationis est effectus q̄ causa. aut saltem nō maioris: hoc ap̄tissimū est. qm̄ effectus esse a causa est. & nihil agit uirtute p̄p̄ria ultra gradū p̄p̄riū p̄fectionis suae. sed uis ista imp̄ssa / a radio p̄ mediū multiplicato imēdiate causatur / igitur si radius iste in medio p̄ tempus p̄manere nō pōt: nec etiā permanere aut seruari poterit uis in primū mobile imp̄ssa. ¶ Qd̄ aut̄ p̄dictus radius. p̄ mediū seruari n̄ possit nisi per instans / licet supra ostensū sit argumēto primo: nunc tñ alio medio sic demonstratur. radius. n. quilibet / siue sensibilis / siue insensibilis accidens est. cuius esse est esse in subiecto. & ita mutato subiecto mutari esse suū necesse est. hinc est. q̄ de subiecto in subiectū accidens migrare nō pōt. qm̄ si sic iam esse suū nō a subiecto reciperet. sed subiectū in quo dum p̄ mediū multiplicatur recipitur / & cui in est recte multiplicatus & in instanti p̄ductus / cōtinue aliud & aliud ē: nullo mō p̄manens. ig. &c. ostenditur enūciatio secūda. qm̄ signari nō possunt istantia duo in quibus / eedem sint ptes sphaerā inter planetā uel eius centrū & determinatum pūctū primi mobilis. tū rōe motus plāete / nō b̄m terminos aut saltem uelocitatē motus primi mobilis: tum rōe ecētrici motus planete: quo fit / ut diuersis pūctis centralibus / in hāc uel illā primi mobilis p̄tē īprimat. ut sup̄ius dicebatur respectu centri mūdi. idē enī euenire oportet respectu primi mobilis. semp̄. n. op̄posito pūcto eius quo planeta in nos cētraliter īfluit / in primū mobile īprimit. ut apertū est intelligētibus. tū tertio rōe

diuersorū motuū intermediarū sphaerarū po-
sito quidē q̄ eodem pūcto. ut centro Sol
in idem pūctū primi mobilis p̄ tempus
influeret. adhuc quū intermediarū sphaerā
cōtinue diuerso motu moueātur: diuer-
se ptes illarū semp sibi inuicem in medio
Solis emittētis radios. & pūcti primi mo-
bilis ad quod emittūtur. succedent. itaq;
mediū nō erit unum in duobus instanti-
bus assignare.

¶ In cōtrariū tñ experiētia testatur: quā
unusq; calog; uiriū obseruator. facilli-
me cernere pōt: q̄ palā sit. i. radicū figuris
aliis quoq; obseruadis. reuolutionū &c.
uim quādam (planetarū uirtutē sapientē)
in partem imprimi primi mobilis: diuq;
seruari. ac si calū sic figuratū. p̄ tempus a
motu cessaret. sub qua respectu terrā pla-
neta ille repitur. cuius. i. p̄tis terrā cōpe-
ratione. planetarū centrū. inter oculum &
primi mobilis pūctū mediat. quāuis ex-
lum nū q̄ quiescat. anguli pariter. & cus-
pides ceterarū domorū. talem in gradibus
suis retinent uirtutes. ut quom ad eas si-
gnificator aliq; puenerit. effectus seq̄ cir-
ca illoz significationē uideamus. ¶ Mis-
fas facio auctoritates innumeras. nil enim
aliud astrololigi cōclamant. ubi enī expe-
rientia testimoniū pibet: nō egemus au-
doritāte. licet cōgruū sit rationibus cau-
sam querere.

¶ Respondeo dicēdum. q̄ p̄ ea quā uide-
mus. & supra ostensa sūt. opus est dicere
in figuris significatiuis remanere uirtutes
quasdam in locis. i. ubi stellarū uires. aut p̄-
tium primi mobilis repte sūt i. principis
quibus calū quod iam statuit futurū. effi-
cit. cuius rei ueritas magna ex pte. ex his
pendet: quā in questioe. xiii. dicta sūt. ar-
ticulo. i. ibi. n. oñlum ē in primo instāti
siue ultimū nō esse fuerit. siue primū esse
rei. aquiri significatiuam uirtutē ab his.

quos p̄domiatores appellamus. diuq; re-
seruari. quū ergo ascendens. & planetarū
loca. partiū &c. significatores sint: sequi-
tur itentū. nō. n. significatiōis uim aquiri
diceretur nisi p̄ tepus seruaretur. alias
enī iam quodlibet instās uariā haberet ef-
ficaciam & p̄domiatorē diuersū. nec diu-
turnior esset unius p̄domiatoris uis q̄ al-
terius. cuius cōtrariū & rōes. & expientia
cōprobāt. ¶ Preterea si uis illa seruari nō
posset. igitur nulla calū ps hylec aut alco-
coden. aut almutaz &c. esse posset. conse-
quēs uege esse n̄ pōt: ad bonū sensū: quod
dicitur. qm̄ logice loquēdo. quelibet p̄-
positio in uoce uel scripto licet ip̄possibilis
pōt esse uera. aliud. n. est p̄positionē esse
impossibilem. quod p̄ significatū adequa-
tum primū pensatur. aliud est: p̄sam pos-
se esse ueram. quod penes posse significare
uerum metitur. ad p̄positū. consequēs
est impossibile: ut supra consequitio pa-
tet. si uis nulla impressa remanet. ¶ Item
ut supra dicebatur pag; aut nihil diuersi
essent. effectus eadem die. uel pluribus
orti. qm̄ solum per id modicū temporis
differret. ¶ Postea si nō igitur primi mo-
bilis ptes nō essent ut susceptiua & mate-
riarū & corpora respectu planetarū. qm̄ ui-
res illarū & formas ip̄pressas nō sustinerent
consequēs tñ supius ip̄batum ē. ¶ For-
tasse diceret quispiā uim illā infusam in
subiecto mundi inferioris remanere. non
aut in calo. contra si uirtus ista in inferiori
(caelesti corpori dissimili) remanere & cō-
seruari pōt. multo āpius in caelesti simi-
liori. ¶ Vterius si uis ista aut non rema-
neret: aut in inferiori effectū seruaretur.
aptū falsū sequeretur. ig. &c. consequitio
sic ostenditur. seq̄retur. n. q̄ per p̄uentū
Solis. Martis. & aliorū planetarū ad hyle-
gia. angulos. cuspidēs. ceterosq; significa-
tores nulla fieret in nato uarietas. conse-

quens contra experientia. & consequutio clara ē. postquā nulla uis amplius remanet in locis, tēpore principio, a plāetis uel aliis stellis imutatis. ¶ Remanēt ergo uires stellae in primo mobili angulo rū & aliāz domoz durature sūm figurā subiectiq; conditionem.

¶ Ad primā rōnē incōtrariū. primo dicitur. lucē nō esse pstantiorē uirtutē & ce. & ad pbatōnem negetur maior. diutius enī uiribus nō ī principiis acquisitis īstuit calum. q̄ in eiusmodi principiis acquisitis attamen fortior uis illa est quā in principiis agitur. pariter sepius sextili, quarto uel trino afficiūt aspectu stella q̄ corporis cōiunctiōe. cōiunctio tñ corporis fortior est. qn̄ ēt rara plerūq; fortiora expiūt. ¶ Secūdo dicitur q̄ licet radius continue alius & alius sit, stat tñ caliditatē ab illis generatā remanere. ut patet ī terra calefacta radiis. Ita ī pposito. quīs uis illa influentia. s. insensibilis ī medio continue uarietur. stat tñ in subiecto īprimi si milē diu duraturā. & p̄ hec solutio ad argumētū secūdu patet. cōcludit. n. uerū sed nō cōtra nos. quia uim illā n̄ ī medio sed in primo mobili cōsideramus. ¶ Ad tertiā rōndetur sicut ibi tāgebatur: uim illam in īstanti p̄duci. sed retineri diu a susceptiui p̄portionato. & ad pbatōnē dicitur maiore esse uerā de cāis p̄cipalibus nō autē īstrumētalibus. modo dicimus uirtutem illā. quē retinetur. p̄ncipaliter a corpore celesti puta plāeta uel simile. nō a radio p̄ mediū multiplicato. nisi īstrumētaliter esse. sp̄s enī gignitiuus uim p̄bet diutius māsura ī feru. q̄ ipse met: qm̄ īstrumētaliter agit. uirtus. n. īstrumētalis agentis nō p̄pria est. sed appropriata. ¶ Ad ultimā rōnē nō oportet rōndere qm̄ concessū est id ad quod deducit. non autē dicimus illā duraturā: sed illā. quā

īstrumētaliter p̄ influentiā transmissam in primo mobili: quā nobilior est radio multiplicato. qm̄ radius ī medio est. p̄pter effectū in termino. & media ignobili ora sunt fine.

Articulus. ii.

¶ An uirtus dirigibilis impressa aliquo modo localiter moueri possit. ¶ Idem dicitur q̄ uis p̄dicta a planetis ce. u. terisq; significatoribus impressa re. licta. nullo pacto moueri possit causa q̄dem cur talis uis impressa est. & si. gnificationē in īpressionē acquisit. nō est. nisi tale uel tale dominiū. quod rōe huius uel illius figurā sibi assumpsit. cuspis enī ascēdentis. uel alius significator sic se habēs ad terrā. uim illā tribuit. sed si uirtus illa moueretur iam nō sic ad figuram se haberet. quēadmodū tēpore principii q̄ io significatiuā uirtutē sibi uēdicauit. igitur cessaret cā cur talis īpressio efficax facta ē. ea ergo mō altero se habēte nulli us erit efficacie: cōsequēs incōueniēs a cūctis reputatur. ¶ Amplius ut dictum est nullū accidens transire pōt de subiecto ī subiectū: sed uis illa impressa accidens est. nō igitur motu p̄prio moueri pōt: sed solū īproprie ad motū subiecti. astrologi uero. motu p̄prio ymaginātur moueri. tanquā astrū quoddā. adeo q̄ eandē uim modo in uno. modo in altero gradu reperiri affirmant.

¶ In cōtrariū arguitur. si uirtus ista impressa nō moueretur. igitur ī nullis aliis p̄tibus opari posset q̄ ī illis quibus facta fuit impressio. cōsequēs tñ cōtra expiētiā esse cognoscitur. cōsequutio sic declaratur. uirtus. n. ista in īstanti impressa ē. ut supra dictū est. aut igitur ī eodē īstanti eadē uirtus alterā ī aliis locis multiplicat. postea uero nō. aut post illud īstās. aut nūquā

si nūquā ergo nec ipsa nec aliquid ab ista
 alibi reperitur, q̄ ubi fuit imp̄ssa. ergo nō
 alibi opari poterit. ubi. n. aliqd opatur.
 ibi uirtus eius reperitur. si autē i codē instā/
 ti ad aliquas ptes trāsmittat suā similitu/
 dinē nō aut postea. quū hoc tm̄ instrumē/
 taliter fiat. actio ista principaliter suis cau/
 sis attribuēda est. ita dicendū ē uires istas
 solū in his uel illis locis. a principalibus
 significatoribus fuisse imp̄ssas in tali pun/
 cto. & qm̄ nūquā alibi reperirētur. argua/
 tur ut prius. si uero postea multiplicet se
 ipsam. iam habemus intentū. q̄ uirtus il/
 la mobilis est. nec etiā rō assignari pōt. si
 post p̄ tēpus uis illa in alias ptes se ipsam
 multiplicet. in aliquo instanti uel tēpore
 qn̄ i aliis instantibus uel tēporibus iteq;
 uel in alias ptes. multiplicari possit. itaq;
 cōtinue p̄ certū tēpus uis ista mouetur.
 si quis aut eam uim solū in locis imutatis
 operari confiteretur. nullo alio medio
 cōuincatur. q̄ experientia quā aptissime
 demōstrat. in quacūq; pte itē media ope/
 rari. ubi uis dirigenda significatōrē offen/
 derit. eadē nēpe efficacia opari uidemus
 dirigendas uires (ceteris paribus) in p̄p̄in/
 quas sicut i remotas ptes. a loco ubi ip̄sse
 fuere. dū mō tēpore suo offensionē confi/
 deres. nullo igitur pacto uires ip̄resse con/
 iungi possent. solū ergo p̄ stellā p̄uētus
 ad illas. opatiōes uarie sequi ualeat. sed
 hic modus operandi debilissimus ē. si ea
 quā de uirtute significatiua acq̄sita uera
 sint. utq; patet a flor. lxxi. ¶ Item quā/
 to cā potētior est tanto magis effectū sibi
 similem facit. iuxta tñ suē capacitatē mō/
 dū. sed oīa celestia mobilia sūt quinimo
 pluribus motibus mouētur. p̄ter primū
 oīs ergo uis ab illis p̄cedēs mobilis erit.
 ¶ Amplius nobilior ē finis. cuius grātia
 alia sūt. his quā sunt ad finem. sicut no/
 bilior est uictoria q̄ equus. sed uires istae

inferior. imutadōr gratia sūt. ergo quū
 inferiora oīa i motu cōsistāt. pariter & ui/
 res in ea loq; partibus imp̄sse mobiles esse
 oportet. ¶ Adhuc oē receptū p̄ modū re/
 cipientis recipitur. patet. imateriale solū
 imaterialiter recipere pōt. materiale uero
 materialiter. ita & mobile semp mobili/
 ter. sed calū mobile est & motu quidem
 locali. igitur &c. ¶ Ad primā igit. rōnē incontrariū. dd. q̄
 licet rōe figurā significatores sibi significa/
 tionē assūperint ipsi tñ & assumētes sūt
 & qbus assūpta ē. figura uero cā ē uirtu/
 tis illius acq̄sita. i. aquiri n̄ autē i cōseruari.
 sed cōseruari ex uirtute ip̄mentis acq̄sita
 in principiis p̄cipue ē. ¶ Ad secūdā cōcedē/
 dū ē. quod rō cōcludit. uis. n. illa p̄prie
 moueri nō pōt. sed ad hūc sensū. mobile
 appellamus. qm̄ uariis tēporibus. i. uari/
 is p̄tibus cali reperitur uis similis uirtutis.
 ut i articulo sequenti statim fiet apertū.
 ¶ Articulus. iii. ¶ An assignari possit modus quo uis ista
 sic uariis in locis reperitur. ¶ Otestatē istā a stellis uel circulis
 imp̄ssam mobile ē cernitur. mo/
 dum aut quo moueri possit non
 p̄ue difficultatis ē cognoscere. Primo. n.
 generali modo succenset cōsideratī nō re/
 tē capi motū uirtutis p̄dictae. sup̄ius. n.
 cōsum ē. uim istā ēē mobile tñ ex pte im/
 primētis. emittentis. i. fluētis illā. tñ ex p/
 te recipientis. ex pte aut ip̄rimētis nullus
 modus. motus eius cōgruus est. nā ip̄ri/
 mens semp nō eque uelociter mouetur.
 si plāetis patet ecētricōr uel epiciolicōr. cā
 in fixis. trepidatiōis motu. nō ergo uis il/
 la sic eq̄liter moueri pōt. ex pte uero reci/
 pientis. maiori errore sumitur. nā primū
 mobile contra succēssionē signor moue/
 tur. uirtus autē huius sū succēssionem.

¶ Deinde specialiter arguitur. nam motum istū repiri aliquo sequentiū modorū sūm oportet. aut. n. sic uis ista simul in oēs zodiaci gradus iprimitur. sed quum fortius in partē p̄pinq̄a q̄ in remotā iprimatur: fortissime gradus sub quo stella repitur exēpli grā. in ipsiōis p̄cipio. tali q̄litate afficitur: deinde debilius usq̄ ad primū locū aspectus exagoni. ibiq̄ fortius. irradiatiōis cā. debiliori tū mō q̄ i gradu p̄prio iprimitur. itaq̄ debilitādo p̄cedit usq̄ ad sequētē aspectū. ibiq̄ itē suo mō fortificatur. & sic deiceps. quomq̄ sic fuerit imp̄ssa nō statim opari incipiet. nisi ubi fortissima fuerit. i ceteris locis ob sui debilitatē maiori uel minori tēpore latet ad aliquē potentia gradū fortasse se reduciendo. quē quom fuerit adepta opari poterit. ibiq̄ si significatorē alterū offendet effectus suos p̄ducet. ¶ Cōtra modū istū arguitur. primū. si sic esset. tunc quū unica sit i principio significatiōis assūptā imp̄ssio facta in oēs gradus. eodē tēpore eq̄li distātia effectus suos p̄ducere necesse esset. cōsequitio aptissima oībus p̄ter fatu is. cōsequēs aut cōtra expiētā. expimur enī in uariis climatibus. uarias ascensiōes signorū. p̄uētusq̄ uarios. uirtute huius. distantia simili. ubi polū altitudine quadam eleuatū uideamus: tardiori uel longiori tēpore ad equalē distātiā puenire cōphēdimus uirtutē illā. q̄ in loco alio ubi polus magis uel minus deprimitur. & hoc clarissimū ē. ¶ Preterea si sic. tūc si significatore dirigendo existente in primo arietis. eodē tēpore effectū exprimeret ad primū p̄ctū. x. gradus arietis & ultimū xxi. gra. pisciū. pariter ad primū tauri & p̄cipiū pisciū. & sic deiceps. cōsequēs aptissime falsū. nec aliud. ab aduersario q̄rimus q̄ cōsequēs cōcluderetur. ¶ Forte diceretur ad hoc. q̄ citius ad. x. tauri pue-

niret. q̄ ad. xxi. pisciū. qm̄ uis illa fortior. si mō iprimitur a stellis s̄m signorū successione q̄ contra. qm̄ motu illo stella p̄ficiscitur. ¶ Contra cōtingit tēpus. quo opatur in signis quā iam pagrauit. breuius esse eo: quo in anteriori pte. patet his. qui modū idirecte directiōis cognoscūt. ¶ Preterea cōtingit p̄tem posteriore similiorem esse iprimēti stellā. q̄ anterior. ig. in posteriore fortius iprimet. quū p̄serti magis ad eā rem p̄moueat similitudo primi mobilis p̄tiū cū stellis influentibus. q̄ motus ordo aut successio. qua similitudine supra ostensū est potestates insignis accipi plāetaz. assūptū patet si Mars i tauro cōstitutus fuerit. aut aquario. ¶ Adhuc principaliter arguitur. aut uis ista in actū reducitur. se ipsa: & hoc fieri nō pōt quia in actu & ipotētia esset respectu eiusdē & s̄m idem i eodē tēpore. aut a primo mobili uel aliquo suscipiente. & hoc n. qm̄ si cut uirtuali frigidityte p̄sente. semp aqua calefacta ad frigiditytē tantā uel tātam reduci pōt: sic ēt semp p̄sente primo mobili eiusq̄ uirtute. uis ista in actū reduci posset: itaq̄ uis illa semp uigorari. cōsequēs iconueniēs. aut uis ista reducēs una cū ipsa reducibili a stellis influētibus ipressa ē. & hoc minime. nam quū uis illa uirtualis nobilior sit ea. quā reducere & p̄ducere debet. si stella sufficiens est uirtualē i instanti p̄ducere. sufficiens ēt erit actualem iprimere: itaq̄ superflua ēet. ¶ Adde aut uis illa reducēs intētionem & remissionē suscipit: uel non. si sic. egebit ergo altero reducēte eadē rōe. & sic in infinitū p̄cedetur. si nō quū ipsa respectiua nō sit. neq̄ ēt cōtrariū habere in primo mobili. que libet. n. pars celi idifferēs est ad uim illā suscipiendā. p̄petua fieri posset. si uero cōtrariū haberet: aut ergo p̄ cōtrarii p̄senti. am. corrūpitur postquā debilitari nō pōt

aut non. si corrumpitur. igitur postquā contrarium offendit nō erit amplius nec alia reduci poterit. consequens contra experientiam. si non. igitur perpetua fiet.

¶ Amplius contra eandem opinionem arguitur. si sic. contingeret in pluribus partibus celi uno & eodem tēpore. equaliter esse actuatam uirtutem illam. ex cōpli gratia. in quinque & plures gradus huius uel illius signi. patet siue reductionis causa sit. uaria ptiū primi mobilis dispositio ad illam suscipiendam: siue uaria stellarum uirtus: siue uarii coadiutores. & sic de aliis dicendum. sit igitur i casu. ut a primo arietis ascendente usque in. vi. gradum uis ista reducta sit. sitque Mars in. xxvii. piscium. Saturnus uero in. xxv. piscium. & patet quod in eodem tempore ascendētis uis. quam dirigibilem facimus Saturnū & Martem attinget. igitur effectus suos producet. consequens falsissimum & contra apertam experientiam. sic ergo tanquam falsa & impossibilis opinio ista relinquatur. continue. n. media contra illam succurrunt. sed breuitatis causa posthabeantur.

¶ Alter modus reperitur. ymaginantium. impressionem fieri tempore principii in loca dirigenda & quod uis ista impressa continue ad maiorem & maiore distantiam radios suos effundat. usque ad oppositum. ac si exempli gratia. prius sextilem. deinde quartum. postea trinum emitteret & sic in loca media. per partem ante partem in infinitum.

¶ Contra igitur uis ista continue magis & magis potens efficeretur per certum tempus. igitur & per quodcūque tempus. quā non possit diuersitatis causa in medium adduci. & sic tandem perpetuam fieri. ut supra improbatum est. consequutio clara quoniam quāto fortius fuerit agens. tanto ad maiorem distantiam ceteris pari-

bus suam transmittit similitudinem.

¶ Item si ad maiorem distantiam nunc transmittit quā prius: priusque sufficiens fuit ad minorem transmittere. ergo nūc quoque ad minorem transmittit. consequens contra experientiam: itaque eius directio in uariis locis eiusdem circuli simul operabitur. contra omnem experientiam.

¶ Alter modus excogitatus est. quod uis illa in primi mobilis parte influxa. successive multiplicat se ipsā. sicut fermentum uinum suā multiplicat: sicut coagulum in partes lactis. sicut mappellus in sanguine per partem ante partem in infinitum. Itaque uirtus (quae uariis in locis reperitur agens in sibi subiecta) eadē numero nō est. sed eiusdem speciei sicut caliditas caliditate eiusdem speciei generat in sibi propinquis partibus. & illa alia & sic deinceps: ubi successio. ei quae fluuii est similis efficitur.

¶ Contra modum istum. pluribus mediis instatur. Primum uirtus planetarum fortior est quam uirtus hec. in parte istā primi mobilis transmissa ut manifestum est. quā a planeta uirtute illa perfectior sit. sed planetarum uirtus sic multiplicari nō potest alias planetarum sphaera iam totum caelum occuparet. & equalis essent omnes. igitur. nec illa uis sic multiplicari poterit.

¶ Rursum si sic. aut igitur uis impressa in gradu illo remanet donec figura compleatur efficacia aut nō. si nō igitur. quomodo ad Martem directio uenerit ascendētis iam significatores uires ad ascendēs perfectae nihil operabuntur. consequens contra experientiam. si sic. igitur. pari ratione per totum medium in quo multiplicata fuit remanere oportet. itaque quā ad. lx. graduum distantiam peruenit omnes intermedii gradus tali uirtute erūt affecti. itaque significatores peruenius ad quancūque intermediam partem operabitur: quod est contra experientiam. nullus enim homo ultra lxx. annū uiuere posset. semper quidem

in quacunque significatione/ infortunarū
omniū per corpus uel aspectum. dirigibi
lium uirium fluxus quidem sustineret.
¶ Adhuc. si tenentium opinionē istam
similitudo uera esset: igitur. sicut i farina uis
remanet. s. in ptribus/ in quibus multipli
cata est/ & lacte & sanguine. pariter i gra/
dibus mediis uis illa remanebit. Hi mo/
di inter alios magis rationi adherere ui/
dentur. quorum si nullus uerus est. aper
te sequi uidetur nobis nō esse relictus pro
fectionis huius rei modus.

¶ Respondeo dicēdo. tertium modum
esse sequēdum/ primum ac secundū post
habendum. ut aperte in contrarium ad/
ductæ rationes demonstrant. restat igitur
ad rationes contra tertium respondere/
quoniam minime concludunt. Et primo
ad eam quæ omnes modos redarguit. Di
cendum igitur. q. a causa sua motū acqui
rit motusq. uiam. sed uelocitatem mini/
me: imo uelocitas eius motū Solis respi/
cit & primi mobilis. ut infra/ quare eadē
uelocitate (qua imprimēs mouetur) non
est opus moueri. sed secūdum predictorū
motum comperationem. ut infra. quan
tum uero ad recipientis naturam. dicitur
(ut infra fiet apertum) q. etiam contra suc
cessionem signorum profectio sit.

¶ Ad primam uero earum/ quibus speci
ali modo contra modum tertium insta/
tur respondetur. negādo maiorem & mi
norem. nam uis illa/ non est nisi planetæ
quam in principali suæ potestatis modo
sibi assumpsit. qd quid enim opatur/ uir
tutæ planetæ imprimētis operatur. sicut
in aqua caliditas/ ignis uirtus ē. & instru
mentum. ¶ Ad secundam dicitur. q. in
gradu ubi primo per corpus uel aspectū
impressa fuit tam diu remanet/ q. diu figu
ræ significatio sumpta uim retinet. i. aliis
uero locis intermediis minime: nec ab re

factum esse credendum. in primis enim
locis fortissime influētia transmissa est. ali
bi uero per multiplicationem. quare sta
bilitatem illam non acquirit. Additur q.
non solum in predictis punctis uis ista su
apte natura operatur. sed ratione signifi
cationis assumpte/ quare cōdecens est (ut
supra de principiis ostensum est) uim illā
permanere. nō autem de medio idem ac/
cidit. ¶ Ad tertiam dicitur. similitudi
nem adductam fuisse non omnimodam:
sed solum ut multiplicationis successus
appareret. exempla enim ponūtur ut sen
tiant addiscentes. & si quandoq. impossi
bila sunt. in rebus autem inferioribus om
nimoda rerum cælestium similitudo nō
reperitur.

Articulus. iiii.

¶ An uirtus impressa predicta pluribus
motibus seu uis moueri possit.

¶ Impressam predictam uirtutem
i. uis pluribus uis multiplicari non
posse uidetur. ab una enim causa
adequata simplici unus tm. effectus pro
duci potest. quoniam si plures iam alio mo
do alia uirtute se applicaret & pduceret.
quod est esse formaliter diuersam. sed uir
tus predicta unica est simplex. igitur &c.

¶ Preterea si uis ista per plures uias mul
tiplicabilis esset. igitur pari ratione circū/
quaq. undique multiplicaretur. quoniam
non est diuersitatis causa. ¶ Postea astro
logi cuncti per equatorem dirigunt. igitur
unus est dirigendi modus. in eodem
circulo paralelo climatis. ¶ Item si sic.
maxime esset quia per zodiacum peragra
ret uis illa sub quo planetæ feruntur: sed
ista uis dirigibilis non est/ quoniam ad eq/
torem respectum non habet.

¶ Sed contra est quod experientia aper
tissime docuit. quam rō comitatur. sunt

QVESTIO

et pluriū astrologorū auctoritates: quorū unusquisq; asserit suū modū habere efficaciam. ¶ Abrahā hebreus p gradus equales in zodiaco sepe numero se expertū fuisse fatetur. Theutonicus uero supius allegatus cōtra successionē signorū fieri affirmat. Communis tñ & efficacior modus sūm successionē signorū p transitū equatoris gradū, una cū gradibus distātiā significatōrū in zodiaco: per circulū p polos domorū superius approbatā trāsēūtē, & locū signifiatoris termini ad quem effectus uenturos aperte pollicetur.

¶ Respōdeo dicēdo. q; licet materia hec occultas causas habeat, testasq; pprietates in qua sigs deficeret, multo maiori excusatione dignus esset. q; phī, quom circa p ticularia quæ ante oculos habēt, quid sit asserendū dubitāt; medicūq; circa egritu, dinū cās & accidētra quæ sensu percipiūt ancipites restant. dico igitur q; mihi qdē rationi cōsonū ēē uidetur, uim istā ipressam pluribus motibus, uel ut rectius loquar, pluribus mutationibus, uariari debere. Ostensū est, n. superius calū i inferi ora agere quatruplici medio, lumine influentia motu & figura, quū igitur uires impresse per lumen, per influentiā, per figuram, cōtinue pluribus modis uarie sint, sequitur q; et per motū pluribus uis diuersificari debēt: siquæ aut fuerint causæ diuersitatis pluriū effectū, ei maxime cāe diuersitatis, pdicta attribuēda est: quæ ceteras uariari facit: q; illi quæ a pdicta uariatur, qm quæ uariat alterā magis pducit uarietate: q; q uariatur, ueluti prior eius uarietatis cā, motus aut inter pdictas cās cā est uarietati effectū aliā. Lumen enī ob motū maxime uariatur, tū partiū terre cōperatiōe, tū et corporū celestīū iterse patet p̄cipue i Luna quæ diuersis ad Solē respectibus maxime uariatur. & ita licet

nō adeo sensibilibiter i ceteris euenit. Influentie quoq; similiter oñsū ē supra, quātū uariæ cōpiātur: stellarū mutētur influētis ob uaria signa, termios, facies, triplicitates, ceterasq; essentielles, ac accidētales earundē potestates: ob diuersasq; et domorū igressū, quæ oīa motu agrūtur, aut amittuntur, quantū et figura motu ipso uarietatis agrat, nō ē opus aperire, quū a nulla pene altera cā pcedat. igitur illi maxie diuersitas effectū dāda est, erit ergo maxime diuersitatis cā: sed uires ipressæ dirigibiles motu suarū cāz mobiles sūt, ut supra ostensū est, ergo sicut pluribus motibus stellæ mouētur, patet de planetis & fixis, tribus salti motibus motis, ita pluribus suis motibus uires p̄dicte multiplicabuntur. ¶ Amplius uelocitas multiplicationis earū, pluriū mobiliū pportionē sequitur: ut infra ostēderur, puta Solis uel Lunæ, & primi mobilis partiū: cōuenit igit, ab illis pluribus, plures motus agri. ¶ Item quelibet calorū uirtus a duobus principalibus p̄cipue pendet, Sole uel altero planeta, s. & primo mobili, ut ex supradictis apertū est, igitur uis ista p̄cipue ab eisdem pcedere necesse est, Solis autē motus sub zodiaco est, primi mobilis uero alter, ab unoquoq; igitur istorū motus unus sequetur: & qm fieri pōt ut i tertio cōueniant ex utrisq; mixto, seu utriusq; naturā participāte: ideo tribus modis saltim uis ista mouebitur, ad sensum datū. ¶ Dicendū igitur uim Solis exempli grā, in x. arietis ipressam, & per p̄cipium significatiōis acquisitam atq; seruā, tam triplici uia moueri seu multiplicari primo enī per zodiacū, motū causarum comitando, deinde sūm successionem signorū, respectum habendo ad equatoris transitū, circuli scilicet principalis, cuius respectu paralelli describuntur. Postre,

mo uero contra signorū successionem ob motū raptus respectu egi:oris uel eius partium. quog; secundus potior est: quum utramq; causam respiciat.

¶ Ad primā ergo contrariū rōnē. dd. q. ab hac uīca uirtute rōe diuersarū cā: pri: mag; principalū supius aptarū plures uires multiplicatē pcedūt. itaq; nō unica cā est. ¶ Ad secūdā negetur cōsequitio. causa uero enarrata ē. qm̄ principalia in celo comitatur uaria pdicta multiplicatiōes.

¶ Ad tertiā dicendū q. mētiōē p̄cipuā de efficaciori mō fecerūt approbati astrologi. cui tñ n̄ repugnat alios repiri. ¶ Ad ultimā dicitur. q. primus p̄cessionis modus nō ē pprie directio. nisi p directionē p̄fectionē itelligamus. p hūc uel illū circulū directe pcedēs. quo mō largo uocabulo dici pōt directio. alii tñ duo directiones ppri sūt.

Articulus. v.

¶ An eisdē modis dirigi debeant plāetæ retrogradi & totidē quibus & directi.

Sferēdum esse uidetur eisdē uīs & totidē modis. planetarū retrocedentiū uires p̄ficisci. quibus & directi. si quis. n. modus uariari deberet ille quidē ēet quo p zodiacū s̄m signorū successionē p̄greditur: postquā motū planetarū ppriū dictū ē. uim ab illis ipressam comitari. motusq; tūc tēporis contra successionē pcedit. Sed arguitur illū minime mutandū ēē. qm̄ incōueniēs ē essentiale per accidēta le dimitti. sicut ob colorū mutationē neq; quā disciplinabili ppriate priuatur hō. sed motus s̄m successionē planetis naturalis & essentialis ē. contra uero successionē accidētales & p̄ter naturā: quē ad modū aīalibus egritudo. ig. &c. ¶ Amplius si sic. igitur pariter planetæ retrogradi ēt uirtus dirigibilis respectu egi:oris s̄m successionē n̄ ēet. ¶ Preterea

oñsum est supra. epiciclorū cētra nō mēdiocrē uim plāete retinere. ob eius ad planetā idifferentiā ac p̄pingtatē. sed istorū motus semp s̄m successionem signorū sit igitur p̄dicta directio ob plāetæ retrocessionem deficere n̄ debet. ¶ Preterea a planetis cōbustis nulla significatio dirigibilis elici pōt. ig. multo minus a retrocedētibz. quū retrocessio maximū sit plāetarū impedimētū. ut supra dictū est. ergo saltem nō uariū modus ab aliis directionibus illi cōueniet.

¶ Incōtrariū arguitur sic: supra qdē ostē sū ē. uirtutē illā p zodiacū multiplicari debere ob planetarū motū sub eodē circulo. ex hoc arguatur sic planetæ p zodiacū p̄cedentes s̄m successionem signorū: uim suā iprimūt sequentē motū illū. ig. retrocedente planeta. uis illa n̄ amplius motū p̄dictū sequetur. cōsequitio apta est: nā si motus illius & terminorū cā. motus planetæ est. suorūq; terminorū cessatē cā ista cessabit effectus. nisi altera similis causa. aut similiter potens poneretur. quæ nulla est.

¶ Item a planetis maxime uariatis uirtus p̄cedens multū uariari necesse est. sed p retrocessionem eiusq; causas. planetæ maxime uariatur. illis. n. & i app̄quatiōe ad terrā. & in ptibus plāetæ i nos influētibus excepta Luna: & i motu & uirtute maxime alteratur. primū aptū est: nā sensibus cernūtur maiores uel mīores. Secūdū patet excepta Luna cuius ptes eedē ad nos uergūt: ut eius ymago demonstrat. i aliis congruū est dicere. ptes ad terrā uergētes quom retrocedunt. ad aliam partem uergere quom directi sūt. Tertium patet de motu. Quartū uero supius oñsū ē maximū sustinere detrimētū plāetas retrocessiōe.

¶ Est ergo dicendū. q. sicut quom directe p̄cedūt planetæ. uires tūc tēporis ab illis im̄p̄se p zodiacū s̄m successionē signorū

Q. VESTIO

multiplicatur. ita quoque eisdem retrocedentibus/uires quae eo tempore imprimuntur eueniunt ordine praecedunt: sed nec spatium exire debemus dirigendo: quem sic retrocedendo pagarunt. Ex quibus sequitur eundem planetam duas uires imprimere posse. quae incedendo se obuiam fuerunt.

¶ Ad rationes icontrariarum. ad primam dicitur. quod si per coessentialia naturale intelligamus: opus est distinctione uti. si enim superserimus naturale contra uolentem distinctum dicitur retrogradationem ita naturale esse planetarum sicut & directum incessum: si uero contra disconueniens distinguatur. sic retrocessionem non naturale planetarum dicemus. quoniam illi maximum est detrimentum. ad sensum superius datum. sic enim tenemus directum incessum esse planetarum secundum naturam. sicut ignem sursum ferri aqua tamen dispositione sepeari potest. sicut & ignis replendi uacui ca descendere. **¶** Ad aliam conceditur totum ad quod deducit argumentum. sicut. n. per zodiacum non secundum successione. sed contra praecedunt. ita & secundum directionem eius ad equatorem non secundum successionem signorum sed contra dirigenda erit planetarum retrocedentis influentia. **¶** Ad tertiam dicitur uim centrorum epiciclorum si qua est. & quanta est a planetis esse productam. ideo ab illis non potest uis dirigibilis imprimi. **¶** Ad ultimam negetur consequutio. licet enim maius impedimentum aut detrimentum per retrocessionem hauriat planeta quam per combustionem. quia plus sibi subiectis nocet. nil tamen obstat quoniam maiorem licet peiorem habeat efficaciam.

Articulus. vi.

¶ An partes omnes dirigi debeant contra successionem signorum. **¶** Proponendum nunc nobis est. partes omnes efficaces esse. ut astrologi aliter. **¶** Rursus quod ista questio sequente aperietur. ulterius tamen dubitatur. an partes

omnes dirigi debeant. contra successionem signorum. in partem negatiuam sic arguitur. primo auctoritate Ptolemei libri fructus afforismorum. xxv. ubi ex arabica lingua habetur. partes uero dirige retrorsum. id est contra successionem signorum. ubi plurali numero loquitur. si uero non omnes sic dirigi deberent. iam imperfecta nimis foret eius doctrina. **¶** Amplius idem ostenditur ratione haly. cometarys auctoritate praedicta. dicentis partium autem directionem. scilicet fortunam & aliam esse contra motum stellarum erraticarum. cuius rei causa est. quoniam mutatio earum est sicut motus circuli moueris ceteras stellas fixas: quia gradus partium est de gradibus firmamenti. & mouetur in illo &c. per circulum mouentem ceteras stellas primum mobile seu firmamentum intelligit: mouens raptu omnes orbis stellarum. ratio ergo eius est. uis ista partium in primo mobili sumitur. & in illo mouetur. igitur mouetur secundum motum illius. scilicet contra successionem signorum.

¶ Incontrarium arguitur. si partes omnes ob eandem. scilicet quoniam in firmamento sunt sic contra signorum successionem dirigende sunt. pariter ergo planetarum aspectus. qui in primo mobili sunt obseruandi. ut ex supra dictis patet. consequens falsum. ergo &c. **¶** Preterea similiter antihistia dirigenda essent. quae in primo mobili sumuntur. **¶** Idem quoque sequitur de quacunque uirtute dirigibili impressa in partes primi mobilis.

¶ Respondeo. idem. non omnes partes esse retrorsum seu contra successionem signorum dirigendas. quae res sic aperte declaratur: primum ex supra dictis. partes. n. nil aliud sunt quam uires quaedam in partes primi mobilis impressae. ex conperatione significatorum eiusdem rei. secundum distantiam uel propinquitatem. quarum una ascendenti tribuitur. principaliori significatori correspondenti: altera uero gradui tantum abascendente

distat: quātū alter significator ab altero distat. qui gradus ueluti ascendēs est alterius significatoris. duo ergo hic cōsiderāda cōcurrunt. causa imprimētes: & ptes celi in quibus impssio fit. sed nec ob iprimētes causas nec ob recipiētes impssiōes retrorsum dirigi oportet. primū sic aperitur. qm̄ imprimētes causa aut omnes planetae sūt: qui sūm pprīū motū cōueniēte sūm successione signorū mouētur. aut saltem aliq̄ illoz. alterā uero cām cōtingit qn̄q̄ esse domus cuspidēs. sed nec etiā p illas retrorsum dirigēda ps est. alias ascēdēs retrorsum. ceteriq̄ anguli dirigenda essent: cōsequēs salsum apuissimū. & per idem concludi pōt q̄ nec ob partes primi mobilis recipiētes ipssiōes sic contra successum signorū dirigēde sunt. sicut ostēdūt ceterē in similes ptes uires impressae.

¶ Ad cuius rei euidētiā ulterius considerandū est. partes sic sumi posse sepius: ut cōtinue magis ac magis ab ascēdēte elongētur: quod quidē semp cōtingit. quom terminus ad quē inter iprimētes planeta leuior est. alter uero grauior. sicut i parte fortunae cōtingit. quom a Sole in Lunā sumitur. quia. n. leuior cōtinue magis ac magis a grauiori elongatur. pariter & ab ascendente ps fortunae magis ac magis distabit. quo fit ut successione multiplicationem/inceffum quēdam aquirat. quē in directionum pfectione referuat. itaq̄ sūm successione dirigi oportet. Si uero cōtrariū cōtingerit. ut. s. terminus a quo leuior sit: ad quē uero grauior. cōtinue magis ascendenti locus adherebit ubi pars fortunae impressa est. quare sicut magis ascendenti adherendo sūm minore pfectionē ab eodem contra successione signorū pceditur. sequetur ipam/successione illam aquirere pdictae cōtrariā. sicut de pte celati euenit quom a Luna in Solē extrahitur.

Quoniam uero sepius euenit in aliis partibus: quae alterū principiū est cuspidis/aut angulus. aut pars altera primi mobilis: ut planeta continue magis & magis accedat ad predictū partis principiū. ideo sepius euenit partes dirigi debere contra successione signorū. & qm̄ oppositū nō nūq̄ cōtingit/ideo ob hanc sumendi motū cām directe dirigi possūt.

¶ Ad rōes primo adductas in partem negatiuā. p affirmatiua. s. dicendum. partem illā in grecis codicibus nō reperiri. q̄ re suspecta est. Sed esto q̄ greci illa careāt nō tñ uniuersaliter loquitur: sed ut plurimū illud euenire nōtauit. ¶ Ad secundā iam ostēsū est rōibus pluribus argumentum haly inefficax esse.

Articulus. vii.

¶ An quolibet uirtus i aliquo gradu impressa zodiaci ad quēcūq̄ aliū gradū eiusdem circuli efficaci pfectione dirigi possit.

¶ N quocūq̄ gradu uis predicta a planeta aliquo impssa fuerit. uis uidetur ipsam. ad quē uolueris alterum gradū dirigi posse. uis enī impressa motū imprimētis sequitur. sed quilibet planeta in quolibet gradu reperiri pōt. et ad illū pficisci. igit. &c. cōsequio nota maior ostensa superius est. minor euidens.

¶ Adde ubicūq̄ planeta fuerit suis aspectibus totū pene zodiacū occupat. sed ultra corporū directiones sūt directiones aspectuū. igitur saltim aspectu ubiq̄ uis ipressa cuiuscūq̄ planete reperiri pōt. ¶ Amplius Sol in egnoctialibus pūctis ad quēcūq̄ significatorem dirigi potest. igitur & ubiq̄. & qlibet planeta. quū rō diuersitatis nō appareat. ¶ Preterea quilibet gradus de se receptiuus est pdicti dirigibilis influxus impressi. quilibet etiā plācta sui natura ipressiuus ē eiusdē uirtutis. igitur

QVESTIO

et patiens & agens disposita sūt. & p cōse
quens actio ubiq; p̄dicta fieri p̄t.

Incontrariū est auctoritas p̄ceptoris. &
obseruata exp̄ctia: qua cernitur / nō ubi
cūq; significator cōstitutus fuerit / ad quē
libet altēz gradū / ipsum posse dirigi / q̄
re nō iniuria hinc causam sūmi posse tene
tur: cur in directiōibus nōnūquā moder
ni decipiūtur.

Respōdeo dicēdum. q̄ si de p̄fectione
uirtutis / motus plāetaz solū sequēte lo
quamur: s̄m. s. primū multiplicādi mo
dum: haud dubiū esse p̄t / p̄tem questio
nis affirmatiuā tenendā esse. ut primū de
ducit argumētū. Si uero de duobus. ulti
mis modis / equatorē ex p̄te aut in totum
respiciēbus: fateri opus ē / p̄tem negatiuā
p̄ualere. cuius rei manifesta rō i medium
adduci p̄t. Nullū. n. agens in actū exit /
nisi p̄ aliquid nouū euentum: quo. s. aut
ip̄edimētū remouetur: aut aliquid defi
ciens acquiritur. quom ergo uirtus aliqua
impressa nūc opatur. priusq; minime ope
rabatur / oportet ob aliquod p̄dictoz pas
sum nouiter agētis qualitate affici. nō po
test aut uirtus dirigenda ex quocūq; loco
zodiaci ubi fuerit imp̄ssa quēcūq; locū at
tingere. ig. &c. assūptū immediate ostendi
tur. Vis. n. imprimenda planetā nō p̄t
s̄m maiore extensionē in p̄tes primi mo
bilis ip̄rimi. q̄ sit corpus & sphaera ip̄rimē
tis: quū p̄ centrales radios (medios inter
terrā & zodiaci p̄icta) imp̄ssio fiat. alias
quāprimū in omnē zodiaci p̄tem simul
imprimeretur. nec tunc egeremus directi
one: qm̄ ubiq; uis illa repiretur: itaq; ne
cesse est in directiōe / aut centrū planetā
punctum alterum tangere uel lineam.
aut corpus / corpus alterum. aut corpus
sphaeram / uel e contra. aut sphaera sphaerā
sed puncta indiuisibiliter solam in eodē
parallelo se tangere possunt: corpora au

tem corpora / p̄ sola minuta: corpus spha
ram uel contra p̄. xv. tantum graduum
distantiā in coluris. uel correspondētibus
circulis. sphaera aut sphaerā solū distantia
xxvii. ad plus in luminariis. ergo quū
maior sit graduū in zodiaco declinatio.
sequitur questiois ps negatiua: sed si que
cūq; sphaera ad sphaerā cōtractus: aut corpo
ris ad sphaerā uel contra / sensibilē mutati
onem efficit. quare nullo pacto uis in pri
mo canori impressa. ad primū capricornii
aut ē ad. xv. pisciū dingi poterit: nec p̄
pius satis sensibili efficacia. Efficax ergo
directio erit quom corpus / corpus: aut
corpus nō circūferentiā: sed inter medias
centralibus ad herentes / p̄tes sphaerā offē
derit. **E**x quibus sequitur. qm̄ stellaz
sphaerā siue planetaz siue fixaz inaequales
sunt. nō semp equali distātia latitudinis
efficax contactus emergit. **S**ecūdo seq
tur quāto maiores sūt corpore sphaerā. ta
to (ceteris paribus) efficacior resultat con
tactus. **T**ertio sequitur ceteris p̄ibus lu
minariū contactū efficacissimū ēē. nō mō
aliāz causaz gratia: sed sphaeraz magnitu
dine.

Ad rōes in cōtrariū. ad primā respon
sum est. **A**d secūdam dicēdū. cōclusio
nem esse uerā. sed nos de uirtute a corpo
re influxa in gradu ubi stella repitur ip̄ri
mens / loquimur: quā potior ē aliis. & quā
sensibilē mutationē p̄ducit. **A**d tertiā
dicitur negando maiore. nam ad Mercu
rium i solstitiis. cuius sphaera. v. graduū
semidiametrū habet / dirigi nō p̄t. licet
illa & rōe sphaerā Solis. & rōe loci i sterme
dii. s. eqnoctialis p̄icti. maiore zodiaci
pertem occupare & obuiare possit. **A**d
ultimā dicitur. q̄ ultra & p̄tereā ip̄rimē
tis dispositionē & uirtutem: suscipiētisq;
idifferētiam / opus est applicatione ip̄oz
quā in casibus multis deficere p̄t.

Articulus. viii.

C An gradus in directionibus transeūdi tempus determinatum sibi uelint.

U Idetur graduū quātitatem in directionibus tempus determinatū (puta diem uel annū) nō posse significare. Quāto. n. aliquod imprimis maioris fuerit uirtutis. tanto fortiorē impressionē faciet. itaq; uelocius se ipam multiplicabit: sicut uelocius & ad maiore distantia caliditas potentia. c. alterā multiplicat. q. x. sed plāta cetereq; stellā; tū suapte natura. tum cū locis ubi sunt uaria cōuenientia. tum quoq; comitū & aliorū grā. suā uim nō parū qnq; auctā uel diminutā possident. ig. &c. **C** Preterea gradus sū astrologos qnq; xii. ānos uirtute cōplectitur: qnq; annū. qnq; mēsem trigēsimā anni partē qnq; edomodā uel ēt diem. trapezūtius grecus horas intelligi uoluit. ig. &c. **C** Postea sicut uirtutis dirigibilis motus. motū planeta imprimētis sequitur: ita uelocitas uelocitatē: sed nec ex pte diuersarū stellā; eadē reperitur uelocitas: nec ex parte eiusdē stellā; quū semp̄ immediatis tēporibus ineq̄li uelocitate moueātur. epicicli. ecentrici. trepidationisq; motibus. igitur nec uirtus ista. equa uelocitate moueri poterit. & ex cōsequēti nec determinatū tēpus gradus p̄ficiscens complectetur. **C** Deniq; q̄to uis ista ulterius se multiplicando p̄cedit. tanto debiliior efficitur. omne enī agens fortius agit in p̄pinquā ptem. q̄ in remotā. alias in infinitū extendi possit. citius ergo primū gradū transiet. q̄ secūdū. & secūdū q̄ tertium.

C Incōtrariū est auctoritas omniū astrologorū: rei q; ueritas sic esse comprehenditur. ut pensatis his quā cooperantur gradus tempus determinatum hunc uel illum complectatur.

C Respondeo dicendū. q. quū motus celestium corporū. tēporibus coessentialiter sint. est. n. tēpus (iusta p̄p̄theticorū sententiā) numerus. motus. primi. s. mobilis p̄cipue: necesse est sū uarias motū p̄portiones principalīū mobilīū celestīū iter se. uariis temporibus. celorū effectus causari. in celo autē principaliora sūt iter astra Sol Luna. Inter sphaeras primū mobile. Huius circuli potētissimis sūt absoluti equator & zodiacus. respectui orizon. mediū calū. zodiaci ptes principales. signa sūt. igitur sū horū inter se uariā motū p̄portione. effectūū tēpora effluent. aliorū uero mutatiōes. qm̄ p̄dictis inferiora sūt: ideo uires. principaliorū cōmirātur. & iuxta eorū mensurā determinātur. si igitur motū Solis motui primi mobilis cōperauerimus. quā duo principaliora sūt: cōpiemus ī completa primi mobilis reuolūtione. unā ex. ccc. lxx. fere p̄tibus suā cōpletā reuolūtione. Solem attigisse. pars autē ista motus Solis. nō iniuria a completa primi mobilis reuolūtione ab aliis distincta. ad suū totū p̄portione. & cōpationē habet. si igitur cōperauerimus spaciū p̄ transitū in parte ista ad suū totū gradus iste Solis. anni tempus. p̄ totū cōphensū uirtute cōtinebit. quasi p̄s ista effectū nō prius emittere possit q̄ post tempus a suo toto cōphensū: sicut ēt cōgruū est. p̄tis actiōes toto attribui: & sū eius dispositionē pensari. si uero p̄nominata pars nō ad cōpletā Solis reuolutionem. sed lunā cōperauerimus. quā post Solē principalior est. & secūdū locū tener. sic eius tēpus. lunari anno terminabitur. si quoq; cōpletā reuolutionē solis ad signū cōperauerimus. resultabit inde signorū p̄fectio. ubi anno signū tribuitur. pariter hinc. edomodāq; diez. xii. horaz. &. vi. horaz. hinc etiā magni orbes oriri possēt

QVESTIO

non. n. difficile est ex hoc / ante hac testo
principio / omniū tēpora discerni p̄dicta
rū uiriū. precipue qui ingenii subtilitate
sunt p̄diti. ¶ Ex his infero facile accidere
posse. ut si quis erraticę stellę imp̄ssio-
nes obseruaret uaria effectū tēpora ex-
plorare posset: p̄ter ea quā a Solis motu
p̄cedūt: s̄m planeta grauitatē. uel p̄ticu-
larē icessum. hinc forte saturnie reuoluti-
ones oriūtur. Si. n. in luminarium moti-
bus tēporę uarietates contineri uidemus:
cur nō in ceteris planetis id fieri pōt?

¶ Ad rōes incōtrariū. dd. ad primā. q. li-
cet imp̄sse uires maiores ul' minores sint:
ex hoc tñ nil aliud seqtur / q̄ directionem
magis uel minus esse potentē. qm̄ huius
multiplicatiōis uelocitas / & circa tēpus
determinatio / ab eis supradictis principali-
bus causis pendet. nō aut uirtutis imp̄sse
magnitudine. ¶ Ad secūdā dicēdū. gra-
dum ad unū cōperatū hanc determinatā
mēsurā recipere. & ad aliud alterā. licet
in se indifferēs sit ad plures. ¶ Ad tertiā
negetur similitudo. uelocitas enī puen-
tus uirtutis illius nō ab ip̄metibus est
sed ab illis causis. quare respectu cōperan-
tur. ¶ Ad ultimā similiter. quare conse-
cutio neganda est. qm̄ uelocitas nō inde
dependet.

¶ Questio. XVII. de partibus.

¶ Articulus. i. q̄ an p̄tibus sit fides adhibenda.

¶ An p̄tibus sit fides adhibenda.
Vāquā p̄tes ab astrologis n̄
mediocriter obseruantur:
q̄ dēnt nulla tñ uidētur fide dignę
ostensū est. n. Superius celū
q̄ uolūntatē q̄ttuor medijs agere in inferi-
ora / lumine / influētia / motu / & figura: p̄-
tes aut sub nullo p̄dictorū q̄ttuor cōphē-
dūtur. ig. &c. minor sic referatur. qm̄ iā

apertū ē p̄tes a lumine nō p̄cedere: nec ēē
lumen / quod circūquaq; emittitur. neq;
influētiā. ut patet. motus quoq; nō est.
nō deniq; figura: quū idifferēter s̄m quā
cūq; figurā & distantia / uim illā p̄ci affir-
ment. ¶ Amplius quis risū cōtinere pos-
set / quom̄ sepiissime delirando / p̄tes que
dam. puta leguminū / fabarū & eiusmodi
in mediū adducūtur? Itaq; illis coherere
maxima demētia ē. pariter & oībus: quū
ab eodē fonte effluat oēs.

¶ In contrariū est Ptole. & aliorū auctori-
tas / partē fortunę magnificiētū: & inter
hylegia eius locū cōnumeratū. nō mō ī
natiuitatibus aut reuolutiōibus: uerū ēt
petitionibus magnificiendā esse dicentū
patet afforif. lxxxviii. &. xc. & in aliis nō
nullis locis.

¶ Respondeo. longo tēpore nullā pote-
ram de partibus habere fidem / excepta p̄-
te fortunę. quū uero sepius in egritudine
bus partē infirmitatis obseruasse: p̄tēq;
celati animi in petitionibus ac natiuitati-
bus: quas dā quoq; p̄tes alias p̄cipuas / ap-
tam efficaciam in illis cōperui. coactus sum
igitur sicut alii sentiunt ueritatē asserere.
sensum quidē ob rationē om̄ittere / ibec-
cillis ē intellectus. Sed sigs recte cōsideret
nō ab re p̄tes magnę uirtutis ēē cōperiet.
primūq; de p̄te fortunę loquendū ē. siue
a sole in lunā semp̄ sūmi debeat. siue nō
uidendū igit. qm̄ luminaria inter ceteras
stellas fortiora sūt / & in figuris semp̄ po-
testatem habēt comunē: p̄cipue Sol cete-
ris paribus. sicut ī totū corpus cor habet
dominiū / ob spūs ad mēbra oīa transmis-
sos: cōdecens est ut sup̄ ascendente. figurę
capite dominium habeat. itaq; Soli certo
mō subiciatur ascendens. ob similitudinē causā
Lunę locū alteq; correspondere oportet. q̄
ascendēs eius habeatur. & qm̄ ascendētia
hec primi mobilis sūt partes: quare ueluti

materie & planetarum corpora sunt: plane-
ta uero illis ut formae & animae comparan-
tur: pculdubio congruū est talem interse-
distantiā habere ascendētia pdicta: qualē
& eorum formae materia enī a forma uim/
actum / determinationēq; recipit: hinc asse-
ruit Ptole. ptem fortunae quasi ascendens
esse Lunā. ¶ Ex pdictis seqtur partes nil
aliud esse / q̄ potestates quedā / in materia/
suis causis correspōdēti / rōe dominii qd'
potentiores illarū cāq; iprimētiū uires ha-
bent sup ascendēte. ¶ Vltorius seqtur n̄
solū partem ubi notatur reperiri. sed etiā
in ascendēte. ¶ Seqtur ulterius in ascen-
dēte figurā / fortioris uirtutis esse ptē. pa-
tet nam potentiori significatori correspō-
det. in die. n. a sole sūmitur. ¶ Seqtur et
q̄ cā quare de illa uerbū nullum habetur
ab auctoribus est: qm̄ ex dictis eorū elici
pōt huius rei ueritas. ac etiam qm̄ figurā
ascendēs semp obseruatur. quare locū oc-
cultiorem obseruādū referarūt antiqui.
¶ Sequitur deinde ab aliis plāetis q̄a lu-
minaribus ptes sūmi posse. ¶ Seqtur etiā
q̄ nō oportet oēs causas a quibus sūmun-
tur esse planetas. & multa alia sequūtur
que ingeniosis linquantur.
¶ Ad rōes incontrariū dicēdū ad primā
partes a figura cōsurgere. nam distātiā
suorū principiorū obseruāt. & comitātur.
ab influentia quoq; pēdent. qua materia
sm̄ formae dispositionē restrigitur & uir-
tutem suscipit. per figurā. n. nō solū aspe-
ctum itelligimus. sed quācūq; duorum
uel trium habitudinem / ppingtatis aut
remotionis causa. ¶ Ad secundam dicitur
cōcedendo astrologum ad picularia nō
posse descendere nisi minime afflati fue-
rint. ut Ptole. uerbo primo libri fructus
aperit. ob hoc igitur de quibusdam non
omnibus partibus habenda fides est.

Articulus. ii.

¶ An pars fortunae semper a Sole in Lu-
nam sūmenda sit.

Idetur partē fortunae i die ac no-
cte / a Sole sūmendā esse in Lu-
nā: pluriū. n. eiusdem rei signifi-
catōq; principalior & potētior super ascē-
dente dominiū habere debet. debiliior ue-
ro sup loco / ubi pars situatur. Sol autē de
die ac nocte semp potentior est. igitur ab
illo in Lunam minus potentē cōputan-
dum est. sicut ab ascendēte figurā poten-
tiori / in alterius ascendens. cōsequutio cla-
ra. prima enūciatio sic cōnditur: qm̄ nobi-
liori & potentiori signātori / nobilius &
potentius ascēdens tribui debet. sicut ē
nobilius corpus / nobiliore formā expe-
tit atq; expostulat. Secūda pbat. a Sole
enī ut supra ostensū ē oēs pene cālog ui-
res emanāt: qui tanquā cor mūdi reputa-
tur. igit. &c. & hanc putāt fuisse Ptolemei
opinionem.

¶ In cōtrariū arguitur eodē fundamēto
ex dictis quoq; Ptole. ascendēs figurā po-
tentius / potētiori stellā uel significatrici
causae attribui debet. sed Luna in nocte
potentior est Sole. igit. &c. minor sic rese-
ratur: quoniā sm̄ ordinē uirtutis & potē-
tiae hylegium locorū / ordo eligendi hyle-
gia sūmitur. sed Luna in nocte Soli pēst.
iuxta Ptole. sententiā. ca. x. de spacio ui-
tarū / libri tertii qutripartiti. igit. &c.

¶ Respondeo dicēdū. neq; semp a Sole
neq; semper a Luna sūmendā ēē partē for-
tunae: quod eodem primō principio de-
mōstratur. qm̄ a potentiori sūmedū ē cō-
puti principiū. sed qm̄ cōtingit Lunā in
nocte esse Sole potentiorē: qm̄q; uero mi-
nime. nō ergo semp a Sole / nec semper a
Luna cōputādū ē. minor sic declaratur.
siquidē Sol in cadenti fuerit domo / sub
terra / in casu suo / uel detrimento / in op-

posito alia dignitatū suarū nō parē debi-
litabitur. contra uero Luna sup̄ terrā/au-
da lumine/uelox cursu in medio celo in
cancro uel tauro in facie triplicitate &c.
quibus oibus/apte Sole potētiōr experi-
tur. de nocte quoq; cōtingit Solē in suis
potestatibus reperiri in quinta ascendens
ex trino respiciens. Lunā uero cōbustam
uel in detrimento/aut casu/sub terra i ca-
denti/& ceteris huiusmōi detrimētis af-
fectam reperiri cōtingit. quo casu debilio-
rem ēē censendū ē. ig. &c. ¶ Ex dictis se-
quitur. quāuis ab auctoribus non nūquā
aliquod astrū p principio cōputi atq; pro-
cessus ponatur: nō tñ semp sic obseruari
debet. sed prius respiciendū est. an signifi-
cator ille multū deprimatur: & aliud ni-
mis exaltetur. q si sic res se habuerit uer-
tendi sunt significatores: & primus p se-
cūdo habeatur. ¶ Segtur secūdo. q au-
ctores loquūtur ceteris nō multū dispari-
bus. ¶ Tertio segtur. q sepe accidere po-
test difficultas eorū potētiarū quātitatē co-
gnoscedā. ¶ Quarto segtur. q si grā
exēpli oibus essentialibus & accidentalibus
cōputatis i potestate equarētur/aut
nullibi/aut duobus i locis ps extra ascē-
dens figurā reperitur. ¶ Quinto segtur
uim istam planetarū circa genus subiectū
suum esse mensurandam. ¶ Ad rōes in corpore qstiois respōsū est.

¶ **Questio. XVIII. de triplicitatibus.**

¶ **Articulus. i.**

¶ An dominis triplicitatū fm Albuma-
zarem & Alcabitū & alios/ fides adhibē-
da sit. aut potius fm Ptolemeū.

¶ Conueniētiōr modus apparet
illa qui de triplicitatū domi-
niū p mōis ab Albumazare/ & Alca-
bitū p mōis ab Alcabitū & aliis ponitur: q̄ q po-

nitur a Ptolemeo. Conueniētiōr. n. tres
pdominatores pōnūt q̄ duo. sed primi
tres pōnūt. Ptole. uero duo tñ. igi. &c.
minor aperta ē. maior ostenditur. Primo
qm̄ sicut tria sūt signa i quibus dominiū
queritur: ita tres pdominatores cōrespon-
dentes deberi uidētur. ¶ Secūdo idē
ostēditur. qm̄ quā triplicitatis dominiū
amplum appareat: nō apparet planetam
unū sic dominari in die uel i nocte. qm̄
alter p̄iceps esse debeat. ¶ Item unus si-
gnificator i potestate alterū superat/ excē-
su quidē diuisibili. igitur alter signifi-
cator illi medio cōrespondēti in potestate
reperiri pōt. ¶ Deinde melius modus il-
le uidetur. in quo ordo seruatur: q̄ i quo
minime: sed in modo alioq; ternarius nu-
merus seruatur. in mō uero Ptole. mini-
me. ig. &c. mior patet. qm̄ tribus primis
triplicitatibus duos tñ domios tribuit.
quarta uero. unicū de die & nocte princi-
palem. alterūq; p̄cipē. mutatur igitur
ordo tribus modis. qm̄ primo in nume-
ro. nam in quarta triplicitate. tres tādē
pōnūt. Secūdo i diurno uel nocturno
dominio qm̄ in quarta idē est principalis
significator i die ac nocte. s. Mars. Tertio
in societate & participatione. qm̄ in quar-
ta solū p̄iceps assignatur & comes. ¶ Po-
stea secūde triplicitatis domini iconueni-
entes sūt. ig. &c. assūptū ostenditur. qm̄
Ptole. Lunā p̄ponit Veneri. qm̄ in die lu-
nam significatōrē facit. hoc tñ incōuenit
nam plus auctoritatis & dominiū i ea tri-
plicitate continet Venus q̄ Luna. Luna
enī tauri exaltatiōē retinet. sed in capri-
cornio detrimētum. Venus uero i tauro
domū quē prima potestas est retinet: mi-
nimeq; in aliis deprimatur. ¶ Preterea in
quarta triplicitate Martē ponit unicū p̄-
cipalem in die ac nocte significatōrē/ qd̄
tñ minime conuenit: qm̄ eius proprietates

maxime a triplicitatis natura distare uide-
tur. quū ipse masculinus: illa uero femi-
nina existat. ipse colerici: illa uero flegma-
tici existat temperamentum. si uero diceretur
q̄ rōe scoriōis eius domus/ accideret. Cō-
tra pariter in prima triplicitate dominiū
haberet. & fortius. qm̄ aries primū ē illi/
us triplicitatis signū. Martis tñ domicili-
um zodiaci caput similis eius tempera-
mento.

¶ Incōtrariū ē tanti uiri auctoritas. ut ce-
terog simul astrologog tātī ēē nō possit.

¶ Respondeo dicendo. oēs laudes quas
comētator in principio primi naturaliū
Aristo. attribuit/ Ptole. in astrologia cō-
uenire. ipse enī solus/ causas/ principia/ &
fundamēta declarat. ordine ac breuitate
mira/ multa cōplectēs. Alii uero plerūq;
inordinati/ rōibus destituti: falsa miscen-
tes. ueritatē celātes. minimaq; extollēres
maxima relinquētes cernūtur. ī pposito
idem accidit. ¶ Ad cuius rei euidētiā
duo sūt aperienda. primū unde potestas
ista triplicitatis hauriri debeat. Secūdum
in quo ceteri cū Ptolemeo discordes sint
ex quibus quesiti ueritas palam fiet. Pro
primo dicendū triplicitatis dominiū nil
aliud esse posse/ q̄ dominiū & ptestatem
quādam resultatē ex potestate domus
exaltationis & hāz/ maxime masculini-
tatis & femininitatis. ex his. n. principali-
ter/ pēlatis pēlandis/ quedā generalis po-
testas resultat sup signis triplicitatis. que
dicitur triplicitas dominiū. Quantū ad
secūdū. Ptolemeus ī tribus primis tripli-
citatibus/ quātū ad principales significa-
tores diei uel noctis cōuenit in omnibus
p̄terquā q̄ secūde triplicitatis Lunā ī die
p̄dominari Venerē in nocte dixit. alii cō-
tra discordat aut in tertio p̄cipei quem
post habet. in q̄rta uero triplicitate. Mar-
tem primū ī die significatōrē & dominū

ponit. illi uero Venerē. alios duos. s. Ve-
uerem & Lunā comites ponit Ptole. ut
uero melius quā dicēda sūt itelligantur/
ponendi sūt p̄dominatiores p̄dicti iuxta
ambas uias. Ptole. ponit. Primā triplici-
tatis quā est. arietis. leonis. & sagittarii.
duos dominos. Solem in die louem ī no-
cte. Secunde. s. tauri. uirginis. & capricor-
nii. Lunā in die Venerē in nocte. Tertiā
uero. s. geminog libre & aquarii. Satur-
nū in die Mercuriū ī nocte. Quartā uero
s. cancri scorpionis & pisciū. unū p̄domi-
natōrē principalē in die ac nocte. posuit
Martem. comitem uero seu p̄cipei ī die
Venerē dedit ī nocte Lunā. Inter eteros
uero/ magis app̄bati/ primā triplicitati iū-
xere Saturnū p̄cipei de die ac nocte. secu-
de Martem. teriā louem. quartā uero Ve-
nerem primū in die significatōrē fecerūt.
Martē in nocte. Lunā p̄cipem. Cōpen-
sandū est igitur quis hōz modus cōueni-
entior/ & magis rationi cōsonus sit. Et q̄
dem modū Ptole. cōgruū/ alioz uero in
cōgruū cōpiemus. ¶ Saturnus. n. (qui
p̄iceps ab aliis ponitur significatōr) ī arie
te casum sustinet. quare fieri nō pōt. ut il-
lius triplicitatis sit p̄iceps. cōsequitio sic
declaratur. tantū detrimētū deformitatis
debilitatis et dissimilitudinis sustinet pla-
neta in opposito signo uel p̄pe: quātū
uirium in opposito suscepit. hec astro-
logis manifesta ē. sed exaltatio s̄m aduer-
sarios secūdū potestatis gradū obtinet. igitur
casus secūdū dep̄sionis gradū uel pro-
pe. auferet igitur triplicitatis potestātē.
paulo minor rationis huius efficacia est
si triplicitatem exaltationi p̄posuerimus
nam tot potestatis gradus aufert. ut om-
nino dominiū illud amittat. ¶ Idem seq-
tur in secūda triplicitate. cuius p̄cipem
Martē ponūt. quū tñ taurus illis detrimē-
tū sit. ¶ Iouis aut quē ī tertia triplicitate
p̄iii

addiderūt nulla predicta (preter masculinitatem) similitudo reperitur. ¶ Restat quarta triplicitas uirtutillanda. ubi dicendum est Martē potius q̄ Venerē p̄domiātorem esse debere. tum quia potentior ceteris paribus. tum quia Mars domū. Venerus exaltationem habet. tum qm̄ in scorpione stellæ cōplures eius naturam sapiētes existunt. tum quoq; qm̄ aliis triplicitatibus nō uest. sicut Venus facit. cui p̄iceps socius sit. Solus. n. dominiū sūmere nō pōt. ¶ Postremo uidendū in secunda triplicitate potius Lunā q̄ Venerē esse in die p̄ponendā. tum quia potentior est luminare secundū. tum quia magis lucem & masculinitatē p̄cipat. tum et qm̄ aliarū masculinag stellarum uirtutes pene semp̄ deferre solita est. ¶ Ad primā igitur rōnē incōtrariū. dd. negādo maiore. & ad p̄bationē. negetur cōsequētia. sicut duobus signis unus domus tribuitur. ¶ Ad secūdā dicūtur duo. primū negatur consequitio. q̄ ex amplitudine quātitatis cōtinue maioritas quātitatis discrete sequatur. luminaria enī unicam domū. ceteri uero duas habent. Secūdū. dicitur esse p̄cipans p̄dominator in die. qui p̄est nocti. in nocte qui p̄est diei. ¶ Ad tertiā dicitur negādo cōsequētiā. nam si cuncte potestates medie. suū p̄ se significatōrē ac p̄dominatorem haberent. infiniti essent p̄dominatores intermedii. sicut intermedia latitudo in infinitū diuisibilis est. sed primus p̄dominator illa cōplectitur. ¶ Ad aliā dicitur q̄ domos domini ordinē in numero nō seruant. nisi illū. quē res ipsa sustinet. si quoq; p̄dicta cōsiderētur. longe magis seruat ordinem Ptole. nam quod duobus significatoribus in aliis principatibus. in quarta triplicitate duobus p̄cipantibus & uno principali distribuit.

¶ Ad quintā responsū est. ¶ Ad ultimā dicitur sicut ait Ptole. Mars in prima triplicitate diuturnitatem nō habet. p̄terea Sol potentiūsimus arietis exaltationē occupās uim illam a Marte abstulit. In scorpione autē gaudet & p̄pter stellarū fixarū cōuenientiā ut dictū est. & qm̄ in prioribus triplicitatibus Luna & Venus dominiū habuerunt. Mars uero minime. ut dictum est.

¶ Articulus. in die luminis quodam

¶ An terminos dominiū triplicitatis potestati p̄sit

¶ Riplicitatis dominiū maius esse q̄ super terminis potestas pluribus ratiōibus conuincī pōt. Pri-

mo. n. auctoritate astrologorū oīniū. potestatem triplicitatis p̄ponentiū. quā et Ptole. post domus dominiū absq; medio

triplicitates ordinauit. Ceteri uero ad p̄ticularia descēdentes sic gradus potestatu

ordinarūt. ut quinq; graduū domus potestatis latitudinē cōstituāt. exaltationis

quattuor. triplicitatis triū. terminosq; duorū. unius deniq; faciei. ¶ Adhuc quanto

uirtus fortior est tāto ad plura maioraq; se extendit. cōtraq; quāto ad maiora plura

et se extendit. tāto fortior esse uidetur triplicitatis uero dominiū ad tria signa.

lxxx. gradus se extēdit. quos quidē sua uirtute complectitur. termini uero mi-

nime ergo. ¶ Incōtrariū uero obicitur quorundam astrologorū opinio. uirtutem termini ei

quā triplicitatis est preferentiū. ¶ Respondeo dicēdo. plāetæ potestātē bifariā itelligi posse. extēsiue. s. & itēsiue

uidemus nēpe qm̄ maioris uirtutis calorem esse & potētiam in ignis pugillo. q̄ i de

cem aeris. aeris igitur caliditas extēsiōne nō aut itēsiōne maiore sustinet. extēsi

one igitur fateri opus est triplicitatis do-
miniū esse maius. itensione uero minime
Cuius rei exēplū & rō succurrit. rex. n. in
regno extensione maius habet dominiū
q̄ uir i domo sua eiusdē regni. nō tñ iure
uenditioni tradere pōt rex. domū illam.
quēad modū dominus eius facere potest.
¶ Rōes ēt succurrūt. maius. n. dominiū
esse necesse ē q̄ firmitus stabilius minusq̄
uariabile est. terminorū uero potestates fi-
xe remanēt. triplicitatis uero nō parū per
diem noctēq̄ uariātur. adeo q̄ ex p̄domi-
natore primo subiectū efficiatur. ig. &c.
¶ Preterea tanto dominiū potentiū est
quāto p̄prius & aliis minus comunicabi-
le. termini aut potestas soli planetæ cōue-
nit. triplicitatis uero pluribus significa-
tibus. ig. &c. minor apta. maior ostendi-
tur. nam quæ pluribus subiciūtur. ob il-
lorū plurium diuersitatem quæ interci-
dere potest. in confusiōe quadam. repu-
gnātia. aut cōtrouersia. debilitateq̄ positi-
duntur. ¶ Amplius diuisoris potestas
magna ac potens nimis experitur. hec au-
tem a terminorum potestate nō aliis hau-
ritur. igitur &c. ¶ Postea triplicitatis po-
testas ut dictū est ex aliis potestatibus
uelut aggregatum quoddā resultat. do-
minium uero terminorum se sola emer-
git. ob specialem partiū cæli cum plane-
tis similitudinem: sed aggregati magni-
tudo parum ul' nihil a magnitudine par-
tium differt. igitur triplicitatis domini-
um parum aut nihil supra domorum &
exaltationum potestatem addere potest
Addere tamē duobus modis ualet. Vno
quidem sicut due qualitates tertiam re-
sultantem producant. Alio modo id q̄
accidentalium dignitatum respicit. ut
hæc similitudinis &c. quæ tamen essenti-
alibus uiribus terminorū p̄esse nō possūt.
¶ Ad primā igitur incontrariū dicendū.

Ptolemeū his de cāis post domos digni-
tates de triplicitatibus locutus ēe. Primo
qm̄ a domibus principaliter pendent. Se-
cūdo qm̄ maius extensio dominiū ē. in-
ter ceteros aut nō nulli reperti sunt uires
terminorū. uiribus triplicitatū p̄ferētes.
ut Alcabitius notat. ¶ Ad aliā dicitur q̄
dominiū nō sic in partibus cæli sūmitur.
quasi uirtus a corpore planetæ effluēs hu-
ius ad longinques pluresq̄ ptes effunda-
tur. illius uero ad pauciores p̄pinquo-
resue. sicut argumentū falso p̄cedit. sed
qm̄ in parte illa tanta uel tanta similitu-
do cum stella reperitur. ex natura partiū
cæli nō ex ui tñ planetæ resultās. q̄re stat
esse extensione dominiū maius. minusq̄
intensione ac efficacia.

Questio. XVIII. de mutua colligatione
sequentium & precedentium figurarum.

Articulus. i.

¶ An sequentes figuræ supra p̄cedentes
figuras uim habere possint.

P̄paret nō nullis arduum. se-
quentes figuras supra p̄cedē-
tes habere posse significatio-
nem. & efficaciam. Nullus
enī effectus ante cām p̄ducē-
tem esse pōt. formale materiale aut fina-
lem s̄m q̄ agentē mouet. si uero sequens
figura uim haberet &c. iam uis eius in tē-
pore se ipsam p̄cedente repiretur. nullus
aut dubitat figuræ uim eiusdem esse effe-
ctum. ¶ Preterea quod nō est. agere nō
potest. sed dum p̄cedens figura ē. sequēs
nō esse potest. tūc igitur nullo modo age-
re potest. ¶ Amplius nihil in nō ens influ-
ere potest. preterita autem figura non est
quum preteritum non sit: nilq̄ aliud fi-
gura sit q̄ cælum sic se habens: quod per

instans tantū nō pmanet. figura uero nō existente uirtus eius esse nō pōt. sicut nec sine subiecto accidens.

¶ Sed cōtra est quod a Prole. ēe aut a septima/afforif. lxxxviii. Idem affo. lxxiii. & lxxv. & in principio secūdi quatipartiti quibus in locis priores figuras p posterior res determinari arctari affirmat. quā qdē sententia superius dictis probari pōt. ubi apertū fecimus. quot quāq; figurā in accidētū mūdi iudicis necessario inspicūda sunt. hoc idem in hominū genituris apparet. qm̄ reuolutiōibus apiūtur. sequētes igitur ī pcedētibus uim habent.

¶ Respondeo dicēdo. figurā sequentē supra pcedētem habere potestatem pluribus modis itelligi pōt. primo uim istā sequētis figurā. īpssam reperiri semp in pcedenti figurā. siue sequēs extiterit. siue nō & hoc eū nō pōt. figura. n. non existens quāq; nō fuit nihil prorsus in aliquid agere pōt. ¶ Secūdo. ut sit sensus. figura sequēs uim habet sup cūcta figurā pcedēti subiecta hoc ēt fieri nō pōt. cōtingit. n. effectus quosdam fuisse iam. pcedētis figurā. esseq; corruptos. antequā figura sequens sit aut fuerit. itaq; certū est effectus illos nullo mō a sequentis causa pendere potuisse. qm̄ enī effectus erāt pdicti. figurā sequēs nō erat. dum quōq; sequēs figurā fuit. effectus nō fuere. agēs aut & passū oportet esse simul. ¶ Tertio itelligi pōt sequētē figurā in effectus cum ipsa uel post futuros imprimere. & aliqd uiriuu suae influere. & hoc pacto. asserendū est. sequētem figurā. prioris effectus determinare. & arctare posse. uigorare. ac ēt debilitare. & ī nihīlū reducere. qualiter in minori cōiunctiōe differētia medie repitur. & in media differētia maxime. siquidem prima uelut uniuersalis causa est. p sequētes pticulares modificata. Itaq; patrū na-

tiuitates super filioz genituris efficaciam habent. Nouimus uirum nobilē. domū filioz male dispositam habuisse. cuius nati oēs uiolēta morte (diebus meis) piere.

¶ Ad primā incōtraui dicēdū. ipsam cōtra primū & secūdū questionis sensum procedere. nō aut contra terciū. quum super illis tm̄ effectibus prioris figurā potestatem habere possit. qui ul' una cū sequēte esse incipiūt. uel post ipsam sequūtur.

¶ Et simili modo ad secūdū responsū fit. ¶ Ad terciā dicitur uires pcedētis figurā īpssas remanere. sed hoc nihil ad rem. quoniā sic dicimus sequētes sup pcedētes potestatem habere. ut super subiecta pcedētis figurā potestatem habeat. quā re maior pposita ad ppositū nō est.

Articulus. ii.

¶ An pcedētes figurā supra sequētes potestatem habeant & patrum. super filiorum genituris.

Vxta superius declarata dicendū esse uidetur. q pcedētes figurā supra sequētes potestatem nō habent. itaq; nec patrum figurā supra filiorū figuris. Otenū est. n. supra in principiis a significatoribus seu predominatoribus uim significatiuā & potestatem sūmi. ergo quom sequēs figura est. eius pdominatores significatiuā potestatem sibi uendunt. alie igitur potestates pcedētū amittuntur. quoniā nil aliud est potestatem agere. q alios significatores supare. & sūm suā dispositionē effectus inferiores produci. nisi contingeret eundem remanere si significatorem. quod per accidens est. tunc igitur desinit prioris figurā uirtus. quom alterius esse incipit. ex quo sequitur prior rem supra posteriorem non habere uirtutem. postquā posterioris uirtus ante ipsā nō reperitur. ut imediate otenū fuit.

¶ Preterea nec patrum genitura super eas
quæ sunt filiorum uim ullam habere possunt
nam si qua domus super filios significati-
onem habet / similè habet respectu ad do-
mum genitoris significatiua: qualè domus
genitoris significatiua ad domum filiorum.
sed si quis genitor arietem in ascendente ha-
buerit in eius ortu. certum est leonis signum
suorum filiorum esse significatiuum. igitur & filii
eius arietem habebunt signum genitoris dis-
positorem. hec autem nona est ab eorum ascen-
dente. non quarta aut decima sicut astrolo-
gi ponunt. Idem similiter sequitur / de septi-
ma respectu aui & ascendente respectu ne-
potum. non. n. correspondere possunt. ut in
se inuicem influant. nam si septimum signum
aui significat. igitur suum oppositum ne-
potem. consequens falsum. quoniam nona quæ fi-
liorum domui quinta est / nepotes significat
iuxta Ptole. doctrinam afforif. lxxxviii.
¶ Postea si quinta domus filiorum signifi-
cari dispositiões. igitur ascendens filiorum
signum / in quinta reperitur / esse oporteret. con-
sequens falsum. quoniam diuersa signa in fratrum
genituris uidemus emergere. ¶ Vterius
si sic. igitur quilibet nepos idè signum ha-
beret quod pater. consequens falsum. quoniam
magis nepotes aui quam nepotes patris assi-
mulari comprehendimus.
¶ Incontrariū est Ptolemei auctoritas af-
forif. lxxiii. & lxxv. & lxxxviii.
¶ Respondeo dicendum. quod quum superius
ostensum sit / sequentes figuras super prece-
dentiū effectus habere uirtutē: multo clari-
us dicendum est prece-
dentiū figurarum uires su-
per sequentes uel sibi subiecta / seu earum effe-
ctus habere potestatem. ¶ Primo enim uires
precedentiū uersaliores sunt: sed uersales
figuræ & causæ potentiores sunt particulari-
bus omnibus computatis. ut primo ca. se-
cundi quatripartiti affirmat Ptole. ig. &c.
¶ Deinde remittere impedire / uel intende

re aut uigorare alterius figure subiectos
effectus / est super illos potestatem habere. se-
quens uero figura effectus / per uirtutē pre-
cedentis figuræ minuuntur / aut augentur
igitur prece-
dentes supra sequentes habent po-
testatem. cōsequutio notissima est. maior ap-
ta. minor ostenditur: nam si per superius di-
cta / sequentes figuræ supra quasdam prece-
dentiū effectus uim habent. idem effectus
& posterioris & prioris figure uirtute affi-
ciuntur. aut igitur similes sunt uires istarum
aut dissimiles. & ita aut intenduntur eorum ef-
fectus a predictis simul causis aut remittuntur.
quod est intentum. ¶ Vterius quum
inferiores particulares causæ / ab uniuersalibus
motu / a se inuicem dependentiam habeant:
oportet similè in uniuersalibus depen-
dentiā repiri: sed in inferioribus / filius a patre
precedit. igitur & causæ filii e causis patrum
& per consequens posteriores a prioribus.
¶ Clarius cōiunctio maxima non potest omnes
effectus suos se sola producere: quod patet
ob temporis longum spacium & quoniam ceteræ
intermediate figuræ superfluerent. igitur opus est
ut per alias sequentes fortificetur in quibusdam
futuris effectibus. quoniam in media cōi-
unctione differentia est maioris. itaque anterioris
& posterioris figuræ idem erit effectus.
quod nil aliud est quam una super alteram habere
potestatem. hoc est una super alterius sub-
iecta.
¶ Ad rationes igitur contrariarum. dd. ad primam
negetur secunda cōsequutio. quoniam licet al-
terius figure predominatores potestatem ag-
rāt principē: non tamen totale sibi uendicāt. quod
re prece-
dentes non amittunt. ¶ Ad secundam dicitur.
quod primus genitus similis patri inueni-
tur. in cuius causis maior cum patris causis
similitudo reperitur. in aliis uero non est tanta
similitudo credenda. licet generale quoddam
possideant. quæ duplex esse potest: stellarum scilicet
& signorum. dicendum igitur. quod uel signorum ratione

QVESTIO

uel stellæ causa nona nepoti & ascendens
ptauo & pnepoti & nepoti assimilatur.
Prolemeus aut eam posuit i qua maiore
inuenit similitudinem. neganda igitur e
consequutio. a. assimilatur. b. igitur no. c.
Ad alias p hec patet intelligenti solutio.

Questio. XX. de partibus habitabilibus
terræ: & earū respectu diuerso ad easdem
partes cæli.

Articulus. i.

CAn aliqua terræ pars rōe superiorū in/
fluxuum inhabitabilis sit.

Vinque zonis terra cōprehē
ditur: quarū mediā torridā
appellatā a Sole cōburi ple
rique firmiter tenent. duas
quoq; extremas polis sup/
positas ob frigore, ueluti a fonte caloris
longinquas inhabitabiles esse putāt. Me
diam p̄dictā habitari n̄ posse existimāt de
monstrare. quū magis ad zenit capitū in
maiori sui latitudine Sol ibi p̄pinus sit
ḡre spectu nostri climatis i maxima ad ze
nit p̄pinuitate. sub polis uero nox adest
dimidium anni occupans. Saturnus. xv.
annos emispheriū nō ascēdit. Iuppiter. vi.
Mars unū & dimidiū fere et ita i reliqs pla
netis modo suo: qui tñ ad uitam aīaliū
tuendam quotidie oriri deberēt. **C**Ad/
huc partes terræ īhabitabiles ob maxima
frigora reperiri. non est dubium. igit. pari
ratione ob nimīū calorem: quæ sola equa
tori subiecta esse uidetur.

CIn contrariū est Auicenna primo libro
sen. i. putantis sub equatore temperatio/
rem habitationem esse. nisi terrenæ causæ
obfuerint. sicut montes. ualles & similia
Sed quāuis ibidem temperati aeris quali
tates nō reperirētur. hoc unum sufficere

debet q; iam experientia docet. homines
partem illam incolere. similiter partes po/
lis subpositas uel p̄pinas pigmei inco
lunt. parui quidem ob caloris defectum
augmentatiua quidem calore extendit
membra. digestiuaq; digerit. que extrinse
co calore Solis uiuifico roboratur. **C**Sed
ratio quidem aperit. zonam mediā uni/
formibus parumue dissimilibus qualita/
tibus affici. humaneq; temperatæ cōple/
xioni conuenientioribus. Nam quū duæ
precipue causæ caloris itēsi sint Solis. s.
ad zenit p̄pinuitas & radiorū p̄pendicu
laritas maior. & mora super terram. harū
potior secunda est. ut calor in nonis ma/
ior q̄ in meridie ostendit. dumq; Sol leo
nem habitat q̄ in cancro. licet hoc in alias
causas referant qdā. quare quum equato/
rem habitantibus minor longe sit mora.
citiuq; a zenit discedat Sol. paucisq; die/
bus moratus. latitudinē suscipiat sequi/
tur intentum. **C**Additur altera causa sa
lutis habitantium. natura enim nō bene
subitas mutationes sustinet & modo al/
gore modo estuatiōe affici. molestissimū
habet. quæ quidem res aliis accidit. equa
torem uero habitantibus aeris qualita/
tum similitudo. quum nō multum mi/
nus noctes in frigidare ualeant. q̄ dies ca/
lescere. quam q̄ caliditas magis actiua est
frigiditate. ac magis itēsa. pariter & sub
polis tempore quo Sol emispherium ha/
bitantium incolit. sex menses nunq̄ occi
dit. oriz ontemq; circūdat. uapores dissol
uit. & quod i tempore noctis defecit die
maximo supplet. Ceteriq; planeta simili
ter operantur. dumq; absentes altere emi
spherium habitant fixæ nūquā occidētes
eorū naturam sapientes expte supplent.
qua ppter hyemis tempore loca illa relin
quūt. ac partes quas dā nō distantes nimis
transmigrant. Ad obiecta patet solutio.

Articulus.ii.

¶ An habitantibus zonā alteram uersus
polum alterę astroę uires adeo mutetur
ut similibus circuloę respectibus/ simi-
les uires sibi uendicent planeta.
¶ Idetur q̄ habitantibus zonā al-
teram/ planetę uirtutes opposi-
to mō se habeāt. ita. s. ut leo sit
solis detrimentū. aquarius uero domus.
cancer Luę detrimentū. capricornius ue-
ro domus. aries ēē solis casus: exaltatio
uero Saturni. libra Saturni casus. Solis
uero exaltatio sit. itaq; i ceteris mō suo di-
cendū: Ptole. quidē quadripartiti libro. i.
xviii. ca. Solis & Lunę leonē & cācrū do-
micilia esse dixit. qm̄ zenit nostrog; capi-
tū p̄p̄iniora sūt. & qm̄ calorē generāt
sed simili mō Sol & Luna se habēt in aq̄-
rio & capricornio/ respectu zone meridi-
onalis. ut patet oib; iḡ &c. **¶** Item do-
minos triplicitatū ex domorū dominio
& exaltationū iuestigat sequēte ca. quare
si domus uarie sūt/ oppositisq; locis repta
sic ēē triplicitatis potestas se habebit.
¶ Preterea hoc idē apparet ex his quę de
exaltationis dignitate ca. xx. dicit. ait enī
Ptole. Sol quom̄ i arietis signo fuerit/ ad
altiorē circuli medietatē settētrionalem
mutabitur. quomq; librę signū iḡredie-
tur ad inferiorē circuli medietatē meridio-
nalē p̄p̄riū iter aduertit. quā p̄pter arietis
signū Solis axaltationē posuere. librę ue-
ro casū: & p̄ oppositū Saturno: ob oppo-
sitā eius p̄p̄rietatē. modo aptū est p̄dicta
oīa quę i ariete respectu nostri de Sole di-
cūtur/ eidem in libra cōuenire antipedū
scilentiū cōp̄atiōe. siq; i domibus triplici-
tatibus & axaltatiōibus hoc cōtingit/ ap-
tū ēē idem circa debiliores potestates eue-
nire. **¶** Amplius unusq;q; planeta in do-
mo sua potentior est. ergo si Sol leonem
semp̄ haberet domiciliū respectu omniū

in eo etiā omniū cōp̄atiōe potētiōr ēēt
& suā p̄p̄riā operationē itensiorē ac for-
tiorē exerceret. cōsequēs falsum. respe-
ctu. n. alterius zone. Sol in leone nō ma-
xime calefacit/ nec Luna maxime hume-
ctat. & ita de aliis uiribus. **¶** Incōtrariū sūt ea quę superius determi-
nata sūt. dictū est. n. domos/ exaltatiōes
&c. in celis esse ex natura similitudinis:
quę inter planetas & primi mōbilis p̄tes
reperitur: iuxtaq; minorem uel maiore p̄e-
fatam similitudinē/ minore uel maiore
potestatē resultare. he aut similitudines
per aliqd̄ absolutū ex natura p̄tiū cali in
illis reperiūtur. igitur nō sic uariis respe-
ctibus mutari poterūt. **¶** Adhuc qui sen-
tentiā istā tenent rōe superius adducta cō-
uincātur: siquidē sic respectiue essent pla-
netę potestates. ergo s̄m diuersa clima/
ta erit opus illas uariari: postq̄ iam s̄m di-
uersa climata sensibilis apparet respectu
differentia. itaq; astrologiā scientiā/ quā
omnes sequūtur futilis inanis falsaq; esset
penitus. **¶** Deinceps qui rem istā eo mo-
do ymaginantur/ nihil equidem itersse
putant inter sensibiles atq; insensibiles ra-
dios. ostensum est aut superius/ insensibi-
les uirtutes siue influentias longe potio-
res esse: quibus maxime mensuratur pla-
netę potestates/ quā ob causam in aqua-
rio maiorem calorem Sol generat q̄ in pis-
cibus: aut scorpione: remota stellarū fixa-
rum ibi existentium martiali influentia.
¶ Vterius natura semper diuersitatem
intendit/ quum in ea uniuersi perfectio
sita sit/ quam precipue experit. uēq; pluri-
bus diuersis modis/ p̄ easdē domos/ in di-
uersas terrę zonas. uirtus emittitur. q̄ p̄
diuersas/ respectum similem habētes. iḡ.
&c. minor aperta est considerantibus/ q̄
uariis modis & respectibus Sol sub leo-
ne has uel illas partes terrę respiciat.

QVESTIO

¶ Deniq; si natura similē potestātē similibus distātis ad terrā plāetis dedisset / pariter similes fixas ab equatore uersus unū polū. & ab eodem circulo uersus aliū dedisset. nō. n. rationale uidetur principiora similia facere minus uero principia dissimilia.

¶ Ad ratiōes igitur contrariū facilis est responsio. si quis ea quā nō modo in p̄dictis locis dicūtur inspiciantur: uerū etiam in locis aliis. aptū est enī nobilioribus efficacioribusq; uirtutibus planetas esse p̄dictos / qualitātibus primis: nec ob caliditatem siccitatēue leonis signū Soli tributū esse ī domū. sed ob alias īsensibiles uires: quas potentiores in illo existēs effundit.

iaq; Mercurio geminorū signum. Veneri taurus. Saturno aquarius: quorum complexiones seu qualitates prime dissimiles sunt. quo iacto fundamento taciteq; supposito / quantū fieri potuit / eādē potestatem planetis conuenire ostendere uoluit qualitātū causa (quas ī nos influūt) sunt igitur Ptolemei rationes. non principales / quibus potestates planetis tribui uoluerit: sed aliis supradictis suppositis: quā ad sensibiles qualitates primas pertinere uidebātur / concordare conatus est. & per hec patet intelligenti ad obiecta solutio / naturali lumine intellectus ab eo tributo: a quo bona cuncta procedūt cui laus & gloria. per infinita secula.

¶ Sūme care lector nouem & nonaginta quesita in medium adducta: quā si sufficiēti solertia enodata sint / nil mihi iocūdius euenire pōt: sin uero / fortuna fluctibus ignosce. suscipe animū ilarem: qui ea causa puinciam suscepit. ut saltim grauiora / phylosphorū more duro certamine absoluerētur: quo fit ut hoc fructus inde sperare possimus: si p̄posita nimis culta minusq; disertafuerint / ingenio p̄dictis stimulus oriatur assiduus / ad noua comentanda compellens: quibus inuentis / Astrologiam iam fugam arripientem / tot iniuriis laceratam obfirmare possimus. Vale.

PROOENIVM

LVCII BELLANTII SENENSIS ARTIVM ET MEDICINE DOCTO
RIS RESPONSIONES IN DISPVATIONES IOHANNIS PICI MI
RAN. CO. ADVERSVS ASTROLOGOS.

PROOEMIVM.

Omerus atq; Cecilius pessimos inimicos esse predicat: qui sub amico
rum specie nos circūveniunt. qua sententia nulla salubrior ꝑcipi po
test. Quamq; testimonio poetarum non est opus: quū diuina ueritas
uitæ morumq; magistra sub ouium pelle lupos euitari. & ne de facie
iudicemus admonuerit. eos presertim intelligendo qui sub religionis obtentu
indoctis illudentes (quum ipsi cunctas scientias ꝑfiteantur quo facilius ab impe
ritis dictis eorū maior fides adhibeatur) quæ animo cōceperint ꝑnitiosa licet reli
gioni aduersantia primū ordiri deinde texere possint. Siquidem hoc genus inimi
corum est: quod nec auerti nec euertere facile possit: qñ quidē ignara plebs nō has su
perare sed ultro occurrere ex osculari sinibrias tangere contendit. arbitrat. n.
uesanum uulgus: quum hos nō intus & incute cognoscat quæ ore ꝑferūt. ue
ra ex imo quidem corde ꝑfecta esse. quum tamen semper personati loquantur.
mulierculas cerdones cupedenarios. quosdam etiā diuites quos nobiles appellāt
alluciant. illaqueent ac firmiter teneant. Hoc sane ꝑstigium quia magno constat
imo nil reliqui facit. & altius introspectiendum & diutius examinādū. nec teme
re admitti sed statim in primordiis profligari debet. nec expectandū donec falla
cia per se detegatur. agitur. n. cum his q̄ primū de penetibus nostris. de omni re
pu. & quod maximū est. de ipsa quæ nobis omniū rerum carissima ē & esse debet
anima. Sed uenienti morbo occurrendo tanto acius explodendū. & animaduer
tendum. quanto tectius ad perniciem nostram sub ꝑtextu beneficentiæ illabeba
tur. Nec minus mala quedam sunt. quæ ideo nō uidentur esse pessima quia bonis
interdum sunt admixta. imo ipsius boni prese ymaginē ferūt: quum tanto exiti
alius noceant. quāto per speciem boni cum facilius admittūtur: tum admissa qđ
semel inuasere tenacius occupant. retinentq; potērius: ut sine periculo euelli ne
queant. Quod cum sepe ꝑscis temporibus diuersis in regionibus tum etate no
stra in etruria uidere est. cum mero namq; dulcissimo. uenenum propinari uide
mus: quo adeo temulenti ceci quidam facti sunt. ut nisi Deus optimus manum
porrigat. ad perniciosissimū exitium tendent. Sicut. n. nil sanctius in terris uera
religione. ita nil detestabilius ficta ac simulata: qua miseri populi in perniciē suā
seducuntur. Quid aut exitiālius quid expugnabilius. q̄ cum titulo sapientiæ ac
sanctitatis ipse se nobis error insinuat? ut mēte capti operam demus ut animā cū
corpore ad ultimū interitū deducamus. nō aliud hoc q̄ consiliū & mentē. cuius
sola uis abigende falsitati nobis inata est. missam facere & perditū dare. Hoc eue
nit maxime per sui dissimulationē quæ sub specie bonitatis populo se circūfert.
Est aut hec ꝑpria labes omniū malorū cuius nō alia ꝑfessio est q̄ ꝑcepta & artes cal
lere simulandi atq; dissimulandi: sed in primis ut uulgo religiosi appareant astro
logiam lacerandam & (si per eos fieri posset) perdēdā aggrediūtur. duplici inquā

causa moti, cum quia hi plurimū temporis inuita minerva in ea impēdētes nīhil
 lum quidem proficere potuerūt. Fatorū est. n. leges edificere fati. tu quia (quod
 pluris faciunt eorum animos uariis affectibus estuantes) ab astrologis detegi eger
 rime serunt. Oculos lipientes amant linceos odiunt. Hinc astrologia apud indo
 ctos puerilibus ac ridiculis argumentis in sectantur. hinc cestro tali in furorem
 acti. Astrologia legibus interdicta ciuilibus & pontificiis garriunt. humana cu
 riositate rerentam uolūt. irrisam a phylsophis mentiūtur. a circulatoribus cui
 tam somniant. prudentissimo cuiq; nō suspectam dicere debebāt. sed honori ma
 ximo semper habitam. laudāt astronomiam. damnant astrologia. quasi pars illa
 medina laudanda sit quam theoricam uocant. illa damnanda quae practica dicit
 tur. e qua fructus foliorū & florumq; leguntur. quae sanitatem hominibus prestat.
 sicuti illa pollicetur. hec finis illa actio. hec portus illa nauigatio. pariter hec om
 nia de astronomia & astrologia dici debēt. Astrologia. n. per se (modo quis recte
 utatur) rationibus nixa. & pre iudiciis hominum sapientissimorū. nihil dubitau
 rit affirmare. nō esse inter sciētias quae magis p̄stigia detegat. aut quae minus fallat
 deuulget. magis qui imperitos fallere conentur. tanto simulationibus & sup̄sti
 tionibus aduersantior. quāto p̄pius ad ueritatem accedit. Ita per rationes manife
 stissimas luce clarius fiet. nullā esse in astrologia fallaciam. nullā p̄niticem. Oſten
 tat hec ceterū et planetas ubi tu possis nō nīhil (modo nō asinus ad stram) uerissime
 preuidere. ubi tu nō stellas in animalia transformas. nō plenū fabulis. celū nō
 pro uero caelo comentitiū aspicias. quae tū doctissimi etiam antiqui sapientissimi.
 more Platonis ceterorūq; admirabiliū uirorū quādoq; dixerunt. ut talibus regu
 mentis p̄sanum uulgus a re tam sacra merito arcerent. Sed archana Dei quae non
 homini nisi humanitate exuto mysticisq; celestibus his sacris initiato cognoscere
 liceat. Hec tibi caelestia cuncta. astra astrorumq; affectiones ostendet aperte quae
 omnia per rationes experimēta. tam diuturnis obseruationibus. tam diligētibus
 annotamentis corroborata. tot seculorū. totq; etatum approbatiōe recepta fidem
 astruere possunt. Viri p̄terea complures doctissimi in quorū libris nihil nō libratū
 & auctoritas maxima fuit. ut absq; dubio credas. qui scripserunt. non modo fi
 dem adhibuisse his quae scribebāt. uerum etiam pro re certissima habuisse. nullas
 quoq; aures populares uulgaresue captabant. nulla inani gloria uexabatur. diui
 tias dilapidasse noui dolebant. quas uariis aucupis requirerent. quum eas omni
 no pro nīhilo habere didicissent. pontificatum optare non liberi hominis esse du
 cebant. mentiri nūquā didicerant. quo alterum animo sentire alterum ore loqui
 cogerentur. Sed placido pectore posthabitis affectibus. cunctis humanisq; rebus
 sua uirtute (quod sat est) contenti. uulgus. latrantes sciolos. sophistas omnes (ut
 equum est) iridebant. Felices in quā animā quibus hec cognoscere primis. Inq;
 domos superas scandere cura fuit. Nō Venus & uinum sublima pectora fregit.
 Officiū uē fori militariae labor. Admouere oculis distantia sidera nostris. Et the
 raq; ingenio supposuere suo. Nulla in astrologis uanitas. modo is sit. qui esse de
 bet. Non n. negare auderem plures esse qui hoc nomen falso profiteantur. unde
 maliuolis insa detrahendi datur. Sed uide nō ne plurimū gramaticem perperam

tenent: ideo ne queso grāmaticē damnabimus? quanto minus damnāda astrolo-
 gia siquē eius professores (qui tamen inter illos quos auctores habemus aut nulli
 aut pauci admodū sunt) offenderint cespitauerintue tantisper Res ardua astrolo-
 gia est: sublimis: admiranda: nō tractanda omnibus: sed his tñ quos ipsa sibi ele-
 gerit. Currūt ad eam plurimi: sed unus brauium accipit. questū nullum ne ho-
 nestissimū quidē lucrū appetit: nisi quæ presentia: & futura cognoscat. Dices. uē-
 dunt illam turpiter arioli. & quidem passim mendicantes. Erras pfecto amice &
 tota erras uia. Itrospice queso. inuenies illam astrologiam nō esse. sed quo callidi
 argite sibi nūmos parent. illam mentiūtur. pro certo habētes nullum genus ho-
 minum esse: quin audito astrologia nomine moueatur: attollatur. tanta celi uis
 est tanta astroz adeo diuina mens nostra: uī sibi insita (quæ inanis esse nō pōt) cæ-
 lestia appetit: ut etiā quos tu stolidos: quos brutos uideas: ad hec eadē erigātur.
 unde & circulatoribus stipes aquirūtur. & astrologis apud bonos latus: ueritas:
 quis maxima celebratur. Sed nō ne hoc in re multo minori: quæ tñ cum maximo
 hominū periculo sit ubiq; terraz fieri uidemus? Venditāt medicinā falsi & men-
 titi medici: imō qui nunquā medicinā nominare audierint. Erat hic nup cerdo
 ille tonfor. factus est medicus: purpuratus & anulatus incedit. hunc uulgus suæ
 uita necisq; arbitrum facit. hic p experimēta mortes agit. huic hominē occidisse
 impunitas est. cuius errores terra tegit. ob id ueram medicinā delendā putabis?
 Sed quāto minus Astrologiam: quæ nō modo corpus sed animū sanat: diuinūq;
 reddit: qñ quidē hec scientias cunctas absoluit quibus ad astrologiam idigemus.
 Hanc qui damnant uel deliri uel perfidi: mathematicas & naturales dammare
 uel nō uident: uel uidere dissimulant: quibus hec pro ministris ubiq; & semper
 ueritur. Hec cunctis uitæ usibus cōmoda pollicetur & prestat. prudentiam auget
 quum prudentes faciat in euitandis malis: capefendis: conseruadisq; bonis. quæ
 futura cognoscit. Religioni minime aduersatur: siquis astrologia nō superstitiōe
 uana quæ per indoctos ab illa emanat recte utatur. Quod quum ego explorā-
 tum habere: putauī piaculum me facturum uel morte propria non expiandū
 uel si tacerem si dissimularem: ut personati quidā: & pro uirili diuinum hoc mūnus
 hominibus cælitus missum: e perfidoz manibus extorquere: & in libertatē affer-
 rete: nō temarē hac presertim etate: qua si quando alias ad hanc lacerandā om-
 nis eras & ordo sexusq; modo debaccantur: sed ucti religionis pretextu: ypocrita-
 rum falsis subgeftionibus: quos diuina ueritas cauendos perdendosq; monuit.
 Est aut tanto magis pro ueritate pugnandum: quāto plures habere cognoscitur
 oppugnatores: siquidem ut pdesse omnibus ita placere tantūmodo bonis desi-
 deramus. Nec iudiciū multitudinis fidem habet ubi contra stat ratio atq; experi-
 mentum assiduū: consensusq; uere doctorum. Nec nos aurā populārē: quod illo-
 rum pferim est: qui simulata bonitate famelici offam siccis faucibus expectant:
 sed lucem ueritatis & publicam utilitatem (post habitis omnibus: mōre nostro)
 spectamus: Procedendū esse statuimus eodem ordine: eisdem partitionibus qui-
 bus & Picus. ut facilius responsa suis obiectiōibus applicentur: quas si iterū in
 medium adduceremus: nostræ (quā diligimus) breuitati locus nō esset: in respon-
 qii

LIBER M

tionibus docti inspiciunt obiecta: si qui hoc attingere non ualeant. obiectiones Pici ante oculos habeat. Magna quidem uolumina paucis cōplecti soliti sumus. unde multiloquium abhorremus. quare nisi detrahendi occasio relinqueretur qua obicere possent aduersarii, aliquid insolūtū superfuisse, breui uolumine, minus leues Pici obiectiones, ceteris nihilifaciendo, absoluissemus.

Liber. i. obiecta facere potuerūt: itaq; nec Pici: quā
Rimū omniū scire lectore uolenti boni nō semp usq; quaq; boni sint. & do-
p lo, quanta sit Pico in detestamēti p̄rogatiua omnibus modis pauci con-
ta ab eo Astrologia fides adhibenda, quippe facile pōt unusquisq; cognoscere, si ea quae paulo ante hominū abuti nō possit: idcirco rō maiū
mortem in apologia ad Laurentiū Medicum si quos aduersarios habuerit astrologia.
cem, & in oratione ad Cardinales diligēter n. f. sumptiōis arrogantie atq; elatiōis
ter inspexerit. Ibi. quidem cōperiet. quam p̄p̄riū. ut siquid statim capere nō possit
tum uirtuti calogē tribuat: multa quoq; euestigio illud odio habeat. Adducit in
cognoscet: quae huius libri dictis penitus mediū complures phōs: quos nullus (ut
tus aduersantur. Mirū autē est, ut tam breui ait) astrologia fidē habebat. Sed age astro-
ui temporis spacio. Astrologia falsam ab inlegiam nūquā Aristoteli. nūquā Platō dam-
ciendāq; dephēderit. nisi forte uerū lūmē nauit: qui tñ ceteros phōs antecellūt: mi-
nis p̄iceps factus ab eo (quē sepius me conlatur Pici cur de astrologie n̄ scripterūt.
sulebat) fratre Hieronimo Sauonarola p̄ Plato & Arist. miretur quoq; cur nec mu-
omne ueritatem sit cōplexus. cuius suā suāficam p̄spectiua arithmetica geometriā
hoc opus scripsisse credendū est. cum eius nō scripserūt. dicet. ad nos nō pueniunt
dem consilio imp̄sum fuerit: tū qm̄ nūllū opera. dicemus quoq; nec astrologia. In-
gari sermōe, nō doctis sed populis (quos stabit quispiā de ceteris salti aliqñ uerbū
seducere studebat) libellū edidit: ubi leuissimē fecit. respōdemus. et astrologia. ii. primi
ora quedā ad uerbū ex hoc opere. transiunt naturalium mediā inter mathema. & natu-
lit. astuto quippe consilio. Nā multis anales dixit: obstabit astronomia nō astro-
te tēporibus, falsi p̄phete aduentū Astrologiam dixisse Aristoteli. respōdemus eandē
logia denūtiavit. ut inter cetera apparet scientiā p̄ ea nomina significari. practica
p̄ prognosticū singularis uiri. Pauli theu quide & speculatiua eadē scientia cōple-
tonici. qui aperte talia in religionē monētur. quae uero p̄pria sūt astrologia non
stra iam diu dictis & scriptis fore ostēdit. indecet naturalē docere. Deindē qm̄ cōplu-
Cui si (ut par erat) creditū fuisset, & populus res phōs adducit in mediū: quos nullus
lis & Cristī religioni plurimū cōduxisset. astrologia scientie credidisse dicit. Picta,
gorā. Democritū & alios. a quo q̄ratur
Exordiū sūpsit ex hoc. Antiquos bonos an ceteros phōs ferētis Democritus ad
nis iudiciis semp uisū esse inquit inutile hereret: aut p̄tagoras alioq; quare quā,
abiciendā esse Astrologia. Siste. si qui illi uis quisq; alienus phiam spreuerit, non
iniuria detrahentes cōp̄ti sūt. nō tñ ab eo ob eam causā spernendā esse cōcluditur.

ita nec astrologiam. uelle suum cuique est. Verū quo nā pacto Pictagoras & Democritus astrologiā damnare potuerūt? quū ipsi nō modo inter magicos cōnumerentur: sed magice artis inuētores ab antiq̃s scriptoribus habiti sint. Seneca quātum astrologiā detrāhere possit. quisq̃ cōsideret. quū stoicus pre ceteris sui tēporis fuerit. nosq̃ semp̃ fati agi dicat fatiq̃ credēdum. Cicero quid contra astrologos uel p̃ astrologis scripserit ipse uideat excepta enī eloquetiā ui: in ceteris sepius cespitat potius. n. morali q̃ naturali p̃bia p̃ditus fuit. affirmat ī libro suo de fato. Aristot. fati necessitatē sensisse: quū tñ & in libro piermenias. & .ii. primi naturaliū & ī diuina contingentia p̃ceteris p̃his posuerit idem ī omni morali p̃bia p̃clamat. Epicuro. cuius auctoritas maior est apud ipsū. q̃ apud nos credendū nō ēē dicimus. quū astroz corpora nō maiora (q̃ uisui apparent) in celo esse dixerit. Dicit astrologiā a naturali scientia pendere. Concedit hoc Aristot. .ii. primi naturaliū. cōcedit & Ptole. affo. vii. libri fructus. diuersarū tñ scientiāz sūt varia principia. uarieq̃ cōclusiones uariis ī locis apiende. Plotinus eque ab astrologis posthētur. de quo nō uideo cur nō magis Marterno q̃ porphirio credamus: Origēnes cui nō ī omnibus adheremus uanas sup̃stitutiones cōmixtas astrologicis ueritatibus dānauit. sicut & multi cristiani pontifices. Alexander peripateticus cum Ptole. ceterisq̃ doctioribus fati necessitatē tollit. Auerroi credendū nō est. qui falso unici intellētus bestialē positionē se inuenisse affirmat: qui locantis corporis qualitates sentiri nō posse a locato ipso testatur. quasi: omniū eiusdē sp̃ei locatoz. uel etiā generis. unicū sit tēpamentū. per etates complexionēs diuersasq̃ dispositiones nō uariabile. qui in ul

timo merba. eccentricos & epiciclos negat asserit quoq̃ diuersis polis in eodem oibe apparentias planetarū posse saluari. egre etiā ferre ait ob seniū astrologiā non posse acquirere. itaq̃ & antiquoz & sui tēporis & quā sperabat ignorauit. Auicēne queso lege codicem. ubi p̃ticularē notitiā in p̃pria forma solū ignorari apparebit. reliquero adducti nihil concludūt. Iohannes marlianus astroz influxibus adhebat. ut sepius retulit p̃ceptor meus excellentissimus Franciscus Ninus Sen. eius discipulus Luchinus mathematicus optimus uiuit. qui suā poterit opinionē exprimere: & in scriptis reliquere. Paulū uero Florentinū mathematicū (ut audiui) isignē ipse nūquā alloquutus sum: neq̃ uidi: a cōpluribus tñ eius familiaribus accepi nulli cuiquā rei maiore fidē adhibere. q̃ astrologiā. uerū uti uir prudētissimus. illā nō unigo exponēbat. amicis tñ animi secreta aperies. quecūq̃ cognoscebat futura p̃dicēbat. quā rē Cosmus Medices ac Petrus eius filius assidue expiebātur. nihil. n. eo incōsulto unquā fecerunt. Quod Baptista Albertus Florētinus Pauli familiarissimus Scriptor quidē inter primos nostri temporis in opere suo de Architectura sepe testatur. quom de icidendis arboribus quom de fūdamētis bedificioz agit. caute sapienter loquutus astrologiā p̃fessores nō aspernandos dixit. Marsilius ficinus Platonicus cuidā amico meo eius inspecta genitura q̃dam futura affirmauit: nihilq̃ aduersus astrologiā scripsisse audiui. at sepe intentū legimus ī libro de triplici uita quē iā plures sūt anni edidit p̃ astrologica facultate. ubi nō mō de astrologia sed magica q̃d maius ē diffuse tractat. Politianus uero uir quidē litteratus neq̃ astrologiā neq̃ eius quā astronomiā apellant partē ullam didicerat. sed paulo

ante mortem complures apud se habebat
huius scientie peritos: a quibus aliquid intel-
ligere sperabat. Nicolaū leonicenū astro-
logia detraxisse nō creditur: tum quā fal-
so quāque testimonia citātur: tū quā si astro-
nomia tam p̄clara scientia est (sicut ipse te-
statur) circulatores reddere non poterat.
Quid de ouidio sentiendū dictum. quid
de ymaginibus nicomāticis Thomas ag-
nas senserit. quid ē de annulis Ptole. ce-
terisq; nugis: nō est opus respondere: sed
ad Ptole. famā tuendā accedamus. Dam-
nat Picus phie partitionē in tria genera
quā quidē trimēbris diuisio dictis Arist.
consona est. occasioq; diuisionis. nō. n. pu-
tat omnia absolute ex tribus cōstare. ma-
teria. forma. & motu. quā nullum illoq;
nō Deus: multaq; alia cōpositionē illam
nō sustinet. Sed de sensibilibus rebus lo-
quitur: a quibus nostra cognitio sūmit ori-
ginē. unde licet in sensibilibus theologi-
ca nō sint. ut sensibilia sūt. ab illis tñ ele-
uatur intellectus ad diuina intuenda. itui-
sibilia dei per sensibilia intelliguntur. &
quāq; ut motor a naturali Deus cognos-
citur. illa tñ cognitio diuinā cognitiois
ocasio fuit. a motu igitur intellectus ele-
uatus est ad Dei cognitionē. & ad id quē
motus nō attingit. Abstractiones uero ma-
thematicas esse formas: nullus peripateti-
cus dubitat. pariter etiam naturalia ma-
teriam continere. Ex illis igitur tribus sic
constare dixit omnia. quoniā cuncta na-
turalia a quibus notitia nostra sūmit ex-
ordium. hec tria complectūtur. Quod
uero de humiditate Lunæ in quadriparti-
to dicit: apud eos tantum falsum est: qui
uerba non recte interpretātur: neque sen-
sum: neq; antecedentia aut consequentia
considerāt. Dicit enim. maior Lunæ uis
est humectare. est enī terra propior a qua
uapor humidus ab imo usque ad eam as-

cēdit: quā ppter ad hūc modū mutatiōe
manifesta corpora mutat. quā uerba Pi-
cus sic interpretatur. a qua. s. terra usq; ad eā
.s. Lunā. Sed pculdubio ridiculū ē sic ex-
ponere. sed sic exponēda sūt. a qua. s. Lu-
na. uirtute. s. ipius. ab imo. s. terre usq; ad
eā terre extremitatē humidi uapores ele-
uatur: quasi dicat maior Lunæ uirtus in-
ter sensibiles est humectare. quā ob eius ppi-
quitatē ad terrā. & alias supple cās in. q.
de plāctis apertas uapores humidos et ter-
re uisceribus usq; ad eius extremitatē & a-
plius eleuat. qre corpora. & sub terra &
super terrā existentia: sicut sunt plante &
aīalia: his humoribus humectat. quā sen-
tentia aptissime p alīā lram exprimitur.
dicit. n. & ppter fumositatē humidā quā
p eā eleuatur a terra: ubi patet q illa pti-
cula a qua uapor humidus &c. intelligi de-
bet. p quā uapor humidus &c. Preterea si
humiditates ille sūt causa: cur Luna hu-
mectat corpora nostra: & reliqua sup ter-
ram & sub terra: quero quā humectare in-
tensius poterūt inferiora. uel quom eleua-
ti densi terrā & eius supficiē occupāt: an
potius quom ad Lunam puenerint (quo
usq; puenire nū possūt) eam humectabūt
quorū uirtute radii Lunæ inferiora corpo-
ra humida facient: Preterea sepe nos amo-
nuit Ptolemeus. ut talem in stella quali-
tatem diceremus: quoniam similem i in-
feriora producit. non igitur humida Lu-
na est quia in ea humiditas sit sed quoni-
am humiditatem generat. Vltorius que-
ritur si sic res inepte se haberet. cur non i-
gnea Luna est. quum calide sicceq; exala-
tiones altius ascendant: Cur non ignis e-
lementi caliditate uel siccitate magis affi-
citur? Amplius queritur a quo putauit
Ptolemeus uapores illos eleuari: si a Lu-
na. apertum est quod concludere cupi-
mus. si ab altera stella. cur non illam hu-

midiozem dixit? hec igitur obiectio uana Albumazaris per Haly optime confutata. per Picum minime comprobatur. sed se ad Ptolemei uerba remisit. que ut dictū est aliud sonāt. Albumazaris in his que recte scripsit adheremus in ceteris minime. sed quā eius ignorātiā credit ostendere Picus: in maximā incidit eiusdem rei ineptiam. ait. n. Reges Ptolemei ante Xpm per quatercentos annos floruisse. lege queso Strabonē phūm & geographum grauissimū. qui i ultimo suae geographiae libro Ptolemeos oēs recenset. a primo qui Alexandro successit ad Auletem ultimū Cleopatra genitorē. quā Augu. una cū Antoni: captiuā in triumpho ducere uolebat. uide etiā Suetoniū in Iulii Cesa. uita. ubi de Ptole. & Cleopatra mentionē habet. & cognosces Ptolemeos tempora Xpi attigisse fere. quare si notos auctores tā falso citet. quo pacto rari barbari (quos uidisse affirmat) nō suspecti esse possunt? Vide quoq; q̄ aperte astrologiae ignorātiā ostendat. quando Materni putat ineptiā adducere. di. quom Mercurius in nocturna genitura medium cælum occupauerit quum tamen nō plus. xl. ferme gradibus a Sole distare possit. Ignorat quā ignorat astrologiam olfecit tm̄. uide quo pacto in reliquis fides illi adhibenda sit. postquam nescit medium cælum & quartam & decimam significare. postqua ipsemet Maternus in capite ubi de Venere & Mercurio agit. se ipsū exponit. ait. n. in quarta hoc ē medio cælo. & sepius sic se exponit si quis uero codicem mendosum Picū habuisse diceret. Obicimus dū hoc opus componebat ante oculos habebat librū Iulii fir. Generosi uiri Petri Cipponii in quo his supra uerbis scriptum est. Vide quanta dictis Pici & auctoritatibus (quas oēs aut peruertit. aut more suo semper ex

ponit) habenda sit. hinc unusquisq; uiderē potest. quo pacto credere debemus his libris quos modo e caldea: modo e greca & arabica lingua p̄ se citat. quando in his qui ubiq; nobis presto sunt. tam falso & parum (ut sic dixerim) pudenter se gerat. Sed arbitratus est (ut credo) hunc suum librum / aut meros grāmaticos lecturos esse: quibus pro uirili semper proicit am. pullas & sex quipedalia uerba. q̄ festiuitate tm̄ & uerborum & scriptorum moti: re autem ipsa ignorata. tot auctorum nominibus aquiescant. aut astrologiam profitentes. qui lingua latina ut plurimum carent: quos ille plurima scriptorum manu adducta nugis tātum deterreat. Manlium deridendum esse dicit. q̄ ymagines non absolutas affirmat ne mūdus flagret. sed ipse quidem uerbum addidit. quo respondemus. est enim poetarum loquendi modus: quorum uerba sale intelligenda sunt. ne mūdus flagret. bone Deus. ne eius soluantur temperies. Bonattū non astrologum dicimus: sed astrologorum picam loquacem linguam ignorantem. quae bona & mala domus. quaecunq; capere poterat elanculum congerebat. Nihil deinde humano it̄lectui suauius: q̄ uel eius felicitas. uel quod p̄pe felicitatem existit. Quae uero fundamenta teneat astrologia. ex questionibus nostris exparte fiet apertum. Nominum affinitas pueros ligat. Quātum uero hebraicam linguam calleret a plerisq; fide dignis accepti & quedam quae reticenda sunt.

¶ Vidimus q̄ uane sint phōg. auctoritates. inspiciamus modo quantū Pici p̄positum concludāt p̄phetæ. Ait. n. Esaias. Stent nunc & saluent te augure cæli. qui contēplabātur sidera / & supputabāt menses ut annuntient uentura tibi. ecce facti

funt quasi stipula. ignis cobussit eos. nec liberabunt animā suā de manu flammæ. Et ante paucis. Sapiētia hec & sciētia tua decipiet te: ueniet super te malū. & nescies ortum eius. & irruet sup te calamitas quā nō poteris expiare. Cui respōdemus errorē esse astrologorū si fati necessitatem ponāt: si cuncta in cælis p̄uidere posse putent: si eorū quæ p̄udent pticulares differentias cognoscere credant. si quoq; quæ cælum ostendit futura diuinæ uoluntati nō subiciāt: si quedā euenire extra omnē cælog ordinē diuinā uoluntate nō existiment. si cælos (auctorē posthabēdo) uenerentur. si ea quæ sūt spūs mediātibus itel ligentiis. sicut alia mediātibus cælis. ut ait Thomas in lib. de ca. ue. pticipari nō affirmant. A signis igitur cæli. ut ait Ieremias (in rebus que sunt spūs) nō est timēdum. Nūquid ordinē cæli naturali lumine (cæli in quā spiritalis. quod in p̄cipio creasse deum exponit Augu.) cognoscere possumus: & ponere rationē eius ī terra? Quis. n. enarrare pōt ordinē cælog? ut ait Iob. hec oīa ad spiritū attinēt.

Quā uero nō nulli astrologi in p̄dictos perniciosos errores facile libri suis inciderunt. ob eam causam pontifices animorū salutem cupiētes occasionē erroris abicere conati sunt. a quibus si qui periti abstinebūt eorū finē attingent. Petrus uero alliacenensis similem solutionē adduxit ait. n. dānari a sanctis & p̄phetis nō astrologiā: sed quatenus solū aut uicia aut uirtutes referātur ad cælū. in quibus uerbis (quos supra diximus) errores contineri possunt. sed sicut uerba sonant si intelligātur. quāq; nō omnia errata cōnumeret. adhuc saluari pōt a rōe Pici. diximus. n. quæstiōe. ii. arti. penultimo in responsione ad. vii. mores ab astrologis in p̄ncipiis corporalibus solū considerari debere

quo pacto uirtutes aut uicia nō sunt: nō aut ut a uolūtate libera dependēt. quatenus uicia aut uirtutes sunt. quā responsionem Pici ip̄robare conatur. disiunctio ne per contradictoria facta. cuius nullam partem ip̄robat. Regē Persarū Assiriis bellum inferre: & ad mores attinere & nō attinere dicere possumus. s̄m q̄ ad diuersa principia referemus. dicitur. n. quæcunq; ad astrologū pertinet ad mores nō attingere. nō aut contra. quare eius interrogatio logica caret. concessum est. n. cuncta quæ ad astrologos pertinent. per se ad mores nō attingere. nō aut conuersa quæ est. quæcunq; ad mores nō attingunt astrologice subici consideratiōi. sic. n. & numeros & alia multa astrologia cōsideraret. Si qui uero astrologi fati necessitatē nō tenebant qui. bus futurū malū nō expiādū p̄dicebatur ī aliis tñ erroribus inuoluebatur. ut cuncta posse per cælos ab hominibus p̄uideri. Sed ēt illis q̄ fati necessitatē tenebāt. malū uēturū p̄dici poterat & q̄ illos ut credebant nō poterat expiari. aliunde tñ p̄cedens q̄ ipsi putarēt posse p̄cedere. Quod uero Martini synodū decreta Gregorii & concilia allegat: id dicendū est quod sepius diximus. decreta hec patrū/auruspices aut incantatores/aut augures uel sortilegos/uel qui profitentur artem magicam. ut in cōcilio Toletano scriptū est dānare quod si qñ astrologie uel astrologorū mētio facta sit. ob nullā aliā cām. id esse arbitror: nisi q̄ astrologia abutētes. ī has magicas artes. quæ ab illis p̄ se damnantur. facile deriuare possūt. Utitur Pici auctoritate ēt iurecōsultorū: q̄ in legibus suis nō bonos & doctos sed abutētes bonis rebus semp respiciūt. lex enī (ut inq̄t Paulus) ē p̄pter trāsgressores. possēt. n. plurimi ab utiastrologia. Sed esto damnet ueros mathematicos. nōne pudet hūc bonarū artiū

scientiarūq; pluriū atq; doctrinarū p̄fesso
rem in re tam graui doctissimis arbitris
digna iure consultos citare? pace illoꝝ di
xerim si phylosophia bonarūq; artiū exp
tes aut saltim nō alieni essent leges p̄pri
as melius intelligerent.

¶ Ultimo cesarū iudiciis utitur ad cōsu
tandā astrologiam. qua in re sapientibus
hoc tm̄ in mediū adducetur. C. Gallicu
la scelestus Virgiliū & Liuii gloriā inui
dens eoz scripta & ymages delere tem
tauit. Sed optimus Augustus qui plura
experimenta mathematicoz uiderat. ut
a Publio Nigidio mathematico ei orbis
dominiū p̄dictū fuerat. quē Theogenes
mathematicus adorauit inspecta genitu
ra. thema suū uulgauit: & nūmum argē
teum nota sideris capricorni quo natus
est percussit. Othoni quoq; nōdum impe
ratori Selericus mathematicus sup̄stitem
Neroni & breui ip̄eraturū p̄misit. quod
quidem mox euenit. Domitiano adhuc
adolescentulo mathematici mortis qua
litem p̄dixerūt. & inter ceteros uide qd
Asclerion mathematicus & de se & de
Domitiano p̄dixerit. de Caio Gallicula
qd Traxillus mathematicus Tiberio cō
sulti p̄nuntiauerit. uide Suetoniū. qui
hec omnia accurate scribit. ante Iustinia
num dicit mathematicos urbe Roma se
pe expulsos. quasi populus romanus me
dicos nō expulerit. & quingentos annos
absq; illis uixerit. simili igitur causa ex
puli mathematici astrologia falsitatem
nō demonstrāt: sicut nec medici medicina.
Itaq; palam pōt esse cunctis astrologiā nō
profligatam. sed a diuinis ingeniis in ma
xima ueneratione fuisse habitam.

Liber. ii.

Rimū incertā astrologiā ostē
dere nititur Ptole. auctoritate. i.
apoteles. libro. ait. n. astrologiā

magis uerisimilia captare. q̄ quicquā p ue
ro decernere. & sm̄ lram̄ alia. ad nullam
huius materiei scientiā ueraciter sed opi
nabiliter peruenimus: maxime & ce. quā
uerba una cū sequētibus nil aliud sibi uo
lunt. q̄ quod i primo libri fructus affori.
demonstrauit. astrologi cognitionē. i. esse
uniuersalē. imperfectā sicut aliis accidit
quāq; etiā multa p̄ticularia prenoscutur/
cognitionē tm̄ uniuersali. i. ut particulare
magis ūiuerfalis. exēpli grā. Socratē emi
nus respiciēdo. nō Socratē esse cognosco.
sed hāc sbām hoc corpus. hoc animal. ad
quas dā. n. differentias p̄ticulariū aut mi
nus generalīū notitiā. uel coniecturis uel
numinis afflatu puenimus. Ineptissimū
autem mihi uidetur dicere aliud sensisse
Ptole. quum ibidē scientia ista & huma
na & diuina p̄uideri posse affirmet.

¶ Electionū uanitatē in. ii. ca. nititur
ōndere. & quidē nedum demonstrēt: sed
neque suadet. Ait. aut fauorabile calū na
talis cōstellatio in rebus agendis pollice
tur aut nō. & c. dicimus. i. utroq; casu uti
litatem possumus haurire electionū me
dio. Sed primū aduerte pitus astrologus
recte nulli eliget: nisi genituram eius pre
uiderit: ut aduersantia debilitare. i. uia
sidera fortificare possit. quod si obserua
uerit. si calū minime fauorabile ad eā rē
cōsequēdā uiderit. hoc sane illi eliget. ne
rem illā aggrediatur. qd si puincia susci
pere decreuerit: calō minus aduerso uten
dum esse monebit eū. i. ea quā magno
discrimine & labore corporis animiq; mo
lestia illū opprimerēt: minori p̄iculo i cō
moditateq; offendāt. Farmacū p̄bent me
dici i firmo p̄culdubio morituro: nec ab
re. ut. si. diutius uiuat: si uiuere cupit: aut
saltē minori molestia opprimatur. patet
itaq; qd uel rem non aggrediendā statuet
astrologi cōsilio: quo sine i felicitate egisset

*In p̄tibus mib; debili
tate. p̄tine p̄u
p̄candū p̄ uia
i. h. n.*

LIBER

uel si fuscipiet mīori molestia afficietur. Excutiamus alterū membrū Pice. si fauorabile inquit fuerit cælum. nulla opus est horarū electione. sed tua tibi electio sufficit. Sic subtiliter argumentatur. Sed afferamus respōsionē rudiorē. sunt. n. cōplura media quibus finem attigimus optatum. quæ (& si cōsequimur) magno qñq; labore ottinemus: qñq; minori: quādoq; facili: qñq; faciliori. raro facillime res magnas assequi cōtingit. in his modis nō parum pdesse pōt recta electio. ut labor cælo potentiori minuat: tollatur: facilitas augeatur. p̄terea cum Ptole. tenemus libera uolūtate nostra fieri posse. ut quæ cælum bona capessenda futura suadeat. minime eligamus: qd' si astrologū consulerit. rem ipsam absq; timore aliis posthabitis aggredietur: exemplū. egrotat socrates morbo leui. sua uirtute amouendo. farmacis citius. cōmodius. suauius libera bitur. nec tenuissima dieta (quā putaret secūdā sibi tñ aduersa) utetur. Sed ut Pico morē gereremus utrumq; soluimus. ut quoq; nostre uolūtati pareat. ipse. tertium ab eo nō excogitatū audiat. ostendimus apertissime. q. nostra. xiiii. electionū causa nō solū minui posse futurū malū. sed etiā eueri & auerti. quod Ptole. afforismo. vi. libri fructus affirmat. cōtingit enī potentius esse cælū dum eo utitur electio. q̄ qñ malum pduxit. Aristo. aut nō multum multo fortunato pdesse consiliū dixit. Quā uero apte mentiatur Pico. quom affirmat Haly interpretem dixisse friuolam & inefficacē esse partē astrologiæ: quæ docet eligere. legat unusq; cōmentū eius super afforismo. vi. & aperte cognoscat an electiones posthabuerit: ipse enim Ptolemeū sequitur. qui & afforismo preallegato. & viii. & x. xiiii. xviii. xx. xxi. xxii. xxvi. xxviii. xxxvi. xl. xliii.

liiii. ly. lyii. & in plerisq; locis idem cōfirmat. Dicit infelices esse qui credūt astrologiæ: felices q post habēt. quā leuis obiectio. felices uel infelices homines cælū facit: nō electiones: quæ augent. uel minuunt: raro malū pmissum euertit. bonū nō pmissum prebent. Sed nōne Federicus Virbini dux. felicissimus fuit: qui tñ astrologiam nō spreuit. Duxq; his temporibus uiuit. qui astrologiam non deridet cui tñ magna prospere successerunt. An Pōpeius astrologiæ crediderit. nescimus. nudum tamen est Cefarem illā calluisse. qui sibi fatalem stellā in uexillis suis pictam deferēbat. qui tamē (quom cæli obfuere) resistere nesciuit & mortis periculū euadere toto spectāte senatu in. si. te. Sed si aduersis successibus. fallaciā facultatis concludere possemus. quæ fallacior medicinā?

Inutilem esse astrologiam suadere cōnatur in tertio ca. quoniam nec quid agē dum nec etiam quid fugiē dum sit cognoscit. quia non in rebus corpori pertinentibus. puta sanitate & huiusmodi. pdesse pōt. neq; in rebus agendis. nam si rationi uel medicinæ sciētiæ cōtradicat illi credē dum non est. si concordet superflua est. Respōdetur nullo pacto superflua esse nec abiciendam. nam parum ante medicina futuram egritudinem puidet. astrologia uero a natiuitatis principio eque preuidere pōt: quæ in ultimo senio uentura sunt. medicina tñ agentia intrinseca considerat & patientia: parum circa aeris sensibiles qualitates uersatur. quare quū corpora nostra astris subiciantur. ut i questiōne. ii. ostēsum est. nō nullas corporis alterationes medicos ignorare necesse ē: quæ astrologus preuidet. ut sepius preceptorio meo Francisco Nino in fratris egritudine demonstraui. Deinde quo tempore far

macum exiberi debeat: ut uel euomatur
medicina: uel per secessum educat: parū
uel multum in stomacho moretur: mul-
tos humores: paucos: hos: uel illos edu-
cat cecus medicus astrorum uires ignorā-
recte iudicare nō poterit. Cōtingit etiam
medici iudiciū astrologi p̄uidencie aduer-
sari: quom. s. multo ante tempore p̄dix-
rit astrologus: Ciceronē flegmaticū acu-
tam passurum egritudinem. medicus ue-
ro contrariū sentiet. qm̄ flegmaticum hu-
morem p̄dominantē uidet. sed si peritus
fuerit astrologus: medicus etiā corporis
dispositionem signis suis p̄pe futura egrī-
tudinē explorauerit. nullo pacto aduer-
būtur. Itaq; de hūana prudentia. & astro-
logi iudicio dicendū. De bello aut fusi/
piendo quid dicendū sit. ostendit Ptole-
in fine secūdi ca. primi libri quatripartiti
& in medio tertii quæ loca. si quis uiderit
p̄culdubio cognoscer Picum corticē tm̄
Astrologia attigisse. sunt. n. nō solū cele-
stes causæ obseruandæ astrologis. sed & se-
cūda stellæ. & particulares causæ inferio-
res. ut apertissime docet Ptolemeus affo-
rismo. lxyiii. & .xviii. & in libro apoteles-
sepissime.

In quarto ca. nolimus defendere astrologiam esse utilem cristiane religioni dicte. s. per ea quæ reuelata in ipsa traditur sed utilem ad diuinæ cognoscēda & errorē reuētiendos. qui. s. naturalī lumine cognosci possūt. ut in q. i. ostēdimus. ideo dicta ca. huius missa fiant.

¶ Ex predictis nostris apparet nō esse no-
xiam astrologiam cristiane religioni: nec
miracula in calum referūt periti astrolo-
gi. nec Ptolemeus afforismo. xv. id intel-
lexit. sed quæ ad humanas leges uel falsas
superstitiones attinent: & ita in secundo
apotel. Quod si Albumazaratq; Bonat-
tus aliter senserint. nec mirū. quoniā al-

In. vi. ca. nil dictū annotatiōe ponitur
qm̄ ex diuersitate opinionū arguere debi-
lissimū est. quā rem, uariē in omnibus re-
bus opiniones in phia demonstrant. Duo
tñ absoluenda sunt. Primū q̄ demones
qñq̄ cognitiōe priuantur: qñq̄ reuelari
phibentur. & hec raro. sepius tñ cōtingit
ut nos illudentes odio psequētes menda-
ciā pferūt. quibus tñ rei ueritas epta erat.
Secūdum genitorū figurā possūt uim ha-
bere sup̄ schemata filiorū & primigeniti:
nō effectiua uirtutē: sed ob similitudinē
figurā ut signū mediante altera quā cau-
sa erat possūt significare. Planū ē et si for-
tunatus infortunato cohereat. alteq̄ alte-
rius q̄litate picipare / sm̄ magis aut mi-
nus iuxta figurā potestātē & pdominiū
ita ifirmus medico seruus domino. filiū
patre affici poterūt diuersis qualitatibus.
Et qñ hec aut deridet Picus: aut potius
deridere simulat. audiat beatū Thomā a
quinatē. iii. cōtra gen. ca. xcii. Ait. n. ma-
gnes ferrū attrahit ex uirtute corporis cæ-
lestis: & lapides & herbe alias occultas ui-
res unde nihil phibet q̄ et aliquis hō ha-
beat ex ip̄ressionē corporis cælestis aliqua
efficaciā in aliquibus corporibus faciēdis
quas alius nō habet. puta medicus in sa-
nando: & agricola in plantando. & mi-
les in expugnādo. hec ille. Excellētes. n.
cōplures medici fuere. raros infirmos li-
berantes. & contra quotidie contingere
experimur.

Cln. vii. uero ca. cōtradictionē in uerbis Ptole. & expositōz conatur ostēdere. nā in greca lingua habetur angulus sequens in nostra uero translatiōe habetur / angulus pcedēs eclipsim esse obseruandus. ubi repugnantia maxima apparet. In hac aut materia nihil dubii nos occupat. fatemur enī cōplures errare. patet. nam haly in commento. xcvi. affo. angulū dicit esse obseruandū qui loco eclipsim pprior fuerit. quā expositionē sequitur & allegat. Iohannes anglicus disti. iiii. ca. ii. sed idē in comēto prime ptis ca. vii. libri. ii. apoteles. affirmat angulū ante locum eclipsim esse obseruandū. Sed huius materiæ facile apparēbit solutio quibusdam pnotatis. primū supponitur. eclipsim sub terra adeo potētem nō esse. ut ex illa futura indicare possimus. mundo accidētia. s̄m comunem astrologoz opinionē. Ex hoc sequitur aliud attrēdendū. q. opus est unū angulū post habere. s. uel orientis uel occidentis. nam si sequentem angulū intelligamus s̄m domoz & signoz successionē nō poterit angulus septimi loci eclipsim sequi. nisi subterraneā: quā posthaberi diximus si uero sequētem angulū s̄m motū diurnū intelligamus angulus. s. in quo luminare eclipsatū cōsequēter repietur ob motū diurnū. sic quidē angulus orientis nō poterit eclipsim sequi nisi subterraneā. Econtra aut eueniet. si angulū pcedentē legerimus. nam si per pcedentem intelligamus s̄m successionē domoz uel signorum. nō poterit angulus orientis pcedere nisi eclipsim subterraneā. & sic angulus orientis posthaberet. si uero pcedentē intelligamus s̄m motum diurnū. sic quidem nō poterit angulus septimi pcedere nisi eclipsim sub terra. Opus ē igitur quomodocūq; sumatur. pcedens uel sequens s̄m successionem signoz uel domoz. aut

s̄m motum diurnū / q. uel angulus orientis omittatur / uel occidentis. manifestū ē aut. q. orientis angulus omitti nō debet quū longe potentior sit. igitur occidentis angulus omitti debet. oportet ergo ut angulus efficacis significatiōis sit sequēs s̄m successionem signoz & domoz: quod quidem est pcedens s̄m successionem motus diurni. quod igitur greca lingua exprimit recte dicit s̄m successionem signoz & domoz esse sequentē angulū. quod uero nostra translatio habet pcedentem obseruari debere / nō aliter itelligi pōt & debet nec aliter docti interpretantur. ut ex supposito aperte cōcluditur q. pcedētē s̄m motus diurni successionē. quod idem est omnino. Quæ uero adducit in medium de ignorātia Haly in materia de alcocoden & alileg. omnia concedimus. recte cōfutat omnia. Nemo. n. ex uerbis Ptole. dicere potest ipsū posuisse alcocoden. sed annorū numerū ex directionibus ad interfectores elicit: decipiūtur aut quidā ex uerbis quæ de his quæ potestātē habēt super alileg nobis reliquit. quē credūt esse alcocoden. decipiūtur et qui putāt quinq; hylegia posuisse Ptole. nam in die ac nocte quattuor tm̄ ponit. In die quidē ponit. Solem: Lunā: dispositore Solis: cōiunctiōis pcedentis & ascēdentis. & quarto loco ipsū ascendens. In nocte uero. Lunam Solem dispositore Lunæ: oppositionis pcedētis & ptis fortunæ. quarto uero loco cōditione ponit alterū duoz. nam si pcesserit cōiunctio natiuitatē. ascēdēs sumit nec aliud: si uero oppositio / ptem fortunæ: fortasse in hac cōditionali decepti sūt sed adhuc ecetera quæ ponūt dictis Ptole mei nō cōsonāt. sed astrologis facile possunt hūc errorem & uidere & euitare. nō enī putat Haly astrologoz oraculū. imo iudicio meo inter doctos numerari non

et uniuersalē & particularē eam esse diuer-
sorum cōperatione: Mox rationē adducit cō-
tra astrologos de ortis eodē ferme tēpore
in oibus dissimilibus. quā dissimilitudi-
nem si uoluerint astrologi in paruā tēpo-
ris differentia reducere. statim obicit. par-
uā illā drām a nobis cognosci nō posse. Sic
ait Augu. i. li. de ci. d. quā soluimus per
duas figuras in. q. i. Eos uero. q. ex eodē
utero oriūtur. diuersis eiusdē figure signi-
ficatoribus subiectos esse diximus.

¶ In. iiii. ca. modū suū adducit i mediū:
quo putat calū agere in inferiora: quē pōt
habemus. Astrologi uero honorificētius
de calis sentiūt. q. phi: qm ab illis plura e-
manare cognoscūt. & occultioribus mo-
dis. & qm calū uniuersalē & particularē
eam faciūt. quidā tñ pyhlosophi solum
uniuersalem

¶ In. v. ca. methaphisicis enūtiatiōibus
demonstrare putat Picus. nullā esse peculi-
arem uirtutē i calstibus pter cōm mo-
tus & luminis influentiam. quam lumi-
nis uirtutem. cōtinere dixit omnes quat-
tuor primas qualitates. cōtra quā opinio-
nem multa succurrunt media: sed ut dixi-
mus respōdētis officio fungimur. querit
Picus. qui ponūt calefactiua uirtutem di-
stinctā ab aliis. an calor iste uiuificus cō-
petens oibus stellis ex natura cōi. in se uir-
tute cōtineat qualitates alias: sicut ipse po-
luit in pcedenti ca. uel non. si ceteras cōti-
nere dixerit. mox ait. nō competit alicui
ex natura p̄pria aliqd ip̄fectius eo. q. sibi
cōpetit ex natura cōi. qm drā contractior
semp p̄fectiōis gradū adiūgit. Sed hic iſi-
stendu nobis parū ē. ut appareat. an nos
quoq. manus ferule subduxerimus. Excu-
tiamus primā. queramus ergo an enūtiati-
ōne istā uelit uniuersalē i q. distributio
pcedit. uel nō. si nō: nihil cōcludet eorū
ratio. si sic. signemus eius cōtradietoriū.

quod p̄bābimus uerē. illud qdē erit. Cō-
petit alicui ex natura p̄pria. uel specifica
aliquid ip̄fectius eo: qd cōpetit illi s m
naturā cōm. Sed prius qdē ab eius de-
fēloribus. an uelint q. uerbū illud. eo di-
stribuatur rōe cōpatiui: uel nō? Si sic certū
ē argumētū Pici nihil cōcludere. dicemus
enī cōcessa p̄dicta enūciatiōe. cōpetētia na-
turā specificē nō esse ip̄fectiora. eo. qd cō-
petit ex natura cōi. i. nō sunt ip̄fectiora
omni eo quod cōpetit illi s m naturā co-
mune. iuxta sensū grāmaticorū. cui tñ nō
repugnat ip̄fectiora esse certo dato cōpe-
tente s m naturā cōm. Si uero illud uer-
bū. eo. nō distribuatur. dicitur cōpetere
hōi risibilitatē. aliaq. p̄pria: quā ip̄fectio-
ra sūt. essentialibus cōpetentibus rōe na-
tura cōioris. puta generice. ut aīalis: uel
uiui &c. sicut accidens ignobilius est s̄bā.
Obicit Picus cōparanda esse accidentalibus
essentialibus. & essentialia essentialibus
Dicitur q. uirtutes sensitiue p̄tis aīalis na-
tura. p̄fectiores sūt figura manus hōis. cō-
ueniente hōi ex natura specifica: aut et ri-
sibilitate: quā nobiliores opationes p̄fici-
ant. Obicit iterū cōparāda esse p̄fectiora p̄-
fectioribus: ip̄fectiora ip̄fectioribus.
sed siquidē sic intelligat: nihil p̄fecto cō-
cludit intentū suū. nisi forte uerē ē et. qd
Picus supponere uidetur. qualitates istas
p̄marū effectrices potiores esse ac nobili-
ores ceteris q̄litatibus. quas stella cōtinēt
in se. quod tñ esse falsū pluribus mediis
ostenditur. quippe si celestia corpora alū
finē sibi p̄scripserint. q. inferiora mutare.
quod p̄sertim dici oportet iuxta Pici scē-
tiā. opinātis. dempto Sole ac Luna. cere-
ra astra uel parū uel nihil in inferiora iſlu-
ere. alie actiōes nō deerūt stellis p̄dictis n̄
ignobiliores. alie quoq. uirtutes: quibus
mediātibus nō ē opus ut inferiora trans-
mutent. Secundo qm q̄litates nō nullas

insensibiles influunt / sensibilibus longe nobiliores, quas Scotus & Thomas aquinas pluribus in locis cælestes nūcuparūt. Preterea nobiliori corpori nobiliores proprietates & ornamenta cōueniūt: quattuor autē q̄litates primæ / siue uirtuales sum p̄leris siue actuales: elemētis iter corpora ignobilioribus cōpetūt. Amplius nulla p̄prietas p̄fectior est aliis / imo ip̄fectior est / quæ nobilioribus corporibus aduersatur s̄m esse suū p̄fectissimū: sed quattuor primæ q̄litates / s̄m esse intensissimū / mixtorū naturis aduersantur. Vltorius ea q̄ ex pte materia se tenēt / ibecilliora sūt his quæ ex pte formæ resultāt: quattuor autē prime qualitates ad genus materialis causæ reducūtur. & ad materiā disponēdā requirūtur. ut tali forma aetuetur: a quatalis p̄prietas emanat. Adhuc nobilior ē id cuius grā alia sunt: q̄ quæ gratia illius sūt uerū quattuor prime q̄litates in cōplexione ordinātur. sicut elemēta i mixta. Sed esto ut Picus desiderat cōcedatur illi qd nec pbat nec probare pōt / calorem. s. illū esse perfectiorē frigi. hu. & sicci. & ulterius q̄ nihil cōpetat alicui s̄m naturā specificā ip̄fectius eo: quod s̄m comuniorē naturam eidē competit. adhuc nihil efficacis cōtinet in se ratio ista quā efficacem in margine dicunt. tenet. n. ratio de his quæ s̄m naturā comunē ab intrinseco competunt. Lux autē stellæ uiuifica lumen quoq̄ ab illis influxū ipsius Solis ē / & ab extrinseco ueniūt. q̄re uanissima ratio illa cōcluditur. Reliqua est altera diuisionis pars: quā uerā tenemus / & si primā defendimus / ut de bilitas rationū Picus apparet Affirmamus ergo aliud mēbrū. diuisionis. quod est. Qualitates alias / a calore nō cōtineri: & a p̄culari natura huius uel illius astri manare. Cōtra dicit Picus nulli cōpetit ex natura p̄pria aliquid / re-

pugnās p̄prietatibus: q̄ illi cōpetūt ex natura comuni. Cui respondemus. querendo an repugnans hoc predictum sic repugnās dicatur: quoniā alteri adeo aduersetur. ut mutuo expellat illud / & ab eo expellatur: aut sic repugnās sit: ut effectum repugnantē p̄ducatur si primū intelligatur. certū est frigiditātē uirtualē caliditati uirtuali accidentaliter acquisitæ in astris nō repugnare. sicut nec etiā in calore uiuifico s̄m Picū repugnāt. patet ēt in aqua (ubi reflexio radiorū Solis fit) ēē frigiditātē uirtualē & actualē. & caliditātē uirtualē luminis accidentaliter acquisitā. nec ēt repugnant caliditas actualis & frigiditas uirtualis / patet in aqua calefacta. & ita de reliquis. Secūdo nec incōuenit in eadē sbā ēē cōtrariarū qualitātū / effectiuas qualitates uirtuales. mixtū. n. uim habet se reducēdi ad debitā tempericm qualitercūq̄ labatur. sicut aqua ad frigiditātē. lapsa p̄ caliditatem. Si uero diceretur sic repugnātes qualitates intelligi debere. qm̄ repugnātes qualitates actuales p̄ducere possint. sic quidem calor suus uiuificus q̄ttuor qualitates primas uirtute cōtinere nō poterit nec siccitātē & humiditātē p̄ducere eadē dispositione. Preterea ponere uolumus (nō ut sic sentiamus / sed ut argumētū debilitas appareat) qualitates alias actuales in astris / caliditati etiā actuali repugnātes adhuc nihil cōcludit: nisi concessum sit. calorem illū ab intrinseco pendere qd falsū asserimus. sic igitur p̄bati nō pōt / aquam nō esse frigidā actu uel uirtute. qm̄ aliqd caliditatis calore astrorū / ignis / aut aeris in se contineat. aut ēt mediante radio per illā transeunte. ita nec astra in frigiditatuam uirtutē nō habere. qm̄ a Sole lumen ac lucem participant. Amplius corporibus in quibus elementa grauiā p̄dominātur / s̄m comunē eorū naturam competit

deorsū moueri ad mediū: s̄m p̄dominā/
tis elementi motū. aliquibus tñ corpori/
bus in quibus graua elementa p̄dominā/
tur cōpetit ut sursum moueantur. & ad
quācūq; positiōis differentiā. ut patet in
plantis: & p̄cipue in perfectis aīalibus. in
quātū uiua. uel sensibilia. uel motu pro
gressiua sunt. Patet ergo q̄ nihil efficacie
in se cōtinent Pici rōes. quom̄ et phisicis
aut methaphisicis mediis utitur.

In. vi. ca. p̄bare cōtendit. Lunæ lumē
caliditatē p̄ducere. qđ concedimus. Inde
noctes in plenilunio calidiores sūt: tene/
mus. n. qđ libet lumen p̄ se caliditatis p̄
ductiuū. Sed quom̄ p̄ accidens causare fri
giditatē ostendere uult: officiū respondē
tis fugitur. n̄ arguētis. ideo hec sufficiāt.

Ex dictis patet nō oportere ad respon
sionē Abrahā recurrere. quā recte ip̄probat
Picus dixit Abrahā. stellæ quādā sic frigi
de sūt: qm̄ minus calidæ. cōtra quē rōnes
cōplures adduci possēt. sed nolumus insi
stere ueritate comprehensa.

Ob similem cām quæ in octauo ca. po
nuntur posthabebimus.

In nona pre hec tñ notare placuit. pri
mū calos i inferiora agere q̄ttuor mediis
nō solū lumine. & motu. sed influentia
insensibili: & figura. ut. q. ii. art. vii. de
mōstrauius. Motu et non solū agentia
deferūtur: sed effectus ceterorū agentiu de
terminātur. Qui uero ponunt drās mo
tuū calos esse solū. uelocitatē tarditatē.
pluralitatē paucitatē. & maior uel minor
ppendicularitas. nō recte sentiūt ea. q̄ spe
cialiter noscūt astrologi. primū errāt. qm̄
maior uel minor p̄pēdicularitas radiorū
nō ē drā motus. sed corporis moti. Secū/
do qm̄ & si tñ ista phūs consideret. astro
logo tñ plura de motu māifesta sūt: q̄ in
locis ppriis oñsa sūt. drām quidē nō me/
diocrē cāt motus uersus unā uel alteram

primi mobilis partē uel punctū. qui mo
tus a plerisq; diu p̄fecte cogniti sunt. siq;
aut insensibilis error accidit: facile emen
dari pōt. Dicimus nisi calum moueretur
cessaret oīs motus generationis. sp̄s s̄bā
liū: quæ in uniuersi machina inueniatur:
quā uero formā s̄bāle materia susciperet
p̄ uia sequele. dubiū est. ignis quoq; forte
sursū nō moueretur. qm̄ ad cōcatū Lune
mouetur ob influentiā p̄seruatiuā eiusdē
que (cessāte calos motū) deficeret. sed de
his disputare ē necessaria relinquere & in
utilia temptare. A calis etiā oīs generatio
est. aut. n. tāquā principalia agētia cōcur
rūt: aut ueluti materiā disponētia. sicut
in sola hoīs generatiōe euenit: de q̄ Arist.
ii. primi naturaliu. ait. hō. n. hoīem ge
nerat & Sol. & i libro de aīalibus. itelle
ctus uenit de foris: nō de materiæ potētia
ab agente naturali eductus. agentia uero
pticularia istrumēta liter agūt. calos cōo
perante principalius. sicut & ipsi cali dei
sūt media. & secūdarie causæ. quæ mures
generare possūt. & cōcurrente cā inferiori
& nō cōcurrēte. quia et nō nulla se Solis
p̄ducūt. ut pticulares causæ: ut. q. ii. oñ
sum ē. qm̄q; egent i inferioribus cāis determi
nātibus. ut in aīaliū p̄fectoꝝ generationi
bus: qm̄q; utroq; mō eiusdē sp̄ei effectus
p̄ducere pnt. sicut de muribus exēplū de
dimus. Si uero phī uniformitatē motus
calos tenuerūt. de motibus particulari
bus itellexerūt. non aut de motu uero ex
pluribus resultāte. ex quo tanta diuersi
tas i astris apparet. ut nūq; eadē uelocitate
moueātur.

**Postq̄ duo tñ calos istrumēta ēē di
xit lumen & motus.** quūq; motus ad lu
mīosa deferenda ordinatus crediderit. cō
sequēs sibi uisū est in. x. ca. posse cōclude
re. p̄iter Solē & Lunā i qbus lumē maius
sentitur. pag. aut nihil i inferiora operari

sed qm̄ quattuor medijs agit in nos calū
ut p̄dictū est: & motu multo aliter agit/
q̄ putaret Picus: idcirco icōueniēter cōclu
dit. Cōcedendū est Lunā lumine caleface
re: aut esse calefactiua. licet p̄pria uirtute
frige factiua sit. pariter Solē esse potentissi
mū nō solū rōe maximæ lucis: maximi lu
minis p̄ductiua: sed et rōe aliæ isensibi
liū uirtutū. post ip̄m Luna plurificiēda
est. nō solū rōe luminis: sed aliæ potesta
tū multis de causis aptis. q. vii. sed si ne
bulosay atq; occultay stellaray magnas ui
res cognouisset Picus: nō adeo lumē ma
ximificisset. nec et aliarum stellarū uires
posthabuisset. sit Luna p̄pinquissima nō
bis. Iuppiter qui. MMMDCCC. uicibus
Lunæ quātitatē cōtinet erit ne posthabē
dus? Saturnus q. MMMDLXL: mitto si
xas stellas primæ secūda & aliæ magnitu
dinū. Arist. aut. ii. primi naturalū Lunā
reliq;: quā i li. de ge. aīaliū exp̄ssit. de his
loquēs: qm̄ principaliora ēe cognoscebat
reliq;as aut nō exp̄ssit: qm̄ ad aliū spectāt
artificē: ut sepius dictū ē. Sed licet lumi
naria principaliora sint. ex hoc tñ cōcludi
nō pōt. q̄ cetere stelle nō possint principa
tū obtinere. si qdē Luna p̄pinquitate sua
multū afficit. uelocitate uero multa īflu
it: lumine nō paḡ īmutat. Saturnus quo
q; aut Iuppiter sua tarditate diutius in
fluit. sua magnitudine multū pōt. & ita
de reliquis. sed certe multū sup̄flua natu
ra uideretur: si ex tot stellis nō casu factis
duo tñ p̄essent inferioribus. Et sicut etiā
uidemus in īferioribus nobilius ab igno
biliori pati. ita in Sole (quātū ad actiōes
in nos) euenire nō ē icōueniēs.

¶ In. xi. ca. asserit (excepta Luna) cetera a
stra n̄ uariari i uirtute. qd' qdē īeptissimū
ē: & adeo ad sēsū falsū ut rñsionē n̄ mere
atur. planū ē hoc cōiūctiōes sup̄ioray & a
spectus obseruātib; aliaq; multa astro

logis nota. Deinde cū dicit q̄ in ascēden
te debilius operatur stella: hoc uerū ē de
radioray sensibiliū actiōe. nō aut aliōy (ut
diximus) isensibiliū. Sub terra īfluūt in a
scēdēs & alia loca p̄dominātia. itaq; refle
xe nō paḡ agūt. quare sub terra p̄ isensibi
les radios plus īfluūt: q̄ certe partes calī
sup̄ terrā: loca aut stellas p̄dominātes nō
respiciētes. Quomq; Luna nil luminis
sup̄ terrā multiplicat: multū īfluētia p̄
ducere pōt. est. n. lumen uehiculū solū a
bene ēe. qd' patet p̄ alterationē magnam/
quā ī egris: ī lunaticis: ī elemētis: tēpre cō
iūctiōis cernimus. Et ita in cōiūctiōe alio
rū patet ad sensū. Qd' uero Plotinus cō
tendit nō posse mixturas radioray uanas cō
furgere. ex rursi ymaginatiōe p̄cedit. nō
enī misceri dicimus sicut elemēta ī mixto
aut qualitates primas ī subiecto. sed sicut
lucidoray corporay radii ī medio miscētur:
s̄m uarios excessus uiriū p̄dominātiū ubi
miscibilia nō corrūpuntur.

¶ In. xii. ca. on̄dere cupit. quā nā uarie
tas effectūū in calū redigi possit. sup̄pōit
inesse calō unū lumen: quasi s̄bāle: resul
tās ex oībus calī lumib;: & hoc quidē
p̄petuū & īmutabile esse dicūt. licet acci
dentaliter s̄m maiore uel minore ītensi
onē uarietur. Qd' qdem falsissimū tene
mus. sicut ī. q. nr̄is on̄dimus. lumē. n. a
cā sua pēdet in esse & cōseruari. quod sēsū
patet: nā īterposito opaco: illico radii cor
rūpuntur. uidet q̄ibi dixerim. Dicere aut
materiā esse ītimiorē. supple cōposito.
uerū est. qm̄ eius s̄bām cōstituit. sed nō ī
causādo potiorē. tū qm̄ ignobilissima cā
tū qm̄ calū nō solū ē cā uniuersal. ut. q.
ii. nr̄a: on̄ sū est. Gemelli aut. & si cōple
xiōis similitudine: sic p̄iter alteratur. a ce
lis tñ cōplexionē illā. sortiti sūt. q̄a nō re
pugnāt naturales cause: a naturalibus assi
gnate: astrologicis cāsis: quas ip̄i adducūt

in mediū. qd ad Augu. dd. dictū est.

Solē i oibus stellis operari onfū ē a nobis. q. vii. Solē i leone flagrare n̄ dicimus solū ob calorē; sed ob alias uires quas fortiores ondit. quūq; Sol & Luna quolibet anno simili modo ferme se habeāt quātū ad lumen & calorē influxū; dicat Picus q̄ cā tantā uarietatis aeris dispositiōis; quā nā cā tāta frigiditatis; quāta fuit anno salutis. M. CCCCXCII; an Sol & Luna cur sum mutarūt; nō quidē sufficiet materiā diuersitatē assignare; quū ipsius alteratio cās supiores seq̄tur. Dies quas nauta obseruant ex Solis significatiōe sūpti sūt. si quid aut boni habuerūt; ab astrologis acceperūt; suas nubeculas pluuiā q̄si cōiunctas friuolas habemus. quod si mare periculosos habet fortassis ēt parocissimos. Mores hominū i qualitates primas reducit. quā si a corporibus caelestibus pendent. cur n̄ & mores; quos tñ ab illis nō posse pendere dixit. Sed affectiōes quē q̄litatibus istis corpora imutāt; aliis caelestibus pprietatibus n̄ repugnāt. idē erit & sub ariete Marteq; collericus ad bellū pnus; & rōe huius moris p̄dominātis; & rōe occulta martiā pprietas. Quā uero de moribus hominū obicit. fatetur Ptole. monetq; nos p̄ticulares cās respicere. ut supra dictū est.

Falso Ptole. dicunt sensisse i apoteles. li. i. ca. viii. Lunā i prima q̄rta. s. a cōiunctiōe ad quadratū primū aeris & ueris naturā habere. estatis i secūda. aut u. i tertia hyemis in quarta. ut asserit Picus. Haly quoq; Ptole. it̄pres. Ptole. n. primā q̄rtā solā humiditatē attribuit; secūda caliditatē; tertia sic. quarta fri. cuius tñ expositiōis oblitus i expositiōe. lvi. affo. ait in tertia quarta sicut i prima accedere humiditates; & in quarta sicut in secūda recedere. & hoc s̄m arabicā lram. quā tanq̄ deprauata omnino posthabēda est; & ab in-

tentiōe Ptole. aliena. In greca uero lra sic ait Pto. quom Luna ē i primo quadrāgulo. hoc ē ex quo a Solis cōiunctiōe recessit corpore hūiditates ad secūdū usq; effluūt in reliqs aut decrescūt. quā ēt sentētia; ei quā posuit i li. apotel. repugnare uidetur Pro hac cōcordia aduertendū est. q̄ Luna sua naturali influentia insensibili frigida ē & hūida semp; licet s̄m magis & minus ob alias cās similes uel dissimiles sibi cōiunctas. hec eius pprietas ē; nullo habito ad lumē respectu. Secūdo q̄ p caliditatē modicā; hūiditas excitatur; rarefit; & ampliat; & cōmouetur. quā si itensior fuerit; aut i humidū diutius agens aliquātū lū desiccāt. Tertiō hūiditatē caliditatis cōiunctā; uita esse cōueniētiorem; quare & plantā & aīalia magis nutriūtur hūiditate aerea q̄ aquea. His itellectis. qd i. lvi. affo. dixit sic uerificatur; qm̄ ea (q̄ Luna ppria influētia humectat) lumine a Sole agsito; & caliditate ab ea generata hūiditatē excitādo hūidiora facit. qm̄ hūiditatē magis effluentē; cōmotā; amplioris capacitatis reddit. p hūiditatē non qualitātē ipsā tñ sed corpus humidū; seu uaporē; uel humorem itelligēdo. hoc aut fit. quom maiore lumie nos afficit. qd̄ euenit a primo quadrāgulo usq; ad secūdū. sicut igi. in circuli medietate; ubi plus luminis p̄ticipat sic hūidior effectiue redditur; ita quoq; i reliqua medietate sicciōr; aut minus humida ē. Sēsus aut uerborū li. apotel. dico q̄ recte loquutus ē Pto. qm̄ primā q̄rtā hūidā dixit. qm̄ s. natura ppria humida est. nō dixit frigidā; licet potuisset. qm̄ ad calorē accidentalē tendit. denominatio aut motus; a terminio ad quē sumitur. secūda recte appellauit calidā. tū qm̄ ad calorē accidentalē tendit; tū qm̄ plus luminis ifluit. nō tñ dixit eā nō esse hūidā; aut siccā. sicut Picus affirmat imo (excita-

ta hūiditate/atq; uitæ cōformi)tūc quidē
humidior ē. tertiā aut sicā recte appella
uit. i. minus humidā q̄ secūda accidēali
p̄dicta hūiditate/ excitata/ uiuifica/ tum
qm̄ rōe moræ calor is ip̄ius accidēalis/ ali
quātulū hūiditatis p̄dictæ cōsūpfit/ tū ē
qm̄ ad diminutionē caliditatis/ & p̄ cōse
quens p̄dictæ hūiditatis tendit. calidā nō
appellauit/ licet potuisset. qm̄ calor remi
titur. & ad frigiditātē tēdit. quartā uero
frigidā dixit. qm̄ & minus de lumine pre
bet/ & ad remissionē calor is tendit/ licet
humida sit semp̄ pp̄ria uirtute. nulla er
go inter Ptole. dicta cōtrouersia est. si re
ctē itelligātur. nō tm̄ iuxta corticē. sicut
Picus fecit: qui sensū Haly sequutus est:
quē ab Alexandro Affrodiseo i p̄blemati
bus suis. accepit.

¶ Multe sunt cause fluxū & refluxū ma
ris uariātia. posito) ut tenemus) eiusmōi
motū a Luna principaliter pendere. qua
rū una ē luminis uariatio. Secūda isfluen
tiz ab aliis astris receptæ mutatio. Tertia
accessus Lunæ ad hūc uel illū polū oblig
tate zodiaci sub quo fertur. Quarta est
motus Lune raptus diurnus: ab oriēte in
occidēs/ quolibet die. Quinta est maius
uel minus Lunæ dominiū sup̄ hac uel illa
pte aq̄: sicut de p̄ribus terre dici oportet
q̄ magis uni q̄ alteri planetæ subiciatur.
Sexta est mariū grossities/ cōpactaq; mate
ria: q̄ minus ad motū apta ē aqua. Septia
ē aquarū i pte hac uel illa maior generatio
q̄ eleuator redditur aqua i uno q̄ i alio lo
co: qua re magis ad illā q̄ ad aliā ptē fluit
his oībus cāis uario mōi hoc uel illo lo
co. hoc uel illo tēpore pōtentibus. cōtin
git alicubi mare magis/ sepius/ & uersus
aliā & aliā mūdi ptē flui & reflui. Reli
que uero causæ leues & accidētales sūt. si
cut ē ob brachia terræ interruptio. aut uen
ti. aut uapores isflātes. & huiusmōi. Luna
uero duplici radio attrahere pōt & recto

& reflexo p̄ oppositū. s. cuius uis maior
quidē est q̄ in exp̄is uideatur. Radii autē
quibus principaliter agit Luna i mare at
trahendo & tumefaciēdo nō sūt radii lu
minis Lunæ: qm̄ in cōiunctione nō fieret
fluxus aut refluxus. sicut fieri uidemus.
sed uirtuales i qbus/ sicut magnes ferrū/
ita Luna attrahit aquas. Ex his facile sol
uūtur quēcūq; i hac materia obici possūt.
¶ In. xvi. ca. contra Galenū disputat de
creticis diebus referētis eos i Lunā. q̄ tres
motus Lunæ considerauit. primū a loco
i quo luna repitur tēpore principii egritu
dinis. Secūdu a distantia & aspectibus ad
Solē. Tertiū a loco ubi primo Luna post
coitū apparere incipit. In q̄ mā p̄rios duos
mōs approbamus qm̄ sepius exp̄ti sumus
& q̄ has mutatiōes negat sēsū negat. & so
phista appellari meretur. ut ait Gale. de
creticis. hos autē mōs nō mixti: sed de p̄ se
efficaces ēē asserimus. qd̄ si cōtigerit i ali
qbus creticis pūctis siml cōiūgi: potētior
erit ille pūctus: tātōq; magis/ q̄to alioq; a
spectibus fortificabitur: qbus aspectibus
q̄q; unū q̄q; alterū modū pōtētiorē ex
pimur. sed sicut i. q. nrā. xiiii. de p̄ticula
ribus p̄cipiis diximus. alia sūt et cāe cri
siū/ solū astrologis notæ. quæ ignorātia
excogitarūt qdā motū lunæ dēpto tēpo
re occultatiōis. uidebant. n. q̄q; xx. diē
creticū. & huius cā tēpus coitus abiciebāt
sed istū modū nō tenemus. tū rōibus/ q̄s
Picus recte cōtra argumētatur/ tū qm̄ cō
pta ē cā deceptionis. ut dictū est. Galeno
tamen firma fides habenda est/ q̄ tot uici
bus exp̄tus primos duos mōs ueros ēē co
gnouit. & si astrologica & astronomica n̄
plene nouit/ ipse tñ pitū cōsulēdū dixit.
quoniā non ambigebat a Luna crises fieri
& a corporibus cælestibus. cui tñ nō repu
gnat q̄ non plene ueritatem agnouerit.
Tempus uero a medicis/ diebus mensura
tum iuxta mediū Lunæ motū sūptū est.

LIBER

idcirco quāq; accelerari / quāq; retardari cri-
ses cōtingit. quā uerū lunā motū sequū-
tur. Quom uero qrit / q rō assignari pōt
uirtutis tetragone irradiatiōis. rñdemus
p. viiii. nrām. q. ubi cāe p̄dictorū assignā-
tur. Nō icōuenit Galenū laudasse egipti-
os & i aliquibus derisisse. sicut nos Picū in
oī phīa egregiū tenemus: ridemus aut ip-
sius astrologicos cōceptus: aut potius cir-
ca astrologica uanas ymaginatiōes. Dein
de si gradus quispiā egrotō aduersus sit.
nō est opus ut cōtrarietas ista a primis q̄li-
tatibus pendeat. sed ab occulta q̄litate. si-
cut de casibus plāetaz & detrimētis i op-
positis domoz & exaltationū dicere op-
portet. ubi ē cōcurrat aspectus. ideo in p-
pinquo signo mutatio p̄dicta nō fit. nec
i sexta aut octaua. Trinus aut aspectus ex
natura sui egrotū nō instigat. idcirco nisi
alie accidētales causā cōcurrant / creticos
motus nō causat. Quom uero qrit post
Lunā circulationē cui potestas alteratiua
tribuatur. rñ sū ē in. q. nrā. xiiii. q. et Soli
& Saturno. ibi quoq; cur i pacutis ac ppa-
cutis egritudinibus citius crises fiant exp̄s-
sum est. Ptole. snīa de angulis figurā p̄ri-
cipii egritudinis uera ē. sed prima efficaci-
or. plus. n. pōt aspectus p̄cipiū egritudi-
nis q̄ āgulus. Cetera i hoc ca. missa fiāt.
Cōcedimus quecūq; i. xii. ca. adducit /
nō esse periodos humoz i stellas referen-
dos. nisi q̄tenus putrefacta materia uel p-
pe putrefactionem prius aut post / citius
aut serius cor ipsū iuadit fortificante uel
debilitante caelesti cā / materie simili nel
dissimili.
Cōtra ea q̄ dicunt astrologi de oōtime-
stri partu. sic leuiter arguit di. i cālo non
esse cām noxiā. quod qdē inaduertentiā
oōdit. qm qd̄ uni salus alteri mors est. &
generatio unius corruptio alterius est. tē-
peramētū unius sp̄ei distempamētū alte-

rius esse oportet. inferius reperiri uenena-
uita hoīs aduersa sic ē in celo: ubi oīs for-
ma generabilis & corruptibilis uirtute cō-
tinetur. quā oīa in. q. nrā. ii. demonstrata
sūt. Debiliter aut Picus arguit contra Sa-
turni potestātē. quom dicit eā positionē
rōem nō habere: quāuis ad alia loca se re-
mittat. nos quoq; ibi respondebimus.
Quomq; effectū p̄dictū iuxta Hipocra-
tis sentētiā in alias cās reducit. non aduer-
tit / eiusdem rei plures esse cās cōcordes ad
diuersas scīas attinētes.
Qui credūt nautis & agricolis. aut ef-
fectus ferme causis cōiunctos uidebunt.
quod quidem leuissimū & isimū est. aut
ab astrologis deriuatā ueritatem intelli-
gent. Medicus quoq; paulo prius progno-
sticatur: & rem infimā uidet ignobilem.
causā suā cōiunctam. Sed astrologia uni-
uersa ardua naturā secreta / quāto ate uo-
lueris tempore / predicere pōt. Quare cā-
los infamant qui uires suas auferunt: qui
unū loquūtur aliud corde tenent: qui po-
pulos (prius tñ se ipsos) decipiūt: qui stel-
las innumeras / ut brutis pascentibus luce-
ant / factas esse predicant. Sed nō mirū si q̄-
dam astrologiā detestātur: quoniā astro-
gia illos detestatur. Quid sibi uelit yma-
gines / diximus in. q. nostris. Columella
uero minus credēdū est: q̄ his qui diutur-
nis obseruatiōibus caelestia inspexerunt.
Ego quidē de aeris mutatione quātū pos-
sit astrologus p̄uidere certissimus factus /
alios cōplures sepius cōmonefeci.
Ostensū ē in. q. nrīs. q. q̄ astrologi de
primis q̄litatibus astroz loquūtur ad rē
ipsā isensibile p̄ sensibilia cōfirmādā iue-
nerūt. quare tēporis dispositio. puta hye-
mis frigiditas: aut estatis caliditas: ceteras
uirtuales cās caliditatis & frigi nō supat.
q̄s cās p̄ cōceptiōis figurā p̄ se cognoscere
pōt astrologus: p̄ geniturā uero p̄ aliud /

ob similitudinē quā habet cū illa p se si/
gnificatiua ul' ecōtra. sed alia multa (quo
rū p dīcūt euētus) nō p has manifestas q̄li
tates sed occultas p dīcūt. Opus est igitur
ad p p rietates natoꝝ cognoscēdas alias cō
pēfare cās q̄ aeris: mutationū. & similiter
i bellis puidendis accidet. Ptole. ergo nō
semp qualitates manifestas cū occultis cō
cordauit. tū qā q̄q; nō potuit: tū qā nō
luit. nec illud ē necessariū. sed ad doctri
nā claritatē faciens.

¶ Quæ in. xxi. ca. ponūtur p solutione
rōnū ppositaꝝ p astrologis. non ē nostrū
refellere. qm̄ rñdētes sumus. quare tātū
mō ad quedā cōtra astrologiā adducta re
spōdendū ē. Dicimus ergo cālū esse cām
mali pene. & defectuū eo mō quo i. q. ii.
ōn sū ē. licet aut mōstrū fiat sub rōe mōn
struositatis. pter itentionē principalē agē
tis particularis. respectu cuius fit a casu: n̄
tū fieri pōt pter itentionē agentis uniuers
salis. scilicet uniuersalis cause cognoscētis
quæ ad decorē & pfectionē uniuersi ea p
ducit. quare nō solū i materie defectū uel
abūdātiā aut cōtinētis i dispositionē: aut
qualitatū discōueniētīā. mōstra reducere
opus ē. sed in cām uniuersalē secūdā. ipo
tentē pducere indiuiduū sub cōuenienti
dispositiōe ipius. qd̄ tū nō ē pter intenti
ōnē agētīū uniuersaliū cognitiōe nō carē
tiū. hoc oīs recta phia fatetur. sicut aut ui
demus a natura pēdere qualitātū primāꝝ
aeris & aliōꝝ distēpātiā: ita & i aliis dicē
dū ē. quare q̄ refert hec i cālū. refert cor
pōꝝ egritudines i mēbra se inuicē alterātiā
i q̄litates primas se inuicē itendentes & re
mittētes cōplexiōnēq; uariātes. i etatiū
decurſū: quo mediātē. multa incōmoda
sustineri opus ē. q̄ oīa uirtus regens mini
me euitat. pterea si tēpamēta a calis sint.
cur nō distēpamēta ab eisdem ēē possūt?
idē. n. est cōtrariōꝝ cā. ii. primi naturalīū

Arist. Si. n. tēpiem causat celi: cur nūc tē
peries nō cātur? nisi qm̄ soluta pportio ē
eāꝝ cāꝝ. a qbus tempies procedebat. sed
Picus putat ab una stella huius elementi
tempie & q̄litate ea lege procedere. ut ab
aliis minime penderē possit. qd̄ qdē rude
& septū est. Deinde sint stellæ (ut ymagi
natur) elemētis pfectæ: nōne quom potē
tior una altera facta erit. q̄litates elemēti
cui pēst intendet? aduersasq; debilitabit?
quom igit. hoc seruat. generat atq; multi
pſicat. aliōꝝ pportio cōueniens soluitur
nisi cōtrarie cāe obsint. si uero has in cālō
cās uariabiles dixerit Picus. illis tū loq;
tur. q̄ nec phia nec astrologia sūt predicti:
sed tū uerbōꝝ obseruātiā alliciūtur. Ari
sto. aut et i metheoris & i li. de gē. et cor.
& i sua theologia sic sensit. ut ex eius uer
bis elici pōt. q̄ igit. affirmat. nō tū cōtra sē
sum. & rationem: sed Arist. auctoritates
(quas extorq̄re conatur) ēē oportet. diffu
se tū de his sermonem habere. nō phī sed
astrologi ē. stelle igitur nō solū temperāt
remittēdo aduersas qualitates sed multū
remittēdo tēperie solūt. quom fuerint
potētiores. materiæ aut dispōnes s̄m s̄ u
perioꝝ affectiōes emanant. q̄ distēpata cō
plexiōnēq; uariata. actiōes uiciose apparēt:
imoralibus uero q̄liter ad uicia p̄moue
ant. dictū ē sepius. q̄re nō errāt celi quom
s̄m ultimū sui posse agūt: & s̄m ordinē
uniuersi: qbus mediātibus prima omniū
cāseminariā inferioꝝ uirtutē regit: & for
mat. quod Auerrois dixit de inocua uir
tute stellāꝝ: p̄p̄ considerasse demōstrant
quid quātūue inter p se. & p accidens: in
ter pticularē & uniuersalē cām: inter pri
mariā & secūdariā intentionē. iter subie
ctū pportioatū. & nō pportionatū iter sit
Cōplexiōes. n. magnā latitudinē hnt. tū
diuersōꝝ generū: tū sp̄ꝝ. tū ēē eiusdem
idiuidui i diuersis etatibus. cōplexiōibus

LIBER

exercitatioibus & huiusmodi. ea ergo stella
la quæ unius temperamenti effetrix & cōser
uatric ē: alterius ē corruptiua. hec cūctis
philosophis aperta ēē debent.

¶ Verū enī uero sic faciēt sidera malas cor
poris qualitates morbosas. Sed nō solū in
feriora a superioribus qualitatibus istis pri
mis sic extra temperamētū afficiūtur sed
aliis insensibilibus. quibus uidemus san
guineū esse furē a corpore supercelesti. ut
excellentissimus Iacobus forli. Vgoq; Se
nensis egregius testātur. recte igitur con
cludit Picus nō omnino a q̄litatibus pri
mis pendere mores hominū. tū predictis
causis: tū qm̄ a uolūtate p̄teq; intellectu
emanāt: a superioribus mentibus: ab as
suetudinē timore: & huiusmodi. sed hoc
nō est contra astrologos.

¶ Bella igitur externa ab eisdem diuersis
pluribusq; causis pendere possūt. Ridicu
lum quoq; est si collera excitata in priua
ta persona singularis certaminis est causa
ut collera excitata in principe causare nō
possit bellū his uel illis populis inferendū
Diuitiæ ēt aliq; multa (licet non oīa) sic
in cōplexione reduci possūt. qm̄ etiā com
plexiōe magnanimitatē uel pusillanimi
tatem sortiri possūt. sollicitudinē & pigri
tiam: uerecūdiam uel inuerecūdiā: ociū
uel exertitium. Itaq; fortuita hec o Picus se
qui possunt p̄dicta tēperamenta. sed aliis
modis (tibi persuade) fieri posse. nō latuit
Ptolemeū. quos docuit quāq; nō gusta
bas. quibus mediātibus qui Martē loco
rū timendos p̄dominātorē habuerint ple
rumq; mala morte perire solent. Sic ergo
& ab humoribus & ab aliis occultis uiri
bus p̄dicta p̄cedere possunt. O beatā yta
liam postquā tam cautū p̄ceptorē habuisti
qui tū (& si hūiores aduersos purgare do
cuit) nō tū euacuare monuit cōplexiones
cōtractas: nō mēbrog; humidū substantiā

cūm: nō uim nouæ materiæ collericæ rea
gregantē: nō instigantē insensibile uirtutē
nō deniq; spūs. ideo nō tantū beata es.

¶ Sūt quidē in corporibus inferioribus p
prietates celestes. cuius cōtrariū affirmat
in. xxiii. ca. quæ i elemēta redp̄ci nō pos
sunt. lege Scotū. ii. sen. di. p̄dicta. ait. n.
metalla in quibusdā regiōibus ex cōstella
tiōe generari: nā terra nō est actiua huius
diuersitatis. hec ille. generantur ergo me
talla a corpore celesti & per cōsequēs eas
occulte p̄prietates. pariter de lapillis dice
re oportet. Idē s̄ctus Thomas. iii. de ca
tho. ue. q sic ait: manifestū est enī qd etiā
inanimata corpora quasdā uires & efficā
cias celestibus corporibus cōsequūtur: &
etiā p̄ter eas quæ ad q̄litates actiuas & pas
siuas elemētōr; cōsequūtur: quas ēt nō
est dubiū celestibus corporibus esse subie
ctas. sicut q; magnes attrahit ferrū: habet
ex uirtute celestis corporis: & lapides qui
dem & herbe alias occultas uires. unde
nihil p̄hibet q; etiā aliquis hō habeat ex
ip̄essione corporis celestis aliquā efficacī
am i aliq;bus corporibus faciēdi: q; alius
nō habet: puta medicus i sanādo: agrico
la i plātādo. & miles i expugnādo: hec
ille. Quod ergo dicit Picus. qui dat s̄bā
lem formā dat ēt p̄prietatē. hoc ē itentū
nostrū qm̄ cælū formā dat. p̄p̄riū est autē
causā primā uno oīa cōtinere: quāto autē
ab ea magis secūda causā distant. tāto ab
unitate illa deficiūt. deficiunt igitur mi
nus intelligentie: deinde plus cælū. qd si
unica ageret uirtute non tot s̄phas: tot
stellas: tot planetas: tot orbes aliosq; cir
culos: tot uarios motus celo d̄disset. sed
unico Sole uel altero corpore mundum
inferiorem gubernasset: diuersarum etiā
p̄prietatum ad sensum cernimus esse
partes Lunæ: lacteam uiam stellas luci
das nebulosas occultas diaphanasq; partes

relogi. reliqua uero patent esse soluta.
¶ Siqua uirtus cælis cōceditur iēse talis.
 ait: ca. xxv. ea solū uniuersalis est: quæ ef-
 fectus nō distinguit: nisi mediātibus pti-
 cularibus. Ostensū est aut in. q. nostris ce-
 lum esse & cām uniuersalē & ptiularē. si
 uero quelibet cæli pars uirtute cōtinet q̄
 inferioris mūdi pfectiones sūt. queratur
 a Pico aut uis ista/ actiua est inferiorū perfe-
 ctionū aut nō. si nō nihil cōcludit. qm̄ n̄
 respiciūt astrologi: nisi eas uires/ quibus
 astra agūt in inferiora. si sic. quō igitur pa-
 eto dixit stellas pter Lunā & Solē nihil
 aut parū in nos agere? Preterea esto q̄ ean-
 dem uim Saturnus & Iuppiter haberent.
 queratur an p̄ motū diuersū aliquid spe-
 ciale acquirāt nec ne? si sic. habemus inten-
 tū. si nō. frustra igitur ē hīs duobus. mo-
 tuū diuersitas. succurrūt alia quæ si alias
 dabitur facultas diligentius adducētur.
 Nō sequitur ēt si sublunaris regio una stel-
 la esset. quālibet stellam uirtute cōtinere
 sublunare regionē. siquidē una stella pfe-
 ctior est altera. & cū hoc sublunaris regio
 quacūq; stella ipseior sit. sed re uera cæ-
 li nō parē deficiūt ab angelica pfectione.
 ideo exemplū de sciētis uariis in angelis
 unitis/ nō est ad ppositū. sūt igitur stella-
 rum uires diuersæ diuersis effectibus pdu-
 cendis deseruiētes. cuncta corpora alterā-
 tes & disponētes. qm̄ (cū Arist. & Tho.)
 primus motus est cā oīs motus: quo cessā-
 te/ cessarēt alii: modo supius expōsito. &
 p consequēs sensus alterant. qui quū ex-
 ploratores sint ptis intellectiue/ qnq; uni-
 generi scibiliū/ qnq; alteri magis uel mi-
 nus adherent. hec aut diuersitas ex pte in
 materialis itellectus emanare nō pōt. sed
 solū ex pte sensitiua cælis subiecta. quam
 aptitudinē medici ex cōplexione cerebri
 cordisq; ac cōpositione (quæ difficiliter
 cognoscitur) inuestigant. Arist. ex mol-

litie carnis generalem aptitudinē mentis
 significauit.

¶ In. xxvi. ca. epilogat ea quæ sibi uisum
 erat nullo cōtradicēte cōclusisse. Deinde
 putat astrologorū rationē/ qua Lunā hu-
 meare onduūt/ ēē hāc: qm̄ mēbra & echi-
 nos torpor eius implet. ubi ipse uulgatā
 rem detectā pollicetur docere. q. s. calidi-
 tate poros aperiat: inde humidū aeris no-
 cturni facile cōgrediatur. sed age Pice ex-
 cutiamus rōnes tuas. Volumus in rebus
 uulgatis ostēdere. q̄ debilibus rōibus ad-
 hereas. negamus cōsequentiā Luna im-
 plet poros/ stupet &c. igitur calida. Pari-
 ter negamus seq̄lā. in plenilunio fauet cō-
 ceptibus/ alit corpora/ roborat/ uegetat.
 igitur calida ē. fallaciā cōsequentiā ostē-
 dam/ quibsdā clare suppositis. Primū. Lu-
 nam esse calidā nil aliud significare/ q̄ cali-
 ditatis esse per se pductiua. qm̄ p accidēs
 frigiditas caliditatē generat: & qm̄ q̄lita-
 tes istas uirtute tm̄ in stellis cōtineri (Sic
 Arist. & Ptole.) diximus. Secūdū siqua
 qualitas p se in aliquo mixto sibi similē
 pducit & intendit. illa quidē sub intensi-
 ori gradu oportet ēē. q̄ similis in subiecto
 reperta. ut si a/ subiectū calefaciendū per
 se/ caliditatē quattuor graduū i se cōtinet
 agens i ipsū oportebit habere itensiorē ca-
 liditatem quā quattuor graduū. alias si/
 mile ageret in simile: & apporitiōe equali-
 tatis uel mioris inequalitatis fieret actio
 Tertium quom dicimus stellā esse calidā
 sicut i medicina scientia/ itelligi debet re-
 spectu cōplexiōis humanæ/ tēperate i eta-
 te & dispositione tempata. Quartū quā-
 libet complexionē humanā declinare ab
 equali ad pondus/ per calidum & humi-
 dū: ueluti p qualitates uitæ cōuenientio-
 res. Ex his dicitur primo Lunæ calidita-
 tem non esse intensiorem caliditate cutis
 fortis inherente & influente. itaque non

posse caliditate in eam partē generare. & p cōsequēs nec poros apire. q̄ aut eius caliditas lumine generata nō sit itērior &c. patet qm̄ alias quū cutis sit mediū tactus si calidior esset &c. sentiri posset: cuius cōtrariū experimur. Secūdo dicitur nō seq̄ ullo pacto. Luna stupet: ergo apit poros. qm̄ poris sic se habētibus pōt radius & sē sibilis & insensibilis penetrare. si n. uisce ra terra penetrāt. cur nō corpuscula quīs porosa nō essent? Tertio diceret q̄piā n̄ se qui Luna poros apit igitur a p̄dominio calida est. qm̄ fieri pōt ut radij sensibiles lucis citius caliditate inducāt: q̄ radij frigefacti uī frigiditate: sicut caliditas actiui or est frigiditate. sed sic primū apertis poris radij uirtuales frigiditatis: quos distinctos esse ostendimus: tandē intensiorā frigiditate generāt qua quidē cā Luna dicitur frigefactiua uel humectatiua. p̄fertim quū radij sensibiles accidentales sint Lune illi uero insensibiles. p̄p̄rii. Pariter nō tenet secūda cōsequutio. qm̄ Luna pōt generationi & augumēto fouere: nō caliditate: sed humiditate. p̄terea quū ad formā in materia introducendā sbālem uel conseruandā: nō solū cōplexio isequēs formā requiratur: resultās ex q̄litatibus primis: sed et cōplexio isequēs materiā. que a corporibus celestibus isensibiliter ē. poterit Luna fouere generatiōi &c. hac cōplexione isensibili nō caliditate. Deide dicimus Lunā habere dominiū sup̄ aquas: & alii plāeta habēt: & stellā. patet supra de tribus superioribus: sed luna maius habet. uis quoq; aqua attractiua. licet i Luna n̄ i aliis repiatur: nō tñ absolutū dominiū arguit. Cōceditur ergo Lunā cum similibus stellis maiore pducere frigiditate: & aquarū multitudine: licet uis attractiua n̄ fieret itērior. Ex his patet qd̄ dicendū ad sequentia. Vltimo dicimus bene cōcorda

re cū domorū potestatibus: quā de fluxu & refluxu maris dicitur: qm̄ in horoscopo mouet aquas: in. xii. iam motas attrahit. in. vii. attrahendo fluere facit. sub terra uero p̄ oppositū radij reflexum operatur: quem potentem dicimus. **¶** Nō latet astrologos p̄teruis non posse cōcludi: hominū felicitates a calis puenire: p̄pterea q̄ ultra modū rem aliquā assequuntur: cōplures enī cōperire possūt ignosificas: in quas ea reducāt. sed tunc multos redderēt incredulos: quom̄ inspecta genitura euētiū cās ostenderēt. Qualiter aut uiciā i stellis referamus cōclusimus in q̄stioibus: nō solū rōibus phōg: sed theologorū auctoritate Scoti. s. & sancti Tho. exēplū uero de p̄gnate terrā cōmedēte: & turpi coitu utente. p̄positū nostrū ostendūt. nā si accidentalis illa a mēstruis retentis diseria ingustu (q̄ est qdā tactus & appetitu illū sequētem) illud pōt efficere: q̄to magis cā cōplexiōis mēbiorū: a generatione cōtracte: humorū & spirituum: & cōpositiōis facere pōt: Nō ē aut credendū ex cōsuetudine turpē illū coitū appetisse qm̄ si cōtra sensuū oblectationē euenisset nō utiq; coitū reiterasset. sed malis odoribus gaudet: cuius ascendēti malefice stelle p̄iunt. sicut et bruta quedā odore stercore gaudēt: eorū cōplexiōi simili. Ratio Tho. q̄ter cōtra Pi. cōcludat: quū eā tñ p̄ se adduxerit itelliges. Siq; uero apparēt i terris n̄ miracula: sed ultra & p̄ter hominū sapiētia: ea qdē n̄ ab hoīe: nō ab ignobilioribus hoīe: sed a superis esse oportet sed cali nobis illa significantes: eorū se esse causas ostēdūt. De mū figs euadat piculū raro: in fortunā redigi pōt: iuxta Arist. sē tētiā. quā caloge influentiā nō repugnare ostendimus. sed quom̄ plerūq; id fieri uidebit (& si quesierit) nō tñ p̄ter ealū inueniet per se causam.

Liber. iiii.

Nprimo ca. nihil est responsioe dignū: qm̄ epilogus est eorū quæ dicta sunt. ibi tñ uidebit unusquisq; q; Thomas aquinas longe aliter q̄ Picus sensit. Sed si Thome adhibet fidē in his quæ astrologorū dictis dissona sunt cur nō ēt in his quæ cōsonant?

Ostendere conatur in: ii. fortuita non esse a cælis. circa quæ magna pars astrologice cōsideratiōis uersatur: & hoc ratiōe. Thome aquinatis. iiii. contra gentiles: dicentis cælū esse cām naturālē quæ tendit ad unū effectus aut fortuitus inquātum fortuitus nō est unus nisi p accidens. Age lector excutienda sunt hec subtilibus qp̄ aptū locū pro tuenda astrologia elegit sibi picus. Hic quidem compertū erit oībus q̄ paruula specula huic tutum uideatur refugium. Sūmenda sūt uerba Thome in principio eiusdē ca. Ait. n. quū igitur homō sit ordinatus s̄m corpus sub corporibus celestibus: s̄m intellectum uero sub angelis. s̄m uolūtatem sub deo: pōt contingere aliquid p̄ter intentionē hominis quod tñ est s̄m ordinē cælestiū corporum uel dispositionē āgelorū uel etiā Dei. quāuis aut̄ Deus solus directe ad electionē hominis p modū psuadētis: actio uero corporis cælestis per modū disponētis: inquātū corporales cælestiū corporū impressiōes in corpora nostra disponūt ad aliquas electiones. quando igitur aliquis ex īpressionē cælestiū corporū & superiorū causarū s̄m p̄dictū modū īclinatur ad aliquas electiones sibi utiles: quæ tñ utilitatem p̄pria rōe non cognoscit: & cū hoc ex aliquo lumine itellectualiū shāg illuminatur intellectus eius ad eadē intelligenda: & ex diuina operatiōe īclinante īclinatur eius uolūtas ad aliquid eligendum sibi utile cuius rationē ignorat dici

tur esse bene fortunatus: & ecōtrario male fortunatus dicitur: quando ex superioribus causis ad cōtraria eius electio īclinatur. sicut de quodā dicitur lere. xxiit scribe uirū istū sterilem. uirū q̄ in diebus suis nō p̄sperabitur. Sed in hoc est attendenda differētia. nam īpressiones corporū cælestiū in corpora nostra causant in nobis naturales corporū dispōnes. & ideo ex dispositiōe relicta a corpore cælesti in corpore nostro. dicitur aliquis nō solū bene fortunatus aut male: sed etiā bene natus aut male. hec ille. Paulo post subdit operatio angeli & corporis cælestis est solū si eut dispōnes. operatio aut̄ Dei ē sicut p̄ficiens. ideo nō sēp hō eligit id quod angelus intendit: neq; id quod corpus cælestē īclinat. sēp tñ hoc hō eligit quod Deus opatur in eius uolūtate. ista sūt uerba Thō. Rursus infra paululū. ponēs aliteram differētiā inter p̄dictas tres īclinationes. cæli. s. angeli & Dei dicit. Est etiā alia differētia. nā quū corpus cælestē nō disponat ad electionē nisi inquātū imprimat in corpora nostra ex quibus hō īclinatur ad eligendū p modū quo passiōes inducunt ad electionē. omnis dispositiō ad electionē quæ est ex corporibus cælestibus est p modū alicuius passiōis. sicut quū aliquis inducitur ad aliquid eligendū p odiū uel amorē uel iram uel aliqd huiusmōi. ab angelo uero per modū itelligibilis cōsideratiōis absq; passiōe. Item infra quū spūalis natura sit altior corporali nō ad oīa ad quæ se extendit humana electio se extēdit dispositiō cælestis corporis & īfra. sic ergo aliquid fortuitū bonū uel malū pōt cōtingere homini: & p cōperationē ad cælestia corpora: & per cōperationē ad angelos non aut̄ p cōperationē ad Deū. p cuius cōperationem nihil pōt esse casuale aut fortuitū. sicut nihil p̄ter intē

tionē aut cognitionē. & infra fudit. Consequitur aut ex superioribus causis & aliud auxiliū quantū ad exitus suarū actio- num. quū. n. homo eligere habeat & p se qui quod eligit: in utroq; a causis superioribus adiuuatur interdū & impeditur s m electionē ut dictū ē: i quantū homo uel disponitur ad aliquid eligendū p celestia corpora uel illustratur ab angelo uel icliatur per Deū: secundū executionē uero inquantū homo cōsegtur ex superiori cārobor & efficacā ad iplendū quod eligit quā quidē nō solū a Deo & ab angelis ēē pnt: sed et a corporibus celestibus / iquā- tum talis efficacā in corpore sita est. Hec ille Thomas cui quidem maxima fides tū ppter plurima habēda est. quibus uerbis positis / ne lectores uerbis suis careat / aperte patet / corpora celestia & hominē facere bene fortunatū: & bene natū: & inclinari ad bene uel male eligēdū: & iuuatur in operatiōibus suis uel et impeditur Nec tū repugnāt ea / quā Picus ponit rationem: qm beatus Thomas solū intendit ppare. sicut ipse aperte recteq; concludit q licet homo sic inclinetur per calū ad aliquid eligendū: cui per accidēs annexū est bonū uel malū: nō tū pōt per se incli- nari ad hoc totū. s. ut hoc eligat qā huic est annexū bonū uel malū / nam hoc est proprium intellectualis naturæ / cuius ē multa ordinare in unū: patet igitur q in tentio Thome & sententia est ostendere a calis esse homines fortunatos: licet calū nō imprimat dirigat aut iuuat / ut in causam tendat cui p accidēs iūgitur effectus qm sic iungitur. Qd si nil aliud astro- logi iungerent q qua demonstrat beatus Tho. pculdubio omnē astrologiā salua- re possemus. Nam quid interest si hō ren- dat in hoc uel illud. calo pudente insti- gante iuuante p se i effectum fortuitum

inquantū per accidens est alteri causa cō- iūctus & ut fortuitus ē / & in hoc totū: ut uerbis Thome utamur: uel potius insti- gante calo ad hoc per se. nō aut ad illud totū / aut ad id quod p accidēs cōiūgitur ei ad quod per se instigat calū? dūmodo effectus ille inde sequatur: ab eo. s. ad qd instigat calū / siue per se siue per accidens / siue p cōgnitū uel p intētū siue nō. suffi- ciet. n. astrologis. ut ad id / calis median- tibus istigetur homo / ex quo sequitur ali- quid / quo bene uel male dicitur fortuna- tus. Sed adhuc ulterius considerandū est q Thomas tenet ut pleriq; pypatetici af- firmant. calos iā animatos esse: & quēcūq; de corporibus celestibus affirmat: semp de corpore seclusa intelligentia intelligit quod putat esse inanimatū. quo facto fir- mamento. rectissime cōcludit. uerū si ea corpora posuerimus animata. quod plerūq; excellentissimoz phōz posuerūt / sicut decere uidetur nobiliora corpora. Augu- stinus etiam sub dubio reliquit. an specta- rent ad illā ciuitatem supernā. facile pote- rimus tenere calos in fortuitū effectū isti- gare. & in totū. sicut ipse de intelligentia quantū ad intellectū imutandū posuit. Sed esto q calī nō sic esset animati adhuc s m opinionē comunem pypateticorum qui intelligentias orbibus applicatas po- nunt. sustinere rationabiliter possumus / effectus hominibus fortuitos. nō solum in causam diuinam reductos amittere ra- tionem fortuiti: sed etiā in corpora cele- stia / agentia hec uel similia / uirtute appli- cata intelligentia: quā pōt plurā in unū ordinare. ut ex supradictis patet de mēte Thomæ: quēadmodū etiā calū aīalia generare dicimus ex putrefacta materia: nō quidem potest corpus nō uiuum sua uirtute tm / uiuum corpus pducere. age- ret enim ultra gradum ppiū. Sic ergo

patet q̄ siue per corpora cælestia ipsa qui/
dem remota intelligentia intelligantur
a q̄ qdē solū motus pcederet: solūq̄ astri
deferendi cā moueret s̄m Tho. fortuita
tenere possumus. nec faciemus eius quod
est p accidēs causam per se. sed homines a
cælis bene uel male esse fortunatos. Si ue
ro intelligentie uirtutē iunxerimus non
solum in deferendis corporibus sed in re
bus pducendis multo amplius. apertius
quoḡ si ea animata dixerimus citat igitur
plerūq̄ Picus eos auctores: quoḡ si uerba
bene librata fuerint contrariū eius quod
cupit ostēdere / demōstrabūt. monemus
igitur lectores ne eius uerbis fidem habe
ant / quom hunc uel illū auctore allegat
nisi prius uerborū sensū & sequentiū & p
cedentiū p̄riis oculis indicauerint.

¶ Ex dictis patet aperte falso concludere
Picum quz in tertio ca. ponit. nō. n. po
nunt astrologi causā per se eius quod est
per accidens: nec necessitatem ponūt in re
bus cunctis: quum ipse Ptolemeus ubiq̄
contrariū asseueret. quoniā his ad quz in
stigatur homo & a cælis & ab angelis (ut
ait Thomas) nō necessario adheret ppter
plurima impedire potētia extrinseca et in
trinseca. Astrologus si recte iudicare uo
luerit. suumq̄ iudiciū inuolabile edere.
sic iudicare debet. Erunt sensus huic con
stellationi subiecti sic uel sic affecti. an au
tem sensus hic tunc tēporis esse debeāt &
ex cōsequenti eidem constellationi subie
cti. ut in pluribus predicet / nō tamē sem
per. an etiā sensibus his ratio cōsentiat ul
nō unde actio sequatur / nō ē astrologi iu
dicare. si uero de his sententiā ptulerit: ut
in pluribus uera p̄dicet. quēadmodū. ut
in pluribus has (relictā ratione) sensus se
quūtur. Aristoteles autē ea trāstauit quz
philosophis sunt ppria. si uero dixit hu
mana fieri casu / astrologi quoḡ: qui uel

hominibus tantū / uel etiam ipsis cælis in
stigantibus casum & fortunam tenent. si
natura. & astrologi. qui etiā hāc a sensu
impressionē corporisue dispositione pen
dere demonstrant. Si electiōne. astrologi
idem predicant: tum quando sensus insti
gantes ratio sequitur: & cælorum impetū
sic eligendo: tum etiā quando & ratione
& astrologia preuidencia / cælum fauora
bile ratio sibi facit: aut ab aliquibus se ab
stinet. si diuino consilio. hoc astrologi as
seuerant: quos nō latet cælestium ordi
nem uirtutemq̄ hominū intellectuam
a Deo ēē: qua nociua uitare: proficua pro
sequi possit.

¶ Microcosmos. i. paruus mūdus appel
latus est homo: cuius formā in horizonte
productam quidam philosophi dixerūt:
quo itelligi uolūt mediam esse inter ima
teriales substantias & corporales. ultimā
scilicet sepatarum substantiarum. quare
nulla perfectio corporalis ei deficere pōt
essentialis qui igitur ad terram descendit
ab ipso deo per cælum descendere debet.
recte utiq̄. nec aliud uolumus: nam des
cendendo per media pcedendum est in
ter quz plantas & bruta cōnumerari ne
mo dubitat. quarum naturam homo in
se cōtinet ergo a deo per cælos / p homines
quatenus corpoream naturam in se con
tinet: & bruta: plātas: inanimata ad terrā
motum terminabimus. Lege. ii. senten
tiæ. xiiii. Scotum qui non ore tm̄
Cristi legē maximi fecit. nō tm̄ libris ad
mirabilibus: sed opibus: i. q̄bus nō nulli
recte loquentes deficiunt. ibi enim com
peries asseruisse corpora cælestia actionem
habere in elementa. imixta inanimata: &
animata / & in organa sensuum. & q̄ pos
sunt habere aliquam actionem quo ad in
tellectionem quodammodo. s̄m q̄ sen
sus cælis perficiuntur uel impficiuntur.

LIBER

Item dicis ad homines a deo si descēdis: de
scende per angelos. optime quidem. tum
quantū ad ea quæ spiritui & rationi sunt
propria: tum quoniā angeli etiam celos
mouent & illis uirtutem tribuunt. ut su
perius ostensum est. quare nec temeritate
aut arrogantia affecti sunt: qui calog ui
res ex parte cognoscere putant. Vterius si
homo intellectualis. est per angelos istru
endus. ad quem per angelos descendēdū
est a deo. quasi (ut Picus inuit) incōdecēs
mediū sit celum: cur igitur nō poterit ho
mo nobilior calis: eorū pprietas cogno
scere? quas putat exiguas: nos aut potio
res facimus: quoniā uero omnia corpora
lia Deus fecit ppter hominem: hominē
aut ppter se. ut in illis eius sapiētiam. po
tētiam & bonitatem specularetur: quoque
amore motus ad illum traheretur. con
gruum fuit ut etiam se diuinitatis rosce
ret esse participem: celos. & eorū effectus
& futura quedam in suis causis metiendo
Qui uero se homūculos esse existimant
uere asinos. uere boues: nō putāt. hec ho
mines posse cognoscere. sed potius epicu
rum sequentes. citra Deum. felicitatē su
am posuere. Fatum aut negant. astrologi
docti si per fatum intellexeris ordinē cau
sarum celestium quēdam quo cuncta in
mundo accidentia quidam ex necessitate
peruenire dixerūt. cui etiā humanarū men
tium electiones subiecerunt. ut pluribus
in locis Ptolemeus reprobat. ut libro fru
ctus. & alabra libro. i. cap. iii. patet & in
mille locis. cuius acceptionis significatio
ne Augustinus docet in libro de ciui. dei
lingua corrigere: ne nomine isto utamur
sed fatum tenemus ordinem causarum.
qbus qdā effectus necessario pducuntur:
q. i. causas necessarias haberit. quidā uero
contingenter: causas habentes. quæ a plu
ribus impediri possunt: cui ordini causarū

secundarū diuinam iunximus prouiden
tiam. ut Boetius ait. fatum ē dispositio
nem seu ordinationem rebus mobilibus
inherentem: per quam prouidentia suis
queq; nec it ordinibus. quo modo intel
ligendo Augusti ibidem sententiam te
ueri docet. sic Thomas cōtra gentiles sen
tit & apte concludit. *¶* Cælum imediate significare ut causam
concedimus. & ostēdimus. mediante ta
men alia. solū ut signum significare pōt.
ut patet in quest. i. nostris. significat enim
quoniā similis est illi figuræ quæ uere cau
sa est. ostensū est etiam quest. i. xiiii. de
particularibus principiis. & xlviii. de fi
guratum colligatione quatenus & prete
rita. & futura in celestibus causis prouide
ri possint. quatenus etiā primo genitorū
figure similiores sunt. accidit. uero aliis a
deo similes esse. ut ex ea similitudine iudi
cium sūmi possit. quippe licet generales
similitudines filii plerūq; retineat: nō tñ
adeo ut illis iudicare tute possimus. *¶*
Que uero in. vi. ca. ponit Picus leuia
sunt: & ignorantia astrologia demōstrāt
dicimus constellationē post longū tem
pus operari. sicut uires formarum genera
bilium successiue & post tempus quosdā
fructus pducere. ac operationes perficere
uidemus. sicut etiā post magnum tēpus
metalla lapilli generātur. planete anima
lia pariter. calorū aut uis longe maior.
diutius seruat. remanet autē uis ista in
calis impressa peragrans plurimis modis
ut in questionibus est ostēsum. remanet
etiā quādoq; in materia sibi subiecta: quā
respicere opus esse nos docet Ptole. in ple
risq; locis. & in ca. ii. primi apoteles. & in
libro fructus afforismo. xvii. & lxxviii. q.
re potentior erit impressa uis quæ reman
sit: quom ad loca in quibus efficere pōt q
debet. coagentium coniunctione perue

nerit q̄ q̄ in principio fuit imp̄ssa.
In septimo cap. electionū inefficaciam ostendere uult. quā superius libro. ii. ca. ii. demonstrare temptauit sicut sepius facit materias miscendo & pluribus in locis quæ simul esse deberent determinādo sed uere potius qui opus imprimi fecit de testandus est q̄ Picus: qui illud imperfe-ctum forte reliquit. Querit an afflatus ille puta louis homines / gratia exēpli / afficiat: aut actiones / puta equi ascensionē in itinere: aut potius in itinere requisita. Respondemus homines iter suscipientes afflari / affici / imitari / dirigi tali īpressiōe ut hoc uel illud iter / hāc uel illam uiam hoc uel hoc tēpus sibi eligat / quibus fortunatus euadit. sicut supra ostensum est / thesaurum reperiri: quod affortuna dicimus. Deinde derideri debet consequutio qua infert q̄ pariter afflari debebunt qui iter sumendū statuere: principium quidem quo hic uel alter planeta significati-ōnē & dominiū aquirat. cogitatio uel de liberatio nō attenditur. sed ipsius itineris principiū. uana quoq; secūda consequutio est / qua idem concludit / quoniā ex astrologorum sententia / nō prestat constellatio quod pollicetur tunc maxime quādo est: sed longo etiam post temporis interuallo. hic tot errata sunt quot uerba. nec possumus quecūq; ab hoc uiro maledicta sunt refellere. quoniam temporum ac fortunæ qualitates nimis obstant. astrologi in quacūq; temporis parte quādoq; affirmant effectus significationis planetæ posse produci. nō solum post longo tempore sed ī principio & medio. deinde quo pacto consequens inductum inferre pōt. & si assumptum conceditur: esto. nū prestat ī principio quādo est: sed longo post tempore. ergo idem quod prius: ridiculū

quidem. Deinde dicimus in alia multa posse agere stellam: p̄ quā iter felicem finem consequetur. gratia exempli. si qui sumpsit iter ab agressoribus opprimere / tur / haud dubium ē fieri posse / timorem agressoribus talem inferri / quo liber euadat. hoc quidem non solum cælestia sed quedam terrena efficere possunt. Itaq; de aliis multis dici potest. Deinde quā dicit Ptolemeus uera sunt. radii quidem insensibiles aliter afficiunt: aliter seruantur / & in cælis & in terrarum urbibus / & in lapidibus / domibus. quibus (sicut sepe uidemus) domus infortunio afficiuntur: sic ut habitantes perdāt. & hoc est indubiū: sic in posteros flectitur uis illa. quoniam & in loco seruat / & in cælo locum illum crebrius inficiente. ex quo quādoq; ad habitatores transfertur. itaq; & agētia & patientia afficiuntur. quare parua distantia habitationis parum iuuabit. at si locum alium petat quispiam / ab eo influxu liberabitur. nisi alterum incidat laqueum. quod quidem recta astrologica electione effugi potest.

In octauo cap. dicit astute celare astrologos quod mēte tenēt. s. mentes nostras astris esse subiectas. cuius tamen contrarium apertissime conuincitur. ex electionū scientia. ex afforismis & cōpluribus Ptolemei auctoritatibus supra patefactis. Dicit. affirmant astrologi q̄ influxibus / demones possunt alicuius presentia expelli ubi dicitur primo hoc non haberi a Ptolemeo. si uerba eius memoria tenco. nec naturaliter hoc fieri potest. quoniam intellectualis substantia omni corporali naturæ p̄est: ueluti nobilior. nec s̄m naturam suam corporibus subici potest. nisi forte quis supernaturaliter diceret / reprobas substantias / in earum penā / sicut igni sui

subiectas affirmat theologi: ita multo amplius celestibus corporibus. Aut et quis diceret non uirtute corporis celestis: sed intelligentia principaliter id fieri posse. sed hoc est uoluntarie dictum: nec ubi supernaturalis operatio requiritur consideratio astrologica uersatur. Preterea nullo pacto iudicari posse credimus de statu futura uita. qui hominibus supernaturalis est hec enim consideratio nec naturalem nec mathematicam sapit. & per consequens nec media esse potest inter illa. sed pariter non memini a Ptolemaeo aliquid de re ista didicisse. Materno autem credendum non est qui solo iuxta uitae exemplo motus fuit: sed ut diximus non est credendum ita facile sciri posse an huius uel illius anima in purgatorium uel in celum migrauerit. Qui uero dixit Deum deprecandum fore quom Luna caput & Iuppiter in medio caelo fuerint ignorabat Deum corporeis creaturis non mutari: ut illis magis uel minus placandum se preberet. sed orantis intentionem humiliatam non despiciet. In his cum Pico sentimus. sed hec quidem sunt lapsa ueritate: non quidem a doctioribus relictis. Sed quae ad conscientiam pertinerit & fidem non negamus in sensibus esse dispositiones: quibus ad bene beatque uiuendum homines inclinantur: & ad contrarium contrariis dispositionibus. ut etiam Scotus testatur. ii. sententiarum distinctioe pallegata. xiiii. sed ut sunt in sensibus predici preuiderique possunt. ubi non habet rationem uirtutis aut uicii. sed solum ut a uoluntate dependent.

¶ Quod fundamēto in questionibus nostris ostenso. & post sepius replicato. soluantur obiectiones quas in nono cap. adducit contra ea: quae de moribus hominum ab astrologis dicuntur. Concludent

enim & alia multa: quae adducta sunt in questione nostra. ii. articulo. xi. si mores hominum a caelis esse dicerent astrologi ut habent uiciorum uel uirtutum ratio: nem. & ut a uoluntate dependent. Quod uero dicunt non nulli stellas omnes esse salutes: sed materia uitio influentia: non xia efficiuntur: recte dictum est nec a Pico improbatum. est enim sententia uera: quoniam cuncta caelestia ualde bona sunt. sed quoniam quod uni temperamentum est alteri mors esse potest: hinc Martis & Saturni complexio pluribus rebus causa temperamenti: & aliis distemperies est. quom uero obicit Pico astrologos tenere: quasdam stellas natura esse malas: respondetur quod sensus eorum est. natura hec hominibus (quorum respectu precipue stellae considerantur in nostra parte astrologiae: sicut in medicina ad corpus humanum sanabile & c. reliqua attributionem habet) distemperata & aduersa est: nisi aliis causis contemperetur. sed cum hoc alia multa & bruta. & planta. & alia corpora. & non nulla ad uniuersi decorem & perfectionem ordinata ab his stellis temperiem recipiunt. Concedimus etiam tanquam necessariū quod secundo loco ueluti in cūe niens concludit. uidelicet cuiuslibet stellae influentiam huius uel illius materiae comperatione infici posse. hoc est quolibet stella alicui temperamentum est. nam si temperata respectu temperate complexiois humanae extiterit: distemperata est respectu distemperatarum complexionum. si distemperata respectu eiusdem iam habemus intentum. Quae uero hec sequuntur: quoniam non probantur: sed tamen recitatur eius opinio. & quoniam locis propriis soluentur: missa fiant.

¶ Quod principaliter in. x. ca. intendit

ostendere prima facie rationabile ac congruum cunctis uidetur. uidelicet malas leges a celis esse non posse: sicut nec bonas. Sed si ea quæ in questione nostra. ii. dicuntur considerentur. apparebit aperte ueram legem: quæ. s. homines diuinitus inspirati in altiore finem quæ possit humana fragilitas in hac uita experiri: a solo Deo supernaturaliter esse potest. sic etiã ueri prophete: quã a Deo immediate se missos asseruerent. Falsæ autẽ secte falsiq; prophetæ: sic a celis esse possunt. sicut intemperatis stellis. & membra. & sensus. in cõpositione & in complexione. humores. spiritus et a celis disponuntur: quibus quandoq; ad bona opera. quãdoq; ad mala instigant. sicut apte uidemus flegmaticos ex se Deum colere. bella odio habere. collericos uerò non nunq; oppositum. sicut igitur superbus homo a superis est. auarus p̄digus & huiusmodi. ita & adeo superbus adeo domini glorieq; audius esse potest homo: ut se falso prophetam faciat. legesq; condere audeat. sed hec impietas a uoluntate cõsentiente uicij ratiõem sumit. ut sepius dictum est: eo igitur pacto. non aliter falsæ secte a celis sunt: non autem hominum consensus: sed ignorantia. uel aliis medijs moti illis adheret. sicut & aliis uoluptatibus. sic igitur distemperamenta planetarum aliarumq; stellarum populis similes esse non possunt. quorum genitura adeo dissimiles esse oportet. generali influxui longe preuallentes. legum obseruatio uniuersaliter a stellis esse non potest. Quando uero dicit non posse ullam celorum uim tot annos durare: quot ydolorum cultus. nescit impugnare opinionem illam inanem. sed quoniam falsum a nobis in questionibus reprobatur impugnat. non est nostrum soluere. Que nero dixit Ptole-

meus. ii. apoteles. de his qui Venerem uenerantur. ad honorem & potestatem creditam pre aliis stellis. referendum est. Si enim ratio illa de latræ cultu conclude. ret: non quidem latere potuisset Ptolemaum in omnibus aut saltem pluribus locis planetas sic uenerari: quum nulla sit terre pars: cui non hic uel ille planeta predominetur. quod si aliter sentiret secum non sentimus. Que igitur sequuntur a nobis soluenda non sunt.

¶ Undecimo loco nititur probare id quod putat esse contra astrologos. uidelicet cõplexionem & corporis coessentialia non esse a celo. quoniam astrologi in genituram reducunt. sed a genitura complexio non est non sexus. & huiusmodi corporeæ qualitates. sed a conceptione. quod si cõceptioni tribuamus hec omnia. adhuc non seminis emissionem: sed potius eiusdem formationem obseruare deberemus. quum primum principium (supple) astrologi maximi faciant. Respondemus quod facillime per questionem nostram. xiiii. de principijs particularibus. ibi enim ostensum est. cõceptionis figuram hec corpori essentialia per se significare. genitura uero per aliud. econtra genitura bona extrinseca. non nullaq; alia sibi propria per se significare. quorum conceptio per aliud significat. illuc ergo recurre: & facilis cognoscetur responsio. Siq; philosophi astrologorum rationibus non utuntur: non mirum: quoniam solis astrologis palam fiunt.

¶ In. xii. ca: calum non esse signum. si non sit causa demonstrare contendit. Vbi breuiter dicendum est. quod calum immediatum signum esse non potest: nisi eorum quæ significat sit causa. ut recte cõcludit Picus: sed mediatum quod dem signum esse potest. absq; hoc quod sit causa: ut questione. xiiii. &. xvi. sepius di-

Etum est. exempli gratia. si per conceptionis figuram quedam per se ut per causam significarentur: ob similitudinem quam habet geniture figura cum p̄dicta: possumus per prefatam geniture figuram tanq̄ per signum super his significationem sūmere: sed huius iudicii efficacia, mediate a priori figura oritur. que significatorum est causa. sic etiam per interrogationis figuram. sic per patris ortum filii dispositio significari potest: quamquam & alia causa. ut questione. xiiii. patuit. cōtra quem uerum sensum (quo sine falso ymaginatur astrologi) argumenta Pici nihil cōcludunt. ut patet intelligentibus. quoniam nil aliud ē q̄ per istam figuram alterius figure confuse dispositionem cognoscere quæ causa est eorum quæ uentura dicimus.

¶ Facillime ex supradictis & questione. xiiii. articulis de interrogationibus: quæ in hoc. xiii. cap. afferuntur in medium: solui possunt. nam quom nullas esse interrogationum efficacias p̄bare conatur querit an ealū causa sit: eorū que per ipsum significantur: aut non: sed solum signum: si causa. quomodo constellatio ymaginariam nostram uirtutem mouēs preteritorum aut futuroꝝ causa esse pōt? Preterea non applicatio ad astrologū: sed motus impetus sensuum obseruari deberet. si causa nō sit. igitur impetus desiderii a calis non est. Apparens quidem ratio esset nisi quæ imediate posita sunt cognoscerentur. Dicimus interrogationis figuram quandoq; rerum interrogatarum esse causam: licet raro. puta si contigerit eandem calis constellationem: quæ rem ipsā producit: aut determinat mouerit huius ymaginariam. quandoq; aut causa nō est sed ob figure similitudinem calis mouentis

animum cum ea dispositione calis: quæ rem ipsam produxit: aut producet: rei producte uel producerendæ iudiciū sūmere possumus. ut dictum est. exempli gratia: si ex Platonis phisionomia/complexione/motu &c. de eiusdem operationibus pronosticauero. idem sentiedum esse censebo de Cicerone cui plato nō parum similis est. calū ergo/ quia similem dispositionem cum priori aut posteriori figura/ habet: ymaginariam mouere potest quod quidem minus ē. q̄ rem ipsam producere. mouet autē iuxta modum effecti futuri pducēdi nisi disproportionata media concurrant. ut in questionibus est ostensum. ad formā. mouet ymaginaria quia calū mediate uel imediate ut causa significat. si causa ē quo p̄dicto futurorum aut preteritorum constellatio mouens ymaginariam rem ipsam producere potest: dicitur rationem pcedere de imediata causa. hec enim signum ē eius / quæ est causa hec mouet sensū: ad ea quæ prior uel posterior similis/ rem ipsam mouebit. Concedimus ulterius imo demonstratum est in questione nostra. xiiii. non applicatio nem ad astrologum: sed ipsū sensus motum sumendum esse. quare pro opinione nostra ultimo concludit.

¶ Postremo quæ. xiiii. cap. concluduntur scilicet diuina miracula a celo nō fieri nec significari posse concedimus. recte quidē conuenit: alias enim miracula appellari non merentur.

¶ Quæ etiam in. xv. ponuntur a nobis recte conceduntur: non enim conuenit stellam/ rem altissimam omnium significantē fuisse sidus. aberrant qui aliter sentiunt.

¶ Quæ ultimo loco in. xvi. ca. significatur pariter concedi debent.

Liber. v. **¶** Iam questionem nostram. i. non posse uero prophetarum aduentus calis significari. quum a dei uoluntate immediate aut mediatis angelis moueantur. quare recte concludere potest Picus quod astrologi omnes fallantur. qui de uera lege de ueris prophetis iudicium ex astris sumunt. si quis igitur prophetam uenturum aut legem mutandam tali tempore (calorum significatio) predixerit aut calorum uires ignorat: aut prophetas & leges falsas comentitias putant: & fallaces. non mirum ergo si Albumazar Christi legem non amplius duraturam dixit quam annos. M. cccclx. tum quoniam in multis aberrauit: tum etiam quoniam ei aduersabatur. Abraham uero iudeus acris delirauit: quomodo Moyses legem subiecit astris. Que si recte intelligatur a Christo est per Moysen data. Itaque de ceteris sic sentientibus dicendum qualiter rudis ille / omnis philosophiae ac astrologiae ueritatis ignarus Bonatus. de lege Christi ausus est pronuntiare: qui tamen minima iudicare nesciebat. sed hic nec calorum uires ex parte cognoscebat: nec legem Christi adhibebat. Sed quoniam pseudo prophetae eo modo a calis esse possunt: quod diximus fures. homicidas. ab intemperatis stellis / spiritibus / humoribus / complexiones / ac membra. & elementa. distemperantibus effluere posse. quatenus. scilicet corpora libus principis pendent: non autem a uoluntate libera. Idcirco qui de falsis prophetis enunciarunt (si docti fuerint calorum uires compescere scientes) uera predicere potuerunt. Quare excellentissimus ille uir Paulus F. Sem. epi. fallacis prophetae aduentum predixit. & unde originem trahebat. ubique populos seducere debebat. ut de ceteris astrologos modo quidem generali ex coniunctione (quam Picus hic allegat) pre-

dixit. non ergo dicat Picus. nullum prophetam fallacem apparuisse mundo: quum ipse sepius illum alloquutus fuerit: nec astrologos falsos esse prophetas affirmet praeter ignorantes. quum nobis haec scribentibus diuinos esse comperiamus. resque ipsa apertam astrologiae diuinitatem ostendat. nec unum tacendum uidetur. complures essent Florentiae testes fide dignissimi. quibus inspecta Hieronimi Sauonarola genitura. quinque ante eius iacturam menses. dum florebat: & ipsum Hieronimum. ad heresim inclinat: & laqueo uitam terminaturum praedixit. Coniunctio tamen his temporibus proxime praeterita Saturni elevationis & louis doctos praemonuit. Deleant igitur e condicibus Pici errorem istum apertissimum una cum alio. qui totus liber est. aduersus astrologos. si cunctis. eius gloriae detrahendi occasionem cupiunt auferre. quam gloriam non mediocrem in reliquis disciplinis consequi meretur. nec mihi persuadere possum. si Picius uixisset. quod unquam hoc opus edidisset: tenentur ergo qui illud eo defuncto. praeter & contra (ut credo) uoluntatem Pici imprimi fecerunt cunctis praefari ueniam.

¶ In magnorum orbium materia dicendum est. magnos orbes rationabiliter positos esse. ex proportionem motuum Solis in perfecta reuolutione primi mobilis: & motus eiusdem Solis completi ad partem principalem zodiaci: & ordinem planetarum. ut in questione. xv. magna ex parte apertum fuit. Quis autem planeta dominetur quodque signum. non est facile uidere quum horum praedominatores potestas generalis sit. multis particularioribus determinabilis augmentabilis ac diminuibilibus: usque adeo quod effectus quique omnino contrarii sequantur his: quos generalis significator efficeret quare difficile est experimento comperire.

quonia uero antiquis ubi ratio consentit fidem adhibemus. ideo ad rationes Pici respondemus. Causa primū cur uis ista tot annos durat predicta est. quamq̃ a Ptolemeo nō scripta. aut si scripta ad nos nō puenit. Deinde ad eius iteogationem respondemus. si mūdi initium haberemus proculdubio ab ipso ordinem suscipere/mus. sed quonia per diluuium mundus quodāmodo innouatur. eiusq̃ innouationis causa fuit Saturnus. primus planetarum altior. signūq̃ cancri potens unus ex quattuor cardinibus ppius ad zenit partis terre uersus polū nostrū. ideo his duobus uis & potestas tributa est. hec si quis dixerit a Pico nō impugnabitur. nihil. n. in mediū afferre pōt: quo reprobari possit Saturnū & cancrū potestatem nō medio crem inde accepisse. itaq̃ rationes eius nulle sunt. quonia nō inconuenit in tam magna mundi innouatione ordinē priorem iterrumpi. quare quā de ariete & Sole dicuntur nō obsunt: nec pugnat aduersus positionem istam. Sed quonia nō pro auctoribus astrologia tuendis. sed pro ueritate manifestanda disputamus. sensus noster ē. magnos orbes. aliasq̃ pfectiōes ueras potestates habere: rationeq̃ esse inuenta. sed qualis planeta pdominetur adhuc experimētis (que obseruare laboriosū est) nō plene noui. si dabitur tñ facultas: desiderio prestabimus obsequiū. sicut de nō nullis rebus certū successū tetigimus.

In tertio quā contra Saturnias reuolutiones obicit contra Aboazarrem cōcedimus. quoniam nullum ibi firmamentū reperimus.

Quod de diuersitate euentuum magnarum coniunctionū recitat in quarto capite nō est cōuenienter obiectum. nam nulla pene inter astrologos discordia est de euentibus coniunctionum maiorum

mediarū & minorū: nisi apud eos qui fundamenta huius scientiā nō habent. & afforismis hinc inde collectis. suas predicationes eliciunt. Dubium autem nō ē ceteris paribus trium planetarum esse maiorem coniunctionem plurisq̃ auctoritatis q̃ duorum. & quattuor q̃ trium: & ita deinceps. sed maximam iter binarias appellant Saturni & Iouis.

In quinto capite p duram prouintiam sumpsit pbare. s. planetas non esse fortiores. quando iunguntur. q̃ seorsum extiterint: ubi primo obicit diuersarū contrariarūq̃ uirtutū radii mixti se inuicē frangūt atq̃ debilitant. quare si uariam naturam mixturamq̃ faciant. nō tamen fortiores nisi eiuldem essent naturā & pprietatis. Ad hanc debilem obiectionem respondetur. duplici causā planetarū cōiunctio cōtrariarum uirtutū magnam auctoritatē sūmit. primū quoniam nullas radiorum potentiū mixtiones causat. quibus uariū effectus sequūtur: quare multum obseruanda. Secūda potissima est. significationis dominium. quod in coniunctiōis principio sibi uendicauit. ut aperte declarauimus questiōe. xiii. de principiis uersalibus. quā mediante / eleuationis & predominantis effectus p̃cipui comperiuntur: alterius uero debilitati cognoscūtur. Quod si iunctos planetas debiliores esse demonstrare nō potuerit: nec etiam concludere poterit eas (quas recte magnas cōiunctiones appellamus) magnas in mundo mutationes non efficere. Plures astrologi. & antiqui & iuiores magnas cōiunctiones potentes esse experti sunt sicut ratio dicit. Ptolemeus quoque in libro fructuū affor. lxiii. specialē habuit mentionem de Iouis & Saturni coniunctiōe. Quādo uero dicit. Ptolemeū solum in defectus Solis & Lunæ referre generales

mundi mutatiōes. Dicimus q̄ Picus sepe
sepius adeo septe imperfecte corrupte au-
ctorum uerba allegat. quādoq; partē tan-
tum sūmendo. quā ad suā passionem faci-
unt: reliquas posthabendo que illi aduer-
suntur. q̄q; cum falsis expositionibus su-
is amiscendo. ut infra de Materno de ple-
risq; aliis facit. ut nihil quidē ei credendū
sit: p̄ter id quod oculis cōprobamus. Ec-
ce exemplū. dicit Picus. Ptolemeus. ii. li-
bro apoteles. docēs quā uia generales mū-
di mutationes p̄uideantur. eas omnes so-
lūmodo refert in Solis Lunæq; defectus.
Sed audi Ptolemei uerba quo pacto iace-
ant. queq; infra cap. x. subdit. Ait Ptole-
meus. ii. li. p̄allegato ca. iiii. Post hanc p̄-
dictæq; obseruationē. qualiter futura uni-
uersalia generaliter p̄gnosticari sciamus.
ut in dicendo p̄sequamur oportet. & per
ea futura. quæ generalia in terris ac regio-
nibus accidunt p̄mitteremus. Quorū hec
est narratio prima & fortior: istorum acci-
dentium occasio nō nisi ex ecliptica Solis
& Lunæ coniūctione ac p̄uentiōe nec nō
ex locis motuum planetarum in ipsiſho-
ris contingit. hec ille. Apparet his uerbis
plures esse modos quibus p̄dicta prenō-
cantur: sed eclipsium esse fortiorē et pri-
mū. alie igitur uia sunt minus fortes & se-
cunde ad ea preuidenda. Lege quoq; ca.
sequens. x. ubi particulare modū p̄gnō-
sticationis. per annorū principia docet eli-
cere. sunt igitur alii modi quibus de acci-
dentibus mūdi iudicare ualemus. Sic quo-
q; in questionibus nostris tres principales
modos iudicādi posuimus. Primū per an-
ni principū cum suis amniculis: qui cir-
ca particularia potior est: quoniam illius
causa sunt principales. Secundus est per
eclipses: qui fortior ē circa uniuersalia: iux-
ta Ptolemei sententiā. Tertius est per su-
priorum cōiūctiones. qui alios in quib-

busdam potestate superat. in pluribus ta-
men superatur. ab eisdem: Deinde quom-
opponit Messale. tarditatem motus debi-
liorem potestatem planetæ mobilis ostē-
dere. quoniam nobiliori corpori uelociorē
motum omnes ut ait astrologi tribuūt.
Respondetur. planetas potētiores esse di-
cimus. qui in nobis maiores mutationes
efficiunt: ut ipse Picus sepius concedit. q̄
re quom mutationes istas nō tam mo-
tu. q̄ circuitiōe p̄ducant. sequitur circu-
lationem seu circuitiōē ipsorū debere ob-
seruari. uelocitas enim motus circularis
penes lineam descriptam ueram uel yma-
ginariam. a puncto uelocissime moto. in
tanto uel tāto tempore cognoscitur. Sed
circuitiōis uelocitas attenditur penes an-
gulum descriptū in tanto. uel tanto tem-
pore circa cētum. recte igitur tardos mo-
tu superiores appellamus inferiorū com-
peratione. quoniam circuitiōē considera-
mus. quā quidem uires planetarū maxi-
me uariantur augentur & minuuntur p̄-
quam signorū. respectu proprii motus: &
domorū. respectu motus raptus p̄prietat-
es suscipiunt. nō igitur incōgrua est Mes-
sala ratio quoniam circuitiōē intelligit. q̄
tardiori circuitiōe in questionibus no-
stris. vi. vii. & xi. pluribus causis ostendi-
mus quantum potestatis aquirant astra.
Dicitur consequenter Ptolemeū speciale
mentionem habuisse de superiorū cōiū-
tiōe affo. lxiii. & lxiiii. & l. & lyiii. nec
obstant rōes Pici quibus instat non bene
intelligi p̄dictas auctoritates. nam siue. l.
affo. dixerit. nō obliuiscaris. siue ne. p̄ter
miseris. siue. cxx. siue. cxviii. cōiūctiō-
nes dixerit. quæ sequuntur s̄m unāquāq;
lram. cōiūctiōnū potestatem demonstrāt.
Sensus quos elici uult ex Prole. uerbis. a
nobis nō suscipiūtur: nec improbat unus
scripturæ s̄sus p̄ alterū excogitatū sensū.

Sensus etiam. lxiii. afforismi iuxta grecā
lram de differentiis cōtrahētibus loqitur
quod eque bene cōiunctionibus superio
rum cōpetit / sicut & luminariū. quare si
sensem suum concesserimus ad superiorē
cōiunctiōes p̄tinet. unde si somnia astro
logorū intellexisset nō utiq; adeo temera
rie huic scīz aduersatus fuisset: nec adeo
gloriabūdus se iactaret innumeris supfluis
uerbis debilibus paucisq; rōibus / astrolo
giam omnē subuersisse. Puerilis quidē &
ridicula nimis opinio Pici est. tenētis so
lam eius expositionē afforismorū p̄allega
torum concordare. quū ipsa tñ & sibi &
ueritati dissona sit. Quod sic ostenditur
Ait Picus maxima cōiunctio s̄m astrolo
gos medias minoresq; cōplectitur. ergo n̄
poterit effectus maioris illius conclusio
nis p̄ minores illas determinari per quas
illa maior p̄ multas reuolutiones seculo
rum exigitur. Potius quidem cōtradictio
rium cōclusionis suz inferre debuisset. nā
quoniā medias & miores maior cōplecti
tur. ideo per illas determinari pōt & con
trahi. Sed sic falso deduxit consequens il
lud. quoniā. s. putauit maioris cōiuncti
onis uim omnem per unā mediam uel
minorem euacuari debere: quod erroneū
est. p̄ unam quidē mediam uel minorem
partem uiriū maioris perficiūt celi. p̄ reli
quas ceteras. sic ergo patet quam male fir
mamenta astrologia p̄cipiebat.

Astrologos ufos esse magnis cōiunctio
nibus nō quidē ueris: sed mediis ostēdit.
quia in re sic breuiter nos expedire uolu
mus. qm̄. s. nō est negandū mediā cōiun
ctionē ullā habere potestātē: sed uerā iu
re p̄ponimus. ut in. q. xi. de cōiunctioni
bus diximus. Nec fuit Albumazar inuē
tor uiriū magnarū cōiunctionū: aut medi
orum & uerarū. quas uires si quis experiri
uoluerit. opus est ut magnas medias mi

nore sue consideret. nec nō eclipses: inter
medias reuolutiones annorū: cōiunctio
nes ac preuentiones particulares lumina
riū. loca subiecta: & alia multa quz astro
logis doctis cognita sunt. si qui autē uedi
as cōiunctiōes ueris preponit iudicio no
stro longe aberrat. Hec omnia quz i mū
do eueniūt in eas figuras referenda sunt.
ut q̄stior e nostra. ii. ostensū est. Quom
uero falsum esse putat post magnū tem
pus effectus constellationis posse proueni
re. dicitur hoc ex ignorantia fundamenti
huius ueritatis accidere. certum est enim
post aliquantum temporis constellationē
nō statim effectus suos producere sepe se
pius. patet hoc sensu. ea ergo ratione qua
per diem post effectum uenturū cōcludi
mus & sensu percipimus. eadē p̄ maiora
tempora accidere posse demonstratur. Sed
quom arguit potentis cause p̄priū esse. nō
sero incipere: quod factura est: sed sero de
sinere. igitur sic magna cōiunctio effici
et. quom potens sit ualde. ratio hec plu
rimis modis refelli potest. prius tamē po
nendus est modus ueritatis. dicendū igitur
argumentū procedere ac si sola cōiun
ctio maior effectum illū p̄duceret quod
quidem falsum est. concurrūt enim parti
culares figurz. puta cōiunctiōes media
aut minores aut saltim reuolutiones. ex
quarum uirtutibus & prioris cōiunctio
nis potestate / totale agens resultat. Picus
autem solam cōiunctionē respicit. Secū
do dicitur nō statim materiam repiri dis
positam ad illum influxum perfectū sus
cipiendū. sed requiritur eiusdem dispo
sitiō. non enim ignis ignem subito gene
rat nisi materiā disposuerit prius. Terti
o dicitur effectus predicti licet tardius inci
peret: possūt tñ lōge tardius desinere. q̄re
ceteris p̄ibus fortior uirtus erit. quā post
annum effectum p̄ mensem duraturum

producet, q̄ qui post diē: uel etiā statim a
sua constellatiōe pducitur duraturus p
horā: & piter cā prior/erit potētiō: licet
tardius operetur, q̄ aut serius incipiat, &
si potētiō est/ ostensum est posse fieri:
Quarto dicitur rōe alterius/ effectus nō
statim q̄q; pducī, nam p uim ab astris in
primū mobile imp̄ssam adhūc uel hūc lo
cum puenientem effectus pducitur: quā
tū successiue non subito multiplicatur.
Quinto dicitur ignē actiuiorē esse terra.
ac nobiliorē nō tū diutius durare. Sexto
dicitur nō omnia quā antiqui astrologi
referūt i magnas cōiunctiōes/ recte referri
ut, q. ii. ostendimus. Ad aliam confutati
onem dicitur: nouas cōiunctiōes, nō sem
p amouere priorū effectus & potestates:
sed q̄q; cōfirmare/ si similes fuerint. Ex
his igitur rationibus aptissimis potius ar
guentis ignorantia rerum astrologicarū q̄
asturiam respondentū ueritatemq; tuen
tium a parte cognosces.

¶ Que in septimo de Alliacēse dicit no
lumus in presentia refellere, unū tū aper
tum ē, q̄ si Alliacensis dictis suis q̄q; dis
cordat. Picus non minus sibi aduersatur
ut in principio ostendimus.

¶ De mundi initio non minus (natural
calle pcedendo) nobis sub dubio relin
gitur/ nihilq; certum a nobis cognosci posse
tenendū est: q̄ de eiusdem fine, quare hoc
onus aliis relinquatur, unū tū scimus ue
ris stellarū motibus cōiunctiōes oēs prece
dentes (si pcesserint) ab astrologis posse co
gnosci, quot aut pcesserint similiter dubi
um: nisi quatenus sup naturali lumie in
spirati cognoscere possumus quod theo
logis relinquatur.

¶ Ex dictis patet quid dicendū ad ea que
in nono capi, ponūtur.

¶ Aptissimū mihi uidetur, nō posse pba
ri nec re pbari has uel illas res mūdi mu

tatiōes/ ab his uel illis cōstellatiōibus esse
nisi diligēter cōiunctiōes magnas & reliq;
quas necessarias diximus/ ante oculos ha
beremus: effectusq; illis temporibus cor
respondentes. Primo, n. leuiter pbarent
astrologi effectus hos uel illos a magnis
cōiunctiōibus pcessisse/ eo q̄ in tempori
bus intermediis acciderūt. postquam nō
statim effectus pducī ab eiusmodi causis
ostensum est, nam dicit aduersarius esse
ctus illos rerūq; mutatiōes, ab eclipsibus
a cōiunctiōibus minoribus, a figuris lu
minariū, a peruētū planetarum ad loca,
a fixarum motu causatos esse, quā omnia
etiam eisdem temporibus acciderūt/ nec
etiā reprobati pōt, si uera sint quā pdixi
mus/ oportere, s. causas coagentes itueri
& medias cōiunctiones reliquasq; figuras
quas pdiximus. Itaq; his nō diligēter ex
aminatis, & Alliacensis & qui illū confu
tare desiderat nihil agit, ideo illoz uanā
disputationē relinquimus: Vnum tū sci
mus uerā tempore supputationē nō ha
buisse Picū, quod suo loco declarabitur.

¶ Circa ea quā in. xi. ca. dicuntur sic pce
dere placet, ut quibuscūq; suppositis quisq;
responsiōē elicere possit. Duplex est di
lumiū uniuersale: quo omne carnē deleri
significatū fuit, & p̄ticulare. Mundus ice
pit quādo factori placuit: magisq; cōgru
it. Nō congruit pcessisse cōiunctiōē ignē
causantē. Si pcessit potuit nō solū factoris
uoluntate amoueri: sed aliis cōtemperan
tibus causis, puta, planetarū, latitudinē/
eleuatiōē, discordiā, mediarū, minorum
cōiunctiōnū, ceterarūq; figurarū cōtrahē
tium, quā discordia reiterate magne con
iunctiones non similiter operantur. Nō
incōuenit supnaturaliter illuminari de his
quā ignoramus naturaliter tū uenturis.
Nec incōuenit per naturales res diuina
uoluntate premiorū retributionē, maloz

LIBER

penam tribui. quoniam triū planarum coniunctio fortior quoniam debilior esse potest quam duorum. Ex his ad ea que contra ueritatem diluuii obiciuntur facile elicitur responsio. Ad primam rationem Pici. licet. n. aliarum coniunctiones pre fuerit illa tamen que diluuii significauit fuit prioris expositio. concordantia media. Ad secundam diceretur. duorum planetarum coniunctio sufficit. licet pluriū fortior esse posset. Tertia ratio errat. nam medie coniunctiones plus xx. annos uim retinent. Preterea nunquam considerat precedentium et sequentium concordantiam non solum ratione signorum: sed domorum & aliarum stellarum. Quarta ruit. quoniam contingit prioris figure ratione contrahentium coadiuuantium & uirium impressarum perfectionibus euenire effectus suos. tempore coniunctionis aduersarum nodum per alias coagentes causas operari potentis. Et quia per dicta nulla est ut patet intel ligentibus. requiritur. n. concordia pluriū causarum quarum nulla talem effectum aut tantum per se produceret.

¶ Que uero in. xii. ca. ponuntur non est nostrum soluere: sed confirmare. ostensum est enim. q. nostra. ii. non posse ueros prophetas aut legem esse a celis. quare Moysen super naturaliter fecisse credimus. quare scripta sunt. nec constellatio dedit hebreis regnum: que rediens non restituit: quin esset infeliciores fuerunt. & quoniam Moyses multis annis fuit ante coniunctionem cui quidam eius ortum tribuere uolebant. Nec per mare transitum in naturale causam reducere potest. ceteraque oculis cernebatur & scripta palam omnibus fiebant nisi ipsa mens diuinis abutens. Sic est erroneum est dicere. eclipsim preter & supra naturale ordinem quam in Christi morte uidit Dionysius Ariopagita ex egipto. in causam naturalem reduci posse.

¶ Sic etiam bestiales ipsos uocamus qui legem Christi astris subiciunt: qui sic sentiunt christiani esse non possunt. nec recte legis illius

fundamenta precipiunt. ut in. q. nostris ex parte demonstraui.

¶ Que in. xiiii. ponit Picus summe laudanda sunt: & ueritati. & nostris. quare posuimus in questionibus fundamentis consona. Quare. n. supra omnem naturam creatam potestatem. meritum. atque capacitatem sunt. rude impiū quid est a stellis peruenisse credere. Pariter quare in. xv. &. xvi. &. xvii. ca. ponuntur mirum in modum nobis placet. sed nimirum ut sepius dictum est. si gentiles fide priuati. in hos errores inciderunt: nam quanto maiora euenisse cernebant. tanto conuenientius in celestes causas posse reduci putabant. sicut etiam complures philosophi in perniciosos errores incidebant sed erubescant iuniores. & qui se christiani appellat quomodo aliter sentiunt quam Christi fides de ipso edocuerit.

Liber. vi.

Ror ille quem tangit de reditu ad eundem punctum apertus est omnibus sanarum mentis. & per nos expositus. Ptolemaeus. n. ca. x. ii. quatri. ait. initium reiterationis in unaquaque circūuolutione illud esse debeat fere. propter eius uim &c. sed etiam concessio ad eundem punctum omnium reditu. nil sequitur eorum intentum. quod picus non redarguit: non essent iidem motus sed similes. non iidem radii influentes sed similes. igitur. non iidem effectus. sed similes sequeretur: dato est quod nunquam per alias liberas causas non impediretur aut a sua uim quomodo remoueretur calum.

¶ In secundo ca. supponit confutasse astrologia fundamenta. quod tamen non est assecutus: Momentanea deinde mutationem non posse fieri. nititur sophisticis rationibus ostendere. quod tamen demonstratum esse putamus. q. xiii. Et per his quare hic adducit dicitur primo. uariari actuales uirtutes ex quattuor superius positis luminibus. scilicet influentia. figura. & motu.

hec quattuor sufficienter in se continent
 celorum instrumenta. sed concedatur domi-
 bus signis & aspectibus uariari. Deinde di-
 citur oportere talem diuersitatem in cau-
 sis celestibus particularibus reperiri: qua-
 lem in suis effectibus uidemus: nō sic autē
 de causis uniuersalibus dicendū. ostensū
 est quidē. q. ii. qnq; celū esse uniuersalem
 causam qnq; particularē. respectu. s. diuer-
 sor. qd' absurdū putat: alii uero necessa-
 rium. Celi quidē & ptes eius uires habēt
 eandem sed diuersis cōbinatiōibus respe-
 ctibusq; pluribus de causis in infinitū ua-
 riatur. Miror equidē hec a tanto uiro nō
 intelligi: aut intelligere dissimulari. exē-
 plum nobis se affert. sunt centū aromata
 rō simplicia suā quidē seruatiā uirtutem
 quibus tñ uario modo unitis in infinitum
 cōpositio uariari pōt. qui hoc ignorat sa-
 ni capitis nō ē. ita in celis (hec quæ statim
 afferentur) sunt: quorū cuiuslibet uirtus
 resultans in infinitum uariari pōt. primū.
 quilibet plāetæ motus. siue raptus: siue
 eccentrici: siue epicicli: siue corporis pprii
 plāetæ. ut in Luna patet. ita de octaua &
 nona. sicut infinita sunt pūcta & instātia
 & mutata esse ī motibus p̄dictis. Idem de
 lumine. quis ignorat duplici lumine stel-
 las operari. pprio. s. & alieno: seu appro-
 priato. & quāq; ppriū idem manet. n̄ ma-
 net idem alienū. nō eadē ad nos distātia
 non idem respectus pp̄dicularitatis. Idē
 & multo amplius de influētia insensibili
 euenit. quū magis uarietur. Idem quoq;
 de figura & aspectibus dicendū. qm̄ rōne
 spheræ in indiuisibili nō consistūt. Hec
 sola a p̄dictorū naturis emanāt. Picus autē
 solā ppriā influētiā absolute considerat.
 quod ridiculū ē. Hec autē uarietas ad uni-
 uersi p̄fectionē causandā statuta ē. quæ in
 diuersis pluribusq; p̄fectionū gradibus
 cōsistit. Nec sequitur celestia ignobilissima

esse. quū pprias uires in se imutabiles ser-
 uent in ppinqua potentia ad actus p̄ficiū-
 dos. Celi quoq; se ipsis hec efficiūt: quāq;
 unaqueq; eorū ps alterius uirtute indiget
 aut saltim augeri minui eueritq; pōt eiu-
 dem operatio.

¶ Quæ in tertio contra domos obicit fa-
 cile resoluitur. primū falsissimū dicit nō
 posse absolutū absq; domorū respectu de
 stellis iudicari. nam Iuppiter semp sbām
 & religionē significat. Saturnus agricul-
 turā: Venus amores &c. in quibuscūq; si-
 gnis p̄tribus epicicli ecētrici: & domibus.
 sed cognitio ista generalis ē. si quo pacto
 se habet in circulis suis cōsiderauerimus.
 adhuc minus generaliter eorū uires depre-
 hēdemus. si in quo signo. specialius. si in
 qua domo. magis. si huius subiecti respe-
 ctu etiam magis. si quo tempore & loco
 specialius. si quibus adiuuātibus uel con-
 tradicētibus cāis specialissime. Im q; astro-
 logis concessum est. ecce quā grauer pec-
 cat sepius. in malo. n. loco bonus plane-
 ta semp aliquid boni opabitur. malus ī bo-
 no nocebit. Cōcedimus domos magnas
 uarietates minus generalibus significatis
 afferre. Iuppiter. n. si nocet uni. puta ser-
 uo domini inimico. domino prodest. si.
 cut bonū unius ē malū alterius. quid de
 diluuiōe sua dicendū ostē sū est. Quom-
 qrit. diuersitas uirtutis stellæ. aut a loco
 pēdet. aut ab habitudine ad ptem terræ.
 negatur primū. affirmatur secūdū. ad ip-
 sationē dicendum. quæ dicit de sensibili
 radio & uirtute pcedere nō autē insensibili.
 nō. n. exire pōt ī actū nisi tali habitudine
 quæ illis insensibilibus cōpatur. sicut ex
 emplī grā. tanta latitudo caliditatis. tāta
 distātia. in talē materiā posset sic agere. si
 cut & radius sensibilis ī medio celi talem
 gradū luminis. Sed insensibiliū influētiā
 maior est uariatio plura. n. cōplectūtur.

quoque unum tali habitudine, aliud altera exit in actum: considera care lector, an (quā oculis cernis) alteratio in luminiū tetragona irradiatione: quæ elemēta afficit iuxta varias partes quibus prædominantes eiusdem præfunt, a sola radiō maiori intensione, luminis sue efficacia, præcedere possit, cur non postea id euenit, quom lumen maius est: cur non prius: quom magis Soli propria est: hec quidē imutatio, uirtutis insensibilis est, quæ non solum in cælis sed in inferioribus cernitur. Et quom ex diuersitate opinionum arguit, derisione dignus est, nihil prorsus in philosophia tam apertum est, quin eiusdem uariatione sint opiniones, sed eorum sententiæ raro experientia uti possunt, astrologi sepius Tenendum igitur loca nil aliud esse quam partes cæli, sic ad partem terre se habentes, quare non dicimus signa esse in domibus quam sub domibus, sicut dicimus Solē in leone, ne quā sub leone est, sed ideo signa & cetera, ita astra in domibus sunt, quā respectus habent hos uel illos ad partem terræ, sicut et planetæ quom sic inter se distant se aspiciunt, non aliter: tunc quoque non prius in se in uicem influendo uim suam in nos imprimunt, patet aptissime in luminiū aspectibus.

In quarto, cap. contra signorum diuisionē adducit non nulla facile solubilia, quorum solutiones & si per ea quæ diximus, qu. v. ar. ii. palam sunt, tamen hic breuiter replicetur, signorum diuisionē ex natura partium celi esse aptissime demonstrant ingressus Solis aliorumque planetarum in illa: prædominantes quoque ipsorum graduum diuisionē ad Solis motum in completa reuolutione primi mobilis refertur: qua diuisione partes eorum non paruam quiddē efficaciam agunt, gradus uero in minuta & ultra ad computi commoditatem partitio iuncta est, Signum uero leonis non ex calore quē sub eo generat tributum est Soli, sed ob alias plures & fortiores uires Solis, quas in eo

signo demonstrat, quibus complexio & operatio in qualitatibus manifestis concordat. Sensus est est rudis, putare lucentia corpora a superioribus non lucetibus affici non posse, quasi præter lucē nulla alia uirtus esse possit, ac si superiora nil præstantius in se possint continere. Itaque de ceteris ob similitudinē & cōuenientiā, non in cōplexione qualitatū sed aliis principalioribus uiribus, ita quoque de exaltationibus dicendum, unde maiorē cōuenientiā habere possunt duo placent in eodem signo distantes: quam propinquiores in signis diuersis, sicut magis assimilatur piscium operationes in aqua distantes, quam unus in aqua alter in aere propinquus, aut in terra. Et quā fundamentum domus Solis destrueretur, iam disputationis ordinē euertere putat, iam disputationis ordinē euertere putat, quom quidē ex arguente respondens efficitur, nos autē dicimus, illud potentiori similitudini concordare. Et ulterius dicitur Solem apud omnes gentes in leone potentiorē esse quā ad alias uires exercendas, sicut Saturnum in capricorno aut aquario potentiorē quam in cancro exprimur, licet distantior sit a zenit nostro, pariter Solē in ariete potentiorē quam in cancro comprehendimus, an potentia hec secundum qualitates quas efficit sensibilis sumi debet: oporteret, non ut in pluribus uim illā consequi: sed non semper ibi calorē in hanc uel illā partem ter, regenerat. Et quod adducit in medium de quorundam opinionibus ridiculum est, tum quia falsa dicit, tum quā & si uera diceret in cunctis, nihil concludit, afferā quidē inumeros errores philosophorum: primum speculatum. Sed si quis re ipsa (post sophisticam rationem solutionē) certus esse uelit, an signa domusque uim ullam habeant, querat genitricem cuius ascendens sit libra & inueniet, perne semper natum esse sue mortis causā, ut testatur Ptole. in centiloquio afforis, xxxvii. quā unus est dominus & libere & tauri in

octava reperti. mihi quidem notum est. ut si Venus in piscibus a Marte potenti respecta sit: natus ob uenerē rē mortē obibit. iuxta Alubater sententiā ca. lxxvi. & si cuiuspiā geniturā diligēter discuties rem sic se habere cōperies. ubi simul et domos & dominos & signos efficacitā cōpēhendes. pariter eodē ascendēte: existente Venere eius domina in aliqua potestātū tuarū repta. pulchrē faciei erit natus. si uero Saturnus in piscibus reptus fuerit. turpes pedes habebit. si in aq̄rio turpia crura genuaq̄. Prouincia igitur quā sumpsit pbandi negatiuā ptem. quā iure iuriste difficilē tenēt difficilior & uana penitus reperiatur. constat cōpluribus multa apud arabes esse egregia opera edita in hac scientia. que nos ignoramus. Signa igitur iure in domos exaltatiōes tripli. ter: tribui debent. cōceditur alias diuisiones esse & nouenarias & huiusmōi quas cū Ptole. floci faciūt astrologi pitiōres. Abraham uero octograduū distātiā spherarū esse putat. sed nos in primā referimus.

Quē i quinto adducūt ad aspectus ipugnādos sic resellūtur. Primū dicimus sbām celoz mutari nō posse. ppriasq̄ uirtutes ab illis nō tolli. sed appropriatas nūc aufert nūc pberi cōtingit. & postq̄ semp ad lucem recurrit. i luce detur exemplū plus luminis picipat Luna cōiunctiōis tempore q̄ oppositiōis. intensiq̄ magis. minus tñ ad nos trāsmittit. oppositiōis tempore cōtrariū accidit: q̄q̄ lumie priuari. quis igitur dubitat Lunā uariari potestātē. luminis uariati causa? multo clarus insensibilium uirtus uariatur. Variatur ēt ppria uirtus quātū ad exitū i actū licet. n. semper lux insit Soli. nō tñ semp Lunam illuminat. nō hanc uel illā terrē partem. nō tali radio tantā uel tantā caliditatis latitudinem inducere potest. Ita

in insensibilibus. semp pprie uires insunt astris: nō tñ semp illis sic uel sic i hoc uel illud agere possunt. ob ea quā ob esse possunt. Mutantur igitur eoz uires respectu rerū iōferiorū imutandaz multis modis tum expte ipsoz: tum expte iōferiorū. Idē enī tempamētū. uni salus alteri exitum est. Que lob dicit duplici causa ad ppositum suū nō spectant. tū quia de spiritali celo loquitur. sicut etiā Aug. itelligit in principio creatū fuisse celum. tum qm̄ ē de corporali celo nō concludit. ordo quidem celoz. sui quies est. qui sic rem se habere expostulat. Aristot. ēt putat celos nō qualitibus inferioribus act ualibus alterari. quod concedimus. nō ē corrupti. nō augeri aut minui. sed locali mutatiōe moueri. nō tñ negat alterari aliis q̄litatibus. ut patet in luce. Nec iconuenit telis ppriis sicut diximus alterari Solē. exēpli grā. si ignis purus in speculū aut uitrū uiri. de radios suos multiplicet. qd̄ tñ. radiū sic opacatum ad ignē reflectet (salti respectu oculi) ignis lucē inficiēt: nec iconuenit nobiliora ab ignobilioribus pati sicut ignis ab aqua hō ab igne. Sed pter eas (q̄s a Sole habent uires) stella pprias retinet. qbus Solē inficere possunt. Et quom̄ querit. quo pacto stella distāte stellā respicit nō aut propinquā. Ridemus equidem qm̄ & in sensatione mediū requiritur. & in yridis radioz reflexione. a cētralibus radiis certa distantia requiritur. pterea ostensū est in questiōibus nostris aspicere se planetas: rōe figurā in partibus primi mobilis que inter ppinqua signa nō est. falsaq̄ rudis ac minime astrologiā sapiēs opinio est aspectus nil aliud esse q̄ radiorum sensibiliū emissio. sed insensibiliū qui ex p̄dicta figura consurgunt & uariatur. facius esset rationē cū sensu concordare: quā sensum dimittere & sophisticis ratiōibus moueri

quis adeo amens est qui tetragonū lumi-
nariū elementa & mixta mutare nō uide-
at: non prius per tempus nec posterius.
Dictum est figurā nō agentem formā sed
coagentem: sic & in naturalibus figura in
cōplexione sanitas ē. nō nullaq; tali figu-
ra agere possunt: nō altera. Secūdo princi-
paliter dici potest radios circūquaq; emit-
ti: sed ad nos nō reflecti nisi eiusmodi di-
stantiis. sicut de yride patet hec quāuis p-
pria opinio si sit: sustentabilis tñ est: & ob-
iectiones suas euacuaret. Et plotoni nega-
ri debet auctoritas: nam licet sensibilia a
sensibilibus non pagē deficient. tamen ui-
demus eandem qualitātē puta caliditatē
tante intensiōis sanitatē inducere aut cō-
seruare: quā intensior aut remissior facta
nocebit: sic sextilem pdesse quartū obesse
trinū iterum prodesse dicere possemus.
Stellaz quoq; aspectus ostēdimus. q. ix.
nō solū a radiis uerū a figura graduū pri-
mi mobilis esse.

In. vi. ca. uarias opinioēs redarguit in
materia respectuū. Et qm opinio p-
pria a nobis. q. viii. aperta est nō est opus ad ra-
tiones respondere quibus Pici reprobatur
non esse aspectus ratione numeri: q. pluri-
es sūptus precise reddit. cclx: nec quēpiā
nouī positionē illam puerilem tenentē
quam credo imaginatā simul: & confuta-
tam fuisse: nec ēt cum Aboazarre sētiendū
est. sed ut appareat: rōnes Pici contra eius
opinionem non demonstrare: pro Aboaza-
re diceretur: quum aspectus duos sibi pre-
figat terminos: hos oportet esse diuerso-
rum signorum: ut aspicientis ad aspectū
habitus cōueniens repiatur. quare duo
signa erit opus ad minus sumere. sic uim
eius argumētī effugere possemus. Ea uero
quā Ptolemeus de sexu adducit. rationi
consona sūt quāq; adequata causa non sūt
nam in oppositō rōe pugnantīū radiorū

sexus p-
prietas superatur. Sed huius cau-
sam puto expressam esse in questioē predi-
cta: reliqua quā opponuntur iam soluta
sunt. Rationē uero sumptam a motu pla-
netarū &c. ab Aboazarre: pariter ea quā
ex numeris sonoris elicitā sūt post habe-
mus & imperfecta iudicamus. sed causā
putamus esse illam quam in questioibus
nostris aperuimus.

Que in. vii. narras nō merentur respō-
sionem. nam si schematismi (ut uerbis e-
ius utamur) tantū quique sunt. dicat cur
qm cornicularis apparet Luna nō semper
sit exagona irradiatio: est enim cornicula-
ris luna longe prius. postea quāobrem si-
cut diuidua Luna seu tetragonus in indi-
uisibili consistit. cur nō cornicularis figu-
ra aut pretumida: Preterea si negaretur di-
uiduam figurā in indiuisibili consistere iā
ipsum rei uocabulum redarguit. sed saltē
negari non poterit in longe minori tem-
pore consistere. Sed hec omnia leuissima
sunt. & cōtra sensum sophisticē adducta
& ut in questionibus. demonstratum est
non ex luminis augmentō uel diminu-
tione illud contingere potest. Qui uero
hec nō cognoscit ad sidera eleuari cognō-
scenda nō pōt. sicut euenirēt his qui in ge-
nitura sua planetas oēs sub terra haberēt
aut si quis super terram reperiretur Luna
aut Mercurius ille esset in cadenti: nec as-
cendens nec nonā respiciens. Ptolemeus
quoq; humiditates effluere ratione lumi-
nis dixit: sed si eius dicta respiciet quis: cō-
periet in aspectibus punitalibus ad Solē
uim illam superantem aquiri. quare inep-
tissime putat translationē ad alias stellaz
aspectus nō posse fieri: quoniam non lu-
minis augmentum: sed distantia figura
aspectus causat. ut in questionibus dispu-
tatum est. Et quum de aspectuum diuer-
sis opinioibus loqueris sepius responsū est

frivolam esse obiectionem. & in loco isar
proprio disputabimus.

¶ Que in octauo ponuntur aperta astro/
logia canonum ignorantia ostendunt. pla/
netam enim obsessum dicimus. quom uir/
tus eius appropriata quam ad nos defert
nunc infortunata sapit naturam: priusquam al/
teri fortunata iungatur alterius infortunii
uim defert. sed quom nullo utrimque aspe/
ctu aut spherarum coniunctione afficietur
debilior erit obsessio. non ne ratio demon/
strat planetam respectu nostrum male se habe/
re: quom duplicis infortunii absque medio
fortunii contemperantis radiis nos afficit?
quare comuniter obsessum dicimus quando
non aspectus est. ob priorem sequentemque
malam influentiam: sed uere obsessum quom
ab uno uel duobus infortuniis aspicitur. Et
ab uno sphaera altero aspectu imutatur.

¶ Delirant certe qui res manifestas non ui/
dent. nam quod sua ratio prima proponit
contra combustionem. eo quod omne lumen
solare precipue beneficium est. bone deus.
non ne complexionis temperamentum in
medio quodam consistit? nunquid Sol collieri/
cis: rare testure egrotatiuis: neutris: egro/
tis: in meridie. in estate obsit unquam? nullus
apud hominem istum est: qualitatibus ex/
cessus nullam uidetur esse temperamen/
tum. sic saltem respectu effectuum quos
in nos causant euenit planetis: nimis: pa/
rum: bene: maleque affici posse. Deinde si
nullum Lunae lumen nos in coitu Solis
afficit unde queso tanta elementorum mu/
tatio: cur non prius quom uix Lunae lu/
men uideri poterat? Sed iure redarguendi
sunt hi (quos in questionibus reprobauimus)
qui scilicet fortiores esse planetas dum per
minutum Soli iunguntur putarunt. quam
uis minus aduersa qualitate Sol in domo
uel exaltatione comburat. Sed in Luna
uerum est aliquid utilitatis inde hauriri

non quia non comburatur. sed ratione par/
tis fortunatae precise in ascendente tunc tem/
poris reperte.

¶ Quae per Picum in decimo dicuntur
ex dictis facile solui possunt: quom medi/
orum per quae agentia agunt determinata
sit quantitas & mensura: ignis prope com/
burat a longe uiuificet. planetam in auge
maiora corpora procreet. eleuatur in con/
iunctione praeualeat. sed uide in questionibus
fortiores pro Pico rationes facile so/
lutas.

¶ Contra caput & caudam fortioribus me/
diis uti poterat. quo nam pacto. scilicet fieri po/
test ut punctus uim retineat &c. Sed ad ea
que dicit. respondetur minorem apparentiam
habere partes: quas approbat omnes. ideo iure
defendi debent: nec Abraham auctoritas
aliorum praeualeat. nec silentium quorum/
dam contra concludit. nec diuersitas opi/
nionum ut sepius dictum est. omnino dimisimus in questionibus
peditibus uires caeloque mutari.

¶ Ad. xii. ca. obiectiones responsio dubia
nostra sunt. ubi non diebus equalitate: non
in sphaeris planetarum. non solum in zodiaco
fieri anthistia: & quedam alia intelliges: quae
ipse ignorabat. Sed his contenti sumus.
quod. scilicet. in affo. sepe opatur planeta &c. Ptol.
de partibus anthistia & aspectibus intellexit.

¶ Non reprobatur opinio recitanda cam/
que putat aduersarius dedisse errorem. sed iam
ignorat signorum predominatum cam. dicant
quod Pici sequentes. non ne fortius imprimunt cete/
ris partibus signum diutius manens in ascendente?

¶ Que contra. xiiii. obicit sic breuiter so/
luta esse uolumus. quoniam diuersorum graduum
positiones & opiniones non contra sunt sed fauent
potius. Deinde dictum est uim quam Soli ci/
pit demonstrare non solum caliditas est. sed uir/
tualis de qua sepius loqui sumus. Lunam
quoque rationabiliter post exitum radiorum ex/
altari non quom illos ingreditur iustum est

sicut neutrum conalescentia potius quam decidit. Sed has rationes ut dictum est ueritati ex parte conuenientes respiciunt. quoniam nulla eleuatio illud effecit: sed sola planete cum parte illa maior affinitas super hac uel illa re composita. quare quare dicit nulla esse cernitur.

Quantum ratione careat quesitum in .xv. ca. unusquisque uidere potest. querit. n. cur signa sic diuisa sint cum qualitates has diuersas possideant. nos quoque querimus: cur quattuor sunt elementa: cur ignis calidus: cur Sol lucidus: cur celum mouetur. Quoniam sic uniuersi ordo expostulat. sic deo placuit: sic eorum natura est. & se ipsis in angulis suas qualitates imprimunt in inferiora. & stellae sub illis aut contemporantur aut intenduntur. & semper eorum naturam sapiunt. Scientia. n. non frustra causatur a rebus. sicut dei scientia causa est rerum. sic ordinatum celum comperimus. Deinde dicitur plures duplici qualitate afficere caliditate uel radio: & uirtuali in fluentia. Sol in cancro maiorem caliditatem causat radio. sed frigiditate cancri caliditas refrenatur: & in principiis significationum ostenditur: residuum opportunum in questionibus inuenitur. Ridendum quidem dicimus si quis non putet calidiora signa masculinitatem sapere. fri. se. si quis est non putet ordinem expostulare. ut calida frigidis. & frigida calidis temperari debeant. si quis est teneat solam temporis prioritatem non nature aut perfectionis. si quis est debilissimo medio sepius me utatur. sicut est auctorum opinionum diuersitas. & hec cum dictis dicendisque sufficiant.

Terminos & facies sustinere uolumus sicut ueritas expetit. quod ex natura partium cernimus. & dura ex pietate cognita sunt. non tantum in generalibus principiis. quantum in particularibus. ceteras petitiones nouenaria rerum & huiusmodi cum Ptolemaeo spernimus. Qui termini sequendi sint Ptolemaeo. ostendit primo quatuor partium. quare uero potestas preferenda sit in questionibus inuenies. Quisquis auctor preferendus sit dictum est.

Non omnia uidit Ptolemaeus. non omnia Aristoteles in philosophia nec quaecumque sentiebant scripserunt: quare igitur de gradibus ab Alcabitio dicuntur: quoniam uera experiantur: & ab ipso experta collectaque fuerint: approbanda sunt: & diuersitatem opinionum non oportet amplius refellere.

Clam partes credit posse damnare. Et primum Ptolemaeus in .iii. quatuor. ratione unico uerbo tetigit partem fortunae. ait. erit. n. fortunae pars quasi ascendens Luna. ut recitat Picus quam tamen negando improbare sibi uidetur. sed ea uera causa est partium quare in questionibus dicuntur: ac Ptolemaei sententia de significatoribus. Experimento est non omnes recte utuntur. contingit enim plures idem experiri quoque: unus proculdubio ueritatem cognoscet: alii uero minime. ob multa in experimento requisita. Confiteor tamen non quibus dedisse fidem excepta parte fortunae usque quo sepius experientia certior factus sum de quorundam uirtute.

Que in .xviii. obicit contra dodecatem non est nostrum soluere: sed confirmare quoniam cum Ptolemaeo & secum sentimus.

Lib. vii.

Apitulum primum continuatio sequenti est. ideo missum faciamus.

Secundum uero incertum esse hominis principium horarum fatale conatur ostendere: ubi complura apparentia principia permittit: ut facile lectoribus intentum suadere possit: sed non est officium demonstrantis suadere. Respondemus breuiter. tria solum inter ea quare dicit principia consideranda sunt. seminis emissio. quare est principium fieri: secundum animam introductio: & hoc est ho-

minis facti. tertiū ē ex utero exitus i quo
natus nō in alio. nō ut alteri annexū ui/
uere incipit. sed in lucem exit. & alio circū
dari incipit. Quorū primum circa ea quæ
corpori essentialia sunt pualet. puta sexū
formā cōplexionē & huiusmōi. circa etiā
ea quæ in uentre accidūt. Secūdū circa ea
quæ sūt animi iure dici potest habere si/
gnificationē: quod licet ignotum sit: ob
eiusdē tñ cū primo affinitate. quā necessa
rio habet. p primū in genere cognosci po
terit. oportet. n. dispositores materiæ po
tentes esse dū pfecte disponitur eadē: & p
ualere. tūc aut forma introducit. Terti
um uero. circa ea quæ accidētāliter in mū
do cōsequitur hō dominiū habet. quom
f. incipit indiuidui priuilegia possidere.
ut. f. seorsum uiuat. diuisū sit a quolibet
alio. idiuīsū a se. quod ē cū prioribus af
finitatē habere opus est. Quedā uero ab
uno picipio p se significātur: q ab altero
principio nō p se: sed p aliud significātur
in gū. f. alteri p se picipio assimilatur. si
cut apte Ptol. oñdit: geniturā sexū signi
ficare. put. f. cōceptui assimilatur. et hu
iusmodi significatio qñq fallit. sic cōtra
quedā p conceptionis figuram significari
possūt quæ natiuitati sunt ppria. iquātū
cōceptio natiuitati assimilatur. & per hec
facile quisq ad oīa obiecta respōdere pōt.
Ad ea uero quæ de principio generaliter
obicit. dicitur principū habere uim du/
raturā: qua sup id quod erit dū erit p dō/
miniū habebit. & ideo nō cuilibet pti tē
poris diuersi p dōmiatores correspōdent.
ut. xiii. & xiiii. q. apertū est.

¶ Ex his facile quæ de Ptole. dicit in. iii.
ca. soluūt. Ptole. n. quedā p cipaliter
cōceptiōi tribuit. & hec p similitudinem
quā habet genitura cū cōceptiōe p genitu
rā nō principaliter significātur: qdā uero
contra. ut dictū est. potiores aut uidetur

cōceptiōis significatiōes. qm circa essentia
lia uersatur: natiuitas aut circa ea quibus
hō felix uel ifelix dicitur accidētalia bona
& ex his nulle cognoscētur obiectiōes.

¶ In qto narrat ea quæ supius iprobasse
putat. quidue disputandū in sequētibus
ideo missa fiant.

¶ In. v. contra iudiciū astro. quo loca p
dicūt ubi futura cōtingere debēt argumē
tatur. ubi dicitur sepius ostensū esse uanū
genus argumentandi ex auctoz diuersita
te. astrologis enim tutior uia est: & cum
Ptole. sentiendū. sed ultra generalia pti/
cularia dominia huius uel illius urbis. co
gnita sunt. quare uana sūt quæ obicit.

¶ In. vi. ca. anni principū euertere cona
tur. Ptole. adducēs. qui in circulo nullū
principū dixit. & quattuor tandē princi
pia i zodiaco posuit. Dicitur i mathema
tico circulo nō esse picipū ex natura sui
sed in materia naturali habet principium
potentius aliis. quattuor aut puncta non
equaliter potentia esse itelligēda sūt. sed
unū alterū coartans. sicut medie coniun
ctiōes maximas. & minores medias. re/
uolutiones minores. ostēdit igit. Ptole.
semp hec qttuor pūcta obseruāda ēē: sed
inter hec unū principalius. quod apte ex
pluribus locis cōuinci pōt. erit igit. ingres
sus Solis i equinoctiali uernali principū
potētius. cetera uero cōtrahentia. quare
autem tale principū potētius sit. uide in
q. nostra. xiii. De creatione mūdi nō est
opus disputare qm nihil definitū habet
questio illa. sufficit astrologis potestātē
maiore i hoc uel illo pūcto cognoscere. si
cut i maiori cōiūctiōe mediæ cōpatiōe.

¶ In. vii. cōtra directiones arguit. primū
hic dicēdū uidetur. si quis Pici uerba con
sideret. solas pfectiōes hū equales gra
dus zodiaci tetigisse uidetur. sed transeat
Dicit signētum esse anni significatiōē.

nos aut dicimus ignoratibus experientia
& ratione tamen esse figmentum. uide questio
ne nostra de uiribus impressis. & ea quae ab
aliis tacetur inuenies. & quae ob causam quam
dogma unius temporis quietate quoniam alterius
significat gradus. Vanaque argumentatio est
quomodo lumen esse credit uim illam. Falsa
ymaginatio. si non duratura dixerit. lumen
uehiculum est. ad bene esse. non sustentati-
onis causa. Minuitur uis ista secundum contraria
rum causarum offensionem: & contra fortificatur
deletur per significationis assumptionem non
uis figuris & predominantibus. Et quod
quarto obicit si directiones essent &c. na-
tus esset constellationibus quae non sunt sub-
iectus. Dicitur si per constellationes puentus
uirtutum intelligat aut coniunctionem conceda-
tur. si uero uires ipsas intelligat. iam illae
sunt remanentes durature. Deinde contra
fridarias arguit. & ad inconueniens astrolo-
gos ducere putat: quod quidem absolute
necessarium est. uidelicet terrenorum magistra-
tum uires in sideribus inueniri. iste. n.
mundus inferior a superiori uirtute capit.
Et quae de discordia plurium auctorum obicit
sepius soluta sunt. Moderni quoque periti
non utuntur contradictionibus.

C In. viii. ca. ostendere uult necessaria amit-
ti sicut superflua dici dogmata. per astro.
permittit autem quod sicut quae lumine carent in
efficacia sunt ita quae lumen habent effica-
cia non postponenda. Hec quidem comparatio
primam partem falsam habet. stella quidem ne-
bulosa. atque occulte magni sunt momenti
quare patet astro. et non lucida considerare
dummodo: potestate sensibilis habeant. Et
ad rationes sequentes respondetur. obseruari potest
stella. cognoscique inefficax esse sensibiliter
eius tantum proprietates ignorari. Secundo licet omnia
respectu terre in caelo magna sint. quod nega-
ri potest quantum ad actionem in illa. non tamen omnia
magna sunt respectu caelestium. quare poten-

tior stella minus potestis uim auferre potest
Tertio si maiores sunt Mercurio & Luna.
non sunt adeo propinque: nec adeo hominibus pro-
portionate. Quarto dicimus multis si-
mul si similis sint nature cum principalibus
iure non illis sed principalioribus effectus
tribuitur. si contraria ab aliis superantur. ui-
de in. q. de fixis. Et ita musicalis consonan-
tia seruatur. ut minoribus maiorum uires
uel augeantur uel minuantur. Itaque dicere
possumus ex omnibus sciri. quomodo ex princi-
palibus causis sciuntur effectus: licet non pro-
fectissime. patet huius solutio ubi supra.
Notitia igitur habemus. xii. signorum. vii.
planetarum fixarumque principalium: quibus actio-
nes attribuuntur. non est igitur opus ad ge-
nerale quam habemus astorum notitiam omnia
specialiter non principalia cognoscere.

C In nono. ca. ostendere studet. canones
astorum de fixis & inter se: & contra ueritatem
pugnare. Primum quod probare nititur. est pla-
tas esse potentiores fixis saltim respectu eorum
quae hominibus & rebus non multum duraturis
eueniunt. quod pluribus efficacioribusque
rationibus ubi supra est ostensum. quo concessio
putat Ptole. huic contradicere. in libro
fructus. ubi dicendum est. uerba auctorum non sic
leuiter intelligenda esse. Sunt. n. fixe abso-
lute planetis debiliores. non quia minores
corpore ut ait excepto Sole. prima enim
magnitudinis fixa ceteros planetas exce-
dit: sed quoniam earum uirtus & motus hominibus
pluribusque rebus minus proportionate. ex
quo patet quod tarditas earum motus super his
subiectis maiorem potestatem non concludit.
nisi ceteris paribus. His tamen non obstantibus
contingit (multis tamen obseruatis) fixas prope-
re magna dona: sed non multum duratura.
nec felicem exitum habentia: itaque non uere ma-
gna bona. quomodo. si in agulis fuerint. a pla-
netis bona irradiatione aspecte. prime uel
uel secunde magnitudinis uel potestatis.

Sed tot conditionibus indigere debilitate ostendit. & ita Ptole. uerba non aliter intelligenda sunt.

Ch ultimo ca. putat demonstrare qd et in planetis fallantur astrologi qm uires ipso ru mutabiles lubricas quoq faciunt. quu tn potetiores sint. nos aut dicimus. uarietatem istam in nos magna esse potentia. multaq obseruata dignam. quare pferendi sunt planeta. Vltius si tot conditionibus sibi copetentibus planeta fortificatur. longe respectu nostru & pluriu subiectorum fortiores essent.

Liber. viii.

Rimu ca. plura cotinet in se quorum primu est astrologos no oes stellas uisas cophendere. posseq fieri alias esse stellas no uisas. quas tn obseruare deberemus. ubi allegat Gellium meru gramaticum & phaurinu Gellii phum. uel potius fabarinu. ut recte doctissimus nostri teporis Potanus dicere solet. no magis fortasse phum q gramaticu q in noibus sponedis. qd gramatici e. ut familiaris meus doctissimus. dicere solet & ipe et Gellius sepe cespiciat magnoq ca su cadut. ueru hec gramatici uideat. tu q so lege Gellii cap. i. li. xiii. cota mathe. no poteris in extremu cachinnu no solui Dicit planetas plures esse posse. no aliter q si quis dicat plura et q qtuor elementa esse. ridiculu sane. ac puerile. Oes stellas in oibus terris no uideri qs puer hoc nesciat. mo no mente captus. ueq rn deat fabarinus. an ex egipto ad nos. nosq in egiptum & ultra pficiscetes. alius aliud docere possumus. Aduertite lectores q isipide & Gellius & Fabarinus suus. que iter rhetores & n phos alias legi. i hac re loquatur. quos tn Picus tanq Aristot. & Platoes. uenerados pbet. Sig aut motus latet qd tn negatur. adhuc no segtur corpus aliqd ee

icognitu. pot eni ignorari motus coporis cogniti. sicut ante noticiam trepida. dici poterat. nec et cota eos q pdicere uoluit. qd sic onditur. suppono tn unu qd ignorat uera loca fixar. quolibet ano pluribus uibus haberi posse. sut. n. peritis istrumeta q uidi pfeci. no mo magna & laboriosa sed q facillima. nullius icomoditatis nullius laboris. qbus fixar. loca cognosci pnt suppositis his. dicitur ad ea q hic & ifra sepius obicit. ignorato motu quocunq fixaru pprio recte tn iudicare possumus. q no multu duratura sut. fixis pprie subiecta. motus. n. fixar. ob duo sciri deberet. Primu est ut loca uera fixaru haberemus. qd p istrumeta scimus haberi posse & esse habitu. Secudu ut motu isto effectuu determinationes noscatur. he aut. rebus plaetis pprie subiectis no coueniut. uariatur. n. & determinantur motu plaetay que scitu dicimus. Epicicli quoq & ecetrici ueri tenetur. salti ueritati consoni. qbus qd scire cupimus cosegmur. Varietas opinionu n e aplius ad ppositu. De nona spera no e dubiu apud itelligetes. Ptole. quoq illa cognouit. qua ondit quom imobilia signa sumere docuit. crassa qd e eius ignoratia fuisset uim signis imobilibus determinata tribuere. q tn nuc has nuc illas octaue ptes uarias in uirtute occuparent. De cimā no tenemus. siq teneret. in iudicio coueniret. nec suis roibus couinceretur. Verba. n. Ptole. q allegat clare ondu. ipsum signa imobilia tenuisse i nona. sicut coplures putat. eius qd ifert oppositu in ferri pot. latent aut hec quosda no oes. & quod de aliis aliter sentientibus affert no est ad ppositum.

Quare cosequutio no tenet q ifert. si supra octaua alia e sphaera. falsa e antiquoq astrologia. tu qm nona antiq cognouere tu et qm & si Ptole. nona no cognouisset

LIBER

a dhuc patet recte cōsiderātibz eius indi-
cia uera extitisse. quæ res sic cōditur. posu-
it Ptole. imobilia signa. a q̄ttuor punctis
sumpta. posuit ēt i octaua. qd tū postea?
putabat eoz uim (quā sēsu p̄cipiebat) ab
octauæ spheræ pte primū oriri. in hoc de-
cipiebatur. cōceditur. sed minime in ueri-
tate iudicii. qd. n. ab octaua pendere pu-
tabat futurū. euenire cernebat. licet a no-
na. quid. n. iterest (quātū ad iudicii ueri-
tatem) a diuersis p̄ctis emanare uirtutē
asserere quom in eadē linea sūt. pariter er-
go nō seqtur. astrologiā modernoz falsā
esse. si supra octauā nulla sit sphaera. si. n.
sentētia. quā Ptole. ascribit. uera ē. & in
octaua repitur uis primi mobilis. p̄fecto
quāq̄ a diuersis p̄ctis & partibus & sphe-
ris emanare affirmēt. una tū sub alia ē. &
puncta in eadē linea reperiētur. quare er-
ror in p̄ctis ptibus ul spheris erit. sed ue-
ritas iudicii nō mutabitur. Dicitur ulteri-
us amētū esse sententiā primi mobilis p-
tes (& si nō lucide sūt) nō habere uirtutē
actiua influentē. hoc minime p̄hi sentirēt
patet hoc ēt i octaua. ubi nebuloſa occul-
teq̄ stellæ magnæ noscūtur. potestatis. di-
citur ēt hoc in planetaz spheris. nō ēe ob-
seruandū. tum qā i eis partiū distictionē
nō cernimus. quas i octaua cōphēdimus
tū qm planetaz sphaere ob eos planetas a
natura sūt institute. in quibus uis oīs pe-
næ conclusa est. tū ēt qm primū mobile
iure esse debet ueluti potētia quedā et ma-
teria. a planetis ceterisq̄ stellis actiua. co-
operās. diuerso modo in diuersis ptibus
disposita. sicut in aiali ad uarias operatio-
nes p̄ficiendas ordinata. Vltērius affirmā-
dū est signa none a signis octauæ nō parū
differre. in cancro enī octauæ. stellæ sunt
Martis naturæ. in gemini in tauro in leo-
ne. & sic i ceteris. nec propterea ab re illis
eadem noīa competūt. hec puerilis obie-

ctio responsionem nō meretur. distingū-
tur. n. pluribus mediis. 113. 114. 115. 116. 117.
¶ Quod in tertio ca. declarare laboras
inane est & oībus notū. differre ymagies
a signis iuxta Ptole. sentētia. nonā laten-
ter ponētis. et si in octaua finxisset. Inep-
tissimū etiā est putare signoz diuisionē ar-
bitrariā. quoniā quotidie ex natura parti-
um celi diuersa esse expiri possumus. ego
etiā sepissime obseruaui. miratus mirū in
modū multoz p̄teruiam. & quod cōclu-
dit si in octaua imobilia signa fingerētur
firmā uirtutē nō haberēt. cōceditur. quo-
niā manifesta cōsequitio est. neminem la-
tens. & ideo nec latuit Ptolemeum. un-
de opus est ut ea imobilia signa in superi-
ori sphaera ymaginaretur. putat aut Picus
omnia uoluisse astrologos palā facere. cu-
ius cōtrariū cōperiet si platonice p̄sertim
p̄cepta quisq̄ intueatur. si uerba ad Alle-
xandru Aristot. de editis p̄hi p̄ceptis cō-
sideret. Que uero dicit de mente Halys-
sic intelligēda sūt qm nō est eoz operatio
planetaz operatiōibz similis. siq̄ aliter
intelligeret longe aberraret. sūt. n. signa
ueluti materia. stellæ ut forma. Distin-
ctione uero eius q̄ est per se uel per accidens
methaphisicali potius q̄ dyaletica. nō ege-
mus. differūt. n. s. m. magis & minus cete-
ris paribus. Qd aut putat uestes icidi nō
debere ob signi fixationē. in multis modis er-
rat. Primo d q̄ qm. nisi alia p̄prietas inde
sequeretur q̄ uestimētōz duratio. nil ma-
li sequeretur. est igitur aliud q̄ fixio causa
discriminis. quā ignorat quidā. non oēs.
Secundo qm non ob tēporis fixationē. fixā
signorū uirtutem conclusimus. ut supra
diximus. sed illā concordantē ostendunt
astrologi. Aries uero non igneū est. mul-
tis ratioibz cōphensū. nō ob eas quas assi-
gnat. Nec iconuenit de ymaginibus loq̄
& de signis. qm quorsum tendat. quisq̄

finis eius sit: pitis ē apertū. distinxit. n. il
la. quom alterū a fixis pūctis sūmi debere
docuit. alterius uero naturā. ex stellis fix
is a qbus qd iure ymaginatus est. sūpsit.
¶ Quartū capitulū aut deficit aut alteri
est annexum.

¶ In quinto ca. que obicit nullo pacto in
mediū adduxisset: si causas. quibus (nō ab
re) astrologi ymagine finxerunt itellexis
set. quas in questioe de fixis iuenies. Cōce
dimus nec est iconueniens. uariage stellage
congeriem pluribus modis recte posse ap
pellari atq; configurari: Quā uero dicit
de nominū ipositiōe. leuia sunt fortiora
illis aperiūtur. v. q. nostra.

¶ Vltimo ymagine cōfutare conatur in
uisibiles: quas recte uirtute cōtineri puta
bat: nec aliter periti sentiunt: nec eorū uer
ba in aliū sensum retorquēda sūt: sed hic
Irāli sensu oīa intelligi uolebat. Linceos
igitur oculos habēt q uirtutes istas recte
inspicere ualent. & sub uelatis uerbis ma
gni quidē ponderis intelligere. occēatos
aut dicere possumus: qui nec illa pēpēre
ualent: nec his qui pēperit fidem adhi
bēt. sicut his euenit: qui cūctos ingenu
ra planetas habet sub terra. excepta forte
Luna uel Mercurio. ille qdē multo maio
ris nominis esse cupit. q res ipsa sibi uelit.

Liber. viii.

¶ Primo ca. epilogū ponit. pmit
tit ēt in iudicio tria oportere pco
nosci. initii horā. celi statū & fi
gurā i eodē. & uirtutē eius figure experi
mēto aut altera uia cognoscere. q qm ap
tissima sūt pmissa exprimere n erat opus.

¶ In secūdo ca. hois principiū haberi nō
posse disputat primo istrumētōz defectu
primo p astrolabiū. ubi dicēdū fieri non
posse astrolabiū pfectissimū. qd ipse igno
rabat. multis de causis. maximā enī Solis
declinatiōes nō sūt equales nec equatoris

iterseciōes. qre ecliptica. quā una p fīngi
tur. nūq a Sole describitur. hoc si discursu
cognouisset: pfecto q primū palā fecis
set. sed eiusmōi differentia nō nisi in fine
& principio diuersage partiū diuersage p
prietatū errorē i iudicio causare pōt. qui
tū in pdictis locis p duas figuras & picu
lo aufertur. ut in questioibus nostris ostē
sum est. Quod aut recte cōcludit nō in
quolibet instanti uel iperceptibili tēpore
posse oriri hoīem. cōceditur ueluti neces
sariū. & facile demonstrabile. si qui natura
coacta. stimulata. irritata. in quibusdā n
roboratis ul nō cōcordatibus punctis na
scerētur. pfecto n pmanerēt i uita. qui di
cūt nō debere mutari signū putatiue nati
uitatis. nec ēt minutū. ii. aut. iii. mutādū
affirmāt. cōsequitio itellegētibus nota q.
re cūctā putatiua uerā essēt. nec ēt opus
diligentius illas examinare.

¶ In tertio contra modū animodar in
stat. quā in re dicitur. canonē illū sepe ue
rū reperiri. quare nō sic ut ei asserēdum sit
traditur: sed piculo cōprobādū: eorū que
dam alia cōcordāda sint. est enī alter mo
dus noscendi principiū ortus. p directio
nes. f. & pfectiōes. principalis. quo ceteri
regulantur. plures itaq; modi simul rem
difficilē cōprobant. unde nisi cū aliis con
cordauerit abiciendus est.

¶ Contra uia i quarto ca. arguit. quā (ut
ait) cōceptionis medio. natiuitatis princi
piū habere nō possumus. primū Ptole.
sermonē redarguit. qui rectissime loquēs
dixit. casu uel obseruatiōe principium ēē
cognitū. p obseruationē intelligi debere
dicit. si cōsulto uir illud tēpus annotet.
nos aut p obseruationē artificiosam regu
lam itelligimus: itaq; multū sepius distāt
uerba auctōz a sensibus quos iste addēdo
exponēdoq; extrahi uult. Et quod ait nō
posse per circulū demonstrari natiuitas per

u

conceptionē ridiculū est & superius bis solutū. questione. xiiii. nec est inuentum suum. sed adeo obstinati animi est. ut minima friuolaq; occasio. in demonstratiōe sibi transfert. sunt enim simul cognita natiuitas & cōceptio cōcordantia media. Sed nec conceptionis uia uniuersalissima est qm̄ septem mensium. xi. &c. aliis modis nōscūtur. concludes. nō igitur affirmandum ita esse. cōceditur. nisi directiōnibus & perfectionibus comprobata fuerit genitura. Non semper ergo natiuitatē uerā hoc pacto iuenire possumus. hoc rudē tñ latet. ideo necessario qnq; alia uia uti oportet. quā autem sit ista dictum est questione. xiiii.

¶ In quinto cap. reprobatur modū inueniendi ascendētis gradū. quem modum experti posthabent.

¶ In sexto ca. contra principia legū & ciuitatū. querit potius q̄ arguat. quod ipse primo ituitu capere nō poterat. fieri non posse credebatur. principia urbiū ex his (quas sustinet aduersitates aut prosperitates) nōscī posse. uide quot passā ē magna Florētia ex eclipsi Solis in ariete. anno salutis. M. cccclxxxv. uide ēt si eo tempore ceperūt. quo Ptole. i. libro fructus futura accidētia p̄dixit. uide si falsus p̄pheta eo in loco apparuit ex eo loco oriūsus. ut ille uere ex cel. R. p. epi. m. Pa. tot ānis p̄dixerat. Et que hic adducit nulla sunt.

¶ In. vii. domoz diuisionē redarguit. ex diuersa auctoz sententia. in q̄stīōe tñ. xii. plures modos efficaces esse cōcessū ē. quiq; modi illi sint. ibiq; apta solutio ponitur.

¶ Si laboriosū iēxp̄tis. nō tātū exp̄tis est loca plāetaz & fixaz habere. tabulas quoq; facile est peritis corrigere. emendareq; multa. ut dictum ē modico instrumēto. Duo uero illa instrumēta aut exactissima nō erāt. aut unū saltem illog.

¶ Quā uero inono dicit ex instrumēto rū ip̄sctiōne ortos esse errores. uariamq; Solis maximā declinatiōē. diēū. anno rūq; iēqualitatē. nō recte sentit. sic. n. est rei ueritas ut nūquā pene equales esse possint maxime Solis declinatiōes. eq̄litasq; diēz & annoz. Ita enī aptissimis mediis ē compertū. Florentie Solis radii p̄ excelsa cacumina templi effluētes iēquales angulos describere nostris. tēporibus cognitū fuit. cuius causa motus octauie est. Mercurij uero motus. licet difficilior. cognoscitur tñ ex extremis eius a Sole elongationibus. quibusdamq; intermediis. quātum quoq; a Sole distare possit leue ē uidere.

¶ Minuti error qnq; maximas differētiās faceret. ut recte cōcludit. sed in hūc errorem nō icidūt illi. q̄ duas figuras (quom optis fuerit) erigunt. utramq; quoq; obseruant. Et quod dicit saxonensis friuolum est. sic enī de ceteris cōiunctionibus dicere deberemus nō igitur opus ēst ascēdens cōiunctionū reperire. itaq; in aliis intermediis figuris eueniret.

¶ Motus octauz. & distantia capitū apta instrumētis esse pōt. dicimus ēt organa fallere quum uel recta nō sūt. uel abutuntur. uel rōe operātis carent. nō fallūt p̄ cōtrarias causas. Nec icōuenit peritos nō omnia nouisse. sed recte experti in unam conueniunt sententiam.

¶ Diuersitas modoz dirigendi ex ip̄a ueritate orta est. quum eandē uirtutē cōtingat pluribus modis multiplicari. ut i. q. xvi. ostensum est.

¶ Quē uero ab excellentissimo Pau. dicta sūt firma ratiōe dicta sunt. quū & quā ipse sciat & quā alii nostri temporis astrologi non dubitet. ipse tamen si uellet alios docere posset. cui magis fides adhibenda esset. q̄ eis q̄ iniuria astrologiā detrahūt.

Liber.x.

Ecimi libri primū ca. epilogus est. ideo responsiōe nō eget.

In secūdo Aristo. & Platonis de celo sensus adducit in medium. quasi eandē subiectam materiā diuersæ scientiæ considerare nō possint.

In tertio conatur domogz uires uanas esse declarare. ubi dicitur nō ex natura spaciū si p spaciū prem celi intellexerit sed ex habitudine radii ad nos. Quomqz me diū celū nō ascendēs potius esse dicit ascēdente. & .xii. eodē &c. dicitur argumētū ex crassa ignorantia fundamētogz astrologiæ pcedere. nō respiciēs quid quātumqz intersit iter sensibiles radios atqz insensibiles. quæ res. q. ii. arti. viii. i lib. de astrologica ueritate declaratur. sensibiliū qdē radiōrū ea cōditio est: insensibiles uero ab ea longe distāt. qd ēt Ptole. decimū pferens aliis locis ob alias cās. latēter esse innuit. quū ascendēs. xi. pposuit. Quod de uaporibus asserit Ptole. rectū habet sensū. non n. ea rōe. xii. debilē posuit. sed ea debili sica pprietate repta. alteram addidit cām. transcūtes. n. sensibiles. radiū ipforū imprimū dispositionē. Ascēdētis aut potest ex aliis supradictis cās pēdet. Itaqz vi. ita potens ut ait nō erit: quāqz mediū celū aspiciat. nec subterraneæ debiles qm ascendēs aspicere possūt. Ptole. aut i uite significatiōe subterranea loca posthabuit in aliis non neglexit. quīs ceteris paribus sup terrā fortiores sint. Quom uero planeta i. viii. cōstitutus ascēdens respicit in nona reputabitur. loci quidē seu domus affinitas emu angulis potens est. sed aspectus potētior. Octaua uero mala est. tum qm ascendens nō respicit. tū qm septimā malā domui ppinqua ē. quīs. n. septima potens sit obest tñ. Pico uero uidebatur oēs angulos (qa potētes) bonos esse.

In quarto. rōes quasdā confutare conatur qbus astrologos canones suos demonstrare credit. quū tñ illis mediātibus. potius iam cōptā ueritatē cōfirmēt. Pro his tñ quæ dicit & i. v. vi. vii. sequētibz ca. dicendū sicut Galenus ait primo regimnis acut. & in terapem. Artem medicinæ duobus instrumētis aquiri. expimēto. s. & rōe. ita & astrologia scientia. Sed hic rationes ignorabat. expimentū nō habebat. Pariter de Mercurii et Veneris situ sub Sole ignorat demonstratiōe apertā: quæ ex epicyclos quātitate tantagz uel tāta apparentia maioritatis corporis ipsogz elicitur postq sequaces hoc ignorāt. quæ uero dicit Auerrois nullius sunt momēti. asserit enī. xii. metha. erraticagz apparētiās in eodem orbe diuersis polis posse saluari. epicyclos negās iēptissime: qui ēt quādoqz in phia deceptus est. dolet tñ ob senium ne possit astrologiā discere. quam antiquogz & sui tēporis ignorabat.

Ad ea quæ in quinto obicis pariter respondum sit. nō nullis. n. rōnibus in tā pfundis naturæ secretis confirmare conati sunt: qnqz tñ rōni nō dissonare. Sed age. has quoqz debiles rōes (quibus nō mouentur astrologi: sed moti certiqz facti. cōfirmant) adhuc non improbas. dici quidē pōt cōcesso animi bona potiora esse corporis: maiori pte ab ascēdēte sūmi debere suisqz pdomiatoribus. Preterea secūda quāuis pximior nō tñ magis affinis quinta & aliis respiciētibus. demonstrat. n. experientia si quis infortunā pdominatē secūda in genitura habuerit. puta Martē pcpue ppe cuspidē. & eo magis si dominus ptis fortunæ a quo fm Ptole. sentētiā maxime diuitiæ pendēt. in cadēti fuerit extra suas picipales dignitates & haiz. q. natus mltā bona dissipabit quū pfertim Iuppiter p naturam diuitias significans in suo fuerit

casu. & extra suū hayz. Postea putat substantias solū pecunias significare: q̄ sepissi me cespiceat iste. substantiis uestimenta/ domū/ cibum/ potū/ ceterasq; cōmoditates uitæ necessarias significamus. quid. n. uita pdest nisi huiusmōi substantiis postea tueatur? neq; enim filios haberemus neq; cetera deniq; nisi his mediātibus. Quin tam domū filios significare: nō nonā dixerūt nō tñ qm̄ cadit nona: ueq; qm̄ nō imediate succedit ascendenti trigono sicut quinta facit. Tertiā fratres & p̄p̄inquos: quia inter primā & quintā mediat utrāq; sextili respiciēs: tū quia nō opponitur gn̄te, sicut. xi. tū quia ascendenti succedit sicut de quinta respectu nonā dictū est. sed & tertiā significare fratres & cōsortes ostēdit experimentū. ut si quis ptē celati p̄p̄e tertiā/ domus cuspidē repta fuerit domus eiusdē fuerit Iuppiter/ in quarta parētes significātē. i casu. natus odio habebit fratres. simulabit parētes diligere: sed nō ne amicitia quæ p̄pter honestū est dicta p̄ se. rara &c. affinitati p̄ponēda est: si uero eam sūperit quæ propter delectabile aut utile bonū est/ pariter quoq; sumat p̄p̄in quoq; ifimos gradus. Quartā uero parētib; tribuere. nō aspectu/ sed anguli potestate. Picus uero oblitus quātū inimicitia contineat oppositus tetragonū maximū inimicitia iudicē dixit. Qui uero dixit socios ex. vii. significari nō minus deridendus est: q̄ qui ex pluribus simul auditoribus/ deteriore eligat: quum ex. xi. socii cognoscantur. Sed iam mihi uideor uersus esse in picam: postq̄ p̄ter spem/ coactus/ in tot uerba p̄p̄i: nec mirū quum Picū alloquar. Redeo ad digressiōis p̄cipiū: he cū aliis domoꝝ significatiōibus quortidie ex p̄p̄ia sensibili cernuntur. sicut & medicus reubarbarū educere collē/ iā ex p̄itur: sed de signis idem experientia

demonstrat: querere igi. quā ob cām hec uel illa domus huius uirtutis sit: est querere q̄re Sol sit lucidus/ cur ignis calidus aqua frigida. quæ tñ ex principiis intrinsecis p̄dēt nobis ignotiōibus aut saltem minime notiōibus. Sed cur omisit Picus fortiorē lōge rōem cōtra astrologos: quoniam. i. si filioꝝ domus p̄ trinū distat a domo parentū. opus ē simili distantia parētū domū a filioꝝ domo distare. cuius solutionē. q. xviii. aperui.

Predictaq; solutio eoz est quæ in sexto dicis: facile quoq; unicuiq; mediocriter introducto foret/ dissuētos phōꝝ errores. p̄cipue minus approbatoꝝ ipugnare. causa aut eoz quæ queris quo pacto apienda sit ex disputationibus p̄missis p̄p̄is & his quæ statim p̄posui palā est.

CIdē ad obiecta septimi. dd. ē Albumazarrem seu Aboazarre. post q̄tā diligēter noia curas nō primū faciūt astrologi.

In octauo ad ea quæ obicis breuissime dicitur si qua similitudo in locis quæ narrat iuenitur. longe tñ maior ubi gaudia ponimus. unde p̄prior Saturno occulta inimicitia est: q̄ finis. Ioui amicitia q̄ diuitia. quod patet/ nā ob amicos pecunias post habemus. & pariter in ceteris.

In nono rōes domoꝝ conatur euertere domosq; ruere. sed crede inquam non debilib; rōibus ruēt. ubi breuiter dicimus has esse domoꝝ ueras cās. qm̄ Soli & Lunæ principalioribus leonē & cancrū iure tributa sūt in domos: nō quidē ut credit ob calorem generatū ab illis: sed ut aptū sit oibus q̄ ignarus sit fundamētōꝝ astrologiæ. breui sermone modū & cām iuentio nis ac positionis huius aperīā. Luminari bus tributa sunt signa leonis & cancri ob longe maiores potestates/ quas in illis q̄tum ad insensibiles influētias experimur ob luminariū cum illis similitudinem.

ut. q. v. ostēsum est: qua posita ueritate. iam signoz temperamēto cōphendimus cōuenire. pprinquitas quoq; ad zenit nostrum cōgruit: & calor generatus pcpue uirtualis insensibilis concordat. hēc autē nō sūt cause. sed ueritati cōsona. si. n. ob pprinquitatē illis conueniret non equidē Mercurio: sed loui uirgo & gemini cōuenirent. sed Saturnū potētiorē cognosci. mus in capricorno & aquario. nō quidē quia frigida ambo sint specialiter. sed q̄rte frigide: in illisq; Saturnus frigiditatem generat. quāuis maiorē in capricorno cui potestati iam reperte. cōcordare uidemus ita Saturno distātiores domos cōuenire. sicut lumīariū uita affinis magis ipse distat. nec iniuria ceterē domus p cōpe rationē ad lumīariū domos statui debēt in unoquoq; n. genere est unū primū aliorū metrū. Iuppiter alia duo ppinqua si gna p̄dictis occupat: nō quidē sensibili tēperamēto. nā unū aqueū aliud igneū experitur: sed uirtuali cōuenientia. quibus ad prima duo trigona irradiatio cōuenit Marti uero q̄drata. quū minus aduersus sit Saturno. Veneri exagona. cui concordat & aspectus & distantia qua a Sole elogiari pōt. Mercurio ppinquiora cui ppinquitas Soli adheret mixtaq; natura. cetera uero sicut masculinitas & huiusmodi his pferenda nō sūt. quāuis sola cū partibus illis primi mobilis conuenientia domus potestati dēmonstrauerit: sed nō merentur hēc ad manus detractoz puenire. Et qd̄ de domoz Saturni obicit facile refellitur: aspectū sumi debere iuxta lumīariū medietates. ubi aspectus quispiā reperiri possit. q̄re ī Saturni domibus nullus alius q̄ oppositus reperitur. Ordo quoq; spheraz saluari pōt q̄ facillime. **¶** In. x. ca. faciez & terminoz rōes cōfutare credit. sed qm̄ ceteras potestates non

reprobauit ideo nec istā. Termini quoq; qui seruādi sunt a Ptole. notati fuere. & nomiales quoq; derident reales. & uersa uice. nec tñ spernendi sūt. solā autē primi mobilis cū planetis similitudo has potestates effecit. **¶** In. xi. ca. que nullo pacto improbari possunt audet redarguere. adducit Aristo. & Niccomacū qui suas p̄tiones suis cōsiderationibus cōuenientes dederūt: que pluribus respectibus nec iniuria uariari possunt. Astrologi autē sm̄ p̄tū caloz p̄ticulare dominiū. quod luce clarius cūcti experiuntur. que uero de uenāz incisiōe adducit. & experiētia & astrologia canonū ignoratiā ostendūt. nō. n. Ptole. intentio est de sola flobotomia sermonē habere: sed de cyrugia incisiōe. cauterio. & huiusmodi. nec solū de lunā p̄sentia in signis dominātibus mēbris. sed de aliis significationibus. Lunā. n. sūpsit p̄dominatōrē comūne. & humoribus p̄dominatē. quare ascēdens nō pagē operabitur. sicut ī cōmēto nostro centiloquii dēmonstrauimus nec etiā ante oculos habuit. quā medici ponūt fieri debere coacta cura. in qua manifestū nocumētū agredimur. ob maiorē cōmoditatem cōsequēdā. preterea facile poterit astrologus beniuolis stellis malū Lunā īfluxū mīuere: si coactus chirugiā accedat. quod minime chirugicus inquātū talis facere poterit. friuola igitur obiectio est. quod nisi Lunā p̄sentia in diuersis partibus celi uarios effectus a medicis obseruādos. oparetur multo minus eiusdem aspectus obseruandi essent. quod tñ Galenus ac ceteri īsignes medici & obseruarūt. & obseruādos scripserūt. quod ipse aut nō uidit. aut uidisse dissimulauit. ut in plurimis facere cōsueuit. legat Galenū in. iii. de ceticis. qui hēc ad uerbū dicit. **¶** Quadratura Lunā & oppositio post pri
u iii

LIBER

cipia bona / bonas faciunt alterationes: post
 uero mala / malas: atque id quidē quū hoc
 quod ab astrologis concessū est: licebit tibi
 si libeat obseruare. quod si neque ipse serua
 re uelis talia neque credere his qui obseruaue
 runt. ipse quoque unus ex sophistis es. qui
 ratione nos astruere censent ea quae perspicue
 patent / concludere sillogismo ea quae inco
 gnita sunt. hec ille. Aduertite quod lectores
 qui falso / bonorum testimonia citet. hic sophi
 sta. nihil. n. aliud appellari potest nisi sophi
 sta. ex dictis Galeni: quē ipse pro se facere
 uulgo suadere conatur. Nec adducunt
 astrologi intelligentes in mediū quātū ui
 riū cōtineat diuersa signa. nā si librā inas
 cēdente quis habuerit / p̄cipue primas par
 tes pulere erit faciei. Sed si Saturnū habu
 erit in aquario in quinta. anxius erit: cru
 raque plerūque habebit deformia: quom pre
 sertim tetragono Martis aspectu afficie
 tur. Venus quoque in piscibus in sexta uiles
 mulieres natum diligere demonstrat. ac
 ē multi esse coitus: & fornicator. ac inde
 mortem sibi parās. p̄sertim si Mars de ex
 altatione respexerit. aut domo uel gaudio
 lege Alubater. lxxvi. capit.

¶ In. xii. ca. quae dicit friuola & debilia
 sunt nimis. sed uide. in. q. v. arti. ii. & .iii.
 ubi nos plura p̄ Pico ponimus / cui expe
 diebat ea uidisse quae tū soluuntur.

¶ In. xiii. ca. quae de naturis planetarum a
 Ptole. ponuntur cōsutare conatur. ubi no
 stro fundamēto facile responderetur. ridi
 culū est putare Ptole. ideo frigidū esse Sa
 turnū: quā a Sole remotus: itaque Lunā
 fixe. n. pariter omnes frigide essent. sed cō
 perta Saturni frigiditatis uirtute. conde
 cens fuit a Sole calefactiuo inter planetas
 distare. itaque Luna / alias comoditates nō
 posthabēdo. eius igit. p̄prietates potius cā
 fuit / cur a Sole distantē Saturnū posuerit
 natura. nō quia sic distet / frigidus sit / sunt

et alii dei secreta quibus cōuenit Venerē
 & alios planetas sic collocari. quare soler
 tia ptole. iniuste detrahit. Maior quoque i
 sania est putare Ptolemaeu credidisse stel
 las actualibus nostris affici qualitatibus.
 quum sepius ipse testetur astrologi uires cō
 siderari debere ab astrologo / sicut ad ter
 ram conferuntur. ut quatuor partiti primo
 quomque de uiribus planetarum loquitur. nō
 Solem calidū aut siccum dicit: sed opus
 eius efficare calefacereque dixit. Que uero
 de Luna dixit Ptole. si rudī modo intel
 ligantur ridicula sunt. sicut qui sic intel
 ligit. nō. n. putat ab inferioribus alterari
 sed uerā uice. unde quom dicit. a qua ua
 por humidus ab imo usque ad eā ascendit.
 construet ipse Pico sic a qua terra usque ad
 Lunā: sed falsa constructio est. sic cōstrui
 debet a qua Luna. s. ab ea / p̄ eam / p̄ eius
 uirtutem uapor ab imis terrae uisceribus
 usque ad eam. s. terram totā / terre cōtinēti
 am uel sup̄ficiem. ascendit. quo ascensu
 corpora mixtorum in terra. uel sup̄ terram
 aialū & planetarum & aliorum humectantur.
 quasi dicat humectat ratione potentie quā
 habet ratione p̄pinitatis. quā ostendit
 uapor humidus quem eleuat: & p̄ducit.
 quare corpora per se & per accidēs ab illa
 humectantur. que cōstructio patet nō so
 lum per Haly expositionem deridentis
 obiectionem Albumazaris quam addu
 cit. sed etiā per aliam Iram. in qua sic ha
 betur. Lunae uirtus est humectare pro eo
 quod est multum circa terram: & p̄pter fu
 mositatem humidam quae per eam eleua
 tur a terra. nō. n. humiditas eleuata Lu
 nam humectat: sed inferiora corpora. q̄
 ineptissimū est dicere uapores eleuari ut
 ad Lunam pueni ipsam humectent. rur
 susque sic humida facta ad nos radios hu
 medantes emittat. nō ne potentiores ua
 pores sunt quom eleuantur: p̄pe terram

ubi Lunæ radios peruenire opus est. Pariter quæ de Saturno subdūtur intelligēda sunt. nam elongatus est hūm pprietatem & ob illam congruit elongari hūm locum a fumositatibus uero terre elongatus est etiā duplici modo. tum uirtute & pprietate sua qua illos non eleuat nec illis afficit nisi per aliud. tum quoq; quia non ita ppinquus. una. n. ex causis quare Luna secundum locū tenet est eius ppinquitas sicut in quæstiōibus apertum est. De coloribus uero breuiter dicēdū. nō esse ueros colores in cælo. sed terminātes uisū. qualiter in igne. i. nubibus. yride &c. Rubeo uero sic comuniter sumpta ex multa luce in multo opaco in inferioribus causari solet. quare Marti nō incōuenit. sed puerilia sunt obiecta nam talibus plāctis talium pprietatū tales colores habere uideamus: q̄lescūq; fuerint colores ex his (quos in planetis cognoscimus) naturas in fixis ex parte inuestigamus. experientia duce; quæ duo tandē compertū est concordare color igitur principiū fuit in fixis notitiæ naturæ. sed experientia in angulis in principiis perfecit. nisi ueluti pica coactus loquerer. auderē demonstrare calcis & niuis albedines nō esse eiusdē speciei. ut putat nec i. niue uerus color credi debet. Astrologorū igitur mediū. s. experimentū perficiens cognitionē longe stabilius signū est q̄ colores sapores odores & huiusmōi quibus etiā a medicis cognitis ad experientiā sepius cōfugere opus est. Mercurius etiā qm̄ parui corporis facile uarias imp̄ssiōes recipit. Compertū etiā habent phylosophi a temperamēto undiq; circūquaq; labi posse stellas. quo autē modo hoc fiat. q. ii. arti. viii. apertū ē. omnis. n. stella radio sensibili. s. lumine calefacit. nō sic autem de insensibili influētia dicēdū.

¶ In. xiiii. ca. stellas nō esse nocuas osten-

dere nititur. sed puerilia quidē sunt obiecta & penitus oececatio proterua. nā quæro an terræ supabundantia per se noccat? an humorū supabundantia? quis ignorat Saturnū nō nullos effectus salubres efficeret? pariter & Martem? qui si uni sūt aduersi alteri salutare. si uno tempore contrarii. altero propitii. sicut in particulari mūdo cōperimus temperamētū uni mēbro. etati. loco. tēpore &c. cōuenire. alteri uero minime. Queramus deinde. an neutro tertii significati calor estiuus aut hyemalis frigor per se sit noxius? an etiā aer infectus. uenena: p̄terq; naturā & hūores. & spiritus. & complexiōes & mēbra alterētur: unū quodq; cōtrariū per se. aliud corrumpat? hec autē omnia a cælis superari disponiq; q. nostra. ii. ostēsum est. ibiq; patebit huius rei ueritas. & cæli esse inimicos. qui uim suam auferūt: & angustiam faciūt. quæ uero de stellis iuxta qualitatū contradictionem dicūtur: si sapiunt astrologi aut ueluti exempla: aut ceteris nō dissonantia intelligūtur: aut si solum eiusmōi utātur medius rudes sūt.

¶ Que in. xv. ca. obicit facile soluūtur. Primo quero quid erroris sequi pōt si quæ mosaica lege. quæ cristi ē. p̄phetico spiritu affirmatur. cælorū obseruatiis cōprobetur: illi fide. astrologi scientia idem sentiunt. sicut ēt unū deum diligēdū esse fide tenetur a cōpluribus. a moralibus naturalibusq; certa scientia cōphenditur.

¶ Circulo quoq; pluribus modis contingit demonstrare nō tñ eo quē Aristo. reprobabat. nō ne p̄portio diametrorū/costarū p̄portionē demonstrat. & costarū diametrorū: bonitas magnitudinē. magnitudoq; bonitatem ostendit. differentia cōuenientiam: & uersa uice. cōuenientia differentiam: effectus causam. causa uero effectum sic quoq; graduum numerus terminorū

u iiii

annorum nati causa esse potest non e converso. quāq se inuicem comitatur. causa autem cur gradus annū pluribus modis signare potest. aperta est in. q. nostra. xvi. ar. viii. cetera uero de ore & Luna posthabenda sunt nec ab approbatis auctoribus ponuntur. confitemur enim complures leues rationes in medium adduci. quibus tamen periti uel assentiunt. nec illis moti sunt.

Liber. xi.

Strologiam non artis sed uere scientia nomen sibi uendicasse demonstratum est. quæstio prima de astrologica ueritate. & demonstratio. nibus uti. Et horam seminis emissiois haberi posse modis plurimis & natiuitatis exordium questione. xiiii. de principiis particularibus. per causas agentes demonstrationes adducere. quas sepius experientis cognouere obseruatores. Et quod de simillima caloge configuratione adducit in prima questione articulo primo argumento primo tactum est & solutum. quod Ptolemeus in primo quatripartiti tetigit qualiter autem totum calum ad effectus causandos concurrat apertum est questione nostra. ii. arti. vii. Ptolemeum de methodo artis tradito lapidat. cui tamen gratias agere debebat. ipse enim generalem cognitionem haberi posse dixit non particularem. ob quam consequendam omnimoda similitudo requireretur. Auenraze adhibet si dem ubi contra Ptolemeum loquitur. i. ceteris minime. nos autem contra. Ptolemeus etiam non fallacem esse dixit astrologiam. sed difficilem nimis sicut Aristoteles. & commentator de manifestissimis rerum asseruit commentator non impossibilitatem. sed difficultatem ostendit. Et ideo non adeo temere breui tempore paucis nec plene intellectis fundamentis euertere astrologiam credere debebat. Tiriaca quoque antequam temporis

spacio compositio. formam unam resultantem aquirat. simplicium proprietates experiri possemus. quom presertim eius simplicis antecelleret uirtus. sicut in calora tione locog & aliog euenit. nisi. n. stella rum uires fortiores & debiliores experirentur. sed equales forent semper ubicumque ponerentur. Tiriaca exemplum tuum esset accommodatum. cuius simplicia eandem uirtutis quantitate seruant. ut si Tiriaca compositio sic uariaretur. ut hodie huius simplicis quantitas ceteris pesser. cras illius nobis nota. peul dubio eog simplicium uires experiri possemus. Quod etiam adducit stellarum uirium falso experimento. ostensum est in articulo primo prima questionis in responsione ad antepenultimum argumentum. illud non tenere. quinimo apertius uim suam cognosci quæ si causa omnes eodem modo se haberent. magis. n. reubarbari uirtus deprehenditur (ut suorum sequacium terminis utamur) si colera educti uiderim uariis mixtionibus. reubarbaro si militer se habente. quæ si semper omnes causas similiter se haberent. effectus enim similis. causis pluribus uariatis. una non uariata eidem non uariata attribuitur. necessario quare rationes quas adducit propositum non strum concludunt. Pro altera ratione tertia soluenda dicitur pitos astrologos semper significatores compensare precedentium & sequentium figuras. particulares quoque causas respicere quis magis. quæ Ptolemeus amonet. & in quatripartito. & in centiloquio. afforis. xiiii. Ineptissime etiam diuersorum climatū dissimilitudine experientiam cōculcare credit. sicut ineptissime si quis similitudinem sumeret non mutatis mutandis iudicium hauriret. sed nos paralello nostro complures Martem in secunda cuspide constitutum habuisse uidimus diuitias dissipantes. alterius etiam alterius para

Ielli genituram uidimus Martem ibidē locatum magnam diuitiarum copiam a parētibus honeste paratam inhoneste cōsumpsisse.

In secūdo supposito q̄ experientia haberi posset. nititur ostendere nō esse habitam ob falso illis tributam uetustatem. ubi breuiter dicēdum. ne uerba inania pferantur. nō egere tanta uetustate astrorū observationes si quis etiam in temporis longitudine mentietur. apertum est cū omnibus longo iam tempore nec tot milibus annorum medici indigent. Ptole-
meus primo quadripartito librū cuius maior pars p̄ uetustate consumpta erat rep̄perisse dicit terminos. quibus adhibebat. de planetarum motu dicendū facile esse ad-
dere inuentis. Antiqui etiam qui trepidationis motum ignorarunt. si uera stellaz loca suo tempore comprobata habuerūt optime poterant iudicare. nam si qualibet hora ubi stelle sunt scire possent. pfecto nil aliud egeremus in iudiciis a fixis elicitis. hoc. n. est finis cognitiōis motuum. ea uero que sunt ad finem. ex ipso fine necessitatē sumunt. planetaz uero motus nobis pportioatos necessarius est. ob ea que motu determinatur. ut sepius in libro anteriori declaratū est. qui motus longo tempore prius. & instrumenta ob illos cognoscendos. & astrolabiū sub alia forma tempore Abrahā patriarce scimus fuisse nota. quod celū depictū appellabāt posteriores tamen prioribus addere corrigereq̄ debere. scientie. n. per additionem aquirūtur. Postremo dicitur nō esse opus tanta antiquitate. ut refert picus si diligētes fuerint obseruatores. ut iudiciū habere possimus. ut autem uera loca habeantur iam apertū ē motus stellaz inuentos fuisse. ut experientia testatur. licet ut dictū est aliquo additiōis opus sit. facile est me

diocriter introductis assequi. quare fabulas obiectas nihili faciunt periti. Mitto Alphonsum blanchinū. Iohannē de regio monte aduersus opininem istā. Magistrū Paulū Reuerendū foris sempronii Episcopo. in utraq̄ astrologiā parte excellētē in omni disciplinaz genere. qui nostris temporibus ueritatem astrologiā cognouere. ego autē uidi instrumenta cōplura antiqua latis. quibus mira facilitate planetaz motus. eclipses. uera loca cognosci poterant. q̄re uanas auctoritates nihil facio.

Liber. xii.

Rimum aduertant lectores circa ea que primo. capi. obiciuntur nullū medicorū cespitare plura in medicina inuenta fuisse reuelata. siue bonis. siue malis spiritibus. siue calis mediāribus. ut in somniis. nō affixa cogitatioe causatis. nō ciborū fumis & huiusmodi sensuum motoribus. uera. n. falsis miscent. alias tā fides nulla illis adhiberetur. quā postmodū experientia cōprobat. Ita in astrologiis secretis contigisse credendum est. Verū qm̄ ad ea que iam astrologi attinxe runt naturali lumine pueniri potuit. dicimus illa nō esse reuelata si eo modo inuenta quō exp̄sum fuit sepius astrologos pcessisse. ideo ad nugas quas i primo. cap. ponit nō est opus ridere.

Quā narrat i secūdo. ca. sibimet respōsiones ēē possūt apud eos q̄ naturali lumine sūt p̄diti. nā nō parua quidē fama. doctrina grecos uiros excellentes tanto tpe illis reuocatos in egiptū attraxisset. nec mirū si eorū laudes nō sint p̄sequi nā dedecore eorū tribuisse nō ē mirū & meras mathematicas scias. & naturales et medias ab egiptiis caldeis didicisse. quis naturalē phiā ac eā quā mathematicā uocat supra naturalē p̄cipue apud grecos floruerit. cui tñ nō repugnat n̄ nulla ab illis grecos accepisse.

LIBER

Quis ignorat Aristo. ingratum fuisse Platonis discipulum: cuius tamen preceptor non caldeus sed sicut ipse grecus. gloriæ quidem consequendæ auiditas (si uera fateamur) ad non nulla illicita pellit mores. uti accidere solent hiis qui Saturnum in quinta domo habent constitutum. precipue: si Mercurii testimonium habuerit ostendit enim inani fastu / pompa / gloriæ & dum uixerit & post mortem natum oblectari. eaq; causa fixis cogitationibus operari. multisq; uerbis conceptus exprimere.

In tertio. ca. conatur ostendere physica consideratione posthabita inane reducere astrologos omnia in calum. sicut amator omnia in amatam refert. qua in re primo dicitur propter ambitionem quasdam reperiri. qui uel contra ea quæ sentiebant opera ediderunt. ut nuper uelit nolite falsus propheta hoc testatus est. uel nimium de se ipsis presumens. postquam rem quamquam breui tempore comprehendere non ualent: neque inde fastus oblectationem habere: illi rei inimicum aduersumque se faciunt. ut quod per se consequi non ualebant per accidens obtinerent. sicut (ut exemplis Pici utamur) si quis amatam possidere non possit: amorem in odium uertat. ut sepius ottigisse patet. sed eiusmodi non fuerunt caldei atque egyptii / potius alii: qui illis detrahunt nec gratias agunt iuentoribus. difficillimum diuinarumque rerum. Quæ uero calis competant: quæque per se per accidensue. quale dominium habeant in inferioribus. quibus rationibus moti sint astrologi in libro nostro de astrologica ueritate iuxta proprii ingenii uires ostensa sunt. quum tamen astrologia secreta pluribus de causis ab auctore occultentur. Dicitur deinde astrologiam ueritatem nedum inter quasdam uanas diuinationes astrologiam scientiam

summam sapientiam existimari debere. sicut etiam philosophia: sed iter ceteras artes naturali lumine repereas. ut in libro predicto demonstratum est. Neque ydolatrie fuit hec scientiæ occasio. quin potius rectis intellectibus aperta lataque uia ad dei calos: conditoris laudes. contrarium tamen fortasse sentiunt qui Mercurium instabilem nimisque variabilem dominum non Saturni speram attingentem: atque eiusdem domum incolentem habent in eorum genituris. Quæ uero de lucro obiciuntur iniqua dicta sunt. qui quidem toto tempore uite sue ad contemplandos astrorum motus omnibus commoditatibus spiritus se dedere eiusmodi gratias non merentur. sed illis accidere certum est quod uulgo dicitur in gratitudine maxima / maxima beneficia solui.

In quarto. ca. ad obiecta dicimus non cessare debere experientiam: licet multarum rerum sit habita. sicut nec in medicina & aliis. neque discursum in reliquis. ob multitudinem rerum intelligibiliu & inumeras specialiores proprietates. hec Pici obiectio iniquitatem ostendit non ueritatis amicitiam. non enim ignorabat nullam scientiam etiam infimæ rerum haberi perfectissime. hoc rustici puerique sciunt semperque adiscendum esse. quidam. n. unica notitia uniuersalem elicere uolunt contra superius determinata. quod alii. grauiores tamen etiam in philosophia periti & naturali lumine prediti ex pluribus memoriis copulatis uniuersalem eliciunt. Diuersitas uero opinionum (quam supra magis obesse physici diximus) ex pluribus causis pendet uidelicet ex magno numero obseruandorum. instrumentorum quorundam imperfectio intellectus debilitate mathematicarum ignorantia. naturalium & rationalis imperitia. materie altitudine. ingenioque diuersitate. etatis breuitate. labore

temporis. nūmorūq; expositiōe. agibiliū impedimētis. & aliis multis. quibus tamē pugnantibus p̄dictis multis mediis ad eam generalem noticiam peruenimus quam periti astrologi pollicentur. Quæ uero primū obseruare philosophi longe magis a ratiōe aliena sunt: q̄ quæ astrologi. quis ignorat. prima scientiæ inuenta rerūq; omniū p̄cipue difficilium / imp̄fecta esse? quare pueriliter arguit.

In quinto uero contra astrologiam notata refellimus. primū ex natura partium ipsarū: primi mobilis. signorūq; complexio. nem notauerunt astrologi. quā quidem nō solum antiquorū labore quis exptam habere potest: sed se ipso quolibet anno certissime periculo comprehendere. quod ego sepius apertissimū uidi. obseruet quis p̄dominantes: initiorūq; figuras. natiuitates & huiusmodi. & nihil dubii supererit. falsa uana puerilia sunt: quæ p̄ astrologorum mediis adducit: nec clam sup̄posita fundamenta percepit. Nec triangulāris aspectus ab simili signorūq; complexione sumptus est: sed ex natura figurarū. cōtingit. n. extra eclipticam stel lam triangulāri aspectu alteram respicere. que tamen in diuersa cōplexionis signo reperietur p̄cipue iuxta ponētes p̄fectionem radiorū nō absolutā. sed ut diximus. cōcordātiarū: quas causas putat. pariter nec fixa obtempore fixationē dicta sunt: quoniā i aliis potioribus significatis expta sūt: sed iam inuento concordat tempore: fixio mobilitas uel coitas. quāuis principiū cognitiōis estiterit. multa. n. in philosophia leuiora ad subtilia cognoscenda p̄duxerūt. De coloribus planetarū dictum est satis. uideamus. n. similia corpora cælestia in colore similis esse uirtutis. quis ignorat oculum tauri. quā stel lam Aldebrā uocant. naturam Martis sapere? cor scorpiōis: & caput

geminorū & huiusmodi: licet. n. quom lucidum ascēdentē uidemus. ignē esse iudicemus & calidū: diuersis sēfibus prius cognitīs colore & caliditate per comunem uel aliū interiorē sensum cōiunctis: nō n̄ lux eius principiū fuit caliditatis cognitiæ sed tactus sensus. pariter: licet quom stel lam rubeā uidemus eam martialem naturam retinere dicamus: nō est rubedo principium cognitiōis uirtutis. sed effectus quos i sibi subiectis obseruauimus: sicut etiā phyllosophus. post tactus cognitiōnem lucisq; per uisum imutationē. si lucens corpus uiderit ipsum calidū recte iudicabit: ita & astrologus stel lā &c. quomodo at potestates inuente sint / in libro nostro p̄dicto apertū est. Prole. Solis exaltationē / in ariete Saturni in libra alia ratione cōcordauit. sed ista oīa accidentalia sunt. Ridiculū uidetur p̄co dicere ab effectu esse hoc. nos aut̄ ridiculū dicimus quā uiam ab effectu p̄cedēdi posthabet: atq; potiorē (hoc est utilē nobis magis: quā sepius idigemus) nō facit. quere queso quā ab Aristo. in naturaliphia dicūtur. pene semper cōpies ab effectu p̄cedere. noster enī generalis modus agrēdi scientiā ē ab effectu a sensibilibus ab inferioribus ad superiora p̄cedēdo: sed nobis similitudinē parat quom reprobare putat. ait p̄cipē descendere potius. esto. an nōne sicut apparēter ascēdit princeps / quū tñ nō ascēdat similis fit stelle mediū cælū petēti nā ascendere uidetur licet nō ascendat. sed hec friuola sunt. nec cause sed quedam concordantie. in quibus aperiendis quidam errare sicut in aliis sciētiis & rebus accidit. Angeli uero astrologiā habent adeo p̄fectam. ut innumera futura p̄dicere possint. teste Scoto. ii. sentē. q. xiiii. nisi igitur demones naturali lumine quandoq; saltem priuati sint eam etiam callent. sed si falso

quandocumque predicunt. alia ratio est. mendaces. non sunt: nec que noscunt apertum. Retrocessio planetis maximus est infortunium respectu. scilicet sibi subiectorum. Eclipses calamitates pariunt: quam rem nunc temporis magna ciuitas experitur. Partium uero causa rationalis est non tamen adeo particularium significatiua. puta fabarum. illud. non ridiculum est. sed generalium.

¶ Que in. vi. capite ponit debiliora sunt nos uero cum Scoto sentimus cumque aliis demones nullo pacto futura predicere posse nisi aut coniecturis inferioribus: sicut prudentes homines faciunt. aut astrorum intendos causas. Utilem quoque demonstramus esse astrologiam. quod. i. ad omnia & medicina potissime: atque philosophia ea indiget: theologia illa uigoratur. quod si mala mens malusue animus astrologia abutatur: pariter et theologiam abutetur. palam est hoc in multis. Legat medici Ypocratem superius allegatum. Galenum quoque. reducant ipsi ceticas multasque alias egro-

rum alterationes in causas. predicat hunc primo parocissimum aggressurum. hora tali. hora mortis. credet quoadque id in cretica die fieri. fietque prius in altera cretica die: sed me dico ignota penitus hic parum ante ille a longe pariter intuitur. Afferat mihi causam in medium. cur Socrates assiduus intensissimis cogitationibus delectabilibus affectus: ex arripito statim alteram diuersam rem cogitet homo. iam e memoria elapsam non discursu. non similitudine cuiuspiam motus: neque potentioribus recentioribus speciebus moueantur? Ad comites artes diuinatrices quod ponit. dicimus si quis debilius sit uirum uero sustentaculo indiget. quoniam autem uera est astrologia alie mendaces artes suis fundamentis se sustentare non potentes: huius adherere uoluerunt. sed chiromantiam ueram artem testare uidetur Arist. pbl. pti. viii. pb. xlii. & pti. xx. pbl. lxviii.

¶ In ultimo. ca. posita. quam arbitrarie dicta sunt. idcirco missa faciamus.

¶ Haud dubium est. quibusdam Pico deditis media contra responsiones nostras succurrere debere: at quom palam fient: responsiones quoque nobis non in futurum speramus. Si uero in aliquibus minime ingeniosis satisfecerim: illi quoque pro me rependant. dentque ueniam: nam principium respondendi dedisse credimus: quo alii facilius uia pergere poterunt: fauente diuina gratia: a qua munera sunt omnia.

¶ Lucii Bellantii cuius Senensis Artium & Medicinæ doctoris responsiones ad Iohannis Pici. comitis obiectiones quas aduersus Astrologicam ueritatem quauis non ediderit commentatus? Feliciter finiunt. Diligenter impressit. Gherardus de Haerlem. Florentie Die. viii. Maii. M. cccc. lxxxviii.

TABVLA

¶ Tabula capitū cōtra astrologiā Pici Mi-
radul. & rñsionū Lucii bellātii Senēsis.

Libri primi.

Contra astrologiam. phōg. pphetay cesa-
rum & pontificum auctoritate.

Libri. ii.

Narratio uanitatis astrologiā.
Qd est ars in certa astrologoy iudicio.
Electiōes ēē iutiles testimonio cuiusdā.
Inutilitas astrologiā ad decernendū eligi-
bile uel fugiendum aduersum.
Inutilitas eiusdem ad religionem.
Noxiam esse astro. xpāne religioni.
Fallacia astro. ob discrepātiā astrologoy.
Contra astrologos nostre etatis.
Vana esse iudicia astrologorum.
Cur aliquando astrologi uera predicent.

Libri. iii.

Epilogus dictorum ordo dicendorū.
Rationes qbus astrologia phari uidetur.
Retorquetur prima ratio. & q calum est
causa uniuersalis.
Quo pacto calū agit in inferioribus.
Nulla uirtus est calis preter comunē mo-
tum & influentiam.
Lune lumē esse uitale nō hu. uel fi. p se.
Nō posse defēdi astro. si oēs stelle sunt ca-
Obiecto contra p̄dicta.
Solutio. & q forme specificē uel indi. nō
sunt a calis.
Stellas alias a luminaribus aut nil aut p̄-
rum agere.
Quo pacto eedē stelle uaria agere possint.
Qua uarietas in calū redigatur. que nō.
Sol multa opatur q astrologi putant ab
De uariatiōe uirtutis Lunæ. aliis fieri.
Eftus maris in aliā causā q i Lunā redigi.
Galenī sententia de ceticis. confutatur.
Periodus humoy nō referri ad calos.
Oētimeftis partus infelicitatē non in Sa-
turnum redigi.

Naute agricole uera sepius q astro. p̄dicūt
Non omnia quæ predicunt astrologi pen-
dere a primis qualitatibus.

Impedimēta inferioroy nō esse a calo.
Ingenia & mores non esse a calis.
Bella nō a qualitatibus pendere.
Non esse in calis occultas uires.
Quelibet cali uis ē uniuersalis qcuq; sit.
Epilogus & cōfutatio qūdā rōnū astro-
logoy.

Libri. iiii.

Ordo seruandus astrologiā nihil esse.
Fortuita nō esse a calo.
Quomodo fortuita causas habeant.
Effectus mirabiles in angelos referendos
Preterita nō posse preuideri.
Futura post multo tēpore nō cārī a calis.
Vanitas electionum.
Astrologi mentē humanā calis subiciūt.
Mores hominū a calis nō fieri.
Malas aut bonas leges calis nō subici.
Corporeas dispositiōes nō esse a calo.
Non pōt calū esse signum nisi sit causa.
Nullam esse interrogationū partem.
Miracula diuina a calis nō significari.
Stellā magoy nō intelligi cōstellationē.
Qua supra uirēs naturæ uidetur a calis
nō esse.

Libri. v.

Magnas cōiunētiōes esse uanas.
Vie qbus iudicat astro. de magnis rebus.
Nullas esse Saturnias reuolutiones.
Ordo dicendorū & diuersitas opinionū
de magnis cōiunētiōibus.
Precipue astro. usi sūt mediis cōiunēti.
Ordo dicendorū & opinio Alliacēsis.
Tēpora n̄ ab astro. sed ystoricis ēē petēda
Sūma sentē. Alli. de cōcor. astro. & ysto.
Error Alli. & uana cōclusio.
Error astrolo. de diluuii cōiunētiōe.
Contra Abrahā ludeū de Messie p̄nōsti.
Contra ascribētes reli. Crīsti fideribus.
Geniturā Yhesus non esse quæ fertur.
Falsum Abo. iudiciū de Maumeth.

TABVLA

Falsum uaticinium de Antichristo.

Ratione esse falsa sex tñ esse posse leges.

Libri. vi.

Quo pacto procedendum sit contra fundamenta astrologia.

Quibus rebus astr. dicat influxus uariari.

Falsitas domorum.

Falsitas diuisionis duodecim domoz.

Falsitas aspectuum sententia. astro.

Cōfutatō uariarū opionū de aspectibus.

Causa deceptionis astrologoz.

Obsessionē cōtradicerē aspectū uō rōibus.

Plāetas sub radiis Solis nō male affici.

Retrogrados fortiores esse.

Caput & caudam nihil esse.

Falsitas anthistorum.

Falsitas dominatiū & obediē. signoz.

Falsitas exaltationum rationū.

Contra quādā signis attributa.

Contra rationem facierū. & terminoz.

Contra graduū ppriates.

Contra partium rationes.

Contra dodecat hemoriorū sententiam.

Libri. vii.

Quid dictum quid dicendum.

Ambiguam esse horam fatalem.

Prole. plus cōceptui q̄ genitūre tribuit.

Facta uniuersalia astro. nulla esse.

Nō posse astro. regioni futurū predicere.

Nō posse p̄cipiū significatiūū eligi anni.

Contra directionū determinatiōes.

Astrologos omittere necessaria sicut in efficacia dicunt.

Implicare repu. dicta de fixis.

Falsitas dictorum de planetis.

Libri. viii.

Incertum esse numerum celorum.

Si plures octo sphere sunt falsa astro. antiquorum.

Differre ymagies assignis. licet i noie cōue

Caldeoz ymagies ēē nigmēta.

Non esse inuifibiles ymagines.

Libri. viii.

Quid actum quid agendum.

Genitura p̄cipiū esse incertum.

Contra animodar.

Contra. Li. uerbum.

Contra messala de principio hominis.

Contra initia urbium factionum &c.

Incertitudo diuisionum domoz.

Laboriosū ēē scire loca necessaria plāetaz.

Varie opi. de anni q̄litate & Solis eleuat.

Minutorū error aliquando maximus.

Varie opi. de motu octauar.

Varie sententiar de directionibus.

Libri. x.

Quid actum quid agendum.

Rationes astro. inanes esse.

Contra fortitudinem domorum.

Contra rationes astrologoz.

Contra rationes a parabolica simili.

Cōtra rōes Auērodā de pprieta. signoz.

Contra pprieta. eoz fm Aboazarrem.

Contra gaudia planetarum.

Contra Prole. de domibus planetaz.

Contra facies & terminos.

Cōtra significatiōē signoz sup mēbra.

Contra ppriates absolutas signoz.

Cō. Pto. loquēs de plā. ac si ex elem. essēt

Non esse planetas noxios.

Contra dominiū dierum & horaz.

Libri. xi.

Astrologiā nō esse experientia pbatam.

Si experientia haberi pōt nō est habita.

Libri. xii.

Non esse astrologiam reuelatam.

Quales egip. atq; caldei ubi orta ē astro.

Quid egi. & cal. in opi. astro. induxit.

Quo pacto iciderūt i suis obseruatiōibus

Quibus cōiecturis usi in obseruati. suis.

Quibus fomentis aucta astrologia.

Quo pacto ab egip. ad alios astro. p̄uēit.

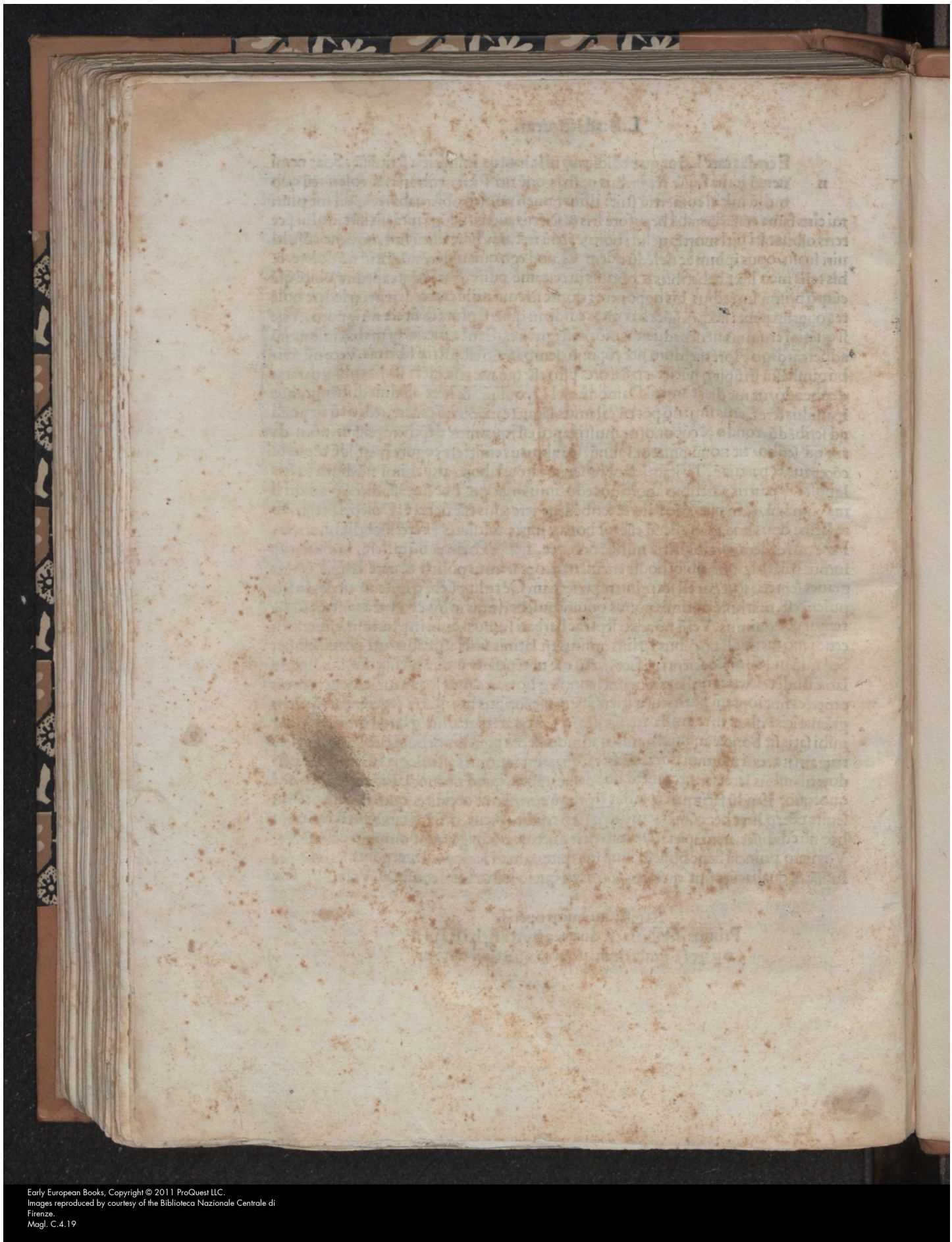
Finistab. obiect. & resp. Pici & Lucii. b.

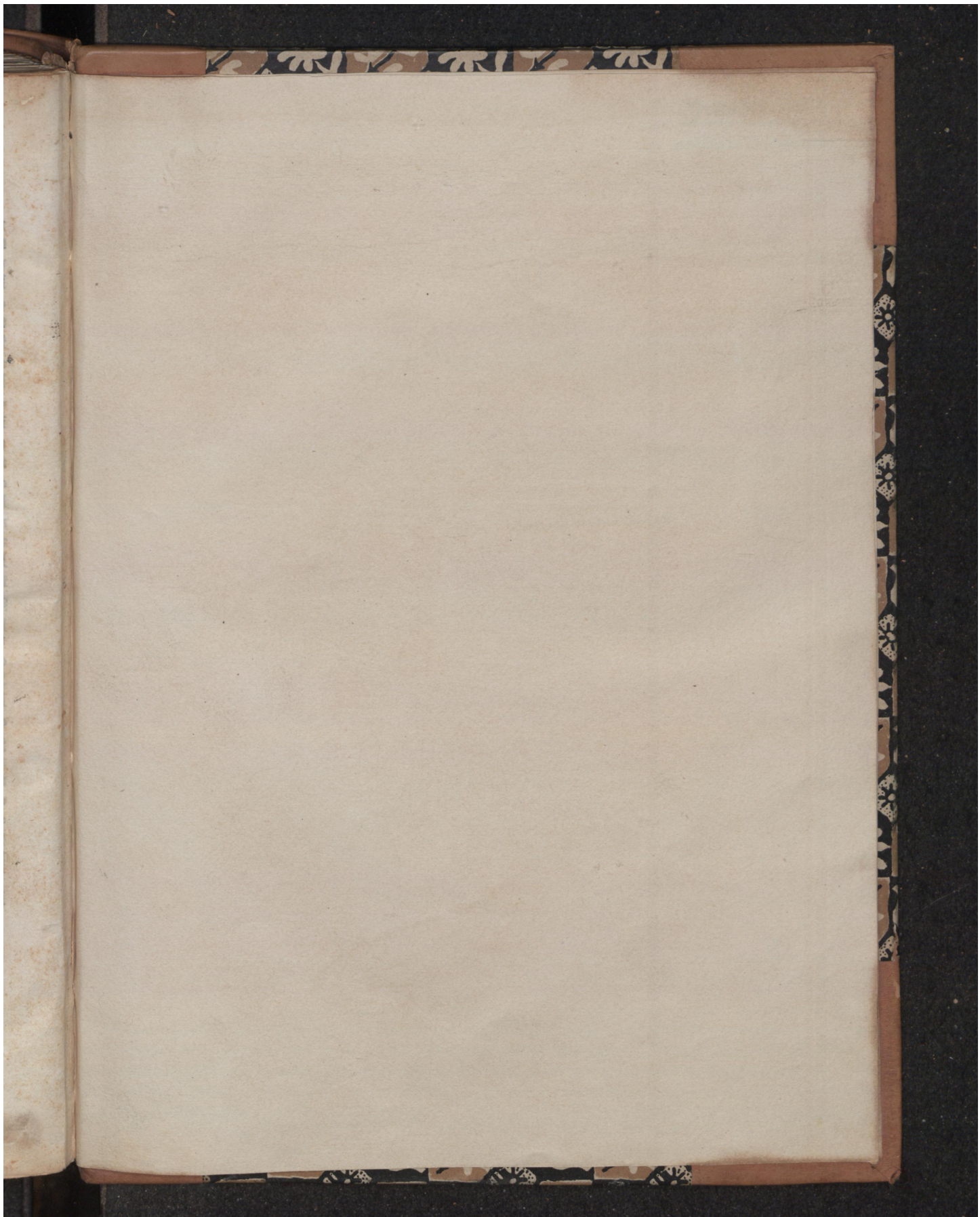
L. B. ad lectorem.

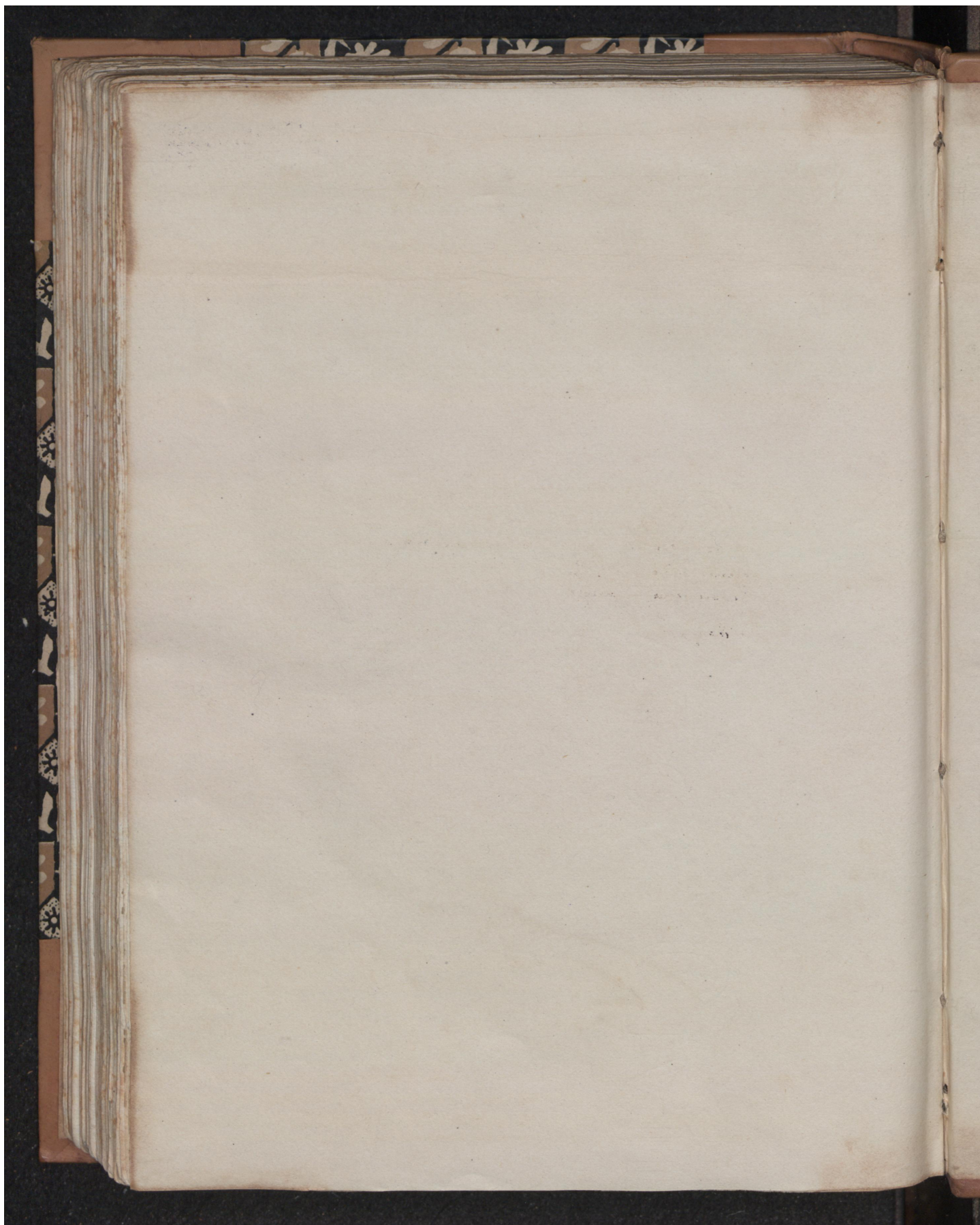
n E credas care lector quæ edidimus ulla motos inimicitia scripsisse. Scias nemi
nem i Italia fuisse temporibus nostris quæ uti Picum ueneraret & coleret: cum quo
nullum michi comertium fuit: illius tamen nomen obseruabam: et apud me pluri
mi eius fama erat. Sperabam bene fore Iris & scientiis cunctis: si longa uita uixisset. dolui præ
teris omnibus tantum uiri mortem: ueluti bonarum artium iacturam. Ecce editum fuit: non bene consulti
uiri suasu: opus ipsum ac delendum quidem. Quod ego quam uidere non potui non dolere. &
his telis meis licet hebetibus & obtusis in certamine perire. duxi namque expedire: obicere quod
cumque primum furibus his opponere: donec strenui milites accederent: qui ledere uolentes
opprimerent. Itaque responsiones has meas edidi: in quibus quod plura deficere non ignoro. Verum
si quædam ierumnis uerser aduersas: non parum ignosces. Exul a patria: quod malis ciuibus non
adheream: dego Florentiæ. dum hec compono: semper in animo est patriæ libertas. Ecce dum scribo
gymnasium irruit quod nunciet: crassatores pristino esse qui me trucidet: insidias ubique paratas
deprehendo: ut me dicant amici: Damodemus: uel Dyonisium. & licet assiduis discriminibus
impavidus fere factus sim: non potui tamen calamum laqueæ manu non cadere. redeo tamen ut possim
ad scribendum. condo & compono (ut multis aptum est) quæ mox desinere possim. non enim da
tur quod scribo: ut nonum primatur i annum: sed abortus emittere cogor. nam id est tempus &
conceptus & partus est. Tu itaque lector miserere tantorum laborum: atque animi non digna feretis
Ignosce: si per ueris partibus abortiuos educimus: ut opus hoc fortasse dices: grauiori li
ma eliminandum: & in quo alio stilo & scribendi genere usus esse deberet: Dolebis propterea: ab
re latina opus hoc adeo alienum esse: ut bonarum linguarum professores: a lectione tali abhorreat.
Hoc nos dolemus: eloquentiam nullam in nobis esse. dictiones latinas non callere. imbuti namque
sumus barbarie: quæ ubique hodie circumsertur. optaremus politis & uere latinis uerbis
grauis sententias (ut par est) exprimere posse: nam Oportuit tulit punctum quod miscuit utile dulci.
pulcrum est. non arboris optimis pomis onustam pulcherrimis foliis exornatam uidere. Id fa
temur & nouimus. Verum non adeo inepti ac barbari sumus: quin in plurimis diuerso di
cendi more: uerbis si non omnibus latinis: minus tamen latinis uiris aspernamur: uti potuissimus.
Sed quam uideam (malo scientiarum fato) factum esse ut tempestas nostra plerique omnes: qui linguarum
latinarum studet: scientias nullas nouerint: contra quod liberales artes sequuntur: eloquentiam omnes
expertes sint: optaui potius ut a scientiarum professoribus hec nostra legerentur: quam meris
grammaticis: quibus in re nulla satisfecissem. Cetere accedat alius quod quod omisi refarciat
mihi satis sit bonorum animis stimulos ad mouisse. Expugnascimini boni cuncti lingue & scienti
arum amatores: tutamini liberales artes. quæ inter primas astrologia est. non finite per
dorum manibus lacerari: nec sanctum hoc dari canibus. quod non modo Pici causa dico. sed
quotquot isandum facimus temptabunt quod primum emerferint occidite. quis enim iure in Picum
seuire potest: quod licet hec commentatus fuerit non tamen edidit. Picus enim si suprauixisset non modo opus
hoc non edidisset. uerum impietatis penitentia ductus: non abigo quin omnino combustisset.
Vos uero puincia hanc honestissimam suscipite: armati semper estote: nobis satis sit pre
luisse & qualiacumque sint quæ scripsimus tu queso lector boni consulas. Vale.

Registrum huius operis.

Primus. s. tabula est duarum. a b c d e f g h i k l m n
o p q r s t sunt trium. u. uero quattuor cartarum.

CIABANI GINO
LEGATORE DI LIBRI

*Esemplare di cc 126 modernamente
numerate
puole una guardia scitta.*

Mayo 1916

81.